

Міні Біблія

Агляд

Гэта старанна падабраная калекцыя старажытнагрэчаскіх тэкстаў, прызначаная найлепшым чынам перадаць вучэнне Ісуса і пісанні, якія Ён выкладаў, на якія спасылаўся і якія выканаў. Наша мэта — даць вам максімальна дакладнае ўяўленне аб арыгінальным грэчаскім тэксце ў сучасным, зразумелым фармаце.

Адмова ад адказнасці

Гэты пераклад быў створаны з арыгінальных грэчаскіх тэкстаў Септуагінты і візантыйскіх тэкстаў з дапамогай вялікіх моўных мадэляў. Па гэтай прычыне ён утрымлівае шмат артэфактаў культуры і граматыкі арыгінальнай мовы, але таксама можа ўтрымліваць памылкі. Калі што-небудзь выглядае дзіўна, калі ласка, правярце арыгінальны грэчаскі тэкст. Калі вы знойдзеце памылку, калі ласка, адпраўце яе на jesusislord@joshuabible.com.

Ліцэнзаванне

Вы маеце дозвол на ўзнаўленне і распаўсюджванне гэтага перакладу цалкам або часткова. Вам не дазваляецца змяняць або прадаваць яго. Калі вы знойдзеце памылку, калі ласка, адпраўце электронны ліст на адрас jesusislord@joshuabible.com, каб мы маглі выправіць яе і прадаставіць вам абноўленае выданне.

Быццё

1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 | 14 | 15 | 16 | 17 | 18 | 19 | 20 | 21 | 22 | 23 | 24 |
25 | 26 | 27 | 28 | 29 | 30 | 31 | 32 | 33 | 34 | 35 | 36 | 37 | 38 | 39 | 40 | 41 | 42 | 43 | 44 | 45 | 46 |
47 | 48 | 49 | 50

Евангелле ад Мацвея

1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 | 14 | 15 | 16 | 17 | 18 | 19 | 20 | 21 | 22 | 23 | 24 |
25 | 26 | 27 | 28

Выхад

1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 | 14 | 15 | 16 | 17 | 18 | 19 | 20 | 21 | 22 | 23 | 24 |
25 | 26 | 27 | 28 | 29 | 30 | 31 | 32 | 33 | 34 | 35 | 36 | 37 | 38 | 39 | 40

Евангелле ад Марка

1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 | 14 | 15 | 16

Лічбы

1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 | 14 | 15 | 16 | 17 | 18 | 19 | 20 | 21 | 22 | 23 | 24 |
25 | 26 | 27 | 28 | 29 | 30 | 31 | 32 | 33 | 34 | 35 | 36

Евангелле ад Яна

1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 | 14 | 15 | 16 | 17 | 18 | 19 | 20 | 21

Паўторны Закон

1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 | 14 | 15 | 16 | 17 | 18 | 19 | 20 | 21 | 22 | 23 | 24 |
25 | 26 | 27 | 28 | 29 | 30 | 31 | 32 | 33 | 34

Пасланне Яна

1 | 2 | 3 | 4 | 5

Ісус

1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 | 14 | 15 | 16 | 17 | 18 | 19 | 20 | 21 | 22 | 23 | 24

Быццё

1

У пачатку Бог зрабіў неба і зямлю. Зямля ж была нябачная і неўпарадкаваная, і цемра над бяздоннай, і дух Божы насіўся над вадой. І сказаў Бог: Хай будзе святло, — і стала святло. І ўбачыў Бог святло, што яно добрае, і аддзяліў Бог святло ад цемры. І назваў Бог святло днём, а цемру назваў ноччу. І настаў вечар, і настала раніца — дзень першы.

І сказаў Бог: Хай будзе цвёрдзь у сярэдзіне вады, і хай яна падзяляе паміж вадою і вадой, і стала так. І стварыў Бог цвёрдзь, і аддзяліў Бог воды, якія былі пад цвёрдзю, ад водаў, якія былі над цвёрдзю. І назваў Бог цвёрдзь небам, і ўбачыў Бог, што добра, і стаўся вечар, і стаўся ранак, дзень другі.

І сказаў Бог: Хай будзе сабрана вада пад небам у адзін сход, і хай зявіцца суша. І стала так, і была сабрана вада пад

небам у іх сходы, і зявілася суша. І назваў Бог сухое зямлёю, і сістэмы водаў назваў морамі, і бачыў Бог, што гэта добра. І сказаў Бог: Хай прараствае зямля траву з насеннем паводле роду і падабенства, і дрэва пладаноснае, якое прыносіць плод з насеннем у ім паводле роду на зямлі. І стала так. І вынесла зямля траву травы, сеючы насенне паводле роду і паводле падабенства, і дрэва пладаноснае, якое прыносіла плод, чыё насенне ў ім паводле роду на зямлі, і ўбачыў Бог, што гэта добра. І настаў вечар, і настала раніца — дзень трэці.

І сказаў Бог: няхай будуць светлы ў цвярдзі нябеснай на асвятленне зямлі, каб падзяляць паміж днём і ноччу, і няхай будуць яны ў знакі, і ў часы, і ў дні, і ў гады. І хай будуць яны светлам у цвярдзі нябеснай, каб свяціць на зямлю, і стала так. І зрабіў Бог два вялікія светілы: светыла вялікае для пачатку дня і светыла меншае для пачатку ночы, і зоркі. І паставіў іх Бог у цвярдзі неба, каб святыць на зямлі, і кіраваць днём і ноччу, і падзяляць паміж сярэдзінай святла і сярэдзінай цемры, і бачыў Бог, што добра. І настаў вечар, і настала раніца — дзень чацвёрты.

І сказаў Бог: няхай выведучь воды паўзуноў з жывымі душами і птушак, якія лятаюць над зямлёй па цвердзі нябеснай. І стала так. І зрабіў Бог вялікія морскія істоты, і ўсякую душу жывёл паўзаючых, якіх вывелі воды паводле родаў іх, і ўсякую птушку крылатую паводле роду, і ўбачыў Бог, што добрыя. І благаславіў іх Бог, кажучы:

павялічвайцеся і множцеся, і напоўніце воды ў морах, і птушкі няхай множацца на зямлі. І адбыўся вечар, і адбыўся ранак — дзень пяты.

І сказаў Бог: няхай выведзе зямля душу жывую паводле роду, чатырохногіх, і паўзуноў, і звяроў зямлі паводле роду. І здарылася так. І зрабіў Бог звяроў зямлі паводле роду, і быдла паводле роду іх, і ўсё паўзаючае зямлі паводле роду, і ўбачыў Бог, што добрыя.

І сказаў Бог: Зробім чалавека паводле вобраза нашага і паводле падабенства, і хай пануюць над рыбамі мора, і над птушкамі неба, і над жывёлай, і над усёй зямлёй, і над усімі паўзунамі, якія паўзаюць па зямлі. І стварыў Бог чалавека па вобразе Божым, стварыў яго мужчынам і жанчынам, стварыў іх. І дабраславіў іх Бог, кажучы: павялічвайцеся і множцеся, і напоўніце зямлю, і падпарадкуйце яе, і пануйце над рыбамі мора, і над птушкамі неба, і над усёй жывёлай, і над усёй зямлёй, і над усімі паўзаючымі, якія паўзаюць па зямлі. І сказаў Бог: Вось Я даў вам усякую траву, што дае насенне, якая ёсць на ўсёй зямлі, і ўсякае дрэва, якое мае ў сабе плод з насеннем, — вам гэта будзе ў ежу. І ўсім звярам зямлі, і ўсім птушкам неба, і ўсякаму паўзуну, што паўзае па зямлі, які мае ў сабе душу жыцця, і ўсю зялёную траву ў ежу — і стала так. І бачыў Бог усё, што зрабіў, і вось было вельмі добра, і настаў вечар, і настала раніца — дзень шосты.

2

І завершаны былі неба і зямля, і ўвесь іх свет.

І завяршыў Бог у шосты дзень свае працы, якія зрабіў, і спачыў у сёмы дзень ад усіх сваіх прац, якія зрабіў. І дабраславіў Бог дзень сёмы і асвятціў яго, таму што ў гэты дзень Ён спачыў ад усіх дзеяў Сваіх, якія пачаў Бог рабіць.

Гэта кніга нараджэння неба і зямлі, калі яно здарылася, у дзень, калі Гасподзь Бог стварыў неба і зямлю. і ўсякая зелень палявая перад тым, як зявіцца на зямлі, і ўсякая трава палявая перад тым, як узысці, бо не пасылаў дажджу Бог на зямлю, і чалавека не было апрацоўваць яе. Крыніца ўзыходзіла з зямлі і паіла ўсю паверхню зямлі. І сфарміраваў Бог чалавека з пылу зямлі, і ўдыхнуў у твар яго дыханне жыцця, і стаў чалавек душою живою.

І пасадзіў Бог рай у Эдэме на ўсходзе, і змясціў там чалавека, якога ўтварыў. І выклікаў Бог расці яшчэ з зямлі кожнае дрэва, прыгожае на выгляд і добрае на ежу, і дрэва жыцця пасярэдзіне раю, і дрэва пазнання добрага і зла. Рака ж выходзіць з Эдэма, каб паіць раю, і адтуль аддзяляецца на чатыры пачаткі. Імя таму аднаму — Фісон, гэта той, што акружае ўсю зямлю Эвілат, дзе ёсць золата. А золата той зямлі добрае, і там ёсць карбункул, і зялёны камень. І імя другой ракі — Гіхон, гэта тая, што акружае ўсю

зямлю Эфіопіі. І трэцяя рака — Тыгрыс, гэтая, што цячэ насупраць Асірыі, а чацвёртая рака — Еўфрат. І ўзяў Гасподзь Бог чалавека, якога Ён сфармаваў, і змясціў яго ў раі асалоды, каб апрацоўваць яго і ахоўваць. І загадаў Гасподзь Бог Адаму, кажучы: Ад усякага дрэва, якое ў раі, ядою будзеш есці. А ад дрэва пазнання добра і зла не ядзіце ад яго, бо ў які дзень зесце ад яго, смерцю памрэце.

І сказаў Гасподзь Бог: Не добра быць чалавеку адному, зробім яму памочніка паводле яго. І зляпіў Бог яшчэ з зямлі ўсіх звяроў поля і ўсіх птушак неба, і прывёў іх да Адама, каб убачыць, што назаве іх, і ўсё, што назваў Адам душою живою, гэта імя яму. І назваў Адам імёны ўсёй жывёле, і ўсім птушкам неба, і ўсім зьвярам поля, а для Адама не была знойдзена памочніца, падобная да яго. І наклаў Бог транс на Адама, і ён заснуў, і ўзяў адзін з яго бакоў, і запоўніў плоццю замест яго. І пабудаваў Бог бок, які ўзяў ад Адама, у жанчыну, і прывёў яе да Адама. І сказаў Адам: Гэта цяпер костка з касцей маіх і цела з цела майго, гэта будзе названа жанчынаю, таму што з мужчыны яе ўзята была. За гэтага пакіне чалавек бацьку свайго і маці, і далучыцца да жонкі сваёй, і будуць двое адным целам. І былі абодва голяы, і Адам, і жанчына яго, і не саромеліся.

3

Але змей быў наймудрэйшы з усіх звяроў, якія на зямлі,

якіх зрабіў Гасподзь Бог, і сказаў змей жанчыне: Ці праўда, што Бог сказаў: не ядзіце ад усякага дрэва раю? І сказала жанчына змею: Ад плода дрэва раю зядзім. А ад плада дрэва, якое ёсць пасярэдзіне раю, сказаў Бог, не будзеце есці ад яго, ані не дакранецеся да яго, каб не памерлі. І сказаў змей жанчыне: Не, смерцю не памрэце. Бо Бог ведаў, што ў які дзень зясце ад яго, адкрыюцца вашыя вочы, і будзеце як багі, ведаючы дабро і зло. І бачыла жанчына, што добрае дрэва на ежу, і што прыемнае вачам бачыць, і прыгожае яно для разумення, і ўзяўшы ад плода яго, зела, і дала таксама мужу свайму, які быў з ёю, і яны елі. І адчыніліся вочы ў іх абодвух, і яны ўведалі, што голыя, і зшылі лісце фігавага дрэва, і зрабілі сабе апаяскі. І яны пачулі голас Госпада Бога, які хадзіў у раі ўвечары, і схаваліся Адам і жонка яго ад твару Госпада Бога сярод дрэва раю. І выклікаў Гасподзь Бог Адама і сказаў яму: Адам, дзе ты? І сказаў яму: Твой голас я пачуў, калі Ты хадзіў у раі, і я спалохаўся, бо я голы, і схаваўся. І сказаў яму Бог: Хто паведаміў табе, што ты голы? Ці не ад дрэва, з якога Я загадаў табе аднаго гэтага не есці, ты еў? І сказаў Адам: жанчына, якую Ты даў са мною, гэта яна мне дала ад дрэва, і я еў. І сказаў Гасподзь Бог жанчыне: Што гэта ты зрабіла? І сказала жанчына: Змей падмануў мяне, і я зела.

І сказаў Гасподзь Бог змею: за тое, што ты зрабіў гэта, праклятым будзеш ты сярод усёй жывёлы і сярод усіх звяроў на зямлі; на грудзях тваіх і на жываце твоім будзеш паўзаць, і зямлю будзеш есці ўсе дні жыцця твайго. І

варожнечу пакладу паміж табою і жанчынай, і паміж насеннем тваім і насеннем яе; ён будзе ахоўваць табе галаву, а ты будзеш ахоўваць яго пяту. І жанчыне сказаў: множачы памножу болі твае і стогн твой, у болях народзіш дзяцей, і да мужа твайго адварот твой, і ён табой будзе валадаць. А Адаму сказаў, што чуў голас жанчыны тваёй, і еў ад дрэва, аб якім загадваў табе гэтага аднаго не есці, ад яго еў, праклятая зямля ў працах тваіх, у смутках будзеш есці яе ўсе дні жыцця твайго. Цярні і асаты ўздыдуць табе, і будзеш есці траву поля. У поце твару твайго ты будзеш есці хлеб свой, пока не вернешся ў зямлю, з якой ты быў узяты, бо ты прах, і ў прах вернешся. І назваў Адам імя жонкі сваёй Жыццё, таму што яна маці ўсіх жывых. І зрабіў Гасподзь Бог Адаму і жонцы яго адзежыны скураныя, і апрануў іх.

І сказаў Бог: Вось Адам стаў як адзін з нас, пазнаўшы дабро і зло, і цяпер, каб ён не працягнуў руку сваю і не ўзяў з дрэва жыцця, і не зеў, і не стаў жыць вечна. І выслаў яго Гасподзь Бог з раю раскошы, каб апрацоўваць зямлю, з якой ён быў узяты. І выгнаў ён Адама, і пасяліў яго насупраць раю раскошы, і паставіў херувімаў і полымяны меч, які круціцца, каб ахоўваць шлях да дрэва жыцця.

4

Адам жа пазнаў Еву, жонку сваю, і яна зачала і нарадзіла

Каіна, і сказала: набыла чалавека праз Бога. І яна дадала нарадзіць брата яго Абея, і стаў Абель пастухом авечак, а Каін быў земляробам. І здарылася праз некалькі дзён, прынёс Каін ад пладоў зямлі ахвяру Госпаду. І Абель прынёс і сам ад першароджаных авечак сваіх і ад тлушчу іх, і паглядзеў Бог на Абея і на дары яго. На Каіна ж і на ахвяры яго не звярнуў увагі, і вельмі засмуціўся Каін, і апусціўся твар яго. І сказаў Гасподзь Бог Каіну: Навошта ты стаў вельмі засмучаны, і навошта апусціўся твар твой? Хіба не зграшыў ты, калі правільна прынёс, але не падзяліў правільна? Маўчы: да цябе павярот яго, і ты будзеш кіраваць ім.

І сказаў Каін да Абея, брата свайго: Пойдзем у поле. І здарылася, калі яны былі ў полі, устаў Каін на Абея, брата свайго, і забіў яго. І сказаў Гасподзь Бог да Каіна: дзе Абель, брат твой? І сказаў ён: не ведаю, ці ахоўнік брата майго я? І сказаў Госпад: Што ты зрабіў? Голас крыві брата твайго крычыць да Мяне з зямлі. І цяпер праклятны ты ад зямлі, якая адкрыла свой рот, каб прыняць кроў брата твайго з рукі тваёй. Калі будзеш апрацоўваць зямлю, яна не дадасць табе сваёй сілы, стогнучы і трасучыся будзеш на зямлі. І сказаў Каін да Госпада Бога: Большая віна мая, каб быць прашчаным мне. Калі ты выганяеш мяне сёння ад твару зямлі, і ад твайго твару я схаваюся, і буду стогнучы і трымцячы на зямлі, і кожны, хто знойдзе мяне, заб'е мяне. І сказаў яму Гасподзь Бог: Не так, кожны, хто заб'е Каіна, сямкроць помсціцца. І паставіў Гасподзь Бог знак Каіну, каб

не забіў яго ўсякі, хто знойдзе яго. Выйшаў жа Каін ад аблічча Бога і пасяліўся ў зямлі Наід насупраць Эдэма.

І пазнаў Каін жонку сваю, і яна зачала і нарадзіла Эноха. І ён будаваў горад, і назваў горад па імені сына свайго Энох. У Энаха нарадзіўся Гаідад, і Гаідад нарадзіў Малелеіла, і Малелеіл нарадзіў Мафусала, і Мафусала нарадзіў Ламеха.

І ўзяў сабе Ламех дзве жонкі: імя адной — Ада, і імя другой — Сэла. І нарадзіла Ада Іёбела; гэты быў бацька тых, хто жыў у намётах і гадаваў жывёлу. І імя брата яго — Іўбал; гэта быў той, хто вынайшаў псалтырыён і кіфару. Зіла ж і яна нарадзіла Тубала, і быў ён кавалём, кавачом бронзы і жалеза. А сястра Тубала — Ноема. Сказаў жа Ламех сваім жонкам, Ада і Сэла: слухайце майго голасу, жонкі Ламеха, прыслухайцеся да маіх словаў, бо мужчыну я забіў за рану мне, і юнака за сінец мне. Што сем разоў адпомсцілася за Каіна, а за Ламеха — семдзсят разоў сем.

Пазнаў жа Адам Еву, жонку сваю, і яна зачала і нарадзіла сына, і назваў імя яго Сіф, кажучы: Бо ўзняў мне Бог насенне іншае замест Абея, якога забіў Каін. І ў Сіфа нарадзіўся сын, і назваў ён імя яго Энос. Гэты спадзяваўся заклікаць імя Госпада Бога.

5

Гэта кніга нараджэння людзей, у дзень, калі Бог стварыў Адама, паводле вобраза Богага стварыў яго, Мужчыну і жанчыну Ён зрабіў іх, і дабраславіў іх, і назваў імя іх Адам у дзень, калі зрабіў іх. Жыў жа Адам трыста трыццаць гадоў, і нарадзіў паводле ідэі сваёй і паводле вобраза свайго, і назваў імя яго Сіф. Сталі жа дні Адама, якія ён жыў пасля нараджэння ім Сіфа, сямсот гадоў, і нарадзіў ён сыноў і дачок. І сталі ўсе дні Адама, якія ён жыў, дзевяцьсот трыццаць гадоў, і ён памёр. Жыў жа Сіф дзвесце пяць гадоў і нарадзіў Эноса. І жыў Сіф пасля нараджэння ім Эноса сямсот сем гадоў, і нарадзіў сыноў і дачок. І ўсе дні Сіфа склалі дзевяцьсот дванаццаць гадоў, і ён памёр. І жыў Энос сто дзевяноста гадоў, і нарадзіў Каіна. І жыў Энос пасля таго, як нарадзіў Каіна, сямсот пятнаццаць гадоў, і нарадзіў сыноў і дачок. І ўсе дні Эноса склалі дзевяцьсот пяць гадоў, і ён памёр. І жыў Каінан сто семдзсят гадоў, і нарадзіў Малелеіла. І жыў Каінан пасля нараджэння ім Малелеіла сорок і сямсот гадоў, і нарадзіў сыноў і дачок. І ўсе дні Каіна склалі дзевяцьсот дзесяць гадоў, і ён памёр.

І жыў Малелеіл сто шэсцьдзсят пяць гадоў і нарадзіў Іарэда. І жыў Малелеіл пасля нараджэння ім Іарэда трыста трыццаць гадоў, і нарадзіў сыноў і дачок. І было ўсіх дзён Малелеіла дзевяцьсот дзевяноста пяць гадоў, і ён памёр. І жыў Іарэд сто шэсцьдзсят два гады, і нарадзіў Эноха. І жыў Іарэд пасля нараджэння ім Эноха восемсот гадоў, і нарадзіў сыноў і дачок. І сталі ўсе дні Іарэда два і шэсцьдзсят і дзевяцьсот гадоў, і ён памёр. І жыў Энох сто шэсцьдзсят

пяць гадоў, і нарадзіў Мафусала. Угадзіў жа Енох Богу пасля нараджэння ім Мафусала дзвесце гадоў, і нарадзіў сыноў і дочок. І ўсе дні Эноха сталі трыста шэсцьдзсят пяць гадоў. І ўгадзіў Енох Богу, і не быў знойдзены, бо перамясціў яго Бог. І жыў Мафусал сто шэсцьдзсят сем гадоў, і нарадзіў Ламеха. І жыў Мафусал пасля таго, як нарадзіў Ламеха, дзвесце два гады, і нарадзіў сыноў і дочак. І сталі ўсе дні Мафусала, якія ён жыў, дзевяцьсот шэсцьдзсят дзевяць гадоў, і ён памёр. І жыў Ламех сто восемдзсят восем гадоў і нарадзіў сына. І назваў імя яго Ной, кажучы: гэты дасць нам адпачынак ад нашых работ і ад пакут рук нашых, і ад зямлі, якую праклёў Гасподзь Бог. І жыў Ламех пасля нараджэння ім Ноя пяцьсот шэсцьдзсят пяць гадоў, і нарадзіў сыноў і дочак. І ўсе дні Ламеха склалі сямсот пяцьдзсят тры гады, і ён памёр. І быў Ной пяцісот гадоў, і нарадзіў трох сыноў: Сіма, Хама, Яфета.

6

І здарылася, калі людзі пачалі множыцца на зямлі, і нарадзіліся ў іх дочки. Ubачыўшы ж сыны Божыя дочак чалавечых, што яны прыгожыя, узялі сабе жонак з усіх, якіх выбралі. І сказаў Гасподзь Бог: Не застанеца дух мой у людзях гэтых навекі, бо яны плоць; будуць жа дні іх сто дваццаць гадоў. Тыя гіганты былі на зямлі ў тыя дні, і пасля таго, калі сыны Божыя ўваходзілі да дочак чалавечых і нараджалі ім, тыя былі гіганты ад веку, людзі славуця.

Убачыўшы жа Гасподзь Бог, што памножыліся парокі людзей на зямлі, і кожны думае ў сэрцы сваім старанна празное ўсе дні, і разважыў Бог, што зрабіў чалавека на зямлі, і намысліў. І сказаў Бог: Сатру чалавека, якога зрабіў, з твару зямлі, ад чалавека да жывёлы, і ад паўзуноў да птушак неба, бо шкадую, што зрабіў іх.

Ной жа знайшоў міласць перад Госпадам Богам. Гэтыя ж пакаленні Ноя. Ной быў чалавек праведны, дасканалы ў пакаленні сваім, Богу ўгадзіў Ной. Нарадзіў жа Ной трох сыноў: Сіма, Хама, Яфета. Была знішчана зямля перад Богам, і напоўнілася зямля несправядлівасцю. І ўбачыў Гасподзь Бог зямлю, і была яна сапсаваная, бо ўсякая плоць сапсавала шлях свой на зямлі. І сказаў Гасподзь Бог Ною: Час усякага чалавека прыйшоў перад мной, таму што напоўнілася зямля несправядлівасцю ад іх, і вось я знішчу іх і зямлю.

Зрабі ж сабе каўчэг з чатырохкутнага дрэва, гнёзды зробіш у каўчэгу, і пакрыеш яго смалою ўнутры і звонку. І так ты зробіш каўчэг: трыста локцяў даўжыня каўчэга, і пяцьдзесят локцяў шырыня, і трыццаць локцяў вышыня яго. Збіраючы разам, ты зробіш каўчэг, і ў локаць ты завершыш яго зверху. Дзверы ж каўчэга ты зробіш з бакоў, ніжнія, двухпавярховыя і трохпавярховыя ты зробіш яго. Я ж вось наводжу патоп, ваду на зямлю, каб знішчыць усякае цела, у якім ёсць дух жыцця пад небам, і ўсё, што ёсць на зямлі, памрэ.

І ўстаноўлю Я заповіт Мой з табой, увайдзеш жа ў каўчэг ты, і сыны твае, і жонка твая, і жонкі сыноў тваіх з табой. І ад усякае жывёлы, і ад усіх паўзаючых, і ад усіх звяроў, і ад усякае плоці па два ад усіх ты ўвядзеш у каўчэг, каб пракарміць іх з сабою; самец і самка будуць. Ад усіх птушак паводле роду, і ад усёй жывёлы паводле роду, і ад усіх паўзуноў, што паўзаюць па зямлі, паводле роду іх, па два ад усіх увайдучь да цябе, каб карміцца з табой, самец і самка. Ты ж возьми сабе ад усякай ежы, якую будзеш есці, і збяры да сябе, і будзе гэта табе і ім на ежу. І зрабіў Ной усё, колькі загадаў яму Гасподзь Бог, так зрабіў.

7

І сказаў Гасподзь Бог Ною: увайдзі ты і ўвесь дом твой у каўчэг, бо цябе Я бачыў праведным перад Сабою ў гэтым пакаленні. А з жывёлы чыстай увайдзі да сябе па сем, самца і самку, а з жывёлы нечыстай па два, самца і самку. І ад птушак неба чыстых па сем самцоў і самак, і ад усіх птушак нечыстых па два самцы і самкі, каб захаваць насенне на ўсёй зямлі. Бо яшчэ праз сем дзён я навяду дождж на зямлю на сорок дзён і сорок начэй, і сатру ўсё жывое, якое зрабіў, з твару ўсёй зямлі. І зрабіў Ной усё, што загадаў яму Гасподзь Бог. Ной жа быў шасцісот гадоў, і патоп вады здарыўся на зямлі. Увайшоў жа Ной і сыны яго, і жонка яго, і жонкі сыноў яго з ім у каўчэг з-за вады патопу. І ад птушак чыстых, і ад птушак нечыстых, і ад быдла чыстага, і ад

быдла нечыстага, і ад усіх паўзаючых па зямлі, Па два ўвайшлі да Ноя ў каўчэг — самец і самка, як загадаў Бог Ною. І сталася пасля тых сямі дзён, і вада патапу сталася на зямлі. У шасцісотым годзе жыцця Ноя, другога месяца, у сёмы і дваццаты дзень месяца, у гэты дзень разарваліся ўсе крыніцы бездані, і шлюзы неба адчыніліся. І ішоў дождж на зямлі сорок дзён і сорок начэй. У гэты дзень увайшлі Ной, Сім, Хам, Яфет — сыны Ноя, і жонка Ноя, і тры жонкі сыноў яго з ім, у каўчэг. І ўсе звяры паводле роду іх, і ўсё быдла паводле роду іх, і ўсе паўзуны, што поўзаюць па зямлі, паводле роду іх, і ўсе птушкі паводле роду іх, Увайшлі да Ноя ў каўчэг, па два, мужчынскага і жаночага полу, ад усякай плоці, у якой ёсць дух жыцця. І тыя, што ўваходзілі, мужчынскага і жаночага полу, ад усякай плоці ўвайшлі, як загадаў Бог Ною, і Гасподзь Бог зачыніў каўчэг звонку.

І здарыўся патап сорок дзён і сорок начэй на зямлі, і памножылася вада, і падняла каўчэг, і ўзвысіўся ён ад зямлі. І перамагала вада, і множылася вельмі на зямлі, і неся каўчэг паверх вады. Вада ж пераважала вельмі моцна на зямлі і пакрыла ўсе высокія горы, якія былі пад небам. Пятнаццаць локцяў вышэй узвысілася вада і пакрыла ўсе высокія горы. І памерла ўсякая плоць, якая рухалася на зямлі: птушкі, і быдла, і звяры, і ўсё, што паўзае па зямлі, і ўсе людзі. І ўсё, што мела дыханне жыцця, і ўсё, што было на сушы, памерла. І сцёр усё жывое, якое было на твары зямлі, ад чалавека да жывёлы, і паўзуноў, і птушак нябесных, і сцёрты былі яны ад зямлі, і пакінуты быў адзін

Ной, і тыя, хто з ім у каўчэгу. І ўзвышалася вада на зямлі сто пяцьдзесят дзён.

8

І ўспомніў Бог Ноя, і ўсіх зьвяроў, і ўсю жывёлу, і ўсіх птушак, і ўсіх паўзуноў паўзаючых, колькі было з ім у каўчэгу, і навёў Бог дух на зямлю, і спынілася вада. І былі пакрытыя крыніцы бездані і шлюзы неба, і быў спынены дождж з неба. І вада адступала, ідучы ад зямлі, і памяншалася вада пасля ста пяцідзесяці дзён. І села каўчэг у сёмым месяцы, у дваццаць сёмы дзень месяца, на горах Арарат. Вада ж памяншалася да дзесятага месяца. І ў дзесятым месяцы, першага дня месяца, зявіліся вяршыні гор. І здарылася, што пасля сарака дзён Ной адчыніў акно каўчэга, якое ён зрабіў. І паслаў крумкача, і ён, выйшаўшы, не вярнуўся, пакуль не высахла вада на зямлі. І паслаў галубку пасля сябе, каб убачыць, ці спала вада з зямлі. І не знайшаўшы галубка адпачынку для ног сваіх, вярнулася да яго ў каўчэг, таму што вада была на ўсім абліччы зямлі, і ён, выцягнуўшы руку, узяў яе і ўвёў яе да сябе ў каўчэг. І пачакаўшы яшчэ сем іншых дзён, ён зноў адаслаў галубку з каўчэга. І вярнулася да яго галубка пад вечар, і мела ў сваім роце аліўкавы ліст, і пазнаў Ной, што вада спала з зямлі. І пачакаўшы яшчэ сем іншых дзён, ён зноў адправіў галубку, і яна больш не вярнулася да яго. І здарылася ў шасцьсот першым годзе жыцця Ноя, у першым месяцы, у першы

дзень месяца, спынілася вада на зямлі. І адкрыў Ной даху каўчэга, які ён зрабіў, і ўбачыў, што спынілася вада на паверхні зямлі. У другім месяцы высахла зямля, у дваццаць сёмы дзень месяца.

І сказаў Гасподзь Бог да Ноя, кажучы, Выйдзі з каўчэга ты і жонка твая, і сыны твае, і жонкі сыноў тваіх з табою, І ўсіх звяроў, колькі іх ёсць з табой, і ўсякую плоць ад птушак да быдла, і ўсякую паўзучую, якая паўзае па зямлі, выведзі з сабой. І павялічвайцеся і множцеся на зямлі. І выйшаў Ной, і жонка яго, і сыны яго, і жонкі сыноў яго з ім. І ўсе звяры, і ўся жывёла, і ўсякая птушка, і ўсякае паўзуча, што рухаецца па зямлі, паводле роду свайго выйшлі з каўчэга.

І пабудаваў Ной ахвярнік Госпаду, і ўзяў ад усёй чыстай жывёлы і ад усіх чыстых птушак, і ўзнёс цэласпаленне на ахвярнік. І паняў Госпад Бог пах духмянасці. І сказаў Госпад Бог, разважыўшы: не буду больш праклінаць зямлю з-за дзеянняў людзей, бо розум чалавека ўвесь час скіраваны на злое з юнацтва яго; не буду ж больш пабіваць усякую жывую плоць, як зрабіў. Усе дні зямлі насенне і жніво, холад і цяпло, лета і вясна, дзень і ноч не спыняцца.

9

І дабраславіў Бог Ноя і сыноў яго, і сказаў ім: павялічвайцеся і множцеся, і напоўніце зямлю, і

падпарадкуйце яе. І трус, і страх ваш будзе на ўсіх звярах зямлі, на ўсіх птушках неба і на ўсім, што рухаецца на зямлі, і на ўсіх рыбах мора — пад рукі вам я даў. І кожная паўзуча рэч, якая жывая, будзе вам у ежу, як гародніну травы, даў я вам усё. Акрамя мяса з крывёю душы не будзеце есці. І бо вашу кроў душ ваших з рукі ўсіх звяроў вышукаю яе, і з рукі чалавека-брата вышукаю душу чалавека. Той, хто пралівае кроў чалавека, замест яго крыві праллецца, бо ў вобразе Бога зрабіў Я чалавека. Вы ж павялічвайцеся і множцеся, і напоўніце зямлю, і падпарадкуйце яе.

І сказаў Бог Ною і сынам яго, што былі з ім, кажучы: І вось я ўстанаўліваю заповіт мой з вамі, і з насеннем вашым пасля вас, і з усякай жывой душой, якая з вамі, ад птушак і ад быдла, і з усімі зверамі зямлі, колькі іх ёсць з вамі, з усіх, што выйшлі з каўчэга. І ўстаноўлю заповіт мой з вамі, і не памрэ больш ніякая плоць ад вады патапу, і не будзе больш патапу вады, каб знішчыць усю зямлю. І сказаў Госпад Бог да Ноя: гэта знак завету, які Я даю паміж Мной і вамі, і паміж усякай жывой душой, якая ёсць з вамі, у вечныя пакаленні. Маю дугу кладу ў воблаку, і яна будзе знакам завету паміж мною і зямлёй. І будзе, калі я збіраю хмары на зямлю, будзе бачная дуга ў хмары. І я ўспомню аб маім заваце, які ёсць паміж мною і вамі, і паміж усякай жывой душой ва ўсякай плоці, і не будзе болей вады ў патап, каб знішчыць усякую плоць. І будзе лук мой у воблаку, і я ўбачу, каб памятаць вечны завет паміж мной і зямлёй, і паміж

душой жывой у ўсякай плоці, якая ёсць на зямлі. І сказаў Бог Ною: гэта знак завету, які Я ўстанавіў паміж Мной і паміж усякай плоццю, якая ёсць на зямлі.

Былі ж сыны Ноя, якія выйшлі з каўчэга, Сім, Хам, Яфет. Хам жа быў бацькам Ханаана. Гэта тры сыны Ноя, ад іх рассяліся па ўсёй зямлі. І пачаў Ной, чалавек-земляроб зямлі, і пасадзіў вінаграднік. І выпіў ён з віна, і апіў, і абнажыўся ў доме сваім. І ўбачыў Хам, бацька Ханаана, наготу бацькі свайго, і, выйшаўшы, паведаміў двум братам сваім звонку. І ўзяўшы Сім і Яфет адзенне, паклалі яго на абодва свае плячы і пайшлі назад, і пакрылі аголенасць бацькі свайго, і твары іх былі адвернуты назад, і аголенасці бацькі свайго яны не бачылі. Прачнуўся ж Ной ад віна і даведаўся, што зробіў яму яго малодшы сын. І сказаў: Проклятым Ханаан слуга, слугой хатнім будзе братам яго. І сказаў: дабраславёны Гасподзь, Бог Сіма, і будзе Ханаан слугою яго. Няхай пашырыць Бог Іафету, і няхай ён пражывае ў дамах Сіма, і няхай будзе Ханаан слугою яго.

Жыў жа Ной пасля патопу трыста пяцьдзесят гадоў. І ўсе дні Ноя сталі дзевяцьсот пяцьдзесят гадоў, і ён памёр.

10

Гэта ж пакаленні сыноў Ноя, Сіма, Хама, Яфета, і нарадзіліся ім сыны пасля патопу.

Сыны Іяфета: Гамер, і Магог, і Мадоі, і Іоўан, і Эліса, і Фобел, і Мосох, і Феірас. І сыны Гамера: Асханаз, Рыфат і Таргама. І сыны Іована: Эліша і Тарсеіс, Кіціі, Родыі. З гэтых былі адлучаны астравы народаў у зямлі іх, кожны паводле мовы ў племёнах іх і ў народах іх.

Сынамі ж Хама былі Куш, Месраім, Фуд і Ханаан. Сыны ж Хуса: Саба, і Эвіла, і Сабата, і Рэгма, і Сабатака; сыны ж Рэгмы: Саба і Дадан. Куш жа нарадзіў Німрода, які пачаў быць велетнем на зямлі. Ён быў магутным паляўнічым перад Госпадам Богам, таму яны скажуць: Як Німрод, магутны паляўнічы перад Госпадам. І пачаткам царства яго сталі Вавілон, і Арэх, і Архад, і Халане ў зямлі Сенаар. З той зямлі выйшаў Асур і пабудаваў Нінівію, і горад Роабот, і Халах, і Дасах паміж Нінэвіяй і паміж Калахам, гэта вялікі горад. І Месраін нарадзіў Лудзім, і Нефталім, і Энеметзім, і Лабім. і тых Патрасаніім, і тых Хасманіім, адкуль выйшлі Філістыім, і тых Гафтарыім. Ханаан жа нарадзіў Сідона, першароднага свайго, і Хетэя, і іебусеяніна, і амарэяніна, і гергесеяніна, і тага евеяніна, і тага арукеяніна, і тага асенеяніна, і Арадыёна, і Самараёна, і Ааматхі. І пасля гэтага расселіліся племёны Хананэяў. І сталіся межы Хананэяў ад Сідона да прыходу ў Гераара і Газу, да прыходу да Садома і Гаморы, Адамы і Севоіма да Ласы. Гэтыя сыны Хама ў племёнах іх, паводле моў іх, у краінах іх і ў народах іх.

І Сіму нарадзіўся, яму, бацьку ўсіх сыноў Эбера, брату Іафета старэйшага. Сыны Сіма: Елам, і Асур, і Арфаксад, і

Луд, і Арам, і Каінан. І сыны Арама: Уз, і Ул, і Гатэр, і Мэшэх. І Арфаксад нарадзіў Каінана, і Каінан нарадзіў Салу, а Сала нарадзіў Эбера. І ў Эбера нарадзіліся два сыны: імя аднаму — Фалег, бо ў яго дні падзялілася зямля, а імя брату яго — Іектан. А Joktan нарадзіў Elmodada, і Saletha, і Sarmotha, і Jeracha, і Гадарам, і Абімаэль, і Дыкла, і Эвал, і Абімаэл, і Саба, і Афір, і Эўіла, і Ёбаб — усе гэтыя сыны Ектана. І было жыллё іх ад Масэ да Сафера, гары ўсходаў. Гэтыя сыны Сіма ў племёнах іх, паводле моў іх, у краінах іх і ў народах іх. Гэтыя племёны сыноў Ноя паводле пакаленняў іх, паводле народаў іх. Ад гэтых былі рассеяны астравы народаў на зямлі пасля патопу.

11

І ўся зямля мела адны вусны, і адзін голас для ўсіх. І здарылася, калі яны рухаліся ад усходаў, яны знайшлі роўніну ў зямлі Сенаар і пасяліліся там. І сказаў чалавек суседу свайму: ідзем, зробім цэглу і выпечам яе агнём. І стала ім цэгла замест каменя, а асфальт быў ім замест гліны. І яны сказалі: хадзем пабудуем для сябе горад і вежу, якой галава будзе да неба, і зробім для сябе імя, перш чым нам быць рассеяным па твары ўсёй зямлі. І зышоў Гасподзь, каб убачыць горад і вежу, якую пабудаваў сыны чалавечыя. І сказаў Госпад: вось род адзін і вуснаў адзін у ўсіх, і гэта яны пачалі рабіць, і цяпер не адступіць ад іх усё, што б ні замыслілі рабіць. Ідзіце, і сышоўшы ўніз, зблытаем

там іхнюю мову, каб кожны не разумеў голасу свайго суседа. І расселіў іх Гасподзь адтуль на твар усёй зямлі, і спыніліся будаваць горад і вежу. Праз гэта было названа імя яе Блытаніна, таму што там Пан блытаў вусны ўсёй зямлі, і адтуль Пан расселіў іх па твары ўсёй зямлі.

І гэта пакаленні Сіма, і быў Сім сынам ста гадоў, калі нарадзіў Арфаксада, на другі год пасля патопу. І жыў Сім пасля нараджэння ім Арфаксада пяцьсот гадоў, і нарадзіў сыноў і дочак, і памёр. І жыў Арфаксад сто трыццаць пяць гадоў і нарадзіў Каінана. І жыў Арфаксад пасля нараджэння ім Каінана чатырыста гадоў, і нарадзіў сыноў і дочак, і памёр. І жыў Каінан сто трыццаць гадоў, і нарадзіў Салу, і жыў Каінан пасля нараджэння ім Салы трыста трыццаць гадоў, і нарадзіў сыноў і дочак, і памёр. І жыў Сала сто трыццаць гадоў і нарадзіў Эбера. І жыў Сала пасля нараджэння ім Эбера трыста трыццаць гадоў, і нарадзіў сыноў і дачок, і памёр. І жыў Эбер сто трыццаць чатыры гады і нарадзіў Фалега. І жыў Эбер пасля нараджэння ім Фалега дзвесце семдзесят гадоў, і нарадзіў сыноў і дачок, і памёр. І жыў Фалег сто трыццаць гадоў, і нарадзіў Рагава. І жыў Фалег пасля нараджэння ім Рагава дзевяць і дзвесце гадоў, і нарадзіў сыноў і дачок, і памёр. І жыў Рагаў сто трыццаць два гады і нарадзіў Серуха. І жыў Рагаў пасля нараджэння ім Серуха дзвесце сем гадоў, і нарадзіў сыноў і дачок, і памёр. І жыў Серух сто трыццаць гадоў і нарадзіў Нахора. І жыў Серух пасля нараджэння ім Нахора дзвесце гадоў, і нарадзіў сыноў і дочак, і памёр. І жыў Нахор сто

семдзесят дзевяць гадоў і нарадзіў Тэраха. І жыў Нахор пасля нараджэння ім Тэраха сто дваццаць пяць гадоў, і нарадзіў сыноў і дачок, і памёр. І жыў Тэра семдзесят гадоў, і нарадзіў Абрама, і Нахора, і Арана.

Гэта ж пакаленні Тэраха: Тэрах нарадзіў Аўрама, і Нахора, і Арана, а Аран нарадзіў Лота. І памёр Аран перад Тэрахам, бацькам сваім, у зямлі, дзе ён нарадзіўся, у краіне Халдэйскай. І ўзялі Абрам і Нахор сабе жонак: імя жонкі Абрама — Сара, і імя жонкі Нахора — Мелха, дачка Арана, а ён быў бацькам Мелхі і бацькам Іесхі. І была Сара бесплодная, і не нараджала дзяцей. І ўзяў Тэра Абрама, сына свайго, і Лота, сына Арана, сына сына свайго, і Сару, нявестку сваю, жонку Абрама, сына свайго, і вывеў іх з краіны Халдэяў, каб ісці ў зямлю Ханаан, і прыйшлі яны да Харана, і пасяліўся там. І ўсе дні Тэраха ў зямлі Харан склалі дзвесце пяць гадоў, і памёр Тэрах у Харане.

12

І сказаў Гасподзь Абраму: Выйдзі з зямлі тваёй, і з роднасці тваёй, і з дома бацькі твайго, і прыйдзі ў зямлю, якую я табе пакажу. І зраблю цябе вялікім народам, і дабраславу цябе, і ўзвялічу імя тваё, і будзеш дабраслаўлены. І я благаслаўлю тых, хто благаслаўляе цябе, і тых, хто праклінае цябе, я праклянучу, і будуць дабраслаўлены ў табе ўсе плямёны зямлі. І пайшоў Абрам, як толькі гаварыў да яго Гасподзь, і

адышоў з ім Лот. Абрам жа быў семдзесят пяці гадоў, калі выйшаў з Харана. І ўзяў Абрам Сару, жонку сваю, і Лота, сына брата свайго, і ўсю маёмасць іх, колькі набылі, і ўсякую душу, якую набылі з Харана, і выйшлі, каб ісці ў зямлю Ханаан. І праходзіў Абрам тую зямлю ўздоўж яе да месца Сіхем, да высокага дуба, а Хананеі тады жылі ў тай зямлі. І зявіўся Гасподзь Абраму і сказаў яму: Насенню твайму дам зямлю гэтую. І пабудаваў там Абрам ахвярнік Госпаду, які зявіўся яму. І адышоў адтуль у гару на ўсход ад Бэтэля, і ўстанавіў там свой шатор у Бэтэлі з боку мора, а Ангаі з боку ўсходу, і пабудаваў там ахвярнік Госпаду, і паклікаў імя Госпада. І адышоў Абрам, і, пайшоўшы, разбіў табар у пустыні.

І стаўся голад на зямлі, і сышоў Абрам у Егіпет, каб пражываць там, бо ўзмацніўся голад на зямлі. Здарылася так, што калі Абрам набліжаўся, каб увайсці ў Егіпет, сказаў Абрам Сары, сваёй жонцы: Ведаю я, што ты жанчына прыгажатварая. Будзе таму, як толькі ўбачаць цябе егіпцяне, скажуць, што гэта яго жонка, і забюць мяне, а цябе захаваюць. Я сказаў, што я яго сястра, каб мне было добра дзякуючы табе, і каб душа мая жыла дзеля цябе. Здарылася так, што калі Абрам увайшоў у Егіпет, егіпцяне ўбачылі яго жонку, што яна была вельмі прыгожая. І бачылі яе правіцелі фараона, і хвалілі яе перад фараонам, і ўвялі яе ў дом фараона. І з Абрамам добра паступалі праз яе, і сталі ў яго авечкі, і цяляты, і аслы, і слугі, і служанкі, і мулы, і вярблюды. І пакараў Бог фараона вялікімі і злымі

пакараннямі, і дом яго, з-за Сары, жонкі Абрама.

Паклікаўшы ж Фараон Абрама, сказаў: Што гэта ты зрабіў мне, што не паведаміў мне, што яна — твая жонка? Чаму ты сказаў, што яна — сястра мая? І ўзяў я яе сабе за жонку, і цяпер вось жонка твая перад табою — узяўшы, адыходзь. І загадаў фараон мужам адправіць Абрама, і жонку яго, і ўсё, што было ў яго.

13

Пайшоў уверх жа Абрам з Егіпта — ён сам, і жонка яго, і ўсё яго, і Лот з ім — у пустыню. Абрам жа быў вельмі багаты жывёлай, і серабром, і золатам. І пайшоў адкуль прыйшоў у пустыню да Бэтэля, да таго месца, дзе раней быў яго намет, паміж Бэтэлем і паміж Ангаем, на месца алтара, дзе ён зрабіў пачатак, і заклікаў там Абрам імя Госпада. І ў Лота, які падарожнічаў з Абрамам, былі авечкі, і валы, і намёты. І зямля не магла іх утрымаць, каб жыць разам, таму што маёмасці іх было многа, і зямля не магла іх утрымаць, каб жыць разам. І здарылася бітва паміж пастухамі жывёлы Абрама і паміж пастухамі жывёлы Лота, а Хананзі і Фэрэззі тады жылі на зямлі. Сказаў жа Абрам Лоту: Няхай не будзе бітвы паміж мною і табою, і паміж пастухамі маімі і паміж пастухамі тваімі, бо мы людзі браты. Ці ж не ўся зямля перад табою? Аддзялі сябе ад мяне: калі ты ўлева, я ўправа, а калі ты ўправа, я ўлева. І паднёўшы Лот вочы свае, убачыў усю акружную мясцовасць Іардана, што ўся была

напаяльная перад тым, як Бог знішчыў Садому і Гамору, як райскі сад Бога і як зямля Егіпта, пакуль прыйсці ў Зогар. І выбраў сабе Лот усю акружную мясцовасць Іардана, і адыйшоў Лот ад усходу, і аддзяліліся кожны ад брата свайго. Абрам жа пасяліўся ў зямлі Ханаан, Лот жа пасяліўся ў горадзе акаліц і пастаў іў намёт свой у Садоме. А людзі ў Садоме былі ліхімі і грэшнікамі перад Богам вельмі. А Бог сказаў Абраму пасля аддзялення Лота ад яго: паглядзі тваімі вачыма і бачы ад таго месца, дзе цяпер ты ёсць, да поўначы і поўдня, і ўсходу, і мора, бо ўсю тую зямлю, якую ты бачыш, табе дам яе і насенню твайму да веку. І зраблю насенне тваё, як пясок зямлі; калі хто здольны палічыць пясок зямлі, то і насенне тваё будзе палічана. Паўстаўшы, прайдзі праз зямлю ўздоўж і ўпоперак, таму што Я дам яе табе і нашчадкам тваім на векі. І Абрам, перанёсшы свой намёт і прыйшоўшы, пасяліўся каля дуба Мамрэ, які быў у Хеўроне, і пабудаваў там ахвярнік Госпаду.

14

Здарылася ж у царстве Амарфала, цара Сенаара, і Арыёха, цара Эласара, Хадалагамора, цара Элама, і Таргала, цара народаў, яны вялі вайну з Балла, царом Садома, і з Барса, царом Гаморы, і з Сеннаар, царом Адамы, і з Сымобор, царом Севаіма, і з царом Балак, гэта ёсць Сігор. Усе яны сышліся ў Салёнай даліне — гэта Салёнае мора. Дванаццаць

гадоў яны служылі Хадарлагомару, а на трынаццаты год адступіліся. У чатырнаццатым годзе прыйшоў Хадалагамор і цары з ім, і яны парубалі гігантаў у Аштараце і Карнаіме, і моцныя народы разам з імі, і аммэяў у горадзе Саўі. І харэяў у гарах Сеір да тэрэбінта Фарана, які знаходзіцца у пустыні. І вярнуўшыся, прыйшлі яны да крыніцы суда, гэта ёсць Кадэш, і пасеклі ўсіх правіцеляў Амаліка, і амарэяў, якія жылі ў Хазазон-Тамары Выйшаў жа кароль Садома, і кароль Гаморы, і кароль Адама, і кароль Севоіма, і кароль Балака, гэта ёсць Сігор, і выстраіліся яны ім у вайну ў даліне салёнай. да Хедарлаомера, караля Элама, і Тыдала, караля народаў, і Амрафела, караля Сенаара, і Арыёха, караля Эласара — чатыры каралі супраць пяці. А салёная даліна мела студні асфальту, уцёк жа цар Садома і цар Гамора, і ўпалі там, а тыя, хто засталіся, уцяклі ў гарыстую мясцовасць. Узялі ж усіх коней Садома і Гаморы і ўсю іх ежу, і пайшлі. Узялі ж і Лота, сына брата Абрама, і багаж яго, і адышлі, бо ён жыў у Садаме.

Прыбыўшы ж, нехта з выратаваных паведаміў Абраму-яўрэю, а ён жыў каля дуба Мамбрэ Амарэйскага, брата Эсхола і брата Аўнана, якія былі саюзнікамі Абрама. Пачуўшы ж Абрам, што быў узяты ў палон Лот, брат яго, ён палічыў сваіх уласных дамачадцаў — трыста дзесяць і восем — і пераследаваў за імі да Дана. І напаў на іх ноччу ён сам і слугі яго, і пабіў іх, і пераследаваў іх да Хобы, якая ёсць злева ад Дамаска. І вярнуў ён назад усіх коней Садома, і Лота, племянніка свайго, вярнуў ён назад, і ўсю маёмасць

яго, і жанчын, і народ. Выйшаў жа цар Садома ў сустрэчу яму пасля таго, як ён вярнуўся ад сечы Хадарлагомара і цароў, якія былі з ім, у даліну Савэ, гэта было поле цароў.

І Мелхіседэк, цар Саліма, вынес хлеб і віно, а быў ён святаром Бога Найвышэйшага. І дабраславіў Абрама, і сказаў: дабраславёны Абрам Богу Найвышэйшаму, які стварыў неба і зямлю. І дабраславёны Бог Найвышэйшы, які аддаў ворагаў тваіх падуладных табе, і даў яму Абрам дзесятую ад усяго. Сказаў жа кароль Садома да Абрама: Аддай мне людзей, а коней вазьмі сабе. Сказаў жа Абрам цару Садома: Я выцягну руку маю да Госпада, Бога Найвышэйшага, які стварыў неба і зямлю, Калі ад нітка да рэменя абутка возьму ад усяго твайго, каб ты не сказаў, што я збагаціў Абрама. Акрамя таго, што елі маладыя мужчыны, і частцы мужчын, якія пайшлі разам са мной — Эсхол, Аўнан, Мамрэ, — гэтыя возьмуць частку.

15

Пасля гэтых слоў здарылася слова Госпада да Абрама ў бачанні, кажучы: не бойся, Абрам, я шчыт твой, узнагарода твая будзе вельмі вялікая. Кажы ж Абрам: Уладару Госпадзе, што мне дасі? Я ж адыходжу бяздзетным, а сын дамаўладання майго — гэты Дамаск Эліезер. І сказаў Абрам: Паколькі Ты не даў мне нашчадкаў, той, хто нарадзіўся ў маім доме, успадкуе мяне. І адразу голас

Госпада прагучаў да яго, кажучы: Не паспадкуе цябе гэты, але той, які выйдзе з цябе, гэты паспадкуе цябе. Вывеў жа яго вонкі і сказаў яму: паглядзі жа ў неба і палічы зоркі, калі зможаш палічыць іх. І сказаў: так будзе насенне тваё. І паверыў Абрам Богу, і залічана гэта яму ў справядлівасць. Сказаў жа да яго: Я Бог, які вывеў цябе з краіны Халдэяў, каб даць табе гэтую зямлю ў спадчыну. Ён жа сказаў: Уладару Госпадзе, паводле чаго я пазнаю, што атрымаю яе ў спадчыну? Сказаў жа яму: вазьмі мне цялушку трохгадовую, і казу трохгадовую, і барана трохгадовага, і горліцу, і галубку. Узяў жа для яго ўсё гэта, і падзяліў іх пасярэдзіне, і паклаў іх адну насупраць другой, а птушак не падзяліў. Спусціліся птушкі на целы, на палавінкі іх, і Абрам пасядзеў каля іх. Аб заходзе сонца транс апанаваў Абрама, і вось вялікі цёмны страхападае на яго. І было сказана Абраму: Ведай напэўна, што прышэльцамі будзе насенне тваё ў зямлі не ўласнай, і паняволяць іх, і пакрыўдзяць іх, і упакораць іх чатырыста гадоў. А народ, якому яны будуць служыць, буду судзіць я, а пасля гэтага яны выйдуць адсюль з вялікім багажом. Ты ж адыдзеш да бацькоў тваіх у міры, выхаваны ў добрай старасці. У чацвёртым жа пакаленні яны вернуцца сюды, бо яшчэ не запоўніліся грахі амарэяў да цяпер. Калі ж сонца зайшло на захадзе, зявілася полымя, і вось дымячая печ і агнявыя факелы, якія прайшлі паміж гэтымі раздзеленымі кавалкамі. У той дзень Гасподзь заключыў з Абрамам завет, кажучы: Твайму насенню дам зямлю гэтую, ад ракі Егіпецкай да ракі вялікай Еўфрат, Кеней, і кенезеяў, і

кедманеяў, і хетэяў, і ферэзэяў, і рафаімаў, і тых амарэяў, і тых ханаанеяў, і тых евеяў, і тых гергесеяў, і тых евусеяў.

16

Сарай, жонка Абрама, не радзіла яму, але была ў яе служанка Егіпцянка, якой імя Агар. Сказала Сарай Абраму: вось Гасподзь закрыў мне магчымасць раджаць, увайдзі ж да маёй служніцы, каб я магла атрымаць дзяцей ад яе. І паслухаў Абрам голасу Сарай. І ўзяла Сара, жонка Абрама, Агар Егіпцянку, сваю служанку, пасля дзесяці гадоў пражывання Абрама ў зямлі Ханаан, і аддала яе Абраму, свайму мужу, яму ў жонкі. І ўвайшоў да Агар, і яна зачала, і ўбачыла, што ў ўтробе мае, і гаспадыня была пагноблена перад ёю. Сказала Сара да Абрама: Крыўджана я табою. Я аддала маю служанку ў лона тваё, але калі яна ўбачыла, што ў ўтробе мае, я была пагноблена перад ёю. Хай Бог судзіць паміж мною і табою. Скажаў жа Абрам да Сары: Вось служанка твая ў руках тваіх, карыстайся ёю, як табе будзе прыемна. І пакрыўдзіла яе Сара, і яна ўцякла ад яе твару.

Знайшоў жа яе анёл Госпада пры крыніцы вады ў пустыні, пры крыніцы на дарозе ў Сур. І сказаў ёй анёл Госпада: Агар, служанка Сары, адкуль ты ідзеш і куды ты ідзеш? І яна сказала: Ад аблічча Сары, гаспадыні маёй, я ўцякаю. Скажаў жа ёй анёл Гасподні: вярніся да гаспадыні тваёй і пакорыся пад рукамі яе. І сказаў ёй анёл Госпада: множачы

памножу нашчадкаў тваіх, і не будуць яны злічаны праз мноства іх. І сказаў ёй анёл Госпада: вось ты ў утробе маеш і народзіш сына, і назавеш імя яго Ізмаіл, бо пачуў Госпад прыніжэнне тваё. Гэты будзе дзікі чалавек, рукі яго супраць усіх, і рукі ўсіх супраць яго, і наперадзе ўсіх братоў сваіх будзе жыць. І яна назвала імем Госпада, які гаварыў да яе: Ты Бог, які бачыць мяне, таму што яна сказала: І сапраўды, я бачыла тут Таго, хто з'явіўся мне. З-за гэтага ён назваў гэтую студню Студня таго, каго ўбачылі, вось яна паміж Кадэшам і Барадам. І нарадзіла Агар Абраму сына, і назваў Абрам імя свайго сына, якога нарадзіла яму Агар, Ізмаіл. Абраму ж было восемдзесят шэсць гадоў, калі Агар нарадзіла яму Ізмаіла.

17

Стаў жа Абрам дзевяноста дзевяці гадоў. І з'явіўся Гасподзь Абраму, і сказаў яму: Я ёсць Бог твой, будзь угодным перада мною і становіся бездакорным. І пастаўлю завет мой паміж мною і паміж табою, і памножу цябе вельмі. І ўпаў Абрам на твар свой. І гаварыў яму Бог, кажучы: І я, вось завет мой з табою, і будзеш бацькам мноства народаў. І не будзе называцца яшчэ імя тваё Абрам, але будзе імя тваё Абрагам, таму што бацькам многіх народаў зрабіў я цябе. І памножу цябе вельмі-вельмі, і зраблю цябе народамі, і цары з цябе выйдуць. І ўстаноўлю завет Мой паміж табою і паміж насеннем тваім пасля цябе ў пакаленнях іхніх, у

завет вечны, каб быць тваім Богам і Богам насення твайго пасля цябе. І дам табе і насенню твайму пасля цябе зямлю, у якой ты живеш, усю зямлю Ханаан, у вечнае валоданне, і буду ім Богам. І сказаў Бог да Абрагама: Ты ж мой заповіт захаваеш — ты і нашчадкі твае пасля цябе ў пакаленнях іхніх. І гэта заповіт, які ты будзеш захоўваць паміж мною і вамі, і паміж насеннем тваім з табою ў пакаленнях іхніх — абрэзаны будзе ўвесь мужчынскі род ваш. І вы павінны абрэзаць плоць ускрайка вашага, і гэта будзе знакам заповіту паміж мною і вамі. І дзіця восьмі дзён будзе абрэзана ў вас, усё мужчынскае ў пакаленнях ваших, і нараджаны ў доме, і куплены за срэбра ад усякага сына чужога, які не зяўляецца з насення твайго, Абрэзаннем абрэжацца народжаны ў доме тваім і куплены за срэбра, і будзе заповіт мой на цэле вашым у заповіт вечны. І необрэзаны мужчына, які не будзе абрэзаны плоць крайняй плоці яго ў восьмы дзень, будзе знішчана душа тая з роду яе, таму што ён парушыў заповіт мой. І сказаў Бог Абрааму: Сара, жанчына твая, не будзе называцца імем яе Сара, Сарра будзе імя яе. Я благаслаўлю яе, і дам табе з яе дзіця, і благаслаўлю яго, і стане ён народамі, і цары народаў з яго будуць. І ўпаў Абрагам на твар свой, і засмяяўся, і сказаў у розуме сваім, кажучы: ці стагадоваму народзіцца сын? І ці Сара, дзевяноста гадоў, народзіць? Сказаў жа Абрагам Богу: няхай гэты Ісмаіл жыве перад табою. Сказаў жа Бог да Абрагама: Так, вось Сара, жанчына твая, народзіць табе сына, і назавеш імя яго Ісаак, і ўстаноўлю заповіт Мой да яго ў заповіт вечны, каб быць яму Богам і насенню яго з ім.

Адносна ж Ісмаіла, вось я пачуў цябе, і вось я дабраславіў яго, і я павялічу яго, і я памножу яго вельмі; дванаццаць народаў ён народзіць, і я зраблю яго вялікім народам. Але мой завет Я ўстанаўлю з Ісаакам, якога народзіць табе Сара ў гэты час, у наступным годзе. Закончыў жа гаварыць да яго, і ўзышоў Бог ад Абрагама.

І ўзяў Абрагам Ісмаіла, сына свайго, і ўсіх дамародных яго, і ўсіх купленых за срэбра, і кожнага мужчыну з мужоў, якія ў доме Абрагама, і абрэзаў крайнюю плоць іх у той жа дзень, як гаварыў яму Бог. Абрагаму ж было дзевяноста дзевяць гадоў, калі была абрэзана плоць яго крайняй плаці. Ісмаілу ж, сыну яго, было трынаццаць гадоў, калі была абрэзана плоць крайняй плаці яго. У той жа дзень быў абрэзаны Абрагам і Ісмаіл, сын яго, і ўсе мужчыны дома яго, і нараджоныя ў доме яго, і купленыя за срэбра з чужых народаў.

18

Зьявіўся яму Бог каля дуба Мамрэ, калі ён сядзеў каля дзвярэй свайго намёта ў поўдзень. Паглядзеўшы вачыма сваімі, ён убачыў, і вось тры мужчыны стаялі над ім, і, убачыўшы іх, ён падбег насустрач ім ад дзвярэй свайго намёта і пакланіўся да зямлі. І сказаў: Госпадзе, калі я знайшоў ласку перад Табою, не мінай слугу Твайго. Няхай сапраўды будзе ўзята вада, і няхай яны памыюць вашыя

ногі, і ахалодзіцеся пад дрэвам. І я возьму хлеб, і вы будзеце есці. І пасля гэтага вы пойдзеце ў дарогу вашу, з-за чаго вы адхіліліся да слугі вашага. І сказаў: так зрабі, як ты сказаў. І паспяшыў Абраам да намёта да Сарры і сказаў ёй: паспяшы і замяшай тры меры тонкай мукі, і зрабі хлябы. І да валоў пабег Абрагам, і ўзяў пяшчотнае і добрае цяля, і даў слуге, і той паспяшыўся зрабіць яго. Узяў жа масла і малако, і цяля, якое прыгатаваў, і паставіў перад імі, і яны елі, а ён стаяў каля іх пад дрэвам.

Сказаў жа да яго: Дзе Сара, жонка твая? А ён, адказаўшы, сказаў: Вось у намёце. Сказаў жа: вяртаючыся, прыйду да цябе паводле гэтага часу ў пару гадзін, і будзе мець сына Сара, жонка твая. А Сара чула гэта каля дзвярэй намёта, будучы ззаду яго. Абрагам жа і Сара былі ў гадах пахілых, а ў Сары спынілася адбывацца тое, што жаночае. Засмяялася Сара ў душы, кажучы: Не адбылося яшчэ са мной да гэтага часу, а гаспадар мой старэйшы. І сказаў Гасподзь да Абрагама: Чаму гэта засмяялася Сара ў сабе, кажучы: ці ж сапраўды нараджу я? Я ж пастарэла. Ці не будзе нічога немагчымага ад Бога? У час гэты я вярнуся да цябе праз год, і будзе ў Сары сын. Адмовілася але Сара, кажучы: Не, я не смяялася, бо ўбаялася. І сказаў ёй: Не, але ты смяялася.

Паўстаўшы адтуль, мужчыны паглядзелі ўніз на Садом і Гамору. А Абрагам ішоў разам з імі, правадзячы іх. Той жа Гасподзь сказаў: не схаваю я ад Абрагама, слугі майго, таго, што я раблю. Абрагам жа стане вялікім і шматлікім

народам, і будуць дабраславёны ў ім усе народы зямлі. Бо ведаў, што ён загадае сынам сваім і дому свайму пасля сябе, і яны будуць захоўваць шляхі Госпада, чыніць справядлівасць і суд, каб Госпад прынёс на Абрагама ўсё, што гаварыў да яго. Скажаў жа Гасподзь: крык Садома і Гаморы памножыўся да мяне, і грахі іхнія вельмі вялікія. Зышоўшы, я ўбачу, ці паводле крыку іх, які прыходзіць да мяне, яны завяршаюцца, а калі не — каб я ведаў. І адварнуўшыся адтуль, мужы прыйшлі ў Садом, а Абрагам яшчэ стаяў перад Госпадам. І падышоўшы, Абрагам сказаў: Не знішчы справядлівага разам з бязбожным, і будзе справядлівы як бязбожны. Калі будзе пяцьдзесят праведнікаў у горадзе, ці знішчыш іх? Ці не пашкадуеш усяго месца дзеля пяцідзесяці праведнікаў, калі яны будуць у ім? Ніякім чынам ты не зробіш гэтага, каб забіць праведнага разам з бязбожным, і каб праведны быў як бязбожны, ніякім чынам! Ці той, хто судзіць усю зямлю, не здзейсніць суд? Скажаў жа Гасподзь: калі будуць у Садоме пяцьдзесят праведных у горадзе, адпушчу ўвесь горад і ўсё месца дзеля іх. І адказваючы, Абрагам сказаў: Цяпер я пачаў гаварыць да Госпада майго, а я — зямля і попел. Калі ж памяншацца тых пяцьдзесят праведных да сарака пяці, ці знішчыш з-за тых пяці ўвесь горад? І ён сказаў: не знішчу, калі знайду там сорок пяць. І дадаў яшчэ гаварыць да яго, і сказаў: калі ж будуць знойдзены там сорок, і сказаў: не зніщу дзеля сарака. І сказаў: Госпадзе, калі я буду гаварыць? А калі будуць знойдзены там трыццаць? І сказаў: Не зніщу з-за трыццаці. І сказаў: Паколькі я маю гаварыць да

Госпада, а калі там знойдуцца дваццаць? І сказаў: Не знішчу, калі знайду там дваццаць. І сказаў: Не што, Госпадзе, калі буду гаварыць яшчэ адзін раз? Калі ж будуць знойдзены там дзесяць? І сказаў: Не знішчу дзеля дзесяці. Адышоў жа Гасподзь, калі спыніў гаварыць з Абраамам, і Абраам вярнуўся ў сваё месца.

19

Прыйшлі два пасланцы ў Садом вечарам. А Лот сядзеў каля брамы Садома, і калі Лот убачыў іх, устаў ім насустрач і пакланіўся тварам да зямлі. І сказаў: Вось, Гаспадары, зверніце ў дом слугі вашага і начуйце, і памыйце ногі вашыя, і ўстаўшы рана, адыдзеце ў дарогу вашу. І сказалі: Не, але ў вуліцы начуем. І прымусіў іх, і яны павярнулі да яго, і ўвайшлі ў яго дом, і зрабіў ім піццё, і спёк ім праснакі, і яны елі. Але перад тым, як заснуць, мужчыны горада, Садаміты, акружылі дом — ад юнака да старэйшыны, увесь народ разам. І выклікалі яны Лота, і казалі да яго: дзе ёсць тыя мужчыны, тыя ўвайшоўшыя да цябе тую ноч? Вывядзі іх да нас, каб мы маглі мець зносіны з імі. Выйшаў жа Лот да іх да парога, а дзверы зачыніў за сабой. Сказаў жа ім: ніякім чынам, браты, не чыніце зла. Ёсць у мяне дзве дачкі, якія не пазналі мужчыны, выведу іх да вас, і карыстайцеся імі, як вам будзе прыемна, толькі гэтым мужчынам не рабіце несправядлівасці, бо яны ўвайшлі пад покрыў майго даху. Сказалі яму: Адыдзі адтуль! Ты прыйшоў тут

пражываць, а не судзіць! Цяпер жа мы цябе пакрыўдзім больш, чым іх. І моцна ціснулі на чалавека Лота і наблізіліся, каб зламаць дзверы. Выцягнуўшы рукі, мужчыны ўцягнулі Лота да сябе ў дом і зачынілі дзверы дома. Тых жа мужчын, якія былі ля дзвярэй дома, ударылі сляпатою ад малога да вялікага, і яны зблыталіся, шукаючы дзверы. Сказалі мужчыны Лоту: Ці ёсць у цябе тут зяці, сыны ці дачкі? Ці ёсць у цябе хтосьці іншы ў горадзе? Выведзі іх з гэтага месца, Таму што мы губляем гэта месца, бо крык іх узвысіўся перад Госпадам, і Госпад паслаў нас знішчыць яго. Выйшаў жа Лот і гаварыў да сваіх зяцёў, тых, што ўзялі яго дачок, і сказаў: устаньце і выйдзіце з гэтага месца, бо Гасподзь знішчае горад, але здалася, што ён жартуе перад сваімі зяцямі. Калі ж настала світанне, анёлы паклапаціліся пра Лота, кажучы: устань, вазьмі жонку сваю і дзвюх дачок сваіх, якія ў цябе ёсць, і выйдзі, каб і ты не загінуў разам з беззаконнямі горада. І яны былі ўзбянтэжаны, і анёлы ўзялі яго за руку, і жонку яго за руку, і дзвюх дачок яго за рукі, бо Госпад пашкадаваў яго.

І здарылася, калі яны вывелі іх вонкі, і яны сказалі: ратуючы, ратуй тваю ўласную душу, не азірайся назад, ні не спыняйся ва ўсёй навакольнай мясцовасці, у гару ратуйся, каб не быў захоплены. Сказаў жа Лот да іх: Малю! Пане, паколькі слуга твой знайшоў міласць перад табою, і ты ўзвялічыў справядлівасць тваю, якую ты робіш на мне, каб жыла душа мая, я ж не змагу быць выратаваным у гару, каб не схапілі мяне злыя рэчы і памру. Вось гэты горад блізка,

каб мне ўцячы туды, ён малы, і там я буду выратаваны, ці ж не малы ён? І будзе жыць душа мая дзеля цябе. І сказаў яму: вось я здзівіўся тваму абліччу і гэтаму слову, каб не знішчыць горад, пра які ты гаварыў. Паспяшай жа, каб быць ураваным там, бо не здолею зрабіць нічога, пакуль ты не прыйдзеш туды. Таму ён назваў імя таго горада Сігор. Сонца ўзышло над зямлёй, і Лот увайшоў у Сігор. І Гасподзь абрынуў на Садом і Гамору боскую серу і агонь ад Гасподзя з неба. І разбурыў гарады гэтыя, і ўсю навакольную мясцовасць, і ўсіх жыхароў у гарадах, і ўсё, што расло з зямлі. І паглядзела яго жонка назад, і стала слупом солі. Устаў жа рана Абрагам раніцай на месца, дзе стаяў перад Госпадам. І паглядзеў ён на Садом і Гамору, і на ўсю навакольную мясцовасць, і ўбачыў, і вось узыходзіла полымя з зямлі, як пара з печы. І здарылася, калі Бог знішчыў усе гарады акаляіцы, успомніў Бог Абрагама і паслаў Лота з сярэдзіны разбурэння, калі Гасподзь знішчыў гарады, у якіх жыў Лот.

Лот пайшоў уверх з Сігора і пасяліўся ў гары ён і дзве яго дочки з ім, бо баяўся жыць у Сігоры, і пасяліўся ў пячоры ён і дзве яго дочки з ім. Сказала старэйшая малодшай: бацька наш стары, і няма нікога на зямлі, хто ўвайшоў би да нас, як належыць усёй зямлі. Ідзі, давай напоім бацьку нашага віном і ляжам з ім, і атрымаем ад бацькі нашага нашчадкаў. Напаілі жа бацьку іхняга віном у тую ноч, і ўвайшоўшы старэйшая спала з бацькам яе ў тую ноч, і не ведаў ён, калі ён заснуў і калі ўстаў. Здарылася ж на

наступны дзень, і сказала старэйшая да малодшай: вось я спала ўчора з бацькам нашым, давай напоім яго віном і ў гэту ноч, і ўвайшоўшы, ляж з ім, і ўзбудзім ад бацькі нашага сям'я. Напаілі ж і ў тую ноч свайго бацьку віном, і ўвайшоўшы малодшая спала з бацькам сваім, і не ведаў ён, калі яна легла і калі ўстала. І зачалі дзве дачкі Лота ад бацькі свайго. І нарадзіла старэйшая сына, і назвала імя яго Моаб, кажучы: З бацькі майго. Гэты бацька моабітаў да сённяшняга дня. Нарадзіла і малодшая сына, і назвала імя яго Аман, кажучы: Сын роду майго, гэты бацька аманітаў да сённяшняга дня.

20

І перамясціўся адтуль Абрагам у зямлю да Поўдня, і пасяліўся паміж Кадэш і паміж Сур, і пражываў у Герары. Сказаў жа Абрагам аб Сары, жонцы сваёй, што яна сястра яго, бо ўбаяўся сказаць, што яна жонка яго, каб не забілі яго мужы горада з-за яе. Паслаў жа Абімелех, кароль Герараў, і ўзяў Сару. І ўвайшоў Бог да Абімэлеха ў сне ноччу і сказаў: вось ты памрэш з-за жанчыны, якую ўзяў, бо гэтая жыве разам з мужчынам. Абімелех жа не дакрануўся да яе і сказаў: Госпадзе, ці знішчыш народ незнаючы і справядлівы? Ці не ён сам мне сказаў, што яна сястра мая? І яна мне сказала, што ён брат мой? У чыстым сэрцы і са справядлівымі рукамі зрабіў я гэта. Сказаў жа яму Бог у сне: І Я ведаў, што ў чыстым сэрцы зрабіў ты гэта, і пашкадаваў

Я цябе, каб не зграшыў ты супраць Мяне, дзеля гэтага не дазволіў Я табе дакрануцца да яе. Цяпер жа верні жанчыну чалавеку, таму што ён прарок, і ён памоліцца аб табе, і ты будзеш жыць. Калі ж не вернеш, ведай, што памрэш ты і ўсё тваё. І ўстаў рана Авімелех раніцай, і паклікаў усіх слуг яго, і сказаў усе гэтыя словы ў вушы іх, і ўбаяліся ўсе людзі вельмі. І паклікаў Абімэлех Абрагама і сказаў яму: Што гэта ты зрабіў нам? Хіба мы згрэшылі перад табой, што ты прынёс на мяне і на царства маё грэх вялікі? Справу, якую ніхто не зробіць, ты зрабіў мне. Сказаў жа Абімэлех Абрааму: Што ўбачыўшы, ты зрабіў гэта? Сказаў жа Абрагам: Сказаў бо, дык не ёсць богабаязлівасці ў гэтым месцы, і мяне забіюць з-за жанчыны маёй. І бо сапраўды, яна сястра мая ад бацькі, але не ад маці, і стала мне жонкай. Стала так, што калі Бог вывеў мяне з дома бацькі майго, я сказаў ёй: гэтую справядлівасць зробіш для мяне ў кожным месцы, куды мы ўвойдзем, скажы пра мяне, што ён брат мой. Узяў жа Абімелех тысячу дыдрахмаў, авечак, цялят, слуг і служанак, і даў Абрааму, і вярнуў яму Сару, жонку яго. І сказаў Абімелех да Абрагама: Вось зямля мая перад табою, дзе б табе ні падабалася, жыві. А Сарры сказаў: вось я даў тысячу дыдрахмаў брату твайму, гэта будзе табе ў гонар твару твайго і ўсім тым, хто з табою, і ва ўсім кажы праўду. Памаліўся ж Абрагам да Бога, і выляціў Бог Авімэлека, і жонку яго, і служанак яго, і яны нарадзілі. Таму што Гасподзь зачыніў звонку ўсякую ўтробу ў доме Авімэлека з-за Сары, жонкі Абрагама.

21

І Гасподзь наведася Сару, як сказаў, і зрабіў Гасподзь Сары, як гаварыў. І зачашы, нарадзіла Абрагаму сына ў старасці, у той час, як гаварыў яму Гасподзь. І назваў Абрагам імя сына свайго, народжанага яму, якога нарадзіла яму Сара, Ісаак. Абрэзаў жа Абраам Ісаака на восьмы дзень, як загадаў яму Бог. І Абрагаму было сто гадоў, калі нарадзіўся ў яго сын Ісаак. Сказала ж Сара: Смех мне зрабіў Гасподзь, бо хто б ні пачуў, узрадуецца са мной. І сказала: Хто абвесціць Абрагаму, што Сара корміць дзіця? Бо я нарадзіла сына ў маёй старасці. І расло дзіця, і было адлучана ад малака, і зрабіў Абрагам вялікае застолле ў той дзень, калі быў адлучаны ад малака Ісаак, сын яго. Ubачыўшы ж Сара сына Агар Егіпецкай, які нарадзіўся Абрааму, гуляючага з Ісаакам, сынам яе, І сказала Абрагаму: Выгані гэтую служанку і яе сына, бо не атрымае ў спадчыну сын гэтай служанкі разам з маім сынам Ісаакам. Цяжкім жа з'явілася слова вельмі перад Абрагамам аб яго сыне. Сказаў жа Бог Абрааму: Хай не будзе цяжка перад табою аб дзіцяці і аб служніцы. Усё, што б ні сказала табе Сара, слухай голасу яе, бо ў Ісааку будзе названа табе насенне. І сына гэтай служанкі зраблю вялікім народам, бо ён тваё насенне. Устаў жа Абрагам раніцай і ўзяў хлябы і бурдзюк вады, і даў Агар, і паклаў ёй на плячо дзіця, і адправіў яе. Адышоўшы жа, яна блукала па пустыні, каля студні прысягі. Скончылася вада са скуру, і яна кінула дзіця пад адну ялінку. Адышоўшы,

яна села насупраць яго здалёк, як на адлегласць стралы з лука, бо сказала: не ўбачу смерці дзіцяці майго. І села насупраць яго, а дзіця заплакала. Пачуў жа Бог голас дзіцяці з таго месца, дзе яно было, і паклікаў анёл Божы Агар з неба, і сказаў ёй: што з табой, Агар? Не бойся, бо пачуў Бог голас дзіцяці з таго месца, дзе яно ёсць. Устань і вазьмі дзіця, і трымай яго сваёю рукою, бо я зраблю яго вялікім народам. І адкрыў Бог вочы яе, і ўбачыла яна калодзеж вады жывой, і пайшла, і напоўніла бурдзюк вадою, і напаіла дзіця. І быў Бог з дзіцём, і яно вырасла, і пасялілася ў пустыні, і стала лучніком. І жыў ён у пустыні, і ўзяла яму маці жонку з Фарана Егіпецкага.

Здарылася ж у той час, і сказаў Авімэлех, і Ахузат, дарадца яго, і Піхол, галоўнакамандуючы войска яго, да Абрагама, кажучы: Бог з табою ва ўсім, што ты робіш. Цяпер жа прысягні мне Богам, што не скрыўдзіш мяне, ні майго насення, ні майго імя, але паводле справядлівасці, якую я выявіў да цябе, ты паступіш са мной і з зямлёй, у якой ты жыў. І сказаў Абрагам: Я прысягну. І дакарыў Абрагам Авімэлэха аб тых студнях вады, якія адабралі слугі Авімэлэха. І сказаў яму Абімелех: Не ведаў я, хто зрабіў табе гэтую рэч, ні ты мне паведаміў, ні я чуў, акрамя як сёння. І ўзяў Абрагам авечак і цялят, і даў Абімелеху, і ўсталявалі абодва заповіт. І Абрагам паставіў сем авечых ягнят асобна. І сказаў Абімелех Абрагаму: Што азначаюць гэтыя сем ягнят з авечак, якія ты паставіў асобна? І сказаў Абрагам, што тыя сем ягнят возьмеш ад мяне, каб яны былі мне

сведчаннем, што я выкапаў гэтую студню. З-за гэтага ён назваў тое месца Студня Прысягі, бо там прысягнулі абодва. І яны ўсталявалі заповіт у студні прысягі. Устаў жа Абімэлех, Ахузат, саветнік яго, і Піхол, галоўнакамандуючы войска яго, і вярнуліся ў зямлю філістымлян. І пасадзіў Абрагам поле пры калодзежы прысягі і паклікаў там імя Госпада, Бог вечны. Пражываў жа Абрагам у зямлі філістымлян многія дні.

22

І здарылася пасля гэтых слоў, Бог выпрабаваў Абрагама, і сказаў яму: Абрагам, Абрагам, і сказаў: вось я. І сказаў: вазьмі сына твайго беларобага, якога ты любіў, Ісаака, і ідзі ў зямлю высокую, і прынясі яго там у цэласпаленне на адной з гор, якія б я табе сказаў. Устаўшы раніцай, Абрагам асядлаў асла свайго, узяў з сабой двух слуг і Ісаака, сына свайго, і расколаўшы дровы на цэласпаленне, устаўшы пайшоў і прыйшоў на месца, якое сказаў яму Бог, на трэці дзень. І падняўшы Абрагам вочы свае, убачыў месца здалёк. І сказаў Абрагам слугам яго: Сядзіце тут з аслom, я ж і хлопчык пройдем да тут, і пакланіўшыся, вернемся да вас. Узяў жа Абрагам дровы для цэласпаленай ахвяры і паклаў іх на Ісаака, сына свайго, а сам узяў у рукі агонь і меч, і пайшлі яны абодва разам. Сказаў жа Ісаак да Абрагама, бацькі свайго: Бацька! Ён жа сказаў: Што, дзіця? Сказаў жа: Вось агонь і дровы, дзе ж авечка для цэласпалення? Сказаў

жа Абрагам: Бог убачыць сабе авечку для цэласпаўнення, дзіця маё. І пайшлі абодва разам. Яны прыйшлі на месца, якое сказаў яму Бог, і Абрагам пабудаваў там ахвярнік, і паклаў дровы, і, звязаўшы Ісаака, сына свайго, паклаў яго на ахвярнік зверху дроў. І выпцягнуў Абрагам руку сваю, каб узяць меч і зарэзаць сына свайго. І паклікаў яго Анёл Гасподні з неба і сказаў: Абрагам, Абрагам! А ён сказаў: Вось я. І сказаў: не кладзі руку тваю на дзіця, ні рабі яму нічога, бо цяпер пазнаў, што баішся ты Бога, і не пашкадаваў сына твайго любімага праз мяне. І паднявши вочы свае, Абрагам убачыў, і вось баран адзін быў утрыманы ў зараснікі Сабек рагамі. І пайшоў Абрагам, і ўзяў барана, і прынёс яго ў цэласпаўненне замест Ісаака, сына свайго.

І назваў Абрагам імя таго месца Гасподзь убачыў, каб сёння казалі: На гары Гасподзь з'явіўся. І паклікаў Анёл Гасподні Абрагама ўдругое з неба, кажучы: Сабою Я паклаўся, кажа Госпад, таму што ты зрабіў гэта і не пашкадаваў сына твайго любімага дзеля Мяне, Сапраўды, благаслаўляючы, я благаславу цябе і, множачы, я памножу насенне тваё, як зоркі неба і як пясок, які каля края мора, і успадкуе насенне тваё гарады ворагаў. І будуць блаславёны ў насенні тваім усе народы зямлі, таму што ты паслухаўся майго голасу. Адварнуўся ж Абрагам да слуг сваіх, і паўстаўшы, пайшлі разам да крыніцы прысягі. І пасяліўся Абрагам пры крыніцы прысягі.

Здарылася ж пасля гэтых слоў, і было паведамлена

Абрааму, кажучы: вось нарадзіла Мелха і яна сыноў Нахору, брату твайму. Уза першанароджанага, і Буза, брата яго, і Камуіла, бацьку сірыйцаў, і Хазада, і Азава, і Фалдэса, і Іелдафа, і Батуэля. Бетуэль жа нарадзіў Рэбеку. Восем гэтых сыны, якіх нарадзіла Мелха Нахору, брату Абрагама. І наложніца яго, якой імя Рэўма, нарадзіла таксама Табека, і Таама, і Тохоса, і Моху.

23

Стала ж жыццё Сары сто дваццаць сем гадоў. І памерла Сара ў горадзе Арбок, які ёсць у даліне, гэта ёсць Хеўрон у зямлі Ханаан. Прыйшоў жа Абрагам галасіць Сару і пакаяцца. І ўстаў Абрагам ад мёртвага яго, і сказаў Абрагам сынам Хета, кажучы, Прыхадзень і чужынец я сярод вас, дайце ж мне валоданне магілай сярод вас, і пахаваю памерлага майго. Адказалі ж сыны Хета Абрааму, кажучы: Не, пане. Слухай жа нас, кароль ад Бога ты ёсць сярод нас, у абраных магілах нашых пахавай памерлага твайго, бо ніхто з нас не перашкодзіць табе магілай сваёй, каб пахаваць памерлага твайго там. Паўстаўшы ж, Абрагам пакланіўся народу зямлі, сынам Хета. І гаварыў да іх Абрагам, кажучы: калі маеце душою вашай, каб пахаваць мёртвага майго ад твару майго, пачуйце мяне і гаварыце аб мне Эфрону, сыну Саара. І хай дасць мне падвойную пячору, якая ёсць у яго, якая знаходзіцца ў частцы яго поля; за срэбро дастойнае дайце мне яе сярод вас у валоданне для

магілы. Эфрон жа сядзеў сярод сыноў Хета, і адказаў Эфрон Хетэй Абрагаму, калі слухалі сыны Хета і ўсе, хто ўваходзіў у горад, кажучы, Будзь ля мяне, пане, і паслухай мяне: поле і пячору, якая ў ім, табе даю; перад усімі грамадзянамі маімі даў табе, пахавай мерцвяка твайго. І пакланіўся Абрагам перад народамі зямлі. І сказаў Эфрону ў вушы перад народамі зямлі: Калі ты да мяне, пачуй мяне: срэбра за поле вазьмі ад мяне, і пахаваю нябожчыка майго там. Адказаў жа Эфрон Абрааму, кажучы, Не, пане, я чуў, зямля каштуе чатырыста дыдрахмаў срэбра, але што гэта значыць паміж мной і табой? А ты пахавай свайго нябожчыка. І паслухаў Абрагам Эфрона, і аддаў Абрагам Эфрону срэбра, якое называў у вушы сыноў Хета, чатырыста дыдрахмаў срэбра правернага ў купцоў. І стаяло поле Эфрона, якое было ў падвойнай пячоры, якая ёсць насупраць Мамрэ, поле і пячора, якая была ў ім, і кожнае дрэва, якое было ў полі, і ўсё, што ёсць у межах яго вакол, Абрааму ў валоданне перад сынамі Хета і ўсімі, хто ўваходзіў у горад. Пасля гэтага Абрагам пахаваў Сару, жонку сваю, у печары на полі Махпела, якое знаходзіцца насупраць Мамрэ, гэта ёсць Хэўрон, у зямлі Ханаан. І было зацверджана поле і пячора, якая была ў ім, Абрааму ў валоданне магілы ад сыноў Хета.

24

І Абрагам быў у старасці, прасунуўшыся ў днях, і Гасподзь дабраславіў Абрагама ва ўсім.

І сказаў Абрагам слуге свайму старэйшаму дому свайго, кіраўніку ўсяго свайго: пакладзі руку тваю пад сцягну маё. І заклінаю цябе Госпадам, Богам неба і Богам зямлі, каб ты не ўзяў жонку сыну майму Ісааку з дачок хананэяў, сярод якіх я живу. Але ты пойдзеш у маю зямлю, дзе я нарадзіўся, і ў маё племя, і возьмеш адтуль жонку для майго сына Ісаака. Сказаў жа да яго слуга: Ці не калі не пажадае жанчына пайсці са мною назад у зямлю гэтую, ці павярну сына твайго ў зямлю, адкуль ты выйшаў? Сказаў жа яму Абрагам: Сцеражыся, каб не адвёў сына майго туды. Гасподзь, Бог неба і Бог зямлі, які ўзяў мяне з дома бацькі майго і з зямлі, дзе я нарадзіўся, які гаварыў са мною і які паклаўся мне, кажучы: Табе дам зямлю гэтую і насенню твайму, — Ён пашле Анёла Свайго перад табою, і ты возьмеш жонку для сына майго адтуль. Калі ж жанчына не захоча ісці з табой у гэтую зямлю, ты будзеш вольны ад маёй прысягі, толькі не вяртай туды майго сына. І паклаў слуга руку сваю пад сцягну Абрагама, гаспадара свайго, і паклаўся яму аб гэтым слове. І ўзяў слуга дзесяць вярблюдаў з вярблюдаў гаспадара свайго і ад усяго добра гаспадара свайго з сабой, і, паўстаўшы, пайшоў у Месапатамію, у горад Нахор. І ён пакласці вярблуды звонку горада каля студні пад вечар, калі выходзяць жанчыны чэрпаць ваду.

І сказаў: Госпадзе, Божа гаспадара майго Абрагама, дай мне поспех сёння і яви міласць да гаспадара майго Абрагама. Вось я стаю каля крыніцы вады, а дочкі жыхароў горада

выходзяць чэрпаць ваду. І будзе дзяўчына, якой я скажу: Нахілі глэчык твой, каб я выпіў, і скажа мне: Пі ты, і вярблюды твае напаю, пакуль не перастануць піць, гэтую ты падрыхтаваў слуге твайму Ісааку, і ў гэтым пазнаю, што ты зрабіў міласць з паном маім Абрагамам.

І здарылася перад тым, як ён завяршыў гаварыць у розуме сваім, і вось Рэбека выходзіла, народжаная Батуэлем, сынам Мелхас, жонкі Нахора, брата ж Абраама, маючы глек на плячах сваіх. А дзяўчына была вельмі прыгожая на выгляд, дзяўчына была, мужчына не пазнаў яе. Спусцілася яна да крыніцы, напоўніла свой глек і падняла. Пабег жа слуга насустрач ёй і сказаў: Дай мне напіцца крыху вады з твайго глека. А яна сказала: Пі, пане, і паспяшылася, і апусціла гладзец на сваё рамя, і напаіла яго, пакуль ён не спыніўся піць. І сказала: І вярблюдам тваім начэрпаю вады, пакуль усе не напюцца. І паспяшыла, і апаражніла глек у карыта, і пабегла на студню, каб начэрпаць зноў, і начэрпала ўсім вярблюдам. Чалавек жа назіраў за ёю і маўчаў, каб даведацца, ці дапамог Гасподзь яму ў яго справе, ці не. Здарылася так, што калі ўсе вярблюды спыніліся піць, чалавек узяў залатыя завушніцы вагою ў драхму і два бранзалеты на яе рукі, вага іх дзесяць залатых. І запытаў яе, і сказаў: Чыя ты дачка? Паведай мне, ці ёсць у бацькі твайго месца для нас, каб спыніцца? А яна сказала яму: Я дачка Батуэля, сына Мелхі, якога яна нарадзіла Нахору. І сказала яму: І саломы, і корму ў нас многа, і ёсць месца, каб спыніцца. І задаволены, чалавек пакланіўся Госпаду. І

сказаў: Благаславёны Гасподзь, Бог гаспадара майго Абрагама, які не пакінуў справядлівасці сваёй і ісціны ад гаспадара майго, а мяне Гасподзь прывёў у дом брата гаспадара майго. І служанка пабегла і паведаміла ў дом сваёй маці пра гэтыя словы. А ў Рэбекі быў брат, якому імя Лабан, і пабег Лабан да таго чалавека вонку да крыніцы. І здарылася, калі ён убачыў серагі і бранзалеты ў руках сястры яго, і калі ён пачуў словы Рэбекі, сястры яго, якая казала: Так гаварыў мне чалавек, і ён прыйшоў да чалавека, які стаяў пры вярблюдах каля крыніцы. І сказаў яму: ідзі, увайдзі, благаславёны Госпадам, чаму стаіш звонку? Я ж падрыхтаваў дом і месца для вярблюдаў. Увайшоў жа чалавек у дом, і разгрузіў вярблюдаў, і даў салому і корм вярблюдам, і вадзі памыць ногі яго і ногі мужоў, якія былі з ім. І паставіў ён перад імі хлябы, каб есці, і сказаў: Не буду есці, пакуль не выкажу словы мае. І сказаў: Гавары.

І сказаў: Я слуга Абрагама. Гасподзь дабраславіў гаспадара майго вельмі, і ён быў узвышаны, і даў яму авечак і цялят, і срэбра і золата, слуг і служанак, вярблюдаў і аслоў. І нарадзіла Сара, жонка гаспадара майго, сына аднаго гаспадара майму пасля таго, як ён састарэў, і даў ён яму ўсё, што было ў яго. І прымусіў мяне паклясціся гаспадар мой, кажучы: Не возьмеш жонку сыну маёму ад дачок ханаанеяў, у якіх я пражываю ў зямлі іхняй. Але ты пойдзеш у дом майго бацькі і ў маё племя, і возьмеш адтуль жонку для майго сына. Я сказаў жа гаспадару майму: Каб толькі не адмовілася жанчына ісці са мной. І сказаў ён мне:

Гасподзь Бог, якому я быў угодны перад Ім, Ён пашле
Свайго Пасланца з табою і зробіць паспяховым шлях твой, і
ты возьмеш жонку для сына майго з племені майго і з дома
бацькі майго. Тады будзеш невінаваты ад маіх праклёнаў,
бо калі прыйдзеш у маё племя, і яны не дадуць табе, то
будзеш невінаваты ад маёй прысягі. І прыйшоўшы сёння да
крыніцы, я сказаў: Госпадзе, Божа гаспадара майго
Абрагама, калі Ты спрыяеш шляху майму, якім я цяпер іду,
Вось я стаю каля крыніцы вады, і дочкі людзей горада
выходзяць чэрпаць ваду, і будзе дзяўчына, якой я скажу:
Напаі мяне крыху вадою з твайго гляка, І скажа мне: І ты пі,
і тваім вярблюдам я напаю вадой, — гэта жанчына, якую
падрыхтаваў Гасподзь свайму ўласнаму слуге Ісааку, і ў
гэтым я пазнаю, што ты зрабіў міласць гаспадару майму
Абрааму. І здарылася перад тым, як я завяршыў гаварыць у
розуме маім, адразу Рэбека выходзіла, маючы гладзь вады
на плячах, і сышла да крыніцы, і чэрпала ваду, і сказаў я ёй:
напаі мяне. І паспяшыўшы, зняла глек вады на сваю руку і
сказала: Пі ты, і твае вярблюды напаю, і ён выпіў, і
вярблюдаў напаіла. І я спытаў яе, і сказаў: Чыя ты дачка?
Паведам мне. Яна ж сказала: Я дачка Батуіла, сына Нахора,
якого нарадзіла яму Мелха. І я паклаў на яе завушніцы і
бранзалеты на рукі яе. І, будучы задаволеным, я пакланіўся
Госпаду і дабраславіў Госпада Бога майго гаспадара
Абрагама, які паспяхова правёў мяне шляхам праўды, каб
узяць дачку брата майго гаспадара для яго сына. Калі вы
робіце міласэрнасць і справядлівасць да майго гаспадара,
дык добра; а калі не, паведаміце мне, каб я мог павярнуць

направа ці налева.

Адказаўшы, Лабан і Батуіл сказалі: Ад Госпада выйшла гэтая справа, не зможам табе супраць сказаць ні дрэннае, ні добрае. Вось Рэбека перад табой, вазьмі яе і адыдзі, і хай яна стане жонкай сына гаспадара твайго, як гаварыў Гасподзь. Здарылася так, што калі слуга Абрагама пачуў іх словы, ён пакланіўся да зямлі Госпаду. І прынёсшы слуга пасудзіны срэбныя і залатыя і адзенне, даў Рэбецы, і дары даў брату яе і маці яе. І елі яны, і пілі, і сам ён, і мужы тыя, што былі з ім, і спалі яны. І паўстаўшы раніцаю, сказаў: адпусціце мяне, каб пайшоў я да пана майго. Сказалі ж браты яе і матка: Хай застанецца дзяўчына з намі дзён каля дзесяці, і пасля гэтага адыдзе. А ён сказаў да іх: Не затрымлівайце мяне, бо Гасподзь зрабіў паспяховым шлях мой. Адпраўце мяне, каб я пайшоў да гаспадара майго. Тыя ж сказалі: Паклічам дзяўчыну і запытаем яе саму. І паклікалі Рэбэку, і сказалі ёй: Пойдзеш ты з гэтым чалавекам? А яна сказала: Пайду. І адправілі Рэбэку, сястру іх, і маёмасць яе, і слугу Абрагама, і тых з ім. І благаславілі Рэбэку, і сказалі ёй: Сястра наша, стань тысячамі дзесяткаў тысяч, і няхай успадкуе насенне тваё гарады ворагаў тваіх. Паўстаўшы, але Рэбека і служанкі яе ўзышлі на вярблюды і пайшлі з чалавекам, і слуга, узяўшы Рэбеку, адышоў.

Ісаак жа праходзіў праз пустыню паводле калодзежа бачання, ён жа жыў у зямлі на поўдні. І выйшаў Ісаак размаўляць у поле пад вечар, і, паднявши вочы свае,

ўбачыў вярблюд, якія ідуць. І Рэбека, паднявши вочы, убачыла Ісаака і спрыгнула з вярблюда. І сказала слуге: Хто ёсць той чалавек, які ідзе ў полі насустрач нам? Скажаў жа слуга: Гэты ёсць пан мой. Яна ж, узяўшы покрыва, апранулася. І раскажаў слуга Ісааку ўсе словы, якія ён зрабіў. Увайшоў жа Ісаак у дом сваёй маці і ўзяў Рэбеку, і яна стала яго жонкай, і ён палюбіў яе, і Ісаак быў сучешаны адносна Сары, сваёй маці.

25

Далучыўшыся ж Абрагам узяў жонку, якой імя Кетура. Нарадзіла яму Зомбрана, і Іезана, і Мадала, і Мадыяма, і Іесбока, і Соіе. Іезан жа нарадзіў Саву і Дэдана, а сынамі Дэдана былі Ашурыім, Латусіім і Лаўміім. Сынамі ж Мадыяма былі Гефар, і Афеір, і Энох, і Абеіда, і Элдага; усе гэтыя былі сынамі Хеттуры. Даў жа Абрагам усю маёмасць сваю Ісааку, сыну свайму. І сынам наложніц сваіх даў Абрагам дары і адаслаў іх ад Ісаака, сына свайго, яшчэ пры жыцці сваім, на ўсход, у зямлю ўсходнюю. А гэтыя гады жыцця Абрагама, колькі ён жыў, — сто семдзесят пяць гадоў. І слабнучы, памёр Абрагам у добрай старасці старым, поўным дзён, і быў далучаны да народу свайго. І пахавалі яго Ісаак і Ісмаіл, сыны яго, у падвойнай печары, у полі Эфрона, сына Саара Хэтэя, якое знаходзіцца насупраць Мамрэ, Поле і пячору, якую набыў Абрагам ад сыноў Хета, там пахавалі Абрагама і Сару, жонку яго. Здарылася ж

пасля смерці Абрагама, дабраславіў Бог Ісаака, сына яго, і пасяліўся Ісаак каля студні бачання. Гэтыя ж пакаленні Ісмаіла, сына Абрагама, якога нарадзіла Агар Егіпцянка, служанка Сары, Абрагаму. І гэта імёны сыноў Ісмаіла паводле імёнаў пакаленняў яго: першынец Ісмаіла — Навайот, і Кідар, і Навдзіл, і Масам, і Масма, і Дума, і Маса, і Ходдан, і Таіман, і Іетур, і Нафес, і Кедма. Гэта сыны Ісмаіла, і гэта імёны іх у іхніх намётах і ў іхніх паселішчах, дванаццаць правіцеляў паводле іхніх плямёнаў. І гэта былі гады жыцця Ісмаіла — сто трыццаць сем гадоў, і ён, слабнучы, памёр і далучыўся да роду свайго. Ён пасяліўся ад Хавілы да Шура, які знаходзіцца насупраць Егіпта, да таго як дайсці да Асірыйцаў, насупраць усіх братаў сваіх ён пасяліўся.

І гэта пакаленні Ісаака, сына Абрагама: Абрагам нарадзіў Ісаака. Быў жа Ісаак сарака гадоў, калі ўзяў Рэбеку, дачку Батуіла Сірыйца з Месапатаміі Сірыйскай, сястру Лабана Сірыйца, сабе ў жонку. Маліўся ж Ісаак Госпаду аб Рэбеку, жонцы сваёй, таму што яна была бясплодная, і паслухаў яго Бог, і зачала ў ўлонні Рэбека, жонка яго. Але дзеці скакалі ў ёй, і яна сказала: калі так мне мае здарыцца, навошта мне гэта? І яна пайшла даведацца ад Госпада. І сказаў Госпад ёй: два народы ў лоне тваім ёсць, і два народы з чэрава твайго будуць падзелены, і народ народ перавышыць, і большы будзе служыць меншаму. І выпаўніліся дні, каб яна нарадзіла, і вось у яе ўжываце былі блізняты. Выйшаў жа першынец чырвоны, увесь быў як валасатая скура, і назваў

яго імем Ісаў. І пасля гэтага выйшаў брат яго, і рука яго трымалася за пяту Ісава, і назваў імя яго Якаў. А Ісаак быў шэсцьдзесят гадоў, калі Рэбека нарадзіла іх. Павялічыліся юнакі, і быў Ісаў чалавек, які ведаў паляваць, сялянін, а Якаў быў чалавек прасты, які жыў у доме. Любіў жа Ісаак Ісава, таму што паляванне яго было ежай яму, Рэбека жа любіла Якава.

Спякла ж Якаў варыва, а прыйшоў Ісаў з поля знясілены. І сказаў Ісаў Якаву: Накармі мяне гэтым чырвоным варывам, бо я знямагаю. Таму было названа імя яго Эдом. Сказаў жа Якаў Ісаву: Прадай мне сёння першароднасць тваю. І сказаў Ісаў: вось я іду паміраць, і навошта мне гэтае першародства? І сказаў яму Якаў: Прысягні мне сягоння, і ён прысягнуў яму, і прадаў Ісаў першынство Якаву. Якаў жа даў Ісаву хлеб і вараніцу з сачавіцы, і ён еў і піў, і, паўстаўшы, пайшоў, і пагардзіў Ісаў першынствам.

26

Стаўся голад на зямлі, акрамя таго ранейшага голаду, які быў у час Абрагама, і пайшоў Ісаак да Авімэлэха, цара філістымлян, у Герар. З'явіўся ж яму Гасподзь і сказаў: Не сыходзі ў Егіпет, пражывай жа ў зямлі, якую табе скажу. І пражывай у гэтай зямлі, і Я буду з табой, і дабраславу цябе, бо табе і насенню твайму дам усю гэтую зямлю, і ўстанаўлю клятву Маю, якую прысягнуў Абрааму, бацьку твайму. І

памножу насенне тваё, як зоркі неба, і дам насенню твайму ўсю зямлю гэтую, і дабраславяцца ў насенні тваім усе народы зямлі. За тое, што Абрагам, бацька твой, паслухаўся майго голасу і захаваў мае загады, і мае заповедзі, і мае пастановы, і мае законы. Пасяліўся ж Ісаак у Герахах. Запыталі але мужчыны таго месца пра Рэбеку, жонку яго, і ён сказаў: Сястра мая ёсць, бо ўбаяўся сказаць, што жонка яго ёсць, каб не забілі яго мужчыны таго месца з-за Рэбекі, бо яна была прыгожая выглядам. Здарылася так, што ён быў там доўгі час, і Авімелех, цар Герахаў, нахіліўшыся да акна, убачыў Ісаака, які гуляў з Рэбекай, жонкай сваёй. Паклікаў жа Авімелех Ісаака і сказаў яму: ці ж жонка твая ёсць? Чаму ты сказаў: сястра мая ёсць? Сказаў жа яму Ісаак: сказаў бо, каб не памерці мне праз яе. Сказаў жа яму Авімелех: Што гэта ты зрабіў нам? Ледзь не заснуў нехта з роду майго з жонкай тваёй, і прынёс бы ты на нас невуцтва. Загадаў жа Авімелех усяму народу свайму, кажучы: усякі, хто дакранецца да гэтага чалавека і жанчыны яго, смерці вінаваты будзе. Пасяў жа Ісаак у той зямлі, і знайшоў у тым годзе стократны ячмень, і дабраславіў яго Гасподзь. І быў узвышаны чалавек, і, прасоўваючыся, становіўся большым, пока не стаў вельмі вялікім. Сталася ж у яго жывёла авечак, і жывёла валоў, і земляробства шматлікія. Зайздросцілі ж яго філістымляне. І ўсе студні, якія выкапалі слугі бацькі яго ў час бацькі яго, заткалі іх філістымляне і напоўнілі іх зямлёй. Сказаў жа Авімелех да Ісаака: адыдзі ад нас, бо ты стаў значна мацнейшы за нас. І адышоў адтуль Ісаак, і спыніўся ў даліне Герарскай, і пасяліўся там.

І зноў Ісаак выкапаў крыніцы вады, якія выкапалі слугі Абрагама, бацькі яго, і заткалі іх філістымляне пасля смерці Абрагама, бацькі яго, і назваў ім імёны паводле імёнаў, якія назваў бацька яго. І выкапалі слугі Ісаака ў даліне Герара і знайшлі там крыніцу жывой вады. І біліся пастухі Герарава з пастухамі Ісаака, кажучы, што вада іхняя, і яны назвалі імя студні Несправядлівасць, бо яны скрыўдзілі яго. Адышоўшы адтуль, ён выкапаў іншую студню, але спрачаліся і пра тую, і назваў імя яе Варожасць. Адышоўшы адтуль, ён выкапаў іншую студню, і не змагаліся аб ёй, і назваў яе імем Шырокае месца, кажучы: таму што цяпер Гасподзь пашырыў нам і павялічыў нас на зямлі.

Ён пайшоў адтуль да Студні Прысягі. І зявіўся яму Гасподзь у тую ноч, і сказаў: я ёсць Бог Абрагама, бацькі твайго, не бойся, бо я з табою, і дабраславу цябе, і памножу насенне тваё праз Абрагама, бацьку твайго. І пабудаваў ён там ахвярнік і паклікаў імя Госпада, і ўстанавіў ён там намёт свой, а слугі Ісаака выкапалі там студню ў даліне Герараў. І Абімелех пайшоў да яго з Герара, і Ахузат, саветнік ягоны, і Фіхол, галоўнакамандуючы войска ягонага. І сказаў ім Ісаак: Навошта вы прыйшлі да мяне? Вы ж ненавідзелі мяне і адаслалі мяне ад сябе. Яны ж казалі: Ubачыўшы, мы пераканаліся, што Гасподзь быў з табою, і мы казалі: няхай будзе тады паміж намі і паміж табою, і мы заключым з табою завет, Не рабі нам зла, бо мы не абыходзіліся з табой абгідна, і як мы абыходзіліся з табой добра і адправілі цябе з мірам, дык цяпер ты дабраслаўлены

Госпадам. І зрабіў ён ім бенкет, і яны елі і пілі. І паўстаўшы раніцай, кожны прысягнуў свайму суседу, і Ісаак адправіў іх, і яны адышлі ад яго з міром. Здарылася ж у той дзень, і прыйшоўшы слугі Ісаака паведамілі яму аб студні, якую выкапалі, і сказалі: Не знайшлі ваду. І назваў ён яго Клятва, таму назваў імя таго горада Калодзеж Клятвы, да сённяшняга дня.

Быў жа Ісаў сарака гадоў, і ўзяў сабе за жонку Юдзіту, дачку Беэра Хэтэя, і Басэмату, дачку Элона Хэтэя. І яны сварыліся з Ісаакам і Рэбекай.

27

Здарылася ж пасля таго, як пастарэў Ісаак, і зацьмеліся вочы яго, каб бачыць, і паклікаў ён Ісава, сына свайго старэйшага, і сказаў яму: Сыне мой, і сказаў той: Вось я. І сказаў: Вось я пастарэў і не ведаю дня маёй смерці. Цяпер жа вазьмі сваё начынне, колчан і лук, і выйдзі ў поле, і здабудзь мне здабычу. І зрабі мне страў, як люблю я, і прынясі мне, каб я зеў, каб дабраславіла цябе душа мая перад тым, як мне памерці. Рэбека ж чула, як Ісаак гаварыў да Ісава, сына свайго, а Ісаў пайшоў у роўніну паляваць здабычу для бацькі свайго. Рэбека ж сказала да Якава, малодшага сына свайго: Глядзі, я чула, як бацька твой гаварыў да Ісава, брата твайго, кажучы, Прынясі мне здабычу і прыгатауй мне страў, каб я, пачеўшы, дабраславіў

цябе перад Госпадам перад сваёй смерцю. Цяпер жа, сыне мой, слухай мяне, як я табе загадваю. І пайшоўшы да авечак, вазьмі мне адтуль двух пяшчотных і добрых казлятаў, і я зраблю з іх стравы для твайго бацькі, якія ён любіць. І ты прынясеш бацьку свайму, і ён зесць, каб бацька твой дабраславіў цябе перад сваёй смерцю. Скажаў жа Якаў да Рэбекі, маці сваёй: Ісаў, брат мой, чалавек валасаты, а я чалавек гладкі. Каб не дакрануўся мяне бацька, і я буду перад ім як той, хто пагарджае, і прынясу на сябе праклён, а не дабраслаўленне. Сказала яму маці: На мяне твой праклён, дзіця, толькі паслухай майго голасу і ідзі прынясі мне. Пайшоўшы, ён узяў і прынёс маці, і маці яго зрабіла страў, як любіў яго бацька.

І ўзяўшы Рэбека добрае адзенне Ісава, сына свайго старэйшага, якое было ў яе ў доме, апранула ім Якава, сына свайго малодшага. І скуры казлят яна паклала на рукі ягонья і на голую шыю ягоную. І дала стравы і хлябы, якія зрабіла, у рукі Якава, сына свайго. І прынёс ён свайму бацьку, і сказаў: Бацька, а той сказаў: Вось я, хто ты, дзіця маё? І сказаў Якаў бацьку: Я Ісаў, першынец твой, зрабіў, як ты гаварыў мне. Устань, сядзі і еш ад майго паляваньня, каб дабраславіла мяне душа твая. Скажаў жа Ісаак сыну свайму: Што гэта, што ты так хутка знайшоў, дзіця маё? А ён сказаў: Тое, што Гасподзь, Бог твой, перадаў мне. Скажаў жа Ісаак Якаву: Падыдзі да мяне, і я дакрануся да цябе, дзіця, ці ты ёсць сын мой Ісаў, ці не. Наблізіўся Якаў да Ісаака, бацькі свайго, і дакрануўся да яго, і сказаў: Голас сапраўды голас

Якава, а рукі — рукі Ісава. І не пазнаў яго, бо рукі яго былі валасатыя, як рукі Ісава, брата яго, і дабраславіў яго. І сказаў: Ты сын мой Ісаў? А ён сказаў: Я. І сказаў: Прынясі мне, і я зем ад тваёй здабычы, дзіця, каб дабраславіла цябе душа мая. І прынёс яму, і ён еў, і прынёс яму віно, і ён піў. І сказаў яму Ісаак, бацька яго: Падыйдзі да мяне і пацалуй мяне, дзіця маё. І падышоўшы, пацалаваў яго, і панюхаў пах адзення яго, і дабраславіў яго, і сказаў: вось пах сына майго, як пах поля поўнага, якое дабраславіў Госпад. І дай табе Бог ад расы нябеснай і ад багацця зямлі, і мноства зерня і віна. І хай служаць табе народы, і хай пакланяюцца табе правіцелі, і станавіся гаспадаром брата твайго, і хай пакланяюцца табе сыны бацькі твайго. Той, хто праклінае цябе — пракляты, а той, хто благаслаўляе цябе — дабраславёны.

І здарылася пасля таго, як Ісаак спыніўся дабраслаўляць Якава, сына свайго, і здарылася, калі выйшаў Якаў ад твару Ісаака, бацькі свайго, і Ісаў, брат яго, прыйшоў з паляваньня. І зрабіў ён сам стравы, і прынёс бацьку свайму, і сказаў бацьку: няхай устане бацька мой і няхай есць ад паляваньня сына свайго, каб дабраславіла мяне душа твая. І сказаў яму Ісаак, бацька яго: Хто ты? А ён сказаў: Я сын твой, першынец Ісаў. Ісаак быў вельмі моцна зачараваны і сказаў: Хто ж тады паляваў для мене дабычу і прынёс мне, і я еў ад усяго перад тым, як ты прыйшоў? І я дабраславіў яго, і ён будзе дабраслаўлёны. Здарылася так, што калі Ісаў пачуў словы свайго бацькі Ісаака, ён закрычаў вялікім і

вельмі горкім голасам і сказаў: Дабраслаў жа і мяне, бацька. Ён сказаў яму: Твой брат прыйшоў з падманам і ўзяў тваё благаслаўненне. І сказаў: Справядліва быў названы імем яго Якаў, бо падмануў мяне вось ужо другі раз: і першароднае маё ўзяў, і цяпер узяў благаслаўненне маё. І сказаў Ісаў бацьку свайму: Ці не пакінуў ты мне благаслаўнення, бацька? Адказаўшы, Ісаак сказаў Ісаву: Калі паном яго зрабіў я цябе і ўсіх братоў яго зрабіў яго слугамі, зернем і віном падтрымаў я яго, то табе што зраблю, дзіця? Сказаў жа Ісаў да свайго бацькі: Хіба адно благаслаўненне ў цябе ёсць, бацька? Благаславі ж і мяне, бацька! І калі Ісаак быў глыбока ўзрушаны, Ісаў закрычаў голасам і заплакаў. Адказаўшы, Ісаак, бацька яго, сказаў яму: вось, ад багацця зямлі будзе жыллё тваё і ад расы нябёснай зверху. І на мячы сваім ты будзеш жыць, і брату свайму ты будзеш служыць, але будзе, калі ты зруйнуеш і зніміш ярмо яго з шыі сваёй.

І насіў злобу Ісаў да Якава адносна благаслаўнення, якім благаславіў яго бацька яго. Сказаў жа Ісаў у розуме сваім: хай наблізяцца дні жалобы бацькі майго, каб забіць Якава, брата майго. Рэбеке было паведамлена пра словы Ісава, яе старэйшага сына, і яна паслала паклікаць Якава, яе малодшага сына, і сказала яму: вось Ісаў, брат твой, пагражае табе забіць цябе. Цяпер жа, дзіця, слухай майго голасу і, паўстаўшы, уцякай у Месапатамію да Лабана, майго брата, у Харан. І пражывай з ім некалькі дзён, пакуль не адвернецца гнеў, і гнеў брата твайго ад цябе, і забудзе,

якія ты зрабіў яму, і паслаўшы, паклічу цябе адтуль, каб не быць пазбаўленай дзяцей ад двух вас у адзін дзень. Сказала Рэбека Ісааку: Мне апаскудзіла жыццё маё з-за дочак сыноў Хета. Калі Якаў возьме жонку з дочак зямлі гэтай, навошта мне жыць?

28

Паклікаўшы Ісаак Якава, дабраславіў яго і загадаў яму, кажучы: Не бяры жонкі з дачок хананэяў. Паўстаўшы, уцячы ў Месапатамію, у дом Батуіла, бацькі маці тваёй, і вазьмі сабе адтуль жонку з дачок Лабана, брата маці тваёй. А мой Бог хай благаславіць цябе, і павялічыць цябе, і памножыць цябе, і ты будзеш у сходы народаў. І няхай дасць табе дабраславенне Абрагама, бацькі майго, табе і насенню твайму з табою, каб успадкаваць зямлю часовага пражывання твайго, якую даў Бог Абрагаму. І паслаў Ісаак Якава, і пайшоў ён у Месапатамію да Лабана, сына Батуіла Сірыйца, брата Рэбекі, маці Якава і Ісава.

Вось жа Ісаў, што дабраславіў Ісаак Якава і адправіў у Месапатамію Сірыйскую узяць сабе жонку адтуль, калі дабраслаўляў яго, і загадаў яму, кажучы: не возьмеш жонку з дачок Хананэяў. І Якаў паслухаўся свайго бацькі і сваёй маці, і пайшоў у Месапатамію Сірыйскую. Ubачыўшы жа і Ісаў, што дрэнныя ёсць дочки Ханаана перад Ісаакам, бацькам яго, Пайшоў Ісаў да Ісмаіла і ўзяў Маэлет, дачку

Ісмаіла, сына Абрагама, сястру Набеёта, да жонак сваіх у жонкі.

І выйшаў Якаў ад Крыніцы Прысягі і пайшоў у Харан. І сустрэў месца, і заснуў там, бо зайшло сонца, і ўзяў з каменяў таго месца, і паклаў пад галаву сваю, і заснуў у тым месцы. І ён меў сон, і вось лесвіца, устаноўленая на зямлі, якой верх дасягаў неба, і пасланцы Бога ўзыходзілі і сыходзілі па ёй. А Пан стаяў над ёю і сказаў: Я ёсць Бог Абрагама, бацькі твайго, і Бог Ісаака. Не бойся. Зямлю, на якой ты спіш, Я дам табе і насенню твайму. І будзе насенне тваё як пясок зямлі, і распаўсюдзіцца на мора, і поўдзень, і поўнач, і на ўсход, і будуць дабраславёны ў табе ўсе плямёны зямлі і ў насенні тваім. І вось я з табою, ахоўваючы цябе на ўсім шляху, куды б ты ні ішоў, і паверну цябе ў гэтую зямлю, бо не пакіну цябе, пакуль не зраблю ўсяго, што я гаварыў табе. І прачнуўся Якаў з сну свайго і сказаў, што ёсць Гасподзь у месцы гэтым, а я не ведаў. І ўбаяўся ён, і сказаў: як страшнае гэтае месца! Гэта не што іншае, як дом Божы, і гэта брама нябесная. І ўстаў Якаў раніцай, і ўзяў камень, які ён падклаў там пад галаву сваю, і паставіў яго слупом, і паліў алей на верхавіну яго. І назваў ён імя таго месца дом Бога, і Улямлуз было імем горада раней. І памаліўся Якаў малітвай, кажучы: калі будзе Гасподзь Бог са мной, і захавае мяне на гэтай дарозе, якой я іду, і дасць мне хлеб есці і адзенне апрануцца, І калі Ён адварне мяне з выратаваннем у дом бацькі майго, то Гасподзь будзе мне Богам. І гэты камень, які я паставіў

слупом, будзе мне домам Бога, і з усяго, што ты мне дасі, дзесятую частку аддам табе.

29

І падняўшы ногі, Якаў пайшоў у зямлю ўсходаў, да Лабана, сына Батуіла Сірыйца, брата Рэбекі, маці Якава і Ісава. І бачыць, і вось студня ў полі, а там былі тры статкі авечак, якія адпочывалі каля яе, бо з той студні паілі статкі, а камень вялікі быў на адтуліне студні. І збіраліся там усе стады, і адкочвалі камень ад вуснаў калодзежа, і паілі авечак, і вяртаілі камень на вусны калодзежа на яго месца. Сказаў жа ім Якаў: Браты, адкуль вы? А яны казалі: Мы з Харана. Сказаў жа ім: Ведаеце Лабана, сына Нахора? Яны жа казалі: Ведаем. Сказаў ён ім: ці здаровы ён? Яны ж казалі: здаровы, і вось Рахіль, дачка яго, ідзе з авечкамі. І сказаў Якаў: Яшчэ ёсць шмат дня, яшчэ не гадзіна сабірацца жывёле. Напаіўшы авечак, ідзіце пасвіце іх. Тыя ж казалі: Не будзем здольныя, пакуль не сабяруцца ўсе пастухі, і яны адкаціць камень ад вуснаў калодзежа, і мы напоім авечак. Калі ён яшчэ гаварыў ім, і вось Рахіль, дачка Лабана, ішла з авечкамі бацькі свайго, бо яна пасла авечак бацькі свайго. Здарылася так, што калі Якаў убачыў Рахіль, дачку Лабана, брата сваёй маці, і авечак Лабана, брата сваёй маці, і падышоўшы Якаў адкаціў камень ад вуснаў студні, і паіў авечак Лабана, брата сваёй маці. І пацалаваў Якаў Рахіль, і, крыкнуўшы голасам сваім, заплакаў. І паведаміў Рахілі,

што ён брат яе бацькі і што ён сын Рэбекі, і яна пабегла і паведаміла свайму бацьку гэтыя словы. Здарылася так, што калі Лабан пачуў імя Якава, сына сваёй сястры, ён пабег яму насустрач, і, абняўшы яго, пацалаваў, і ўвёў яго ў свой дом, і Якаў расказаў Лабану ўсе гэтыя словы. І сказаў яму Лабан: З костак маіх і з плоці маёй ты, і быў з ім месяц дзён.

Сказаў жа Лабан Якаву: Бо ты брат мой, не будзеш жа службыць мне дарма. Скажы мне, якая твая ўзнагарода? У Лабана ж былі дзве дачкі: імя старэйшай — Лія, а імя малодшай — Рахіль. Вочы ж Леі былі слабыя, а Рахіль была прыгожая формай і вельмі прыгожая на выгляд. Любіў жа Якаў Рахіль, і сказаў: буду службыць табе сем гадоў за Рахіль, дачку тваю малодшую. Сказаў жа яму Лабан: Лепш мне даць яе табе, чым даць яе іншаму мужу. Жыві са мною. І службыў Якаў за Рахіль сем гадоў, і былі яны перад ім як нешматлікія дні, бо ён любіў яе. Сказаў жа Якаў Лабану: дай мне жонку маю, бо напоўніліся дні, каб мне ўвайсці да яе. Сабраў жа Лабан усіх мужчын таго месца і зрабіў вяселле. І здарыўся вечар, і ўзяўшы Лію, дачку сваю, увёў да Якава, і ўвайшоў да яе Якаў. І даў Лабан Леі, дачцэ сваёй, Зэлфан, служанку сваю, ёй у служанкі. Здарылася раніцай, і вось была Лія. Сказаў Якаў Лабану: Што гэта ты зрабіў мне? Ці не пра Рахіль я службыў у цябе? І чаму ты падмануў мяне? Адказаў жа Лабан: Не ёсць так у нашым месцы, каб даваць малодшую перад старэйшаю. Завяршы ж тыдзень гэтай, і дам табе і гэтую замест працы, якую працуеш у мяне яшчэ сем іншых гадоў. Зрабіў жа Якаў так, і запоўніў тыдзень

гэтай, і даў яму Лаван Рахіль, дачку сваю, яму за жонку.
Лабан даў сваёй дачцэ Валле сваю служанку ёй як служанку.
І ўвайшоў да Рахілі, а любіў Рахіль больш, чым Лію, і
служыў яму яшчэ сем гадоў.

Убачыўшы ж Гасподзь Бог, што Лія была ненавідзена,
адкрыў улонне яе, Рахіль жа была бясплодная. І зачала Лія, і
нарадзіла сына Якаву, назвала ж імя яго Рувім, кажучы:
таму што бачыў Гасподзь маё прыніжэнне і даў мне сына,
цяпер жа палюбіць мяне муж мой. І зачала зноў, і нарадзіла
другога сына Якабу, і сказала, што пачуў Гасподзь, што я
ненавідзіма, і даў мне і гэтага, і назвала імя яго Сімяон. І
зачала яшчэ, і нарадзіла сына, і сказала: У гэты цяпер час да
мяне будзе муж мой, бо нарадзіла яму трох сыноў. Праз
гэта назваў імя яго Левій. І зачаўшы, яна нарадзіла яшчэ
аднаго сына і сказала: Цяпер я буду славіць Госпада. Таму
яна назвала яго Іуда. І перастала нараджаць.

30

Убачыўшы ж Рахіль, што не нарадзіла Якаву, зайздросціла
Рахіль сваёй сястры і сказала Якаву: дай мне дзяцей, а калі
не, то памру я. Разгневаўшыся ж Якаў сказаў Рахілі: ці не
замест Бога я, які пазбавіў цябе плоду чэрава? Сказала
Рахіль Якаву: вось служанка мая Валла, увайдзі да яе, і яна
нарадзіць на маіх каленях, і я таксама атрымаю дзяцей ад
яе. І дала яму Валлу, служніцу сваю, яму за жонку, і

ўвайшоў да яе Якаў. І зачала Валла, служніца Рахілі, і нарадзіла Якаву сына. І сказала Рахіль: Бог судзіў мне, і пачуў голас мой, і даў мне сына, таму паклікала імя яго Дан. І зачала яшчэ Валла, служанка Рахілі, і нарадзіла другога сына Якаву. І сказала Рахіль: Супраціўстаў мой Бог, і я змагалася з сястрой маёй, і я змагла, — і назвала імя яго Нефталі. Ubачыла ж Лея, што перастала раджаць, і ўзяла Зэлфу, служанку сваю, і аддала яе Якаву за жонку, і ўвайшоў ён да яе. І зачала Зелфа, служанка Леі, і нарадзіла Якаву сына. І сказала Лея: У шчасці! — і назвала імя яго Гад. І зачала яшчэ Зэльфа, служанка Леі, і нарадзіла Якаву другога сына. І сказала Лея: Блаславёная я, таму што блаславяць мяне жанчыны, і назвала імя яго Асір. Пайшоў жа Рувім у дні жніва пшаніцы і знайшоў яблыкi мандрагор у полі, і прынёс іх да Ліі, маці сваёй. Сказала жа Рахіль Ліі, сястры сваёй: дай мне мандрагор сына твайго. Сказала Лія: Ці не дастаткова табе, што ты ўзяла майго мужа? Ці не возьмеш і мандрагоры майго сына? Сказала Рахіль: Не так, няхай ён спіць з табою гэтую ноч замест мандрагораў твайго сына. Увайшоў жа Якаў з поля вечарам, і выйшла Лія насустрач яму, і сказала: Да мяне ўвойдзеш сёння, бо я найняла цябе замест мандрагораў сына майго, і спаў ён з ёй тую ноч. І пачуў Бог Лею, і яна зачала і нарадзіла Якаву пятага сына. І сказала Лея: Бог даў мне маю ўзнагароду за тое, што я аддала сваю служанку свайму мужу, і назвала яго імем Ісахар, што азначае узнагарода. І зачала яшчэ Лія і нарадзіла шостага сына Якаву. І сказала Лея: Бог даў мне добры дар у гэты час, цяпер выбера мяне муж мой, бо я

нарадзіла яму шэсць сыноў. І назвала імя яго Завулон. І пасля гэтага яна нарадзіла дачку, і ён назваў яе Дзінай. Успомніў жа Бог Рахіль, і паслухаў яе Бог, і адкрыў ложа яе. І зачаўшы, нарадзіла Якаву сына, і сказала Рахіль: Адняў Бог мой ганьбу. І назвала імя яго Іосіф, кажучы: Хай дадасць Бог мне іншага сына.

Здарылася так, што калі Рахіль нарадзіла Іосіфа, Якаў сказаў Лабану: адпусці мяне, каб я пайшоў у маё месца і ў маю зямлю. Аддай мне жонак маіх і дзяцей маіх, за якіх я служыў табе, каб я мог адысці, бо ты ведаеш службу, якую я служыў табе. Сказаў жа яму Лабан: Калі я знайшоў міласць перад табою, я варажыў, бо дабраславіў мяне Бог пры тваім прыходзе. Вызнач сваю плату мне, і я дам. Сказаў жа Якаў: ты ведаеш, як я служыў табе, і колькі было жывёлы тваёй са мной. Малым бо было тое, што ў цябе было перада мною, і ўзрасло ў мноства, і дабраславіў цябе Госпад Бог пры назе маёй; цяпер жа калі зраблю і я сабе дом? І сказаў яму Лабан: Што табе я дам? Сказаў жа яму Якаў: Не дасі мне нічога, калі зробіш мне гэта слова, зноў буду пасвіць авечкі твае і буду трымаць. Хай прайдуць усе твае авечкі сёння, і аддзялі адтуль кожную цёмную авечку сярод ягнят, і кожную палосатую і крапчатую сярод коз — гэта будзе мне ўзнагарода. І мая праведнасць будзе сведчыць за мяне ў наступны дзень, таму што ёсць мая ўзнагарода перад табой: усё, што калі не будзе крапчатым і палосатым у коз, і шэрым у ягнят, будзе лічыцца ўкрадзеным ад мяне. Сказаў жа яму Лабан: Хай будзе паводле слова твайго. І адлучыў у

той дзень казлоў крапчатых і палосатых, і ўсіх коз крапчатых і палосатых, і ўсё, што было цёмнае ў ягнятах, і ўсё, што было белае ў іх, і даў праз руку сыноў сваіх. І ён адаліў адлегласць у тры дні паміж імі і Якавам, а Якаў пасвіў авечак Лабана, якія засталіся. Узяў жа для сябе Якаў прут стыракавы свежы і арэховы, і платанавы, і абскубаў іх Якаў белымі абскубваннямі, і здзіраючы зялёнае, зяўлялася на прутах белае, якое ён абскубаў, разнастайнае. І паставіў ён жэрдкі, якія абаўшчыў, у карытах вадапойных з вадой, каб калі прыйдуць авечкі піць, перад жэрдкамі, калі яны прыйдуць піць, зачалі авечкі ад жэрдак. І зачыналі авечкі ля пруты, і радзілі авечкі чыста белых, і пярэстых, і шэрых плямістых. Ягнят жа аддзяліў Якаў, і паставіў перад авечкамі барана палосатага, і ўсё рознае ў ягнятах, і аддзяліў сабе статкі асобна, і не змяшаў іх з авечкамі Лабана. Здарылася так, што ў час, калі авечкі зачыналі ў ўлонні, Якаў паклаў прутыкі перад авечкамі ў карытах, каб яны зачыналі паводле прутыкоў. Калі ж авечкі нараджалі, ён не ўстанаўліваў, і здарылася так, што неазначаныя былі Лабана, а азначаныя — Якава. І стаў чалавек вельмі-вельмі багатым, і зявілася у яго многая жывёла, і каровы, і слугі, і служанкі, і вярблюды, і аслы.

31

Пачуў жа Якаў словы сыноў Лабана, якія казалі: Узяў Якаў усё бацькі нашага, і з таго, што бацькі нашага, зрабіў усю

гэтую славу. І бачыў Якаў аблічча Лабана, і вось яно не было да яго як учора і пазаўчора. Сказаў жа Гасподзь да Якава: вяртайся ў зямлю бацькі твайго і да роду твайго, і буду з табою. Адправіўшы, Якаў паклікаў Лію і Рахіль у поле, дзе былі статкі. І сказаў ім: бачу я твар бацькі вашага, што ён не такі да мяне, як учора і пазаўчора, але Бог бацькі майго быў са мною. І вы самі ведаеце, што ва ўсёй маёй сіле я служыў вашаму бацьку. Але бацька ваш падмануў мяне і змяніў маю плату дзесяць разоў, і не даў яму Бог пашкодзіць мне. Калі ён так скажа, пёстрыя будуць тваёй узнагародай, і ўсе авечкі народзяць пёстрых, а калі скажа, белыя будуць тваёй узнагародай, і ўсе авечкі народзяць белых. І адабраў Бог усю жывёлу бацькі вашага і даў мне яе. І здарылася, калі авечкі зачыналі ў ўтробе, я бачыў у сне сваімі вачыма, і вось казлы і бараны ўзыходзілі на авечак і козаў — вельмі белыя, і пяцністыя, і попельна-шэрыя крапчатыя. І сказаў мне Анёл Божы ў сне: Якаве, а я сказаў: Што? І сказаў: паглядзі ўверх вачыма сваімі і бач, як казлы і бараны ўзыходзяць на авечак і коз плямістых, і пярэстых, і попельна-шэрых крапчастых, бо я бачыў усё, што табе Лабан робіць. Я ёсць Бог, які з'явіўся табе ў месцы Божым, дзе ты памазаў мне там слуп і дзе ты даў мне там абяцанне. Цяпер жа ўстань і выйдзі з гэтай зямлі, і адыдзі ў зямлю нараджэння твайго, і Я буду з табою. І адказалі Рахіль і Лія, сказаўшы яму: ці ёсць у нас яшчэ частка ці спадчына ў доме бацькі нашага? Ці не як чужынкi мы залічаны яму? Бо ён прадаў нас і цалкам праглынуў наша срэбра. Усё багацтва і славу, якую адабраў Бог у бацькі нашага, нам будзе і дзецям

нашым; цяпер жа, што табе сказаў Бог, рабі. Паўстаўшы, Якаў узяў сваіх жонак і сваіх дзяцей на вярблюдаў, і адвёў ён усе маёмасці, якія належалі яму, і ўвесь багаж яго, які ён набыў у Месапатаміі, і ўсё яго, каб адысці да Ісаака, бацькі яго, у зямлю Ханаан. Лабан жа пайшоў стрыгчы свае авечкі, а Рахіль украла ідалы свайго бацькі. Схаваў жа Якаў ад Лабана сірыйца, каб не абвясціць яму, што ўцякае. І ўцёк ён сам і ўсё яго, і перайшоў раку, і кінуўся да гары Галаад. Было паведамлена Лабану Сірыйцу на трэці дзень, што ўцёк Якаў. І ўзяўшы братоў сваіх з сабою, ганяўся за ім шлях сямі дзён і дагнаў яго ў гары Галаад. Прыйшоў жа Бог да Лабана Сірыйца ў сне ноччу і сказаў яму: Беражы сябе, каб ніколі не гаварыў з Якавам злое. І настиг Лабан Якава, Якаў жа ўстанавіў свой намёт у гары, Лабан жа паставіў сваіх братоў у гары Галаад. Сказаў жа Лабан Якаву: Што ты зрабіў? Чаму таемна ўцёк і абрабаваў мяне, і адвёў дачок маіх, як палонніц мячом? І калі б ты абвясціў мне, я адаслаў бы цябе з радасцю, і з музыкай, і з бубнамі, і з кіфарай. І я не быў удастоены пацалаваць маіх дзяцей і маіх дочак, а цяпер ты паступіў дурна. І цяпер моцная рука мая, каб шкодзіць табе, але Бог бацькі твайго ўчора сказаў да мяне, кажучы: Асцерагайся, каб ніколі не гаварыў з Якавам злое. Цяпер ты пайшоў, бо ты моцна жадаў вярнуцца ў дом свайго бацькі, але чаму ты ўкраў маіх багоў? Адказаўшы ж, Якаў сказаў Лабану, што я баяўся, бо сказаў: каб не забраў ты дачок сваіх ад мяне і ўсё маё. І сказаў Якаў: Каля каго б ты ні знайшоў багоў тваіх, не будзе жыць перад братамі нашымі. Пазнай, што ёсць каля мяне з тваіх, і вазьмі. І не

пазнаў каля яго нічога. Не ведаў жа Якаў, што Рахіль, жанчына яго, ўкрала іх. Увайшоўшы, Лабан шукаў у доме Ліі і не знайшоў, і выйшаў з дома Ліі, і шукаў у доме Якава і ў доме двух служанак, і не знайшоў, увайшоў жа і ў дом Рахілі. Рахіль жа ўзяла ідалаў, і паклала іх у торбы вярблюда, і села на іх. І сказала яна свайму бацьку: Не прымай гэта цяжка, пане, не магу ўстаць перад табой, бо ў мяне тое, што паводле звычаю жанчын. Лабан абшукаў увесь дом і не знайшоў ідалаў. Разгневаўся Якаў і змагаўся з Лабанам, а адказаўшы, Якаў сказаў Лабану: што праступак мой і што грэх мой, што ты пераследаваў мяне? І што ты абшукаў усе рэчы майго дома? Што ты знайшоў з усіх рэчаў твайго дома? Пастаў гэта тут перад тваімі братамі і маімі братамі, і няхай яны рассудзяць паміж намі абодвума. Гэта мне дваццаць гадоў я быў з табой, твае авечкі і твае козы не сталі бяздзетнымі, баранаў тваіх авечак не зжэраў. Забітае дзікімі жывёламі я не прыносіў табе, я адплачваў з сябе крадзяжы дня і крадзяжы ночы. Я быў удзень спальваны жарам, а ўначы — холадам, і сон адыходзіў ад маіх вачэй. Гэта мне дваццаць гадоў я быў у доме тваім, служыў табе чатырнаццаць гадоў замест двух дачок тваіх і шэсць гадоў пры авечках тваіх, а ты падманваў плату маю дзесяць разоў. Калі б не Бог бацькі майго Абрагама і страх Ісаака быў са мною, то цяпер ты адаслаў бы мяне з пустымі рукамі. Прыніжэнне маё і працу рук маіх бачыў Бог, і дакарыў цябе ўчора.

Адказаўшы жа, Лабан сказаў Якаву: дочкі — дочкі мае, і

сыны — сыны мае, і жывёла — жывёла мая, і ўсё, колькі ты бачыш, — маё ёсць, і дочак маіх — што зраблю гэтым сёння ці дзецям іхнім, якіх яны нарадзілі? Цяпер таму ходзь, зраблю запавет я і ты, і будзе ён у сведчанне паміж мною і табою. Скажаў жа яму: вось ніхто з намі няма, глядзі, Бог сведка паміж мною і табою. Узяўшы ж Якаў камень, паставіў яго слупом. Скажаў жа Якаў братам сваім: Збірайце камяні, і сабралі камяні, і зрабілі пагорак, і елі там на пагорку. І сказаў яму Лабан: Пагорак гэты сведчыць паміж мной і табой сёння. І Лабан назваў яго курганом сведчання, а Якаў назваў яго курганом-сведкам. Скажаў жа Лабан Якабу: вось гэты курган і слуп, які я ўстанавіў паміж мной і табой, сведчыць гэты курган, і сведчыць гэты слуп, таму быў названы імем: Курган Сведчыць. І хай Бог глядзіць на бачанне паміж мной і табой, таму што мы аддзелімся адзін ад аднаго. Калі ты будзеш прыніжаць маіх дачок, калі ты возьмеш жонак да маіх дачок, глядзі, нікога няма з намі, хто бачыць, Бог сведка паміж мной і табой. Калі бо я не перайду да цябе, ні ты не перайдзеш да мяне гэтую гару і гэты слуп на зло. Бог Абрагама і Бог Нахора хай судзяць паміж намі, і прысягнуў Якаў страхом бацькі свайго Ісаака. І ён прынёс ахвяру на гары, і паклікаў братоў сваіх, і яны елі і пілі, і спалі на гары.

32

Паўстаўшы жа Лабан раніцай, пацалаваў сваіх сыноў і

дачок, і дабраславіў іх, і павярнуўшыся, Лабан пайшоў у сваё месца.

І Якаў адправіўся ў сваю дарогу, і, паглядзеўшы ўгару, убачыў разбіты лагер Божы, і сустрэлі яго Анёлы Божыя. Сказаў жа Якаў, калі ўбачыў іх: Табар Бога гэта, і назваў імя таго месца Табары.

Паслаў жа Якаў паслоў наперадзе сябе да Ісава, брата свайго, у зямлю Сеір, у краіну Эдом. І загадаў ім, кажучы: так скажаце гаспадару майму Ісаву, так кажа раб твой Якаў: з Лабанам пражываў я і затрымаўся да цяпер. І сталіся ў мяне валы, і аслы, і авечкі, і рабы, і рабыні, і паслаў я абвясціць пану майму Ісаву, каб знайшоў раб твой ласку перад табою. І вярнуліся паслы да Якава, кажучы: мы прыйшлі да брата твайго Ісава, і вось ён ідзе на сустрэчу табе, і чатырыста мужоў з ім. Якаў вельмі ўбаяўся і быў у расгубленасці, і падзяліў народ, які быў з ім, і валоў, і вярблюдаў, і авечак на два лагеры. І сказаў Якаў: Калі прыйдзе Ісаў у адзін лагер і пабе яго, то другі лагер будзе выратаваны. Сказаў жа Якаў: Божа бацькі майго Абрагама і Божа бацькі майго Ісаака, Госпадзе, Ты, Які сказаў мне: ідзі прэч у зямлю нараджэння твайго, і добра цябе зраблю, Хай будзе мне дастаткова ад усёй справядлівасці і ад усёй праўды, якую ты зробіў слуге твайму, бо гэтым маім жазлом я перайшоў гэты Іардан, цяпер жа я стаў двума лагерамі. Выратуй мяне з рукі брата майго, з рукі Ісава, бо баюся я яго, каб не прыйшоў ён і не ўбіў мяне і маці разам з

дзецьмі. Ты ж сказаў: Я зраблю табе добра і ператвару нашчадкаў тваіх у пясок морскі, які не палічыць ніхто праз мноства. І спаў ён там тую ноч, і ўзяў з таго, што прыносіў, дары, і паслаў Ісаву, брату свайму, козаў дзвесце, казлоў дваццаць, авечак дзвесце, бараноў дваццаць вярблюдаў дойных і дзяцей іх трыццаць, валоў сорок, быкоў дзесяць, аслоў дваццаць і жарабят дзесяць. І даў ён іх слугам сваім, статак паводле адзінак. Сказаў жа слугам сваім: ідзіце наперад перад мною і рабіце прамежак паміж статкам і статкам. І загадаў першаму, кажучы: калі табе сустрэне Ісаў, брат мой, і пытае цябе, кажучы: Чый ты ёсць? І куды ідзеш? І чые гэтыя, што ідуць перад табою? Ты скажаш: Твайго слугі Якава падарункі паслаў майму пану Ісаву, і вось ён сам за намі. І загадаў першаму, і другому, і трэцяму, і ўсім, хто ішоў наперадзе за гэтымі статкамі, кажучы: паводле гэтага слова скажыце Ісаву, калі ён знойдзе вас, І вы скажаце: вось слуга твой Якаў ідзе пасля нас. Сказаў бо: умілашчу твар яго дарункамі, якія ідуць наперад яго, і пасля гэтага ўбачу твар яго, магчыма бо прыме твар мой. І дары ішлі наперадзе яго, а сам ён начаваў тую ноч у лагеры. Уставшы ж тую ноч, ён узяў дзвюх жонак, і дзвюх служанак, і адзінаццаць дзяцей сваіх, і перайшоў пераправу праз Ябок. І ўзяў іх, і перайшоў паток, і перавёў усё сваё.

Застаўся адзін Якаў, і змагаўся з ім чалавек да раніцы. Ubачыў жа, што не здольны супраць яго, і дакрануўся да ўпадзіны сцягна яго, і занямела ўпадзіна сцягна Якава ў змаганні яго з ім. І сказаў яму: Адпусці мяне, бо ўзышла

світанне. А ён сказаў: Не адпушчу цябе, калі не дабраславіш мяне. Сказаў жа яму: Што тваё імя? А ён сказаў: Якаў. І сказаў яму: не будзе называцца яшчэ імя тваё Якаў, але Ізраіль будзе імя тваё, бо ты ўмацаваўся з Богам, і з людзьмі моцны будзеш. Спытаў жа Якаў і сказаў: Скажы мне імя тваё. І сказаў: Чаму гэта пытаеш ты імя маё? І дабраславіў яго там. І назваў Якаў імя таго месца Аблічча Божэ, бо бачыў Бога твар у твар, і ўратавалася душа мая. Узышло для яго сонца, калі прайшла форма Бога, а ён кульгаў на сваё бядро. З-за гэтага не ядуць сыны Ізраіля сухажылле, якое занямела, што знаходзіцца на ўпадзіне сцягна, да гэтага дня, бо дакрануўся да ўпадзіны сцягна Якава сухажылля, якое занямела.

33

Паглядзеўшы ўверх, Якаў сваімі вачыма ўбачыў, і вось Ісаў, брат яго, ідзе, і чатырыста мужоў з ім, і падзяліў Якаў дзяцей паміж Ліяй, і Рахіллю, і дзвюма служанкамі. І паставіў дзвюх маладых жанчын і іх сыноў наперадзе, а Лію і яе дзяцей пасля, а Рахіль і Іосіфа апошнімі. Ён жа пайшоў наперад перад імі і пакланіўся да зямлі сем разоў, пакуль не наблізіўся да свайго брата. І падбег Ісаў у сустрэчу яму, і, абняўшы яго, упаў на шыю яго, і пацалаваў яго, і плакалі абодва. І паглядзеўшы ўверх, Ісаў убачыў жонак і дзяцей і сказаў: што гэта ў цябе ёсць? А ён сказаў: дзеці, якім памілаваў Бог слугу твайго. І падышлі маладыя жанчыны і

дзеці іх, і пакланіліся. І падышла Лея і дзеці яе, і пакланіліся, і пасля гэтага падышла Рахіль і Іосіф, і пакланіліся. І сказаў: Што гэта табе, усе гэтыя лагеры, якія я сустрэў? А ён сказаў: Каб знайшоў слуга твой ласку перад табою, пане. Сказаў жа Ісаў: Ёсць у мяне шмат, брат, няхай будзе табе тваё. Сказаў жа Якаў: калі я знайшоў ласку перад табою, прымі дары з маіх рук, бо таму я бачыў твар твой, як бы хто бачыў твар Бога, і ты будзеш задаволены мною. Вазьмі мае благаславенні, якія я прынёс табе, бо Бог памілаваў мяне, і ў мяне ёсць усё, і ён прымусіў яго, і той узяў. І сказаў: Адправіўшыся, пойдзем прама. Сказаў жа яму: гаспадар мой ведае, што дзеці пяшчотныя, і авечкі і каровы выкормліваюць пры мне. Калі ж пагоню іх адзін дзень, памруць усё жывёла. Няхай пан мой пойдзе наперад перад слугой яго, а я буду ісці ў дарозе паводле вольнасці падарожжа перад мною і паводле нагі маладых людзей, пакуль не прыйду да пана майго ў Сэір. Сказаў жа Ісаў: Пакіну з табою ад людзей, што са мною. Ён жа сказаў: Навошта гэта? Дастаткова таго, што знайшоў ласку перад табою, пане. Адварнуўся ж Ісаў у той дзень на свой шлях у Сеір. І Якаў адыходзіць у Намёты, і зрабіў сабе там дамы, і для быдла свайго зрабіў намёты, таму назваў імя таго месца Намёты.

І прыйшоў Якаў у Салем, горад Сікімаў, які знаходзіцца ў зямлі Ханаан, калі ён вярнуўся з Месапатаміі Сірыйскай, і разбіў табар насупраць горада. І набыў частку поля, дзе ўстанавіў там свой намёт, ад Эмора, бацькі Сіхема, за сто

амнон. І ўстанавіў там ахвярнік і заклікаў Бога Ізраіля.

34

Выйшла ж Дзіна, дачка Леі, якую яна нарадзіла Якаву, каб пабачыцца з дочкамі мясцовых жыхароў. І бачыў яе Сіхем, сын Эмора Эвея, правіцель зямлі, і ўзяўшы яе, спаў з ёй і прыніжаў яе. І звярнуў увагу душой на Дзіну, дачку Якава, і палюбіў дзяўчыну, і гаварыў з ёй паводле яе розуму. Сказаў Сіхем да Эмора, бацькі свайго, кажучы: вазьмі мне дзіця гэта ў жонкі. Якаў жа пачуў, што сын Эмора апаганіў Дзіну, дачку яго, а сыны яго былі з быдлам яго на полі, і маўчаў Якаў, пакуль яны не вярнуліся. Выйшаў жа Эмор, бацька Сіхема, да Якава, каб пагаварыць з ім. А сыны Якава вярнуліся з поля, і калі яны пачулі, мужы былі ўражаны, і вельмі балюча было ім, бо ганебную рэч ён учыніў у Ізраілі, пераспаўшы з дачкой Якава, і гэтаму не быць. І гаварыў Эмор ім, кажучы: Сыхем, сын мой, выбраў душою дачку вашу, дайце ж яе яму за жонку. І пашлюбіцеся з намі, дачок ваших аддайце нам, і дачок нашых вазьміце сынам вашым. І жывеце ў нас, і вось зямля шырокая перад вамі: жывеце, гандлюйце на ёй і набывайце ўласнасць у ёй. Сказаў жа Сіхем да бацькі яе і да братоў яе: знайшоў бы я ласку перад вамі, і што калі скажаце, дамо. Памножце пасяг вельмі моцна, і я дам таму, што б вы казалі мне, і вы дасце мне гэта дзіця ў жонкі.

Адказалі ж сыны Якава Сыхему і Эмору, бацьку яго, з падманам, і гаварылі ім, бо апаганілі Дзіну, сястру іхнюю. І сказалі ім Сымеон і Леві, браты Дзіны: Не зможам зрабіць гэтага — аддаць сястру нашу чалавеку, які мае неабрэзанне, бо гэта ганьба для нас. Толькі ў гэтым мы будзем падобнымі да вас і будзем жыць сярод вас, калі вы станеце як мы, абрэзаўшы ўсіх ваших мужчын. І дадзім нашых дачок вам, і возьмем сабе жонак з ваших дачок, і будзем жыць сярод вас, і будзем як адзін род. Калі ж вы не паслухаеце нас абрэзацца, то, узяўшы нашу дачку, мы пойдзем. І спадабаліся словы Эммору і Сыхему, сыну Эммора. І не адкладваў юнак зрабіць гэта, бо быў настойлівы да дачкі Якава, а ён быў найславутнейшы з усіх у доме бацькі свайго. Прышоў жа Эмор і Сыхем, сын яго, да брамы горада іхняга і гаварылі да мужоў горада іхняга, кажучы, Гэтыя людзі мірныя, хай яны жывуць з намі на зямлі і гандлююць на ёй, бо зямля вось шырокая перад імі. Дочак іх возьмем сабе за жонак, і дочак нашых дамо ім. У гэтым толькі будуць падобныя да нас людзі, каб жыць з намі, каб быць адным народам, калі будзе абрэзаны ў нас усякі мужчына, як і яны абрэзаны. І іхняя жывёла, і чатырохногія, і іхняя маёмасць — ці ж не нашымі будуць? Толькі ў гэтым зробімся падобнымі да іх, і яны будуць жыць з намі. І паслухалі Эмора і Сіхема, сына яго, усе, хто гандляваў каля брамы горада іхняга, і абразалі плоць крайняй плоці сваёй кожны мужчына.

Здарылася ж на трэці дзень, калі яны былі ў болю, два сыны

Якава, Сымяон і Леві, браты Дзіны, узялі кожны свой меч, увайшлі ў горад бяспечна і забілі ўсіх мужчын. І Эмора, і Сіхема, сына яго, забілі мячом, і ўзялі Дзіну з дома Сіхема, і выйшлі. Тыя ж сыны Якава ўвайшлі да параненых і разграбілі горад, у якім апаганілі Дзіну, іх сястру. І авечак іх, і валоў іх, і аслоў іх, колькі было ў горадзе і колькі было ў роўніне, узялі. І ўсе целы іх, і ўвесь багаж іх, і жонак іх узялі ў палон, і рабавалі ўсё, што было ў горадзе, і ўсё, што было ў дамах. Сказаў жа Якаў да Сымеона і Левія: ненавіснага мяне зрабілі вы, так што злым мне быць усім, хто жыве на зямлі, і ў хананэяў, і ў фэрэзэяў. Я жа малалюдны ў ліку, і сабраўшыся на мяне, пабюць мяне, і знішчуся я і дом мой. Яны ж казалі: Хіба ж яны будуць абыходзіцца з нашай сястрой як з блудніцай?

35

Сказаў жа Бог да Якава: устаўшы, ідзі ўгару ў месца Бэтэль і жыві там, і зрабі там ахвярнік Богу, які з'явіўся табе, калі ты ўцякаў ад твару Ісава, брата твайго. Сказаў жа Якаў да дому свайго і ўсім, хто з ім: падыміце багоў чужых, якія з вамі, з сярэдзіны вашай, і ачысціцеся, і змяніце адзенні вашыя. І паўстаўшы, давайце пойдзем уверх у Бэтэль і зробім там ахвярнік Богу, які выслухаў мяне ў дзень бяды, які быў са мной і выратаваў мяне ў дарозе, якой я пайшоў. І далі яны Якаву тых чужых багоў, якія былі ў іх руках, і тыя завушніцы, што былі ў іх вушах, і схаваў іх Якаў пад

тэрэбінтам, які ў Сіхеме, і знішчыў іх да сённяшняга дня. І выйшаў Ізраіль з Сіхема, і апусціўся страх Божы на гарады, якія былі навакол іх, і не пераследавалі яны сыноў Ізраіля. Прыйшоў жа Якаў у Лузу, якая ёсць у зямлі Ханаан, якая ёсць Бэтэль, ён і ўвесь народ, які быў з ім. І пабудаваў ён там ахвярнік, і назваў імя таго месца Вэтыль, бо там з'явіўся яму Бог, калі ён уцякаў ад твару Ісава, брата яго.

Памерла ж Дэбора, кормілка Рэбекі, і была пахавана ніжэй за Бэтэль пад дубам, і Якаў назваў гэта месца Дубам Жалобы. З'явіўся Бог Якаву яшчэ ў Лузе, калі той прыйшоў з Месапатаміі Сірыйскай, і дабраславіў яго Бог. І сказаў яму Бог: Імя тваё не будзе больш называцца Якаў, але Ізраіль будзе імя тваё, і назваў імя яго Ізраіль. Сказаў жа яму Бог: Я — Бог твой, павялічвайся і множся, народы і сходы народаў будуць з цябе, і цары з чрэслаў тваіх выйдуць. І зямлю, якую даў Абрааму і Ісааку, табе даў яе, табе будзе, і насенню твайму пасля цябе дам зямлю гэтую. І Бог узышоў ад яго з месца, дзе гаварыў з ім. І ўстанавіў Якаў слуп у месцы, дзе гаварыў з ім Бог, слуп каменны, і выліў на яго ахвяру пітную, і выліў на яго алей. І Якаў назваў імя таго месца, дзе гаварыў з ім Бог, Бэтэль. Адышоўшы ж Якаў з Бэтэля, ён узвёў свой намёт за вежай Гадэр. Здарылася ж, калі ён набліжаўся да Хабраты, каб прыйсці ў Эфрату, нарадзіла Рахіль, і яна мела цяжкія роды пры родах. Здарылася ж, калі яна цяжка нараджала, сказала ёй акушэрка: Мужайся, бо гэта табе таксама сын. Здарылася ж так, што калі яна адпускала сваю душу, бо яна памірала, яна назвала яго

імен сын болю майго, але бацька назваў яго імен Веніямін. Памерла Рахіль і была пахавана на дарозе да іпадрома Эфрата, гэта ёсць Віфлеем. І паставіў Якаў слуп на яе магіле, гэта ёсць слуп на магіле Рахілі да гэтага дня. Здарылася так, што калі Ізраіль пасяліўся ў той зямлі, Рувім пайшоў і спаў з Валлас, наложніцай свайго бацькі Якава, і Ізраіль пачуў пра гэта, і зное з'явілася перад ім. Але сынаў Якава было дванаццаць.

Сыны Леі: першынец Якава Рувім, Сымеон, Леві, Іуда, Іссахар, Завулон. Сыны ж Рахілі: Іосіф і Веніямін. Сыны ж Баллас, маладой жанчыны Рахілі, — Дан і Нефталім. Сыны ж Зэльфы, служанкі Леі, Гад і Асір, гэта сыны Якава, якія нарадзіліся яму ў Месапатаміі Сірыйскай. Прышоў жа Якаў да Ісаака, бацькі свайго, у Мамрэ, у горад роўніны; гэта ёсць Хэўрон у зямлі Ханаан, дзе пражывалі Абрагам і Ісаак. Сталі дні Ісаака, якія ён пражыў, сто восемдзсят гадоў. І слабнучы, Ісаак памёр і быў дададзены да роду свайго, стары і поўны дзён, і пахавалі яго Ісаў і Якаў, сыны яго.

36

Гэтыя ж пакаленні Ісава, ён ёсць Эдом. Ісаў жа ўзяў сабе жонак з дачок хананэяў: Аду, дачку Айлома хэтэя, і Алібему, дачку Аны, сына Сэбэгона эвэя. І тую Басемат, дачку Ісмаіла, сястру Набаіёта. Ада нарадзіла яму Эліфаза, а Басемат нарадзіла Рагуіла. І Алібема нарадзіла Іеуса, і

Іеглома, і Корэ, гэтыя сыны Ісава, якія нарадзіліся яму ў зямлі Ханаан. Узяў жа Ісаў жонак сваіх, і сыноў сваіх, і дачок сваіх, і ўсіх дамачадцаў свайго дома, і ўсё сваё маёмасць, і ўсю жывёлу, і ўсё, колькі набыў, і ўсё, што набыў у зямлі Ханаан, і пайшоў Ісаў з зямлі Ханаан ад твару Якава, брата свайго. Было бо іх маёмасць многая, каб жыць разам, і не магла зямля іх часовага пражывання несці іх ад мноства іх маёмасці. Пасяліўся ж Ісаў у гары Сеір, Ісаў — ён жа ёсць Эдом. Гэтыя ж пакаленні Ісава, бацькі Эдома, у гары Сеір. І гэта імёны сыноў Ісава: Эліфас, сын Ады, жонкі Ісава, і Рагуіл, сын Васэматы, жонкі Ісава. Сталі ж сынамі Эліфаза Тэйман, Омар, Цофар, Готом і Кеназ. Тамна ж была наложніцай Эліфаса, сына Ісава, і нарадзіла Эліфасу Амаліка; гэтыя сыны Ады, жонкі Ісава. Гэтыя ж сыны Рагуіла: Нахот, Зарэ, Сомэ і Мозэ; гэтыя былі сыны Басемат, жонкі Ісава. Гэтыя ж сыны Алібемас, дачкі Ана, сына Себегона, жонкі Ісава; яна нарадзіла Ісаву Іеуса, і Іеглома, і Корэ. Гэтыя правадыры — сыны Ісава, сыны Эліфаса, першароднага Ісава: правадыр Тэйман, правадыр Омар, правадыр Цофар, правадыр Кэнэз, Правадыр Корэ, правадыр Готам, правадыр Амалік — гэтыя правадыры Эліфаза ў зямлі Ідумеі, гэтыя сыны Ады. І гэтыя сыны Рагуіла, сына Ісава: правадыр Нахот, правадыр Зарэ, правадыр Сомэ, правадыр Мозэ; гэтыя правадыры Рагуіла ў зямлі Эдом, гэтыя сыны Басемат, жонкі Ісава. Гэтыя ж сыны Алібемас, жонкі Ісава: правадыр Іеус, правадыр Іеглом, правадыр Корэ; гэтыя правадыры Алібемас, дачкі Ана, жонкі Ісава. Гэта сыны Ісава, і гэта правадыры іх, гэта ёсць

сыны Эдома. Гэтыя ж сыны Сэіра Харэйскага, жыхара зямлі: Лотан, Шобал, Сэбэгон, Ана, І Дзісон, і Асар, і Рысон — гэтыя правадыры Харэя, сына Сэіра, у зямлі Эдом. Сталі ж сынамі Лотана Харры і Гэман, а сястрою Лотана — Тамна. Гэтыя ж сыны Собаля: Голам, і Манахат, і Гайбел, і Софар, і Омар. І гэтыя сыны Сэбэгона: Аіе і Ана. Гэты ёсць Ана, які знайшоў Яміна ў пустыні, калі ён пасвіў упражняныя жывёлы Сэбэгона, бацькі свайго. Гэтыя ж сыны Ана: Дэсон і Алібема, дачка Ана. Гэтыя ж сыны Дэсона: Амада, і Асбан, і Ітран, і Харан. Гэтыя ж сыны Асара: Балаам, Зукам і Іукам. Гэтыя ж сыны Рысона: Ос і Аран. Гэтыя ж правадыры Харры: правадыр Лотан, правадыр Шобал, правадыр Сэбэгон, правадыр Ана, Правадыр Дэсон, правадыр Асар, правадыр Рысон — гэтыя правадыры Харры ў іх правадырствах у зямлі Эдом.

І гэтыя цары, якія панавалі ў Эдоме перад тым, як зацараваў цар у Ізраілі. І царствоваў у Эдоме Балак, сын Беора, і імя горада яго — Деннаба. Памёр жа Балак, і зацараваў замест яго Ёбаб, сын Зары з Басоры. Памёр жа Ёбаб, і царстваваў замест яго Асом з зямлі Тайманон. Памёр жа Асом, і зацараваў замест яго Адад, сын Барада, той, хто выбіў Мадьям у полі Моаба, і імя горада яго Гетаім. Памёр жа Адад, і запанаваў замест яго Самада з Масрэкі. Памёр жа Самада, і зацараваў замест яго Саўл з Роабата, што каля ракі. Памёр жа Саўл, і зацараваў замест яго Балленон, сын Ахабора. Памёр жа Балянон, сын Ахабора, і зацараваў замест яго Арад, сын Барада, і імя горада яго Фагор, а імя жонкі яго Метэбээл, дачка Матраіта, сына Майзооба. Гэта

імёны правадыроў Ісава ў іх племёнах, паводле іх месца, у іх краінах і ў іх народах: правадыр Тамна, правадыр Гола, правадыр Ётэр, Правадыр Алібема, правадыр Гелас, правадыр Фінон, правадыр Кенез, правадыр Тайман, правадыр Мазар, правадыр Магедзіел, правадыр Зафоін — гэтыя правадыры Эдома ў пабудаваных у зямлі валодання іх; гэты Ісаў — бацька Эдома.

37

Жыў жа Якаў у зямлі, дзе пражываў бацька яго ў зямлі Ханаан. Гэтыя жа пакаленні Якава. Іосіф жа, будучы дзесяці і сямі гадоў, пасвіў авечак свайго бацькі разам са сваімі братамі, будучы малады, з сынамі Валлы і з сынамі Зэлфы, жонак свайго бацькі. Іосіф жа прынёс злую віну да Ізраіля, іхняга бацькі. Якаў жа любіў Іосіфа больш за ўсіх сваіх сыноў, таму што ён быў для яго сынам старасці, і зрабіў яму разнастайны хітон. Ubачыўшы ж братыя яго, што бацька любіць яго больш за ўсіх сваіх сыноў, яны ненавідзелі яго і не маглі гаварыць з ім па-добраму. Ubачыўшы ж сон, Іосіф паведаміў яго сваім братам. І сказаў ім: Пачуйце пра гэты сон, які я бачыў. Я думаў, што вы звязвалі снапы сярод поля, і ўзняўся мой сноп, і стаў прама, а вашыя снапы павярнуліся і пакланіліся маму снапу. Яго браты сказалі яму: Хіба ты будзеш царыць над намі, ці хіба ты будзеш панаваць над намі? І яны яшчэ больш сталі ненавідзець яго з-за яго сноў і з-за яго слоў. Ён убачыў іншы сон і расказаў

яго свайму бацьку і сваім братам, і сказаў: Вось мне прысніўся іншы сон, быццам сонца, і месяц, і адзінаццаць зорак пакланяліся мне. І дакараў яму бацька яго і сказаў яму: Што гэта за сон, які ты прысніў? Ці ж сапраўды прыйдзем мы — я, і маці твая, і браты твае — пакланіцца табе да зямлі? Зайздросцілі яму браты яго, а бацька яго захаваў гэтае слова. Пайшлі браты яго пасці авец бацькі іх у Сіхем. І сказаў Ізраіль да Іосіфа: Ці не твае браты пасуць у Сіхеме? Ходзі, пашлю цябе да іх. А ён сказаў яму: Вось я. Сказаў жа яму Ізраіль: Ідзі, паглядзі, ці здаровыя браты твае і авечкі, і паведам мне. І паслаў яго з даліны Хеўрона, і ён прыйшоў у Сіхем. І знайшоў яго чалавек, які блукаў у полі, і спытаў яго чалавек, кажучы: што шукаеш? А ён сказаў: Братоў маіх шукаю, скажы мне, дзе яны пасуць. Сказаў жа яму чалавек: Яны адышлі адсюль, бо я чуў, як яны казалі: пойдзем у Дафаім. І пайшоў Іосіф за сваімі братамі, і знайшоў іх у Дафаіме.

Яны ўбачылі яго здалёк наперад, перш чым ён набліжаўся да іх, і яны злосна планавалі забіць яго. Сказаў жа кожны да свайго брата: вось той марашніца ідзе. Цяпер жа ідзіце, забіем яго і кінем яго ў адну з ям, і скажам: злы звер пажраў яго, і ўбачым, што будзе з ягонымі снамі. Пачуўшы гэта, Рувім выратаваў яго з іхніх рук і сказаў: Не будзем удараць яго ў душу. Сказаў жа ім Рубен: Не праліваеце кроў, кінце яго ў адну з гэтых ям у пустыні, руку жа не накладаеце на яго, каб выратаваць яго з іх рук і вярнуць яго бацьку. Здарылася так, што калі Іосіф прыйшоў да братоў сваіх, яны

здэ́рлі з Іосі́фа разнаста́йны хітон, які быў на ім. І ўзяўшы яго, яны кінулі ў яму, а яма была пустая і не мела вады. Яны селі, каб есці хлеб, і, падняўшы вочы, убачылі, што вось падарожнікі-ісмаільцяне ідуць з Галаада, і вярблюды іх былі нагружаны пахошчамі, смалой і міррай. А ішлі яны, каб спусціцца ў Егіпет.

Сказаў жа Юда да братоў сваіх: што карыснага, калі забём брата нашага і схаваем кроў яго? Ідзіце, давайце прададзім яго гэтым ісмаільцянам, а рукі нашы няхай не будуць на ім, бо ён брат наш і цела наша. І пачулі браты ягоныя. І праходзілі мадзіянскія гандляры, і выцягнулі, і паднялі Іосі́фа з ямы, і прадалі Іосі́фа ісмаільцянам за дваццаць залатых. І прывялі Іосі́фа ў Егіпет. Вярнуўся ж Рувім да ямы і не бачыць Іосі́фа ў яме, і разадраў вопратку сваю. І вярнуўся да братоў яго і сказаў: дзіцяці няма, а я куды іду яшчэ? Узяўшы тунік Іосі́фа, яны зарэзалі казлёнка і забруджылі тунік крывёю. І паслалі рознакаляровую туніку, і прынеслі яе іхняму бацьку, і казалі: Гэту знайшлі, пазнай, ці гэта туніка твайго сына, ці не. І пазнаў яго, і сказаў: Хітон сына майго ёсць, звер злы паглынуў яго, звер схпіў Іосі́фа. Разарваў жа Якаў адзенне сваё, і паклаў вярэту на сцягно сваё, і галасіў па сыну сваім многія дні. Сабраліся ж усе яго сыны і дочки, і прыйшлі суцяшыць яго, але ён не хацеў суцяшацца, кажучы, што сыду да майго сына ў жалобе ў ад, і плакаў па ім яго бацька. А мадыяніцяне прадалі Іосі́фа ў Егіпет Пецефрэю, евнуху фараона, галоўнаму кухару.

Здарылася ж у той час, што Юда пайшоў ад братоў сваіх і прыбыў да аднаго Адуламіта, якому імя Хіра. І ўбачыў там Юда дачку аднаго хананэя, якой імя было Сава, і ўзяў яе, і ўвайшоў да яе. І зачаўшы, нарадзіла сына, і назваў імя яго Эр. І зачаўшы, нарадзіла яшчэ сына, і назваў імя яго Онан. І дадаўшы, нарадзіла сына, і паклікаў імя яго Шылом; гэтая ж была ў Хасбі, калі нарадзіла іх. І ўзяў Юда жонку для Эра, першароднага свайго, якой імя Тamar. Стаў жа Эр, першынец Юды, злым перад Госпадам, і забіў яго Бог. Сказаў жа Юда Анану: увайдзі да жонкі брата твайго, ажаніся з ёю і дай нашчадкаў брату твайму. Ведаючы ж Аўнан, што не яму будзе насенне, здаралася, калі ўваходзіў да жонкі брата свайго, выліваў на зямлю, каб не даць насення брату свайму. Злое зявілася перад Богам, таму што ён зрабіў гэта, і забіў і гэтага.

Сказаў Юда Тamar, нявестцы сваёй: Сядзі ўдавой у доме бацькі твайго, пакуль вырасце Шылом, сын мой, бо сказаў: Каб не памёр і гэты, як і браты яго. І адышоўшы, Тamar сядзела ў доме свайго бацькі. Памножыліся дні, і памерла Шуа, жонка Юды, і суцешаны Юда пайшоў да тых, хто стрыг авечак ягоных, ён і Хіра, пастух яго Адуламіт, у Тамну. І паведамілі Тamar, нявестцы яго, кажучы: вось свёкар твой падымаецца ў Тамну стрыгчы авечак сваіх. І зняўшы адзенне ўдаваства з сябе, абгарнулася летнім адзеннем, і

ўпрыгожылася, і села каля брам Айнан, якая знаходзіцца на шляху да Тамна, бо ўбачыла, што Шылом стаў дарослым, але ён не даў яе яму за жонку. І калі Іуда ўбачыў яе, яна здалася яму распусніцай, бо яна пакрыла твар свой, і ён не пазнаў яе. Ён адхіліўся да яе ад шляху і сказаў ёй: дазволь мне ўвайсці да цябе, бо ён не ведаў, што яна яго нявеста. А яна сказала: што ты мне дасі, калі ўвойдзеш да мне? А ён сказаў: Я пашлю табе казлёнка коз з авечак маіх, а яна сказала: Калі дасі мне заклад, пакуль не пашлеш. Ён жа сказаў: які заклад я дам табе? Яна ж сказала: кальцо тваё, і ланцужок, і жазло, якое ў руцэ тваёй. І даў ёй, і ўвайшоў да яе, і яна зачала ад яго. І, паўстаўшы, яна пайшла прочь, і зняла з сябе летныя адзенне сваё, і надзела адзенне ўдавецтва свайго. Паслаў жа Юда казляня ў руцэ свайго пастуха-адуламіта, каб атрымаць заклад ад жанчыны, але не знайшоў яе. Ён запытаў мужчын з таго месца: Дзе праститутка, якая была ў Энане на дарозе? І яны сказалі: Тут не было ніякай праституткі. І павярнуўся да Іуды і сказаў: Не знайшоў, і людзі з таго месца кажучь, што тут не было блудніцы. Сказаў жа Юда: няхай мае іх, але не каб калі-небудзь насміялісь над намі, я ж паслаў гэтага казлёнка, а ты яго не знайшоў. І сталася пасля трох месяцаў было паведамлена Іуду, кажучы: распусціла Тамар, нявестка твая, і вось у ўтробе мае з распусты. Сказаў жа Іуда: выведзіце яе, і няхай будзе спалена. Гэта ж, калі яе вялі, паслала да свайго свёкра, кажучы: ад чалавека, чые гэтыя рэчы, я ў улонні маю. І сказала: пазнай, чый гэты пярсцёнак, і ланцужок, і жазло. Пазнаў жа Юда і сказаў:

Апраўдана Тамар больш за мяне, таму што не даў я яе Шылому, сыну майму. І не пазнаваў ён яе больш. Здарылася так, што калі яна нараджала, у яе чэраве былі блізняты. Здарылася ж, калі яна раджала, адзін выставіў руку, і акушэрка, узяўшы, звязала на яго руцэ чырвоную нітку, кажучы: Гэты выйдзе першым. Як жа ён сабраў руку, і адразу выйшаў брат яго, а яна сказала: што было разарвана з-за цябе, агароджа? І яна назвала імя яго Фарэс. І пасля гэтага выйшаў брат яго, на руцэ якога была чырвоная нітка, і назваў імя яго Зара.

39

Іосіфа ж прывезлі ў Егіпет, і набыў яго Пецефрэс, скапец фараона, начальнік кухні, чалавек егіпцянін, з рук ізмаільцянаў, якія прывялі яго туды. І быў Гасподзь з Іосіфам, і быў ён чалавекам паспяховым, і жыў ён у доме ў гаспадара свайго Егіпцяніна. Ведаў жа гаспадар яго, што Гасподзь быў з ім, і ўсё, што б ён ні рабіў, Гасподзь робіў паспяховым у яго руках. І знайшоў Іосіф міласць перад гаспадарам сваім, і спадабаўся яму. І паставіў яго над домам сваім, і ўсё, што было ў яго, даў у руку Іосіфа. Здарылася ж пасля таго, як ён быў пастаўлены над домам яго і над усім, што было ў яго, і дабраславіў Гасподзь дом Егіпцяніна праз Іосіфа, і здарылася дабраслаўленне Гасподзя ва ўсёй маёмасці яго ў доме і ў полі яго. І даверыў яму ўсё, што ў яго было, у рукі Іосіфа, і не ведаў нічога з таго, што

тычылася яго самога, акрамя хлеба, які ён еў. А Іосіф быў прыгожы на выгляд і вельмі прывабны абліччам. І здарылася пасля гэтых слоў, і паклала жанчына гаспадара яго вочы свае на Іосіфа, і сказала: ляж са мной. Ён але не хацеў, але сказаў жанчыне гаспадара свайго: Калі гаспадар мой не ведае праз мяне нічога ў доме сваім, і ўсё, колькі ёсць у яго, даў у рукі мае, і не пераважае ў гэтым доме нічога мяне, ні было ўтрымана ад мяне нічога, акрамя цябе, бо ты яго жонка, і як зраблю гэта злое слова і зграшу перад Богам? Калі ж яна гаварыла Іосіфу дзень за днём, і ён не слухаўся яе, каб спаць з ёю, каб злучыцца з ёю. Здарылася такі дзень, і ўвайшоў Іосіф у дом рабіць свае працы, і нікога не было ў доме ўнутры. І схапіла яго за адзенне, кажучы: Ляж са мной, і ён, пакінуўшы адзенне сваё ў руках яе, уцёк і выйшаў вонкі. І здарылася так, што калі яна убачыла, што ён, пакінуўшы адзенне сваё ў яе руках, уцёк і выйшаў вонкі, і яна паклікала тых, якія былі ў доме, і сказала ім, кажучы: Глядзіце, ён прывёў нам слугу Яўрэя, каб насміхацца над намі. Ён увайшоў да мяне, кажучы: Ляж са мной, і я закрычала гучным голасам. А калі ён пачуў, што я ўзвысіла голас свой і закрычала, пакінуўшы адзенне сваё каля мяне, уцёк і выйшаў вонкі. І яна пакінула адзенне каля сябе, пакуль ён, гаспадар, не прыйшоў у свой дом. І гаварыла яна яму паводле гэтых слоў, кажучы: увайшоў да мяне слуга-яўрэй, якога ты прывёў да нас, каб пасміяцца з мяне, і сказаў мне: буду ляжаць з табой. Але калі ён пачуў, што я ўзвысіла свой голас і закрычала, ён пакінуў сваё адзенне каля мяне, уцёк і выйшаў вонкі. Здарылася так,

што калі гаспадар пачуў словы жонкі яго, якія яна сказала яму, кажучы: Так зрабіў са мной слуга твой, — ён разгневаўся гневам.

І ўзяўшы гаспадар Іосіфа, укінуў яго ў цвярдэню, у месца, дзе вязні цара ўтрымліваюцца ў цвярдэні. І быў Госпад з Іосіфам, і паліў на яго міласэрнасць, і даў яму ласку перад начальнікамі турмы. І галоўны турэмшчык аддаў турму ў рукі Іосіфа, і ўсіх зняволеных, якія былі ў турме, і ўсё, што там робілі, ён сам рабіў. Галоўны турэмшчык турмы не ведаў праз яго нічога, бо ўсё было праз руку Іосіфа, таму што Госпад быў з ім, і колькі ён рабіў, Госпад рабіў удалым у яго руках.

40

Здарылася ж пасля гэтых слоў, зграшыў галоўны віначэрпец цара Егіпта і галоўны пекар гаспадару свайму, цару Егіпта. І разгневаўся фараон на двух еўнухаў сваіх, на галоўнага вінаноснага і на галоўнага пекара, І паставіў ён іх пад варту ў турму, у тое месца, дзе Іосіф быў зняволены. І даручыў начальнік турмы Іосіфу іх, і ён служыў ім, і былі яны некалькі дзён у турме. І бачылі абодва сон у адну ноч, а бачанне сну галоўнага вінаноскі і галоўнага пекара, якія былі ў цара Егіпта і знаходзіліся ў турме, было такім. Іосіф увайшоў да іх раніцай і ўбачыў іх, і яны былі засмучаныя. І пытаў еўнухаў фараона, якія былі з ім у турме каля

гаспадара яго, кажучы: чаму твары вашы змрочныя сёння? Яны ж казалі яму: Сон бачылі мы, а таго, хто тлумачыць яго, няма. Сказаў жа ім Іосіф: Ці ж не ад Бога тлумачэнне іх? Раскажыце ж мне. І расказаў галоўны віначэрпец свой сон Іосіфу і сказаў: У маім сне была лаза перада мною. У вінаградніку ж тры лазы, і яна квітнее, выпусціўшы парасткі, спелыя гразды вінаграду. І кубак фараона быў у маёй руцэ, і я ўзяў вінаград, і выціснуў яго ў кубак, і даў кубак у руку фараона. І сказаў яму Іосіф: гэта яго тлумачэнне — тры асновы гэта тры дні. Яшчэ тры дні, і ўспомніць фараон пра тваё пачатак, і аднавіць цябе на тваё старшае вінаносство, і ты даш кубак фараону ў яго руку паводле твайго ранейшага пачатку, як ты быў вінаносцам. Але памятай мяне праз сябе, калі добра стане табе, і зробіш мне міласць, і ўспомніш пра мяне Фараону, і выведзеш мяне з гэтай цвярдзі. Што мяне ўкралі з зямлі Яўрэяў, і тут я нічога не зрабіў, але мяне кінулі ў гэтую яму. І ўбачыў галоўны пекар, што ён правільна растлумачыў, і сказаў Іосіфу: І я ўбачыў сон, і мне здавалася, што я нясу тры кошыкі тонкага хлеба на сваёй галаве. А ў верхнім кошыку былі ўсе віды печыва для фараона, якія есць пекар, і птушкі нябесныя паядалі іх з кошыка на маёй галаве. Адказаўшы, Іосіф сказаў яму: Гэта яго тлумачэнне: тры кошы — гэта тры дні. Яшчэ праз тры дні фараон адыме ад цябе галаву тваю, павесіць цябе на дрэве, і птушкі нябесныя зядуць плоць тваю. Здарылася ж у трэці дзень, дзень нараджэння быў Фараона, і рабіў ён піццё ўсім слугам сваім, і ўспомніў пачатак чашніка і пачатак пекара сярод слуг сваіх. І ён

аднавіў галоўнага чашніка на яго пасаду, і той падаў кубак у руку фараона. Галоўнага ж пекара павесіў, як растлумачыў ім Іосіф. І галоўны віначэрпец не ўспомніў Іосіфа, але забыў яго.

41

Здарылася так, што пасля двух гадоў Фараон убачыў сон: ён думаў, што стаіць на рацэ. І вось як з рэкі выходзілі сем кароў, прыгожых формай і адборных целам, і яны паслісь у Ахеі. Іншыя ж сем кароў выходзілі пасля гэтых з ракі, непрыгожыя формай і худыя целам, і паслі каля кароў на беразе ракі. І паглынулі сем агідных і худых плоццю кароў сем прыгожых выглядам і адборных плоццю кароў, і прачнуўся фараон. І сніўся яму другі раз, і вось сем каласоў узыходзілі на адным сцябле — выбраныя і добрыя. І вось сем тонкіх і пабітых ветрам каласоў узыходзілі разам з імі. І паглынулі сем тонкіх і пашкоджаных ветрам каласоў сем выбраных і поўных каласоў, устаў жа фараон, і гэта быў сон. Здарылася раніцай, і ўзбянтэжылася душа яго, і ён паслаў паклікаць усіх тлумачоў Егіпта і усіх мудрацоў яе, і расказаў ім Фараон свой сон, і не было нікога, хто растлумачыў бы яго Фараону. І галоўны чашнік гаварыў да фараона, кажучы: Грэх мой я ўспамінаю сёння. Фараон разгневаўся на слуг сваіх, і паставіў нас у турму, у дом галоўнага кухара, мяне і галоўнага пекара. І бачылі мы сон абодва ў адну ноч, я і ён, кожны бачыў свой сон. Быў там з

намі малады чалавек, слуга-яўрэй галоўнага кухара, і мы расказалі яму, і ён растлумачыў нам. Здарылася так, як ён вытлумачыў нам, так і адбылося: мяне было адноўлена на маё пачатковае становішча, а таго павешана. Паслаўшы жа, Фараон паклікаў Іосіфа, і вывелі яго з турмы, і пагалілі яго, і змянілі адзенне яго, і ён прыйшоў да Фараона. Сказаў жа фараон Іосіфу: Сон бачыў я, і няма таго, хто растлумачыць яго. Я ж чуў пра цябе, што кажучь, што ты, пачуўшы сны, можаш растлумачыць іх. Адказваючы фараону, Іосіф сказаў: Без Бога не будзе адказу для выратавання фараона. Гаварыў жа Фараон да Іосіфа, кажучы: У сне маім я думаю, што стаю каля берага ракі. І як з ракі выходзілі сем кароў, прыгожых на выгляд і тоўстых целам, і яны паслі ў Ахеі. І вось сем іншых кароў выходзілі з ракі за імі, злыя і брыдкія абліччам, і худыя целам, якіх я не бачыў такіх брыдкіх ва ўсёй зямлі Егіпецкай. І паглынулі сем брыдкіх і худых кароў сем першых добрых і адборных кароў. І ўвайшлі яны ў жываты іх, і не сталі адрознымі, што ўвайшлі ў жываты іх, і выгляды іх былі брыдкія, як і спачатку, а прагнуўшыся, я заснуў. І бачыў я зноў у сне маім, і як сем каласоў уыходзілі на адным сцябле, поўныя і добрыя, Іншыя ж сем тонкіх і пашкоджаных ветрам каласоў прарасталі побач з імі. І паглынулі сем тонкіх і пашкоджаных ветрам каласоў тыя сем добрых і поўных каласоў. Сказаў я гэта тлумачам, і не было нікога, хто растлумачыў бы мне гэта.

І сказаў Іосіф фараону: сон фараона адзін ёсць, усё, што Бог робіць, Ён паказаў фараону. Тыя сем добрых валоў — гэта

сем гадоў, і тыя сем добрых каласоў — гэта сем гадоў, сон фараона адзін. І тыя сем худых кароў, якія ўзыходзілі пасля іх, — гэта сем гадоў, і тыя сем худых і пашкоджаных ветрам каласоў — гэта сем гадоў, будуць сем гадоў голаду. А слова, якое я сказаў фараону, — усё, што Бог робіць, Ён паказаў фараону. Вось надыходзіць сем гадоў вялікага дастатку ва ўсёй зямлі Егіпецкай. Прыйдзе але сем гадоў голаду пасля гэтага, і забудуцца пра сытасць, якая будзе ў усім Егіпце, і голад знішчыць зямлю. І дастатак не будзе пазнаны на зямлі з-за голаду, які будзе пасля гэтага, бо ён будзе вельмі моцным. А тое, што сон Фараону паўтарыўся двойчы, азначае, што слова ад Бога будзе праўдзівым, і Бог паспяшыць выканаць яго. Цяпер таму разгледзь чалавека мудрага і разумнага, і пастаў яго над зямлёй Егіпта. І няхай зробіць фараон і няхай прызначыць правіцеляў на зямлі, і няхай яны сабяруць усё нараджэнне зямлі Егіпта сямі гадоў дастатку. І хай яны сабяруць усю ежу семі прыходзячых добрых гадоў гэтых, і хай будзе сабрана збожжа пад уладай фараона, ежа ў гарадах хай будзе захавана. І будзе ежа, захаваная для зямлі, на сем гадоў голаду, якія будуць у зямлі Егіпецкай, і не будзе знішчана зямля ў голадзе. Спадабалася гэтае слова фараону і ўсім яго слугам.

І сказаў фараон усім слугам сваім: ці не знойдзем мы чалавека такога, які мае дух Божы ў сабе? Сказаў жа фараон Іосіфу: Паколькі Бог паказаў табе ўсё гэта, няма чалавека мудрэйшага і разумнейшага за цябе. Ты будзеш над домам маім, і твайму слову будзе слухацца ўвесь народ мой, толькі

тронам я буду вышэй за цябе. Сказаў жа фараон Іосіфу: вось прызначаю цябе сёння над усёй зямлёй Егіпта. І зняўшы фараон персцёнак з рукі сваёй, надзеў яго на руку Іосіфа, і апрануў яго ў льняную вопратку, і надзеў залаты абарожак на шыю яго. І ўзвёў ён яго на сваю другую калясніцу, і глашатай абвясціў перад ім, і прызначыў яго над усёю зямлёю Егіпта. Сказаў жа фараон Іосіфу: Я фараон, без цябе ніхто не падыме руку сваю на ўсёй зямлі Егіпта. І назваў фараон імя Іосіфа Псонтмфанех і даў яму ў жонкі Асенет, дачку Пецэфрэ, жрэца Геліопаля. Іосіф жа быў трыццаці гадоў, калі стаў перад фараонам, каралём Егіпта. Выйшаў жа Іосіф ад твару фараона і прайшоў усю зямлю Егіпта. І зямля прынесла снапы ў сем гадоў дастатку. І сабраў ён усю ежу сямі гадоў, у якіх быў дастатак у зямлі Егіпта, і паклаў ежу ў гарадах, а ежу палёў горада, што вакол яго, паклаў у ім. І сабраў Іосіф зерне, як пясок морскі, вельмі шмат, пакуль не мог яно быць палічана, бо не было ліку.

А Іосіфу нарадзіліся два сыны перад тым, як прыйшлі сем гадоў голаду, якіх нарадзіла яму Асенэт, дачка Пэтэфрэ, святара Геліопаля. Паклікаў жа Іосіф імем першароднага Манасія, таму што Бог зрабіў так, каб я забыў усе мае пакуты і ўвесь дом бацькі майго. А імя другога назваў Ефрэм, таму што ўзвялічыў мяне Бог у зямлі прыніжэння майго. Прайшлі сем гадоў дастатку, якія былі ў зямлі Егіпецкай. І пачалі сем гадоў голаду прыходзіць, як сказаў Іосіф, і стаўся голад ва ўсёй зямлі, але ва ўсёй зямлі Егіпта былі хлябы. І ўся зямля Егіпта была галодная, а народ

закрычаў да фараона аб хлебе, і фараон сказаў усім егіпцянам: ідзіце да Іосіфа, і што ён скажа вам, зрабіце. І голад быў на твары ўсёй зямлі, адчыніў жа Іосіф усе жытніцы і прадаваў усім егіпцянам. І ўсе краіны прыйшлі ў Егіпет купляць у Іосіфа, бо панавалі голад ва ўсёй зямлі.

42

Убачыўшы ж Якаў, што ёсць продаж у Егіпце, сказаў сваім сынам: Чаму вы бяздзеінічаеце? Вось, я пачуў, што ў Егіпце ёсць зерне. Ідзіце туды і купіце нам крыху ежы, каб мы выжылі і не памерлі.

Пайшлі ўніз дзесяць братоў Іосіфа купіць зерне з Егіпта. Тым часам Веніяміна, брата Іосіфа, не паслаў з яго братамі, бо сказаў: каб не здарылася з ім якая слабасць. Прыйшлі ж сыны Ізраіля купляць разам з тымі, хто прыходзіў, бо быў голад у зямлі Ханаан. Іосіф жа быў правіцелем зямлі, ён прадаваў усяму народу зямлі, а браты Іосіфа, прыйшоўшы, пакланіліся яму тварам да зямлі. Убачыўшы сваіх братоў, Іосіф пазнаў іх і паводзіў сябе з імі як чужы, і гаварыў ім цвёрда, і сказаў ім: Адкуль вы прыйшлі? А яны казалі: З зямлі Ханаан, каб купіць ежу. Пазнаў жа Іосіф братоў сваіх, яны ж не пазналі яго. І ўспомніў Іосіф свае сны, якія бачыў ён, і сказаў ім: Вы шпіёны, вы прыйшлі, каб высветліць становішча краіны. Яны ж казалі: Не, пане, слугі твае прыйшлі купіць ежу. Усе мы сыны аднаго чалавека, мы

мірныя, слугі твае не зяўляюцца шпіёнамі. Сказаў жа ім: Не, але вы прыйшлі, каб убачыць сляды зямлі. Яны ж казалі: дванаццаць нас, слугі твае, браты ў зямлі Ханаан, і вось малодшы з бацькам нашым сёння, а другі не існуе. Сказаў жа ім Іосіф: гэта ёсць тое, што я сказаў вам, кажучы, што вы шпіёны. У гэтым вы будзеце выкрыты: клянся здароўем фараона, не выйдзеце адсюль, калі ваш малодшы брат не прыйдзе сюды. Пашліце з вас аднаго, і вазьміце брата вашага, а вы будзеце адведзены, пока не стануць відавочнымі словы вашы, ці кажаце вы праўду ці не. Калі ж не, то клянуся здароўем фараона, вы сапраўды шпіёны. І паставіў ён іх пад варту на тры дні. Сказаў жа ім на трэці дзень: зрабіце гэта, і будзеце жыць, бо я баюся Бога. Калі вы мірныя, няхай адзін ваш брат будзе затрыманы ў турме, а вы ідзіце і прынясіце пакупку вашага збожжа. І прывядзіце вашага малодшага брата да мяне, і вашы словы будуць павераны, а калі не, памрэце. І яны зрабілі так. І сказаў кожны да свайго брата: так, бо мы ў грахах адносна нашага брата, што мы праігнаравалі пакуту ягонай душы, калі ён умольваў нас, і мы не паслухалі яго, і з-за гэтага прыйшла на нас гэтая пакута. Адказаўшы ж Рувім сказаў ім: Ці не гаварыў я вам, кажучы: не шкодзьце дзіцяці? І не слухалі вы мяне. І вось кроў яго патрабуецца. Яны ж не ведалі, што Іосіф чуе, бо паміж імі быў перакладчык. Адварнуўшыся ад іх, Іосіф заплакаў, і зноў падышоў да іх, і сказаў ім, і ўзяў Сімяона ад іх, і звязаў яго перад імі.

Загадаў жа Іосіф напоўніць іх пасудзіны зернем, і вярнуць

іх срэбра кожнаму ў яго мяшок, і даць ім запасы ў дарогу, і здарылася ім так. І паклаўшы зерне на сваіх аслоў, яны пайшлі адтуль. Развязаўшы адзін свой мяшок, каб даць корм сваім аслам там, дзе спыніліся, ён убачыў звязак свайго серабра, і ён быў зверху горла мяшка. І сказаў ён братам сваім: Вернулі мне срэбра, і вось яно ў маёй торбе. І здзівіліся сэрцы іх, і ўзрушыліся яны адзін да аднаго, кажучы: Што гэта зрабіў Бог з намі? Прыйшлі яны да Якава, бацькі свайго, у зямлю Ханаан і паведамілі яму ўсё, што здарылася з імі, кажучы: Гаспадар зямлі гаварыў з намі цвёрда і пасадзіў нас у турму, як шпіёнаў зямлі. Мы сказалі яму: мірныя мы, не шпіёны. Нас дванаццаць братоў, сыноў нашага бацькі, аднаго няма, а малодшы сёння з нашым бацькам у зямлі Ханаанскай. Сказаў жа нам чалавек, гаспадар зямлі: У гэтым пазнаю, што вы мірныя: аднаго брата пакіньце тут са мной, а пакупку збожжа для дома вашага ўзяўшы, адыдзіце. І прывядзіце да мяне вашага малодшага брата, і пазнаю, што вы не шпіёны, а мірныя людзі, і вашага брата аддам вам, і будзеце гандляваць у гэтай зямлі. Здарылася так, што калі яны спаражнялі свае мяхі, у мяху кожнага з іх знаходзіўся звязак срэбра, і яны ўбачылі звязкі свайго срэбра, яны і іхні бацька, і спалохаліся. Сказаў жа ім Якаў, бацька іхні: Мяне пазбавілі дзяцей, Іосіфа няма, Сымяона няма, і Веніяміна возьмеце; на мяне ўсё гэта звалілася. Сказаў жа Рувім бацьку іхняму, кажучы: Двух сыноў маіх забі, калі не прывяду яго да цябе. Дай яго ў руку маю, і я прывяду яго да цябе. Ён жа сказаў: не пойдзе сын мой з вамі, таму што брат яго памёр, і ён адзін

застаўся, і здарыцца так, што ён аслабне ў дарозе, якой вы пойдзеце, і прынясяце маю старасць з горам у ад.

43

Але голад узмацніўся на зямлі. Здарылася, калі яны закончылі паядаць зерне, якое прынеслі з Егіпта, бацька іх сказаў ім: зноў пайдзіце, купіце нам крыху ежы. Сказаў жа яму Юда, кажучы: З урачыстым папярэджаннем засведчыў нам чалавек, гаспадар зямлі, кажучы: Не ўбачыце твару майго, калі не будзе брат ваш малодшы з вамі. Калі ты сапраўды пашлеш нашага брата з намі, мы пойдзем уніз і купім табе ежу. Калі ж не пашлеш брата нашага з намі, мы не пойдзем, бо чалавек сказаў нам: Не ўбачыце майго твару, калі малодшы брат ваш не будзе з вамі. Сказаў жа Ізраіль: Чаму вы зрабілі мне шкоду, паведаміўшы таму чалавеку, што ў вас ёсць брат? Яны ж сказалі: Пытаючы распытваў нас чалавек і пра пакаленне наша, кажучы: Ці яшчэ бацька ваш жыве, і ці ёсць вам брат? І паведамілі мы яму паводле гэтага распытвання. Ці ведалі мы, што скажа нам: Прывядзіце брата вашага? Сказаў жа Юда да Ізраіля, бацькі яго: Пашлі дзіця са мной, і, паўстаўшы, пойдзем, каб жылі і не памерлі і мы, і ты, і багаж наш. Я ж чакаю яго, з маёй рукі шукай яго, калі не прыведу яго да цябе і не пастаўлю яго перад табою, буду вінаваты перад табою ўсе дні. Калі б мы не адкладвалі, то ўжо вярнуліся б двойчы. Сказаў жа ім Ізраіль, бацька іхні: Калі так ёсць, зрабіце гэта:

вазьміце ад пладоў зямлі ў вашыя пасудзіны і прынясіце чалавеку дары — смалу і мёд, фіміям і міра, тэрэбінт і арэхі. І падвойнае срэбра вазьміце ў свае рукі, а срэбра, што было вернута ў вашыя мяхі, вярніце з сабою, каб гэта не была памылка. І вазьміце брата вашага, і, паўстаўшы, ідзіце да таго чалавека. А Бог мой хай дасць вам ласку перад тым чалавекам і адпусціць брата вашага аднаго і Веніяміна, я ж бо, як пазбаўлены дзяцей, пазбаўлены дзяцей.

Узяўшы гэтыя дары і падвойнае срэбра, мужчыны ўзялі ў свае рукі і Веніяміна, і, паўстаўшы, сышлі ў Егіпет, і сталі перад Іосіфам. Ubачыў жа Іосіф іх, і Веніяміна, брата свайго аднаматачнага, і сказаў таму, хто над домам яго: увядзі людзей у дом, і забі ахвяры, і падрыхтуй, бо са мной зядуць людзі хлеб у поўдзень. Зрабіў жа чалавек так, як сказаў Іосіф, і ўвёў людзей у дом Іосіфа. Ubачыўшы гэта, мужчыны, што яны былі прыведзены ў дом Іосіфа, казалі: З-за срэбра, якое было вернута ў нашых торбах спачатку, нас уводзяць, каб несправядліва абвінаваціць нас і напасці на нас, каб узяць нас у слугі і нашых аслоў. Падышоўшы да чалавека, які быў над домам Іосіфа, яны гаварылі з ім каля брамы дому, Кажучы: Мы патрабуем, пане, каб ён сышоў спачатку купіць ежу. Здарылася так, што калі мы прыйшлі на начлег і адкрылі нашыя мяхі, то серабро кожнага было ў яго мяху, нашае серабро па вазе мы вярнулі цяпер у нашых руках. І іншае срэбра мы прынеслі з сабою, каб купіць ежу; мы не ведаем, хто ўклаў срэбра ў нашыя мяхі. Сказаў жа ім: Міласціва вам, не бойцеся. Бог ваш і Бог бацькоў вашых даў

вам скарбы ў мяшках вашых, і срэбра вашае добрае я атрымаў. І вывеў да іх Сімяона. І прынёс ваду, каб памыць ім ногі, і даў корм іхнім аслам. Яны падрыхтавалі дары да прыходу Іосіфа ў поўдзень, бо пачулі, што ён збіраецца там абедаць. Увайшоў жа Іосіф у дом, і прынеслі яму дары, якія мелі ў сваіх руках, у дом, і пакланіліся яму тварам да зямлі. Спытаў жа іх, як вы маеце, і сказаў ім: ці здаровы бацька ваш стары, якога вы згадвалі? Ці яшчэ жыве? Яны ж казалі: здаровы слуга твой, бацька наш, яшчэ жыве. І сказаў: дабраславёны чалавек той Богам, і, пакланіўшыся, пакланіліся яму. Паглядзеўшы ж вачыма сваімі, Іосіф убачыў Веніяміна, брата свайго аднаматачнага, і сказаў: гэта брат ваш малодшы, якога вы казалі мне прывесці? І сказаў: хай Бог памілуе цябе, дзіця. Узрушыўся Іосіф, бо нутро яго перакручвалася на брата яго, і ён шукаў заплакаць, але, увайшоўшы ў пакой, заплакаў там.

І памыўшы твар, выйшаўшы, ён узяў сябе ў рукі і сказаў: пастаўце хлеб. І паклалі яму аднаму, і ім асобна, і егіпцянам, якія абедалі з ім, асобна, бо не маглі егіпцяне есці разам з габрэямі хлеб, бо гэта агіда для егіпцян. Селі перад ім першынец паводле сваіх прывілеяў, і малодшы паводле сваёй маладосці, а людзі дзівіліся кожны свайму брату. Яны ўзялі частку ад яго да сябе, але частка Веніяміна была ўзвялічана ад частак усіх пяцікратна ў параўнанні з іхнімі, і яны пілі і весяліліся з ім.

І загадаў Іосіф таму, хто быў над домам яго, кажучы: напоўніце мяхі людзей ежай, колькі яны могуць узяць, і ўкладзіце срэбра кожнага ў адтуліну мяха. І кубак мой срэбны ўкiньце ў торбу малодшага, і цану зерня яго. Стала ж паводле слова Іосіфа, як ён сказаў.

Калі прасвітаў ранак, людзей адправілі разам з iхнімі асламі. Выйшаўшы ж яны з горада, не адышлі далёка, і Іосіф сказаў таму, хто над домам яго: устань, пераследуй людзей, і калі дагоніш iх, скажы iм: чаму вы адплацілі злом замест добрага? Чаму вы ўкралі маю срэбную чашу? Ці не гэта тая, з якой пе мой гаспадар? Ён жа варажыць па ёй. Злое зрабілі вы тое, што зрабілі. Знайшоўшы жа iх, ён сказаў iм паводле гэтых слоў. Яны ж казалі яму: Чаму гаспадар гаворыць паводле гэтых слоў? Не дай Бог слугам тваім зрабіць паводле гэтага слова. Калі сапраўды срэбра, якое мы знайшлі ў нашых торбах, мы вярнулі табе з зямлі Ханаан, дык як бы мы маглі ўкрасці з дома твайго гаспадара срэбра ці золата? Ад каго б ты ні знайшоў кубак слуг тваіх, няхай ён памрэ, і мы ж будзем слугамі гаспадару нашаму. І ён сказаў: І цяпер, як кажаце, так будзе: каля каго будзе знойдзены кубак, будзе маім слугам, вы ж будзеце чыстыя. І яны паспяшыліся, і кожны зняў свой мяшок на зямлю, і кожны адкрыў свой мяшок. Даследаваў, пачынаючы ад старэйшага, пакуль не дайшоў да

малодшага. І знайшоў кубак у торбе Веніяміна. І разадралі адзенне сваё, і паклаў кожны мяшок свой на асла свайго, і вярнуліся ў горад.

Увайшоў жа Юда і браты яго да Іосіфа, калі ён яшчэ быў там, і ўпалі перад ім на зямлю. Сказаў жа ім Іосіф: што гэта за рэч вы зрабілі? Хіба не ведаеце, што варажбою варажыць чалавек, такі як я? Сказаў жа Юда: што адкажам гаспадару, ці што будзем гаварыць, ці што апраўдаемся? Бог жа знайшоў несправядлівасць слуг тваіх, вось мы слугі гаспадару нашаму, і мы, і каля каго была знойдзена кубак. Сказаў жа Іосіф: не стала б мне зрабіць гэта, чалавек, каля якога была знойдзена кубак, ён будзе маім слугам, а вы ідзіце ўгару з выратаваннем да вашага бацькі.

Прыблізіўшыся ж да яго, Юда сказаў: прашу, пане, хай загаворыць раб твой слова перад табою, і не гневайся на раба твайго, бо ты ёсць з фараонам. Пане, ты пытаў слуг тваіх, кажучы: ці маеце бацьку ці брата? І мы казалі гаспадару: ёсць у нас бацька старэйшы, і дзіця старасці, малодшае ў яго, і брат яго памёр, ён жа адзін застаўся ў матцы яго, а бацька яго палюбіў. Ты сказаў слугам сваім: прывядзіце яго да мяне, і я буду клапаціцца пра яго. І мы казалі пану: дзіця не зможа пакінуць свайго бацьку, а калі пакіне бацьку, памрэ. Ты ж сказаў слугам тваім: калі не сыдзе брат ваш малодшы з вамі, не будзеце бачыць твару майго. Здарылася так, што калі мы пайшлі да слугі твайго, бацькі нашага, мы паведамілі яму словы пана нашага. Сказаў жа бацька наш: ідзіце зноў і купіце нам крыху ежы.

Мы ж сказалі: не зможам сысці, але калі брат наш малодшы сыдзе з намі, тады сыдзем, бо не зможам бачыць твар чалавека, калі брата нашага малодшага не будзе з намі. Сказаў жа бацька наш, слуга твой, да нас: Вы ведаеце, што два нарадзіла мне жанчына. І выйшаў адзін ад мяне, і вы сказалі, што ён быў зедзены звяром, і я не бачыў яго да цяпер. Калі ж вы возьмеце і гэтага ад твару майго, і здарыцца яму слабасць у дарозе, то звездзяце маю старасць з горам у пекла. Цяпер таму, калі я ўвайду да слугі твайго, бацькі нашага, і дзіця не будзе з намі, а душа яго вісіць ад гэтай душы, і будзе, калі ён убачыць, што дзіцяці няма з намі, памрэ, і прынясуць слугі твае старасць слугі твайго, бацькі жа нашага, з горыччу ў пекла. Бо слуга твой ад бацькі прыняў дзіця, кажучы: калі не прывяду яго да цябе і не пастаўлю яго перад табою, буду вінаваты перад бацькам усе дні. Цяпер таму застануся табе слугой замест дзіцяці, слугой гаспадара, а дзіця няхай узыдзе з братамі яго. Як жа я пайду да бацькі, калі дзіцяці не будзе з намі? Каб не бачыць мне ліха, якое спасціжа майго бацьку.

45

І не мог Іосіф вытрымаць прысутнасці ўсіх, хто стаяў каля яго, але сказаў: адпраўце ўсіх ад мяне. І не было нікога каля Іосіфа, калі ён адкрываўся сваім братам. І пусціў ён голас з плачам, пачулі ж усе егіпцяне, і пачутым гэта стала ў доме фараона. Сказаў жа Іосіф да братоў сваіх: я ёсць Іосіф, ці

яшчэ бацька мой жыве? І не маглі браты адказаць яму, бо ўзрушыліся. Сказаў жа Іосіф да братоў сваіх: наблізіцеся да мяне. І наблізіліся яны, і сказаў ён: я ёсць Іосіф, брат ваш, якога вы прадалі ў Егіпет. Цяпер таму не сумуйце і няхай не здаецца вам цяжкім, што прадалі мяне сюды, бо дзеля жыцця паслаў мяне Бог перад вамі. Гэта бо другі год голаду на зямлі, і яшчэ астатнія пяць гадоў, у якіх не будзе аранні, ні жніва. Бо Бог паслаў мяне перад вамі, каб пакінуць ваш астатак на зямлі і выкарміць вашых вялікіх нашчадкаў. Цяпер таму не вы мяне паслалі сюды, але Бог, і Ён зрабіў мяне як бацькам фараона, і гаспадаром усяго яго дома, і правіцелем усёй зямлі Егіпецкай. Паспяшаючыся, ідзіце да бацькі майго і скажыце яму: гэтак кажа сын твой Іосіф: Бог зрабіў мяне паном усёй зямлі Егіпецкай, сыходзі ж да мяне і не застанешся. І пасяліся ты будзеш у зямлі Гесем Арабіі, і будзеш ты блізка мяне, ты і сыны твае, і сыны сыноў тваіх, авечкі твае і валы твае, і ўсё, што табе належыць. І выкармлю цябе там, бо яшчэ пяць гадоў будзе голад, каб не быў знішчаны ты, і сыны твае, і ўся маёмасць твая. Вось вочы вашы бачаць, і вочы Веніяміна, брата майго, што рот мой гаворыць да вас. Паведаміце бацьку майму ўсю славу маю ў Егіпце і ўсё, што бачылі, і, паспяшыўшыся, прывядзіце бацьку майго сюды. І, упаўшы на шыю Веніяміна, брата свайго, ён плакаў на ім, і Венямін плакаў на яго шыі. І пацалаваўшы ўсіх сваіх братоў, ён заплакаў над імі, і пасля гэтага яго браты гаварылі з ім.

І шырока распаўсюдзіўся голас у доме фараона, кажучы:

Прыйшли браты Іосіфа. Узрадаваўся ж фараон і яго служба. Сказаў жа фараон да Іосіфа: Скажы братам тваім: гэта зрабіце, напоўніце мяхі вашыя і ідзіце ў зямлю Ханаан. І ўзяўшы бацьку вашага і маёмасць вашу, прыйдзіце да мяне, і дам вам усё добрае Егіпта, і будзеце есці мозг зямлі. Ты ж загадай гэтыя, узяць ім вазы з зямлі Егіпта для дзяцей вашых і для жонак вашых, і, узяўшы бацьку вашага, прыходзьце. І не шкадуйце вачэй вашых на рэчы вашыя, бо ўсё добра Егіпта будзе вашым. Зрабілі так сыны Ізраіля, а Іосіф даў ім вазы паводле сказанага фараонам, царом, і даў ім правянт у дарогу, і ўсім даў падвойныя адзенні, а Веняміну даў трыста залатых і пяць змен адзенняў. І бацьку свайму паслаў тое ж самае, і дзесяць аслоў, якія неслі ад усіх добрых рэчаў Егіпта, і дзесяць мулаў, якія неслі хлябы бацьку яго ў дарогу. Ён адправіў сваіх братоў, і яны пайшлі, і сказаў ім: не гневайцеся ў дарозе. І яны пайшлі ўверх з Егіпта і прыйшлі ў зямлю Ханаан да Якава, бацькі свайго. І паведамілі яму, кажучы, што сын твой Іосіф жыве і ён правіць усёй зямлёй Егіпта, і Якаў здзівіўся розумам, бо не верыў ім. Гаварылі яму ўсё сказанае Іосіфам, колькі сказаў ім. Ubачыўшы ж вазы, якія паслаў Іосіф, каб узяць яго, ажыў дух Якава, бацькі іхняга. Сказаў жа Ізраіль: Вялікая для мене справа, калі яшчэ Іосіф, сын мой, жыве. Пайду і ўбачу яго перад тым, як памру.

Адышоўшы, Ізраіль, ён і ўсё яго, прыйшоў да студні прысягі і ахвяраваў ахвяру Богу бацькі свайго Ісаака. Скажаў жа Бог Ізраілю ў бачанні ночы: Якаў, Якаў! А ён сказаў: Што такое? Ён жа кажа яму: Я ёсць Бог бацькоў тваіх, не бойся спусціцца ў Егіпет, бо ў вялікі народ зраблю цябе там. І я сыду з табою ў Егіпет, і я выведу цябе ў канец, і Іосіф пакладзе рукі на вочы твае. Устаў жа Якаў ад Студні Прысягі, і ўзялі сыны Ізраіля бацьку свайго, і багаж, і жонак сваіх на вазы, якія паслаў Іосіф, каб узяць яго. І ўзяўшы маёмасць сваю і ўсё набытае, што набылі ў зямлі Ханаан, увайшлі ў Егіпет Якаў і ўсё насенне яго з ім. Сыны і сыны сыноў яго з ім, дочки і дочки дочак яго, і ўсё насенне яго ён прывёў у Егіпет. Гэта ж імёны сыноў Ізраіля, якія ўвайшлі ў Егіпет разам з Якавам, бацькам іх. Якаў і сыны яго, першынец Якава, Рувім. Сыны ж Рувіма: Енох, і Фалос, Асрон, і Хармі. Сыны ж Сімеона: Емуіл, і Яміін, і Аод, і Ахеін, і Саар, і Саул, сын хананеянкi. Сынамі ж Леві былі Герсон, Кат і Мэрары. Сынамі ж Юды былі Эр, і Аўнан, і Шылом, і Фарэс, і Зара, але памерлі Эр і Аўнан у зямлі Ханаан, а сынамі Фарэса былі Эсрон і Іемуіл. Сыны ж Ісахара: Тола, і Фуа, і Асум, і Самбран. Сынамі ж Завулона былі Серэд, і Алон, і Ахоіл. Гэтыя сыны Леі, якіх яна нарадзіла Якабу ў Месапатаміі Сірыі, і Дэйна, дачка яго; усе душы, сыны і дочки, трыццаць тры. А сыны Гада: Сафон, і Ангіс, і Саніс, і Тасобан, і Аедзіс, і Ароедзіс, і Ареэлеіс. Сыны ж Асера: Іемна, Іессуа, і Іеул, і Барыа, і Сара, сястра іх. Сыны ж Барыі: Хобор і Мелхііл. Гэтыя сыны Зэлфы, якую даў Лабан Леі, дачцэ сваёй, якая нарадзіла іх Якаву, — шаснаццаць душ. Сыны ж

Рахілі, жонкі Якава, — Іосіф і Веніямін. Сталі ж сыны Іосіфа ў зямлі Егіпецкай, якіх нарадзіла яму Асенэт, дачка Пэтэфрэ, святара Геліопаля: Манасія і Ефрэм. Сталі ж сыны Манасіі, якіх нарадзіла яму наложніца Сірыйка: Махір. Махір жа нарадзіў Галаада. Сыны ж Ефрэма, брата Манасіі: Суталаам і Таам. Сыны ж Суталаама: Эдом. Сынамі ж Веніяміна былі Бала і Бахор, і Асбэл. Сынамі ж Балы сталі Гіра, і Ноэман, і Анхіс, і Рос, і Мамфім, а Гіра нарадзіў Арада. Гэтыя сыны Рахілі, якіх яна нарадзіла Якаву, усяго восемнаццаць душ. А сыны Дана — Асом. І сыны Нефталі: Асіел, і Гуні, і Ісаар, і Соллем. Гэтыя сыны Балас, якую даў Лабан Рахілі, дачцы сваёй, яна нарадзіла іх Якаву, усіх душ сем. Усе душы, якія ўвайшлі з Якабам у Егіпет, тыя, што выйшлі з чрэслаў яго, акрамя жонак сыноў Якаба, усе душы — шэсцьдзесят шэсць, Сыноў жа Іосіфа, якія нарадзіліся яму ў зямлі Егіпецкай, душ дзевяць. Усіх душ дома Якава, якія ввайшлі з Якавам у Егіпет, душ семдзесят пяць.

А Юду ён паслаў наперад сябе да Іосіфа, каб сустрэў яго ля горада Герояў у зямлі Рамэсэ. Запрагшы калясніцы свае, Іосіф узышоў насустрач Ізраілю, бацьку свайму, да горада Герояў, і, зявіўшыся яму, упаў на шыю яго і плакаў вялікім плачам. І сказаў Ізраіль да Іосіфа: Памру цяпер, бо бачыў твар твой, і ты яшчэ жывеш. Сказаў жа Іосіф да братоў сваіх: падняўшыся, абвясччу фараону і скажу яму: браты мае і дом бацькі майго, якія былі ў зямлі Ханаан, прыйшлі да мяне. А мужчыны — пастухі, бо яны былі жывёлагадоўцамі, і яны прывялі жывёлу, валоў і ўсё сваё. Калі таму паклікае вас

фараон і скажа вам: Якая ваша праца? Вы скажаце:
мужчыны-гадавалы ёсць слугі твае ад дзяцінства да цяпер, і
мы, і бацькі нашыя, каб вы пасяліліся ў зямлі Гесем
Аравійскай, бо агідай ёсць для Егіпцяў усякі пастух овечак.

47

Прыйшоўшы, Іосіф паведаміў фараону, кажучы: Бацька мой
і браты мае, і жывёла, і валы іхнія, і ўсё іхняе прыйшлі з
зямлі Ханаан, і вось яны ў зямлі Гесем. А з братоў сваіх ён
узяў пяць мужоў і паставіў іх перад фараонам. І сказаў
фараон братам Іосіфа: Што работа ваша? Яны ж казалі
фараону: Пастухі авечак слугі твае, і мы, і бацькі нашы.
Сказалі Фараону: Часова пражываць у зямлі мы прыйшлі,
бо няма пашы для жывёлы слуг тваіх, бо ўзмацніўся голад у
зямлі Ханаан, цяпер таму будзем жыць у зямлі Гесем.
Сказаў Фараон Іосіфу: Хай жывуць у зямлі Гесем, калі
ведаеш, што ёсць сярод іх мужы магутныя, прызначы іх
правіцелямі маіх жывёл. Прышлі ў Егіпет да Іосіфа Якаў і
сыны яго, і пачуў Фараон, кароль Егіпта. І сказаў фараон
Іосіфу: Бацька твой і браты твае прыйшлі да цябе. Вось
зямля Егіпту перад табой, у найлепшай зямлі пасялі бацьку
твайго і братоў тваіх. Увёў жа Іосіф Якава, бацьку свайго, і
паставіў яго перад фараонам, і дабраславіў Якаў фараона.
Сказаў жа фараон Якаву: Колькі гадоў жыцця твайго? І
сказаў Якаў фараону: дні гадоў жыцця майго, якія я
пражываю як прышлец, — сто трыццаць гадоў. Малыя і

ліхія сталіся дні гадоў жыцця майго, не дасягнулі дзён гадоў жыцця бацькоў маіх, якія дні яны пражывалі як прышэльцы. І, паблагаславіўшы Якаў Фараона, выйшаў ад яго.

І пасяліў Іосіф бацьку свайго і братоў сваіх, і даў ім валоданне ў зямлі Егіпецкай, у найлепшай зямлі, у зямлі Рамэсэ, як загадаў фараон. І адмяраў Іосіф зерне бацьку свайму, і братам, і ўсяму дому бацькі свайго зерне паводле цела.

Зерня ж не было ва ўсёй зямлі, бо голад умацаваўся вельмі, і знясілелі зямля Егіпецкая і зямля Ханаанская ад голаду. Сабраў жа Іосіф усё срэбра, знойдзенае ў зямлі Егіпецкай і ў зямлі Ханаанскай, за зерне, якое яны купалі, і адмяраў ім зерна, і прынёс Іосіф усё срэбра ў дом фараона. І скончылася ўсё срэбра ў зямлі Егіпецкай і ў зямлі Ханаанскай, і прыйшлі ўсе егіпцяне да Іосіфа, кажучы: дай нам хлеба, і навошта нам паміраць перад табою? бо скончылася срэбра наша. Скажаў жа ім Іосіф: прыносіце живёлу вашу, і дам вам хлеб замест живёлы вашай, калі скончылася срэбра вашае. Прывялі яны сваю живёлу да Іосіфа, і даў ім Іосіф хлеб замест коней, і замест авечак, і замест валоў, і замест аслоў, і выкарміў іх хлебом замест усёй іхняй живёлы ў тым годзе. Выйшаў жа той год, і прыйшлі яны да яго ў другім годзе, і сказалі яму: каб не загінуць нам ад пана нашага; бо скончылася срэбра нашае, і маёмасць, і живёла перайшлі да цябе, пана, і не засталася

нам перад панам нашым нічога, акрамя ўласнага цела і зямлі нашай. Каб таму не памерлі мы перад табою, і зямля не апусцела, набудзь нас і зямлю нашу замест хлеба, і будзем мы і зямля наша рабамі фараону. Дай насенне, каб пасеялі мы, і жылі, і не памерлі, і зямля не апусцее. І набыў Іосіф усю зямлю егіпцянаў для фараона, бо егіпцяне прадалі сваю зямлю фараону, таму што іх перамог голад, і зямля стала фараонавай. І народ ён паняволіў яму ў рабоў ад краёў межаў Егіпта да краёў, Акрамя зямлі жрацоў толькі не набыў гэтую Іосіф, бо ў даванні даў фараон дар жрацам, і яны елі даванне, якое даў ім фараон, таму не прадалі яны зямлі сваёй. Скажаў жа Іосіф усім егіпцянам: вось я набыў вас і вашу зямлю сёння для фараона, вазьміце сабе насенне і пасейце зямлю. І будзе ўраджай яе, і вы аддасце пятую частку фараону, а чатыры часткі будуць вам самім на насенне для зямлі і на ежу вам і ўсім тым, хто ў дамах вашых. І сказалі: Выратаваў ты нас, знайшлі мы міласць перад паном нашым, і будзем рабамі фараону. І паставіў ім Іосіф у загад да гэтага дня на зямлі Егіпецкай Фараону адсылаць, акрамя зямлі жрацоў толькі, якая не была Фараонавай.

Пасяліўся ж Ізраіль у зямлі Егіпецкай, на зямлі Гесем, і яны ўспадкавалі яе, і ўзраслі, і памножыліся вельмі. Пражыў жа Якаў у зямлі Егіпецкай сямнаццаць гадоў, і было дзён жыцця Якава сто сорок сем гадоў. Наблізіліся дні Ізраіля памерці, і ён паклікаў сына свайго Іосіфа, і сказаў яму: калі я знайшоў міласць перад табою, пакладзі руку тваю пад

сцягну маё, і зробіш мне міласць і праўду, каб не хаваць мяне ў Егіпце, Але я буду ляжаць з бацькамі маімі, і ты возьмеш мяне з Егіпта, і ты пахаваеш мяне ў іх магіле, а ён сказаў: я зраблю паводле слова твайго. Сказаў жа: Прысягні мне, і ён прысягнуў яму, і пакланіўся Ізраіль на верхавіну жазла свайго.

48

Здарылася ж пасля гэтых слоў, і было паведамлена Іосіфу, што бацька твой хварэе, і ўзяўшы двух сыноў сваіх, Манасію і Ефрэма, ён прыйшоў да Якава. Было паведамлена Якаву, кажучы: вось сын твой Іосіф прыходзіць да цябе, і ўмацаваўшыся, Ізраіль сеў на ложак. І сказаў Якаў Іосіфу: Бог мой з'явіўся мне ў Лузе, у зямлі Ханаан, і дабраславіў мяне, І сказаў мне: Вось Я павялічу цябе і памножу цябе, і зраблю цябе сходамі народаў, і дам табе зямлю гэтую і насенню твайму пасля цябе ў валоданне вечнае. Цяпер жа два твае сыны, якія нарадзіліся табе ў зямлі Егіпецкай перад тым, як я прыйшоў да цябе ў Егіпет, будуць маімі: Ефрэм і Манасія, як Рувім і Сімяон, будуць маімі. А нашчадкі, якія ты народзіш пасля гэтага, будуць на імя братоў іхніх і будуць названы па спадчынах тых. Я ж, калі ішоў з Месапатаміі Сірыйскай, памерла Рахіль, маці твая, у зямлі Ханаанскай, калі я набліжаўся да іпадрома Хабрата ў той зямлі, каб прыйсці ў Эфрату, і пахаваў я яе на дарозе да іпадрома; гэта ёсць Віфлеем.

Убачыўшы ж Ізраіль сыноў Іосіфа, сказаў: Хто табе гэтыя? Сказаў жа Іосіф бацьку свайму: сыны мае ёсць, якіх даў мне Бог тут. І сказаў Якаў: прывядзі мне іх, каб я дабраславіў іх. Вочы Ізраіля зацямнелі ад старасці, і ён не быў здольны бачыць, і ён наблізіў іх да сябе, і пацалаваў іх, і абняў іх. І сказаў Ізраіль да Іосіфа: Вось твайго аблічча я не быў пазбаўлены, і вось паказаў мне Бог і тваё насенне. І вывеў іх Іосіф ад сваіх каленаў, і яны пакланіліся яму тварам да зямлі. Узяўшы жа Іосіф двух сыноў сваіх, Ефрэма ў правай руцэ, злева ад Ізраіля, а Манасію злева, справа ад Ізраіля, наблізіў іх да яго. Выцягнуўшы жа Ізраіль правую руку, паклаў на галаву Ефрэма, а гэты быў малодшы, і левую на галаву Манасіі, наўперакрыж рукі.

І дабраславіў іх, і сказаў: Бог, якому спадабаліся бацькі мае перад Ім, Абрагам і Ісаак, Бог, які харчуе мяне з юнацтва да дня гэтага, Анёл, які выратаўвае мяне ад усіх бед, хай дабраславіць гэтых дзяцей, і хай будзе названа ў іх маё імя і імя бацькоў маіх Абрагама і Ісаака, і хай памножацца яны ў вялікае мноства на зямлі. Убачыўшы ж Іосіф, што бацька яго паклаў правую руку сваю на галаву Ефрэма, цяжка яму здалося, і ўзяў Іосіф руку бацькі свайго, каб зняць яе з галавы Ефрэма на галаву Манасіі. Сказаў жа Іосіф свайму бацьку: Не так, бацька, бо гэты першынец, пакладзі правую руку тваю на галаву яго. І не хацеў ён, але сказаў: Ведаю, дзіця, ведаю, і гэты будзе народам, і гэты ўзвышыцца, але брат яго малодшы большым за яго будзе, і насенне яго будзе мноствам народаў. І дабраславіў іх у той дзень,

кажучы: вамі будзе дабраслаўлены Ізраіль, гаворачы: хай зробіць цябе Бог як Ефрэм і як Манасія. І паставіў Ефрэма перад Манасіяй. Сказаў жа Ізраіль Іосіфу: Вось я паміраю, і будзе Бог з вамі, і павярне вас у зямлю бацькоў вашых. Я жа даю табе Сіхем, выключны над братамі тваімі, які ўзяў з рукі Амарэяў мячом маім і лукам.

49

Паклікаў жа Якаў сыноў сваіх і сказаў ім: сабярэцеся, каб абвясціў вам, што здарыцца з вамі ў апошнія дні. Збярыцеся і слухайце мяне, сыны Якава, слухайце, Ізраілю, слухайце вашага бацьку. Рувін, першанароджаны мой, ты — моц мая і пачатак дзяцей маіх, цяжкі ў паводзінах і цяжкі самаўпэўнены. Ты паводзіў сябе зухавала, як вада, не выкіпі, бо ты ўзышоў на ложа бацькі твайго; тады ты апаганіў пасцель, куды ўзышоў. Сімяон і Леві, браты, завяршылі несправядлівасць свайго выбару. У раду іх няхай не ўвойдзе душа мая, і да саюза іх няхай не далучыцца сэрца маё, бо ў гневе сваім яны забівалі людзей, і ў жаданні сваім яны падрэзалі жылы быку. Праклятая гнеў іх, бо самаволны, і лютасць іх, бо зацвярдзела. Падзялю іх у Якаве і рассялю іх у Ізраілі. Юда, цябе пахвалілі братыя твае, рукі твае на спіне ворагаў тваіх, пакланяцца табе сыны бацькі твайго. Дзіцяня льва Іуда, з парастка, сыне мой, ты ўзышоў, апусціўшыся, ты заснуў як леў і як дзіцяня — хто падніме яго? Не спыніцца правіцель з Іуды і правадыр з чрэслаў яго,

пакуль не прыйдзе тое, што адкладзена яму, і ён будзе чаканнем народаў. Прывязваючы да вінаграднай лазы жарабя сваё, і да лазіны жарабя аслухі сваёй, вымые ў віне адзенне сваё, і ў крыві вінаграду покрыва сваё. Іскрыстыя вочы яго ад віна, і белыя зубы яго, як малако. Завулон пасяліцца на ўзбярэжжы, і ён будзе ля гавані караблёў, і працягнецца да Сідона. Ісахар пажадаў добрага, адпочываючы паміж жрабіямі. І бачачы, што адпачынак добры, і зямля тлустая, ён падставіў сваё плячо пад працу і стаў чалавекам-земляробам. Дан будзе судзіць свой народ, як і адно племя ў Ізраілі. І няхай будзе Дан зміём на дарозе, які чыгае на сцяжыне, кусаючы пяту каня, і ўпадзе верхавы назад. чакаючы выратавання Госпада. Гад, набегавая група нападзе на яго, ён жа нападзе на яго ў пяты. Ашэр, тлусты яго хлеб, і ён дасць раскошу правіцелям. Нафталі — ствал распушчаны, які дае прыгажосць у нашчадках. Сын дарослы Іосіф, сын мой дарослы, каханы, сын мой наймалодшы, вярніся да мяне. Супраць каго абмяркоўваючы ліхаславілі, і трымалі злосць да яго ўладары стрэл. І былі разбіты з моцай лукі іх, і былі вычарпаны жылы рук іх, праз руку ўладара Якава, адтуль магутны Ізраіль ад Бога бацькі твайго. І дапамог табе Бог мой, і дабраславіў цябе дабраславленнем неба зверху і дабраславленнем зямлі, якая мае ўсё, дзеля дабраслаўлення грудзей і іона. Благаслаўненні бацькі твайго і маці тваёй перавысілі благаслаўненні гор вечных і благаслаўненні пагоркаў вечнатэчных; яны будуць на галаве Іосіфа і на вяршыні таго, каго лічылі сярод братоў. Венямін — воўк

драпежны, раніцай ён яшчэ есць, а ўвечары дае ежу. Усе гэтыя дванаццаць сыноў Якаба, і гэта гаварыў ім бацька іх, і дабраславіў іх, кожнага паводле дабраславення яго дабраславіў іх. І сказаў ім: я далучаюся да майго народа, пахавайце мяне з бацькамі маімі ў пячоры, якая знаходзіцца ў полі Эфрона Хэтэя, У падвойнай спялеі, напраціў Мамрэ, у зямлі Ханаан, якую набыў Абрагам — спялею ад Эфрона Хэтэя ў набыццё магілы. Там пахавалі Абрагама і Сару, жонку яго, там пахавалі Ісаака і Рэбеку, жонку яго, там пахавалі Лію, У набыцці поля і печары, якая была ў ім, ад сыноў Хета. І спыніўся Якаў загадваць сынам сваім, і, паднёўшы ногі свае на ложак, перастаў дыхаць і далучыўся да народу свайго.

50

І Іосіф упаў на твар свайго бацькі, заплакаў над ім і пацалаваў яго. І загадаў Іосіф слугам сваім бальзамаўшчыкам бальзамаваць бацьку свайго, і бальзамавалі бальзамаўшчыкі Ізраіля. І выканалі яго сорок дзён, бо так налічваюцца дні пахавання, і аплакваў яго Егіпет семдзесят дзён. Паколькі ж прайшлі дні жалобы, Іосіф загаварыў да правіцеляў фараона, кажучы: калі я знайшоў міласць перад вамі, гаварыце пра мяне ў вушы фараона, кажучы, Бацька мой прымусіў мяне прысягнуць, кажучы: У магіле, якую я выкапаў сабе ў зямлі Ханаан, там мяне пахаваеш. Цяпер жа, пайшоўшы, пахаваю бацьку

майго і вярнуся. І сказаў фараон Іосіфу: ідзі, пахавай бацьку твайго, як ён прысягнуў цябе. І пайшоў уверх Іосіф пахаваць бацьку свайго, і пайшлі ўверх разам з ім усе слугі фараона, і старэйшыны дома яго, і ўсе старэйшыны зямлі Егіпта. І ўся гаспадарка Іосіфа, і браты яго, і ўвесь бацькоў дом яго, і сваякі яго, і авечкі, і валы пакінулі ў зямлі Гесем. І пайшлі ўверх разам з ім калясніцы і коннікі, і ўтварыўся вельмі вялікі лагер. І прыбылі яны ў ток Атад, які знаходзіцца за Іарданам, і галасілі яны па ім вялікім і вельмі моцным галашэннем, і правёў ён жалобу па свайму бацьку сем дзён. І бачылі жыхары зямлі Ханаан жалобу на гумне Атад і сказалі: вялікая жалоба гэта для егіпцяў. Таму назваў ён гэта месца Жалоба Егіпта, якое знаходзіцца за Іарданам. І зрабілі яму так яго сыны. І ўзялі яго сыны яго ў зямлю Ханаан, і пахавалі яго ў падвойнай пячоре, якую набыў Абрагам у набыццё магілы ад Эфрона Хэтэя, насупраць Мамрэ. І вярнуўся Іосіф у Егіпет, ён і браты яго, і тыя, хто разам узышлі пахаваць бацьку яго.

Убачыўшы ж браты Іосіфа, што памёр бацька іх, сказалі: Ці не прытрымае Іосіф злосці на нас і не адплаціць нам за ўсё тое зло, якое мы яму зрабілі? І, прыйшаўшы да Іосіфа, яны сказалі: Бацька твой прысягнуў перад сваёю смерцю, кажучы, Такім чынам вы сказалі Іосіфу: дазволь ім несправядлівасць і грэх іх, таму што злое табе яны паказалі, і цяпер прымі несправядлівасць слуг Бога бацькі твайго. І заплакаў Іосіф, калі яны гаварылі да яго. І прыйшаўшы да яго, сказалі: Мы ведаем, што зяўляемся табе слугамі. І

сказаў ім Іосіф: Не баяцеся, бо я Божы. Вы планавалі супраць мяне зло, але Бог планаваў адносна мяне дабро, каб здарылася так, як сёння, і быў выкармлены вялікі народ. І сказаў ім: Не бойцеся, я выкармлю вас і вашы дамы. І заспакоіў іх, і гаварыў да іхніх сэрцаў. І пасяліўся Іосіф у Егіпце, ён сам і браты яго, і ўся хатняя гаспадарка бацькі яго, і жыў Іосіф сто дзесяць гадоў. І бачыў Іосіф дзяцей Ефрэма да трэцяга пакалення, і сыны Махіра, сына Манасіі, былі народжаны на сцёгнах Іосіфа. І сказаў Іосіф братам сваім, кажучы: я паміраю, але Бог абавязкова наведзе вас і выведзе вас з гэтай зямлі ў зямлю, якую прысягнуў Бог бацькам нашым Абрааму, Ісааку і Якаву. І прысягнуў Іосіф сыноў Ізраіля, кажучы: У наглядзе, якім наведзе Бог вас, вы панясеце косці мае адсюль з сабою. І памёр Іосіф у ўзросце ста дзесяці гадоў, і пахавалі яго, і паклалі ў труне ў Егіпце.

Евангелле ад Мацвея

1

Кніга нараджэння Ісуса Хрыста, сына Давіда, сына Абрагама. Абрагам нарадзіў Ісаака, Ісаак жа нарадзіў Якава, Якаў жа нарадзіў Юду і братоў яго. Юда ж нарадзіў Фарэса і Зару ад Тамары, Фарэс жа нарадзіў Эсрома, Эсром жа нарадзіў Арама, Арам жа спарадзіў Амінадаба, Амінадаб жа спарадзіў Наасона, Наасон жа спарадзіў Салмона, Салмон нарадзіў Бааза від Рахаб, Бааз нарадзіў Авіда від Рут, Авід нарадзіў Есэя, Ёсей жа нарадзіў цара Давіда. Давід жа, кароль, нарадзіў Саламона ад жонкі Урыі, Саламон жа нарадзіў Раваоама, Раваоам жа нарадзіў Авію, Авія жа нарадзіў Асу. Аса ж нарадзіў Іосафата, Іосафат жа нарадзіў Іорама, Іорам жа нарадзіў Озію, Узія ж народзіў Іоафама, Іоафам ж народзіў Ахаза, Ахаз ж народзіў Езекію. Язэкія ж нарадзіў Манасію, Манасія ж нарадзіў Амона, Амон ж нарадзіў Іосію, Іосія ж нарадзіў Іехонію і братоў яго падчас высялення ў Вавілон.

А пасля выгнання ў Вавілон Іехонія нарадзіў Салатыїла, Салатыіл жа нарадзіў Зарабабела, Зарубабель нарадзіў Абіуда, Абіуд нарадзіў Эліякіма, Эліякім нарадзіў Азора, Азор нарадзіў Садока, Садок нарадзіў Ахіма, Ахім нарадзіў Эліуда. Эліуд жа нарадзіў Элеазара, Элеазар жа нарадзіў Матана, Матан жа нарадзіў Якава, Якаў жа нарадзіў Іосіфа, мужа Марыі, з якой нарадзіўся Ісус, званы Хрыстос. Усе, такім чынам, пакаленні ад Абрагама да Давіда — чатырнаццаць пакаленняў, і ад Давіда да вавілонскага высялення — чатырнаццаць пакаленняў, і ад вавілонскага высялення да Хрыста — чатырнаццаць пакаленняў.

А нараджэнне Ісуса Хрыста было такім чынам. Бо маці Яго Марыя, засватаная Іосіфу, перш чым ім сысціся, была знойдзена маючай у ўлонні з Духа Святога. Іосіф жа, муж яе, будучы справядлівым і не жадаючы ганьбіць яе публічна, пажадаў таемна развесціся з ёю. Калі ён разважаў пра гэта, вось анёл Госпада з'явіўся яму ў сне і сказаў: Іосіфе, сыне Давідаў, не бойся ўзяць Марыю, жонку тваю, бо зачатае ў ёй ёсць ад Духа Святога. Нарадзіць жа сына, і назавеш імя яго Ісус, бо ён выратуе народ свой ад грахоў іхніх. Гэта ж усё здарылася, каб выканалася сказанае Госпадам праз прарока, які казаў, Вось дзева ў ўлонні будзе мець і народзіць сына, і яны назавуць імя яго Эмануіл, што ёсць у перакладзе з намі Бог.

Прачнуўшыся ж, Іосіф ад сну зрабіў так, як загадаў яму пасланец Госпада, і ўзяў жонку сваю. І не ведаў яе, пакуль

яна не нарадзіла сына свайго першанароджанага, і назваў імя яго Ісус.

2

Калі ж Ісус нарадзіўся ў Віфляеме Іудэі ў дні цара Ірада, вось магі са ўсходу прыйшлі ў Іерусалім Кажучы: дзе ёсць нарадзіўшыся Кароль Іудэяў? Бо мы бачылі Яго зорку на ўсходзе і прыйшлі пакланіцца Яму. Пачуўшы гэта, цар Ірад узрушыўся, і ўвесь Іерусалім разам з ім. І сабраўшы ўсіх галоўных святароў і пісароў народа, ён распытваўся ў іх, дзе нараджаецца Хрыстос. Яны ж казалі яму: У Віфляеме Іудэйскім, бо так напісана праз прарака. І ты, Віфляеме, зямля Іуды, ніяк не зяўляешся найменшым сярод правадыроў Іуды, бо з цябе выйдзе правадыр, які будзе пасвіць народ мой, Ізраіль.

Тады Ірад, таемна паклікаўшы магаў, дакладна даведаўся ад іх час з'яўлення зоркі, І паслаўшы іх у Віфляем, сказаў: Пайшоўшы, дакладна распытайце пра дзіця, а калі знойдзеце, паведаміце мне, каб і я, прыйшоўшы, пакланіўся яму. Яны ж, пачуўшы цара, пайшлі, і вось зорка, якую бачылі на ўсходзе, вяла іх, пакуль, прыйшоўшы, стала над тым месцам, дзе было дзіця. Ubачыўшы ж зорку, яны ўзрадаваліся вялікай радасцю вельмі. І прыйшоўшы ў дом, убачылі дзіця з Марыяй, маці яго, і, упаўшы, пакланіліся яму, і, адчыніўшы скарбы свае, прынеслі яму дары: золата, і

ладан, і смірну. І папярэджаныя ў сне не вяртацца да Ірада, іншай дарогай яны адышлі ў сваю зямлю.

Калі яны адышлі, вось анёл Госпада з'явіўся ва сне Іосіфу, кажучы: устань, вазьмі дзіця і яго маці і ўцякай у Егіпет, і будзь там, пакуль я не скажу табе, бо Ірад збіраецца шукаць дзіця, каб знішчыць яго. А ён устаў, узяў дзіця і яго маці ноччу і адышоў у Егіпет, І быў там да смерці Ірада, каб выканана было сказанае Госпадам праз прарока, які казаў: З Егіпта паклікаў Я сына Майго.

Тады Ірад, бачачы, што ён быў высмяяны мудрацамі, быў вельмі злы, і, паслаўшы, забіў усіх дзяцей у Віфляеме і ва ўсіх яе межах ад двухгадовага і ніжэй, паводле часу, які ён дакладна высветліў ад мудрацоў. Тады было выпоўнена тое, што сказаў прарок Ерэмія, кажучы, Голас у Раце быў пачуты, галашэнне і плач, і вялікая жалоба, Рахіль плакала па сваіх дзецях і не хацела суцяшацца, бо іх няма.

Калі ж памёр Ірад, вось пасланне Госпада з'явіўся ва сне Іосіфу ў Егіпце Кажучы: устаўшы, вазьмі дзіця і маці яго і ідзі ў зямлю Ізраіля, бо памерлі тыя, хто шукаў душу дзіцяці. А ён устаў, узяў дзіця і яго маці, і прыйшоў у зямлю Ізраільскую.

Пачуўшы ж, што Архелай валадарыць над Іудэяй замест Ірада, бацькі яго, убаяўся туды адысці, але, папярэджаны ў сне, адышоў у мясціны Галілеі, І, прыйшаўшы, пасяліўся ў

горадзе, званым Назарэт, каб выканалася сказанае праз прарокаў, што Ён будзе названы Назарэянінам.

3

У тыя ж дні прыходзіць Іаан Хрысціцель, абвяшчаючы ў пустыні Іудэі. І кажучы: Пакайцеся, бо набліжылася Царства Нябёсаў. Бо гэта ёсць той, пра каго было сказана праз прарока Ісаю, які казаў: Голас таго, хто крычыць у пустыні: падрыхтуйце шлях Госпада, рабіце прамымі сцежкі яго.

Сам жа Іаан меў адзенне з вярблюджай поўсці і скураны пояс вакол сцягна свайго, а ежай яго была саранча і дзікі мёд. Тады выходзілі да яго Іерусалім, і ўся Іудэя, і ўся акружная мясцовасць Іардана, І хрысціліся ў рацэ Іардане ім, споведаючы грахі свае.

Убачыўшы жа многіх з фарысеяў і садукееў, якія прыходзілі на яго хрышчэнне, сказаў ім: парадкі гадзюк, хто паказаў вам уцякаць ад грозячага гневу? Зрабіце ж плод, годны пакаяння, І не думайце казаць у сабе: бацька маем мы Абрагама. Бо кажу вам, што здольны Бог з каменяў гэтых узняць дзяцей Абрагаму. Ужо і сякера да каранёў дрэў ляжыць, кожнае дрэва, якое не прыносіць добрага плоду, высыкаецца і ў агонь кідаецца.

Я сапраўды хрышчу вас у вадзе ў пакаянне, але той, хто ідзе

пасля мяне, мацнейшы за мяне, я не здольны панесці яго абутак, ён ахрысціць вас Святым Духам і агнём. Віла ў яго руцэ, і ён дакладна ачысціць сваё гумно, і збярэ сваё зерне ў сховішча, а салому спаліць нязгасным агнём.

Тады прыходзіць Ісус з Галілеі на Іардан да Іаана, каб быць ахрышчоным ім. Але Іаан перашкаджаў яму, кажучы: Я маю патрэбу быць ахрышчоным табою, а ты прыходзіш да мяне? Адказаўшы ж, Ісус сказаў да яго: Дазволь цяпер, бо так падабае нам выканаць усякую справядлівасць. Тады Ён дазволіў яму. І быўшы ахрышчаны, Ісус адразу ўзышоў ад вады, і вось адчыніліся яму нябёсы, і ўбачыў Духа Богага, які сыходзіў як голуб і прыходзіў на яго. І вось голас з нябёсаў сказаў: Гэта Сын Мой любімы, якім Я задаволены.

4

Тады Ісус быў прыведзены ў пустыню Духам, каб быць спакушаным дяблам. І, паставіўшы сорок дзён і сорок начэй, пазней ён адчуў голад. І падышоўшы да яго, спакушальнік сказаў: Калі ты сын Бога, скажы, каб гэтыя камяні сталіся хлябамі. Але Ён адказаў: Напісана: не адным хлебам жыве чалавек, але кожным словам, якое выходзіць з вуснаў Божых. Тады дябал бярэ яго ў святы горад і ставіць яго на шпіль храма. І кажа яму: калі ты сын Божы, кінь сябе ўніз, бо напісана, што Ён загадае Сваім пасланцам пра цябе, і яны на руках панясуць цябе, каб ты не ўдарыўся аб камень

нагою сваёю.

Ісус сказаў яму: Зноў напісана: не будзеш спакушаць Госпада, Бога твайго.

Зноў бярэ яго дьябал на вельмі высокую гару і паказвае яму ўсе царствы свету і славу іх І кажа яму: Усё гэта дам табе, калі ўпадзеш і пакланішся мне. Тады кажа яму Ісус: Ідзі прэч ад мяне, сатана, бо напісана: Госпаду Богу твайму пакланяешся і яму адному служыш. Тады дьябал пакінуў яго, і вось паслы прыйшлі і служылі яму.

Пачуўшы ж, што Іаан быў выдадзены, Ісус адышоў у Галілею. І, пакінуўшы Назарэт, прыйшоў і пасяліўся ў прыморскім Капернауме, у межах Завулона і Нефталіма, каб выканалася тое, што было сказана праз прарока Ісаю, які казаў Зямля Завулона і зямля Нефталіма, шлях да мора, за Іарданам, Галілея народаў, Народ, які сядзеў у цемры, бачыў вялікае святло, і тым, хто сядзеў у краіне і ценю смерці, узышло святло.

Ад таго часу Ісус пачаў абвяшчаць і гаварыць: Пакайцеся, бо набліжылася Царства Нябёснае.

Ідучы каля мора Галілейскага, Ён убачыў двух братоў, Сімона, званага Пётрам, і Андрэя, брата яго, якія кідалі сетку ў мора, бо яны былі рыбакамі. І кажа ім: Ідзіце за мной, і зраблю вас рыбакамі людзей. Яны ж неадкладна

пакінулі сеткі і пайшлі за ім. І пайшоўшы далей адтуль, ён убачыў іншых двух братоў: Якава, сына Завядзея, і Яна, брата яго, у човне з Завядзеем, бацькам іх, якія рамантавалі свае сеткі, і паклікаў іх. Яны ж неадкладна пакінулі лодку і свайго бацьку і паследавалі за ім.

І хадзіў Ісус па ўсёй Галілеі, навучаючы ў іх сходах і абвяшчаючы добрую навіну царства, і служачы ўсякай хваробе і ўсякай немачы ў народзе. І пайшла чутка пра яго ў усю Сірыю, і прынеслі да яго ўсіх, хто дрэнна меў сябе, розных хвароб і пакут, апантаных, эпілептыкаў і паралітыкаў, і ён выляччыў іх. І ішлі за ім многія натоўпы з Галілеі і Дэкапаліса, і Іерусаліма, і Іудэі, і з-за Іардана.

5

Убачыўшы ж натоўпы, Ён узышоў на гару, і калі Ён сеў, падышлі да Яго Яго вучні. І адкрыўшы свой рот, Ён навучаў іх, кажучы, Дабраславёныя бедныя духам, бо іхняе ёсць Царства Нябёснае. Дабраславеныя тыя, хто жалуе, бо яны будуць сцешаныя. Дабраславеныя пакорлівыя, бо яны атрымаюць у спадчыну зямлю. Дабраславёныя тыя, хто галодны і смагне справядлівасці, бо яны будуць насычаны. Дабраславеныя міласэрныя, бо яны будуць памілаваныя. Дабраславеныя чыстыя сэрцам, бо яны Бога ўбачаць. Блаславёныя міратворцы, бо яны будуць названыя сынамі Божымі. Дабраславеныя пераследаваныя за справядлівасць,

бо іхняе ёсць Царства Нябёснае. Блаславёныя вы, калі вас ганяць і пераследуюць, і кажуць усялякае злое слова супраць вас, хлусячы, дзеля мяне. Радуйцеся і весяліцеся, бо ўзнагарода ваша вялікая ў нябёсах, таму што так жа пераследавалі прарокаў, якія былі перад вамі.

Вы ёсць соль зямлі, але калі соль становіцца несалёнай, чым яна будзе асалена? Яна ні на што не здатная больш, акрамя таго, каб быць выкінутай вонкі і патаптанай людзьмі. Вы ёсць святло свету. Не можа горад схавацца, што размешчаны на гары. Ні не запальваюць лямпу і ставяць яе пад каробам, але на свяцільню, і яна свеціць усім тым, хто ў доме. Такім чынам няхай свеціць святло ваше перад людзьмі, каб яны бачылі вашы добрыя справы і праслаўлялі Айца вашага, які ў нябёсах.

Не думайце, што я прыйшоў знішчыць закон ці прарокаў; не прыйшоў знішчыць, але выканаць. Сапраўды бо кажу вам: пакуль не прайдзе неба і зямля, ані адна іота, ані адна рыска не прайдзе ад закона, пакуль усё не здзейсніцца. Хто калі такім чынам парушыць адну з гэтых найменшых заповедзяў і навучыць так людзей, найменшым названы будзе ў Царстве Нябесным, а хто выканае і навучыць, той вялікім названы будзе ў Царстве Нябесным. Бо я кажу вам, што калі праведнасць ваша не будзе большай, чым у кніжнікаў і фарысеяў, вы не ўвойдзеце ў Царства Нябёснае. Вы чулі, што было сказана старажытным: не будзеш забіваць, а хто забіе, вінаваты будзе перад судом. Я ж кажу

вам, што ўсякі, хто гневаецца на брата свайго наўздагад, вінаваты будзе перад судом; хто ж скажа брату свайму рака, вінаваты будзе перад саветам; а хто скажа дурань, вінаваты будзе ў геене агнёвай. Калі таму ты прыносіш дар твой на ахвярнік і там ўспомніш, што брат твой мае нешта супраць цябе, пакінь там свой дар перад ахвярнікам, і ідзі спачатку памірыся са сваім братам, і тады, вярнуўшыся, прынясі свой дар. Будзь добразычліва да свайго супраціўніка хутка, пакуль ты з ім у дарозе, каб супраціўнік не аддаў цябе суддзі, і суддзя не аддаў цябе памочніку, і не будзеш кінуты ў турму. Амін кажу табе: не выйдзеш адтуль, пакуль не аддасі апошні кадрант.

Вы чулі, што было сказана старажытным: не чыні блуду. Я ж кажу вам, што кожны, хто глядзіць на жанчыну, каб пажадаць яе, ужо здзейсніў блуд з ёю ў сэрцы сваім. Калі ж правае вока тваё спакушае цябе, вырві яго і кінь ад сябе, бо карысней для цябе, каб загінуў адзін з членаў тваіх, і не ўсё цела тваё было кінута ў геену. І калі правая твая рука спакушае цябе, адсячы яе і кінь ад сябе, бо выгадна табе, каб загінуў адзін з членаў тваіх, а не ўсё цела тваё было кінута ў геену.

Было сказана: хто развядзе жонку сваю, няхай дасць ей пасведчанне аб разводзе. Я ж кажу вам, што хто развядзецца з жонкай сваёй, акрамя прычыны распусты, робіць яе распутніцай, і хто ажэніцца з разведзенай, чыніць распусту.

Зноў вы чулі, што было сказана старажытным: не будзеш ілжыва прысягаць, але аддасі Госпаду прысягі твае. Я ж кажу вам не прысягаць увогуле, ані небам, бо яно ёсць трон Бога, ні зямлёю, бо яна ёсць падножжам ног Яго, ні Іерусалімам, бо ён ёсць горадам вялікага Цара, ні галавою тваёю не прысягай, таму што не здольны адзін валас зрабіць белым ці чорным. Няхай слова вашыя будуць так так, не не, а ўсё, што звыш гэтага, ад ліхога ёсць.

Вы чулі, што было сказана: вока за вока і зуб за зуб, Я ж кажу вам не супрацівіцца злomu, але калі хто ўдарыць цябе па правай шчацэ, павярні яму і другую, І таму, хто хоче судзіцца з табой і ўзяць тунік твой, пакінь яму і адзенне, і хто цябе прымусіць адну мілю, ідзі з ім дві, Таму, хто просіць цябе, давай, і ад таго, хто хоче ў цябе пазычыць, не адварочвайся.

Вы чулі, што было сказана: будзеш любіць свайго суседа і будзеш ненавідзець свайго ворага. Я ж кажу вам: любіце ворагаў ваших, дабраславіце тых, хто вас праклінае, рабіце добра тым, хто вас ненавідзіць, і маліцеся за тых, хто вас крыўдзіць і пераследуе вас. каб вы сталі сынамі Бацькі вашага, які ў нябёсах, таму што сонца Яго ўзыходзіць на злых і добрых, і дажджыць на справядлівых і несправядлівых. Калі бо вы любіце тых, хто любіць вас, якую ўзнагароду вы маеце? Ці не і падатковыя зборшчыкі тое самае робяць? І калі вітаеце сяброў ваших толькі, што звышнае робіце? Ці не і падатчыкі так робяць? Будзеце ж

вы дасканалымі, як Бацька ваш, які ў нябёсах, дасканалы ёсць.

6

Звяртайце ўвагу на міласціну вашу, каб не рабіць яе перад людзьмі, каб быць бачанымі імі; калі ж не так, узнагароды не маеце ад Бацькі вашага, Які ў нябёсах. Калі ж ты робіш міласціну, не труб перад сабой, як ліцямеры робяць у сходах і на вуліцах, каб яны былі праслаўлены людзьмі; праўда кажу вам, яны атрымалі сваю ўзнагароду. Калі ж ты робіш міласціну, няхай левая твая рука не ведае, што робіць правая твая каб была твая міласціна ў таемнасці, і бацька твой, які бачыць у таемнасці, аддасць табе відавочна.

І калі малітва, не будзеш ты як ліцямеры, таму што яны любяць у сходах і ў кутах вуліц, стоячы, маліцца, каб зявіліся людзям. Праўда кажу вам, што яны атрымалі сваю ўзнагароду. Ты ж, калі моліш, увайдзі ў унутраны пакой твой, і зачыніўшы дзверы тваю, памаліся бацьку твайму, які ў тайным, і бацька твой, які бачыць у тайным, аддасць табе відавочна.

Моляцца, але не балбачце, як тыя язычнікі, бо яны здаюцца, што ў іх шматслоўнасці яны будуць пачутыя. Не падабняйцеся таму да іх, бо Бацька ваш ведае, у чым вы

маеце патрэбу, перш чым вы папросіце яго. Такім чынам маліцеся вы: Айце наш, які ў нябёсах, няхай святзіцца імя Тваё, Няхай прыйдзе Царства Тваё, няхай будзе воля Твая, як на небе, так і на зямлі. Хлеб наш штодзённы дай нам сёння. І адпусці нам даўгі нашыя, як і мы адпускаем даўжнікам нашым, І не ўвядзі нас у спакусу, але вызвалі нас ад зла. Бо тваё ёсць царства і сіла і слава на вякі вечныя, амін.

Калі бо вы прабачыце людзям правіны іхныя, прабачыць і вам Бацька ваш Нябесны. Калі ж не дазволіце людзям праступкаў іхніх, то і бацька ваш не дазволіць праступкаў вашых.

Калі ж вы посціце, не становіцеся сумнымі, як ліцамеры, бо яны абяскрыўліваюць свае твары, каб зявіцца людзям посяччымі. Праўду кажу вам, што яны атрымалі сваю ўзнагароду. Ты ж, паставіўшы, памаж сваю галаву і памый свой твар, каб ты не зяўляўся людзям пасціўшы, але бацьку твайму, які ў тайным, і бацька твой, які бачыць у тайным, аддасць табе відавочна.

Не назапашвайце сабе скарбаў на зямлі, дзе моль і іржа знішчае, і дзе злодзеі падкопваюць і крадуць. Захоўвайце ж сабе скарбы на небе, дзе ні моль, ні іржа не знішчае, і дзе злодзеі не падкопваюць і не крадуць. Дзе ваш скарб, там будзе і вашае сэрца.

Свяча цела ёсць вока; калі ж вока тваё чыстае, усё цела тваё светлым будзе. Калі ж вока тваё злое, усё цела тваё цёмным будзе. Калі ж святло, якое ў табе, ёсць цемра, дык колькая ж гэтая цемра!

Ніхто не здольны служыць двум панам, бо адзінага будзе ненавідзец і другога будзе любіць, або адзінага будзе трымацца і другім будзе пагарджаць. Не здольныя вы служыць Богу і багацтву.

Таму кажу вам: не турбуйцеся пра душу вашу, што есці і што піць, ні пра цела вашае, што апрануць. Ці ж не душа больш за ежу і цела больш за адзенне? Паглядзіце на птушак нябесных, бо яны не сеюць, ні жнуць, ні ў сховішчы збіраюць, і Бацька ваш Нябесны карміць іх — ці ж не вы больш каштоўныя за іх? Хто ж з вас клапоцячыся здольны дадаць да ўзросту свайго адзін локаць? І пра адзенне чаму вы турбуецеся? Разгледзьце лілеі поля, як яны растуць: не працуюць ані прадуюць. Кажу ж вам, што нават Саламон ва ўсёй славе сваёй не адзяваўся так, як адзін з іх. Калі ж траву паляваю, якая сёння існуе, а заўтра ў печ кідаецца, Бог так апранае, ці не тым больш вас, маловерныя? Не турбуйцеся таму, кажучы: што нам есці, ці што нам піць, ці што нам апранаць? Усё гэта бо народы шукаюць, бо ведае Бацька ваш Нябесны, што патрабуеце ўсяго гэтага. Шукайце ж спачатку Царства Божага і справядлівасць Яго, і гэта ўсё будзе дададзена вам. Не турбуйцеся таму аб заўтрашнім дні, бо заўтрашні дзень сам патурбуецца пра сваё,

дастаткова для дня ліха яго.

7

Не судзіце, каб не быць асуджанымі, Бо якім судом судзіце, будзеце асуджаны, і якой мерай мераеце, будзе вымерана вам. Што ж бачыш саломінку ў вочы брата твайго, а бэльку ў тваім вочы не заўважаеш? Або як ты скажаш да брата твайго: дазволь я выгоню драбінку з вока твайго, і вось бэлька ў воку тваім? Лицамер, выкінь спачатку бэльку з твайго вока, і тады ты ўбачыш ясна, каб выкінуць саломінку з вока твайго брата.

Не давайце святога сабакам і не кідайце пералаў ваших перад свіннямі, каб яны не растапталі іх нагамі сваімі і, павярнуўшыся, не парвалі вас.

Прасіце, і будзе дадзена вам; шукайце, і знойдзеце; стукайце, і будзе адчынена вам. Бо кожны, хто просіць, атрымлівае, і той, хто шукае, знаходзіць, і таму, хто стукае, адчыніцца. Ці хто ёсць з вас чалавек, які, калі сын яго папросіць хлеба, дасць яму камень? І калі рыбу папросіць, ці не змяю дасць яму? Калі ж вы, будучы злымі, ведаеце даваць добрыя дары вашым дзецям, то колькі ж больш Бацька ваш, які ў нябёсах, дасць добрае тым, хто просіць у яго?

Усё, таму, колькі б вы хацелі, каб рабілі вам людзі, так і вы рабіце ім, бо гэта ёсць закон і прарокі.

Увайдзіце праз вузкую браму, таму што шырокая брама і шырокая дарога, якая вядзе ў загібель, і многія тыя, хто ўваходзіць праз яе. Бо вузкая брама і цесная дарога, якая вядзе ў жыццё, і мала тых, хто знаходзіць яе

Звяртайце ўвагу на ложных прарокаў, якія прыходзяць да вас у авечай вопратцы, а ўнутры ёсць драпежныя ваўкі. Па пладах іх пазнаеце іх. Хіба збіраюць з цянняў вінаград ці з рэпяхоў фігі? Такім чынам кожнае добрае дрэва прыносіць добрыя плады, а гнілое дрэва прыносіць злыя плады. Не можа добрае дрэва даваць дрэнныя плады, ні гнілое дрэва даваць добрыя плады. Кожнае дрэва, якое не прыносіць добрага плода, высыкаецца і ў агонь кідаецца. Таму па пладах іх пазнаеце іх.

Не ўсякі, хто кажа мне Госпадзе, Госпадзе, увойдзе ў Царства Нябёснае, але той, хто выконвае волю Бацькі майго, які ў нябёсах. Многія скажуць мне ў той дзень: Госпадзе, Госпадзе, ці ж не Тваім імем мы прарочылі, і Тваім імем дэманаў выганялі, і Тваім імем многія цуды рабілі? І тады я вызнаю ім, што ніколі не ведаў вас: адыходзьце ад мяне, тыя, хто чыніць беззаконне.

Кожны, таму, хто чуе гэтыя мае словы і выконвае іх, параўнаю яго з мудрым чалавекам, які пабудаваў свой дом

на скале. І сышоў дождж, і прыйшлі рэкі, і падзьмулі ветры, і ўдарылі ў той дом, і ён не ўпаў, бо быў заснаваны на скале. І кожны, хто чуе гэтыя мае словы і не выконвае іх, будзе падобны да дурнага чалавека, які пабудаваў сваю хату на пяску, І спусціўся дождж, і прыйшлі рэкі, і падзьмулі ветры, і ўдарылі ў той дом, і ён упаў, і было падзенне яго вялікае.

І здарылася, калі Ісус закончыў гэтыя словы, натоўпы здзіўляліся яго навучанню. Бо ён навучаў іх як той, хто мае аўтарытэт, а не як кніжнікі.

8

Калі ж Ён зышоў з гары, за Ім пайшлі многія натоўпы. І вось пракажоны, прыйшоўшы, пакланяўся яму, кажучы: Пане, калі хочаш, можаш мяне ачысціць. І, выцягнуўшы руку, Ісус дакрануўся да яго, кажучы: Хачу, ачысціся. І адразу ачысцілася яго праказа. І кажа яму Ісус: Глядзі, нікому не кажы, але ідзі, пакажы сябе свяшчэніку і прынясі дар, які загадаў Майсей, у сведчанне ім.

Калі ж Ён увайшоў у Капернаум, падышоў да Яго сотнік, заклікаючы Яго і кажучы Пане, слуга мой ляжыць у доме паралізаваны, жудасна мучачыся. І кажа яму Ісус: Я прыйду і выляччу яго. І адказваючы, сотнік сказаў: Пане, я не здольны, каб Ты ўвайшоў пад дах мой, але толькі скажы словам, і будзе выздаравелы слуга мой. Бо і я чалавек пад

уладай, маю пад сабой салдат, і кажу гэтаму: ідзі — і ён ідзе, і іншаму: прыходзь — і ён прыходзіць, і рабу майму: зрабі гэта — і ён робіць. Пачуўшы гэта, Ісус здзівіўся і сказаў тым, хто ішоў за Ім: праўда кажу вам, ні ў Ізраілі не знайшоў Я такой вялікай веры. Кажу ж вам, што многія са ўсходу і захаду прыйдуць і ўзляжаць з Абрагамам, і Ісаакам, і Якавам у Царстве Нябесным. Але сыны царства будуць выкінуты ў знешнюю цемру, там будзе плач і скрыгatanне зубоў. І сказаў Ісус сотніку: ідзі, і як ты паверыў, хай будзе зроблена табе. І быў выздараўлены слуга яго ў тую гадзіну.

І прыйшоўшы, Ісус у дом Пятра ўбачыў цешчу яго, якая ляжала і пакутавала ад ліхаманкі. І дакрануўся ён да рукі яе, і пакінула яе гарачка, і ўстала яна, і служыла яму. Калі ж надышоў вечар, прынеслі да яго многіх апантаных дэманамі, і ён выгнаў духаў словам і ўсіх хворых выдужыў. каб магло быць выканана тое, што было сказана праз прарока Ісаю, які казаў: Ён узяў нашыя слабасці і панёс нашыя хваробы.

Убачыўшы ж Ісус многія натоўпы наваколо сябе, загадаў адысці на той бераг. І падышоўшы адзін пісар, сказаў яму: Настаўнік, я пайду за табой, куды б ты ні пайшоў. І кажа яму Ісус: лісіцы нары маюць і птушкі нябесныя гнёзды, а Сын Чалавечы не мае дзе галаву прыхіліць. Іншы з яго вучняў сказаў яму: Пане, дазволь мне спачатку адысці і пахаваць майго бацьку. А Ісус сказаў яму: ідзі за мной і дазволь мёртвым пахаваць іх уласных мёртвых.

І калі ён увайшоў у лодку, яго вучні паследавалі за ім. І вось здарыўся вялікі землятрэс у моры, так што лодка пакрывалася хвалямі, а ён спаў. І падышоўшы, яго вучні паднялі яго, кажучы: Пане, ратуй нас, гінем! І кажа ім: Што вы баязлівыя, маловерныя? Тады, паўстаўшы, папракнуў ветрам і мору, і настаў вялікі штэль. Але людзі здзівіліся, кажучы: Які ж гэты, што і ветры, і мора слухаюцца яго?

І калі ён прыйшоў на той бок у зямлю Гергесенаў, сустрэлі яго два апантанья, якія выходзілі з магіл, вельмі лютыя, так што ніхто не мог прайсці тою дарогаю. І вось яны закрычалі, кажучы: Што нам і табе, Ісусе, Сыне Божы? Ты прыйшоў сюды перад часам катаваць нас? Але далёка ад іх паслася статак многіх свіней. А дэмань прасілі яго, кажучы: Калі выганяеш нас, дазволь нам адысці ў статак свіней. І сказаў ім: Ідзіце. А яны, выйшаўшы, пайшлі ў статак свіней, і вось увесь статак свіней кінуўся з абрыву ў мора і памёр у водах. А пастухі ўцяклі, і, адышоўшы ў горад, паведамілі ўсё і пра апантаных дэманамі. І вось увесь горад выйшаў насустрач Ісусу, і, убачыўшы яго, яны прасілі, каб ён адышоў ад іхніх межаў.

9

І ўвайшоўшы ў лодку, ён перасёк і прыйшоў у свой уласны горад. І вось прыносілі да яго паралітычнага, які ляжаў на ложку, і, бачачы веру іх, Ісус сказаў паралітычнаму:

мужайся, дзіця, адпушчаны табе грахі твае. І вось некаторыя з кніжнікаў сказалі ў сабе: гэты блюзнерствуе. І бачачы Ісус думкі іх, сказаў: Чаму вы думаеце злое ў сэрцах вашых? Што бо лягчэй: сказаць адпушчаны табе грахі ці сказаць устань і хадзі? Каб жа вы ведалі, што Сын Чалавечы мае аўтарытэт на зямлі адпускаць грахі, тады кажа параліцку: устаўшы, вазьмі твой ложак і ідзі ў твой дом. І, паўстаўшы, ён адышоў у свой дом. Ubачыўшы гэта, натоўпы здзівіліся і ўслаўлялі Бога, які даў такую ўладу людзям.

І калі Ісус праходзіў адтуль, Ён убачыў чалавека, які сядзеў у падатковай будцы, званага Мацвеем, і кажа яму: ідзі за Мной. І той паўстаў і пайшоў за Ім. І здарылася, калі ён ляжаў у доме, і вось многія падатковыя зборшчыкі і грэшнікі, прыйшоўшы, ляжалі разам з Ісусам і яго вучнямі. І бачыўшы гэта, фарысеі сказалі вучням яго: Чаму ваш настаўнік есць з мытнікамі і грэшнікамі? Але Ісус, пачуўшы, сказаў ім: не маюць патрэбы ў ўрачы здаровыя, але тыя, хто хварэе. Ідзіце ж і навучыцеся, што гэта значыць: міласэрнасці хачу, а не ахвяры. Бо Я прыйшоў заклікаць не праведнікаў, а грэшнікаў да пакаяння.

Тады да яго падыходзяць вучні Іаана і кажуць: чаму мы і фарысеі шмат посцім, а твае вучні не посцяць? І сказаў ім Ісус: Ці не здольныя сыны вясельнай залы жалобіць, пакуль з імі ёсць жаніх? Прыйдуць жа дні, калі будзе забраны ад іх жаніх, і тады яны будуць пасціць. Ніхто не кладзе латку з нявыбеленага сукна на старое адзенне, бо поўнасьць яго

адарвецца ад адзення, і горшы разрыў утвoryцца. Ні не ллюць новае віно ў старыя бурдзюкі, бо інакш бурдзюкі разарвуцца, і віно выліецца, і бурдзюкі загінуць, але новае віно ллюць у новыя бурдзюкі, і абодва захоўваюцца.

Калі ён гаварыў ім гэта, вось адзін правіцель падышоў і пакланіўся яму, кажучы: Мая дачка толькі што памерла, але прыйдзі, пакладзі тваю руку на яе, і яна будзе жыць. І паўстаўшы, Ісус пайшоў за ім, і вучні Яго. І вось жанчына, якая пакутавала ад крывацёку дванаццаць гадоў, падышоўшы ззаду, дакранулася да бахрамы адзення яго. Казала бо ў сабе: Калі толькі дакрануся да адзення яго, буду выратавана. А Ісус павярнуўся і, убачыўшы яе, сказаў: Мужайся, дачка, вера твая выратавала цябе. І была выратавана жанчына ад той гадзіны. І прыйшоўшы Ісус у дом правіцеля і бачыўшы флейтыстаў і шумлівы натоўп, кажа ім, Адыходзьце, бо дзяўчынка не памерла, а спіць. І яны смяяліся з яго. Калі ж натоўп быў выгнаны, ён увайшоў, узяў яе за руку, і дзяўчына ўстала. І гэтая чутка разышлася па ўсёй тай зямлі.

І калі Ісус праходзіў адтуль, за ім пайшлі два сляпыя, крычачы і кажучы: Памілуй нас, Сыне Давідаў! Калі ж Ён прыйшоў у дом, падышлі да Яго сляпыя, і кажа ім Ісус: Ці верыце, што магу гэта зрабіць? Кажуць Яму: Так, Госпадзе. Тады Ён дакрануўся да іхніх вачэй, кажучы: Паводле веры вашай няхай будзе вам. І адчыніліся іхнія вочы, і Ісус строга папярэдзіў іх, кажучы: Глядзіце, каб ніхто не

даведаўся. Яны ж, выйшаўшы, распаўсюдзілі навіну пра яго ў усёй той зямлі.

Калі ж яны выходзілі, вось прынеслі да яго чалавека нямога, апантанага дэманам. І калі дэман быў выгнаны, нямы загаварыў, і натоўпы дзівіліся, кажучы, што ніколі такога не зяўлялася ў Ізраілі. А фарысеі казалі: Ён выганяе дэманаў правіцелем дэманаў.

І хадзіў Ісус па ўсіх гарадах і вёсках, навучаючы ў іх сходах і абвяшчаючы добрую навіну царства, і служачы народу ад усякай хваробы і ўсякай слабасці.

Убачыўшы натоўпы, Ён меў спагаду аб іх, таму што яны былі знясілены і кінуты, як авечкі, якія не маюць пастуха. Тады ён кажа сваім вучням: жніво сапраўды вялікае, а работнікаў мала. Малецеся таму Госпаду жніва, каб Ён выслаў работнікаў у жніво Яго.

10

І паклікаўшы дванаццаць вучняў сваіх, даў ім уладу над нячыстымі духамі, каб выганяць іх і лячыць усякую хваробу і усякую немач. Імёны ж дванаццаці апосталаў гэтыя: першы Сімон, званы Пётрам, і Андрэй, брат яго, Якаў, сын Зебедзея, і Іаан, брат яго, Філіп і Варфаламей, Тама і Мацвей мытнік, Якаў, сын Альфея, і Леўвей, названы

Тадэем, Сімон Кананіт і Юда Іскарыёт, які і перадаў яго.

Гэтых дванаццаць паслаў Ісус, загадаўшы ім і кажучы: У дарогу народаў не ідзіце і ў горад самарытан не ўваходзьце, Ідзіце ж хутчэй да страчаных авечак дома Ізраілевага. Ідучы ж, абвяшчайце, кажучы, што набліжылася Царства Нябёсаў. Хворых лячыце, пракажоных ачышчайце, мёртвых падымайце, дэманаў выганяйце; дарма атрымалі, дарма давайце. Не набывайце золата, ні срэбра, ні бронзы ў вашыя поясы. Ні торбы ў дарогу, ні двух хітонаў, ні абутку, ні кія, бо работнік годны сваёй ежы. У які б горад ці вёску вы ні ўвайшлі, распытайце, хто ў ёй годны, і там застаньцеся, пакуль не выйдзеце. Уваходзячы ж у дом, павітайце яго, кажучы: Мір дому гэтаму. І калі сапраўды дом годны, няхай прыйдзе мір ваш на яго, а калі не годны, няхай мір ваш вернецца да вас. І хто калі не прыме вас ані не пачуе слоў вашых, выходзячы з дома ці з горада таго, струсіце пыл з ног вашых. Праўдзіва кажу вам, больш зносна будзе зямлі Садома і Гаморы ў дзень суда, чым таму гораду.

Вось Я пасылаю вас, як авечак сярод ваўкоў; таму будзьце мудрыя, як змеі, і нявінныя, як галубы. Асцерагайцеся людзей, бо яны аддадуць вас у рады і ў іхніх сходах яны будуць сячы вас. І на правадыроў жа і цароў прыведзены будзеце з-за мяне ў сведчанне ім і народам. Калі ж яны аддадуць вас, не турбуйцеся, як або што вы будзеце гаварыць, бо будзе дадзена вам у тую гадзіну, што вы будзеце гаварыць. бо не вы ёсць тыя, хто гаворыць, але Дух

Бацькі вашага, які гаворыць у вас. Выдасць жа брат брата на смерць і бацька дзіця, і паўстануць дзеці на бацькоў і забіюць іх. І будзеце ненавідзімыя ўсімі з-за імя маё, але той, хто вытрывае да канца, будзе выратаваны. Калі ж яны пераследуюць вас у гэтым горадзе, уцякайце ў іншы, бо ісціна кажу вам: не скончыце вы гарадоў Ізраіля, пакуль не прыйдзе Сын Чалавечы. Вучань не вышэй за настаўніка, ні раб не вышэй за пана свайго. Дастаткова для вучня, каб ён стаў як настаўнік яго, і для раба — як гаспадар яго. Калі гаспадара дома Веельзевулам назвалі, дык колькі ж больш хатніх яго? Не бойцеся іх таму, бо няма нічога пакрытага, што не будзе адкрыта, і таёмнага, што не стане вядома. Тое, што я кажу вам у цемры, скажыце на святле, і тое, што ў вуха чуеце, абвясціце на дахах. І не бойцеся тых, хто забівае цела, але душу не здольны забіць, бойцеся ж больш таго, хто здольны і душу, і цела знішчыць у пекле. Ці не два верабей прадаюцца за асарый? І адзін з іх неападзе на зямлю без волі вашага Бацькі. А ў вас і валасы на галаве ўсе пералічаны. Не бойцеся таму, вы каштоўнейшыя за многіх верабёў.

Кожны, хто прызнае Мяне перад людзьмі, таго і Я прызнаю перад Бацькам Маім, Які ў нябёсах. Хто б ні адмовіўся ад мяне перад людзьмі, адмоўлюся і я ад яго перад Бацькам маім, які ў нябёсах.

Не думайце, што я прыйшоў прынесці мір на зямлю; не прыйшоў я прынесці мір, але меч. Бо я прыйшоў падзяліць

чалавека супраць бацькі яго і дачку супраць маці яе і нявестку супраць свякрухі яе. І ворагі чалавека — хатнія яго.

Той, хто любіць бацьку або маці больш за мяне, не зяўляецца годным мяне, і той, хто любіць сына або дачку больш за мяне, не зяўляецца годным мяне, І хто не бярэ крыжа свайго і не ідзе за мной, той не годны мяне. Той, хто знайшоў сваю душу, страціць яе, і той, хто страціў сваю душу дзеля мяне, знойдзе яе.

Той, хто прымае вас, прымае мяне, і той, хто прымае мяне, прымае Таго, Хто паслаў мяне. Той, хто прымае прарока ў імя прарока, атрымае ўзнагароду прарока, і той, хто прымае справядлівага ў імя справядлівага, атрымае ўзнагароду справядлівага. І хто калі напоіць аднаго з гэтых малых кубкам халоднай вады толькі ў імя вучня, праўда кажу вам, не страціць ён узнагароды сваёй.

11

І здарылася, калі Ісус скончыў інструктаваць дванаццаць вучняў сваіх, адышоў адтуль, каб навучаць і абвяшчаць у гарадах іхніх.

А Іаан, паслухаўшы ў турме пра дзеяння Хрыста, паслаў двух са сваіх вучняў сказаў яму: Ты ёсць той, хто

прыходзіць, ці іншага нам чакаць? І адказаўшы, Ісус сказаў ім: Ідзіце і паведаміце Іаану, што чуеце і бачыце. Сліпыя бачаць зноў і кульгавыя хадзяць, пракажоныя ачышчаюцца і глухія чуюць, мёртвыя ўзнімаюцца і бедным абвяшчаецца добрая навіна. І блажэнны ёсць той, хто не ўразіцца ва мне.

Калі ж гэтыя ішлі, Ісус пачаў казаць натоўпам пра Іаана: Што выйшлі ў пустыню паглядзець? Трысніну, якую ветрам калыша? Але што вы выйшлі бачыць? Чалавека, апранутага ў мяккія адзенні? Вось тыя, хто носіць мяккія адзенні, знаходзяцца ў дамах каралёў. Але што вы выйшлі бачыць? Прарока? Так, кажу вам, і больш за прарока. Бо гэта той, пра якога напісана: Вось Я пасылаю Майго анёла перад тваім тварам, які падрыхтуе твой шлях перад табою.

Сапраўды кажу вам, не ўзняўся сярод нарадзіўшыхся ад жанчын большы за Іаана Хрысціцеля, але найменшы ў Царстве Нябесным большы за яго. Ад дзён Іаана Хрысціцеля да цяпер Царства Нябёснае прымушаецца, і гвалтоўнікі захопліваюць яго. Бо ўсе прарокі і закон да Іаана прарочылі. І калі вы хочаце прыняць, ён ёсць Ілля, які мае прыйсці. Той, хто мае вушы, каб чуць, няхай чуе.

Каму ж параўнаю гэтае пакаленне? Падобнае яно да дзяцей, якія сядзяць на рынках і, клічучы да сваіх таварышаў, кажуць, Мы ігралі вам на флейце, і вы не танцавалі; мы спявалі вам жалобную песню, і вы не галасілі. Бо прыйшоў Іаан, ні еўшы, ні піўшы, і кажуць: мае дэмана. Прыйшоў

Сын Чалавечы, еўшы і пючы, і яны кажуць: вось чалавек
ненажэра і пяніца, сябар мытараў і грэшнікаў. І
апраўдалася мудрасць дзецьмі сваімі.

Тады Ён пачаў ганьбіць гарады, у якіх адбыліся
найбольшыя цуды Яго, таму што яны не пакаяліся, Гора
табе, Харазін, гора табе, Віфсаіда, таму што калі б у Тыры і
Сідоне адбыліся магутныя дзеі, якія адбыліся ў вас, яны
даўно б пакаяліся, сядзячы ў вярэце і попеле. Акрамя кажу
вам: Тыру і Сідону больш зносна будзе ў дзень суда, чым
вам. І ты, Капернаўме, які да неба ўзвышаны, да пекла
будзеш скінуты, бо калі б у Садоме адбыліся тыя цуды, якія
адбыліся ў табе, ён застаўся б да сённяшняга дня. Але кажу
вам, што зямлі Садома больш зносна будзе ў дні суда, чым
табе.

У той час Ісус адказваў і сказаў: Дзякую Табе, Айча, Госпадзе
неба і зямлі, што схаваў гэта ад мудрых і разумных і
адкрыў іх немаўлятам, Так, Бацька, бо такой стала добрая
воля перад Табой. Усё мне было дастаўлена ад майго
Бацькі, і ніхто не ведае Сына, акрамя Бацькі, ні Бацьку ніхто
не ведае, акрамя Сына і таго, каму Сын пажадае адкрыць.
Прыходзьце да мяне ўсе, хто працуе і абцяжараны, і я дам
вам адпачынак. Падымеце ярмо маё на сябе і навучыцеся
ад мяне, бо я лагодны і пакорлівы сэрцам, і знойдзеце
супакой душам вашым, Бо ярмо маё добрае, і цяжар мой
лёгкі.

12

У той час Ісус ішоў у суботу праз збожжавыя палі, і вучні яго былі галодныя, і пачалі рваць каласы і есці. Тыя ж фарысеі, убачыўшы, казалі яму: вось твае вучні робяць тое, што не дазволена рабіць у суботу. Ён жа сказаў ім: Хіба вы не читалі, што зрабіў Давід, калі ён і тыя, хто быў з ім, былі галодныя? Як увайшоў у дом Бога і хлябы прадстаўлення зеў, якія не было дазволена яму есці, ні тым, хто з ім, калі не адным свяшчэннікам? Або не читалі вы ў законе, што ў суботы сьвятары ў храме парушаюць суботу і бязвінныя? Кажу ж вам, што тут ёсць нешта большае за храм. Калі б вы ведалі, што ёсць міласэрнасць хачу, а не ахвяру, вы не асудзілі б невінаватых. Бо Сын Чалавечы ёсць Паном і суботы.

І адышоўшы адтуль, прыйшоў у іхнюю сходку. І вось быў там чалавек, які меў сухую руку, і спыталі яго, кажучы: ці дазволена ў суботу лячыць? — каб абвінавацілі яго. Але ён сказаў ім: хто будзе з вас чалавек, які мае адну авечку, і калі яна ўпадзе ў суботу ў яму, ці не схопіць ён яе і не падніме? Насколько ж адрозніваецца чалавек ад авечкі? Такім чынам дазволена ў суботу рабіць добра. Тады каза чалавеку: Выцягни сваю руку, і ён выцягнуў, і яна была адноўлена здаровай, як другая. Выйшаўшы ж, фарысеі ўзялі раду супраць яго, каб яго знішчыць. Але Ісус, ведаючы, адышоў адтуль, і паследавалі за ім многія натоўпы, і ацаліў

іх усіх. і папракнуў ім, каб не зрабілі яго відавочным каб магло быць выканана тое, што было сказана праз прарока Ісаю, які казаў Вось слуга мой, якога я выбраў, любімы мой, якім была задаволена душа мая. Я пакладу дух мой на яго, і ён абвесціць суд народам. Не будзе спрачацца ні крычаць, ні хто не пачуе на вуліцах голасу яго. Трасніцу зламаную не зломіць і лён тлеючы не пагасіць, пакуль не вынесе ў перамогу суд. І на імя яго народы спадзявацца будуць.

Тады да яго прывялі апантанага, сляпога і нямога, і Ён выяляў яго, так што той мог і гаварыць, і бачыць. І здзіўляліся ўсе натоўпы і казалі: ці не гэта Хрыстос, сын Давідаў? Але фарысеі, пачуўшы, казалі: Гэты выганяе дэманаў толькі Веельзевулам, правіцелем дэманаў. Ведаючы іх думкі, Ісус сказаў ім: усякае царства, падзеленае супраць сябе, спустошваецца, і ўсякі горад ці дом, падзелены супраць сябе, не ўстоіць. І калі сатана выганяе сатану, ён падзяліўся супраць сябе — як жа ўстоіць царства яго? І калі я ў Веельзевула выганяю дэманаў, вашыя сыны ў каго выганяюць? Таму яны будуць вашымі суддзямі. Калі ж я Духам Божым выганяю дэманаў, дык дасягнула да вас Царства Божае. Або як можа хто ўвайсці ў дом моцнага і захапіць яго маёмасць, калі спачатку не звяжа моцнага? І тады ён разграбуе яго дом. Той, хто не са мной, супраць мяне, і той, хто не збірае са мной, распыляе.

Таму кажу вам: усякі грэх і блюзнерства будуць прабачаны людзям, але блюзнерства супраць Духа не будзе прабачана

людзям. І хто калі скажа слова супраць Сына Чалавечага, будзе прабачана яму, але хто скажа супраць Духа Святога, не будзе прабачана яму ні ў цяперашнім веку, ні ў будучым.

Або зрабіце дрэва добрым і плод яго добрым, або зрабіце дрэва гнілым і плод яго гнілым, бо па плодзе дрэва пазнаецца. Нашчадкі гадзюк, як вы здольныя гаварыць добрыя рэчы, будучы злымі? Бо з перапаўнення сэрца рот гаворыць. Добры чалавек з добрага скарбу выносіць добрае, і злы чалавек са злага скарбу выносіць злое. Кажу ж вам, што за кожнае дарэмнае слова, якое людзі выкажуць, яны дадуць адказ у дзень суда, Бо з словаў тваіх будзеш апраўданы, і з словаў тваіх будзеш асуджаны.

Тады адказалі некаторыя з пісароў і фарысеяў, кажучы: Настаўнік, хочам убачыць ад цябе знак. Ён жа, адказваючы, сказаў ім: пакаленне злое і распуснае шукае знаку, і знак не будзе дадзены яму, акрамя знаку Іоны прарока. Бо як Іёна прарок быў у жываце вялікай рыбы тры дні і тры ночы, так і Сын Чалавечы будзе ў сэрцы зямлі тры дні і тры ночы. Мужчыны Нінівіты ўстануць на судзе разам з гэтым пакаленнем і асудзяць яго, таму што яны пакаяліся ад прапаведі Іоны, і вось тут больш, чым Іона. Царыца поўдня ўстане на судзе разам з гэтым пакаленнем і асудзіць яго, бо яна прыйшла з канцоў зямлі, каб пачуць мудрасць Саламона, а вось тут больш за Саламона.

Калі ж нячысты дух выходзіць з чалавека, ён праходзіць праз бязводныя месцы, шукаючы спакою, і не знаходзіць. Тады кажа: У дом мой вярнуся, адкуль выйшаў, і, прыйшоўшы, знаходзіць яго пустым, падмеценым і ўпрыгожаным. Тады ідзе і бярэ з сабой сем іншых духаў, больш злых за сябе, і ўвайшоўшы, жыве там, і становіцца апошняя таго чалавека горшым за першае. Так будзе і з гэтым злым пакаленнем.

Калі ён яшчэ гаварыў да натоўпаў, вось маці і браты яго стаялі звонку, шукаючы гаварыць з ім. Сказаў жа хтосьці яму: Вось маці твая і браты твае стаяць звонку, шукаючы цябе ўбачыць. Ён жа, адказваючы, сказаў таму, хто гаварыў яму: Хто маці мая і хто браты мае? І выцягнуўшы руку сваю на вучняў сваіх, сказаў: вось маці мая і браты мае. Бо хто б ні рабіў волю Бацькі майго, які ў нябёсах, той мой брат, і сястра, і маці.

13

У той дзень Ісус, выйшаўшы з дома, сядзеў каля мора. І сабраліся да яго многія натоўпы, так што ён, увайшоўшы ў лодку, сеў, а ўвесь натоўп стаяў на беразе. І гаварыў ім многа ў прытчах, кажучы: вось выйшаў сеяч, каб пасеяць. І калі ён сеяў, некаторыя сапраўды ўпалі каля дарогі, і прыляцеўшы птушкі пажралі іх. Іншыя ж упалі на каменістыя месцы, дзе не было многа зямлі, і адразу

ўзышлі, бо не мелі глыбіні зямлі, Але калі ўзышло сонца, было апалена, і з-за таго, што не мела караня, высахла. Іншыя ж упалі на цярніны, і ўзышлі цярніны і задушылі іх. Але іншыя ўпалі на добрую зямлю і давалі плод: адны сто, другія шэсцьдзiesiąт, трэція трыццаць. Той, хто мае вушы, каб чуць, няхай чуе.

І падышоўшы, вучні сказалі яму: Чаму ты гаворыш ім прытчамі? Ён жа, адказваючы, сказаў ім: Таму што вам дадзена пазнаць таямніцы Царства Нябеснага, а тым не дадзена. Бо хто мае, таму будзе дадзена і будзе мець у дастатку, а хто не мае, у таго і тое, што мае, будзе ўзята. Таму ў прытчах ім гавару, каб бачачы не бачылі і чуючы не чулі ні разумелі. каб не павярнуліся яны, і тады споўніцца ім прароцтва Ісаі, якое кажа: слухаючы будзеце слухаць і не зразумеюць, і глядзячы будзеце глядзець і не ўбачыць, Бо затоўшчана сэрца народа гэтага, і вушамі цяжка яны пачулі, і вочы свае яны зажмурылі, каб не ўбачылі вачыма і вушамі не пачулі, і сэрцам не зразумелі, і не вярнуліся, і я вылечу іх.

Вашыя ж вочы бласлаўленыя, таму што бачаць, і вашыя вушы, таму што чуюць. Сапраўды кажу вам, што многія прарокі і праведнікі жадалі бачыць тое, што бачыць вы, і не бачылі, і чуць тое, што чуеце вы, і не чулі.

Вы ж такі чуйце параболу сеяча. Кожны, хто чуе слова царства і не разумее яго, прыходзіць злы і забірае пасеянае

ў сэрцы яго, гэта ёсць пасеяны каля дарогі. Той, хто пасеяны на скалістых месцах, гэта ёсць той, хто чуе слова і адразу з радасцю прымае і бярэ яго, Не мае ён карэння ў сабе, але часовы ёсць, а калі адбываюцца пакуты ці пераследаванні з-за слова, адразу спатыкаецца. Той жа, пасеяны ў тырны, — гэта той, хто чуе слова, але клопат гэтага веку і ашуканства багацця душаць слова, і ён становіцца бесплодным. А той, хто пасеяны на добрую зямлю, гэта той, хто чуе слова і разумее яго, які сапраўды прыносіць плод і дае адзін сто, адзін шэсцьдзсят, адзін трыццаць.

Іншую прытчу паклаў ім, кажучы: падобнае царства нябёснае чалавеку, які пасеяў добрае насенне ў полі сваім, А калі людзі спалі, прыйшоў яго вораг і пасеяў пустазелле сярод зерня і адышоў. Калі ж прарасла трава і прынесла плод, тады з'явіліся і буряны. Падышоўшы, рабы гаспадара дома сказалі яму: Пане, ці не добрае насенне пасеяў ты ў тваім полі? Адкуль жа ў ім пустазелле? Ён жа сказаў ім: вораг-чалавек гэта зрабіў. А рабы сказалі яму: ці хочаш, каб мы пайшлі і сабралі іх? Але ён сказаў: Не, каб, збіраючы пустазелле, вы не выкаранілі разам з ім зерне. Дазвольце расці разам абодвум да жніва, і ў час жніва я скажу жніцам: сабярыце спачатку буряны і звяжыце іх у снапы, каб спаліць іх, а зерне сабярыце ў маё сховішча.

Іншую прытчу паклаў ён перад імі, кажучы: падобнае ёсць Царства Нябёсаў зярняці гарчыцы, якое ўзяў чалавек і пасеяў у полі сваім. Якое сапраўды меншае за ўсе насенні,

але калі вырасце, становіцца большым за ўсю гародніну і робіцца дрэвам, так што птушкі нябесныя прылятаюць і гняздуюцца ў яго галінах.

Іншую прытчу ён гаварыў ім: падобнае ёсць Царства Нябёснае да квасу, які ўзяўшы жанчына схавала ў тры меры мукі, пакуль не было заквашана ўсё цэлае.

Усё гэта Ісус гаварыў натоўпам у прытчах, і без прытчы нічога ім не гаварыў, Каб выпоўнілася сказанае праз прарока, які казаў: адкрыю ў прытчах рот мой, выкажу схаванае ад стварэння свету.

Тады, пакінуўшы натоўпы, Ён прыйшоў у свой дом. І падышлі да Яго Яго вучні, кажучы: Раствумач нам прытчу пра пустазелле поля. Але Ён, адказаўшы, сказаў ім: Сеючы добрае насенне ёсць Сын Чалавечы. Поле ж ёсць свет, добрае ж насенне — гэта сыны царства, а пляўлы — сыны злога, А ворагам, які пасеяў іх, ёсць дьябал, а жніво ёсць завяршэнне веку, а жняцы ёсць пасланцы. Як жа таму збіраецца пустазелле і агнём спальваецца, так будзе пры завяршэнні гэтага веку. Пашле Сын Чалавека паслоў Сваіх, і яны збяруць з Царства Яго ўсе спакусы і тых, хто робіць беззаконне, І кінуць іх у агнявую печ, там будзе плач і скрыгат зубоў. Тады справядлівыя будуць зіяць, як сонца, у царстве Бацькі іх. Хто мае вушы, каб чуць, няхай чуе.

Зноў падобнае царства нябёснае да скарбу, схаванага ў полі,

які знайшоўшы, чалавек схаваў, і ад радасці сваёй ідзе і ўсё, што мае, прадае і купляе тое поле.

Зноў падобнае ёсць Царства Нябёснае да чалавека-купца, які шукае добрыя перлы, Які, знайшоўшы адну каштоўную перліну, адышоўшы, прадаў усё, колькі меў, і купіў яе.

Зноў падобнае ёсць Царства Нябёснае да невада, кінутага ў мора і сабраўшага з усякага роду, Калі яна была напоўнена, яе выцягнулі на бераг, і, паседзеўшы, сабралі добрыя ў пасудзіны, а дрэнныя выкінулі вонкі. Такім чынам будзе ў канцы веку. Выйдуць пасланцы і аддзеляць злых з-сярод справядлівых. І кінучь іх у агнявую печ, там будзе плач і скрыгатанне зубамі. Кажа ім Ісус: Зразумелі гэта ўсё? Кажуць яму: Так, Госпадзе. Але Ён сказаў ім: Таму ўсякі пісар, навучаны для Царства Нябёснага, падобны да гаспадара дома, які выносіць са свайго скарбу новае і старое.

І здарылася, калі Ісус скончыў гэтыя прытчы, адышоў адтуль. І прыйшоўшы ў сваю радзіму, ён вучыў іх у іхнім сходзе, так што яны здзіўляліся і казалі: адкуль у гэтага гэтая мудрасць і сілы? Ці не гэта сын цесляра? Ці не маці яго завецца Марыям, і браты яго — Якаў, і Іосіс, і Сімон, і Юда? І сёстры яго ці не ўсе сярод нас? Адкуль жа ў гэтага ўсё гэта? І яны абражаліся на яго. Але Ісус сказаў ім: Не бывае прарок без гонару, калі не ў сваёй бацькаўшчыне і ў сваім доме. І не зрабіў ён там многіх цудаў праз іхняе няверства.

14

У той час тэттарх Ірад пачуў пра Ісуса і сказаў слугам сваім: гэты ёсць Іаан Хрысціцель, ён быў узняты з мёртвых, і таму сілы дзейнічаюць у ім. Бо Ірад, узяўшы Іаана, звязаў яго і пасадзіў у турму з-за Іродыяды, жонкі Філіпа, брата свайго. Бо Іаан казаў яму: Не дазволена табе мець яе. І жадаючы яго забіць, ён убаяўся тоўпу, бо яго мелі як прарока. Калі адзначалі дзень нараджэння Ірада, танцавала дачка Ірадыяды ў сярэдзіне і спадабалася Іраду таму ён з прысягай абяцаў ёй даць тое, што яна папросіць. А яна, падбухторваная маці сваёй, кажа: дай мне тут на бляшцы галаву Іаана Хрысціцеля. І засмуціўся цар, але з-за клятвы і гасцей загадаў даць. І паслаўшы, адсек галаву Іаану ў турме. І была прынесена галава яго на бляшцы, і была дадзена дзяўчынцы, і яна прынесла яе маці. І падышоўшы, яго вучні ўзялі цела і пахавалі яго, і прыйшоўшы, паведамілі Ісусу.

Пачуўшы гэта, Ісус адышоў адтуль на лодцы ў пустынную мясціну насамоце, і пачуўшы пра гэта, натоўпы пайшлі за ім пешшу з гарадоў. І выйшаўшы, Ісус убачыў вялікі натоўп і ўзрушыўся над імі, і вылечыў іхніх хворых. Калі надышоў вечар, падышлі да яго вучні яго і сказалі: Пустынна месца гэта, і гадзіна ўжо прайшла, адпусці натоўпы, каб яны пайшлі ў вёскі і купілі сабе ежу. Але Ісус сказаў ім: Не трэба ім адыходзіць, дайце ім вы есці. Але яны кажуць яму: Не

маем тут нічога, акрамя пяці хлябоў і дзвюх рыб. Той жа сказаў: Прынясіце мне іх сюды. І загадаўшы натоўпам прыляч на траве, узяўшы пяць хлябоў і дзве рыбы, паглядзеўшы ў неба, дабраславіў, і паламаўшы, даў вучням хлябы, а вучні — натоўпам. І елі ўсе і насыціліся, і ўзялі астатнія кавалкі — дванаццаць поўных кошаў. А тыя, хто еў, былі мужчыны, каля пяці тысяч, акрамя жанчын і дзяцей.

І адразу прымусіў Ісус вучняў сваіх увайсці ў лодку і ісці наперад яго на той бок, пакуль ён не адпусціць натоўпы. І адпусціўшы натоўпы, ўзышоў на гару адзін памаліцца. А калі надышоў вечар, ён быў там адзін. А лодка ўжо была пасярэдзіне мора, якая пакутавала ад хваляў, бо вецер быў сустрэчны. У чацвёртую варту ночы Ісус пайшоў да іх, ідучы па моры. І бачыўшы яго вучні, хадзячага па моры, узбянтэжыліся, кажучы, што гэта прывід, і ад страху закрычалі. Адразу ж Ісус загаварыў да іх, кажучы: мужайцеся, гэта Я, не бойцеся. Адказваючы яму, Пётр сказаў: Госпадзе, калі гэта ты, загадай мне прыйсці да цябе па вадзе. Ён жа сказаў: Прыйдзі. І, сышоўшы з лодкі, Пётр хадзіў па вадзе, каб прыйсці да Ісуса. Бачачы моцны вецер, ён убаяўся, і пачаўшы тануць, закрычаў, кажучы: Пане, выратуй мяне. Адразу ж Ісус, выцягнуўшы руку, узяў яго і кажа яму: О маловер, чаму ты засумняваўся? І калі яны ўвайшлі ў лодку, вецер сціх. Тыя ж, што былі ў лодцы, прыйшоўшы, пакланіліся яму, кажучы: Сапраўды Ты Сын Божы.

І, перапраўшыся, яны прыйшлі ў зямлю Генісарэт. І пазнаўшы яго, мужы таго месца паслалі ва ўсю тую акаліцу і прынеслі яму ўсіх, хто дрэнна меў, І яны прасілі яго, каб хаця б толькі дакрануліся да крайкі адзення яго, і колькі дакрануліся, былі выратаваныя.

15

Тады да Ісуса падыходзяць кніжнікі і фарысеі з Іерусаліма, кажучы, Чаму твае вучні парушаюць традыцыю старэйшын? Бо яны не мыюць рукі, калі ядуць хлеб. Але Ён, адказаўшы, сказаў ім: Чаму і вы парушаеце загад Бога праз вашу традыцыю? Бо Бог загадаў, кажучы: шануй бацьку і маці, і той, хто зласлоўіць бацьку ці маці, хай памрэ смерцю. Вы ж кажаце: хто б ні сказаў бацьку або маці, што дар, якім ты мог бы атрымаць карысць ад мяне, і не ушануе бацьку свайго або маці сваёй, І вы абвясцілі заповедзь Бога праз вашу традыцыю. Лицемеры, добра прарочыў пра вас Ісая, кажучы, Набліжаецца да мяне народ гэты ротам сваім і вуснамі мяне шануе, але сэрца іх далёка ад мяне, Дарэмна ж шануюць мяне, навучаючы навучанням заповедзям чалавечым.

І паклікаўшы тоўпу, сказаў ім: Чуеце і разумеете, Не тое, што ўваходзіць у рот, апаганьвае чалавека, але тое, што выходзіць з рота, гэта апаганьвае чалавека. Тады яго вучні, падышоўшы, сказалі яму: Ведаеш, што фарысеі абразіліся,

пачуўшы гэтае слова? Але Ён адказваў і сказаў: усякая пасадка, якую не пасадзіў Бацька Мой Нябесны, будзе выкаранёвана. Дазвольце ім, яны ёсць сліпыя правадыры сліпых, калі ж сліпы правадзіць сліпога, абодва ў яму ўпадуць. Адказаўшы ж, Пётр сказаў яму: растлумач нам гэтую прытчу. Але Ісус сказаў: Ці і вы яшчэ без разумення? Хіба вы яшчэ не разумееце, што ўсё, што ўваходзіць у рот, ідзе ў живот і выкідаецца ў прыбіральню? Тое ж, што выходзіць з рота, выходзіць з сэрца, і тое апаганьвае чалавека. Бо з сэрца выходзяць злыя думкі, забойствы, пералюбы, распусты, крадзяжы, ілжывыя сведчанні, блюзнерствы. Гэта ёсць тое, што апаганьвае чалавека, а есці немытымі рукамі не апаганьвае чалавека.

І, выйшаўшы адтуль, Ісус адышоў у мясціны Тыра і Сідона. І вось жанчына Хананейка ад тых межаў, выйшаўшы, закрычала яму, кажучы: памілуй мяне, Госпадзе, сыне Давіда, дачка мая дрэнна апанаваная дэманам. Ён жа не адказаў ей ні слова. І падышоўшы, вучні яго пыталі яго, кажучы: адпусці яе, бо яна крычыць ззаду нас. Ён жа, адказаўшы, сказаў: Я быў пасланы толькі да страчаных авечак дома Ізраіля. Яна ж, прыйшоўшы, пакланілася яму, кажучы: Пане, дапамажы мне. Але Ён адказаў і сказаў: Нядобра ўзяць хлеб у дзяцей і кінуць маленькім сабакам. Яна ж сказала: Так, Госпадзе, бо і сабакі ядуць крошкі, якія падаюць са стала іх гаспадароў. Тады Ісус адказаў і сказаў ёй: О жанчына, вялікая твая вера! Няхай будзе табе, як ты хочаш. І была выздаравела дачка яе ад той гадзіны.

І адышоўшы адтуль, Ісус прыйшоў да мора Галілейскага, і ўзышоўшы на гару, сядзеў там. І падышлі да яго многія натоўпы, маючы з сабою хромых, сляпых, глухіх, каліцтваных і многіх іншых, і паклалі іх каля ног Ісуса, і Ён выяццёў іх. Так што натоўпы дзівіліся, бачачы глухіх чуючымі, нямых гаворачымі, скалечаных здаровымі, кульгавых хадзячымі і сляпых бачачымі, і яны ўслаўлялі Бога Ізраіля.

А Ісус, паклікаўшы сваіх вучняў, сказаў: Маю спачуванне да натоўпу, бо ўжо тры дні яны застаюцца са мной і не маюць што есці, і адпусціць іх галодных не хачу, каб не аслаблі ў дарозе. І кажуць яму вучні яго: Адкуль нам у пустыні столькі хлябоў, каб накарміць такі натоўп? І кажа ім Ісус: Колькі хлябоў вы маеце? Яны ж казалі: Сем і некалькі малых рыбак. І загадаў натоўпам прыпасці на зямлю. І ўзяўшы сем хлябоў і рыб, падзякаваўшы, зламаў і даў вучням сваім, а вучні — натоўпам. І елі ўсе і насыціліся, і ўзялі астатак фрагментаў — сем поўных кошыкаў. А тых, хто еў, было чатыры тысячы мужчын, акрамя жанчын і дзяцей. І адпусціўшы натоўпы, ён увайшоў у лодку і прыйшоў у межы Магдалы.

16

І падышоўшы, фарысеі і садукееі, выпрабоўваючы, запыталі яго паказаць ім знак з неба. Той жа, адказаўшы, сказаў ім:

калі надыходзіць вечар, вы кажаце: будзе добрая надворе, бо неба чырванее, і раніцай: Сёння буря, бо неба чырванее, хмурнеючы. Ліцямёры, твар неба вы ўмееце распазнаваць, а знакаў часоў не можаце пазнаць? Злое і распусное пакаленне шукае знаку, і знак не будзе дадзены яму, калі не знак Іоны прарока. І, пакінуўшы іх, Ён пайшоў.

І прыйшоўшы на той бок, яго вучні забыліся ўзяць хлябы. А Ісус сказаў ім: бачыце і ўважайце на закваску фарысеяў і садукееў. Тыя ж разважалі паміж сабой, кажучы, што хлябоў не ўзялі. Ведаючы гэта, Ісус сказаў ім: Чаму разважаеце ў сабе, маловерныя, што хлябоў не ўзялі? Яшчэ не разумееце, ні не памятаеце пяць бохнаў для пяці тысяч і колькі кошыкаў вы ўзялі? Ці не памятаеце сем хлябоў для чатырох тысяч і колькі кошаў вы ўзялі? Як вы не разумееце, што я сказаў вам не пра хлеб звяртаць увагу ад закваскі фарысеяў і садукееў? Тады яны зразумелі, што ён не сказаў сцерагчыся закваскі хлеба, а вучэння фарысеяў і садукееў.

Прышоўшы ж Ісус у мясціны Кесарыі Філіпавай, пытаў вучняў сваіх, кажучы: за каго мяне лічаць людзі, Сына Чалавечага? Яны ж казалі: адны — Іаана Хрысціцеля, іншыя ж — Ілію, іншыя ж — Ерамію ці аднаго з прарокаў. Ён кажа ім: А вы за каго мяне лічыце? Адказаўшы, Сімон Пётр сказаў: Ты ёсць Хрыстос, Сын Бога жывога. І адказваючы, Ісус сказаў яму: дабраславёны ты, Сімене Бар-іона, бо цела і кроў не адкрылі табе гэтага, але Бацька мой, які ў нябёсах. А я табе кажу, што ты ёсць Пётр, і на гэтай

скале пабудую маю супольнасць, і брамы пекла не перамогуць яе. І дам табе ключы Царства Нябёснага, і што калі звязаш на зямлі, будзе звязана ў нябёсах, і што калі развяжаш на зямлі, будзе развязана ў нябёсах. Тады ён загадаў сваім вучням, каб яны нікому не казалі, што ён ёсць Ісус Хрыстос.

Ад таго часу пачаў Ісус паказваць вучням Сваім, што Яму неабходна адысці ў Іерусалім і шмат пацярпець ад старэйшын, і першасвятароў, і кніжнікаў, і быць забітым, і трэцяга дня ўваскрэснуць. І ўзяўшы яго ў бок, Пётр пачаў дакараць яму, кажучы: Міласцівы Табе, Госпадзе! Не, не будзе Табе гэта. Ён жа, павярнуўшыся, сказаў Пятру: ідзі за мной, сатана, ты спатыканнем маім ёсць, бо не думаеш пра тое, што Божае, а пра тое, што чалавечае.

Тады Ісус сказаў сваім вучням: калі хто хоче прыйсці за мной, няхай адрачэцца ад сябе, і няхай возьме свой крыж, і няхай ідзе за мной. Бо хто захоча захаваць душу сваю, той страціць яе, а хто страціць душу сваю дзеля мяне, той знойдзе яе. Што бо карысці чалавеку, калі ён атрымае ўсё свет цэлы, а душу сваю страціць? Ці што дасць чалавек у абмен на душу сваю? Бо Сын Чалавечы прыйдзе ў славе Айца Свайго з анёламі Сваімі, і тады аддасць кожнаму паводле ўчынкаў яго. Праўдзіва кажу вам: ёсць некаторыя з тут стаячых, якія не пакаштуюць смерці, пакуль не ўбачаць Сына Чалавечага, прыходзячага ў Царстве Сваім.

І праз шэсць дзён Ісус бярэ Пятра, і Якава, і Іаана, брата яго, і ўзводзіць іх на высокую гару асобна. І быў ператвораны перад імі, і засвяціў твар яго як сонца, а адзенне яго стала белым як святло. І вось з'явіліся ім Майсей і Ілля, якія размаўлялі з ім. Адказваючы, Пётр сказаў Ісусу: Госпадзе, добра нам тут быць. Калі хочаш, зробім тут тры наметы: табе адзін, і Майсею адзін, і адзін Ілліі. Калі Ён яшчэ гаварыў, вось светлая воблака засяніла іх, і вось голас з воблака сказаў: Гэта ёсць Сын Мой возлюблены, у Якім Я ўпадабаў, Яго слухайце. І пачуўшы гэта, вучні ўпалі на твар свой і вельмі спалохаліся. І падышоўшы, Ісус дакрануўся да іх і сказаў: Устаньце і не бойцеся. Падняўшы вочы, яны нікога не бачылі, акрамя аднаго Ісуса. І калі яны сыходзілі з гары, Ісус загадаў ім, кажучы: нікому не кажыце пра гэта бачанне, пакуль Сын Чалавечы не ўваскрэсне з мёртвых. І спыталі яго вучні ягоныя, кажучы: Што ж кніжнікі кажуць, што Ілію трэба прыйсці спачатку? Але Ісус, адказваючы, сказаў ім: Ілля сапраўды прыходзіць першым і аднавіць усё. Кажу ж вам, што Ілля ўжо прыйшоў, і не пазналі яго, але зрабілі з ім усё, што хацелі, так і Сын Чалавечы павінен пакутаваць ад іх. Тады вучні зразумелі, што Ён казаў ім пра Іаана Хрысціцеля.

І калі яны прыйшлі да натоўпу, падышоў да яго чалавек, становячыся на калені перад ім і кажучы, Госпадзе,

змілуйся над маім сынам, таму што ён апантаны і цяжка пакутуе, бо часта падае ў агонь і часта ў ваду. І прынёс я яго да тваіх вучняў, і яны не змаглі яго вылечыць. Адказаўшы ж, Ісус сказаў: О пакаленне няверны і выкрыўлены! Да калі я буду з вамі? Да калі я вытрымаю вас? Прынясіце мне яго сюды. І папракнуў яго Ісус, і выйшаў ад яго дэман, і быў ацалены слуга ад той гадзіны. Тады вучні, падышоўшы да Ісуса асобна, сказалі: Чаму мы не змаглі выгнаць яго? Але Ісус сказаў ім: З-за няверства вашага. Сапраўды бо кажу вам: калі маеце веру як зярнятка гарчыцы, скажаце гары гэтай: перамясціся адсюль туды, і яна перамесціцца, і нічога не будзе немагчымым для вас. Але гэты род выходзіць толькі ў малітве і посце.

Калі яны паварочваліся ў Галілею, сказаў ім Ісус: Сын Чалавечы мае быць выдадзеным у рукі людзей І яны забуюць яго, і на трэці дзень ён будзе ўваскрэшаны. І яны засмуціліся вельмі.

Калі яны прыйшлі ў Капернаум, да Пятра падышлі тыя, хто збірае дыдрахмы, і сказалі: Ваш настаўнік не плаціць дыдрахмы? Кажа: Так. І калі ўвайшоў у дом, папярэдзіў яго Ісус, кажучы: Што табе здаецца, Сімене? Цары зямлі ад каго бяруць падаткі ці даніну — ад сваіх сыноў ці ад чужых? Кажа яму Пётр: Ад іншых. Сказаў яму Ісус: Значыць, сыны вольныя. Каб жа мы не абразілі іх, пайшоўшы да мора, кінь гачок і першую рыбу, якая выплыве, вазьмі, і адкрыўшы рот яе, знойдзеш статэр; узяўшы яго, аддай ім замест мяне і

цябе.

18

У тую гадзіну падышлі вучні да Ісуса, кажучы: Хто ж тады большы ў Царстве Нябесным? І паклікаўшы дзіця, Ісус паставіў яго ў сярэдзіне іх і сказаў, Сапраўды кажу вам: калі не павернецца і не станеце як дзеці, не ўвойдзеце ў Царства Нябёсаў. Хто прыніжае сябе як гэтае дзіця, той ёсць найбольшы ў Царстве Нябесным. і хто калі прыме такое дзіця ў імя маё, мяне прымае, А хто спакусіць аднаго з малых гэтых, якія веруюць у мяне, лепш было б яму, каб павешаны быў асліны жорнаў на шыю яго і каб ён быў патоплены ў марской глыбіні. Гора свету ад спакус, бо неабходна прыйсці спакусам, аднак гора таму чалавеку, праз якога спакуса прыходзіць. Калі ж рука твая або нага твая спакушае цябе, адсячы іх і кінь ад сябе. Лепш табе ўвайсці ў жыццё кульгавым або ўскалечаным, чым, маючы дзве рукі або дзве ногі, быць кінутым у вечны агонь. І калі вока тваё спакушае цябе, вырві яго і кінь ад сябе, бо лепей табе ўвайсці ў жыццё аднавокім, чым маючы два вочы быць кінутым у геену агнёвую. Глядзіце, не пагардзіце ніводным з гэтых малых, бо кажу вам, што анёлы іх у нябёсах заўсёды бачаць твар Бацькі майго, які ў нябёсах. Бо прыйшоў Сын Чалавечы выратаваць страчанае.

Што вам здаецца? Калі ў некаторага чалавека становіцца

сто авечак і адна з іх заблукае, ці не пакіне ён дзевяноста дзевяць на горах і, пайшоўшы, шукае тую, што заблукала? І калі яму ўдаецца знайсці яго, сапраўды кажу вам, што ён радуецца яму больш, чым дзевяноста дзевяці, якія не заблудзіліся. Такім чынам, няма волі Бацькі вашага, Які ў нябёсах, каб загінуў адзін з малых гэтых.

Калі ж брат твой згрэшыць супраць цябе, ідзі і выкажы яму наадзіне, паміж табой і ім адным. Калі ён цябе паслухае, ты здабыў брата свайго. Калі ж не пачуе, вазьмі з сабой яшчэ аднаго або двух, каб на вусны двух сведкаў або трох было ўстаноўлена кожнае слова. Калі ж ён ігнаруе іх, скажы збору; калі ж ён і збору ігнаруе, няхай будзе для цябе як язычнік і мытнік. Праўдзіва кажу вам: колькі б вы ні звязалі на зямлі, будзе звязана ў небе, і колькі б вы ні развязалі на зямлі, будзе развязана ў небе. Зноў сапраўды кажу вам, што калі двое з вас пагодзяцца на зямлі аб усякай справе, аб якой яны папрсяць, стане ім ад Бацькі майго, які ў нябёсах. Бо дзе двое ці трое сабраны ў маё імя, там я ў сярэдзіне іх.

Тады Пётр, падышоўшы да яго, сказаў: Госпадзе, колькі разоў брат мой зграшыць супраць мяне, і я дараваю яму? Да сямі разоў? Кажа яму Ісус: Не кажу табе да сямі разоў, але да семдзесяці разоў па сем.

Таму Царства Нябёснае падобна да цара-чалавека, які захацеў разлічыцца са сваімі рабамі. Калі ён пачаў

разлічвацца, быў прыведзены да яго адзін даўжнік незлічоных талантаў. Але калі ён не меў чым аддаць, гаспадар яго загадаў прадаць яго і жонку яго, і дзяцей, і ўсё, што ён меў, і аддаць. Упаўшы, раб пакланяўся яму, кажучы: Пане, будзь цярыплівы да мне, і ўсё табе аддам. Але гаспадар таго раба, зжаліўшыся, адпусціў яго і прабачыў яму пазыку. Выйшаўшы, той раб знайшоў аднаго са сваіх сяброў-рабоў, які быў павінен яму сто дэнарыяў, і, схапіўшы яго, душыў, кажучы: Аддай мне, калі што-небудзь павінен. Упаўшы таму, яго таварыш-раб у ногі яго умаляў яго, кажучы: Будзь цярыплівы да мне, і аддам табе. Ён жа не захацеў, але пайшоўшы кінуў яго ў турму, пакуль не аддасць даўжнае.

Убачыўшы ж гэта, таварышы-рабы яго вельмі засмуціліся, і, прыйшоўшы, растлумачылі свайму гаспадару ўсё, што здарылася. Тады, паклікаўшы яго, гаспадар яго кажа яму: Рабе ліхі, усю тую даўгу я адпусціў табе, бо ты прасіў мяне. Ці не было неабходна і табе пашкадаваць таго супольнага раба твайго, як і я цябе пашкадаваў? І разгневаўшыся, гаспадар яго аддаў яго катам, пакуль не аддасць усё даўжнае яму. Так і Бацька мой нябесны зробіць вам, калі не дараваць кожны брату яго ад сэрцаў вашых правіны іхнія.

19

І здарылася, калі Ісус скончыў гэтыя словы, адправіўся ад Галілеі і прыйшоў у межы Іудэі за Іарданам. І следавалі за

ім многія натоўпы, і Ён ацаліў іх там. І падышлі да яго фарысеі, выпрабоўваючы яго і кажучы яму: ці дазволена чалавеку адпусціць жонку сваю паводле ўсякай прычыны? Але Ён, адказаўшы, сказаў ім: Хіба вы не чыталі, што Той, Хто стварыў ад пачатку, зробіў іх мужчынам і жанчынай і сказаў, 3-за гэтага пакіне чалавек бацьку свайго і маці, і прыліпне да жонкі сваёй, і будуць двое адным целам. Так што яны ўжо не два, але адна плоць. Што ж Бог злучыў, чалавек няхай не аддзяляе. Яны кажуць яму: Чаму ж тады Майсей загадаў даць кнігу развода і адпусціць яе? Ён кажа ім, што Майсей з-за цвёрдасці сэрца вашага дазволіў вам адпускаць жонак ваших, але ад пачатку не было так. Я кажу вам, што той, хто развядзецца са сваёй жонкай не з-за распусты і ажэніцца з іншай, чужалажыць, і той, хто ажэніцца з разведзенай, чужалажыць. Кажуць яму вучні яго: калі такая прычына чалавека з жанчынай, не карысна ажэніцца. Ён жа сказаў ім: не ўсе прымаюць гэта слова, але толькі тыя, каму дадзена. Ёсць бо еўнухі, якія з чэрава маці былі народжаны так. І ёсць еўнухі, якія былі зроблены еўнухамі людзьмі, і ёсць еўнухі, якія зрабілі сябе еўнухамі дзеля Царства Нябёс. Хто здольны прыняць, хай прымае.

Тады да яго прынеслі дзяцей, каб ён паклаў на іх рукі і памаліўся, але вучні дакаралі іх. Але Ісус сказаў: Дазвольце дзецям і не перашкаджайце ім прыходзіць да мяне, бо такім належыць Царства Нябеснае. І, паклаўшы на іх рукі, ён пайшоў адтуль.

І вось адзін, падышоўшы, сказаў яму: Настаўнік добры, што добрае зраблю, каб мець жыццё вечнае? Але ён сказаў яму: Чаму ты называеш мяне добрым? Ніхто не добры, акрамя аднаго Бога. Калі ж ты хочаш увайсці ў жыццё, захоўвай заповедзі. Кажы яму: Якіх? А Ісус сказаў: Не забівай, не чыні пералюбу, не крадзі, не сведчы ілжыва, Шануй бацьку і маці, і будзеш любіць свайго суседа, як сябе самога. Кажы яму маладзенец: усё гэта я захаваў з маладосці маёй, чаго яшчэ не хапае? Сказаў яму Ісус: калі ты хочаш быць дасканалым, ідзі, праймай тваю маёмасць і аддай бедным, і будзеш мець скарб на небе, і прыходзь, ідзі за мной. Пачуўшы гэта, малады чалавек пайшоў сумуючы, бо меў шмат маёмасці. А Ісус сказаў сваім вучням: сапраўды кажу вам, што багаты з цяжкасцю ўвойдзе ў царства нябёсаў. Зноў жа кажу вам: лягчэй вярблюду прайсці праз вока іглы, чым багатаму ўвайсці ў Царства Божае. Пачуўшы гэта, вучні яго вельмі здзіўляліся, кажучы: Хто ж тады можа быць выратаваны? Паглядзеўшы ж, Ісус сказаў ім: у людзей гэта немагчыма, але ў Бога ўсё магчыма. Тады Пётр, адказваючы, сказаў яму: Вось мы пакінулі ўсё і паследавалі за табой, што ж тады будзе нам? Але Ісус сказаў ім: Сапраўды кажу вам, што вы, якія паследавалі за мной, у адраджэнні, калі Сын Чалавечы сядзе на троне славы Сваёй, сядзіце таксама вы на дванаццаці тронах, судзячы дванаццаць плямёнаў Ізраіля. І кожны, хто пакінуў дамы, ці братоў, ці сяцёр, ці бацьку, ці маці, ці жонку, ці дзяцей, ці палі дзеля імя майго, стократна атрымае і жыццё вечнае ўспадкуе. Многія ж будуць першыя апошнімі, і апошнія

першымі.

20

Бо падобнае царства нябёснае да гаспадара дома, які
выйшаў раніцай наняць работнікаў у свой вінаграднік. І
пагадзіўшыся з работнікамі на дэнарый за дзень, ён паслаў
іх у свой вінаграднік. І выйшаўшы каля трэцяй гадзіны, ён
убачыў іншых, якія стаялі на рыначнай плошчы
бяздзеяльнымі. І тым сказаў: Ідзіце і вы ў вінаграднік, і што
будзе справядлівым, дам вам. А яны пайшлі прэч. Зноў
выйшаўшы каля шостаі і дзевятай гадзіны, ён зрабіў тое ж
самае. Аб адзінаццатай гадзіне выйшаўшы, ён знайшоў
іншых, якія стаялі бяздзеяльнымі, і каза ім: чаму тут стаіце
цэлы дзень бяздзеяльнымі? Кажуць яму, што ніхто нас не
наняў. Каза ім: ідзіце і вы ў вінаграднік, і што будзе
справядлівым, атрымаеце. А калі надышоў вечар, гаспадар
вінаградніка каза свайму ўпраўляючаму: паклічы
работнікаў і аддай ім плату, пачынаючы ад апошніх да
першых. І тыя, хто прыйшоў каля адзінаццатай гадзіны,
атрымалі па дэнарыю. Прыйшоўшы ж першыя лічылі, што
больш возьмуць, і ўзялі яны таксама па дэнарыю. Узяўшы
ж, яны нарэкалі на гаспадара дома. кажучы, што гэтыя
апошнія адну гадзіну працавалі, і ты зрабіў іх роўнымі з
намі, хто панёс цяжар дня і спёку Але адказаўшы, сказаў
аднаму з іх: Таварыш, не крыўджу цябе. Хіба не на
дынарый ты пагадзіўся са мной? Вазьмі тваё і ідзі, бо хачу

гэтаму апошняму даць столькі ж, колькі і табе, Ці не дазволена мне рабіць тое, што хачу, з маім? Калі вока тваё злое таму, што я добры? Такім чынам апошнія будуць першымі, і першыя апошнімі, бо многія пакліканыя, але нешматлікія абраныя.

І ідучы ўгару ў Іерусалім, Ісус узяў дванаццаць вучняў асобна ў дарозе і сказаў ім, Вось мы ідзём у Іерусалім, і Сын Чалавечы будзе выдадзены галоўным святарам і кніжнікам, і яны асудзяць Яго на смерць, І яны аддадуць яго народам на высмейванне, бічаванне і распяцце, і на трэці дзень ён устане.

Тады падышла да яго маці сыноў Зебедея з сынамі сваімі, пакланяючыся і просячы нешта ў яго. Ён жа сказаў ёй: Што хочаш? Яна кажа яму: Скажы, каб сядзелі гэтыя два сыны мае, адзін справа ад цябе і адзін злева ад цябе ў царстве тваім. Адказаўшы, Ісус сказаў: Не ведаеце, што просіце. Ці здольныя выпіць кубак, які я збіраюся выпіць, або прыняць хрышчэнне, якім я хрышчуся? Яны кажуць яму: Здольныя. І кажа ім: кубак сапраўды мой вы выпіце, і хрышчэннем, якім я хрышчуся, вы будзеце ахрышчаны, але сядзець з правага майго боку і з левага майго боку не маё даць, а толькі тым, каму падрыхтавана ад бацькі майго. І калі дзесяць пачулі, яны абурыліся на двух братоў. Але Ісус, паклікаўшы іх, сказаў: Ведаеце, што правіцелі народаў пануюць над імі, і вялікія ўладарствуюць над імі. Не так будзе ў вас, але хто хоча ў вас вялікім стаць, будзе вашым

слугам. і хто калі хоча ў вас быць першым, будзе вашым рабом Так жа, як Сын Чалавека не прыйшоў, каб Яму паслужылі, але каб паслужыць і аддаць душу Сваю як выкуп замест многіх.

І калі яны выходзілі з Ерыхона, за ім ішоў вялікі натоўп. І вось два сляпыя, якія сядзелі каля дарогі, пачуўшы, што Ісус праходзіць міма, закрычалі, кажучы: памілуй нас, Госпадзе, Сыне Давідаў! Натоўп жа дакараў іх, каб яны маўчалі, але яны яшчэ мацней крычалі, кажучы: Зьлітуйся над намі, Госпадзе, Сыне Давідаў! І, спыніўшыся, Ісус паклікаў іх і сказаў: што хочаце, каб я зрабіў вам? Кажуць яму: Пане, каб адчыніліся нашыя вочы. Маючы спагаду, Ісус дакрануўся да іх вачэй, і адразу прагледзелі іх вочы, і яны паследавалі за ім.

21

І калі яны наблізіліся да Іерусаліма і прыйшлі ў Віфсэгію да гары Алівай, тады Ісус паслаў двух вучняў. Кажучы ім: Ідзіце ў вёску, што супраць вас, і адразу знойдзеце прывязаную аслу і жарабя з ёю; развязаўшы, прынясіце мне. І калі хто-небудзь вам скажа што-небудзь, вы скажаце, што Гаспадар мае ў іх патрэбу, і адразу ж Ён пашле іх. Усё ж гэта здарылася, каб спраўдзілася сказанае праз прарока, які казаў, Скажыце дачцэ Сіёна: вось цар твой прыходзіць да цябе пакорлівы і ўзняўшыся на асла і жарабя, сына жывёлы

цяглавой.

Пайшоўшы, вучні зрабілі так, як загадаў ім Ісус. Яны прывялі асліцу і жарабя, паклалі на іх свае адзенні, і ён сеў на іх. А найбольшы натоўп расцілаў сваё адзенне на дарозе, а іншыя сякалі галіны з дрэў і расцілалі на дарозе. А натоўпы, тыя, якія ішлі наперадзе, і тыя, якія ішлі следам, крычалі, кажучы: Асана сыну Давіда! Дабраславёны той, хто прыходзіць у імя Госпада! Асана ў найвышэйшых!

І калі ён увайшоў у Іерусалім, усё горада ўзрушылася, кажучы: Хто гэта? А натоўпы казалі: Гэта Ісус, прарок з Назарэта Галілейскага.

І ўвайшоў Ісус у храм Бога, і выгнаў усіх, хто прадаваў і купляў у храме, і перакінуў столы менавал, і крэслы тых, хто прадаваў галубоў, і кажа ім: Напісана: дом мой домам малітвы названы будзе, вы ж яго зрабілі пячорай разбойнікаў.

І падышлі да яго кульгавыя і сляпыя ў храме, і ён выляча іх. Убачыўшы але галоўныя святары і пісары дзівы, якія ён зрабіў, і дзяцей, крычачых у храме і кажучых: Восана сыну Давіда, яны абурыліся. І казалі яму: Ты чуеш, што гэтыя кажуць? Але Ісус кажа ім: Так, ніколі не чыталі вы, што з рота немаўлят і тых, што ссучь, я падрыхтаваў хвалу? І, пакінуўшы іх, выйшаў за горад у Віфанію і начаваў там.

Раніцай жа, вяртаючыся ў горад, ён адчуў голад, і, бачачы адну смакоўню на дарозе, прыйшоў да яе і нічога не знайшоў на ней, акрамя толькі лісця, і кажа ёй: Больш ніколі з цябе плод не будзе да веку. І адразу засохла смакоўня. І пабачыўшы гэта, вучні здзівіліся і сказалі: Як адразу высахла смакоўня? Адказаўшы ж, Ісус сказаў ім: Сапраўды кажу вам, калі вы маеце веру і не сумняецца, не толькі тое з фігавым дрэвам зробіце, але нават калі гэтай гары скажаце: Узнімайся і кідайся ў мора, здзейсніцца. І ўсё, колькі б вы ні папрасілі ў малітве з верай, атрымаеце.

І калі ён прыйшоў у храм, падышлі да яго, калі ён навучаў, галоўныя святары і старэйшыны народа, кажучы: якой уладай ты робіш гэтыя рэчы, і хто даў табе гэтую ўладу? Адказаўшы, Ісус сказаў ім: Запытаю вас і я адно слова — калі скажаце мне яго, і я вам скажу, у якой уладзе гэтыя рэчы раблю. Хрышчэнне Іаана адкуль было — з неба ці з людзей? Яны ж разважалі сярод сябе, кажучы: калі скажам — з неба, скажа нам: чаму ж не паверылі яму? Калі ж скажам, што ад людзей, баімся натоўпу, бо ўсе лічаць Іаана прарокам. І адказаўшы Ісусу, сказалі: Не ведаем. Сказаў ім і Ён: Ні я кажу вам, у якой уладзе гэта раблю.

Што ж вам здаецца? Нехта чалавек меў двух дзяцей, і, падышоўшы да першага, сказаў: дзіця, ідзі сёння і працуй у маім вінаградніку. Але той адказаў і сказаў: Не хачу. Аднак пазней, пашкадаваўшы, пайшоў. І, падышоўшы да другога, сказаў таксама. А ён, адказаўшы, сказаў: Я, пане, — і не

пайшоў. Хто з двух выканаў волю бацькі? Кажуць яму: першы. Ісус кажа ім: сапраўды кажу вам, што падатковыя зборшчыкі і блудніцы ідуць наперад вас у Царства Божае. Бо прыйшоў да вас Іаан шляхам справядлівасці, і не паверылі вы яму, а падатчыкі і блудніцы паверылі яму; вы ж, убачыўшы гэта, не пакаяліся пазней, каб паверыць яму.

Іншую прытчу слухайце. Быў нехта чалавек, гаспадар дома, які пасадзіў вінаграднік і паставіў вакол яго агароджу, і выкапаў у ім давільнію, і пабудаваў вежу, і аддаў яго земляробам, і адправіўся ў чужыя краі. Калі ж наблізіўся час пладоў, ён паслаў сваіх рабоў да земляробаў узяць свае плады. І ўзяўшы фермеры рабоў яго, аднаго пабілі, аднаго ж забілі, аднаго ж пабілі камянямі. Зноў ён паслаў іншых рабоў, больш, чым першых, і яны зрабілі з імі тое ж самае. Пазней жа ён паслаў да іх свайго сына, кажучы: пасаромяцца майго сына. Тыя ж фермеры, убачыўшы сына, сказалі сабе: Гэта спадчыннік, ідзем, забём яго і захопім ягоную спадчыну. І ўзяўшы яго, яны выгналі вонкі з вінаградніка і забілі. Калі ж прыйдзе гаспадар вінаграднага саду, што зробіць з тымі фермерамі? Кажуць яму: злых дрэнна згубіць, і вінаграднік аддасць іншым земляробам, якія аддадуць яму плады ў свае часы. Кжа ім Ісус: Ніколі не чыталі вы ў Пісаннях: камень, які адкінулі будаўнікі, гэты стаў галоўным вугальным каменем; ад Госпада здарылася гэта, і ёсць дзіўнай у вачах нашых?

Таму кажу вам, што будзе ўзята ад вас Царства Божае і

будзе дадзена народу, які прыносяць плады яго. І той, хто ўпадзе на камень гэты, разабецца на кавалкі, а на каго ён упадзе, таго разатры. І паслухаўшы першасвятары і фарысеі яго прытчы, ведалі, што пра іх ён кажа. І, шукаючы яго схапіць, яны баяліся натоўпаў, бо мелі яго як прарока.

22

І адказваючы, Ісус зноў сказаў ім у прытчах, кажучы: Царства Нябёснае было падобнае да чалавека-цара, які зрабіў вяселле для свайго сына. І паслаў рабоў сваіх клікаць запрошаных на вяселле, і яны не хацелі прыйсці. Зноў ён паслаў іншых рабоў, кажучы: Скажыце запрошаным: вось я падрыхтаваў лепшае маё, быкі мае і тлустыя забітыя, і ўсё гатова, прыходзьце на вяселле. Але яны, заняўшы, пайшлі прочь: адзін — у сваё поле, а другі — у сваю гандлю. А астатнія, захапіўшы яго рабоў, абразілі і забілі. Пачуўшы гэта, той кароль разгневаўся, і, паславшы свае войскі, знішчыў тых забойцаў і спаліў іх горад. Тады ён кажа сваім рабам: вяселле сапраўды гатовае, але запрошаныя не былі годныя. Ідзіце таму на выходы шляхоў, і колькі калі знойдзеце, паклічце на вяселле. І выйшаўшы, тыя рабы на дарогі сабралі ўсіх, колькі знайшлі, ліхіх і добрых, і напоўніўся вяселле ляжачымі. Увайшоўшы ж цар, каб паглядзець на ляжачых, убачыў там чалавека, не апранутага ў вясельнае адзенне. І кажа яму: Таварышу, як ты ўвайшоў сюды, не маючы вясельнага адзення? А ён быў

прымушаны да маўчаньня. Тады цар сказаў слугам:
Звязаўшы яго ногі і рукі, падыміце яго і выкіньце ў
знешнюю цемру, там будзе плач і скрыгат зубоў. Многія бо
ёсць пакліканыя, нямногія ж выбраныя.

Тады фарысеі, пайшоўшы, узялі раду, каб злавіць яго ў
слове. І пасылаюць да яго вучняў сваіх разам з іродыянамі,
кажучы: Настаўнік, ведаем, што ты праўдзівы і шляху
Божаму ў праўдзе навучаеш, і не мае для цябе значэння
нічыя меркаванні, бо не глядзіш на твар чалавечы. Скажы
ж нам, што ты думаеш; ці дозволена даваць даніну Цэзару,
ці не? Ведаючы ж Ісус злосць іх, сказаў: Што мяне
выпрабоўваеце, лжэцы? Пакажыце мне манету падатку. А
яны прынеслі яму дэнарыў. І кажа ім: чый гэты вобраз і
надпіс? Кажуць яму: Кесара. Тады кажа ім: Аддайце ж тое,
што Кесара, Кесару і тое, што Бога, Богу. І пачуўшы,
здзівіліся, і, пакінуўшы яго, адышлі.

У той дзень прыйшлі да яго садукееі, якія казалі, што няма
ўваскрасення, і запыталі яго Кажучы: Настаўнік, Майсей
сказаў: калі хто памрэ, не маючы дзяцей, брат яго ажэніцца
з жонкаю яго і ўзбудзіць насенне брату яго. Былі ж сярод
нас сем братоў, і першы, ажаніўшыся, памёр і, не маючы
нашчадкаў, пакінуў жонку свайму брату. Падобна і другі, і
трэці, да семі. Пазней жа за ўсіх памерла і жанчына. У
васкрасенні жа чыёй з сямі будзе жанчына? Бо ўсе мелі яе.
Адказаўшы, Ісус сказаў ім: Памыляецеся, не ведаючы
Пісаньняў ані сілы Божай. Бо ва ўваскрасенні ні не жэняцца,

ні не выдаюцца замуж, але зяўляюцца як пасланцы Бога ў небе. А аб уваскрасенні мёртвых хіба вы не читалі сказанага вам Богам, Я ёсць Бог Абрагама, і Бог Ісаака, і Бог Якава; Бог не ёсць Богам мёртвых, але жывых. І паслухаўшы, натоўпы здзіўляліся яго навучанню.

Тыя ж фарысеі, пачуўшы, што ён заціснуў вусны садукеем, сабраліся разам. І запытаў адзін з іх, законнік, спакушаючы яго і кажучы, Настаўнік, якая заповедь найбольшая ў законе? А Ісус сказаў яму: Ты будзеш любіць Госпада Бога твайго ўсім сэрцам тваім, і ўсёю душою тваёю, і ўсім розумам тваім. Гэта ёсць першая і вялікая заповедзь. Другая ж падобная да гэтай: будзеш любіць блізкага свайго, як сябе самога. У гэтых двух заповедзях увесь закон і прарокі вісяць.

Калі сабраліся фарысеі, запытаў іх Ісус Кажучы: Што вам здаецца аб Хрысце? Чый Ён сын? Кажуць яму: Давіда. Кажам: Як жа Давід у Духу называе яго Госпадам, кажучы? Сказаў Гасподзь Госпаду майму: сядзі па правую руку ад мяне, пакуль не пакладу ворагаў тваіх падножжам ног тваіх.

Калі ж Давід клічэ яго Госпадам, дык як ён яго сынам зяўляецца?

І ніхто не быў здольны адказаць яму слова, і ніхто не асмеліўся з таго дня больш пытаць яго.

Тады Ісус гаварыў да натоўпаў і да сваіх вучняў Кажучы, на Майсеевым месцы селі кніжнікі і фарысеі. Усё, што яны могуць сказаць вам захоўваць, захоўвайце і рабіце, але паводле ўчынкаў іх не рабіце, бо яны кажуць і не робяць. Яны звязваюць цяжкія і цяжка пераносныя цяжары і кладуць на плечы людзей, але сваім пальцам не хочуць рухнуць іх. Усе ж справы свае робяць, каб быць бачанымі людзьмі. Бо пашыраюць філактэры свае і павялічваюць бахрому адзення свайго, Яны любяць месца гонару на бяседах і галоўныя месцы ў сходах. і прывітанні на рынкавых плошчах, і каб людзі называлі іх рабі Вы ж не павінны называцца рабі, бо адзін ваш настаўнік — Хрыстос, а ўсе вы — браты. І бацькам не называйце нікога на зямлі, бо адзін ёсць Бацька ваш, Які ў нябёсах. І не называйцеся настаўнікамі, бо адзін ваш настаўнік — Хрыстос. Той жа, хто большы сярод вас, будзе вашым слугам. Хто ўзвялічыць сябе, будзе прыніжаны, і хто прыніжыць сябе, будзе ўзвялічаны.

Гора ж вам, кніжнікі і фарысеі крывадушнікі, бо паядаеце дамы ўдоў і пад прэтэкстам доўга моліцеся, таму прымеце большы суд. Гора вам, кніжнікі і фарысеі ліцамеры, бо вы зачыняеце Царства Нябёснае перад людзьмі: самі не ўваходзіце і тым, хто ўваходзіць, не дазваляеце ўвайсці. Гора вам, кніжнікі і фарысеі крывадушнікі, бо вы абходзіце

мора і сушу, каб зрабіць аднаго прышэльца, і калі ён становіцца такім, робіце яго сынам геены ўдвая больш за вас. Гора вам, сляпыя правадыры, якія кажуць: хто прысягне ў храме, тое нічога, а хто прысягне золатам храма, той павінен. Дурні і сляпыя! Хто бо большы: золата ці храм, які асвятчае золата? І хто прысягае ахвярнікам, гэта нічога не значыць, а хто прысягае дарам, які на ім, той абавязаны. Дурні і сляпыя, што ж большае: дар ці ахвярнік, які асвятчае дар? Той, хто прысягнуў алтаром, прысягае ім і ўсім, што на ім І той, хто прысягнуў у храме, прысягае ім і тым, хто жыве ў ім, І той, хто прысягнуў небам, прысягае тронам Божым і Тым, Хто сядзіць на ім. Гора вам, кніжнікі і фарысеі ліцамеры, таму што вы даяце дзесяціну з мяты, і крапу, і тміну, і пакінулі цяжэйшае закона: суд, і міласэрнасць, і веру. Гэта трэба было рабіць, і таго не пакідаць. Сліпыя правадыры, якія працэджваюць камара, а вярблюда праглынаюць Гора вам, кніжнікі і фарысеі крывадушнікі, бо чысціце знадворку кубак і міску, а ўнутры яны поўныя рабавання і несправядлівасці. Фарысей сляпы, ачысці спачатку ўнутранае кубка і міскі, каб стала чыстым і знешняе іх. Гора вам, кніжнікі і фарысеі лжэцы, бо вы падобныя да пабеленых магіл, якія звонку выглядаюць прыгожымі, а ўнутры поўныя костак мёртвых і ўсякай нячыстасці. Такім чынам і вы знадворку сапраўды з'яўляецеся людзям праведнымі, але знутры поўныя ліццемерства і беззаконства. Гора вам, кніжнікі і фарысеі крывадушнікі, бо будзеце магілы прарокаў і ўпрыгожваеце помнікі праведных, І кажаце: калі б мы былі ў дні бацькоў

наших, не былі б мы супольнікамі іх у крыві прарокаў. Такім чынам, вы сведчыце самі супраць сябе, што вы сыны тых, хто забіў прарокаў. І вы запоўніце меру бацькоў вашых. Змеі, нашчадкі гадзюк, як уцячэце ад суду пекла? Таму вось я пасылаю да вас прарокаў і мудрых і кніжнікаў, і з іх вы забяце і ўкрыжуеце, і з іх вы будзеце бічаваць у сходах вашых і будзеце пераследаваць ад горада ў горад, каб прыйшла на вас уся справядлівая кроў, якая льецца на зямлі, ад крыві Авеля справядлівага да крыві Захарыі, сына Варахіі, якога вы забілі паміж храмам і ахвярнікам. Праўдзіва кажу вам, што ўсё гэта прыйдзе на гэта пакаленне. Іерусаліме, Іерусаліме, які забіваеш прарокаў і камянуеш пасланных да цябе, колькі разоў жадаў я сабраць дзяцей тваіх, як птушка збірае птушанят сваіх пад крылы, а вы не захацелі. Вось пакідаецца вам дом ваш спустошаным. Бо я кажу вам: не ўбачыце мяне адсюль, пакуль не скажаце: Дабраславёны Той, Хто прыходзіць у імя Госпада.

24

І выйшаўшы, Ісус ішоў ад храма, і падышлі вучні яго, каб паказаць яму будынку храма. А Ісус сказаў ім: Ці не бачыце ўсяго гэтага? Сапраўды кажу вам: не застанецца тут каменя на камені, які не быў бы разбураны. Калі ён сядзеў на Аліўнай гары, да яго падышлі вучні асобна і сказалі: Скажы нам, калі гэта будзе, і які знак Тваёй зявы і завяршэння веку? І адказваючы, Ісус сказаў ім: Глядзіце, каб ніхто вас не

звёў. Многія бо прыйдуць на імя маё, кажучы: Я ёсць Хрыстос, і многіх зведуць. Вы будзеце чуць пра войны і чуткі пра войны, глядзіце не трывожцеся, бо неабходна ўсяму здарыцца, але яшчэ не канец. Паўстане бо народ на народ і царства на царства, і будуць голады і моры, і землятрусы ў розных месцах, Усё гэта — пачатак родавых болей. Тады яны аддадуць вас на пакуты і забюць вас, і вы будзеце ненавідзімыя ўсім народам і з-за імя майго. І тады многія спакусяцца, і адзін аднаго выдадуць, і будуць ненавідзець адзін аднаго. І многія лжэпрарокі паўстануць і зведуць многіх. І праз тое, што памножыцца беззаконне, астыне любоў многіх. Але той, хто вытрымае да канца, будзе выратаваны. І будзе абвешчана гэта добрая навіна царства ў цэлым насяленым свеце ў сведчанне ўсім народам, і тады прыйдзе канец. Калі ж вы ўбачыце агіднасць спусташэння, сказаную праз прарока Даніла, якая стаіць у святых месцы, — хто чытае, няхай разумее тады тыя, хто ў Іудэі, няхай уцякаюць у горы той, хто на даху, няхай не сыходзіць узяць рэчы з дому свайго і той, хто ў полі, няхай не вяртаецца назад, каб узяць адзенне сваё. Гора ж тым, што маюць у ўлонне, і тым, што кормяць, у тыя дні. Маліцеся ж, каб ваша ўцёкі не адбылася зімой ані ў суботу. Будзе бо тады пакута вялікая, якой не было ад пачатку свету да цяпер і не будзе. І калі б не былі скарачаны тыя дні, не была б выратавана ніякая плоць, але дзеля выбраных будуць скарачаны тыя дні. Тады, калі хто вам скажа: Вось тут Хрыстос ці тут, — не верце, Бо паўстануць ілжэхрысты і ілжэпрарокі, і дадуць вялікія знакі і цуды, каб

падмануць, калі магчыма, нават абраных. Вось я сказаў вам наперад. Калі таму яны скажуць вам: Вось Ён у пустыні, — не выходзьце; Вось Ён у каморах, — не верце, Бо як маланка выходзіць з усходу і зяўляецца аж да захаду, так будзе і зяўленне Сына Чалавечага. Бо дзе ёсць труп, там збяруцца арлы.

Адразу ж пасля гора тых дзён сонца будзе зацемнена, і месяц не дасць свайго святла, і зоркі будуць падаць з неба, і сілы нябёсаў будуць пахістнуты.

І тады зявіцца знак Сына Чалавечага ў небе, і тады будуць галасіць усе плямёны зямлі, і ўбачаць Сына Чалавечага, які прыходзіць на воблаках нябесных з моцай і славай вялікай. І пашле Ён паслоў Сваіх з трубным голасам вялікім, і яны збяруць абраных Яго з чатырох ветраў ад краёв нябёс да краёв іх. Ад фігавага дрэва вучыцца параболе. Калі ўжо галіна яго робіцца мяккай і лісце выпускае, ведаецца, што блізка лета. Так і вы, калі ўбачыце ўсё гэта, ведайце, што блізка, на парозе. Сапраўды кажу вам, не мінае гэта пакаленне, пакуль усё гэта не здзейсніцца. Неба і зямля прайдуць, але словы мае не прайдуць. Аб тым дні і гадзіне ніхто не ведае, ні пасланцы нябёсаў, толькі мой Бацька адзін. Як жа ў дні Ноя, так будзе і прышэсце Сына Чалавечага. Бо як жа былі ў тыя дні перад патопам: елі і пілі, жэніліся і аддавалі ў шлюб, аж да таго дня, калі Ной увайшоў у каўчэг, І не ведалі, пакуль не прыйшоў потоп і не ўзяў усіх, так будзе і з прышэсцем Сына Чалавечага. Тады

двое будуць у полі: адзін будзе ўзяты, а адзін пакінуты. Дзве жанчыны малоць у млыне, адна будзе ўзята, а адна пакінута. Будзьце пільныя, таму што не ведаеце, у якую гадзіну Пан ваш прыходзіць. Тое ж ведайце, што калі б гаспадар дома ведаў, у якую варту прыходзіць злодзей, ён пільнаваў бы і не дазволіў бы пракапаць свой дом. Таму і вы будзьце гатовыя, бо ў якую гадзіну не думаеце, Сын Чалавечы прыходзіць.

Хто ж тады ёсць верны і мудры раб, якога гаспадар яго пастанавіў над сваёй службай, каб даваць ім ежу ў свой час? Дабраславёны той раб, якога яго гаспадар, прыйшоўшы, знойдзе робячым так. Праўдзіва кажу вам, што над усімі маёмасцямі яго пастаўіць яго. Калі ж скажа той дрэнны раб у сэрцы сваім: Затрымліваецца пан мой прыйсці і пачне біць сваіх таварышаў-рабоў, а ёсць і піць з пяніцамі, Прыйдзе гаспадар таго раба ў дзень, які не чакае, і ў гадзіну, якую не ведае. І разатне яго надвое, і частку яго з лжэцамі пакладзе; там будзе плач і скрыгatanне зубоў.

25

Тады будзе падобнае царства нябёсаў да дзесяці дзевам, якія, узяўшы свае лямпады, выйшлі насустрач жаніху. Пяць жа з іх былі мудрыя, і пяць — дурныя. Якія дурныя, узяўшы свае факелы, не ўзялі з сабой алею. А мудрыя ўзялі алей у свае пасудзіны разам са сваімі свечачамі. Але калі малады

затрымліваўся, усе зрабіліся сонныя і заснулі. Сярод ночы ж крык раздаўся: вось жаніх ідзе, выходзьце насустрач яму. Тады ўсталі ўсе тыя дзевы і ўпрыгожылі свае лямпады. А дурныя сказалі мудрым: дайце нам з вашай алеі, бо нашы смалоскіпы гаснуць. Але адказалі мудрыя, кажучы: каб не не хапіла нам і вам, ідзіце лепш да тых, хто продзе, і купіце сабе. Калі яны адыходзілі купіць, прыйшоў жаніх, і гатовыя ўвайшлі з ім на вяселле, і дзверы зачыніліся. Пазней жа прыходзяць і астатнія дзевы, кажучы: Пане, пане, адчыні нам. Але ён адказаў і сказаў: Сапраўды кажу вам, не ведаю вас. Будзьце пільныя, таму што не ведаеце ні дня, ні гадзіны, у якую Сын Чалавечы прыходзіць.

Бо дакладна як чалавек, адпраўляючыся ў падарожжа, паклікаў сваіх уласных рабоў і перадаў ім сваю маёмасць, І аднаму сапраўды даў пяць талантаў, другому два, а трэцяму адзін, кожнаму паводле ўласнай сілы, і неадкладна паехаў за мяжу. Пайшоўшы ж той, хто ўзяў пяць талантаў, папрацаваў з імі і зрабіў іншыя пяць талантаў. Падобна таксама і той, хто атрымаў два, здабыў і ён сам іншыя два. Але той, хто ўзяў адзін, адышоўшы, выкапаў у зямлі і схавав срэбра свайго гаспадара. Пасля доўгага часу прыходзіць гаспадар тых рабоў і разлічваецца з імі. І падышоўшы той, хто ўзяў пяць талантаў, прынёс іншыя пяць талантаў, кажучы: Пане, пяць талантаў ты даручыў мне, глядзі, іншыя пяць талантаў я здабыў на іх. Сказаў яму гаспадар яго: Добра, рабе добры і верны! Над малым быў верны, над многім цябе пастаўлю. Увайдзі ў радасць гаспадара твайго.

Падышоўшы жа і той, хто ўзяў два таланты, сказаў: пане, два таланты ты мне даверыў, глядзі, яшчэ два таланты я здабыў на іх. Сказаў яму гасподар яго: Добра, рабе добры і верны! Над малым быў верны, над многім цябе пастаўлю. Увайдзі ў радасць гасподара твайго. Падышоўшы ж і той, хто ўзяў адзін талант, сказаў: Пане, я пазнаў цябе, што ты цвёрды чалавек, жнеш дзе не сеяў і збіраеш адкуль не раскідаў, І спалохаўшыся, адышоўшы, я схаваў талант твой у зямлі; глядзі, маеш тваё. Адказаўшы ж, гаспадар яго сказаў яму: злы рабе і лянiвы, ты ведаў, што жну дзе не пасеяў і збіраю адкуль не рассяў. Таму табе было неабходна аддаць срэбра маё банкірам, і прыйшоўшы, я атрымаў бы маё з працэнтам. Падымеце ж ад яго талант і дайце таму, хто мае дзесяць талантаў. Бо таму, хто мае ўсё, будзе дадзена і будзе мець дастатак, а ад таго, хто не мае, і тое, што мае, будзе ўзята ад яго. І бескарыснага раба выкіньце ў знешнюю цемру, там будзе плач і скрыгат зубоў.

Калі ж прыйдзе Сын Чалавечы ў славе Сваёй і ўсе святыя пасланцы з Ім, тады Ён сядзе на троне славы Сваёй, І будуць сабраны перад ім усе народы, і ён аддзеліць іх адзін ад аднаго, як пастух аддзяляе авечак ад казлят. І паставіць ён авечак справа ад сябе, а казлят злева. Тады скажа кароль тым, хто па правую руку ад яго: ідзіце, блаславёныя Бацькі майго, успадкуйце падрыхтаванае вам каралеўства ад заснавання свету. Бо я быў галодны, і вы далі мне есці, я адчуваў смагу, і вы напалі мяне, я быў чужынцам, і вы прынялі мяне, Быў голы, і вы адзелі мяне, захварэў, і вы

наведалі мяне, быў у турме, і вы прыйшлі да мяне. Тады адкажуць яму праведныя, кажучы: Пане, калі мы бачылі Цябе галодным і накармілі, ці смагнуўшым і нападлі? Калі ж мы бачылі цябе чужынцам і прынялі, ці голым і апранулі? Калі ж мы бачылі цябе слабым ці ў турме і прыйшлі да цябе? І адказаўшы, кароль скажа ім: праўда кажу вам, наколькі зрабілі аднаму з гэтых братоў маіх найменшых, мне зрабілі. Тады скажа і тым, хто злева: ідзіце ад мяне, проклятыя, у вечны агонь, падрыхтаваны дзблу і паслам яго. бо я быў галодны, і вы не далі мне есці, я адчуваў смагу, і вы не далі мне напіцца, Чужынцам быў я, і не прынялі вы мяне, голы быў, і не адзелі вы мяне, слабы быў і ў турме, і не наведалі вы мяне. Тады яны адкажуць яму, кажучы: Пане, калі мы бачылі цябе галодным ці смагнеючым, ці чужынцам, ці голым, ці слабым, ці ў турме, і не паслужылі табе? Тады адкажа ім, кажучы: сапраўды кажу вам, паколькі не зрабілі вы аднаму з гэтых найменшых, то і Мне не зрабілі. І адыдуць гэтыя ў вечнае пакаранне, а праведныя — ў вечнае жыццё.

26

І здарылася, калі Ісус скончыў усе гэтыя словы, сказаў ён вучням сваім, Вы ведаеце, што праз два дні наступае Пасха, і Сын Чалавечы выдаецца на ўкрыжаванне. Тады былі сабраны галоўныя святары, і пісары, і старэйшыны народа ў двор галоўнага святара, якога называлі Каяфа. І яны

параіліся, каб Ісуса падступам схапіць і забіць. Але казалі:
Не падчас свята, каб не ўзнік бунт сярод народа.

Тага ж Ісуса, які быў у Віфаніі ў доме Сімона пракажонага, Падышла да яго жанчына, маючая алебастрыны флакон вельмі каштоўнай міры, і паліла на яго галаву, калі ён ляжаў. Убачыўшы гэта, вучні яго абурыліся, кажучы: Навошта гэтае марнаванне? Бо гэтае міра магло быць прададзена за вялікія грошы і дадзена беднякам. Ведаючы гэта, Ісус сказаў ім: Чаму вы прычыняеце клопат жанчыне? Бо добрую справу яна зрабіла для мяне. Бо бедных заўсёды маеце з сабою, а мяне не заўсёды маеце. Бо гэтая, паліўшы гэты пакой на цела маё, зрабіла гэта, каб пахаваць мяне. Сапраўды кажу вам: дзе б ні была абвешчана гэтая добрая навіна ў цэлым свеце, будзе сказана і тое, што яна зрабіла, у памяць пра яе.

Тады адзін з дванаццаці, званы Юда Іскарыйёт, пайшоў да вярхоўных святароў і сказаў, Што вы хочаце мне даць, і я вам перадам яго? А яны паставілі яму трыццаць срэбранікаў. І ад таго часу ён шукаў зручны момант, каб яго выдаць.

У першы ж дзень апраснакоў прыйшлі вучні да Ісуса, кажучы яму: дзе ты хочаш, каб мы падрыхтавалі табе есці Пасху? А ён сказаў: Ідзіце ў горад да таго чалавека і скажыце яму: Настаўнік кажа: час мой блізка, у цябе буду святкаваць Пасху з вучнямі маімі. І зрабілі вучні так, як

загадаў ім Ісус, і падрыхтавалі Пасху. Калі надышоў вечар, ён ляжаў з дванаццацю. І калі яны елі, Ён сказаў: сапраўды кажу вам, што адзін з вас здасць Мяне. І вельмі сумуючы, пачаў кожны з іх казаць яму: ці не я, Госпадзе? Той жа, адказаўшы, сказаў: Той, хто ўмачыў са мной руку ў міску, гэты мяне здрадзіць. Сапраўды Сын чалавека ідзе, як напісана пра яго, але гора таму чалавеку, праз якога Сын чалавека здаецца. Добра было б яму, калі б не нарадзіўся той чалавек. Адказваючы ж, Юда, які здаваў яго, сказаў: Ці не я, рабі? Кажа яму: Ты сказаў. Калі яны елі, Ісус узяў хлеб і, падзякаваўшы, зламаў і даваў вучням і сказаў: вазьміце, ядзіце, гэта ёсць цела маё. І ўзяўшы чашу і падзякаваўшы, даў ім, кажучы: пійце з яе ўсе. Бо гэта ёсць кроў мая новага завету, якая выліваецца за многіх на адпушчэнне грахоў. Кажу ж вам, што не буду піць адсюль з гэтага плода вінаграднай лазы да таго дня, калі буду піць яго з вамі нанова ў царстве Бацькі майго.

І паспяваўшы гімн, выйшлі на гару алівак. Тады кажа ім Ісус, Усе вы спакусіцеся ў мне ў гэтую ноч, бо напісана: удару пастуха, і будуць расселены авечкі статка.

Але пасля таго, як я ўстану, я пайду наперадзе вас у Галілею. Адказаўшы, Пётр сказаў яму: Калі ўсе спакушацца табою, я ніколі не спакушуся. Сказаў яму Ісус: Сапраўды кажу табе, што ў гэтую ноч, перш чым певень прагаласіць, ты тры разы адрачэшся ад мяне. Кажа яму Пётр: Нават калі мне неабходна будзе з табой памерці, не адракуся цябе.

Падобна і ўсе вучні казалі.

Тады прыходзіць з імі Ісус у месца, званае Гефсіманія, і кажа вучням: сядзіце тут, пакуль я не адыду памаліцца там. І ўзяўшы Пятра і двух сыноў Зебедзея, пачаў смуткаваць і трывожыцца. Тады кажа ім Ісус: вельмі сумная душа мая да смерці, застаньцеся тут і бадзьцеся са мной. І пайшоўшы наперад крыху, упаў на твар свой, моляшчыся і кажучы: Бацька мой, калі магчыма, хай мінае ад мяне чарка гэтая, аднак не як я хачу, але як ты. І прыходзіць да вучняў, і знаходзіць іх сплячымі, і кажа Пятру: так не былі здольныя адну гадзіну трымаць варту са мной? Трымайце варту і маліцеся, каб не ўвайсці ў спакусу: дух сапраўды ахвотны, але цела слабае. Зноў, адышоўшы ў другі раз, памаліўся, кажучы: Бацька мой, калі не можа гэтая чаша прайсці ад мяне, калі не выпю яе, хай будзе воля Твая. І прыйшоўшы, знаходзіць іх зноў спячымі, бо вочы іх былі абцяжаленыя. І, пакінуўшы іх і адышоўшы, ён зноў памаліўся ўтрэцю, сказаўшы тыя самыя словы. Тады прыходзіць да вучняў сваіх і кажа ім: спіце астатняе і адпачывайце. Вось набліжылася гадзіна, і Сын Чалавечы выдаецца ў рукі грэшнікаў. Уставайце, пойдзем, вось набліжаўся той, хто выдае мяне.

І калі ён яшчэ гаварыў, вось Юда, адзін з дванаццаці, прыйшоў, і з ім вялікі натоўп з мячамі і кіямі ад першасвятароў і старэйшынаў народа. Але той, хто здаваў яго, даў ім знак, кажучы: Каго я пацалую, той і ёсць, схпіце

яго. І адразу, падышоўшы да Ісуса, сказаў: Радуйся, рабі, — і пацалаваў яго. Але Ісус сказаў яму: Таварыш, навошта ты тут? Тады, падышоўшы, яны паклалі рукі на Ісуса і схапілі яго. І вось адзін з тых, хто быў з Ісусам, выцягнуўшы руку, выхапіў меч свой і, ударыўшы раба вярхоўнага святара, адсёк яму вуха. Тады кажа яму Ісус: Адварні твой меч у яго месца, бо ўсе, хто ўзяў меч, мечам памруць. Ці здаецца табе, што я не магу зараз паклікаць майго бацьку, і ён прадаставіць мне больш за дванаццаць легіёнаў паслоў? Як жа тады споўняцца Пісанні, што гэта павінна стацца менавіта так? У тую гадзіну сказаў Ісус натоўпам: Як на разбойніка выйшлі вы з мячамі і кіямі, каб схапіць мяне. Кожны дзень я сядзеў сярод вас, навучаючы ў храме, і вы не схапілі мяне. Але ўсё гэта здарылася, каб спраўдзіліся пісанні прарокаў. Тады ўсе вучні пакінулі яго і ўцяклі.

Тыя ж, узяўшы Ісуса, адвялі да вялікага святара Каяфы, дзе сабраліся кніжнікі і старэйшыны. А Пётр ішоў за ім здалёк да двара першасвятара, і, увайшоўшы ўнутр, сядзеў з памочнікамі, каб убачыць канец. Тыя ж вярхоўныя святары і старэйшыны, і ўся рада шукалі ілжывае сведчанне супраць Ісуса, каб забіць яго, І не знайшлі, і хоць многа ілжэсведкаў прыступіла, не знайшлі. Пазней жа прыступілі два ілжэсведкі. Я сказаў, гэты сказаў, што магу разбурыць храм Божы і праз тры дні пабудаваць яго. І паўстаўшы, высокі святар сказаў яму: нічога не адказваеш? Што гэтыя сведчаць супраць цябе? Але Ісус маўчаў. І першасвятар, адказваючы, сказаў яму: заклінаю цябе Богам жывым, каб

ты сказаў нам, ці ты ёсць Хрыстос, Сын Божы. Кажа яму Ісус: Ты сказаў, аднак кажу вам: ад зараз убачыце Сына Чалавечага, сядзячага па правую руку ад сілы і прыходзячага на воблаках нябесных. Тады вялікі сьвятар разадраў сваё адзенне, кажучы, што ён зблюзьніраваў: Якая яшчэ патрэба ў сьведках? Вось цяпер вы пачулі яго зблюзьніраньне. Што вам здаецца? А яны ў адказ сказалі: вінаваты смерці. Тады яны плюнулі ў твар яго і ўдарылі яго, а іншыя пляскалі яго. кажучы: Прарочы нам, Хрысце, хто той, які ўдарыў цябе?

А Пётр звонку сядзеў у двары, і падышла да яго адна служанка, кажучы: І ты быў з Ісусам Галілейскім. Але ён адмовіўся перад імі ўсімі, кажучы: Не ведаю, што ты кажаш. Калі ён выйшаў у браму, убачыла яго іншая і кажа ім, што там: І гэты быў з Ісусам Назарэем. І зноў ён адмовіўся з клятвай, што не ведае гэтага чалавека. Пасля малога часу тыя, хто стаяў, падышоўшы сказалі Пятру: Сапраўды і ты з іх, бо гаворка твая робіць цябе відавочным. Тады ён пачаў праклінаць і клясціся, што не ведае гэтага чалавека. І адразу певень закрычаў. І ўспомніў Пётр слова Ісуса, сказанае яму, што перад тым, як певень прагаласіць, тры разы адрачэшся ад мяне, і, выйшаўшы вонкі, заплакаў горка.

Калі ж настала раніца, усе галоўныя святары і старэйшыны народа ўзялі раду супраць Ісуса, каб забіць яго. І, звязаўшы яго, яны адвялі і перадалі яго Понцію Пілату, правіцелю.

Тады Юда, які выдаў яго, убачыўшы, што ён быў асуджаны, пашкадаваў і вярнуў трыццаць срэбранікаў першасвятарам і старэйшынам Кажучы: Я згрэшыў, перадаўшы невінную кроў. Яны ж сказалі: Што нам да гэтага? Сам убачыш. І кінуўшы срэбранікі ў храме, ён адышоў, і пайшоўшы, павесіўся. А вышэйшыя святары, узяўшы срэбнікі, сказалі: Не дазволена кінуць іх у скарбніцу, бо гэта плата за кроў. А ўзяўшы параду, яны купілі з іх поле ганчара для пахавання чужынцаў, Таму тое поле было названа полем крыві да сённяшняга дня. Тады спраўдзілася сказанае праз прарока Ераміі, які казаў: і ўзялі тыя трыццаць срэбранікаў, цану таго ацэненага, якога ацанілі сыны Ізраіля, І далі яны іх у поле гаршчарніка, як загадаў мне Гасподзь.

А Ісус стаяў перад правіцелем, і правіцель спытаў яго, кажучы: Ты цар Іудэяў? А Ісус сказаў яму: Ты кажаш. І калі яго абвінавачвалі першасвятары і старэйшыны, ён нічога не адказаў. Тады кажа яму Пілат: Хіба не чуеш, колькі супраць цябе сведчаць? І не адказаў яму ні аднаго слова, так што правадыр вельмі здзівіўся. Паводле свята правіцель меў звычай вызваляць для натоўпу аднаго вязня, якога яны хацелі. Мелі ж тады вядомага зняволенага, які зваўся Варава. Калі яны сабраліся, Пілат сказаў ім: каго вы хочаце, каб я адпусціў вам? Варававу ці Ісуса, званага Хрыстом? Ён

ведаў, што яго перадалі праз зайздрасць. Калі ён сядзеў на судовай платформе, паслала да яго жонка яго, кажучы: нічога табе і таму справядліваму, бо многа пацярпела сёння ў сне з-за яго. Але вярхоўныя святары і старэйшыны пераканалі натоўпы, каб яны папрасілі Вараву, а Ісуса знішчылі. Адказаўшы ж, правадыр сказаў ім: якога хочаце з двух адпусчу вам? А яны сказалі: Варавву. Кажа ім Пілат: Што ж зраблю з Ісусам, званым Хрыстом? Кажуць яму ўсе: Няхай будзе ўкрыжаваны! Але правіцель сказаў: Што ж злога ён зробіў? Але яны яшчэ мацней крычалі, кажучы: Няхай будзе ўкрыжаваны! Убачыўшы ж Пілат, што нічога не карысціць, але хутчэй хаос робіцца, узяўшы ваду, памыў рукі перад натоўпам, кажучы: Невінаваты я ад крыві справядлівага гэтага, вы ўбачыце. І ўвесь народ адказаў і сказаў: кроў яго на нас і на дзяцей нашых. Тады ён адпусціў ім Вараву, а Ісуса, высекшы, перадаў, каб Яго ўкрыжавалі.

Тады салдаты правадыра, узяўшы Ісуса ў прэторый, сабралі на яго ўсю кагарту. І раздзеўшы яго, яны паклалі на яго чырвоны плашч. І сплёўшы вянок з цярноў, паклалі на галаву яго і трыснягу на правую яго, і пакланіўшыся перад ім, насміхаліся яму, кажучы: Радуйся, цар Іудэяў! І паплявалі на яго, узялі трыснягу і білі па галаве яго. І калі яны насміяліся з яго, здэёрлі з яго плашч і апранулі яго ў адзежды ягоныя, і адвялі яго, каб распяць.

Выходзячы, яны знайшлі чалавека-кірэнейца на імя Сімон і прымусілі яго ўзяць крыж. І прыйшаўшы ў месца, званае

Галгофа, што азначае месца чэрапа, Далі яму піць воцат, змешаны з жоўчу, і, паспрабаваўшы, ён не хацеў піць. Укрыжаваўшы жа яго, падзялілі адзенне яго, кінуўшы жэрабя. І сядзячыя назіралі за ім там. І яны паклалі над яго галавой напісаную віну: Гэта ёсць Ісус, цар іудэйскі Тады з ім распялі двух разбойнікаў, аднаго справа і аднаго злева. А тыя, што праходзілі міма, блюзнерылі яго, хістаючы галовамі сваімі. І кажучы: Той, хто разбурае храм і ў тры дні будзе, выратуй сябе! Калі ты Сын Божы, сядзі з крыжа! Падобна і галоўныя святары, насміхаючыся разам з кніжнікамі і старэйшынамі і фарысеямі, казалі, Іншых ён выратаваў, сябе не можа выратаваць; калі ён цар Ізраіля, няхай цяпер сядзе з крыжа, і мы паверым у яго. Ён давярае Богу — няхай выратуе яго цяпер, калі хоча яго, бо сказаў, што ён Божы Сын. Тое ж самае і разбойнікі, распятыя з ім, ганьбілі яго.

Ад шостага жа гадзіны цемра апусцілася на ўсю зямлю да дзевятай гадзіны. Пра дзевятую гадзіну ўзкрыкнуў Ісус вялікім голасам, кажучы: Элі, элі, ліма сабахтані? — гэта значыць: Божа мой, Божа мой, чаму Ты мяне пакінуў? Некаторыя ж з тых, хто стаяў там, пачуўшы, казалі, што гэты клікае Іллю. І адразу адзін з іх, пабегшы і ўзяўшы губку, напоўніў яе воцатам і, паклаўшы на трысціну, даваў яму піць. А астатнія казалі: Пачакай, давай убачым, ці прыйдзе Ілля ратаваць яго. А Ісус, зноў заклікаўшы моцным голасам, адпусціў дух. І вось заслона храма разадралася надвое зверху да нізу, і зямля затраслася, і скалы

раскалоліся, і магілы адчыніліся, і многія целы заснуўшых святых узняліся, і выйшаўшы з магіл пасля ўваскрасення яго, увайшлі ў святы горад і зявіліся многім. Тым часам сотнік і тыя, хто з ім ахоўваў Ісуса, убачыўшы трасенне і тое, што здарылася, вельмі спалохаліся, кажучы: Сапраўды, гэты быў Сын Божы. Былі там і многія жанчыны, якія назіралі здалёк, якія паследавалі за Ісусам ад Галілеі, служачы яму. У якіх была Марыя Магдаліна, і Марыя, матка Якава і Іосіі, і матка сыноў Зеведзея.

Калі ж надышоў вечар, прыйшоў багаты чалавек з Арымафеі, на імя Іосіф, які і сам стаў вучнем Ісуса, Гэты, падышоўшы да Пілата, папрасіў цела Ісуса. Тады Пілат загадаў аддаць цела. І ўзяўшы цела, Іосіф загарнуў яго ў чыстае палатно, і паклаў яго ў новай сваёй магіле, якую выцяў у скале, і, прыкаціўшы вялікі камень да дзвярэй магілы, адышоў. Была там Марыя Магдалена і другая Марыя, якія сядзелі насупраць магілы.

На наступны дзень, які быў пасля падрыхтоўкі, сабраліся галоўныя святары і фарысеі да Пілата Кажучы: Пане, мы ўспомнілі, што той хлусня сказаў, яшчэ жывучы: пасля трох дняў я ўстану. Загадай таму зрабіць бяспечнай магілу да трэцяга дня, каб не прыйшоўшы вучні яго ноччу выкралі яго і сказалі народу: быў узняты ад мёртвых, і будзе апошняя памылка горшая за першую. Сказаў ім Пілат: Маеце варту, ідзіце і зрабіце бяспечным, як ведаеце. Яны ж, пайшоўшы, забяспечылі магілу, запячатаўшы камень з

вартай.

28

Позна ў суботу, калі світала на першы дзень тыдня, прыйшлі Марыя Магдалена і другая Марыя паглядзець магілу. І вось здарыўся вялікі землятрус, бо анёл Госпада, сышоўшы з неба і падышоўшы, адкаціў камень ад дзвярэй і сядзеў на ім. Быў жа выгляд яго як маланка, і адзенне яго белае, як снег. Ад страху яго ўздрыгнуліся тыя, якія ахоўвалі, і сталі як мёртвыя. Адказаўшы ж, анёл сказаў жанчынам: Не бойцеся вы, бо ведаю, што шукаеце Ісуса распятага. Няма Яго тут, бо Ён уваскрос, як сказаў.

Прыйдзіце, паглядзіце на месца, дзе ляжаў Гасподзь. І хутка пайшоўшы, скажыце вучням яго, што ўстаў ад мёртвых, і вось ідзе наперад вас у Галілею, там яго ўбачыце, вось сказаў вам. І, выйшаўшы хутка ад магілы з страхам і вялікай радасцю, яны пабеглі паведаміць яго вучням. Калі ж яны ішлі паведаміць яго вучням, і вось Ісус сустрэў іх, кажучы: Радуйцеся. Яны ж, падышоўшы, схапілі яго ступні і пакланіліся яму. Тады Ісус кажа ім: Не бойцеся, ідзіце паведаміце братам маім, каб яны пайшлі ў Галілею, і там яны ўбачаць мяне.

Калі яны ішлі, вось некаторыя з вартаўнікоў прыйшлі ў горад і паведамілі першасвятарам усё, што здарылася. І сабраўшыся разам з старэйшынамі, узяўшы парад у і

дастатковае срэбро, далі салдатам, кажучы, Скажыце, што вучні яго ноччу, прыйшоўшы, укралі яго, калі мы спалі. І калі гэта будзе пачута правадыром, мы перакананем яго і вызвалім вас ад клопатаў. А яны, узяўшы срэбра, зрабілі так, як іх навучылі. І распаўсюдзілася гэтая чутка сярод іудэяў да сённяшняга дня.

Тыя ж адзінаццаць вучняў пайшлі ў Галілею, на тую гару, дзе прызначыў ім Ісус. І ўбачыўшы яго, пакланіліся яму, а тыя засумняваліся. І падышоўшы, Ісус гаварыў ім, кажучы: была дадзена мне ўся ўлада ў небе і на зямлі. Пайшоўшы, зрабіце вучнямі ўсе народы, хрысціўшы іх у імя Айца і Сына і Святога Духа, Навучаючы іх захоўваць усё, што я загадаў вам, і вось я з вамі ўсе дні да завяршэння веку. Амін.

Выхад

1

Гэта імёны сыноў Ізраіля, якія ўвайшлі ў Егіпет разам з Якавам, бацькам іх; кожны ўвайшоў з усім домам сваім. Рубен, Сімяон, Леві, Іуда, Ісахар, Завулон, Веніямін, Дан і Нефталі, Гад і Асір. Іосіф жа быў у Егіпце, а ўсіх душ з Якава было семдзесят пяць. Памёр жа Іосіф, і ўсе яго браты, і ўсё тое пакаленне. А сыны Ізраіля павялічыліся, і памножыліся, і сталі шматлікімі, і ўзмацніліся вельмі-вельмі, і зямля памножыла іх. Устаў жа іншы кароль над Егіптам, які не ведаў Іосіфа. Сказаў ён народу свайму: вось род сыноў Ізраіля — вялікае мноства, і ён мацнейшы за нас. Ідзем жа таму хітра паводзіць сябе з імі, каб яны не памножыліся, і калі здарыцца з намі вайна, далучацца і гэтыя да ворагаў і, распачаўшы вайну супраць нас, выйдуць з зямлі. І паставіў ён над імі наглядчыкаў работ, каб яны прыгнятлі іх у работах. І пабудаваў яны ўмацаваныя гарады для фараона: Пейтхо, і Рамэсэ, і Он, які ёсць горад Сонца. Але чым больш іх прыгнятаюць, тым больш яны становіліся і мацнелі

вельмі-вельмі, і егіпцяне гідзіліся сынамі Ізраіля. І прыгнятлі егіпцяне сыноў Ізраіля сілаю. І прыгнятаючы іхняе жыццё цяжкімі працамі: гліной і цагляным робствам, і ўсімі працамі ў палях, паводле ўсіх прац, якімі яны паняволівалі іх з гвалтам.

І сказаў кароль Егіпцян бабкам-повітухам габрэяў, адной з іх імя Сэпфора, і імя другой Фуа, І сказаў: Калі прымаеце роды ў габрэйскіх жанчын, і яны будуць пры нараджэнні, калі гэта хлопчык, забівайце яго, а калі дзяўчынка, захоўвайце яе. Баяліся ж акушэркі Бога і не зрабілі так, як загадаў ім цар Егіпта, і захоўвалі жывымі мужчынскіх дзяцей. Паклікаў жа кароль Егіпту бабак-повітух і сказаў ім: чаму вы зрабілі гэта і захавалі жывымі хлопчыкаў? Акушэркі сказалі фараону: Яўрэйкі не як егіпецкія жонкі, бо яны нараджаюць перад тым, як акушэркі прыходзяць да іх, і яны нараджалі. Бог добра рабіў акушэркам, і народ памножыўся, і стаў вельмі моцным. Паколькі ж баяліся бабкі-павітухі Бога, яны пабудавалі сабе дамы. Загадаў жа Фараон усяму народу свайму, кажучы: усякае мужчынскае дзіця, якое нарадзіцца ў яўрэяў, кідайце ў раку, а усякае жаночае дзіця захоўвайце жывым.

2

Быў жа нехта з племені Леві, які ўзяў сабе жонку з дочак Леві. І ў юніе зачала, і нарадзіла хлопчыка, а ўбачыўшы,

што ён прыгожы, хавалі яго тры месяцы. Паколькі яны не маглі больш хаваць яго, маці ўзяла кошык і абмазала яго асфальтавай смалой, паклала ў яго дзіця і паставіла яго ў балоце каля ракі. І назірала яго сястра здалёк, каб даведацца, што здарыцца з ім.

Зышла ж дачка фараона купацца на раку, і служанкі яе праходзілі каля ракі, і ўбачыўшы кошык у балоце, паслала служанку і ўзяла яго. Адчыніўшы, яна бачыць плачучае дзіця ў кошыку, і дачка фараона пашкадавала яго і сказала: Гэта з дзяцей габрэяў. І сказала яго сястра дачцэ фараона: Хочаш, паклічу табе жанчыну-карміцельку з яўрэяў, і яна будзе карміць табе дзіця? І сказала дачка фараона: Ідзі. А маладая жанчына прыйшла і паклікала маці дзіцяці. Сказала ж да яе дачка фараона: Захавай мне гэтае дзіця і выкармі мне яго, а я дам табе плату. Узяла ж жанчына дзіця і кармілася яго. Калі дзіця падрасло, яна прывяла яго да дачкі фараона, і ён стаў ёй сынам. Яна назвала яго імем Майсей, кажучы: З вады я яго выняла.

Здарылася ж у тыя многія дні, што Майсей, ставшы вялікім, выйшаў да сваіх братоў, сыноў Ізраіля, і ўбачыўшы іх працу, бачыць чалавека Егіпцяніна, які бе нейкага Яўрэя з яго ўласных братоў, сыноў Ізраіля. Азірнуўшыся, але тут і тут нікога не бачыць, і ўдарыўшы егіпцяніна, схаваў яго ў пяску. Выйшаўшы ж на другі дзень, ён бачыць двух яўрэяў, якія бюцца, і кажа таму, хто крыўдзіць: чаму ты беш свайго суседа? Той жа сказаў: Хто цябе прызначыў правіцелем і

суддзёй над намі? Ці не хочаш ты забіць мяне, як учора забіў таго егіпцяніна? Убаяўся ж Майсей і сказаў: Калі так відавочнай стала гэтая справа. Пачуў жа фараон гэтае слова і шукаў забіць Майсея. Адышоў жа Майсей ад твару фараона і пражываў у зямлі Мадыям, прыйшоўшы ж у зямлю Мадыям, сеў каля студні. У свяшчэніка Мадыяма было сем дачок, якія пасвілі авечак свайго бацькі Іётара, а прыйшоўшы, яны чэрпалі ваду, пакуль не напоўнілі рэзервуары, каб напіць авечак свайго бацькі Іётара. Але прыбыўшы пастухі выганялі іх, а Майсей устаў і выратаваў іх, і начэрпаў ім вады, і напіў іхнія авечкі. Прыйшлі яны да Рагуіла, бацькі іхняга, а ён сказаў ім: Чаму вы паспяшыліся прыйсці сёння? Яны ж казалі: Егіпецкі чалавек выратаваў нас ад пастухоў, і начэрпаў нам вады, і напіў авец нашых. Ён жа сказаў сваім дочкам: І дзе ён? І чаму вы пакінулі таго чалавека? Паклічце ж яго, каб ён пaeў хлеба. Пасяліўся Майсей у чалавека, і аддаў ён сваю дачку Сепфору Майсею за жонку. У юніе прыяўшы, жанчына paradzila сына, і Majsiej nazwał jaho імjem Hieršam, kažučy: Ja pryšalec u šižoј ziamli. Пасля тых многіх дзён памёр цар Егіпта, і застагналі сыны Ізраіля ад сваіх спраў і закрычалі, і ўзышоў іхні крык да Бога ад спраў. І пачуў Бог стогн іх, і ўспомніў Бог завет свой з Абрагамам, і Ісаакам, і Якавам. І паглядзеў Бог на сыноў Ізраіля, і адкрыўся ім.

3

І Майсей пасвіў авец Іятра, цесця свайго, святара
Мадыямскага, і правёў авец у пустыню, і прыйшоў да гары
Харыў. Яўніўся яму Анёл Госпада ў полымі агню з куста, і ён
бачыць, што куст гарыць агнём, але куст не згарае. Сказаў
жа Майсей: Прайду і ўбачу гэтае вялікае бачанне — чаму не
згарае куст. Калі ж убачыў Гасподзь, што ён падыходзіць
паглядзець, паклікаў яго Гасподзь з куста, кажучы: Майсей,
Майсей. А ён сказаў: што такое? Але ён сказаў: Не
падыходзь сюды, разуй сандалі з ног тваіх, бо месца, на
якім ты стаіш, ёсць зямля святая. І сказаў: Я ёсць Бог бацькі
твайго, Бог Абрагама, і Бог Ісаака, і Бог Якава. А Майсей
адварнуў твар свой, бо баяўся паглядзець наўпрост перад
Богам. Сказаў Гасподзь да Майсея: бачачы бачыў пакуты
народа майго ў Егіпце, і крык іхні пачуў ад наглядчыкаў, бо
ведаю боль іхні. І я зышоў выратаваць іх з рукі егіпцяні і
вывесці іх з той зямлі, і ўвесці іх у зямлю добрую і
шматлікую, у зямлю, якая цячэ малаком і мёдам, у месца
хананэяў, і хэтэяў, і амарэяў, і фэрэзэяў, і гергесэяў, і эвэяў, і
іебусэяў. І цяпер вось крык сыноў Ізраіля прыйшоў да мяне,
і я бачыў прыгнёт, якім егіпцяне прыгнятаюць іх. І цяпер
ідзі, пашлю я цябе да фараона, цара Егіпта, і выведзеш
народ мой, сыноў Ізраіля, з зямлі Егіпецкай.

І сказаў Майсей Богу: Хто я такі, каб ісці да фараона, цара
Егіпта, і каб вывесці сыноў Ізраіля з зямлі Егіпецкай? Сказаў
жа Бог Майсею, кажучы, што буду з табою, і гэта табе знак,
што я цябе пашлю: калі выведзеш народ мой з Егіпта, то
будзеце служыць Богу на гэтай гары. І сказаў Майсей да

Бога: вось я выйду да сыноў Ізраіля і скажу ім: Бог бацькоў нашых паслаў мяне да вас. Яны спытаюць мяне: што імя яму? Што скажу ім? І сказаў Бог да Майсея, кажучы: Я ёсць Які Ёсць. І сказаў: Так скажаш сынам Ізраіля: Які Ёсць паслаў мяне да вас. І сказаў Бог зноў да Майсея: так скажаш сынам Ізраіля: Гасподзь, Бог бацькоў нашых, Бог Абраама і Бог Ісаака і Бог Якава, паслаў мяне да вас; гэта маё імя вечнае і памінае пакаленням пакаленняў. Прыйшоўшы, такім чынам, сабяры раду старэйшын сыноў Ізраіля і скажаш да іх: Гасподзь, Бог бацькоў нашых, з'явіўся мне — Бог Абраама, і Бог Ісаака, і Бог Якава — кажучы: наведваннем наведаў я вас і ўсё, што здарылася з вамі ў Егіпце. І сказаў: Выведу вас з пакут егіпецкіх у зямлю хананэяў, хэтэяў, амарэяў, фэрэзэяў, гергесэяў, эвэяў і іевусэяў, у зямлю, якая цячэ малаком і мёдам. І будучь пачутыя тваёй голасу, і ўвойдзеш ты і старэйшыны Ізраіля да фараона, цара Егіпта, і скажаш да яго: Бог Яўрэяў паклікаў нас, пойдзем жа дарогай трох дзён у пустыню, каб ахвяравалі Богу нашаму. Я ж ведаю, што не пусціць вас фараон, цар Егіпта, ісці, калі не магутнай рукой. І выцягнуўшы руку, удару егіпцяна усімі маімі цудамі, якія зраблю сярод іх, і пасля гэтага ён адпусціць вас. І дам міласць народу гэтаму перад егіпцянамі, калі ж адыходзіце, не адыдзеце пустымі. Але папросіць жанчына ў суседкі і ў саскельніцы яе срэбныя посудзіны, і залатыя, і адзенне, і пакладзеце на сыноў вашых і на дачок вашых, і абрабуеце егіпцяна.

4

Адказаў жа Майсей і сказаў: калі не павераць мне ані не паслухаюць голасу майго, скажуць бо, што не з'явіўся табе Бог, што скажу да іх? Сказаў жа яму Гасподзь: Што гэта ў руцэ тваёй? А ён сказаў: Жэзл. І сказаў: Кінь яе на зямлю, і кінуў ён яе на зямлю, і стала яна змяёй, і ўцёк Майсей ад яе. І сказаў Гасподзь да Майсея: выцягні руку і ўзьміся за хвост. Выцягнуўшы руку, ён узяўся за хвост, і стаў жазло ў яго руцэ. Каб яны паверылі табе, што з'явіўся табе Бог бацькоў іхніх, Бог Абрагама і Бог Ісаака і Бог Якава. Сказаў жа яму Гасподзь зноў: Унясі руку тваю ў лона тваё. І ўнёс ён руку сваю ў лона сваё, і вынес руку сваю з лона свайго, і стала рука яго як снег. І сказаў зноў: укладзі руку тваю ў лона тваё. І ўклаў ён руку ў лона сваё, і выняў яе з лона свайго, і зноў вярнулася яна ў колер плоці сваёй. Калі ж яны не паверуць табе і не паслухаюць голасу першага знака, то паверуць табе голасу другога знака. І будзе, калі не паверыць табе гэтым двум знакам і не паслухаюць голасу твайго, возьмеш ад вады ракі і выллеш на сухое, і стане вада, якую возьмеш ад ракі, крывёю на сухім. Сказаў жа Майсей да Госпада: Малю, Госпадзе, не здольны я ні ўчора, ні пазаўчора, ні адтуль, як пачаў гаварыць са слугою Тваім, бо слабагалосы і павольнаязыкі я ёсць. Сказаў жа Госпад да Майсея: Хто даў рот чалавеку? І хто зрабіў цяжкачутнага і глухога, бачачага і сляпога? Ці не Я, Бог? І цяпер ідзі, і я адкрыю рот твой, і навучу цябе таму, што ты збіраешся

гаварыць. І сказаў Майсей: Прашу, Госпадзе, прызнач
іншага здольнага, якога Ты пашлеш. І разгневаўшыся
гневам Гасподзь на Майсея, сказаў: Не вось жа Аарон, брат
твой, левіт? Ведаю, што гавораць будзе гаварыць ён табе, і
вось ён выйдзе насустрач табе, і, убачыўшы цябе,
узрадуецца ў сабе. І ты скажаш да яго, і ты даш словы мае ў
рот яго, і я адкрыю рот твой і рот яго, і я навучу вас, што вы
зробіце. І ён будзе гаварыць табе да народа, і ён будзе тваім
ротам, а ты яму будзеш тым, што да Бога. І жэзл гэты, які
ператварыўся ў змяю, возьмеш у руку тваю, якім зробіш ім
знакі.

Пайшоў жа Майсей і павярнуўся да Іятора, свайго цесця, і
кажа: Пайду я і вярнуся да братоў маіх, што ў Егіпце, і
пабачу, ці яшчэ живуць яны. І сказаў Іятор Майсею: Ідзі
здоровым. А пасля тых многіх дзеён памёр цар Егіпта.
Сказаў жа Гасподзь да Майсея ў Мадыяме: Ідзі, адыдзі ў
Егіпет, бо памерлі ўсе тыя, хто шукаў тваю душу. Узяўшы
жонку і дзяцей, Майсей пасадзіў іх на вьючных жывёл і
вярнуўся ў Егіпет, а жазло ад Бога ўзяў у сваю руку. Сказаў
жа Госпад да Майсея, калі ты ідзеш і вяртаешся ў Егіпет,
глядзі ўсе цуды, якія я даў у рукі твае, зробіш іх перад
фараонам, я ж зацвярджу сэрца яго, і ён не адпусціць народ.
Ты ж скажаш фараону: гэта кажа Госпад: сын Мой
першынец — Ізраіль. Я сказаў жа табе: адпусці народ мой,
каб ён служыў мне. Калі ж ты не жадаеш адпусціць іх, дык
глядзі — я забю сына твайго першароднага. Стала ж так,
што ў дарозе, у месцы начлегу, сустрэў яго Анёл Гасподні і

хацеў яго забіць. І ўзяўшы Сепфора камень, абразала край плаці сына свайго, і ўпала да ног яго, і сказала: спынілася кроў абразання дзіцяці майго. І адышла ад яго, таму што сказала: Спынілася кроў абразання дзіцяці майго. Сказаў жа Гасподзь да Аарона: Ідзі насустрач Майсею ў пустыню, і пайшоў ён, і сустрэў яго на гары Божай, і пацалаваліся яны адзін з адным. І паведаміў Майсей Аарону ўсе словы Госпада, з якімі яго паслаў, і ўсе словы, якія Ён загадаў яму. Пайшоў жа Майсей і Аарон і сабралі раду старэйшын сыноў Ізраіля. І Аарон гаварыў усе гэтыя словы, якія Бог гаварыў да Майсея, і зрабіў знакі перад народам. І паверыў народ і ўзрадаваўся, што Бог наведаў сыноў Ізраіля і што ўбачыў іх пакуту, а народ схіліўся і пакланіўся.

5

І пасля гэтага ўвайшлі Майсей і Аарон да фараона і сказалі яму: Так кажа Гасподзь, Бог Ізраіля: адпусці народ мой, каб яны святкавалі Мне ў пустыні. І сказаў фараон: Хто такі, каб я слухаў голасу яго, каб адпусціць сыноў Ізраіля? Не ведаю Госпада, і Ізраіля не адпушчу. І кажуць яму: Бог Эбрэяў паклікаў нас, пойдзем жа дарогу трох дзён у пустыню, каб ахвяравалі Госпаду, Богу нашаму, каб не сустрэў нас смерць ці забойство. І сказаў ім цар Егіпта: Чаму Майсей і Аарон адцягваеце народ ад работ? Ідзіце кожны з вас да сваёй работы. І сказаў фараон: Вось цяпер народ памножыўся, ці ж не спынім іх ад работ? Загадаў жа фараон прыстаўнікам

народу і пісарам, кажучы, Вы больш не будзеце даваць салому народу для вырабу цэгля, як учора і пазаўчора, але яны самі няхай ідуць і збіраюць сабе салому. І норму цаглінай вырабу, якую яны робяць паводле кожнага дня, ты пакладзеш на іх, не адымеш нічога, бо яны бяздзеінічаюць, праз гэта яны крычалі, кажучы: Устанем і ахвяруем Богу нашаму. Няхай будуць абцяжараны працы гэтых людзей, і няхай яны клапацяцца пра гэта, і няхай яны не клапацяцца пустымі словамі.

Падганялі ж іх наглядчыкі і пісары, і казалі да народу, кажучы: гэта кажа фараон, больш не даю вам саломы. Самі вы, ідучы, збірайце сабе салому, адкуль толькі знойдзеце, бо нічога не забіраецца ад вашага парадку. І расселіўся народ па ўсёй зямлі Егіпецкай, каб збіраць саломіну замест саломы. Тыя ж наглядчыкі падганялі іх, кажучы: Завяршайце належныя працы паводле дня, як і тады, калі саломы давалася вам. І былі пабітыя бізунамі пісары роду сыноў Ізраіля, пастаўленыя над імі ад наглядчыкаў фараона, якія казалі: Чаму вы не выканалі ваших нормаў па вырабе цэгля, як учора і пазаўчора, так і сёння? Увайшоўшы, пісары сыноў Ізраіля закрычалі да фараона, кажучы: Чаму ты так робіш з тваімі слугамі? Саломы не даецца слугам тваім, і нам кажуць рабіць цэглу, і вось слугі твае былі пабітыя бізунамі, зробіш жа крыўду народу твайму. І сказаў ім: Вы бяздзеінічаеце, бяздзеінікі вы ёсць, таму кажаце: пойдзем, ахвяруем Богу нашаму. Цяпер жа ідзіце і працуйце, бо саломы не будзе дадзена вам, а норму

цэгля вы павінны здаць. Бачылі жа пісары сыноў Ізраіля сябе ў бядях, кажучы: Не пакінеце належнай колькасці цагля на дзень. Яны сустрэлі Майсея і Аарона, якія прыходзілі ім насустрач, калі выходзілі ад фараона. І сказалі ім: Хай бачыць Бог вас і судзіць, таму што вы зрабілі агідным пах наш перад фараонам і перад слугамі яго, даўшы меч у рукі яго, каб забіць нас. Вярнуўся ж Майсей да Госпада і сказаў: маю, Госпадзе, чаму Ты пакрыўдзіў народ гэты? І чаму Ты паслаў мяне? І адтуль, як я пайшоў да фараона гаварыць у імя тваё, ён пакрыўдзіў народ гэты, і ты не выратаваў народ твой.

6

І сказаў Гасподзь да Майсея: Ужо ўбачыш, што Я зраблю з фараонам, бо магутнаю рукою ён адпусціць іх, і ўзнятаю дланню выжана іх са сваёй зямлі. Гаварыў жа Бог да Майсея і сказаў яму: Я Гасподзь. І зявіўся Абрагаму, і Ісааку, і Якаву, будучы іх Богам, і імя маё Гасподзь не адкрыў ім. І ўстанавіў я завет мой з імі, каб даць ім зямлю хананэяў, зямлю, у якой яны пражывалі, дзе яны і пасяліліся. І я пачуў стогн сыноў Ізраіля, якіх панявольваюць егіпцяне, і ўспомніў ваш завет. Ідзі, я сказаў сынам Ізраіля, кажучы: я Гасподзь, і я выведу вас ад уладарства Егіпцяна, і я выратую вас з рабства, і я выкуплю вас высокай рукою і вялікім судом, і возьму сабе вас народам Маім, і буду вашым Богам, і пазнаеце, што Я — Гасподзь, Бог ваш, які

ывеў вас з прыгнёту егіпцяў. І ўвяду вас у зямлю, дзеля якой Я працягнуў руку Маю, каб даць яе Абрааму, і Ісааку, і Якаву, і дам вам яе ў спадчыну, Я — Гасподзь. Гаварыў жа Майсей так да сыноў Ізраіля, і не слухалі Майсея ад малодушнасці і ад цяжкіх работ. Сказаў жа Госпад да Майсея кажучы, Увайдзі, гавары з фараонам, царом Егіпта, каб ён адпусціў сыноў Ізраіля з яго зямлі. Гаварыў жа Майсей перад Госпадам, кажучы: вось сыны Ізраіля не паслухалі мяне, і як паслухае мяне фараон? Я жа нясвядомы. Сказаў жа Гасподзь Майсею і Аарону, і загадаў ім ісці да фараона, цара Егіпта, каб адпусціць сыноў Ізраіля з зямлі Егіпецкай.

І гэтыя правадыры дамоў бацькоў іхніх, сыны Рувіма, першароднага Ізраіля: Енох і Фаллус, Асрон і Хармі — гэтая радня Рувіма. І сыны Сымеона: Емуіл, і Яміім, і Аод, і Яхеін, і Саар, і Саул, народжаны ад ханаанейскай жанчыны. Гэта семі сыноў Сымеона. І гэта імёны сыноў Леві паводле роднасці іх: Гірсон, Каат і Мэары, і гады жыцця Леві — сто трыццаць сем. І гэтыя сыны Гедсона: Лобеней і Семеей, дамы сям'яў іхніх. І сыны Каата: Амбрам, і Ісаар, Хеброн, і Азеіл, і гады жыцця Каата — сто трыццаць тры гады. І сыны Мерары: Маалі і Мушы. Гэта дамы бацькоў Левія паводле іх сваякоў. І ўзяў Амбран Іахабед, дачку брата бацькі свайго, сабе ў жонку, і нарадзіла яму Аарона і Майсея, і Марыям, сястру іх. А гады жыцця Амбрама — сто трыццаць два гады. І сыны Ісаара: Корэ, і Нафек, і Зехры. І сыны Азііла: Місаіл, Элісафан і Сэгрэі. Узяў жа Аарон сабе за жонку Елізавету,

дачку Амінадаба, сястру Наасона, і яна нарадзіла яму Надаба, і Абіуда, і Елеазара, і Ітамара. Сыны ж Карэя: Асір, і Элкана, і Абіясар; гэтыя пакаленні Карэя. І Элеазар, сын Аарона, узяў сабе за жонку адну з дачок Футыела, і яна нарадзіла яму Фінееса. Гэта пачаткі сям'яў Левітаў паводле іх пакаленняў. Гэта Аарон і Майсей, якім Бог сказаў вывесці сыноў Ізраіля з зямлі Егіпецкай з іх войскам. Гэта тыя, хто размаўляў з фараонам, царом Егіпта, і вывелі сыноў Ізраіля з зямлі Егіпецкай — сам Аарон і Майсей. у дзень, калі Гасподзь гаварыў Майсею ў зямлі Егіпецкай і гаварыў Госпад да Майсея, кажучы: Я — Госпад. Гавары да фараона, цара Егіпта, усё, што Я кажу табе. І сказаў Майсей перад Госпадам: вось я слабагаласы, і як паслухае мяне фараон?

7

І сказаў Гасподзь да Майсея, кажучы: Вось Я даў цябе богам Фараону, і Аарон, брат твой, будзе тваім прарокам. Ты ж будзеш гаварыць яму ўсё, што я табе загадваю, а Аарон, брат твой, будзе гаварыць да фараона, каб адправіць сыноў Ізраіля з зямлі ягонай. Я ж зацвярджу сэрца фараона і памножу мае знакі і цуды ў зямлі Егіпецкай. І не будзе слухаць вас фараон, і ўскладу руку маю на Егіпет, і выведу з сілаю маёю народ мой, сыноў Ізраіля, з зямлі Егіпецкай з помстаю вялікаю. І ведаць будуць усе егіпцяне, што я ёсць Пан, калі працягну руку маю на Егіпет, і выведу сыноў Ізраіля з сярэдзіны іх. Зрабілі жа Майсей і Аарон, як наказаў

ім Гасподзь, так яны і зрабілі. Майсей жа быў восьмідзесяці гадоў, Аарон жа, брат яго, восьмідзесяці трох гадоў, калі гаварыў да фараона. І сказаў Гасподзь да Майсея і Аарона, кажучы, І калі Фараон будзе гаварыць да вас, кажучы: Дайце нам знак ці цуда, то скажаш Аарону, брату твайму: Вазьмі жазло і кінь яго на зямлю перад Фараонам і перад слугамі яго, і яно стане зменем. Увайшоў жа Майсей і Аарон перад фараонам і слугамі яго, і зрабілі так, як наказаў ім Гасподзь, і кінуў Аарон жазло перад фараонам і перад слугамі яго, і стала яно зменем. Склікаў жа Фараон мудрацоў Егіпта і чараўнікоў, і зрабілі таксама заклінальнікі егіпцяў сваімі чараўніцтвамі падобна. І кінулі кожны сваё жазло, і яны сталі змеямі, і жазло Аарона паглынула іхнія жазлы. І ўзмацнілася сэрца фараона, і не паслухаў ён іх, як наказаў ім Гасподзь.

Сказаў жа Гасподзь да Майсея: зацвярдзела сэрца фараона, каб не адпусціць народ. Ідзі да фараона раніцай, вась ён выходзіць да вады, і ты будзеш сустракаць яго на беразе ракі, і жэзл, які ператварыўся ў змяя, возьмеш у сваю руку. І ты скажаш да яго: Пан, Бог Яўрэяў, паслаў мяне да цябе, кажучы: адпусці народ мой, каб ён служыў Мне у пустыні, і вась ты не слухаў да гэтага часу. Гэтыя рэчы кажа Пан: у гэтым пазнаеш, што я Пан. Вось я ўдараю жазлом, які у руцэ маёй, на ваду, якая у рацэ, і яна зменіцца ў кроў. І рыбы, якія ў рацэ, памруць, і рака засмярдзіць, і егіпцяне не здолеюць піць ваду з ракі. Сказаў жа Гасподзь да Майсея: Скажы Аарону, брату твайму: вазьмі жазло тваё ў руку тваю

і працягні руку тваю на воды Егіпта, і на рэкі іх, і на каналы іх, і на балоты іх, і на ўсю сабраную вадз іх, і будзе кроў. І стала кроў ва ўсёй зямлі Егіпта, і ў дрэве, і ў камянях. І зрабілі так Майсей і Аарон, як загадаў ім Гасподзь, і, ўзняўшы жазло сваё, ударыў вадз ў рацэ перад фараонам і перад слугамі яго, і ператварыў усю вадз ў рацэ ў кроў. І рыбы ў рацэ памерлі, і рака смярдзела, і егіпцяне не маглі піць вадз з ракі, і кроў была ва ўсёй зямлі Егіпецкай. Зрабілі ж падобна таксама і чараўнікі Егіпцяч чараўніцтвамі іхнімі, і зацвярдзела сэрца фараона, і не паслухаў ён іх, як сказаў Госпад. Павярнуўшыся ж, фараон увайшоў у свой дом і не звярнуў увагі нават на гэта. Выкапалі ж усе егіпцяне вакол ракі, каб выпіць вадз, і не маглі выпіць вадз з ракі. І выканалася сем дзён пасля таго, як Гасподзь ударыў раку.

Сказаў жа Гасподзь да Майсея: увайдзі да фараона і скажы яму: гэтак кажа Гасподзь: адпусці народ мой, каб яны служылі Мне. Калі ж не жадаеш ты адпусціць, вось я ўражу ўсе межы твае жабаі. І выблюе рака жабы, і ўзышоўшы, увойдуць у даіы твае, і ў каморы спальняў тваіх, і на ложкаі твае, і на даіы слугаў тваіх, і народа твайго, і ў дзяжы твае, і ў печы твае. І на цябе, і на слуг тваіх, і на народ твой узыдуць жабы.

Сказаў жа Гасподзь да Майсея: Скажы Аарону, брату твайму: выцягні рукою жазло тваё на рэкі, і на каналы, і на балоты, і выведзі жаб. І выцягнуў Аарон руку на воды Егіпта, і вывеў жаб, і ўзнялася жаба, і пакрыла зямлю Егіпта. Зрабілі падобна таксама і чараўнікі егіпцячых чараўніцтвамі сваімі, і вывелі жаб на зямлю Егіпта. І паклікаў фараон Майсея і Аарона, і сказаў: памаліцеся аб мне да Госпада, і няхай Ён забярэ жаб ад мяне і ад майго народа, і я адпушчу іх, і яны ахвяруюць Госпаду. Сказаў жа Майсей да фараона: Вызнач мне, калі я памалюся аб табе, і аб слугах тваіх, і аб народзе тваім, каб знішчыць жаб ад цябе, і ад народа твайго, і з дамоў вашых, акрамя тых, што ў рацэ застануцца. Ён жа сказаў: На заўтра. Той сказаў: Як ты сказаў, каб ты ведаў, што няма іншага, акрамя Госпада. І будуць выдаленыя жабы ад цябе, і ад дамоў вашых, і ад падворкаў, і ад слугаў тваіх, і ад народу твайго, толькі ў рацэ застануцца. Выйшаў жа Майсей і Аарон ад фараона, і закрычаў Майсей да Госпада аб пагадненні жаб, як прызначыў фараон. Зрабіў жа Гасподзь так, як сказаў Майсей, і памерлі жабы з дамоў, і з падворкаў, і з палёў. І сабралі іх у купы-купы, і зямля смярдзела. Ubачыўшы ж Фараон, што настала палёгка, зацвярдзела сэрца яго, і не паслухаў ён іх, як гаварыў Гасподзь. Сказаў жа Госпад да Майсея: Скажы Аарону: выцягні рукою жазло тваё і ўдары па пыле зямлі, і будуць мошкі і на людзях, і на чатырохнагіх жывёлах, і па ўсёй зямлі Егіпецкай. Выцягнуў таму Аарон рукою жазло і ўдарыў па пыле зямлі, і з'явіліся мошкі на людзях і на чатырохногіх жывёлах, і ва ўсім пыле

зямлі зявіліся мошкі. Зрабілі падобна таксама і чараўнікі сваімі чараўніцтвамі, каб вывесці мошак, і не маглі, і сталі мошкі ў людзях і ў чатырохногіх. Сказалі таму чараўнікі фараону: Палец Божы гэта, і зацвярдзела сэрца фараона, і не паслухаў ён іх, як гаварыў Госпад. Сказаў жа Гасподзь да Майсея: устань рана раніцай і стань перад фараонам, і вось ён выйдзе на ваду, і скажаш да яго: гэтыя рэчы кажа Гасподзь: адпусці народ мой, каб служылі мне ў пустыні. Калі ж ты не жадаеш адпусціць народ мой, вось я пашлю на цябе, і на слуг тваіх, і на народ твой, і на дамы вашыя сабачую муху, і напоўняцца дамы егіпцяў сабачай мухой, і зямля, на якой яны знаходзяцца. І зраблю дзівосныя справы ў той дзень на зямлі Гесем, на якой прысутны народ мой, дзе не будзе сабачай мухі, каб ты ведаў, што я ёсць Гасподзь, Бог усёй зямлі. І дам адрозненне паміж маім народам і тваім народам, а заўтра гэта будзе на зямлі. Зрабіў жа Гасподзь такім чынам, і прыйшло мноства сабачых мух у дамы фараона, і ў дамы слугаў яго, і ва ўсю зямлю Егіпецкую, і была зямля знішчана ад сабачых мух.

Паклікаў жа фараон Майсея і Аарона, кажучы: прыйшоўшы, ахвяруйце Госпаду, Богу вашаму, у гэтай зямлі. І сказаў Майсей: Не магчыма стацца так, бо агідствы Егіпцяў ахвяруем Госпаду Богу нашаму. Бо калі ахвяруем агідствы Егіпцяў перад імі, камянямі забітыя будзем. Дарогу трох дзён пойдзем у пустыню і ахвяруем Богу нашаму, як сказаў нам Гасподзь. І сказаў фараон: Я пасылаю вас, і ахвяруйце Богу вашаму ў пустыні, але не адыходзьце далёка,

памаліцеся ж аб мне да Госпада. Сказаў жа Майсей: А я выйду ад цябе і памалюся да Бога, і адыдзе сабачая муха і ад слуг тваіх, і ад народа твайго заўтра. Не падманвай больш, фараоне, каб не адаслаць народ ахвяраваць Госпаду. Выйшаў жа Майсей ад фараона і маліўся да Бога. Зрабіў жа Гасподзь якраз так, як сказаў Майсей, і прыбраў сабачую муху ад фараона, і ад слуг яго, і ад народа яго, і не засталася ніводнай. І ўчыніў цяжкім Фараон сэрца сваё і ў гэты час, і не жахаецца адпусціць народ.

9

Сказаў жа Гасподзь да Майсея: увайдзі да фараона і скажы яму: гэтак кажа Гасподзь, Бог яўрэяў: адпусці народ мой, каб яны служылі мне. Калі сапраўды ты не жадаеш адправіць народ мой, але яшчэ ўтрымліваеш яго, Вось, рука Госпада будзе на жывёле тваёй, што ў палях: і на конях, і на жывёле цяглавай, і на вярблюдах, і на валах, і на авечках — смерць вялікая вельмі. І праславу я ў той час паміж жывёлы егіпцяў і паміж жывёлы сыноў Ізраіля; не памрэ ад усіх сыноў Ізраіля нічога сказанага. І даў Бог мяжу, кажучы: заўтра Гасподзь зробіць гэта слова на зямлі. І зрабіў Гасподзь гэта слова на наступны дзень, і памерла ўся жывёла егіпцяў, а ад жывёлы сыноў Ізраіля не памерла нічога. Ubачыўшы ж фараон, што не памерла нічога ад усёй жывёлы сыноў Ізраіля, зацвярдзела сэрца фараона, і ён не адпусціў народ. Сказаў жа Гасподзь да Майсея і Аарона,

кажучы: вазьміце вы поўныя рукі попелу печнага, і хай пасыпле Майсей у неба перад фараонам і перад слугамі яго. І хай будзе пыл на ўсю зямлю Егіпта, і будзе на людзях і на чатырохнагіх жывёлах язвы, пухіры, што выбухаюць на людзях і на чатырохнагіх жывёлах, на ўсёй зямлі Егіпта. І ўзяў сажу з печы перад фараонам, і раскідаў яе Майсей у неба, і з'явіліся нарывы — пухіры, што выступалі, — і ў людзей, і ў чатырохнагіх жывёл. І не былі здольныя чараўнікі стаяць перад Майсеем з-за нарывоў, бо сталіся нарывы на чараўніках і на ўсёй зямлі Егіпецкай.

Зацвярдзеў жа Гасподзь сэрца фараона, і не паслухаў ён іх, як загадаў Гасподзь. Скажаў жа Гасподзь да Майсея: устань рана раніцай і стань перад фараонам, і скажаш да яго: гэтыя рэчы кажа Гасподзь, Бог Яўрэяў: адпусці народ мой, каб яны служылі мне. Бо ў цяперашні час Я пасылаю ўсе Мае пошасці ў сэрца тваё, і слуг тваіх, і народа твайго, каб ты ведаў, што няма іншага, як Я, ва ўсёй зямлі. Цяпер бо, паславшы руку, ўдару цябе і народ твой забю, і ты будзеш знішчаны з зямлі. І з-за гэтага ты быў захаваны, каб я паказаў у табе сілу маю, і каб было абвешчана імя маё ва ўсёй зямлі. Ці ты яшчэ прыгнятаеш народ мой, каб не адпусціць іх? Вось я пашлю заўтра а гэтую гадзіну град вельмі моцны, які такі не быў у Егіпце ад дня, калі ён быў створаны, да гэтага дня. Цяпер жа паспяшайся сабраць сваю жывёлу і ўсё, што ў цябе ёсць у полі, бо ўсе людзі і жывёла, якія будуць знойдзены ў палях і не ўвойдуць у дом, калі на іх упадзе град — памруць. Той, хто баяўся слова Госпада з-паміж слуг фараона, сабраў сваю жывёлу ў дамы. Хто ж не

звярнуў увагі на слова Госпада, той пакінуў жывёлу ў палях.

Сказаў жа Гасподзь да Майсея: Выцягні руку твою ў неба, і будзе град на ўсю зямлю Егіпта, на людзей і на жывёлу, і на ўсю траву, якая на зямлі. Выцягнуў жа Майсей руку ў неба, і Гасподзь даў гукі і град, і прабягаў агонь па зямлі, і праліў Гасподзь град на ўсю зямлю Егіпта. Быў жа град і агонь, які палаў у градзе, а град быў вельмі вялікі, такі, які не быў у Егіпце з таго дня, як стаў на ім народ. Град пабіў усё ў зямлі Егіпецкай, ад чалавека да жывёлы, і ўсю траву ў полі пабіў град, і ўсе дрэвы ў палях разбіў град. Акрамя ў зямлі Гесем, дзе былі сыны Ізраіля, не было граду. Паслаўшы жа, фараон паклікаў Майсея і Аарона і сказаў ім: Я згрэшыў цяпер.

Гасподзь справядлівы, а я і народ мой бязбожныя.

Памаліцеся таму аб мяне да Госпада, і няхай спыніцца станаўленне галасоў Бога, і граду, і агню, і адпраўлю вас, і больш не будзеце затрыманы заставацца. Сказаў жа яму Майсей: Як толькі я выйду з горада, пасціраю рукі мае да Госпада, і галасы спыняцца, і град і дождж не будзе больш, каб ты ведаў, што зямля Госпада. І ты, і твае слугі, я ведаю, што яшчэ не пабаяліся Госпада. Лён і ячмень былі ўдараны, бо ячмень стаяў, а лён быў у каласе. А агонь і палба не былі пабітыя, бо яны былі позднімі. Выйшаў жа Майсей ад фараона за горад і выцягнуў рукі да Госпада, і галасы спыніліся, і град і дождж больш не падалі на зямлю.

Убачыўшы ж, што спыніліся дождж і град і громы, фараон зноў пачаў грашыць і ацяжарыў сваё сэрца і сэрцы сваіх слуг. І зацвярдзела сэрца фараона, і ён не адпусціў сыноў

Ізраіля, як гаварыў Гасподзь Майсею.

10

Сказаў жа Гасподзь да Майсея, кажучы: увайдзі да фараона, бо я зацвярдзіў яго сэрца і слуг яго, каб далей прыйшлі гэтыя знакі на іх, каб вы распавядалі ў вушы дзяцей ваших і дзецям дзяцей ваших, колькі я насміхаўся над егіпцянамі, і знакі мае, якія я зрабіў у іх, і вы пазнаеце, што я Гасподзь. Увайшоў жа Майсей і Аарон перад фараонам і сказалі яму: гэтак кажа Гасподзь, Бог яўрэяў: да якога ж часу не жадаеш пасаромлены быць перада мною? Адпусці народ мой, каб яны служылі мне. Калі ж не пажадаеш ты адпусціць народ мой, вось я навяду заўтра ў гэты час саранчу вялікую на ўсе межы твае. І накрые выгляд зямлі, і не здолееш убачыць зямлю, і пажрэ ўсё лішняе зямлі, тое пакінутае, якое пакінуў вам град, і пажрэ ўсякае дрэва, якое расце вам на зямлі. І будуць напоўненыя твае дамы, і дамы слуг тваіх, і ўсе дамы ва ўсёй зямлі Егіпцяна, якія ніколі не бачылі бацькі твае, ні продкі іх, ад таго дня, як з'явіліся на зямлі, да гэтага дня, і адварнуўшыся Майсей выйшаў ад фараона. І кажуць слугі фараона да яго: Да якога часу будзе гэта нам спакусай? Адпусці людзей, каб яны паслужылі Богу іхнему, ці ты жадаеш ведаць, што Егіпет загінуў? І павярнулі яны Майсея і Аарона да фараона, і сказаў ён ім: Ідзіце і служыце Госпаду, Богу вашаму. Але хто менавіта будзе ісці? І кажа Майсей: З юнакамі і старэйшынамі пойдзем, з сынамі і

дачкамі, і авечкамі, і быдлам нашым, бо ёсць свята Госпада. І сказаў ён да іх: хай будзе так Госпад з вамі, як я пасылаю вас, ці не і багаж ваш? Бачце, што злосць дадаецца вам. Не так, няхай ідуць мужчыны і няхай служаць Богу, бо гэта вы самі шукаеце. І выгналі іх ад твару фараона. Сказаў жа Гасподзь да Майсея: Выцягні руку на зямлю Егіпта, і няхай узыдзе саранча на зямлю, і пажрэ ўсякую траву зямлі і ўвесь плод дрэў, які пакінуў град. І падняў Майсей жазло ў неба, і Гасподзь прывёў паўднёвы вецер на зямлю ўвесь той дзень і ўсю ноч. Раніцай паўднёвы вецер прынёс саранчу. І прывёў яе на ўсю зямлю Егіпта, і спачыла на ўсіх межах Егіпта вялікая вельмі; раней за яе не было такой саранчы, і пасля гэтага не будзе так. І пакрыла выгляд зямлі, і была знішчана зямля, і паглынула ўсякую траву зямлі, і ўвесь плод дрэў, які застаўся ад граду. Не застаўся нічога зялёнага ў дрэвах і ва ўсякай траве поля, ва ўсёй зямлі Егіпта.

Паспяшаў жа Фараон паклікаць Майсея і Аарона, кажучы: Я згрэшыў перад Госпадам, Богам вашым, і супраць вас. Прымеце таму мой грэх яшчэ цяпер, і памаліцеся да Госпада Бога вашага, і няхай Ён адыме ад мяне гэтую смерць. Выйшаў жа Майсей ад фараона і маліўся да Бога. І змяніў Гасподзь вецер ад мора на моцны, і ўзняў саранчу, і кінуў яе ў Чырвонае мора, і не засталася ні адной саранчы ва ўсёй зямлі Егіпецкай. І зацвярдзіў Гасподзь сэрца фараона, і ён не адпусціў сыноў Ізраіля. Сказаў жа Гасподзь да Майсея: Выцягні руку тваю ў неба, і няхай будзе цемра на зямлі Егіпта, адчувальная цемра. Выцягнуў жа Майсей

руку ў неба, і здарылася цемра, морак, буры на ўсёй зямлі Егіпта тры дні. І ніхто не бачыў брата свайго тры дні, і ніхто не ўстаў з ложка свайго тры дні, але ўсім сынам Ізраіля было святло ва ўсіх месцах, дзе яны жылі. І паклікаў фараон Майсея і Аарона, кажучы: Ідзіце, служыце Госпаду, Богу вашаму, акрамя авечак і валоў пакідайце, і багаж ваш няхай ідзе з вамі. І сказаў Майсей: Але і ты дасі нам цэласпаленні і ахвяры, якія мы прынясём Госпаду, Богу нашаму. І жывёла наша пойдзе з намі, і мы не пакінем ніводнага капыта, бо ад іх возьмем, каб служыць Госпаду Богу нашаму. Мы ж не ведаем, чым будзем служыць Госпаду Богу нашаму, пакуль не прыйдзем туды. Зацвярдзеў жа Гасподзь сэрца фараона, і не пажадаў ён адпусціць іх. І кажа фараон: адыдзі ад мяне, пільнуй сабе, каб больш не бачыць майго твару, бо ў які дзень зявішся мне, памрэш. Кажа Майсей: Ты сказаў, што больш не зяўлюся табе ў твар.

11

Сказаў жа Гасподзь да Майсея: яшчэ адзін удар я прынясу на фараона і на Егіпет, і пасля гэтага ён адпусціць вас адсюль, а калі адпусціць ён вас з усім, то выжана ён вас выгнаннем. Скажы таму таемна ў вушы народу, і няхай кожны папросіць у суседа срэбныя і залатыя пасудзіны і адзенне. Гасподзь жа даў міласць народу свайму перад егіпцянамі, і яны пазычылі ім, і чалавек Майсей стаў

вельмі вялікім перад егіпцянамі, і перад фараонам, і перад
слугамі яго. І сказаў Майсей: Гэта кажа Госпад: каля
поўначы Я ўвайду ў сярэдзіну Егіпта, і памрэ ўсякі
першынец у зямлі Егіпецкай, ад першынца фараона, які
сядзіць на троне, і да першынца служніцы, якая каля
жорнаў, і да першынца ўсякай жывёлы. І будзе вялікі крык
па ўсёй зямлі Егіпецкай, якога такога не было, і такога ўжо
не будзе. І сярод усіх сыноў Ізраіля не загарчыць сабака
языком сваім, ад чалавека да жывёлы, каб ты ведаў, колькі
дзіўнага ўчыніць Гасподзь паміж егіпцянамі і Ізраілем. І
зыдуць усе слугі твае гэтыя да мяне і пакланяцца мне,
кажучы: выйдзі ты і ўвесь народ твой, якім ты кіруеш, і
пасля гэтага я выйду. Выйшаў жа Майсей ад фараона з
гневам. Сказаў жа Гасподзь да Майсея: Не паслухае вас
фараон, каб, множачы, памножыў Я Мае знакі і цуды ў
зямлі Егіпецкай. Майсей жа і Аарон зрабілі ўсе гэтыя знакі і
гэтыя цуды ў зямлі Егіпце перад фараонам, зацвярдзеў жа
Гасподзь сэрца фараона, і не паслухаў ён адпусціць сыноў
Ізраіля з зямлі Егіпта.

12

Сказаў жа Гасподзь Майсею і Аарону ў зямлі Егіпецкай,
кажучы: Гэты месяц для вас пачатак месяцаў, ён першы для
вас у месяцах года. Гавары да ўсяго сходу сыноў Ізраіля,
кажучы: дзесятага гэтага месяца няхай возьмуць кожны
авечку паводле дамоў бацькоў, кожны авечку паводле дома.

Калі ж іх будзе мала ў доме, так што не будзе дастаткова на авечку, ён возьме з сабой суседа свайго бліжняга, паводле ліку душ, кожны дастатковае для яго будзе залічана на авечку. Авечка дасканалая, мужчынскага полу, гадавалая будзе для вас, ад ягнят і казлят возьмеце. І будзе вам захаваным да чатырнаццатага гэтага месяца, і забюць яго ўсё мноства сходу сыноў Ізраіля пад вечар. І возьмуць ад крыві, і пакладуць на двух дзвярных касяках і на верхні камень дзвярэй у дамах, у якіх яны будуць есці іх. І зядуць тое мяса ў гэту ноч, смажанае на агні, і праснакі з гарчыцамі зядуць. Не ешце з іх сырое, ні зваранае ў вадзе, але смажанае агнём, галаву з нагамі і нутрашчамі. Не пакідайце ад яго нічога да раніцы, і косткі не ламайце ад яго, а тое, што застанеца ад яго да раніцы, спаліце ў агні. Так вы будзеце есці яго: чресла вашыя апяразаныя, сандалі на нагах ваших і посахі ў руках ваших, і будзеце есці яго з паспехам — гэта Пасха Госпаду. І я прайду па зямлі Егіпецкай у гэтую ноч, і ўдару ўсякага першанароджанага ў зямлі Егіпецкай ад чалавека да жывёлы, і над усімі багамі Егіпцяў учыню помсту, я Гасподзь. І будзе кроў вам знакам на дамах, у якіх вы будзеце там, і пабачу кроў, і накрою вас, і не будзе ў вас пошасці на знішчэнне, калі ўдару па зямлі Егіпецкай.

І будзе дзень гэты вам памінаннем, і будзеце святкаваць яго як свята Госпаду ва ўсе пакаленні вашы, як вечны ўстаноў будзеце святкаваць яго. Сем дзён прасныя вы будзеце есці, а ад дня першага вы выдаліце квасы з дамоў ваших, бо

кожны, хто зесць квасы, будзе знішчана душа тая з Ізраіля, ад дня першага да дня сёмага. І першы дзень будзе названы святым, і сёмы дзень будзе названы святым для вас, ніякай падданай працы не будзеце рабіць у іх, акрамя таго, што будзе зроблена для ўсякай душы, толькі гэта будзе зроблена вам. І вы будзеце захоўваць гэтую заповедзь, бо ў гэты дзень я выведу сілу вашу з зямлі Егіпта, і вы будзеце рабіць гэты дзень у пакаленнях ваших законам вечным. Пачынаючы з чатырнаццатага дня першага месяца, з вечара вы павінны есці праснакі, да дваццаць першага дня месяца, да вечара. Сем дзён квас не будзе знойдзены ў ваших дамах, кожны, хто б зеў квасное, будзе знішчана душа тая з супольнасці Ізраіля, і сярод чужынцаў, і сярод тубыльцаў зямлі. Усякага квашанага не ядзіце, а ва ўсякім жытле вашым ядзіце праснакі.

Паклікаў жа Майсей усю раду старэйшын сыноў Ізраіля і сказаў да іх: адышоўшы, вазьміце сабе авечку паводле роднасці вашай і ахвяруйце пасху. Вы возьмеце пучок ісопу і, памачыўшы ў крыві, якая ля дзвярэй, прыкладзеце на верхні касяк дзвярэй і на абодва касякі дзвярэй ад крыві, якая ёсць ля дзвярэй, а вы не выйдзеце кожны з дзвярэй дома свайго да раніцы. І прайдзе Госпад, каб пабіць егіпцяна, і ўбачыць кроў на вярэй і на абодвух вярэях, і прайдзе Госпад міма дзвярэй, і не дазволіць губітэлю ўвайсці ў дамы вашыя, каб пабіць. І захоўвайце гэта слова як закон для сябе і для ваших сыноў да веку. Калі ж вы ўвойдзеце ў зямлю, якую Гасподзь дасць вам, як Ён гаварыў,

захоўвайце гэтую службу. І будзе, калі скажуць да вас сыны вашыя: Што гэта за служба? І вы скажаце ім: гэта ахвяра пасхі Госпаду, бо Ён накрыў дамы сыноў Ізраіля ў Егіпце, калі пабіў егіпцянаў, а нашы дамы выратаваў. І пакланіўшыся, народ пакланіўся. І адышоўшы, зрабілі сыны Ізраіля, як загадаў Гасподзь Майсею і Аарону, так зрабілі.

Здарылася ж у сярэдзіне ночы, і Гасподзь удараў усіх першароджаных у зямлі Егіпецкай, ад першароджанага Фараона, які сядзеў на троне, да першароджанага палоннай жанчыны, якая была ў яме, і да першароджанага ўсякай живёлы. І ўстаў Фараон ноччу, і слугі яго, і ўсе егіпцяне, і здарыўся вялікі крык ва ўсёй зямлі Егіпецкай, бо не было дома, у якім не было б памерлага. І паклікаў фараон Майсея і Аарона ноччу і сказаў ім: устаньце і выйдзіце з народа майго, і вы, і сыны Ізраіля, ідзіце і служыце Госпаду, Богу вашаму, як кажаце. І авечак і валоў ваших узяўшы, ідзіце, дабраславіце сапраўды і мяне. І прымушалі егіпцяне народ спешна выгнаць іх з зямлі, бо казалі, што ўсе мы паміраем. Узяў жа народ цеста сваё, перш чым заквасілася месіва іхняе, звязанае ў адзенні іхнім на плячах. А сыны Ізраіля зрабілі так, як загадаў ім Майсей, і папрасілі ў егіпцянаў срэбныя і залатыя посудзіны і адзенне. І даў Гасподзь міласць народу свайму перад егіпцянамі, і яны пазычылі ім, і абрабавалі егіпцянаў.

Адправіўшыся ж сыны Ізраіля з Рамэсэ ў Сакхот, шэсцьсот

тысяч пашых мужчын, акрамя багажу. І вялікае змешанае мноства пайшло ўверх з імі, і авечкі, і валы, і быдла вельмі многае. І яны спяклі цеста, якое яны вынеслі з Егіпта, хлябы бяздражджавыя, бо не было заквашана, выгналі бо іх егіпцяне, і не маглі застацца, ні запасаў не зрабілі сабе ў дарогу. А праз жыццё сыноў Ізраіля, якое яны пражылі ў зямлі Егіпецкай і ў зямлі Ханаанскай, было чатырыста трыццаць гадоў. І здарылася пасля тых чатырохсот трыццаці гадоў, выйшла ўся сіла Госпада з зямлі Егіпта ноччу. Ахова ёсць Госпаду, каб вывесці іх з зямлі Егіпта; тая ноч гэтая — ахова Госпаду, каб усім сынам Ізраіля быць у пакаленнях іхніх. Скажаў жа Госпад да Майсея і Аарона: гэта закон Пасхі, усякі чужаземец не будзе есці ад яго. І ўсякага слугу ці купленага за срэбра абрэжаш яго, і тады ён будзе есці з яго. Прышлец ці найміт не будзе есці з яго. У адным доме будзе зедзена, і не вынясеце з дома мяса вонкі, і косткі не зламаеце ад яго. Уся сходка сыноў Ізраіля зробіць гэта. Калі ж хто-небудзь падыдзе да вас прышлец, каб зрабіць пасху Госпаду, абрэж яго ўсякага мужчынскага, і тады ён падыдзе зрабіць яе, і будзе як і ўраджэнец зямлі; усякі необрэзаны не будзе есці ад яе. Закон адзін будзе для мясцовага і для прыйшоўшага чужынца сярод вас. І зрабілі сыны Ізраіля так, як загадаў Гасподзь Майсею і Аарону, так яны і зрабілі. І здарылася ў той дзень, што Гасподзь вывеў сыноў Ізраіля з зямлі Егіпецкай з іхняй моцай.

Сказаў жа Госпад да Майсея, кажучы, Асвятці мне кожнага першароджанага, першага нараджанага, які адкрывае кожнае Іона ў сыноў Ізраіля, ад чалавека да жывёлы — мне належыць. Сказаў жа Майсей да народу: памятайце гэты дзень, у які выйшлі вы з зямлі Егіпецкай, з дома рабства, бо магутнай рукой вывеў вас Гасподзь адсюль, і не будзе есціся квасное. Бо сёння вы выходзіце ў месяцы маладых. І будзе, калі прывядзе цябе Гасподзь, Бог твой, у зямлю хананэяў, і хетэяў, і амарэяў, і евэяў, і евусяў, і гергесэяў, і ферэзэяў, якую Ён прысягнуў бацькам тваім даць табе — зямлю, што цячэ малаком і мёдам, — то зробіш службу гэтую ў месяцы гэтым. Шэсць дзён вы будзеце есці прэсны хлеб, а ў сёмы дзень — свята Госпада. Праснакі вы будзеце есці сем дзён, не будзе бачна табе квашанага хлеба, ані будзе табе квасу ў усіх межах тваіх. І ты абвесціш сыну свайму ў той дзень, кажучы: 3-за гэтага зрабіў Гасподзь Бог мне, калі я выходзіў з Егіпта. І будзе табе знак на руцэ тваёй і памяць перад вачыма тваімі, каб стаў закон Госпада ў вуснах тваіх, бо рукою магутнаю вывеў цябе Госпад Бог з Егіпта. І ахоўвайце гэты закон паводле пэўных пор года, з дня ў дзень.

І будзе, калі ўвядзе цябе Гасподзь, Бог твой, у зямлю Хананэяў, як прысягнуў бацькам тваім, і дасць табе яе. І адлучыш усякага адкрываючага Іона, мужчынскіх Госпаду, усякага адкрываючага Іона з статкаў або ў жывёле тваёй, колькі б ні стала табе, мужчынскіх асвятціш Госпаду. Кожнага, хто адкрывае ўтробу асла, абмяняеш авечкай, калі ж не абмяняеш, выкупіш яго, кожнага першынца чалавека з

сыноў тваіх выкупіш. Калі ж запытае цябе сын твой пасля гэтага, кажучы: Што гэта?, і скажаш яму: У руцэ магутнай вывеў Гасподзь нас з зямлі Егіпта, з дома рабства. Калі ж зацвярдзеў фараон адпусціць нас, забіў усякага першынца ў зямлі Егіпецкай, ад першынцаў людзей да першынцаў быдла, таму я ахвярую Госпаду ўсякага мужчынскага, які адкрывае ўлонне, і ўсякага першынца сыноў маіх выкуплю. І будзе гэта ў знак на руцэ тваёй і непахісным перад вачыма тваімі, бо магутнаю рукою вывеў цябе Гасподзь з Егіпта.

Калі ж Фараон адправіў народ, Бог не павёў іх шляхам зямлі філістымлян, таму што ён быў блізка, бо Бог сказаў: каб народ не раскаяўся, убачыўшы вайну, і не вярнуўся ў Егіпет. І акружыў Бог народ шляхам праз пустыню да Чырвонага мора, а пятым пакаленнем узышлі сыны Ізраіля з зямлі Егіпецкай. І ўзяў Майсей косці Іосіфа з сабою, бо клятвай ён прысягнуў сыноў Ізраіля, кажучы: Наведваннем наведее вас Гасподзь, і вы панясеце мае косці адсюль з сабою.

Узняўшыся ж, сыны Ізраіля з Сакхофа разбілі табар у Этаме каля пустыні. А Бог вёў іх, удзень у слупе воблака, каб паказаць ім шлях, а ўначы ў слупе агню. Не адышоў жа слуп воблака ўдзень і слуп агню ўначы перад усім народам.

І Гасподзь гаварыў да Майсея, кажучы, Гавары сынам Ізраіля, і, павярнуўшыся, няхай яны разбіваюць табар насупраць паселішча, паміж Магдолам і паміж морам, насупраць Веелсепфона; перад імі ты разабеш табар на моры. І скажа фараон свайму народу: Сыны Ізраіля блукаюць у зямлі, бо пустыня замкнула іх. Я ж зацвярджу сэрца фараона, і ён пагоніцца за імі, і буду праслаўлены ў фараоне і ў усім яго войску, і ўсе егіпцяне ведаць будучь, што Я — Гасподзь, і яны зрабілі так. І было паведамлена каралю Егіпцянаў, што ўцёк народ, і змянілася сэрца фараона і слуг яго супраць народа, і сказалі яны: Што гэта мы зрабілі, каб адпусціць сыноў Ізраіля, каб яны не служылі нам? Запрог жа Фараон калясніцы свае, і ўвесь народ свой павёў разам з сабою, і ўзяўшы шэсцьсот адборных калясніц, і ўсю конніцу егіпцянаў, і трыстатаў на ўсіх. І зацвярдзеў Гасподзь сэрца фараона, цара Егіпта, і слуг яго, і пагнаўся ён за сынамі Ізраіля, а сыны Ізраіля выходзілі з высока ўзнятай рукой. І пераследавалі егіпцяне іх, і знайшлі іх размешчаных табарам каля мора, і ўся конніца і калясніцы фараона, і коннікі, і войска яго супраць паселішча, насупраць Беелсепфона. І Фараон набліжаўся, і паднялі ўгору сыны Ізраіля вочы і бачаць, і егіпцяне разбілі табар ззаду іх, і спалохаліся вельмі, а сыны Ізраіля закрычалі да Госпада. І сказалі да Майсея: хіба таму, што не існавалі магілы ў зямлі Егіпецкай, ты вывеў нас, каб забіць у пустыні? Што гэта ты зрабіў нам, вывеўшы нас з Егіпта? Ці не гэта было слова, якое мы гаварылі табе ў Егіпце, кажучы: пакінь нас, каб мы служылі егіпцянам? Бо лепш

нам служыць егіпцянам, чым памерці ў гэтай пустыні.

Сказаў жа Майсей да народу: Мужайцеся, стойце і бачце выратаванне ад Госпада, якое Ён зробіць нам сёння, бо якім спосабам бачылі вы егіпцян сёння, не будзеце больш бачыць іх на вечныя часы. Гасподзь будзе змагацца за вас, а вы будзеце маўчаць. Сказаў жа Гасподзь да Майсея: Што крычыш да мяне? Гавары да сыноў Ізраіля, і хай яны выпраўляюцца. А ты падымі жазло тваё і працягни руку тваю на мора, і раздзялі яго, і хай увойдуць сыны Ізраіля ў сярэдзіну мора па сухому. І вось Я зацвярджу сэрца фараона і ўсіх егіпцян, і яны ўвойдуць за імі, і Я буду праслаўлены ў фараоне, і ў усім яго войску, і ў калясніцах, і ў яго конях. І ведаюць усе егіпцяне, што я ёсць Пан, калі буду праслаўлены ў фараоне, і ў калясніцах, і конях яго. Выдаліўся ж Анёл Божы, які ішоў наперадзе табара сыноў Ізраілевых, і пайшоў ззаду; выдаліўся ж і слуп воблака ад твару іх і стаў ззаду іх. І ўвайшоў паміж табарам егіпцян і табарам Ізраіля, і стаў, і здарылася цемра і морак, і прайшла ноч, і не змяшаліся яны адзін з адным усю ноч. Выцягнуў жа Майсей руку на мора, і адагнаў Гасподзь мора моцным паўднёвым ветрам усю ноч, і зрабіў мора сухім, і расколася вада. І ўвайшлі сыны Ізраіля ў сярэдзіну мора па сухім дне, і вада яго была сцяной справа і сцяной злева.

І пераследавалі егіпцяне, і ўвайшлі за імі ўсе коні фараона, і калясніцы, і ездзецы ў сярэдзіну мора. Здарылася ж у ранішнюю варту, і паглядзеў уніз Гасподзь на лагер егіпцян

у слупе агню і воблака, і ўвёў у замяшанне лагер егіпцяў, і звязаў восі калясніц іхніх, і вёў іх з сілай, і казалі егіпцяне: уцячом ад аблічча Ізраіля, бо Пан ваюе за іх супраць егіпцяў. Сказаў жа Гасподзь да Майсея: выцягни руку тваю на мора, і няхай вернецца вада, і няхай накрые егіпцяў, і калясніцы, і верхайцоў. Выцягнуў жа Майсей руку на мора, і вярнулася вада да дня на зямлю, а егіпцяне ўцяклі пад ваду, і струсіў Гасподзь егіпцяў сярод мора. І вада, павярнуўшыся назад, пакрыла калясніцы і ўсаднікаў, і ўсю сілу фараона, тых, што ўвайшлі за імі ў мора, і не быў пакінуты з іх ні адзін. А сыны Ізраіля пайшлі праз сушу пасярэдзіне мора, і вада была ім сцяной з правага боку і сцяной з левага боку. І выратаваў Гасподзь Ізраіля ў той дзень з рукі егіпцянаў, і бачыў Ізраіль егіпцянаў мёртвых каля берага мора. Ubачыў жа Ізраіль руку вялікую, якую зрабіў Гасподзь Егіпцянам, убаяўся жа народ Гасподзя, і паверылі Богу і Майсею, слуге яго.

15

Тады Майсей і сыны Ізраіля спявалі гэтую песню Богу і казалі: Давайце спяваць Госпаду, бо Ён быў славна праслаўлены — каня і верхайца кінуў у мора. Памочнік і абаронца стаў мне на выратаванне, гэта мой Бог, і я праслаўлю Яго, Бог бацькі майго, і я ўзвялічу Яго. Пан ламае войны, Пан — імя Яго. Калясніцы фараона і сілу яго кінуў у мора, выбраныя ездакі, афіцэры трэцяга рангу, былі

паглынуты ў Чырвоным моры. Мора накрыла іх, яны пагрузіліся ў глыбіню, як камень. Правая твая, Госпадзе, праславілася ў моцы, правая твая рука, Госпадзе, разбіла ворагаў. І множнасцю славы Тваёй Ты зламаў ворагаў, Ты паслаў гнеў Твой, які паглынуў іх як салому. І праз дух гневу твайго разступілася вада, засталіся як сцяна воды, засталіся хвалі ў сярэдзіне мора. Сказаў вораг:

Пераследаваўшы, дагоню, падзялю здабычу, напоўню душу маю, знішчу мячом маім, будзе валадарыць рука мая. Ты паслаў дух Твой, пакрыла іх мора, патанулі яны, як свінец, у магутнай вадзе. Хто падобны да Цябе сярод багоў, Госпадзе? Хто падобны да Цябе? Праслаўлены ў святых, цудоўны ў славе, творачы цуды. Ты выцягнуў правую руку тваю — праглынула іх зямля. Ты правіў праведнасцю Тваёю народ Твой гэты, які Ты выкупіў, Ты суцяшыў сілаю Тваёю ў прыстанішча святое Тваё. Пачулі народы і разгневаліся, пакуты ахапілі жыхароў Філістыма. Тады паспяшыліся правадыры Эдома, і правіцелі Маавітаў; узяў іх дрыжанне, расталі ўсе жыхары Ханаана. Няхайападзе на іх дрыжанне і страх, велічынёй рукі тваёй няхай яны ператвораць у камень, пакуль прайдзе народ твой, Госпадзе, пакуль прайдзе народ твой гэты, якога ты набыў. Увёўшы, пасадзі іх у гару спадчыны тваёй, у гатовае жылло тваё, якое Ты падрыхтаваў, Госпадзе, святыню, Госпадзе, якую падрыхтавалі рукі Твае. Гасподзь царуе ва век, і на век вякоў, і яшчэ. Таму што ўвайшоў конь фараона з калясніцамі і верхавымі ў мора, і навіў на іх Гасподзь ваду мора, а сыны Ізраіля ішлі па сухой зямлі ў сярэдзіне мора.

Узяўшы ж Марыям, прарочыца, сястра Аарона, бубен у руку сваю, выйшлі ўсе жанчыны за ёю з бубнамі і харамі. Пачынала ж іх Марыям, кажучы: давайце заспяваем Госпаду, бо Ён слаўна быў праслаўлены — каня і верхаўца кінуў у мора. Вывеў жа Майсей сыноў Ізраіля ад Чырвонага мора і правёў іх у пустыню Сур, і ішлі яны тры дні ў пустыні, і не знаходзілі вады, каб піць. Прыйшлі яны ў Мэру, і не маглі піць з Мэры, бо была горкая, таму назваў ён імя таго месца Горыч. І нарыкалі людзі на Мойсея, кажучы: Што мы будзем піць? Закрычаў жа Майсей да Госпада, і паказаў яму Госпад дрэва, і ўкінуў яго ў ваду, і саладзелася вада. Там паклаў яму пастановы і судовы, і там яго выпрабаваў. І сказаў: калі слуханнем паслухаеш голасу Госпада Бога твайго, і прыёмнае перад Ім зробіш, і вухам даш заповедзям Яго, і захаваш усе пастановы Яго, усякую хваробу, якую прынёс егіпцянам, не прынясу на цябе, бо Я ёсць Госпад, Бог твой, Які цябе цэліць. І яны прыйшлі ў Аілім, і былі там дванаццаць крыніц вод і семдзсят ствалоў пальмавых дрэў, і яны разбілі табар там каля воды.

16

Адышлі яны з Эліма, і прыйшла ўся супольнасць сыноў Ізраіля ў пустыню Сін, якая знаходзіцца паміж Элімам і Сінаем. А ў пятнаццаты дзень другога месяца пасля таго, як яны выйшлі з зямлі Егіпецкай, Шаптала ўся сходка сыноў Ізраіля на Майсея і Аарона. І сказалі да іх сыны Ізраіля: Каб

мы памерлі, пабітыя ад Госпада ў зямлі Егіпце, калі мы сядзелі на гаршках з мясам і елі хлеб да сытасці, бо вы вывелі нас у гэтую пустыню, каб забіць усю гэтую супольнасць голадам. Скажаў жа Госпад да Майсея: вось я дажджу вам хлябы з неба, і выйдзе народ, і збяруць тое дня ў дзень, каб выпрабаваць іх, ці пойдучь законам маім, ці не. І будзе ў шосты дзень, і яны падрыхтуюць тое, што прынясуць, і будзе ўдвая больш таго, што яны збіраюць штодзённа. І сказалі Майсей і Аарон да ўсяго сходу сыноў Ізраіля: Вечарам пазнаеце, што Гасподзь вывеў вас з зямлі Егіпецкай. І раніцай вы ўбачыце славу Госпада, бо Ён пачуе нараканне вашае на Бога, а мы хто такія, што наракаеце супраць нас? І скажаў Майсей: Калі Гасподзь дае вам вечарам мяса есці і хлябы раніцай да сытасці, бо Гасподзь пачуў нараканне ваша, якое вы наракаеце супраць нас, — мы ж хто такія? Не супраць нас ваша нараканне, а супраць Бога.

Скажаў жа Майсей да Аарона: Скажы ўсёй сходзе сыноў Ізраіля: падыдзіце перад Бога, бо Ён пачуў нарэканне вашае. Калі ж Аарон гаварыў усяму сходу сыноў Ізраіля, і яны павярнуліся ў пустыню, і слава Госпада з'явілася ў воблаку. І Госпад гаварыў да Майсея, кажучы, Я пачуў нараканне сыноў Ізраіля, гавары да іх, кажучы: да вечара вы будзеце есці мяса, і да раніцы вы будзеце напоўнены хлебам, і вы будзеце ведаць, што я Гасподзь, Бог ваш. Здарылася вечар, і перапёлка паднялася ўтару і пакрыла лагер, а раніцай, калі раса спынілася вакол лагера. І вось на паверхні пустыні тонкае, як каряндра, белае, як іней на

зямлі. Ubачыўшы яго, сыны Ізраіля сказалі адзін другому: Што гэта? Бо яны не ведалі, што гэта было. І сказаў ім Майсей: Гэта хлеб, які даў вам Гасподзь есці. Гэта слова, якое загадаў Госпад: збірайце ад яго кожны па належнай меры — гомер на галаву, паводле ліку душ ваших, кожны разам з вашымі суседзямі па намёце збірайце. Зрабілі так сыны Ізраіля, і сабралі адны шмат, а другія менш. І памераўшы гомерам, не меў больш той, хто шмат сабраў, і той, хто менш сабраў, не меў менш — кожны сабраў столькі, колькі было патрэбна для сваіх. Сказаў жа Майсей да іх: Ніхто няхай не пакідае з гэтага на раніцу.

І не паслухалі Майсея, але некаторыя пакінулі ад яго да ранку, і выварыла чарвякоў, і засмярдзела, і разгневаўся на іх Майсей. І сабралі яны яго раніцай, кожны належную яму частку, а калі награвала сонца, яно таяла. Здарылася ж у шосты дзень, сабралі ўдвая больш неабходнага, два гомеры на аднаго, і ўвайшлі ўсе правіцелі супольнасці, і паведамілі Майсею. Сказаў жа Майсей да іх: ці не гэта тое слова, якое гаварыў Госпад? Субота — адпачынак святы Госпаду заўтра. Колькі калі пячэце — пячыце, і колькі калі варыце — варыце, і ўсё лішняе пакідайце ў сховішча да раніцы. І пакінулі яны ад яго до раніцы, як загадаў ім Майсей, і не засмярдзела, і чарвяк не з'явіўся ў ім. Сказаў жа Майсей: Ядзьце сёння, бо сёння субота Госпаду, не будзе знойдзена ў полі. Шэсць дзён вы будзеце збіраць, а ў сёмы дзень — субота, таму што не будзе ў ім. Здарылася ж у сёмы дзень, што некаторыя з народу выйшлі збіраць, і не знайшлі.

Сказаў жа Гасподзь да Майсея: До якога часу не жадаеце слухаць заповедзі Мае і закон Мой? Глядзіце, бо Гасподзь даў вам суботу ў гэты дзень, таму ён даў вам у шосты дзень хлеба на два дні. Сядзіце кожны ў сваіх дамах, ніхто няхай не выходзіць са свайго месца ў сёмы дзень. І адпачываў народ у сёмы дзень. І назвалі яго сыны Ізраіля імем яго Ман, быў жа ён як белае насенне карыяндра, а смак яго як пірог з мёдам. І сказаў Майсей: гэта тое слова, якое загадаў Гасподзь: напоўніце гомер манны для захоўвання для пакаленняў ваших, каб яны ўбачылі хлеб, які вы елі ў пустыні, калі Гасподзь вывеў вас з зямлі Егіпецкай. І сказаў Майсей да Аарона: Вазьмі адзін залаты слоік і ўкінь у яго поўны гомар маны, і пакладзеш яго перад Богам на захаванне для ваших пакаленняў. Якім спосабам загадаў Гасподзь Майсею, і паклаў Аарон перад сведчаннем для захавання. А сыны Ізраіля елі манну сорак гадоў, пакуль не прыйшлі ў населены свет; яны елі манну, пакуль не прыбылі ў частку Фінікіі. Гомар жа быў дзесятай часткай трох мер.

17

І адышла ўся сходка сыноў Ізраіля з пустыні Сін паводле лагераў іх праз слова Госпада, і яны разбілі лагер у Рафідзіне, не было ж вады народу, каб піць. І варчаў народ да Майсея, кажучы: дай нам вады, каб мы пілі. І сказаў ім Майсей: чаму варчыце на мяне і чаму спакушаеце Госпада?

Адчуваў смагу там народ па вадзе, і нарыкаў там народ да Майсея, кажучы: Чаму гэта? Вывеў ты нас з Егіпта, каб забіць нас і дзяцей нашых і жывёлу смагой? Закрычаў жа Майсей да Госпада, кажучы: Што зраблю народу гэтаму? Яшчэ крыху, і яны забіюць мяне камянямі. І сказаў Госпад да Майсея: ідзі наперад гэтага народа, вазьмі жа сабе ад старэйшын народа, і жазло, якім ты ўдарыў раку, вазьмі ў руку тваю, і пойдзеш. Вось я стаю там перад табою на скале ў Харэбе, і ўдарыш скалу, і выйдзе з яе вада, і будзе піць народ. Зрабіў жа Майсей так перад сынамі Ізраіля. І назваў ён імя таго месца Выпрабаванне і Ганьба, з-за ганьбы сыноў Ізраіля і з-за таго, што выпрабоўвалі Госпада, кажучы: ці ёсць Госпад сярод нас, ці не?

Прыйшоў жа Амалік і ваяваў з Ізраілем у Рафідзіне. Сказаў жа Майсей да Ісуса: Выбяры сабе магутных мужоў, і выйшаўшы, пабудуй да бітвы супраць Амаліка заўтра, а вось я стаю на вяршыні пагорка, і жазло Бога ў маёй руцэ. І зрабіў Ісус так, як сказаў яму Майсей, і выйшаўшы, выстраіўся да бітвы з Амалікам, а Майсей і Аарон і Ор узышлі на вяршыню пагорка. І здаралася, калі ўзняў Майсей рукі, перамагаў Ізраіль, калі ж апускаў рукі, перамагаў Амалік. Рукі ж Майсея былі цяжкія, і ўзяўшы камень, паклалі яго пад ім, і ён сядзеў на ім, а Аарон і Ор падтрымлівалі яго рукі з аднаго боку адзін і з другога боку адзін, і сталі рукі Майсея трывала ўстаноўленымі да заходу сонца. І разбіў Ісус Амаліка і ўвесь народ яго мячом. Сказаў жа Госпад да Майсея: Запішы гэта на памяць у кнігу і дай у

вушы Ісусу, што цалкам сатру памяць пра Амаліка з-пад неба. І пабудаваў Майсей ахвярнік Госпаду і назваў імя яго Госпад — прытулак мой. Таму што ў сакрэтнай руцэ ваюе Гасподзь супраць Амаліка ад пакалення ў пакаленне.

18

Пачуў жа Іятор, сьвятар Мадыяма, зяць Майсея, усё, што зрабіў Гасподзь для Ізраіля, народа Свайго, бо Гасподзь вывеў Ізраіля з Егіпта. Узяў жа Іётор, цесць Майсея, Сепфору, жонку Майсея, пасля адпушчэння яе, і тых два сыноў яе, імя аднаму з іх Герсам, кажучы: Пасяленцам быў я ў зямлі чужой, і імя другога — Эліезер, кажучы: бо Бог бацькі майго — памочнік мой, і выратаваў мяне з рукі фараона. І выйшаў Іятор, цесць Майсея, і сыны, і жанчына да Майсея ў пустыню, дзе ён разбіў табар на гары Божай. Было паведамлена Майсею, кажучы: вось бацька тваёй жонкі Іётар прыходзіць да цябе, і жонка, і два твае сыны з ім. Выйшаў жа Майсей насустрач свату, і пакланіўся яму, і пацалаваў яго, і абнялі адзін аднаго, і ўвёў іх у намет. І сказаў Майсей свайму свату ўсё, колькі зрабіў Гасподзь Фараону і ўсім егіпцянам дзеля Ізраіля, і ўсю працу, якая здарылася ім у дарозе, і што выратаваў іх Гасподзь з рукі фараона і з рукі егіпцяна. Іётар быў здзіўлены ўсім добрым, што зрабіў для іх Гасподзь, бо выратаваў іх з рукі егіпцяна і з рукі фараона. І сказаў Ётар: Благаславёны Гасподзь, бо Ён выратаваў іх з рукі егіпцяна і з рукі фараона. Цяпер я ведаю,

што Гасподзь вялікі паміж усімі багамі, таму што яны напалі на іх. І ўзяў Іятор, цесць Майсея, цэласпаленні і ахвяры Богу, а прыйшоў Аарон і ўсе старэйшыны Ізраіля есці хлеб з цесцем Майсея перад Богам.

І здарылася, што на наступны дзень Майсей сеў судзіць народ, а ўвесь народ стаяў каля Майсея ад раніцы да вечара. І бачыўшы Іётар усё, колькі робіць народу, кажа: Што гэта такое, што ты робіш народу? Чаму ты сядзіш адзін, а ўвесь народ стаіць каля цябе ад раніцы да вечара? І кажа Майсей свайму свайку: Прыходзіць да мяне народ шукаць суд ад Бога. Калі бо ўзнікае ў іх спрэчка і яны прыходзяць да мяне, я суджу кожнага і даю ім ведаць загады Бога і закон Яго. Скажаў жа свёкар Майсея да яго: Не правільна ты робіш гэтую справу. Ты будзеш знішчаны нецярплівым знішчэннем, і ты, і ўвесь гэты народ, які з табой. Цяжкае табе гэтае слова, ты не зможаш рабіць гэта адзін. Цяпер таму слухай мяне, і я параджу табе, і будзе Бог з табой. Станавіся ты для народу пасрэднікам да Бога, і ты прынясеш словы іх да Бога. І ты будзеш сведчыць ім заповедзі Бога і закон яго, і ты пакажаш ім шляхі, якімі яны пойдучь, і працы, якія яны зрабляць. І ты для сябе разгледзь з усяго народа мужоў магутных, богабаязлівых, мужоў справядлівых, якія ненавідзяць пыху, і пастановіш над імі тысячнікаў, і сотнікаў, і пяцідзсятнікаў, і дзсятнікаў. І будуць судзіць народ заўсёды, а цяжкія справы прынясуць да цябе, а дробныя судовыя справы будуць судзіць яны самі, і палегчаць табе цяжар, і дапамогуць табе. Калі ты

зробіш гэта слова, Бог умацуе цябе, і ты зможаш устаяць, і ўвесь гэты народ прыйдзе на сваё месца з мірам. Пачуў жа Майсей голас цесця і зрабіў усё, што той яму сказаў. І выбраў Майсей магутных мужоў з усяго Ізраіля і зрабіў іх над імі тысячнікамі, і сотнікамі, і пяцідзiesiąтнікамі, і дзiesiąтнікамі. І судзілі яны народ усякую гадзіну, усякае ж цяжкае слова прыносілі на Майсея, а ўсякае лёгкае слова судзілі самі. Адправіў жа Майсей свайго цесця, і той пайшоў у сваю зямлю.

19

У трэці месяц выхаду сыноў Ізраіля з зямлі Егіпецкай, у гэты дзень, яны прыйшлі ў пустыню Сінайскую. І адышлі яны з Рафідэіна, і прыйшлі ў пустыню Сінайскую, і разбіў там лагер Ізраіль насупраць гары. І Майсей узышоў на гару Божую, і паклікаў яго Бог з гары, кажучы: гэтыя рэчы скажаш дому Якава і абвесціш сынам Ізраіля. Самі вы бачылі, колькі я зрабіў егіпцянам, і ўзняў вас, як на крылах арлоў, і прывёў вас да сябе. І цяпер, калі слуханнем пачуеце мой голас і захаваеце мой завет, будзеце мне асаблівым народам сярод усіх народаў, бо мая ёсць уся зямля. Вы ж будзеце Мне царствам свяшчэнства і народам святым; гэтыя словы скажаш сынам Ізраіля. Прыйшоў жа Майсей і паклікаў старэйшын народу, і паклаў перад імі ўсе гэтыя словы, якія загадаў ім Бог. Адказаў жа ўвесь народ аднадушна і сказаў: усё, што сказаў Бог, зробім і паслухаем.

А Майсей прынёс гэтыя словы да Бога. Сказаў жа Гасподзь да Майсея: вось я прыходжу да цябе ў слупе воблака, каб народ пачуў, як я гавару з табой, і каб паверылі табе навакi. Паведаміў жа Майсей словы народа Госпаду. Сказаў жа Гасподзь да Майсея: Сышоўшы, папярэдзь народ і ачысці іх сёння і заўтра, і хай яны вымыюць сваю вопратку, і хай будуць гатовыя да трэцяга дня, бо на трэці дзень зыдзе Пан на гару Сінай перад усім народам. І адокрэміш народ навокал, кажучы: сцеражыцеся ўзыходзіць на гару і дакранацца да яе; кожны, хто дакранецца да гары, смерцю памрэ. Не дакранецца яго рука, бо камянямі забіты будзе ці стралой прастрэлены будзе, калі жывёла ці чалавек — не будзе жыць. Калі галасы і трубы і воблака адыдуць ад гары, тыя ўзыдуць на гару.

Зышоў жа Майсей з гары да народу, і асвятліў іх, і яны памылі адзенне. І сказаў народу: Будзьце гатовыя тры дні, не набліжайцеся да жанчыны. Здарылася ж у дзень трэці, калі настаў світанак, і сталіся галасы і маланкі, і воблака цёмнае на гары Сінай, голас трубы гучаў вялікі, і спалохаўся ўвесь народ, які быў у табары. І вывеў Майсей народ на сустрэчу Богу з табара, і яны сталі каля гары. Гара Сінай дыміла цалкам, бо Бог сышоў на яе ў агні, і падымаўся дым, як дым з печы, і ўвесь народ вельмі здзівіўся. Станавіліся ж галасы трубы ўсё мацнейшымі вельмі. Майсей гаварыў, а Бог адказаў яму голасам. І зайшоў уніз Гасподзь на гару Сінай, на вяршыню гары, і паклікаў Гасподзь Майсея на вяршыню гары, і пайшоў

уверх Майсей. І сказаў Бог да Майсея, кажучы: сышоўшы, папярэдз народ, каб ніколі не наблізіліся да Бога, каб зразумець, і каб не ўпала з іх мноства. І святары, якія набліжаюцца да Госпада Бога, няхай будуць асвечаны, каб Госпад не знішчыў іх.

І сказаў Майсей да Бога: Не зможа народ узысці да гары Сінай, бо ты засведчыў нам, кажучы: адмежуй гару і асвяті яе. Сказаў жа яму Гасподзь: ідзі, сядзі ўніз і ўзыходзі ты і Аарон з табою, а святары і народ хай не прабіваюцца ўзысці да Бога, каб Гасподзь не пагубіў іх. Зышоў жа Майсей да народа і сказаў ім.

20

І гаварыў Госпад усе гэтыя словы, кажучы, Я ёсць Гасподзь, Бог твой, які вывеў цябе з зямлі Егіпецкай, з дома рабства. Не будуць у цябе іншых багов, акрамя мяне. Не зробіш сабе выявы, ні ўсякага падабенства таго, што ў небе ўверсе, і што на зямлі ўнізе, і што ў водах пад зямлёй. Не пакланяйся ім, ані не служы ім, бо Я ёсць Гасподзь, Бог твой, Бог рэўнівы, які аддае грахі бацькоў на дзяцей да трэцяга і чацвёртага пакалення тых, хто ненавідзіць Мяне, і робячы міласць у тысячы тым, хто любіць мяне, і тым, хто захоўвае заповедзі мае. Не возьмеш імя Госпада Бога твайго надарэмна, бо не ачысціць Госпад Бог твой таго, хто бярэ імя Яго надарэмна. Памятай дзень субот, каб асвятляць яго. Шэсць дзён працуй і

зробіш усе свае працы. А ў дзень сёмы — суботы Госпаду Богу твайму — не зробіш у гэты ўсякую працу ты, і сын твой, і дачка твая, слуга твой, і служанка твая, вол твой, і ярмавая жывёла твая, і ўсякая жывёла твая, і прышлец-жыхар у табе. Бо ў шасць дзён зрабіў Гасподзь неба і зямлю, і мора, і ўсё, што ў іх, і адпочыў у сёмы дзень, таму дабраславіў Гасподзь сёмы дзень і асвяціў яго. Шануй бацьку твайго і маці тваю, каб добра табе было, і каб доўга жыў ты на зямлі добрай, якую Гасподзь Бог твой дае табе. Не чыні блуду. Не будзеш красці. Не забівай. Не будзеш даваць ілжывых паказанняў супраць твайго суседа. Не пажадаеш жонкі суседа твайго, не пажадаеш дома суседа твайго, ні поля яго, ні слугі яго, ні служанкі яго, ні вала яго, ні жывёлы яго, ні ўсякай жывёлы яго, ні таго, што ёсць у суседа твайго.

І ўвесь народ бачыў голас, і факелы, і голас трубы, і гару дымячую, а спалохаўшыся, увесь народ стаяў здалёк. І сказалі да Майсея: Гавары ты нам, і няхай не гаворыць да нас Бог, каб нам не памерці. І кажа ім Майсей: Мужайцеся, бо дзеля таго, каб выпрабаваць вас, прыйшоў Бог да вас, каб стаўся страх Яго ў вас, каб вы не грашылі. Стаяў народ здалёк, а Майсей увайшоў у цемру, дзе быў Бог. Скажаў жа Гасподзь да Майсея: гэтыя рэчы скажаш дому Якава і абвесціш сынам Ізраіля: вы бачылі, што з неба гаварыў да вас. Не рабіце сабе багов срэбных, і багоў залатых не рабіце сабе. Ахвярнік з зямлі зробіце мне, і прынясеце ў ахвяру на ім цэласпаленні вашыя, і ахвяры выратавання вашыя, і

авечак, і цялят ваших у кожным месцы, дзе назаву імя маё там, і прыйду да цябе, і дабраславу цябе. Калі ж ахвярнік з камянёў зробіш мне, не пабудуеш іх цёсанымі, бо кінжал твой замахнуў на іх, і яны апаганены. Не падымайся па прыступках на ахвярнік мой, каб не адкрыць наготу тваю на ім.

21

І гэтыя пастановы, якія ты пастаўляеш перад імі. Калі ты набудзеш слугу-яўрэя, шэсць гадоў ён будзе служыць табе, а ў сёмы год ён адыдзе вольным дарма. Калі ён увойдзе адзін, і адзін выйдзе; калі ж жанчына ўвойдзе з ім, выйдзе і яго жанчына. І калі гаспадар дае яму жонку, і яна нарадзіць яму сыноў або дачок, жонка і дзеці будуць належаць яго гаспадару, а ён адзін выйдзе. Калі ж слуга адкажа і скажа: Я палюбіў гаспадара майго, і жонку, і дзяцей, не адыду вольны, Прынясе яго гаспадар ягоны да крытэрыя Бога, і тады прынясе яго да дзвярэй, да парога, і прабе гаспадар ягоны вуха шылам, і будзе служыць яму вечна.

Калі ж хто прадасць сваю ўласную дачку ў служанкі, яна не адыдзе так, як выходзяць рабыні. Калі яна не падабаецца яе гаспадару, якому ён яе прызначыў, ён павінен выкупіць яе, але чужому народу ён не мае права прадаваць яе, таму што ён парушыў дамову з ёй. Калі ж сыну абручыць яе, паводле права дачок учыніць ёй. Калі ж ён возьме сабе іншую,

неабходнага, адзення і суполнасці з ёю ён не пазбавіць яе. Калі ж ён не зробіць ёй гэтых трох рэчаў, яна выйдзе свабодна без срэбра. Калі ж хтосьці ўдарыць нейкага, і той памрэ, няхай будзе пакараны смерцю. Але той не ахвотна, а Бог перадаў у яго рукі — дам табе месца, дзе ўцячэ забойца. Калі ж хтосьці нападзе на суседа, каб забіць яго падманам, і ўцячэ, ад майго ахвярніка возьмеш яго, каб забіць. Хто ўдарае свайго бацьку ці сваю маці, няхай будзе пакараны смерцю. Той, хто зласлоўіць бацьку свайго ці маці сваю, памрэ смерцю. Калі хтосьці украдзе нейкага з сыноў Ізраіля, і прыгнятаючы яго, прадасць, і будзе знойдзены ў гэтым, хай памрэ смерцю. Калі ж абражаюць два мужчыны, і ўдараюць суседа каменем ці кулаком, і ён не памірае, а ляжыць на ложку, Калі паўстаўшы, чалавек будзе хадзіць звонку, абапіраючыся на пасах, невінаваты будзе той, хто ўдарыў, акрамя таго, што ён заплаціць за яго бяздзейнасць і лячэнне. Калі ж хто ўдарыць слугу свайго або служанку сваю прутом, і памрэ пад рукамі яго, справядлівасцю будзе пакараны. Калі ж ён выжыве адзін дзень або два, няхай не будзе пакараны, бо гэта яго срэбра. Калі ж бюцца два мужчыны і ўдараць жанчыну, якая мае дзіця ў ўтробе, і выходзіць дзіця яе несфармаванае, вінаваты будзе пакараны штрафам, які накладзе муж жанчыны, і дасць паводле ацэнкі. Калі ж сфармаваны ёсць, дасць душу замест душы. Вока замест вока, зуб замест зуба, рука замест рукі, нага замест нагі. апёк замест апёку, рана замест раны, сінец замест сінца. Калі ж хто ўдарыць вока свайго слугі ці вока сваёй служніцы і асляпіць, дык вольных адпусціць іх замест

вока іх. Калі ж зуб слугі ці зуб служанкі сваёй выбе, вольнымі адпусціць іх замест зуба іхняга. Калі ж бык забадае мужчыну або жанчыну і памрэ, бык будзе забіты камянямі, і мяса яго не будзе зедзена, а гаспадар быка будзе невінаваты. Калі ж бык быў забіваючым яшчэ ўчора і пазаўчора, і сведчылі гаспадару яго, а ён не ўсунуў яго, і забіў ён мужчыну або жанчыну, то бык будзе забіты камянямі, і гаспадар яго будзе пакараны смерцю. Калі ж выкуп будзе наложаны на яго, дасць выкуп за душу сваю, колькі наладуць на яго. Калі ж сына або дачку забадае, паводле гэтага статута хай зробіць яму. Калі ж слугу забодзе бык або маладую жанчыну, трыццаць дыдрахмаў срэбра дасць гаспадару іхняму, і бык будзе забіты камянямі. Калі ж хто адкрые яму або выкапае яму і не накрыве яе, і ўпадзе там цяля або асёл, Гаспадар ямы заплаціць, срэбра дасць іх гаспадару, а памерлае яму будзе. Калі ж бык нейкага забодзе быка суседа і той памрэ, яны прададуць жывога быка і падзяляць срэбра за яго, і памёршага быка яны падзяляць. Калі ж стане вядома, што бык быў колючы яшчэ пазаўчора і тры дні таму, і засведчылі гаспадару яго, а ён не ўсунуў яго, заплаціць быка замест быка, а памерлы будзе яму.

Калі ж хто-небудзь украдзе цяля ці авечку і забе яе ці прадасць, той павінен заплаціць пяць цялят замест цяляці і чатыры авечкі замест авечкі.

Калі ж злодзей быў знойдзены пры ўзломе і, будучы ўдараным, памрэ, гэта не лічыцца забойствам. Калі ж узыдзе сонца на яго, ён вінаваты і павінен памерці, а калі ж няма ў яго нічога, хай будзе прададзены за крадзеж. Калі ж будзе пакінута і знойдзена ў яго руцэ крадзеная рэч, ад асла да авечкі жывой, заплаціць за іх удвайне. Калі ж хто паспасе поле або вінаградніка і пусціць жывёлу сваю паспасці поле іншае, заплаціць з поля свайго паводле ўраджаю свайго; калі ж усё поле паспасе, лепшае поля свайго і лепшае вінаградніка свайго заплаціць. Калі ж агонь, выйшаўшы, знойдзе церне і спаліць гумны, ці каласы, ці поле, заплаціць той, хто распаліў агонь.

Калі ж хто-небудзь дасць суседу срэбра або пасудзіны на захаванне, і яны будуць украдзены з дома чалавека, то калі знойдзецца злодзей, ён заплаціць удвайне. Калі ж не быў знойдзены злодзей, падыдзе гаспадар дома перад Богам і прысягне, што сапраўды не ён учыніў ліха адносна ўсяго ўкладу суседа. Згодна з кожным выказаным правапарушэннем, аб цяля, цяглавую жывёлу, авечку, адзенне і ўсякую заяўленую страту, што б гэта ні было, перад Богам прыйдзе суд абодвух, і асуджаны Богам заплаціць падвойна суседу. Калі ж хто дае суседу ярмавую жывёлу, або цяля, або авечку, або якую іншую жывёлу на захаванне, і яна зламаецца, або памрэ, або будзе захоплена

ў палон, і ніхто не ведае, Прысяга Бога будзе паміж абодвума, што сапраўды не ён учыніў ліхаслоўна наогул з дэпазітам суседа, і такім чынам прыме гаспадар яго, і не заплаціць. Калі ж яно будзе ўкрадзена ў яго, ён заплаціць гаспадару, Калі ж разарваны звярамі стане, прывядзе яго да здабычы, і не заплаціць. Калі ж хтосьці папросіць у суседа, і разаб'ецца або памрэ, або палонным стане, а гаспадар не будзе з ім, заплаціць. Калі ж гаспадар быў з ім, не заплаціць; калі ж наймыт, будзе яму замест платы яго.

Калі ж хто падманіць нязамужнюю дзяўчыну і ляжа з ёю, пасагам пасагуе яе яму за жонку. Калі ж бацька яе, адмаўляючыся, адмовіць і не пажадае даць яе яму за жонку, ён заплаціць бацьку срэбром паводле таго, колькі складае пасаг дзявіц. Чараўнікоў не пакідайце жывымі. Кожнага, хто ляжыць з жывёлай, смерцю забяце. Той, хто ахвяруе багам, будзе знішчаны смерцю, акрамя Госпада аднаго.

І прышэльца не будзеце крыўдзіць, ані не будзеце прыгнятаць яго, бо былі прышэльцамі ў зямлі Егіпецкай. Ніякай удавы і сіраты не крыўдзіце. Калі ж злом зламуеце іх, і яны, крыкнуўшы, крыкнуць да мяне, я абавязкова выслухаю іх голас. І разгневаюся я ў гневе, і забю вас мячом, і будуць жонкі вашыя ўдовамі, і дзеці вашыя сіротамі. Калі ж ты пазычыш срэбра свайму беднаму брату, не будзеш яго прыціскаць і не пакладзеш на яго працэнт. Калі ж возьмеш у заклад адзенне свайго суседа, то перад захадам сонца вернеш яго яму. Бо гэта яго пакрыва, толькі гэта адзенне яго

наготы, у чым ён заснуць? Калі ж ён закрычыць да мяне, я выслухаю яго, бо я міласэрны. Багоў не будзеш ганьбіць, і правіцеля народа твайго не будзеш ліха казаць. Першыя пладоў гумна і вінадаўні твайго не затрымаеш, першароджаных сыноў тваіх даш мне. Так зробіш з цялём тваім, і з авечкай тваёй, і з цяглавай жывёлай тваёй: сем дзён яно будзе пры маці, а ў восьмы дзень аддасі мне яго. І людзі святыя будзеце мне, і мяса, забітае звярамі, не ядзеце; сабаку кіньце яго.

23

Не прымеш марнага слуху, не пагодзішся з несправядлівым стаць несправядлівым сведкам. Не будзеш ты з большасцю на злосць, не далучышся да мноства, каб адхіліцца з большасцю і выкравіць суд. І беднага не пашкадуеш у судзе. Калі ж ты сустрэнеш вала ворага твайго або вючную жывёлу яго, якія блукаюць, павярнуўшы, вернеш іх яму. Калі ж ты ўбачыш вючнае жывёла ворага твайго, якое ўпала пад цяжарам, не прайдзі міма яго, але дапамажы падняць яго разам з ім.

Не выкравіш судовага прысуду беднага ў яго справе. Ад усякага несправядлівага слова адступішся, невіннага і справядлівага не забеш, і не апраўдаеш бязбожнага з-за падарункаў. І дароў не прымай, бо дары асляпляюць вочы тых, хто бачыць, і скажаюць справядлівыя словы. І

прыхадня не будзеце прыгнятаць, бо вы ведаеце душу прыхадня, бо самі былі прыхаднямі ў зямлі Егіпецкай. Шэсць гадоў ты будзеш сеяць тваю зямлю і збіраць яе ўраджай. У сёмым жа годзе дасі адпачынак, і пакінеш яе, і будуць есці бедныя народа твайго, а тое, што застанеца, будуць есці дзікія звяры; так зробіш з вінаградніком тваім і з аліўным гаем тваім. Шэсць дзён ты будзеш рабіць працы твае, а ў сёмы дзень адпачынак, каб адпачыў вол твой і жывёла ўпражня твая, і каб адсвятжыўся сын служніцы тваёй і прышлец. Усё, што я сказаў вам, захоўвайце, і імя іншых багоў вы не будзеце ўспамінаць, і няхай яно не будзе пачута з ваших вуснаў.

Тры разы ў годзе святкуйце мне. Свята бесквасных хлябоў захоўвайце, сем дзён ядзеце бесквасныя хлябы, як я загадаў табе паводле часу месяца маладых, бо ў ім ты выйшаў з Егіпта, не зявіўся перад мной пустым. І сьвята жніва першапладоў зробіш з работаў тваіх, якія калі пасееш у полі тваім, і сьвята завяршэння пры выхадзе году ў сходзе работаў тваіх з поля твайго. Тры разы ў годзе зявіцца кожны мужчына твой перад Госпадам, Богам тваім. Калі бо я выжану народы ад твару твайго і пашыру межы твае, не прынясеш на квасным кроў курэння майго, ані не ляжа тлушч свята майго да раніцы. Першыя плады першых прадуктаў зямлі тваёй ты прынясеш у дом Госпада, Бога твайго. Не вары ягня ў малацэ маці яго. І вось Я пасылаю анёла Майго перад тваім тварам, каб ён ахоўваў цябе ў дарозе і каб увёў цябе ў зямлю, якую Я падрыхтаваў табе.

Звяртай увагу на сябе і слухай яго, і не непакорыся яму, бо ён не пашкадуе цябе, бо імя маё на ім. Калі вы сапраўды пачуеце мой голас, і ты зробіш усё, што я загадаю табе, і вы захаваеце мой завет, вы будзеце для мяне асаблівым народам сярод усіх народаў, бо мая ёсць уся зямля, а вы будзеце для мяне царскім свяшчэнствам і святым народам, гэтыя словы ты скажаш сынам Ізраіля, калі вы сапраўды пачуеце мой голас, і вы зробіце усё, што я скажу табе, я буду ворагам тваім ворагам, і я буду супрацьстаяць тваім супраціўнікам. Бо пойдзе анёл мой правадыром тваім, і ўвядзе цябе да амарэяў, і хэтэяў, і фэрэзэяў, і ханаанэяў, і гергесэяў, і эвэяў, і іевусэяў, і зніщу іх. Не пакланяйся багам іх, ні не служы ім, не рабі паводле спраў іх, але зруйнай іх цалкам і разбі ступы іх. І будзеш служыць Госпаду, Богу твайму, і дабраслаўлю хлеб твой, і віно тваё, і ваду тваю, і адварну хваробу ад вас. Не будзе бясплоднага, ні бясплоднай на зямлі тваёй; лік дзён тваіх напаўняючы, напоўню. І страх пашлю ідучым перад табою, і ўразу паніку ва ўсе народы, да якіх ты ўваходзіш, і аддам усіх ворагаў тваіх выгнанцамі. І пашлю я шэршні наперад цябе, і выжанеш ты амарэяў, і хівеяў, і ханаанеяў, і хэтэяў ад сябе. Не выгоню іх у адзін год, каб зямля не стала пустой і каб не стала шмат на цябе звяроў зямных. Паводле малога выжану іх ад цябе, пакуль ты не павялічышся і не паспадкуеш зямлю. І пастаўлю межы твае ад Чырвонага мора да мора філістымлян і ад пустыні да вялікай ракі Еўфрат, і аддам у рукі вашы жыхароў зямлі, і выгоню іх ад цябе. Не ўкладай згоды з імі і з багамі іх. І не пасяляцца яны ў зямлі тваёй,

каб не прымусіць цябе грашыць супраць мяне, бо калі ты будзеш служыць багам іхнім, гэтыя будуць табе спатыканнем.

24

І Майсею сказаў: Узьдзі да Госпада ты і Аарон, і Надаб, і Абіуд, і семдзесят старэйшын Ізраіля, і пакланяйцеся далёк Госпаду. І прыблізіцца Майсей адзін да Бога, яны ж не прыблізяцца, а народ не ўзье разам з імі. Увайшоў жа Майсей і распавёў народу ўсе словы Бога і пастановы. Адказаў жа ўвесь народ адным голасам, кажучы: усе словы, якія прамовіў Гасподзь, зробім і паслухаем. І напісаў Майсей усе словы Госпада, а ўстаўшы раніцою, Майсей пабудаваў ахвярнік пад гарою і дванаццаць камянёў для дванаццаці плямёнаў Ізраіля. І паслаў маладых мужчын сыноў Ізраіля, і яны прынеслі цэласпаленні, і прынеслі ахвяру выратавання Богу — цялят. Узяўшы ж Майсей палову крыві, уліў у чашы, а палову крыві выліў на ахвярнік. І ўзяўшы кнігу завету, чытаў у вушы народа, і яны казалі: Усё, што гаварыў Гасподзь, зробім і будзем слухаць. Узяўшы ж Майсей кроў, пакрапіў народ і сказаў: Вось кроў завету, які зробіў Гасподзь з вамі адносна ўсіх гэтых слоў.

І пайшлі ўверх Майсей і Аарон, і Надаб, і Абіуд, і семдзесят старэйшын Ізраіля. І яны ўбачылі месца, дзе стаяў Бог

Ізраіля, і тое, што пад нагамі яго, быццам праца з сапфіравай цэгля, і быццам выгляд нябеснай цвердзі ў чысціні. І з выбраных Ізраіля не загінуў ніводзін, і яны з'явіліся ў месцы Бога, і елі і пілі. І сказаў Госпад да Майсея: узыдзі да мяне на гару і будзь там, і дам табе каменныя дошкі, закон і запаведзі, якія Я напісаў, каб законадаваць ім. І паўстаўшы, Майсей і Ісус, які стаяў каля яго, узышлі на гару Божую. І старэйшынам яны казалі: Маўчыце тут, пакуль мы вернемся да вас, і вось Аарон і Хур з вамі. Калі каму здарыцца суд, няхай падыходзяць да іх. І Майсей і Ісус узышлі на гару, і воблака пакрыла гару. І сышла слава Бога на гару Сінай, і пакрыла яе воблака на шэсць дзён, і паклікаў Гасподзь Майсея на сёмы дзень з сярэдзіны воблака. А выгляд славы Госпада быў як агонь, што палае на вяршыні гары, перад сынамі Ізраіля. І ўвайшоў Майсей у сярэдзіну воблака, і ўзышоў на гару, і быў там на гары сорок дзён і сорок начэй.

25

І Гасподзь гаварыў да Майсея, кажучы, Я сказаў сынам Ізраіля: вазьміце першыя плады ад усіх, каму здасться па сэрцы, і вы возьмеце першыя плады мае. І гэта ёсць першыя плады, якія вы возьмеце ад іх: золата, серабро і бронза. і гіяцынт, і пурпур, і падвойны шарлат, і скручаны віссон, і казіныя валасы, І скуры баранаў, афарбаваныя чырвоным, і скуры гіяцынтавага колеру, і нетленая драўніна. і камяні

Сардыю, і камяні ў разьбу ў наплечнік, і доўгую вопратку. І ты зробіш мне сьвятыню, і я зьяўлюся сярод вас. І зробіш мне паводле ўсяго, што я паказваю табе на гары, — узор скініі і узор усіх начыняў яе, — так зробіш. І зробіш каўчэг сведчаньня з нягніючага дрэва, два локці і паловы даўжынёй, і локця і паловы шырынёй, і локця і паловы вышынёй. І пакрыеш яе чыстым золатам, знутры і звонку пакрыеш яе, і зробіш ёй залатыя скручаныя аблямоўкі вакол. І ты зробіш для гэтага чатыры залатыя кольцы, і пакладзеш іх на чатыры бакі: два кольцы на адзін бок і два кольцы на другі бок. Ты зробіш жэрдкі з нягнільнага дрэва і пакрыеш іх золатам, і ўстаўляць будзеш жэрдкі ў колцы, якія ў бакоў каўчэга, каб падымаць каўчэг імі. У калыхах каўчэга будуць жэрдкі нерухомымі. І ўкладзеш у каўчэг сведчанні, якія дам табе. І зробіш пакрыццё-ахвяраванне з чыстага золата: два локці і палова даўжынёй і локця і палова шырынёй. І зробіш двух херувімаў з кутага золата і пакладзеш іх з абодвух бакоў сядзення міласэрнасці. Будуць зроблены адзін херуб з гэтага боку, і адзін херуб з другога боку міласэрнага сядзення, і зробіш двух херувімаў на двух баках. Будуць херувімы выцягваць крылы зверху, засяняючы крыламі сваімі сядалішча міласэрнасці, і твары іх адзін да аднаго, да сядалішча міласэрнасці будуць звернуты твары херувімаў. І пакладзеш месца міласэрнасці на каўчэг зверху, і ў каўчэг укладзеш сведчанні, якія даў табе. І буду вядомы табе адтуль, і буду гаварыць табе зверху з міласэрнага сядзення паміж двума херувімамі, якія ёсць на каўчэгу сведчаньня, і паводле ўсяго, колькі калі загадаю

табе да сыноў Ізраіля. І зробіш залаты стол з чыстага золата, два локці даўжынёй, і лоцаць шырынёй, і паўтара локця вышынёй. І зробіш гэтаму скручаныя залатыя аблямоўкі наўкола, і зробіш гэтаму абрамленне шырынёю ў далонь наўкола.

І зробіш скручаную аблямоўку навокал вянца. І зробіш чатыры залатыя пярсцёнкі, і пакладзеш чатыры пярсцёнкі на чатыры часткі яе ног пад абаронку. І будуць кольца ў трымальніках для жэрдак нясучых, каб падымаць у іх стол. І зробіш жэрдкі з нягніючага дрэва, і пакрыеш іх чыстым золатам, і будзе нашэнца імі стол. І зробіш міскі яе, і кадзільніцы, і пасудзіны для ліванняў, і кубкі, у якіх будзеш ліць у іх, — з чыстага золата зробіш іх. І ты пакладзеш на стол хлябы прысутнасці перад Мной пастаянна.

І зробіш свяцільню з чыстага золата, кутую зробіш свяцільню; стаўбур яе, і трысціны, і чашы, і шышкі, і лілеі будуць з яе. А шэсць галінак выходзілі з бакоў: тры галінкі свяцільніка з аднаго яго боку і тры галінкі свяцільніка з другога боку. І тры чашы, выгравіраваныя мігдалёвымі, у адной галінцы шар і лілея, так шасці галінкам, якія выходзяць з свяцільніка. І ў тым свяцільніку чатыры чашы, выгравіраваныя мігдалёвымі арэхамі, у адной галінцы шарыкі і яе лілеі. Шар пад двума трубкамі з яе, і шар пад чатырма трубкамі з яе, так для шасці трубак, якія выходзяць з свяцільніка, і ў свяцільніку чатыры чашы, выгравіраваныя міндалём. Шарыкі і трысціны няхай

будуць з яе, уся кутая з аднаго чыстага золата. І зробіш сем яе лямпаў, і пакладзеш лямпы, і яны будуць свяціць з аднаго боку. І кадзільніцу яе, і падстаўкі яе з чыстага золата зробіш. Усе гэтыя посудзіны важылі талант чыстага золата. Глядзі, ты зробіш паводле ўзору, паказанага табе на гары.

26

І намёт ты зробіш з дзесяці заслон са скручанага тонкага палатна, і блакітнага, і пурпуровага, і чырвонага скручанага, з херувімамі тканой працы ты зробіш іх. Даўжыня адной заслоны восем і дваццаць локцяў, і шырыня чатырох локцяў будзе адная заслона, мера тая самая будзе для ўсіх заслон. Пяць жа заслон будуць злучаны адна з адной, адна да другой, і пяць заслон будуць злучаны адна з другой. І зробіш ім сінія пятлі на краі адной заслоны, з аднаго боку да злучэння, і так зробіш на краі знешняй заслоны да другога злучэння. Пяцьдзесят петляў ты зробіш на адной завесе, і пяцьдзесят петляў ты зробіш на краі завесы паводле злучэння другой, супрацьлеглыя, што падаюць адна да адной на кожнай. І зробіш пяцьдзесят залатых колцаў, і злучыш заслоны адну з другой кольцамі, і будзе намёт адзін. І зробіш валасатыя скуры покрывам на тэнт; адзінаццаць скур зробіш іх. Даўжыня адной скуры трыццаць локцяў, і шырыня адной скуры чатыры локці, гэтая самая мера будзе для адзінаццаці скур. І злучыш пяць скур разам, і шэсць скур разам, і падвойш шостую

скуру перад намётам. І зробіш пятьдзесят пятляў на краі аднаго покрыва, таго, што знаходзіцца паміж паводле злучэння, і пятьдзесят пятляў зробіш на краі другога злучальнага покрыва.

І зробіш пяцьдзесят бронзавых колцаў, і злучыш кольца з пятляў, і злучыш скуры, і будзе адно. І ты пакладзеш пад лішнія ў палатнішчах намёта; палову палатніша, што застаецца, ты пакрыеш лішнія палатнішчаў намёта, ты пакрыеш ззаду намёта. Локаць з гэтага боку і локаць з таго боку, з выступаючай частцы заслон, з даўжыні заслон намёта, будзе пакрываць бакі намёта адтуль і адтуль, каб пакрываць. І зробіш пакрыццё для намёта са скур баранаў, афарбаваных чырвоным, і пакрыцці са скур сініх зверху.

І зробіш слупы намёта з нягніючай драўніны. Дзесяць локцяў зробіш адзін слуп, і локця аднаго і палавіны — шырыня аднаго слупа. Два тэноны ў слупа аднаго, адпавядаючыя адзін аднаму, так зробіш для ўсіх слупоў намёта. І зробіш слупы для намёта, дваццаць слупоў з боку, які да Поўначы. І сорак срэбных падстаў зробіш для дваццаці слупоў: дзве падставы для аднаго слупа з абодвух бакоў яго, і дзве падставы для аднаго слупа з абодвух бакоў яго. І другі бок, які звернуты да поўдня, дваццаць слупоў, і сорак падстаў іх сярэбраных, дзве падставы да аднаго слупа на абодва бакі яго, і дзве падставы да аднаго слупа на абодва бакі яго. І з тых ззаду намёта, паводле той часткі, што да мора, зробіш шэсць слупоў. І два слупы зробіш на кутах

скініі з задняй часткі. І будзе роўна знізу, паводле таго самага яны будуць роўныя ад галоў да адной сустрэчы, так зробіш абедзвюм двум вуглам — хай яны будуць роўныя. І будзе восем слупоў, і асновы іх срэбныя — шаснаццаць, дзве асновы для аднаго слупа на абодва бакі яго, і дзве асновы для аднаго слупа. І зробіш засовы з нягніючага дрэва, пяць для аднаго слупа з аднаго боку скініі, і пяць засоваў да слупа аднаго боку скініі другога, і пяць засоваў да слупа задняга боку скініі, што да мора. І сярэдні брус паміж слупоў няхай працягваецца ад аднаго боку да другога боку. І слупы пакрыеш золатам, і кольцы зробіш залатыя, у якія ўстаўляеш жэрдкі, і пакрыеш жэрдкі золатам. І ты ўзвядзеш намёт паводле формы, паказанай табе на гары.

І ты зробіш заслону з блакітнага, і пурпуровага, і чырвонага скручанага, і тканага вісону, работу тканую ты зробіш яе з херувімамі. І пакладзеш яго на чатырох нягнілых слупах, пакрытых золатам, і галовы іх залатыя, і падножжы іх чатыры срэбныя. І пакладзеш заслону на слупы, і ўнясеш там, унутр заслоны, каўчэг сведчання, і аддзеліць заслона вам паміж святым і паміж святым святых. І ты накрыйеш заслонаю каўчэг сведчання ў Святым святых. І пакладзеш стол звонку заслоны, і свяцільню насупраць стала на частцы намёта, што да поўдня, і стол пакладзеш на частцы намёта, што да поўначы. І зробіш ты пакрыццё для дзвярэй намёта з блакітнага, і пурпуровага, і чырвонага скручанага, і вісону скручанага, праца вышывальніка. І зробіш для заслоны пяць слупоў, і пакрыеш іх золатам, і галовы іх

будуць залатыя, і адлівеш для іх пяць бронзавых падстаў.

27

І зробіш ахвярнік з нягніючай драўніны, пяць локцяў даўжынёю і пяць локцяў шырынёю; квадратным будзе ахвярнік, і трох локцяў вышынёю. І зробіш рогі на чатырох кутах, з яго будуць рогі, і пакрыеш іх бронзаю. І зробіш вянец для ахвярніка, і покрыва яго, і чашы яго, і відэльцы яго, і кадзільніцу яго, і ўсё начыніе яго зробіш бронзавымі. І зробіш яму рашотку працай сеткавай бронзавую, і зробіш рашотцы чатыры кольца бронзавыя пад чатыры бакі. І пакладзеш іх пад рашотку ахвярніка знізу, а рашотка будзе да палавіны ахвярніка. І зробіш для ахвярніка драбіны з нягніючага дрэва і пакрыеш іх бронзаю. І ўстаўляць будзеш жэрдкі ў пярэсцёнку, і хай будуць жэрдкі па баках ахвярніка, каб несці яго. Пустым бясшвовым зробіш яго, паводле паказанага табе на гары, так зробіш яго. І зробіш двор для намёта, на бок, які да поўдня, заслоны двара з скручанага віссону, даўжынёю сто локцяў для аднаго боку. І слупоў іх дваццаць, і асноў іх дваццаць бронзавых, і кольца іх і трымальнікі срэбныя. Такім чынам, на баку, што да ўсходняга ветру, заслоны сто локцяў даўжынёй, і слупоў іх дваццаць, і падножжаў іх дваццаць бронзавых, і кольца і трымальнікі слупоў, і падножжы іх пакрытыя серабром. А шырыня двара з боку мора — заслоны пяцьдэсят локцяў, слупоў іх дзесяць і падножжаў іх дзесяць. І шырыня двара

таго да поўдня — заслоны пяцьдэсят локцяў, слупы іх дзесяць і падножжы іх дзесяць. І пятнаццаць локцяў вышыня завес аднаго боку, слупы іх тры, і падножжы іх тры. І другі бок пятнаццаць локцяў завес вышынёй, слупы іх тры, і падножжы іх тры. І для брамы двара пакрыва вышынёй у дваццаць локцяў з блакітнага, і пурпуровага, і чырвонага скручанага, і скручанага віссону з разнастайнай вышыўкай вышывальніка, слупоў іх чатыры, і падстаў іх чатыры. Усе слупы двара наўкола пакрытыя серабром, і галоўкі іх серабраныя, і падножжы іх бронзавыя. А даўжыня двара сто на сто, і шырыня пяцьдэсят на пяцьдэсят, і вышыня пяць локцяў з тонкага скручанага палатна, і падставы іх бронзавыя. І ўся канструкцыя, і ўсе інструменты, і калкі двара — бронзавыя.

І ты загадай сынам Ізраіля, і няхай яны возьмуць табе алей з аліў, невыціснуты, чысты, біты, для святла паліць, каб гарэла лямпа бесперапынна. У намёце сведчання, звонку заслоны, якая на запавеце, будзе паліць яго Аарон і сыны яго ад вечара да раніцы перад Госпадам — устаноў вечны для пакаленняў ваших ад сыноў Ізраіля.

28

І ты прывядзі да сябе Аарона, брата твайго, і сыноў яго з сыноў Ізраіля, каб свяшчэннадзейнічалі мне Аарон, і Надаб, і Абіуд, і Элеазар, і Ітамар, сыны Аарона. І зробіш святое

адзенне Аарону, брату твайму, на гонар і славу. І ты гавары ўсім мудрым розумам, якіх я напоўніў духам мудрасці і ўспрыняцця, і яны зробіць святое адзенне Аарона для святыні, у якім ён будзе служыць мне святаром. І гэта адзенне, якое яны зробіць: нагруднік, і наплечнік, і доўгае адзенне, і тканую туніку, і цюрбан, і пояс, і яны зробіць святое адзенне Аарону і сынам яго для святарства мне. І яны возьмуць золата, і гіяцынт, і пурпур, і чырвень, і тонкае палатно. І зробіць яны наплечнік з кручонага віссону, работа тканая вышывальніка. Два плячавыя часткі, злучаючыя адна з другой, будуць у яго, прыладжаныя на тых двух частках. І тканіна плячовых частак, якая ёсць на ім, паводле рабаты з яго будзе з чыстага золата, і сіняга, і пурпуровага, і чырвонага сплеченага, і скручанага тонкага палатна. І возьмеш ты два камяні, камяні са смарагду, і выгравіруеш на іх імёны сыноў Ізраіля. Шэсць імёнаў на адным камені, і шэсць астатніх імёнаў на другім камені паводле іх пакаленняў. Працай камнярэзнага мастацтва, выразаным вобразам пячаткі выразіш два камяні з імёнамі сыноў Ізраіля. І пакладзеш два камяні на плячы эфода — камяні памінальныя яны для сыноў Ізраіля, і будзе насіць Аарон імёны сыноў Ізраіля перад Госпадам на абодвух плячах сваіх, як памінанне аб іх. І зробіш наплечнікі з чыстага золата. І зробіш два ланцужкі з бахромай з чыстага золата, пераплеценыя ў кветках, работа пляцення, і пакладзеш плеченыя ланцужкі з бахромай на апраўкі, паводле іх наплечнікаў з пярэдняга боку.

І зробіш нагруднік судоў, работу вышывальніка, паводле
рытму эфода зробіш яго з золата, і блакітнага, і
пурпуровага, і чырвонага скручанага, і віссону скручанага.
Ты зробіш яго квадратным, ён будзе падвойным, даўжыня
яго будзе пядзь, і шырыня пядзь. І ты ўткаш у яго тканіну,
устаўленую камянімі, чатырохрадовую; рад камянёў будзе:
сардыён, топаз і смарагд — рад адзін. І другі радок:
карбункул, і сапфір, і яспіс. І трэці рад: лігурый, агат,
аметыст. І рад чацвёрты: хрызаліт, і берыл, і онікс,
абгорнутыя золатам, звязаныя ў золаце, хай будуць паводле
рада іх. І камяні хай будуць з імёнаў сыноў Ізраіля
дванаццаць паводле імёнаў іх, разьбы пячатак, кожны
паводле імя хай будуць у дванаццаць плямёнаў. І зробіш на
аракуле пацеркі сплеченыя, працу ланцужковую з чыстага
золата. І возьме Аарон імёны сыноў Ізраіля на нагруднік
суду на грудзі, уваходзячы ў святое, як памінанне перад
Богам. І ты пакладзеш на нагруднік суду праяўленне і
ісціну, і будзе гэта на грудзях Аарона, калі ён уваходзіць у
святое перад Госпадам, і панясе Аарон суды сыноў Ізраіля
на грудзях перад Госпадам заўсёды. І зробіш доўгую
ніжнюю вопратку, цалкам сінюю. І будзе адтворы яго
пасярэдзіне, маючы край вакол адтвору, праца тканая, са
злучэннем сатканым разам з яго, каб не парваўся. І зробіш
пад абаймай туніка знізу, як бы квітнеючага граната,
гранаткі з блакітнага, і пурпуровага, і чырвонага
спрадзенага, і віссону скручанага пад абаймай туніка
вакол, той самы від: гранаткі залатыя і звонкі паміж імі
навокал. Каля гранатавага, залатога дадона і кветкавага на

аблямоўцы адзення вакол. І будзе чутны голас Аарона, калі ён служыць, калі ўваходзіць у святое перад Госпадам і калі выходзіць, каб ён не памёр. І зробіш чыстую залатую пласціну, і выгравіруеш на ёй гравіроўку пячаткі: Сьвятыня Госпада. І пакладзеш яго на скручаную сінюю тканіну, і будзе на тюрбане, на прэднім баку тюрбана будзе. І будзе на лбе Аарона, і зніме Аарон грахі святых рэчаў, колькі б ні асвятлі сыны Ізраіля ўсякага дару святых рэчаў іхніх, і будзе на лбе Аарона заўсёды прымальным ім перад Госпадам.

І аздобленыя тунікі з тонкага палатна, і зробіш цалпак з тонкага палатна, і пояс зробіш, працу вышывальніка. І сынам Аарона зробіш хітоны і поясы, і кідарэісы зробіш ім на гонар і славу. І апранеш іх Аарона, брата твайго, і сыноў яго з ім, і памажаш іх, і напоўніш іх рукі, і асвятіш іх, каб служылі святарамі мне. І зробіш ты ім штаны ільняныя, каб накрыць наготу цела іхняга, ад паясніцы да сцёгнаў будучыяны. І будзе мець Аарон іх і сыны яго, калі ўваходзяць у намёт сведчання, або калі набліжаюцца служыць да ахвярніка святога, і не прынясуць да сябе грэху, каб не памерлі. Устаноў вечны яму і насенню яго з ім.

29

І гэта ёсць тое, што ты зробіш ім, каб асвятіць іх, каб яны служылі мне святарамі: возьмеш цяля з валоў аднаго і двух

бараноў без пляму, і хлябы праснякі, замешаныя ў алеі, і пляцкі праснякі, памазаныя ў алеі, — з тонкай муки пшанічнай зробіш іх. І пакладзеш іх на адзін кош, і прынясеш іх у кашы, і цяля, і двух баранаў. І Аарона і сыноў яго прывядзеш на дзверы намёта сведчання, і памыеш іх у вадзе. І ўзяўшы шаты, апранеш Аарона, брата твайго, і доўгі хітон, і наплечнік, і нагруднік, і злучыш яму нагруднік да наплечніка. І пакладзеш цюрбан на галаву яго, і пакладзеш пласціну святыні на цюрбан. І возьмеш алей памазання, і паллеш яго на галаву яго, і памажаш яго. І сыноў яго прывядзеш і апранеш іх у хітоны. І апяражаш ты іх паясамі, і пакладзеш ты на іх турбаны, і будзе ім сьвятарства мне ў век, і асьвяціш Аарона рукі ягоныя, і рукі сыноў ягоных. І прывядзеш цяля да дзвярэй намёта сведчання, і пакладуць Аарон і сыны яго рукі свае на галаву цяляці перад Госпадам, каля дзвярэй намёта сведчання. І заколеш цяля перад Госпадам каля дзвярэй намёта сведчання. І возьмеш ты ад крыві цяляці і пакладзеш на рагі ахвярніка пальцам тваім, а ўсю астатнюю кроў выллеш каля падножжа ахвярніка. І возьмеш усё тлушч, што на чэраве, і долю печані, і два ныркі, і тлушч, што на іх, і пакладзеш на ахвярнік. А мяса цяляці, і скуру, і гной спаліш агнём вонкі лагера, бо гэта грэх.

І барана возьмеш аднаго, і пакладуць Аарон і сыны яго рукі свае на галаву барана. І заколеш яго, і, ўзяўшы кроў, выллеш да ахвярніка вакол. І барана разрэжаш на два паводле членаў, і памыеш унутранасці і ногі вадой, і

пакладзеш іх на разрэзаныя часткі разам з галавою. І прынясеш цэлага барана на ахвярнік, цалапаленне Госпаду ў пах духмянасці, дымленне Госпаду ёсць. І ты возьмеш другога барана, і Аарон і сыны яго пакладуць рукі свае на галаву барана. І заколеш яго, і возьмеш крыві яго, і пакладзеш на мачку правага вуха Аарона, і на канчатак правай рукі, і на канчатак правай нагі, і на мачкі правых вушэй сыноў яго, і на канчаткі правых рук іх, і на канчаткі правых ног іх. І возьмеш ты ад крыві ад ахвярніка і ад алею памазання, і пакропіш на Аарона і на адзенне яго, і на сыноў яго, і на адзенні сыноў яго з ім, і асвяціцца ён сам і адзенне яго, і сыны яго, і адзенні сыноў яго з ім, а кроў барана вылеш ты да ахвярніка вакол. І возьмеш ад барана тлушч яго, і тлушч, які пакрывае живот, і лопасць печані, і два нырак, і тлушч на іх, і плячо правае, бо гэта завяршэнне. І адзін хлеб з алеем, і адзін пляцок з коша бясквасных, пастаўленых перад Госпадам. І пакладзеш усё на рукі Аарона і на рукі сыноў яго, і аддзеліш іх як ахвяраванне перад Госпадам. І возьмеш іх з рук іхніх, і прынясеш на ахвярнік цэласпаленага ў пах духмянасці перад Госпадам; ахвяраванне ёсць Госпаду. І возьмеш ты грудзіну ад барана пасвячэння, які ёсць Аарона, і аддзеліш яе як ахвяраванне перад Госпадам, і будзе яна табе ў частку. І асвяціш грудзіну прынашэння і плячо здымання, якія аддзелены і якія зняты ад барана пасвячэння ад Аарона і ад сыноў яго. І будзе Аарону і сынам яго законнае вечнае ад сыноў Ізраіля, бо ёсць гэта аддзяленне, і прынашэнне будзе ад сыноў Ізраіля ад ахвяраў ратавальных сыноў Ізраіля,

прынашэнне Госпаду.

І святое адзенне, якое ёсць Аароново, будзе для сыноў яго пасля яго, каб памазаць іх у ім і каб асвяціць рукі іх. Сем дзён апрануе іх свяшчэннік замест яго з сыноў яго, які ўвойдзе ў намет сведчання службы ў святых месцах. І барана асвячэння возьмеш, і зварыш мяса ў святым месцы. І будуць есці Аарон і сыны яго мяса барана і хлябы, якія ў кошыку, каля дзвярэй намета сведчання. Яны будуць есці іх, у якіх яны былі асвечаны, каб завяршыць рукі іх, каб асвяціць іх, і чужаземец не будзе есці ад іх, бо яны святыя. Калі ж будзе пакінута ад мясаў ахвяры завяршэння і ад хлябоў да раніцы, спаліш астатнія агнём, не будзе зедзена, бо гэта святыня.

І зробіш Аарону і сынам яго так паводле ўсяго, колькі загадаў табе: сем дзён пасвяціш рукі іх. І цяля грэху зробіш у дзень ачышчэння, і ачысціш ахвярнік пры асвячэнні цябе на ім, і памажаш яго, каб асвяціць яго. Сем дні ты будзеш ачышчаць ахвярнік і асвячаць яго, і ахвярнік будзе святыняй святога, кожны, хто дакранецца да ахвярніка, будзе асвечаны. І гэта ёсць тое, што ты зробіш на алтары: ягнят гадавых, бездакорных, два на дзень на алтары бесперапынна, ахвяраванне бесперапыннае.

Аднаго ягняці ты прынясеш раніцай, а другога ягняці ты прынясеш вечарам. І дзесятую тонкай мукі, змешанай у біты алеі, чацвёртай гіна, і ліванне — чацвёртую гіна віна

— аднаму ягняці. І другога барана зробіш увечары, паводле ранішняй ахвяры і паводле яго ліўня, зробіш у пах духмянасці прынашэнне Госпаду. ахвяраванне бесперапыннае ў пакаленні вашыя на дзвярах намёта сведчання перад Госпадам, дзе Я адкрыюся табе адтуль, каб гаварыць з табой. І прызначу там сынам Ізраіля, і асвятчуся ў славе маёй. І асвятчу намёт сведчання і ахвярнік, і Аарона і сыноў яго асвятчу, каб святарствавілі мне. І буду прызваны сярод сыноў Ізраіля, і буду іх Богам. І яны пазнаюць, што Я ёсць Гасподзь, Бог іх, які вывеў іх з зямлі Егіпецкай, каб быць закліканым імі і быць іхнім Богам.

30

І зробіш ахвярнік для дыму з нетленнага дрэва. І зробіш яго даўжынёю ў лікаць і шырынёю ў лікаць, квадратным будзе ён, і вышынёю ў два лікці, з яго будуць рогі яго. І пакрыеш чыстым золатам рашотку яго, і сцены яго вакол, і рогі яго, і зробіш яму скручаны залаты вянец вакол. І два чыстыя залатыя пярсцёнкі зробіш пад скручаную карону яго, на два бакі зробіш на двух баках, і яны будуць трымальнікамі для жэрдак, каб падымаць яго імі. І зробіш жэрдкі з нягнілага дрэва і пакрыеш іх золатам. І пастаўляеш яго насупраць завесы, якая ёсць на каўчэгу сведчанняў, у якіх пазнаюся табе адтуль. І будзе паліць на ім Аарон складаны тонкі фіміям раніцаю-раніцаю, калі ён даглядае свяцільні, будзе паліць на ім. І калі Аарон запальвае лампы позна, ён будзе

паліць на ім фіміям — фіміям бесперапынны, заўсёды перад Госпадам, у пакаленнях іх. І не прынясе на ім іншага дымлення, прынашэння, ахвяры, і ліванне не выллеш на ім. І зробіць ачышчэнне на ім Аарон на рагах яго адзін раз у год, ад крыві ачышчэння ачысціць яго ў пакаленнях іх, святое святых ёсць Госпаду.

І гаварыў Гасподзь да Майсея, кажучы, Калі ты возьмеш перапіс сыноў Ізраіля пры іх наведванні, і кожны дасць выкуп за душу сваю Госпаду, і не будзе сярод іх пагібелі пры іх наведванні. І гэта ёсць тое, што даюць усе, хто б ні праходзіў праз агляд: палова дыдрахмы, што ёсць паводле святой дыдрахмы, дваццаць абалаў у дыдрахме, а палова дыдрахмы — ахвяраванне Госпаду. Усе, хто праходзіць праверку ад дваццаці гадоў і вышэй, дадуць унёсак Госпаду. Багаты не дадасць, і бедны не паменшыць ад палавіны дыдрахмы ў даванні ўнёску Госпаду, каб ачысціць адносна душ вашых. І возьмеш срэбра ўзносаў ад сыноў Ізраіля, і дасі яго на службу намёта сведчання, і будзе гэта сынам Ізраіля памяццю перад Госпадам, каб ачысціць душы вашыя. І Гасподзь гаварыў да Майсея, кажучы, Зрабі бронзавы ўмывальнік і бронзавую падстаўку да яго, каб мыцца, і пастаў іш яго паміж намётам сведчання і ахвярнікам, і выллеш у яго ваду. І будзе мыць Аарон і яго сыны з яго рукі і ногі вадой. Калі яны ўваходзяць у намёт сведчання, яны будуць мыцца вадой, і не памруць, калі яны набліжаюцца да ахвярніка, каб служыць і прыносіць цэласпапенні Госпаду. Будуць мыць рукі і ногі вадой, калі

ўваходзяць у намёт сведчання, будуць мыць вадой, каб не памерлі, і будзе ім законам вечным, яму і пакаленням яго з ім. І Гасподзь гаварыў да Майсея, кажучы, І ты возьми прыпраўнікі: кветку выбранай міры — пяцьсот сікляў, і пахучай карыцы палову гэтага — дзвесце пяцьдзесят, і пахучай трысціны — дзвесце пяцьдзесят, і ірэвас пяцьсот сікляў святога, і алей з аліваў — гін. І зробіш яго алеем памазання святым, міррай міраварнай па майстэрстве міравара; алеем памазання святым будзе. І памажаш з яго намёт сведчання, і каўчэг сведчання, і ўсё начиння яго, і светільнік, і ўсё начиньне яго, і ахвярнік дыміння і алтар цэласпаленняў і ўсе яго пасудзіны, і стол і ўсе яго пасудзіны, і ўмывальнік. І ты асвятіш іх, і яны будуць найсвяцейшымі, кожны, хто дакранецца да іх, будзе асвечаны. І Аарона і сыноў яго памажаш, і асвятіш іх, каб святарствілі мне. І да сынаў Ізраіля будзеш гаварыць, кажучы: алей памазання святы будзе гэта для вас у пакаленнях вашых. На цела чалавека не будзе яно памазана, і паводле складу гэтага не зробіце сабе падобнага, святое яно ёсць, і святыняй будзе вам. Хто б ні рабіў падобна і хто б ні даваў з гэтага чужаземцу, будзе знішчаны са свайго народа.

І сказаў Гасподзь да Майсея: вазьмі для сябе прыпраўнікі — стактэ, оніха, халбанэ салодкасці і ладан празрысты; роўны роўнаму будзе. І зробіць яны ў ім дымленне парфумернае, працу парфумера, змешанае, чыстае, працу святую. І пабеш з гэтых дробна і пакладзеш супраць сведчанняў у намёце

сведчання, адкуль пазнаюся табе адтуль; святое святых будзе вам дыміва. Паводле гэтага складу не рабіце сабе, святыняй будзе гэта вам для Госпада. Хто зробіць падобна так, каб нюхаць гэта, той загіне з народа свайго.

31

І Гасподзь гаварыў да Майсея, кажучы, Вось я паклікаў па імені Бесалезля, сына Урыя, сына Хора, з племені Юды. І напоўніў яго божаскім духам мудрасці і разумення, і ведання, каб думаць у кожнай справе. і архітэктаніраваць, апрацоўваць золата, і срэбра, і бронзу, і гіяцынт, і пурпур, і шарлат скручаны, і каменаапрацоўчыя работы, і цесляльныя работы па дрэве, каб працаваць паводле ўсіх прац. І я даў яго і Эліяба, сына Ахісамаха, з племені Дана, і кожнаму разумнаму сэрцу я даў разуменне. і зробіць яны ўсё, колькі я загадаў табе: намёт сведчання, і каўчэг запавету, і ўмілажальнік, які на ім, і ўбранне намёта, і ахвярнікі, і трапезу і ўсе яе посудзіны, і чыстую свяцільню і ўсе яе посудзіны і ўмывальнік, і падножжа яго, і служэбныя шаты Аарона, і шаты сыноў яго, каб святарствіць мне, І алей памазання, і дымнае кадзіла складу святога паводле ўсяго, колькі я загадаў табе, зробіць.

І Гасподзь гаварыў да Майсея, кажучы, І ты загадай сынам Ізраіля, кажучы: Бачце і суботы мае захоўвайце, бо гэта знак паміж мною і вамі ў пакаленнях ваших, каб ведалі, што я

Гасподзь, які асвятчае вас. І вы будзеце захоўваць суботы, бо гэта святое для Госпада. Хто асквярніць яго, смерцю будзе забіты; кожны, хто зробіць у ім працу — будзе знішчана душа тая з сярэдзіны народа яго. Шэсць дзён ты будзеш рабіць працы, а ў сёмы дзень — субота, святы адпачынак Госпаду; кожны, хто будзе рабіць працу ў сёмы дзень, будзе пакараны смерцю. І будуць захоўваць сыны Ізраіля суботы, святкуючы іх у пакаленнях сваіх Запавет вечны паміж мною і сынамі Ізраіля — знак вечны паміж мною, бо шэсць дзён рабіў Пан неба і зямлю, а ў дзень сёмы спачыў і спыніўся. І даў Майсею, калі спыніў гаварыць з ім на гары Сінай, дзве пліты сведчання, пліты каменныя, напісаныя пальцам Божым.

32

І бачачы народ, што затрымаўся Майсей сысці з гары, сабраўся народ на Аарона і кажуць яму: устань і зрабі нам багоў, якія пойдучь наперадзе нас, бо Майсей, гэты чалавек, які вывеў нас з зямлі Егіпта, не ведаем, што здарылася з ім. І кажа ім Аарон: Зніміце залатыя серагі, якія ў вушах ваших жонак і дачок, і прынясіце да мне. І зняў увесь народ залатыя серагі, якія былі ў іх вушах, і прынеслі іх да Аарона. І прыняў з рук іх, і сфармаваў іх рызцом, і зрабіў з іх ліванага цяля, і сказаў: Гэтыя багі твае, Ізраілю, якія вывелі цябе з зямлі Егіпецкай. І, убачыўшы гэта, Аарон пабудаваў ахвярнік насупраць яго і абвясціў Аарон,

кажучы: свята Госпада заўтра. І паўстаўшы рана наступнага дня, ён прынёс цэласпаленні і прынёс ахвяру ратавання, і народ сеў есці і піць, і паўсталі гуляць.

І гаварыў Госпад да Майсея, кажучы: ідзі хутка, сыдзі адсюль, бо згрэшыў народ твой, які ты вывеў з зямлі Егіпецкай. Парушылі хутка дарогу, якую Я загадаў ім, зрабілі сабе цяля і пакланіліся яму, і ахвяравалі яму, і сказалі: Гэта твае багі, Ізраіль, якія вывелі цябе з зямлі Егіпецкай. І цяпер дазволь мне, і, распаліўшыся гневам на іх, знішчу іх, і зраблю цябе вялікім народам. І маліўся Майсей перад Госпадам Богам і сказаў: чаму, Госпадзе, гневаешся гневам на народ Твой, які Ты вывеў з зямлі Егіпецкай вялікаю сілаю і высокаю Тваёю рукою? Каб не сказалі калі-небудзь егіпцяне, кажучы: З ліхасці Ён вывеў іх, каб забіць у гарах і знішчыць іх з зямлі. Спыні гнеў лютасці Тваёй і будь міласэрны да ліхасці народу Твайго, Памятаючы Абрагама, і Ісаака, і Якава, тваіх слуг, якім Ты паклаўся Сабою, і гаварыў да іх, кажучы: памножу насенне ваша, як зоркі неба множнасцю, і ўсю зямлю гэтую, якую абяцаў даць ім, і будуць валодаць ёю вечна. І Госпад быў умілажаленым, каб захаваць народ Свой.

І павярнуўшыся, Майсей сышоў з гары, і ў руках яго былі дзве пліты сведчання, пліты каменныя, напісаныя з абодвух бакоў іх, з аднаго і з другога былі напісаныя. І пліткі былі працай Бога, і пісьмо было пісьмом Бога, выгравіраваным на плітках. І пачуўшы Ісус голас народу,

які крычаў, кажа Майсею: Голас вайны ў лагеры. І кажа: Гэта не голас тых, хто пачынае паводле сілы, ані голас тых, хто пачынае паварот, але голас тых, хто пачынае віно, я чую.

І калі ён набліжаўся да табара, бачыць цяля і танцы, і разгневаўшыся ў гневе, Майсей кінуў са сваіх рук дзве пліты і разбіў іх пад гарою. І ўзяўшы цяля, якога яны зрабілі, спаліў яго ў агні, і перамалаў яго дробна, і расыпаў яго пад вадзю, і напіў ім сыноў Ізраіля. І сказаў Майсей Аарону: Што зрабіў табе народ гэты, што ты прынёс на іх вялікі грэх? І сказаў Аарон да Майсея: Не гневайся, пане, бо ты ведаеш парыў гэтага народу. Яны кажуць мне: Зрабі нам багоў, якія пойдучь наперадзе нас, бо Майсей, гэты чалавек, які вывеў нас з Егіпта, — мы не ведаем, што здарылася з ім. І я сказаў ім: калі ў каго ёсць залатыя ўпрыгожанні, здыміце іх, і яны далі мне, і я кінуў у агонь, і выйшаў гэты цяля. І ўбачыў Майсей, што народ расейваецца, бо Аарон расейваў іх на радасць ворагам іх. Стаў жа Майсей на брамах лагера і сказаў: Хто за Госпада? Няхай ідзе да мяне. Сышліся таму да яго ўсе сыны Левія. І кажа ім: гэтыя рэчы кажа Пан, Бог Ізраіля: пакладзіце кожны сваю ўласную меч на сцягну і прайдзіце, і вярніцеся ад брамы да брамы праз лагер, і забіце кожны брата свайго, і кожны суседа свайго, і кожны найбліжэйшага свайго. І зрабілі сыны Леві так, як гаварыў ім Майсей, і загінула з народу ў той дзень каля трох тысяч мужчын. І сказаў ім Майсей: Напоўнілі вы рукі вашы сёння Госпаду, кожны ў сыну ці ў брату яго, каб было дадзена вам

дабраславенне.

І здарылася пасля заўтрашняга дня, сказаў Майсей да народа: вы згрэшылі вялікім грахам, і цяпер я ўзыду да Бога, каб умалітваць аб грасе вашым. Вярнуўся Майсей да Госпада і сказаў: Малю, Госпадзе, зграшыў народ гэты грэх вялікі і зрабілі сабе багоў залатых. І цяпер, калі сапраўды дараваць ім грэх іх — даруй, а калі не, выкрэслі мяне з кнігі тваёй, якую ты напісаў. І сказаў Гасподзь да Майсея: Калі хто згрэшыў перад мной, выкрэслю іх з кнігі маёй. Цяпер жа ідзі, зыдзі ўніз і правядзі гэты народ у месца, якое Я сказаў табе. Вось анёл Мой пойдзе наперадзе твару твайго, а ў той дзень, калі наведаю іх, пакараю іх за грэх іхні. І ўдарыў Гасподзь народ за зрабленне цяляці, якога зрабіў Аарон.

33

І сказаў Госпад да Майсея: ідзі наперад, падымайся адсюль ты і народ твой, які ты вывеў з зямлі Егіпецкай, у зямлю, якую Я паклаўся Абрааму, і Ісааку, і Якаву, кажучы: насенню вашаму дам яе. І пашлю анёла майго перад тваім тварам, і ён выжane амарэя, хэтэя, фэрэзэя, гергесэя, эвэя, ебусэя і ханаанэя. І ўвяду я цябе ў зямлю, якая цячэ малаком і мёдам, бо не пайду разам з табою, таму што ты народ упарты, каб не знішчыць мне цябе ў дарозе. І пачуўшы народ гэта злое слова, запакаваў у пакаваннях. І

сказаў Госпад сынам Ізраіля: вы народ жорсткашыйны, глядзіце, каб не прынёс я на вас іншага ўдару і не знішчыў вас. Цяпер жа здыміце адзенні думак ваших і свет, і пакажу табе, што зраблю табе. І знялі сыны Ізраіля ўпрыгожанні свае і адзенне ад гары Харыў. І ўзяўшы Майсей свой намёт, ён пастаў і яго звонку лагера, далёка ад лагера, і быў названы Намёт Сведчання, і здарылася так, што кожны, хто шукаў Госпада, выходзіў у намёт, які быў звонку лагера. Калі Майсей ішоў у намёт звонку лагера, увесь народ стаяў, назіраючы, кожны каля дзвярэй свайго намёта, і назіралі за Майсеем, які адыходзіў, пока ён не ўваходзіў у намёт. Калі ўваходзіў Майсей у намёт, спускаўся слуп воблака і стаяў каля ўваходу ў намёт, і гаварыў з Майсеем, і гаварыў Майсею. І ўвесь народ бачыў слуп воблака, які стаяў на дзвярах намёта, і ўвесь народ устаў і пакланіўся, кожны ад дзвярэй свайго намёта. І гаварыў Госпад да Майсея твар у твар, як хтосьці гаворыць да свайго сябра, і вяртаўся ў лагер, а слуга Ісус, сын Наве, малады, не выходзіў з намёта.

І сказаў Майсей да Госпада: Вось ты мне кажаш: прывядзі ўгору народ гэты, ты ж не паказаў мне, каго пашлеш са мною, а ты мне сказаў: ведаю цябе больш за ўсіх, і ласку маеш у мяне. Калі таму я знайшоў ласку перад табою, пакажы мне сябе, каб я ясна бачыў цябе, каб я быў знайшоўшы ласку перад табою, і каб я ведаў, што гэтая вялікая нацыя — твой народ. І кажа: Сам я пайду перад табой і дам табе спакой. І кажа да яго: калі не ты сам ідзеш са мной, не вядзі мяне адсюль. І як сапраўды будзе вядома,

што я і народ твой знайшлі ласку ў цябе, калі не тым, што ты падарожнічаеш з намі? І я і народ твой будзем праслаўлены сярод усіх народаў, якія ёсць на зямлі. І сказаў Госпад да Майсея: І гэтае слова, якое ты сказаў, Я зраблю, бо ты знайшоў міласць перад Маім абліччам, і Я ведаю цябе сярод усіх. І кажа: Паказ мне сябе. І сказаў: Я пройду раней за цябе ў славе маёй, і паклічу імем маім, Гасподзь, перад табой, і паміную, каго б ні міласціў, і пашкадую, каго б ні шкадаваў. І сказаў: не здолееш ты бачыць аблічча маё, бо не можа чалавек бачыць аблічча маё і застацца жывым. І сказаў Госпад: Вось месца ля мяне, стань на скале, Калі прайдзе слава мая, я пастаўлю цябе ў расколіну скалы і накрою цябе рукою маёю, пакуль не прайду. І адыму руку маю, і тады ўбачыш тое, што за мной, але аблічча майго не ўбачыш.

34

І сказаў Госпад да Майсея: высек сабе дві каменныя пліты, як і першыя, і ўыздзі да мяне на гару, і напішу на плітах словы, якія былі на першых плітах, якія ты разбіў. І будь гатовы да раніцы, і ўыздзеш на гару Сінай, і стань мне там на вяршыні гары. І ніхто няхай не ўзыходзіць з табою, ні няхай не будзе бачаным на ўсёй гары, і авечкі і валы няхай не пасуцца каля той гары. І высек два каменныя пліты, як і першыя, і ўстаўшы рана, Майсей узышоў на гару Сінай, як загадаў яму Гасподзь, і ўзяў Майсей дзве каменныя пліты. І

зышоў уніз Гасподзь у воблаку, і стаў побач з ім там, і паклікаў імем Госпада. І прайшоў Гасподзь перад тварам яго, і паклікаў Гасподзь Бог: міласэрны і літасцівы, цяроплівы і шматміласэрны, і праўдзiвы. І справядлівасць захоўваючы, і міласэрнасць у тысячы, забіраючы беззаконні, і несправядлівасці, і грахі, і не ачысціць вінаватага, прыносячы беззаконні бацькоў на дзяцей і на дзяцей дзяцей на трэцяе і чацвёртае пакаленне. І паспяшыўшы, Майсей пахіліўся на зямлю і пакланіўся, І сказаў: калі я знайшоў міласць перад табою, няхай ідзе Гасподар мой з намі, бо народ жорсткашыйны, і ты адпусціш нашы грахі і нашыя беззаконні, і мы будзем Табе.

І сказаў Госпад да Майсея: Вось, я кладу табе завет перад усім народам тваім, зраблю славныя рэчы, якія не сталіся ва ўсёй зямлі і ва ўсякім народзе, і ўбачыць увесь народ, сярод якіх ты ёсць, дзеі Госпада, бо цудоўныя ёсць тыя, якія я зраблю табе. Звяртай увагу на ўсё, што я загадваю табе: вось я выганяю перад тварам вашым амарэя, і ханаанэя, і фэрэзэя, і хэтэя, і хівэя, і гергесэя, і ебусэя. Звяртай увагу на сябе, каб ніколі не ўстанавіў завет з жыхарамі зямлі, у якую ты ўваходзіш, каб не стаў ён для цябе каменем спатыкнення сярод вас. Алтары іх вы зруйнуеце, і слупы іх вы разабеце, і гаі іх вы высечаце, і разьбяныя выявы багоў іх вы спаліце ў агні. Не пакланяйцеся іншым багам, бо Гасподзь Бог — Бог зайздросны, зайздроснае імя Ягонае. Не ўстанаўлівай ніколі завету з жыхарамі зямлі, каб яны не распусцілі сябе, ідучы за іхнімі багамі, і не ахвяравалі іхнім

багам, і не запрасілі цябе, і ты не еў з іхніх ахвяраванняў. І возьмеш ты з дачок іх сынам тваім, і з дачок тваіх даш сынам іх, і распусцяцца дачкі твае за багамі іх, і распусцяцца сыны твае за багамі іх. І багоў ліўных не зробіш сабе. І тое свята праснакоў заховаеш, сем дзён будзеш есці праснакі, як я загадаў табе, у той час у месяцы маладых калосаў, бо ў месяцы маладых калосаў выйшаў ты з Егіпта. Кожны, хто адкрывае ўлонне, належыць мне з мужчынскага полу, кожны першароджаны цяляці і першароджаны авечкі. І першароднага ярмовай жывёлы выкупіш авечкай, калі ж не выкупіш яго, цану дасі. Кожнага першароднага сыноў тваіх выкупіш, не зявішся перад мною пусты.

Шэсць дзён працуй, а ў сёмы адпачывай; у час пасяву і жніва — адпачынак. І свята тыдняў зробіш мне, пачатак жніва пшаніцы, і свята сходу ў сярэдзіне года. Тры разы ў годзе зявіцца кожны мужчына твой перад Госпадам, Богам Ізраіля. Калі бо Я выжану народы перад тварам тваім і пашыру межы твае, ніхто не пажадае зямлі тваёй, калі ты ўзыходзіш, каб быць бачаным перад Госпадам, Богам тваім, тры разы ў годзе. Не зарэжаш на квасе кроў маіх ахвяр, і не будзе спаць да раніцы ахвяра свята Пасхі. Першыя плады зямлі тваёй ты пакладзеш у дом Госпада Бога твайго, не зварыш ягня ў малацэ маці яго. І сказаў Гасподзь да Майсея: Напішы для сябе словы гэтыя, бо на гэтых словах Я зрабіў з табою завет і з Ізраілем. І быў там Майсей перад Госпадам сорок дзён і сорок начэй, хлеба не еў і вады не піў,

і напісаў на табліцах гэтыя словы запавету — дзесяць слоў.

Калі Майсей спускаўся з гары, і дзве пліты былі на руках Майсея, спускаючыся з гары, Майсей не ведаў, што праславіўся выгляд яго твару, калі ён гаварыў з ім. І бачыў Аарон і ўсе старэйшыны Ізраіля Майсея, і быў праслаўлены выгляд колеру твару яго, і баяліся наблізіцца да яго. І паклікаў іх Майсей, і павярнуліся да яго Аарон і ўсе прарады сходу, і загаварыў да іх Майсей.

І пасля гэтага прыйшлі да яго ўсе сыны Ізраіля. І загадаў ім усё, што загадаў Гасподзь яму на гары Сінай. І калі ён спыніў гаварыць да іх, паклаў на твар свой пакрыва. Калі ж уваходзіў Майсей перад Госпадам, каб гаварыць з Ім, ён здымаў пакрыва да выхаду, і, выйшаўшы, гаварыў усім сынам Ізраіля ўсё, што загадаў яму Госпад. І бачылі сыны Ізраіля твар Майсея, што ён быў праслаўлены, і Майсей клаў пакрыва на свой твар, пакуль не ўваходзіў гаварыць з Ім.

35

І сабраў Майсей усю супольнасць сыноў Ізраіля і сказаў: Гэта словы, якія загадаў Гасподзь выканаць. Шэсць дзён ты будзеш рабіць працы, а ў сёмы дзень спачынак, святыя суботы, адпачынак Госпаду; кожны, хто робіць працу ў гэты дзень, хай памрэ. Не будзеце запальваць агню ва ўсіх

жытлах вашых у дзень суботы, я Гасподзь. І сказаў Майсей да ўсяго сходу сыноў Ізраіля, кажучы: гэта тое слова, якое загадаў Госпад, кажучы, Вазьміце ад вас прынашэнне Госпаду; кожны, хто прымае сэрцам, прынясе першыя плады Госпаду: золата, срэбра, бронзу гіяцынт, пурпур, падвойны скручаны шкарлат, і скручанае тонкае палатно, і казіныя валасы, і скуры баранаў, афарбаваныя чырвоным, і скуры гіяцынтавага колеру, і нетленная драўніна, і камяні сардыю, і камяні ў разьбу ў наплечнік і доўгую вопратку. І кожны мудры сэрцам сярод вас, прыйшоўшы, хай працуе над усім, што загадаў Гасподзь, Намёт, і пакрыцці, і заслоны, і папярочніцы, і засовы, і слупы. і каўчэг сведчання, і жэрдкі яго, і ўмілажальніцу яго, і заслону, і стол, і ўвесь посуд яго і светільнік для святла, і ўсе начынныя яго і ахвярнік, і ўсе посуды яго, і тыя святыя вопраткі Аарона святара, і тыя вопраткі, у якіх яны будуць служыць у іх, і тыя кашулі для сыноў Аарона святарства, і алей памазання, і кадзіла складу.

І выйшла ўся сходка сыноў Ізраіля ад Майсея. І прынеслі кожны, каго несла сэрца іх, і колькім здалося душы іх прынашэнне, і прынеслі прынашэнне Госпаду на ўсе працы намёта сведчання, і на ўсе службы яго, і на ўсе адзенні святога. І прынеслі мужчыны ад жанчын, кожны, каму здалося на розум, прынеслі пячаткі, і завушніцы, і пярсцёнкі, і ўплеценыя ланцужкі, і бранзалеты, усякую залатую рэч. І ўсе, колькі прынеслі прынашэнні золата Госпаду, і ля каго была знойдзена тонкае палатно, і скуры

сінія, і скуры баранаў, афарбаваныя чырвоным, прынеслі. І кожны, хто прыносіў прынашэнне, прынёс срэбра і бронзу як ахвяраванні Госпаду, і тыя, у каго знайшлося нягнілае дрэва, прынеслі яго для ўсіх работ падрыхтоўкі. І кожная жанчына, мудрая розумам, прала рукамі і прынесла пряденае: гіяцынт, пурпур, чырвоны колер і тонкае палатно. І ўсе жанчыны, якім здалося ў іх розуме ў мудрасці, пралі казіныя валасы. І правіцелі прынеслі камяні смарагду і камяні напаўнення ў плячавую частку і нагруднік, і тыя складанні, і ў алей памазання, і складанне кадзіла. І ўсякі мужчына і жанчына, чый розум падштурхнуў іх увайсці, каб рабіць усе працы, якія загадаў Гасподзь рабіць праз Майсея, прынеслі сыны Ізраіля прынашэнне Госпаду. І сказаў Майсей сынам Ізраіля: Вось паклікаў Бог па імені Бэсэлеэла, сына Урыя, сына Ора, з племені Юды, і напоўніў яго божаскім духам мудрасці і разумення, і ведання ўсяго. быць архітэктарам паводле ўсіх работ архітэктурны, рабіць золата і срэбра і бронзу і апрацоўваць камень, і апрацоўваць дрэва, і рабіць кожную справу з мудрасцю. І сапраўды даў у розум яму ж і Эліябу, сыну Ахісамаха з племені Дан, навучаць. І напоўніў іх мудрасцю, разуменнем, розумом, каб разумець рабіць усе работы святога, і тканяны, і вышываныя ткаць чырвоным і тонкім палатном, каб рабіць кожную работу будаўніцтва і вышыўкі.

І зрабілі Бесэлезл і Эліяб, і кожны мудры розумам, каму была дадзена мудрасць і веданне, каб разумець, як рабіць усе працы паводле святых абавязкаў, паводле ўсяго, што загадаў Гасподзь. І паклікаў Майсей Бэсэлезла і Эліяба, і ўсіх тых, хто меў мудрасць, каму Бог даў веданне ў сэрца, і ўсіх тых, хто ахвотна жадаў прыйсці да спраў, каб завяршыць іх. І ўзялі ад Майсея ўсе ахвяраванні, якія прынеслі сыны Ізраіля на ўсе працы святога, каб рабіць іх, і яны прымалі яшчэ прыносімыя ад тых, хто прыносіў раніцай. І прыбывалі ўсе мудрыя, якія выконвалі працы святога, кожны паводле сваёй працы, якую яны выконвалі. І сказаў да Майсея, што народ прыносіць мноства паводле работ, колькі загадаў Гасподзь зрабіць. І загадаў Майсей, і абвясціў ён у табары, кажучы: муж і жана хай больш не працуюць над першымі пладамі святога. І быў прадухілены народ яшчэ прыносіць. І работ было ім дастаткова, каб зрабіць канструкцыю, і яны пакінулі лішак. І зрабіў кожны мудры з тых, хто працаваў, шаты святых, якія належаць Аарону свяшчэніку, як загадаў Гасподзь Майсею. І зрабіў ён плячовую частку з золата, і сіняга, і пурпуровага, і чырвонага спрадзенага, і віссону скручанага. І былі нарэзаны лісткі золата валаскамі, каб сплесці з блакітным, і з пурпуровым, і з чырвоным прадзеным, і з тонкім скрученым палатном; работу тканую зрабілі яго. плячавыя часткі, якія трымаюць разам з абодвух бакоў, — тканая праца, спляценая адна ў адну паводле сябе. З яго яны зрабілі гэта паводле яго майстэрства, з золата, і блакітнага, і пурпуровага, і чырвонага спрадзенага, і тонкага льну

скручанага, як загадаў Госпад Майсею. І яны зрабілі абодва каменя са смарагду, скрэпленыя разам і абгорнутыя наўкола золатам, выгравіраваныя і выразаныя выразаннем пячаткі з імёнаў сыноў Ізраіля, І паклаў ён іх на плячы эфода — камяні памінання сыноў Ізраіля, як загадаў Гасподзь Майсею.

І зрабілі нагруднік, работа тканая з разнастайнасцю паводле работы эфода, з золата, і блакітнага, і пурпуровага, і чырвонага спрадзенага, і віссону скручанага. Яны зрабілі нагруднік квадратным і падвойным, даўжынёю ў пяць і шырынёю ў пяць, падвойным. І была сатканая разам з ім тканіна, устаўленая камянімі, чатырохрадковая, рад камянёў: сардыён і тапаз і смарагд — рад адзін, і рад другі: карбункул, і сапфір, і яспіс, І трэці рад: лігурый, ахат і аметыст. І рад чацвёрты: хрызаліт, і берыл, і онікс, акружаныя золатам і звязаныя золатам. І камяні былі з імёнаў сыноў Ізраіля дванаццаць, з імёнаў іх выгравіраваныя ў пячаткі, кожны з яго ўласнага імя для дванаццаці плямёнаў. І зрабілі яны на нагруднік бахрому сплеценую, работу пляцення, з чыстага золата. І яны зрабілі два залатыя пляцоўкі плячовыя і два залатыя пярсцёнкі, і паклалі два залатыя пярсцёнкі на абодва пачаткі нагруднага. І паклалі яны пераплеценыя залатыя ланцужкі на колцы з абодвух бакоў нагруднага ўбору. І ў два злучэнні — два пераплеценыя ланцужкі. І паклалі на два наплечнікі, і паклалі на плечы эфода насупраць, паводле твару. І яны зрабілі два залатыя пярсцёнкі, і паклалі іх на два крылы на

верхавіне нагруднага ўбору і на верхавіну задняй часткі эфода знутры, І яны зрабілі два залатыя пярсцёнкі, і паклалі іх на абодва плячы эфода знізу яго, з пярэдняга боку, каля злучэння, зверху тканай працы эфода, І прымацаваў нагруднік ад пярсцёнкаў на ім да пярсцёнкаў эфода, прымацаваных блакітнай ніткай, сплеченых у тканіну эфода, каб не адслабляўся нагруднік ад эфода, як загадаў Гасподзь Майсею. І зрабілі яны ніжнюю вопратку пад плячавую частку, работу тканую, усю сінюю. А адтуліна адзення ў сярэдзіне была праткана спляценая, маючы край вакол адтуліны нераздзельны, І яны зрабілі на падолу туніка знізу, як квітнеючага граната, гранатыкі з блакітнага, і пурпуровага, і чырвонага спрадзенага, і сукання віссону. І яны зрабілі залатыя званочкі, і паклалі званочкі на аблямоўку адзення вакол паміж гранатамі. Залаты звон і гранат на аблямоўцы туніка вакол, каб служыць, як загадаў Госпад Майсею. І яны зрабілі льняныя хітоны, тканую працу, для Аарона і яго сыноў. і тыя тюрбаны з тонкага палатна, і тюрбан з тонкага палатна, і штаны з тонкага палатна скручанага, і паясы іх з тонкага палатна, і сіняга, і пурпуровага, і чырвонага скручанага, работа вышывальніка, як загадаў Гасподзь Майсею. І зрабілі яны залатую пласціну, прынашэнне святога, з чыстага золата, і напісаў на ёй літары, выгравіраваныя пячаткай: Святыня Госпаду, І яны паклалі на аблямоўку сінюю, каб яна ляжала на паўязцы зверху такім спосабам, як загадаў Гасподзь Майсею.

І яны зрабілі для намёта дзесяць заслон. Восем і дваццаць локцяў даўжыня адной завесы, тое самае было ва ўсіх, і чатыры локці шырыня адной завесы. І яны зрабілі заслону з блакітнага, пурпуровага і чырвонага спрадзенага матэрыялу і суканага віссону — тканую працу з херувімамі. І паклалі яго на чатыры нетленныя слупы, пазалочаныя золатам, і галоўкі іх залатыя, і чатыры падножжы іх срэбныя. І яны зрабілі завесу дзвярэй намёта сведчаньня з блакітнага, і пурпуровага, і чырвонага спрадзенага, і віссону сукання — работа тканая з херувімамі. І слупоў іх пяць, і кольцы, і галовы іх, і крукі іх пакрылі золатам, і асноў іх пяць бронзавых.

І яны зрабілі двор з боку поўдня, заслоны двора з скручанага віссону сто на сто, І слупы іх дваццаць, і падножжы іх дваццаць. І бок той да поўначы сто на сто, і бок той да поўдня сто на сто, і слупы іх дваццаць, і падставы іх дваццаць. І бок той да мора заслоны пяцьдзесят локцяў, слупы іх дзесяць і падставы іх дзесяць. І бок той да ўсходу пяцьдзесят локцяў завесы, пятнаццаць локцяў той з тылу, і слупы іх тры, і падставы іх тры, І на спіне другога адтуль і адтуль паводле брамы двара заслоны пятнаццаць локцяў, слупы іх тры, і падножжы іх тры. Усе заслоны шатра з скручанага віссону. І падставы слупоў іх бронзавыя, і кручкі іх срэбныя, і галоўкі іх пакрытыя срэбрам, і слупы

пакрытыя срэбрам, усе слупы двара. І заслона брамы двара — праца вышывальніка з блакітнага, і пурпуровага, і чырвонага спрадзенага, і віссону скручанага, дваццаць локцяў даўжыня, і вышыня, і шырыня пяць локцяў, адпавядаючая заслонам двара, І слупы іх чатыры, і асновы іх чатыры бронзавыя, і кручкі іх срэбныя, і галоўкі іх пакрытыя срэбрам. І ўсе калкі двара вакол бронзавыя, і яны пакрытыя серабром. І гэта парадак намёта сведчання, як было загадана Майсею, каб служэнне лявітаў было праз Ітамара, сына Аарона святара.

І Бэсялеіл, сын Урыя, з племені Юды, зрабіў так, як загадаў Гасподзь Майсею, І Эліяб, сын Ахісамаха з племені Дана, які быў галоўным рамеснікам тканых рэчаў і вышываных рэчаў і мастацкіх прац, каб ткаць шкарлатам і тонкім палатном.

38

І зрабіў Бэсэлеіл ківат. І пакрыў ён яе чыстым золатам знутры і звонку, І адліў для гэтага чатыры залатыя пярсцёнкі, два на адным баку, і два на другім баку, шырокія да палак, каб падымаць яе на іх. І ён зрабіў сядалішча міласэрнасці зверху каўчэга з чыстага золата, і тых два залатыя херувіма, Адзін херуб на адным канцы ахвярніка, і адзін херуб на другім канцы ахвярніка. зацяняючы сваімі крыламі сядзенне міласэрнасці. І зрабіў

стол пастаўлены з чыстага золата, І адліў ён для гэтага чатыры кольцы: два на адным баку і два на другім баку, шырокія, каб падымаць жэрдкамі ў іх. І жэрдкі каўчэга і стала ён зрабіў, і пакрыў іх залатам. І зрабіў посуд стала: міскі, кадзільніцы, кубкі і пасудзіны для ліўных ахвяраванняў, у якія ён будзе ліць, залатыя. І зрабіў ён залатую свяцільню, якая асвятляе, цвёрдым сцябло і малыя трубка з абодвух яе частак, З тых трысцін яе парасткі, з тых трысцін яе парасткі выступаючыя — тры з гэтага і тры з гэтага, зраўноўваемыя адзін аднаму. І светільнікі іх, якія ёсць на канцах, арэхападобныя з іх, і гнёзды з іх, каб былі лампы на іх, і гняздо сёмае, якое на канцы светільніка, на вяршыні зверху, цвёрдае, цэлае, залатое, І сем ліхтароў на ёй залатых, і шчыпцы яе залатыя, і пасудзіны для ліцця іхнія залатыя. Гэты пакрыў серабром слупы, і адліў для слупа залатыя пярсцёнкі, і пакрыў залатом засовы, і пакрыў золатам слупы заслоны, і зрабіў залатыя пятлі. Ён зрабіў і залатыя кольцы скініі, і кольцы двара, і бронзавыя кольцы для таго, каб расцягваць пакрыццё зверху. Ён адліў срэбныя галоўкі скініі і медныя галоўкі дзвярэй скініі, і браму двара, і зрабіў срэбныя пятлі для слупоў, на слупах ён пакрыў іх срэбрам, Гэты зрабіў калкі скініі і калкі двара бронзавымі. Гэты зрабіў бронзавы алтар з бронзавых кадзільніц, якія былі ў мужоў, што паўсталі разам са сходам Карэя. Ён зрабіў усе начынне алтара, і попельніцу яго, і падставу, і чашы, і бронзавыя крукі для мяса. Ён зрабіў для ахвярніка пакрыццё, сеткавую працу знізу агнішча пад ім да палавіны яго, і паклаў на яго чатыры бронзавыя кольцы з

чатырох частак пакрыцця ахвярніка, шырокія для жэрдак, каб падымаць у іх ахвярнік. Гэты зрабіў святы алей памазання і чысты склад дыміва — праца парфумера. Ён зрабіў бронзавы ўмывальнік і яго бронзавую падставу з люстэркаў жанчын, якія пасцілі каля дзвярэй намёта сведчання ў дзень, калі ён устанавіў яго.

І зрабіў ён умывальню, каб мыліся з яе Майсей і Аарон і сыны яго рукі свае і ногі, калі яны ўваходзілі ў намёт сведчання, ці калі яны падыходзілі да ахвярніка служыць, мыліся з яе, як загадаў Гасподзь Майсею.

39

Усё золата, якое было апрацавана для работ паводле ўсёй працы святых рэчаў, стала золатам першых пладоў: дваццаць дзевяць талантаў і сямсот дваццаць сікляў паводле святога сікля, І срэбра прынашэнне ад правяраных мужоў супольнасці: сто талантаў і тысяча сямсот семдзесят пяць сікляў, драхма адна на галаву — палова сікля, паводле святога сікля, Кожны, хто прайшоў агляд, ад дваццаці гадоў і вышэй — шэсцьдзесят тысяч дзесяцітысячнікаў і тры тысячы пяцьсот пяцьдзесят. І сто талантаў срэбра пайшло на адліванне ста капіталяў намёта і на капіталі заслоны, Сто галовак на тыя сто талантаў, талант на галоўку, І тысячу сем сотаў семдзесят пяць сікляў ён зрабіў у крукі для слупоў, і пакрыў золатам галоўкі іх, і ўпрыгожыў іх.

І бронза прынашэння складала семдзесят талантаў і тысячу пяцьсот сікляў. І яны зрабілі з яго асновы дзвярэй намёта сведчання, і базы двара вакол, і базы брамы двара, і калкі намёта, і калкі двара вакол, і бронзавую рашотку алтара, і ўсе начинні алтара, і ўсе прылады намёта сведчання І зрабілі сыны Ізраіля, як загадаў Гасподзь Майсею, так яны зрабілі. А з астатняга золата прынашэння яны зрабілі пасудзіны, каб служыць імі перад Госпадам. І з пакінутага гіяцынту, і пурпуру, і чырвонага зрабілі служэбныя адзенні Аарону, каб служыць у іх у святыні. І прынеслі яны адзежы да Майсея, і намёт, і начинне яго, асновы і засовы яго, і слупы, і ахвярнік, і ўсе яго пасудзіны.

І алей памазання, і кадзіла складу, і свяцільню чыстую, і тыя лямпы яе, лямпы гарэння, і алей святла, І стол прадстаўлення, і ўсё начиння яго, і хлябы выстаўлення, І святыя шаты, якія належаць Аарону, і шаты сыноў яго для святарства, І паласы двара, і слупы, і заслону дзвярэй намёта, і брамы двара, І ўсе начинні намёта, і ўсе прылады яго, і скуры баранаў, афарбаваныя ў чырвоны колер, і блакітныя пакрыцці, і пакрыцці астатніх, і калкі, і ўсе прылады для работ намёта сведчання, Колькі загадаў Гасподзь Майсею, так зрабілі сыны Ізраіля ўвесь багаж. І бачыў Майсей усе працы, і яны зрабілі іх такім спосабам, як загадаў Гасподзь Майсею, так яны зрабілі іх, і дабраславіў іх Майсей.

І Гасподзь гаварыў да Майсея, кажучы, У першы дзень першага месяца, у новамесяцца, паставіш намёт сведчання. І ты пакладзеш каўчэг сведчання і накрыеш каўчэг заслонай. І ўнясеш стол, і пастаўіш намер яго, і ўнясеш свяцільнік, і пакладзеш лямпы яго. І пастаўіш залаты алтар для палення фіміяму перад каўчэгам, і пакладзеш заслону-пакрыва на дзверы намёта сведчання. І altar ахвяраванняў пастаўляеш каля дзвярэй намёта сведчання, І пакладзеш навакола намёт, і ўсё, што да яго, асвяціш навакола. І возьмеш алей памазання, і памажаш намёт, і ўсё, што ў ім, і асвяціш яго, і ўсю посуду яго, і будзе святым. І памажаш ахвярнік ахвяраванняў і ўсе посуды яго, і асвяціш ахвярнік, і будзе ахвярнік святыняй найсвяцейшай. І прывядзеш Аарона і сыноў яго да дзвярэй намёта сведчання і памыеш іх вадою. І апрапуеш Аарона ў шаты святыя, і памажаш яго, і асвяціш яго, і будзе ён служыць святаром мне. І сыноў яго прывядзеш і апрапеш іх у хітоны. І памажаш іх так, як памазаў бацьку іх, і яны будуць служыць Мне святарамі, і будзе гэта для іх памазаннем святарства навікі, у пакаленнях іх. І зрабіў Майсей усё, што загадаў яму Гасподзь, так ён і зрабіў.

І здарылася ў першым месяцы другога года, калі яны выходзілі з Егіпта, у новамесяцце была ўстаноўлена намёт. І ўстанавіў Майсей намёт, і паклаў капітэлі, і ўставіў засовы, і

ўстанавіў слупы. І расцягнуў ён заслоны на намёт, і паклаў ён пакрыццё намёта на яго зверху, як загадаў Гасподзь Майсею. І ўзяўшы сведчанні, ўкінуў у каўчэг, і падклаў жэрдкі пад каўчэг. І прынёс ён каўчэг у намёт, і паклаў пакрыва заслоны, і пакрыў каўчэг сведчання, як загадаў Гасподзь Майсею. І паклаў ён стол у намёце сведчання, з боку поўначы, звонку заслоны намёта. І дадаў на яе хлябы прадстаўлення перад Госпадам, якім спосабам загадаў Госпад Майсею. І паставіў ён свяцільнік у намёт сведчання, на паўднёвы бок намёта. І паклаў ён лямпы яе перад Госпадам такім спосабам, як загадаў Госпад Майсею. І паставіў ён залаты алтар у намёце сведчання насупраць завесы, і паліў ён у ім фіміям складу, як загадаў Гасподзь Майсею. І ахвярнік ахвяраванняў ён паставіў каля дзвярэй намёта. І ўстанавіў ён двор вакол намёта і алтара, і завяршыў Майсей усе працы.

І воблака пакрыла намёт сведчання, і намёт напоўніўся славай Госпада. І не мог Майсей увайсці ў намёт сведчання, таму што асяняла яго воблака, і славай Госпада напоўніўся намёт. Калі воблака падымалася ад намёта, сыны Ізраіля выпраўляліся ў дарогу са сваім багажом. Калі ж воблака не ўзышла, яны не зрываліся з месца да таго дня, калі воблака ўзышла. Бо воблака было над скініяй удзень, а агонь быў на ёй уночы перад усім Ізраілем ва ўсіх іх выпраўленнях у дарогу.

Евангелле ад Марка

1

Пачатак добрай навіны Ісуса Хрыста, Сына Божага. Як напісана ў прарокаў: вось Я пасылаю Майго пасланьня перад тваім тварам, які падрыхтуе твой шлях перад табою. Голас крычачага ў пустыні: падрыхтуйце шлях Госпада, рабіце прамымі сцежкі яго.

Стаўся Іаан, хрысціўшы ў пустыні і абвяшчаўшы хрышчэнне пакаяння для адпушчэння грахоў. І выходзіла да яго ўся Іудэйская зямля і іерусалімцы, і хрысціліся ўсе ў рацэ Іардане ім, споведаючы грахі свае. Быў жа Іаан апрануты ў валасы вярблюда і скураны пояс на паясніцы яго, і ёў саранчу і дзікі мёд. І ён абвяшчаў, кажучы: прыходзіць больш моцны за мяне пасля мяне, якому я не здольны, пахіліўшыся, развязаць рамень абутку. Я сапраўды хрысціў вас вадой, а ён ахрысціць вас Святым Духам.

І здарылася ў тых дні, прыйшоў Ісус з Назарэта
Галілейскага і быў ахрышчаны Іаанам у Іардане. І адразу,
узыходзячы з вады, ён убачыў нябёсы, якія разрываліся, і
Духа, які сыходзіў на яго, як голуб, і голас пачуўся з нябёсаў:
Ты Сын Мой возлюблены, Табою Я ўпадабаны.

І адразу Дух выкідае яго ў пустыню, і быў Ён там у пустыні
сорок дзён, спакушаемы сатанаю, і быў са зверамі, і анёлы
служылі Яму.

А пасля таго, як Іаан быў перададзены, прыйшоў Ісус у
Галілею, абвешчаючы добрую навіну царства Божага. і
кажучы, што выпоўніўся час і набліжалася Царства Божае,
пакайцеся і верце ў добрую навіну.

Ідучы каля мора Галілейскага, Ён бачыў Сімона і Андрэя,
брата яго, Сімонавага, якія кідалі сеткі ў мора, бо яны былі
рыбакамі. І сказаў ім Ісус: ідзіце за мной, і зраблю вас
ловцамі чалавечымі. І адразу пакінуўшы свае сеткі, яны
пайшлі за ім. І пайшоўшы адтуль крыху наперад, ён убачыў
Якава, сына Завядзея, і Яна, брата яго, і іх у човне, якія
папраўлялі сеткі. І адразу ён паклікаў іх. І пакінуўшы
бацьку свайго Зябедэя ў лодцы з найміцамі, яны пайшлі за
ім.

І яны ўваходзяць у Капернаум, і адразу ў суботы,
увайшоўшы ў сход, ён навучаў. І здзіўляліся яго навучанню,
бо ён навучаў іх, як той, хто мае аўтарытэт, а не як кніжнікі.

І быў у сходзе іх чалавек у нячыстым духу, і ён закрычаў кажучы: Дазволь, што нам і Табе, Ісусе Назарэянін? Прыйшоў знішчыць нас? Ведаю Цябе, хто Ты ёсць — Сьвяты Божы. І адрабіў яму Ісус, кажучы: Маўчы і выйдзі з яго. І нячысты дух, скручыўшы яго і закрычаўшы вялікім голасам, выйшаў з яго. І здзівіліся ўсе, так што пачалі абмяркоўваць паміж сабой, кажучы: Што гэта ёсць? Што гэта за новая навука, што паводле ўлады і нячыстым духам загадвае, і яны слухаюцца яго? І чутка пра яго адразу распаўсюдзілася па ўсёй акалічнай мясцовасці Галілеі.

І адразу, выйшаўшы са сходу, яны прыйшлі ў дом Сімона і Андрэя разам з Якавам і Іаанам. А цешча Сімона ляжала ў ліхаманцы. І адразу кажуць яму пра яе. І, падышоўшы, падняў яе, узяўшы за руку яе, і пакінула яе ліхаманка адразу, і яна служыла ім. Калі надышоў вечар і зайшло сонца, да яго прыносілі ўсіх хворых і апантаных дэманамі. І ўвесь горад быў сабраны каля дзвярэй. І ён вылячыў многіх, якія дрэнна мелі рознымі хваробамі, і выгнаў многіх дэманаў, і не дазваляў дэманам гаварыць, таму што яны ведалі, што ён Хрыстос.

І раніцай, вельмі рана ўначы, паўстаўшы, выйшаў і адышоў у пустыннае месца, і там маліўся. І пераследавалі яго Сімон і тыя, хто быў з ім. І знайшоўшы яго, кажуць яму, што ўсе цябе шукаюць. І кажа ім: Пойдзем у суседнія гарады, каб і там прапаведаваць, бо для гэтага я выйшаў. І ён абвяшчаў у іх сходах па ўсёй Галілеі і выганяў дэманаў.

І прыходзіць да яго пракажоны, заклікаючы яго і становячыся на калені, і кажучы яму: Калі хочаш, можаш мяне ачысціць. А Ісус, зжаліўшыся, выцягнуў руку, дакрануўся да яго і кажа яму: Хачу, будзь ачышчаны. І калі ён сказаў гэта, адразу адышла ад яго праказа, і ён быў ачышчаны. І строга папярэдзіўшы яго, адразу выгнаў яго і кажа яму Глядзі, нікому нічога не кажы, але ідзі, пакажы сябе свяшчэнніку і прынясі за ачышчэнне тваё тое, што загадаў Майсей, у сведчанне ім. Але ён, выйшаўшы, пачаў шмат абвяшчаць і распаўсюджваць тое слова, так што ён больш не мог адкрыта ўвайсці ў горад, але быў звонку ў пустынных месцах, і да яго прыходзілі адусюль.

2

І ўвайшоў Ён зноў у Капернаум праз некалькі дзён, і было пачута, што Ён у доме. І адразу сабраліся многія, так што ўжо не было месца ні каля дзвярэй, і ён гаварыў ім слова. І прыходзяць да яго, нясучы паралітыка, які нясецца чатырма. І не здольныя набліжыцца да яго праз натоўп, яны раскрылі дах там, дзе ён быў, і, выкапаўшы, апусцілі мат, на якім ляжаў паралізаваны. Ubачыўшы ж Ісус веру іх, кажа параліцыку: Дзіця, прабачаны табе грахі твае. Былі там некаторыя з кніжнікаў, якія сядзелі і разважалі ў сэрцах сваіх. Што гэты так гаворыць блузнерствы? Хто можа адпускаць грахі, калі не адзін Бог? І адразу пазнаўшы духам сваім, што яны так разважаюць у сабе, Ісус сказаў ім: Што

гэта разважаеце ў сэрцах вашых? Што лягчэй: сказаць параліцтыку адпусчаны табе грахі ці сказаць устань, вазьмі свой ложак і хадзі? Каб але ведалі, што ўладу мае Сын Чалавека адпускаць на зямлі грахі, кажа параліцтыку. Табе кажу: устань, падымі свой мат і ідзі ў свой дом. І ўстаў адразу, і ўзяўшы мат, выйшаў перад усімі, так што ўсе здзівіліся і славілі Бога, кажучы, што ніколі так не бачылі.

І выйшаў зноў да мора, і ўвесь натоўп прыходзіў да яго, і ён навучаў іх. І, праходзячы, ён убачыў Леві, сына Альфея, які сядзеў у падатковай будцы, і кажа яму: ідзі за мной. І той, паўстаўшы, пайшоў за ім. І здарылася, калі ён ляжаў у доме сваім, і многія падатковыя зборшчыкі і грэшнікі ляжалі разам з Ісусам і вучнямі яго, бо былі многія, і яны паслядавалі за ім. І кніжнікі і фарысеі, бачыўшы яго еўшы з мытнікамі і грэшнікамі, казалі вучням яго: чаму ён з мытнікамі і грэшнікамі есць і піе? І пачуўшы гэта, Ісус кажа ім: не маюць патрэбы ў лекары моцныя, але тыя, хто хварэе. Не прыйшоў Я клікаць праведнікаў, але грэшнікаў да пакаяння.

І былі вучні Іаана і вучні фарысеяў пасціліся. І прыходзяць і кажуць яму: чаму вучні Іаана і вучні фарысеяў пасцяцца, а твае вучні не пасцяцца? І сказаў ім Ісус: Ці здольныя сыны вясельнай залы пасціць, калі жаніх з імі? Пакуль маюць жаніха з сабою, не здольныя пасціць. Прыйдучь але дні, калі будзе ўзяты ад іх маладажонец, і тады будуць паставаць у тыя дні. Ніхто не прышывае латку з

ненаўсаджанай тканіны на старое адзенне, бо інакш новае адарве сваю поўнату ад старога, і разрыў становіцца горшым. І ніхто не кідае новае віно ў старыя бурдзюкі, бо інакш новае віно разарве бурдзюкі, і віно выльецца, і бурдзюкі загінуць, але новае віно трэба ліць у новыя бурдзюкі.

І здарылася, што ён праходзіў у суботу праз збожжавыя палі, і пачалі вучні яго прабіваць шлях, шчыпаючы калоссі. І фарысеі казалі яму: Глядзі, што яны робяць у суботу, што не дазволена. І ён казаў ім: Ці ніколі не чыталі вы, што зрабіў Давід, калі меў патрэбу і галадаў ён і тыя, хто быў з ім? Як ён увайшоў у дом Божы пры першасвятары Абіятары і зеў хлябы прадстаўлення, якія не дазволена есці нікому, акрамя святароў, і даў таксама тым, хто быў з ім? І ён казаў ім: субота здарылася дзеля чалавека, а не чалавек дзеля суботы, Так што Сын Чалавечы ёсць Гаспадаром і суботы.

3

І ўвайшоў Ён зноў у сход, і быў там чалавек, які меў высахлую руку. І назіралі яны за ім, ці вылечыць ён яго ў суботу, каб абвінаваціць яго. І кажа чалавеку, які меў высахлую руку: Устань у сярэдзіну. І кажа ім: ці дазволена ў суботу рабіць добра ці рабіць зло? Душу выратаваць ці забіць? Яны ж маўчалі. І паглядзеўшы вакол іх з гнева, засмучаючыся з-за зацвярдзення сэрца іх, кажа чалавеку:

Выцягні руку тваю. І выцягнуў ён, і адноўлена была рука яго здаровая, як другая. І выйшаўшы, фарысеі адразу з Іродыянамі раду рабілі супраць яго, каб яго знішчыць.

І Ісус адышоў з вучнямі сваімі да мора, і вялікі натоўп з Галілеі паследаваў за ім, І з Іудэі, і з Іерусаліма, і з Ідумэі, і з-за Іардана, і з ваколіц Тыра і Сідона вялікае мноства людзей, пачуўшы пра ўсё, што Ён рабіў, прыйшло да Яго. І сказаў ён сваім вучням, каб лодка чакала на яго з-за натоўпу, каб яго не ціснулі. Бо ён многіх вылячыў, так што ўсе, хто меў бічы, падалі на яго, каб дакрануцца да яго. І нячыстыя духі, калі яго бачылі, падалі перад ім і крычалі, кажучы, што ты ёсць Сын Божы. І шмат папракаў ім, каб яго не зрабілі відавочным.

І ўзыходзіць на гару, і заклікае тых, каго хацеў ён, і яны адышлі да яго. І зрабіў дванаццаць, каб яны былі з ім і каб ён мог пасылаць іх абвяшчаць. і мець уладу служыць хваробам і выганяць дэманаў і даў Сімону імя Пётр і Якава, сына Завядзея, і Яна, брата Якава, і ён даў ім імёны Баанэргес, што значыць сыны грому, і Андрэя, і Філіпа, і Варфаламея, і Мацвея, і Фаму, і Якава Альфеева, і Тадэя, і Сімона Кананіта і Юду Іскарыёта, які і здаў яго.

І прыходзяць яны ў дом, і зноў сходзіцца натоўп, так што ім нават хлеба есці было немагчыма. І пачуўшы, тыя, хто быў ад яго, выйшлі, каб схапіць яго, бо казалі, што ён зваряцеў. І кніжнікі, якія сышлі з Іерусаліма, казалі, што ён мае

Веельзевула і што правіцелем дэманаў выганяе дэманаў. І паклікаўшы іх, у прытчах казаў ім: Як можа сатана сатану выганяць? І калі царства падзелена супраць сябе, не здольна стаяць тое царства. І калі дом падзеліцца сам у сабе, не зможа ўстаяць той дом. І калі сатана паўстаў супраць сябе і падзяліўся, ён не можа ўстаяць, але мае канец. Ніхто не здольны разрабаваць пасудзіны моцнага, увайшоўшы ў яго дом, калі спачатку не звяжа моцнага, і толькі тады разрабуе яго дом. Сапраўды кажу вам, што ўсё будзе даравана сынам людзей: грахі і блюзнерствы, колькі б яны ні блюзнілі, Хто ж зблюзніць супраць Духа Святога, не мае адпушчэння вавек, але вінаваты ў вечным асуджэнні. таму што яны казалі, ён мае нячысты дух.

Прыходзяць таму матка яго і браты яго, і, стаячы звонку, паслалі да яго, клічучы яго. І сядзеў каля яго натоўп, і сказалі яму: вось матка твая і братыя твае звонку шукаюць цябе. І адказаў ім, кажучы: Хто ёсць маці мая або браты мае? І паглядзеўшы вакол на тых, хто сядзеў вакол яго, кажа: глядзіце, маці мая і братыя мае, Бо хто выканае волю Божую, той мне брат, і сястра, і маці.

4

І зноў пачаў выкладаць ля мора, і сабраўся да яго вялікі натоўп, так што ён, увайшоўшы ў човен, сядзеў у моры, а ўвесь натоўп быў на зямлі ля мора. І ён навучаў іх многаму

ў прытчах, і казаў ім у сваім навучанні, Слухайце. Вось выйшаў сеяч, каб сеяць. І здарылася, калі сеяў, што адно ўпала на дарогу, і прыляцелі птушкі і паклявалі яго. І іншае ўпала на каменістае, дзе не было многа зямлі, і адразу ўзышло, бо не мела глыбіні зямлі, Але калі ўзышло сонца, было апалена, і з-за таго, што не мела караня, высахла. І іншае ўпала ў калючкі, і калючкі ўзышлі і задушылі яго, і яно не далó плоду. І іншае ўпала ў добрую зямлю і давала плод, які ўзыходзіў і рос, і прыносіла ў трыццаць, і ў шэсцьдзесят, і ў сто. І казаў ім: хто мае вушы, каб чуць, няхай чуе. Калі ж ён застаўся адзін, тыя, хто быў каля яго, разам з дванаццаццю спыталі яго пра прытчу. І казаў ён ім: Вам дадзена пазнаць таямніцы Царства Божага, а тым, хто знадворку, усё робіцца ў прытчах, каб глядзячы яны бачылі і не бачылі, і слухаючы яны чулі і не разумелі, каб ніколі яны не павярнуліся і не былі прабачаны ім грахі

І кажа ім: не ведаеце прытчы гэтай, і як усе прытчы пазнаеце? Сеючы сее слова. Гэтыя ж ёсць тыя, хто ля шляху, дзе сеецца слова, і калі яны пачуюць, адразу прыходзіць сатана і забірае слова, пасеянае ў сэрцах іх. І гэтыя падобна ёсць тыя, што пасеяваюцца на каменістых месцах, якія, калі чуюць слова, адразу з радасцю прымаюць яго, І не маюць яны карэння ў сабе, але часовыя ёсць, потым, калі адбываецца ўціск ці пераслед з-за слова, адразу спатыкаюцца. І гэтыя ёсць тыя, што пасеяваюцца ў цярыны, тыя, што чуюць слова, І клопаты гэтага веку, і ошуканства багацця, і пажаданні пра астатняе, уваходзячы, душаць

слова, і яно становіцца бясплодным. І гэтыя ёсць тыя, што пасеяны на добрую зямлю, якія чуюць слова і прымаюць яго, і прыносяць плод у трыццаць, і у шэсцьдзiesiąт, і у сто.

І казаў ён ім: Няўжо прыходзіць свяцільня, каб пад мерку паставілася або пад ложак? Ці не каб на свечнік паставілася? Бо няма нічога схаванага, што не будзе выяўлена, ані не стала патаёмнага, але каб прыйшло ў відавочнае. Калі хтосьці мае вушы, каб чуць, няхай ён чуе. І казаў ім: глядзіце, што чуеце. Якой мерай мераеце, такой будзе вымерана вам, і будзе дададзена вам, тым, хто чуе. Бо хто мае, таму будзе дадзена, а хто не мае, у таго будзе ўзята нават тое, што ён мае. І ён казаў: такім чынам ёсць Царства Божае, як калі чалавек кіне насенне на зямлю, І ён спіць і ўстае ноччу і ўдзень, і насенне прараствае і расце, як не ведае ён. Самаадвольна бо зямля нясе плод: спачатку траву, потым калас, потым поўнае зерне ў каласе. Калі ж пасее плод, неадкладна пасылае серп, бо надышла жніва.

І казаў ён: Як мы параўнаем Царства Божае? Ці ў якой прытчы параўнаем яго? Як адно зерне гарчыцы, якое, калі пасеяна на зямлі, зяўляецца найменшым з усіх насення на зямлі, І калі яно пасеяна, узыходзіць і становіцца большым за ўсе агародніны, і робіць вялікія галіны, так што птушкі нябесныя могуць гняздавацца пад яго ценню.

І такімі многімі прытчамі ён гаварыў ім слова, наколькі яны былі здольныя чуць, Без прытчы ён не гаварыў ім

слова, а ўласным вучням тлумачыў усё.

І кажа ім у той дзень, калі надышоў вечар: Пераплывем на той бок. І пакінуўшы натоўп, яны бяруць яго, як ён быў у лодцы, і іншыя лодкі былі з ім. І паднялася вялікая буря, а хвалі білі ў лодку, так што яна ўжо напаўнялася вадой. І быў ён сам на карме на падушцы спячы, і будзяць яго, і кажуць яму: Настаўнік, ці не дбае табе, што мы гінем? І, прачнуўшыся, ён пагразіў ветру і сказаў мору: маўчы, сціхні. І ветар сціх, і настала вялікі штыль. І сказаў ім: чаму вы такія баязлівыя? Як гэта вы не маеце веры? І яны вельмі спалохаліся і казалі адзін аднаму: Хто ж гэта такі, што нават вецер і мора слухаюцца яго?

5

І прыйшлі яны на той бок мора ў зямлю Гергесінаў. І калі ён выйшаў з лодкі, адразу сустрэў яго чалавек з магіл, апанаваны нячыстым духам, які жылі меў у магілах, і ніхто не быў здольны звязаць яго ланцугамі, таму што ён часта быў звязаны кайданамі і ланцугамі, і ланцугі былі разарваны ім, і кайданы былі зношаны, і ніхто не мог яго прыручыць І праз усю ноч і дзень ў магілах і ў горах ён крычаў і біў сябе камянямі. Убачыўшы ж Ісуса здалёк, пабег і пакланіўся Яму. І заклікаўшы вялікім голасам, кажа: Што мне і табе, Ісусе, Сыне Бога Найвышэйшага? Заклінаю Цябе Богам, не пакутуй мяне! Ён казаў яму: Выйдзі, нячысты дух,

з чалавека! І пытаў яго: Што імя табе? І адказаў ён, кажучы: Легіён імя мне, бо нас многа. І моцна заклікаў яго, каб не адпраўляў іх за межы той зямлі. Але там быў вялікі статак свіней, які пасся каля гары. І ўсе дэманьы прасілі яго, кажучы: Пашлі нас у свіней, каб нам увайсці ў іх. І Ісус неадкладна дазволіў ім. І нячыстыя духі, выйшаўшы, увайшлі ў свіней, і статак кінуўся з урвішча ў мора — было іх каля дзвюх тысяч — і яны тапіліся ў моры. І тыя, хто пасвіў свіней, уцяклі і паведамлілі ў горадзе і ў палях, і людзі выйшлі бачыць, што здарылася. І прыходзяць да Ісуса, і бачаць апантанага, які сядзіць і апрануты і ў здаровым розуме, таго, што меў легіён, і спалохаліся. І казалі ім тыя, хто бачыў, як здарылася з апантаным дэманам, і пра свіней. І пачалі заклікаць яго адысці ад іхніх межаў. І калі ён садзіўся ў лодку, апантаны прасіў яго, каб быць з ім. І не дазволіў яму, але кажа яму: Ідзі ў дом твой да тваіх і паведам ім, колькі Гасподзь зрабіў для цябе і памілаваў цябе. І адышоў ён, і пачаў абвясчаць у Дэкаполісе, колькі зрабіў яму Ісус, і ўсе дзівіліся.

І калі Ісус перапраўіўся ў лодцы зноў на той бок, сабраўся вялікі натоўп да яго, і ён быў каля мора. І прыходзіць адзін з правадыроў сходу, імем Яір, і, бачачы яго, падае да ног яго. І моцна ўмаўляў яго, кажучы, што маленькая дачка мая надзвычайна хвора, каб ты, прыйшоўшы, паклаў на яе рукі, каб яна была выратавана і жыла. І пайшоў ён з ім, і ішоў за ім вялікі натоўп, і яны ціснулі яго. І жанчына нейкая, якая была ў цячэнні крыві дванаццаць гадоў, і

шмат пацярпеўшы ад шматлікіх лекараў, і выдаткаваўшы ўсё, што мела, і не атрымаўшы ніякай дапамогі, але, наадварот, прыйшоўшы да горшага стану, Пачуўшы аб Ісусе, яна прыйшла ў натоўпе ззаду і дакранулася да яго адзення. Казала бо ў сабе: Калі дакрануся нават да адзення яго, буду выратавана. І адразу высахла крыніца яе крыві, і яна адчула целам, што выздаравела ад пакуты. І адразу Ісус, пазнаўшы ў сабе, што з яго выйшла сіла, павярнуўшыся ў натоўпе, казаў: Хто дакрануўся да майго адзення? І казалі яму вучні яго: Бачыш натоўп, які ціснецца да цябе, і кажаш: хто дакрануўся да мяне? І азіраўся, каб убачыць тую, што гэта зрабіла. Але жанчына, баючыся і дрыжачы, ведаючы, што здарылася з ёй, прыйшла і ўпала перад ім, і сказала яму ўсю праўду. Ён жа сказаў ёй: Дачка, вера твая выратавала цябе, ідзі з міром і будзь здаровая ад пакуты тваёй. Калі ён яшчэ гаварыў, прыходзяць ад начальніка сходу і кажуць, што дачка твая памерла, навошта яшчэ турбуеш настаўніка? Але Ісус, адразу пачуўшы слова, якое гаварылася, кажа начальніку сінагогі: Не бойся, толькі веры. І не дазволіў нікому суправаджаць яго, акрамя Пятра, і Якава, і Іаана, брата Якава. І прыходзіць у дом начальніка сходу, і бачыць шум, і плачучых, і галосных шмат. І ўвайшоўшы, кажа ім: Што трывожыцеся і плачаце? Дзіця не памерла, але спіць. І смяяліся з яго. Ён жа, выгнаўшы ўсіх, бярэ бацьку дзіцяці і маці, і тых, хто быў з ім, і ўваходзіць туды, дзе было дзіця ляжачае. І ўзяўшы руку дзіцяці, кажа ёй: Таліта, кумі, што ў перакладзе азначае: Дзяўчынка, табе кажу, устань. І адразу ўстала

дзяўчынка і пачала хадзіць, бо ёй было дванаццаць гадоў. І яны здзівіліся вялікім здзіўленнем. І строга загадаў ім, каб ніхто не ведаў пра гэта, і сказаў даць ёй есці.

6

І выйшаў адтуль, і прыйшоў у сваю айчыну, і ідуць за ім яго вучні. І калі настала субота, ён пачаў вучыць у сходзе, і многія, чуючы, здзіўляліся, кажучы: адкуль у гэтага гэта? І што за мудрасць дадзена яму, і такія сілы праз рукі ягоныя становяцца? Ці не гэта тэслар, сын Марыі, а брат Якава і Іосі, і Юды, і Сімона? І ці не тут з намі яго сёстры? І яны абражаліся на яго. Казаў жа ім Ісус, што не ёсць прарок бяшчэсны, калі не ў радзіме яго і ў сваякоў, і ў доме яго. І не мог ён там ніякай сілы зрабіць, калі толькі некалькім хворым, паклаўшы рукі, вылечыў іх. І ён дзівіўся з-за іх неверя. І ён хадзіў па вёсках наваколле, навучаючы.

І заклікае дванаццаць, і пачаў пасылаць іх па двое, і даваў ім уладу над нячыстымі духамі, І загадаў ім, каб нічога не бралі ў дарогу, акрамя толькі палкі: ні торбы, ні хлеба, ні бронзы ў пояс, але абутымі ў сандалі, і не апранаць два хітоны. І казаў ён ім: дзе калі ўвойдзеце ў дом, там заставайцеся, пакуль не выйдзеце адтуль. І колькі б ні не прынялі вас, ні не паслухалі вас, выходзячы адтуль, струсіце пыл з-пад ног ваших у сведчанне ім. Сапраўды кажу вам: больш зносна будзе Садому або Гамору ў дзень

суда, чым таму горадзе. І выйшаўшы, яны праповядалі, каб людзі пакаяліся. І выганялі многіх дэманаў, і намазвалі алеем многіх хворых, і лячылі іх.

І пачуў цар Ірад, бо відавочным стала імя яго, і казаў, што Іаан Хрысціцель з мёртвых устаў, і таму дзейнічаюць сілы ў ім. Іншыя казалі, што гэта Ілля, а іншыя казалі, що гэта прарок, як адзін з прарокаў. Пачуўшы гэта, Ірад сказаў, што той, якому я адсёк галаву — Іаан, гэта ён, ён узняўся з мёртвых. Бо сам Ірад, паслаўшы, схапіў Яна і звязаў яго ў турме з-за Іродыяды, жонкі Філіпа, брата свайго, таму што ажаніўся з ёю. Бо Іаан казаў Іроду, што не дазволена табе мець жонку брата твайго. А Ірадыяда трымала на яго злосць і хацела яго забіць, але не магла. Бо Ірад баяўся Яна, ведаючы, што ён чалавек справядлівы і святы, і ахоўваў яго, і, слухаючы яго, шмат рабіў і ахвотна яго слухаў. І адбыўся спрыяльны дзень, калі Ірад на сваё нараджэнне ўладкоўваў вячэру для сваіх вяльмож і тысячнікаў і першых людзей Галілеі, І калі ўвайшла дачка яе Іродыяды, і танцавала, і спадабалася Іроду і тым, што ляжалі з ім, сказаў цар дзяўчыне: Папрасі ў мяне, што хочаш, і дам табе. І прысягнуў ёй, што тое, калі мяне ты папросіш, дам табе да палавіны царства майго. А яна, выйшаўшы, сказала сваёй матцы: Што мне папрасіць? А тая сказала: Галаву Іаана Хрысціцеля. І ўвайшоўшы неадкладна з паспехам да цара, папрасіла, кажучы: Хачу, каб мне даў неадкладна на бляху галаву Іаана Хрысціцеля. І кароль, які стаў вельмі засмучаным, праз прысягі і гасцей не хацеў адмовіць ёй. І

адразу цар, паслаўшы катаўца, загадаў прынесці яго галаву. Ён жа адышоўшы адсек яму галаву ў турме, і прынёс галаву яго на бляшцы, і даў яе дзяўчыне, і дзяўчына дала яе сваёй маці. І пачуўшы гэта, яго вучні прыйшлі і ўзялі яго цела, і паклалі яго ў магілу.

І сабраліся апосталы да Ісуса і паведамілі яму ўсё, што яны зрабілі і чаму навучылі. І сказаў ім: прыйдзіце вы самі асобна ў пустыннае месца і адпачніце крыху, бо было шмат тых, хто прыходзіў і адыходзіў, і нават есці яны не мелі часу. І яны адплылі ў пустыннае месца на лодцы асобна. І бачылі, як яны адыходзілі, і многія пазналі іх, і пешшу з усіх гарадоў сабраліся там, і папярэдзілі іх, і сышліся да яго. І выйшаўшы, Ісус убачыў вялікі натоўп і быў зварушаны спагадай да іх, таму што яны былі як авечкі, якія не маюць пастыра, і пачаў вучыць іх многаму. І калі ўжо мінула шмат часу, падышоўшы да яго, вучні яго кажуць, што месца пустыннае і ўжо гадзіна позняя Адпусці іх, каб яны, пайшоўшы ў навакольныя палі і вёскі, купілі сабе хлеба, бо не маюць што есці. Ён жа, адказаўшы, сказаў ім: Дайце ім вы есці. І кажуць яму: Адышоўшы, купім хлябоў на дзвесце дэнарыяў і дамо ім есці? Ён жа кажа ім: Колькі хлябоў вы маеце? Ідзіце і паглядзіце. І даведаўшыся, яны кажуць: Пяць, і дзве рыбы. І загадаў ім пакласці ўсіх банкетамі на зялёнай траве. І яны паляглі групамі групамі па сто і па пяцьдзсят. І ўзяўшы пяць хлябоў і дзве рыбы, паглядзеўшы ў неба, дабраславіў і паламаў хлябы, і даваў вучням, каб паклалі перад імі, і дзве рыбы падзяліў усім. І елі ўсе і

наеліся да сытасці, І яны ўзялі дванаццаць кошыкаў, поўных абломкаў, і ад рыбаў. І былі тыя, якія зелі тыя хлябы, пяць тысяч мужчын.

І адразу прымусіў вучняў сваіх увайсці ў лодку і ісці наперад на той бок да Віфсаіды, пакуль ён адпусціць натоўп. І, папраўшыся з імі, ён пайшоў у гару маліцца. І калі надышоў вечар, лодка была пасярэдзіне мора, а ён адзін на зямлі. І бачачы іх, якія мучыліся ў грэбле, бо вецер быў супраціўны ім, і каля чацвёртай варты ночы прыходзіць да іх, ідучы па моры, і хацеў абмінуць іх. Але яны, бачыўшы яго, які ідзе па моры, падумалі, што гэта прывід, і закрычалі Бо ўсе яго бачылі і перапалохаліся. І адразу ён загаварыў з імі і кажа ім: Мужайцеся, гэта я, не бойцеся. І ўзышоў у лодку да іх, і спыніўся вецер, і вельмі моцна ў сабе здзіўляліся і дзівіліся. Бо не разумелі пры хлябах, але сэрца іх было зацвярдзелае.

І перапраўіўшыся, яны адышлі на зямлю Генісарэт і прычаліліся. І калі яны выйшлі з карабля, адразу пазналі яго Яны пабеглі па ўсёй тай навакольнай мясцовасці і пачалі насіць на ложках хворых туды, дзе чулі, што Ён там ёсць І дзе б ён ні ўваходзіў — у вёскі, гарады ці палі — на рынках клалі хворых і прасілі яго, каб яны маглі дакрануцца хаця б да бахрамы яго адзення, і ўсе, хто дакранаўся да яго, выратоўваліся.

І збіраюцца да яго фарысеі і некаторыя з кніжнікаў, якія прыйшлі з Іерусаліма, І бачыўшы, што некаторыя з яго вучняў агульнымі рукамі, гэта ёсць невымытымі, елі хлябы, яны ганілі іх, Бо фарысеі і ўсе іудэі, калі не памыюць рукі кулаком, не ядуць, трымаючыся традыцыі старэйшын. І ад рынку, калі не памыюцца, не ядуць, і ёсць многае іншае, што яны атрымалі, каб трымацца: мыццё кубкаў і гладышоў, і медных пасудзін, і ложкаў. Тады пытаюць яго фарысеі і кніжнікі: чаму вучні твае не хадзяць паводле традыцыі старэйшын, але невымытымі рукамі ядуць хлеб? Той жа, адказаўшы, сказаў ім, што добра прарочыў Ісая пра вас, ліцамераў, як напісана: гэты народ вуснамі мяне шануе, але сэрца іх далёка ад мяне. Дарэмна ж шануюць мяне, навучаючы вучэнням, якія зяўляюцца заповедзямі людскімі.

Бо пакінуўшы заповедзь Бога, вы трымаеце традыцыю людзей: абмыванні гбанаў і кубкаў, і многія іншыя падобныя рэчы робіце. І ён казаў ім: Добра вы адкідаеце заповедзь Бога, каб захоўваць вашу традыцыю. Мойсей бо сказаў: шануй твайго бацьку і тваю маці, і той, хто зласлоўіць бацьку ці маці, хай памрэ смерцю, Вы ж кажаце: калі чалавек скажэ бацьку або маці карбан (што азначае дар), тым, чым ты мог бы атрымаць карысць ад мяне, І больш не дазваляеце яму нічога зрабіць для бацькі яго ці

для маці яго, робячы нядзейным слова Бога вашай
перадачай, якую вы перадалі, і вы робіце многія падобныя
такія рэчы. І паклікаўшы ўвесь натоўп, ён казаў ім:
слухайце мяне ўсё і разумеіце. Няма нічога звонку
чалавека, што ўваходзіць у яго, што здольнае яго апаганіць,
але тое, што выходзіць, ёсць тое, што апаганьвае чалавека. І
калі ўвайшоў у дом ад натоўпу, яго вучні пыталі яго аб
прытчы. І кажа ім: так і вы без разумення? Яшчэ не
разумеете, што ўсё тое, што звонку ўваходзіць у чалавека,
не можа яго апаганіць? што не ўваходзіць яго ў сэрца, але ў
жылот, і ў прыбіральню выходзіць, ачышчаючы ўсю ежу. Ён
казаў, што тое, што выходзіць з чалавека, апаганьвае
чалавека. Бо ўнутры, з сэрца людзей, выходзяць дрэнныя
думкі, пералюбы, распусты, забойствы, крадзяжы,
жаданасці, злосці, падман, распуста, злое вока,
блюзнерства, пыха, дурасць, Усё гэта злое выходзіць знутры
і апаганьвае чалавека.

І адтуль, паўстаўшы, адышоў у межы Тыра і Сідона. І
ўвайшоўшы ў дом, нікого не хацеў, каб ведалі, і не змог
схавацца. Бо жанчына, чья дачка мела нячысты дух,
пачуўшы пра яго, прыйшла і ўпала да ног яго, А жанчына
была грэчанка, сірафінікіянка паводле паходжання, і
пытала яго, каб ён выгнаў дэмана з яе дачкі. А Ісус сказаў
ёй: дазволь спачатку дзецям быць задаволенымі, бо не
добра ўзяць хлеб дзяцей і кінуць малым сабакам. Яна ж
адказала і кажа яму: Так, Госпадзе, і сабачкі пад сталом
ядуць крошкі ад дзяцей. І сказаў ёй: з-за гэтага слова ідзі,

выйшаў дэман з тваёй дачкі. І адышоўшы ў свой дом, яна знайшла дзіця, якое ляжала на ложку, а дэман выйшаў.

І зноў, выйшаўшы з межаў Тыра і Сідона, прыйшоў да мора Галілеі праз сярэдзіну межаў Дэкапаля. І прыносяць яму глухога з парушэннем маўлення і заклікаюць яго, каб ён паклаў на яго руку. І, адвёўшы яго ад натоўпу ўбок, ускладаў пальцы свае ў вушы яго і, плюнуўшы, дакрануўся да языка яго. І паглядзеўшы ўверх у нябёсы, ён уздыхнуў і кажа яму: Эффата, што азначае адкрыйся. І адразу адчыніліся яго вушы, і развязаўся звязак языка яго, і ён гаварыў правільна. І загадаў ім, каб нікому не казалі, але колькі ён ім загадваў, тым больш яны абвясчалі. І звышмерна яны былі здзіўленыя, кажучы: Добра ўсё Ён зрабіў, і глухіх робіць чуць, і нямых гаварыць.

8

У тыя дні, калі зноў сабраўся вялікі натоўп і ў іх не было што есці, Ісус паклікаў да сябе сваіх вучняў і кажа ім, Я спагадаю на натоўп, таму што ўжо тры дні яны застаюцца са мной і не маюць што есці, І калі я адпушчу іх галодных дадому, яны аслабнуць у дарозе, бо некаторыя з іх прыйшлі здалёк. І адказалі яму вучні ягоныя: Адкуль хто зможа тут накарміць гэтых хлебам у пустыні? І ён пытаў іх: Колькі вы маеце хлябоў? А яны казалі: Сем. І загадаў натоўпу прыпасці на зямлі, і ўзяўшы сем хлябоў, падзякаваўшы,

зламаў і даваў вучням сваім, каб паклалі, і яны паклалі натоўпу. І мелі яны некалькі маленькіх рыбак, і іх пабласлаўіўшы, сказаў падаваць таксама. Яны елі, насыціліся, і ўзялі астаткі кавалкаў — сем кошыкаў. Іх было каля чатырох тысяч, і ён адпусціў іх. І адразу ўвайшоўшы ў лодку з вучнямі сваімі, ён прыйшоў у мясціны Далмануты.

І выйшлі фарысеі і пачалі спрачацца з ім, шукаючы ад яго знак з неба, спакушаючы яго. І глыбока ўздыхнуўшы ў духу сваім, Ён кажа: Чаму гэта пакаленне шукае знак? Праўду кажу вам: калі будзе дадзены гэтаму пакаленню знак! І, пакінуўшы іх, ён увайшоў у лодку і адплыў зноў.

І яны забыліся ўзяць хлябы, і акрамя аднаго хлеба не мелі з сабою ў лодцы. І ён загадваў ім, кажучы: Бачыце, асцерагайцеся закваскі фарысеяў і закваскі Ірада. І яны разважалі адзін з адным, кажучы, што не маюць хлябоў. І ведаючы, Ісус кажа ім: Што разважаеце таму, што хлябоў не маеце? Яшчэ не разумееце ні разумееце? Яшчэ зацвярдзелае маеце сэрца вашае? Маючы вочы, не бачыце, і маючы вушы, не чуеце? І не памятаеце?

Калі пяць хлябоў я зламаў для пяці тысяч, і колькі кошыкаў, поўных фрагментаў, вы ўзялі? Кажуць яму: дванаццаць. Калі ж сем у чатыры тысячы, колькі кошыкаў, поўных абломкаў, узялі? А яны казалі: сем. І казаў ім: яшчэ не разумееце?

І прыходзіць Ён у Віфсаіду. І прыносяць да Яго сляпога, і просяць Яго, каб дакрануўся да яго. І ўзяўшы руку сляпога, вывеў яго за вёску, і плюнуўшы ў вочы яго, паклаўшы рукі на яго, пытаў яго, ці бачыць ён што-небудзь. І паглядзеўшы ўверх, ён казаў: Бачу людзей, як дрэвы, што ходзяць. Тады зноў ён паклаў рукі на яго вочы і зрабіў так, каб ён паглядзеў уверх, і той адновіўся, і бачыў ясна ўсіх. І адправіў яго ў дом яго, кажучы: Ні ў вёску не ўваходзь, ні нікому не кажы ў вёсцы.

І выйшаў Ісус і вучні яго ў вёскі Кесарыі Філіпавай, і ў дарозе пытаў вучняў сваіх, кажучы ім: За каго мяне лічаць людзі? Яны ж адказалі: Іаана Хрысціцеля, і іншыя — Ілію, іншыя ж — аднаго з прарокаў. І сам ён кажа ім: Вы ж за каго мяне лічыце? Адказаўшы ж, Пётр кажа яму: Ты ёсць Хрыстос. І папракнуў ім, каб нікому не казалі пра яго.

І пачаў вучыць іх, што неабходна Сыну Чалавечаму шмат пацярпець і быць адкінутым старэйшынамі, вярхоўнымі святарамі і кніжнікамі, і быць забітым, і пасля трох дзён уваскрэснуць, І ён адкрыта гаварыў слова. І Пётр, адвёўшы яго ўбок, пачаў дакараць яго. Ён жа павярнуўся і, убачыўшы вучняў сваіх, дакарыў Пятра, кажучы: ідзі за мной, сатана, бо ты думаеш не пра Божае, а пра чалавечае.

І паклікаўшы натоўп разам з вучнямі сваімі, сказаў ім: хто хоча ісці за мной, няхай адрачэцца ад сябе і возьме крыж свой, і няхай ідзе за мной. Бо хто захоча захаваць сваю

душу, той страціць яе, а хто страціць сваю ўласную душу дзеля мяне і Дабравесця, той захавае яе. Што бо прынясе карысць чалавеку, калі ён здабудзе ўвесь свет, і страціць душу сваю? ці што дасць чалавек у абмен за душу сваю? Бо хто пасаромеецца мяне і маіх слоў у гэтым распусным і грэшным пакаленні, таго і Сын Чалавечы пасаромеецца, калі прыйдзе ў славе Бацькі Свайго з святымі паслямі.

9

І казаў Ён ім: сапраўды кажу вам, што ёсць некаторыя з тут стаячых, якія не пакаштуюць смерці, пакуль не ўбачаць Царства Божае, якое прыйшло ў сіле.

І праз шэсць дзён Ісус узяў Пятра, і Якава, і Іаана, і ўзвёў іх на высокую гару асобна адных, і быў ператвораны перад імі, І адзенне яго стала бліскучым, вельмі белым, як снег, такім, якога валяльшчык на зямлі не здольны так адбеліць. І з'явіўся ім Ілля з Майсеем, і яны размаўлялі з Ісусам. І адказаў Пётр і кажа Ісусу, Рабі, добра нам тут быць, і зробім тры намёты: табе адзін, і Майсею адзін, і Іллі адзін. Не бо ведаў, што кажа, бо былі спалоханыя. І сталася воблака, якая асяняла іх, і прыйшоў голас з воблака, які казаў: гэты ёсць Сын мой любімы, яго слухайце. І раптам, азіраючыся, яны ўжо нікога не бачылі, акрамя Ісуса, які быў адзін з імі. Калі яны спускаліся з гары, Ён загадаў ім, каб нікому не расказвалі пра тое, што бачылі, пакуль Сын Чалавечы не

ўваскрэсне з мёртвых. І яны захавалі гэтае слова, абмяркоўваючы паміж сабой, што азначае ўстаць з мёртвых. І яны пыталі яго, кажучы: Чаму кніжнікі кажуць, што Ілля павінен прыйсці спачатку? Ён жа адказаў ім: Ілля сапраўды прыйдзе першым і аднавіць усё, але як напісана пра Сына Чалавечага, што Ён павінен шмат пацярпець і быць пагарджаным? Але я кажу вам, што і Ілля прыйшоў, і яны зрабілі з ім усё, што хацелі, як напісана пра яго.

І, прыйшоўшы да вучняў, ўбачыў вялікі натоўп каля іх і кніжнікаў, якія спрачаліся з імі. І адразу ўвесь натоўп, убачыўшы яго, здзівіўся, і, падбягаючы, віталі яго. І запытаў кніжнікаў: Што спрачаецца паміж сабою? І адказваючы, адзін з натоўпу сказаў: Настаўнік, я прынёс майго сына да цябе, які мае нямога духа. І дзе б яго ні ахапіла, кідае яго, і пеніцца, і скрыгоча зубамі сваімі, і сохне. І сказаў я вучням тваім, каб яго выгналі, і не змаглі. Ён жа, адказаўшы яму, кажа: О пакаленне нявернае, да калі да вас буду я? Да калі церпець буду вас? Прынясіце яго да мне. І прынеслі яго да яго. І бачачы яго, адразу дух скарчыў яго, і ён, упаўшы на зямлю, катаўся, пеніўшыся. І запытаў бацьку яго: Колькі часу мінула, як гэта стала з ім? Ён жа сказаў: З дзяцінства. І часта яго кідала і ў агонь, і ў воду, каб знішчыць яго, але калі што-небудзь можаш, дапамажы нам, змілаваўшыся над намі. Але Ісус сказаў яму: Гэта калі ты здольны верыць — усё магчыма таму, хто верыць. І адразу заплакаўшы, бацька дзіцяці са слязамі казаў: Веру, Госпадзе, дапамажы маёму недаверу. Убачыўшы ж, што збягаецца натоўп, Ісус

пагразіў нячыстаму духу, кажучы яму: Душа нямы і глухі, я табе загадваю, выйдзі з яго і больш не ўваходзь у яго. І заплакаўшы і многа сутаргаўшы яго, выйшаў, і стаў ён як нібы мёртвы, так што многія казалі, што ён памёр. Але Ісус, узяўшы яго за руку, падняў яго, і ён устав. І калі ён увайшоў у дом, вучні яго былі ў яго асобна, чаму мы не здолелі выгнаць яго. І сказаў ім: гэты род ні ў кім не можа выйсці, калі не ў малітве і посце.

І выйшаўшы адтуль, яны праходзілі праз Галілею, і ён не хацеў, каб хто-небудзь ведаў. Бо ён навучаў сваіх вучняў і казаў ім, што Сын Чалавечы здаецца ў рукі людзей, і яны забуюць яго, і, быўшы забіты, на трэці дзень устане. Яны ж не разумелі слова і баяліся яго запытаць.

І прыйшоў у Капернаум, і калі апынуўся ў доме, пытаў іх: што вы абмяркоўвалі паміж сабою ў дарозе? Яны ж маўчалі, бо абмяркоўвалі паміж сабой у дарозе, хто большы. І паседзеўшы, паклікаў дванаццаць і кажа ім: калі хто хоче першым быць, будзе ўсіх апошнім і ўсіх слугою. І ўзяўшы дзіця, паставіў яго ў сярэдзіне іх, і абняўшы яго, сказаў ім, Хто прымае аднаго з такіх дзяцей на імя маё, той мяне прымае, і хто мяне прымае, той не мяне прымае, але Таго, Хто паслаў мяне. Адказаў яму Іаан, кажучы: Настаўнік, мы бачылі некага, хто ў імя тваё выганяў дэманаў, але ён не ідзе за намі, і мы забаранілі яму, бо ён не ідзе за намі. Але Ісус сказаў: Не спыняйце яго, бо ніхто, хто зробіць цуд у маё імя, не зможа хутка зла гаварыць пра мяне. Хто бо не

супраць вас, той за вас ёсць. Бо хто напаіць вас кубкам вады ў імя маё, таму што вы Хрыстовы, праўду кажу вам, не страціць узнагароды сваёй.

І хто б ні прычыніў спатыкненне аднаму з гэтых малых, якія веруюць у мяне, лепш было б для яго, каб жорнаў быў павешаны на яго шыю і ён быў кінуты ў мора. І калі спакушае цябе рука твая, адсячы яе, бо лепей табе ўвайсці ў жыццё ўшкоджаным, чым маючы дзве рукі адысці ў геену, у агонь нязгасны, дзе чарвяк іх не памірае і агонь не згасе. І калі нага твая спакушае цябе, адсячы яе, бо лепей табе ўвайсці ў жыццё кульгавым, чым маючы дзве ногі быць кінутым у геену, у агонь нязгасны, дзе чарвяк іх не памірае, і агонь не згасе. І калі вока тваё спакушае цябе, выкінь яго, бо лепей табе аднавокім увайсці ў Царства Божае, чым маючы два вочы адысці ў геену агнёвую. дзе чарвяк іх не памірае, і агонь не згасе. Бо кожны агнём пасоліцца, і кожная ахвяра соллю пасоліцца. Добрая соль, але калі соль становіцца бяссольнай, чым яе вы прыправіце? Маеце ў сабе соль і мірыцеся адзін з адным.

10

І адтуль, паўстаўшы, прыходзіць у межы Іудэі праз той бок Іардана, і сыходзяцца зноў натоўпы да яго, і як быў прывыклы, зноў навучаў іх. І падышоўшы, фарысеі пытаюць яго, ці дазволена мужу адпусціць жонку,

выпрабоўваючы яго. Але Ён адказаў ім: Што вам загадаў Майсей? Яны ж казалі: Дазволіў Майсей кнігу развода напісаць і адпусціць. І адказваючы, Ісус сказаў ім: Праз цвёрдасць сэрца вашага напісаў вам гэтую заповед. Ад пачатку стварэння Бог зрабіў іх мужчынай і жанчынай. З-за гэтага пакіне чалавек бацьку свайго і маці, і далучыцца да жонкі сваёй, і будуць двое ў адно цела. Так што яны ўжо не двое, а адна плоць, Тое, што Бог злучыў, чалавек няхай не аддзяляе. І ў доме зноў вучні пыталі яго аб гэтым, І кажа ім: хто адпусціць жонку сваю і аженіцца з іншай, чыніць распусту супраць яе. І калі жанчына, развёўшыся з мужам, выйдзе замуж за іншага, яна чыніць блуд.

І прыносілі да яго дзяцей, каб ён іх дакрануўся, а вучні ганілі тых, хто прыносіў. Ubачыўшы гэта, Ісус абурэўся і сказаў ім: Дазвольце дзецям прыходзіць да мяне і не перашкаджайце ім, бо такіх ёсць Царства Божае. Сапраўды кажу вам: хто не прыме Царства Божага як дзіця, той не ўвойдзе ў яго. І абняўшы іх, ён благаслаўляў, кладучы рукі на іх.

І калі ён выходзіў у дарогу, падбег адзін і, пакланіўшыся яму, пытаў яго: Настаўнік добры, што мне зрабіць, каб атрымаць у спадчыну жыццё вечнае? А Ісус сказаў яму: чаму ты называеш мяне добрым? Ніхто не добры, акрамя аднаго Бога. Ты ведаеш заповедзі: не чыні блуд, не забівай, не крадзі, не сведчы ілжыва, не абкрадвай, шануй бацьку твайго і маці. А ён, адказаўшы, сказаў яму: Настаўнік, усё

гэта я захоўваў з маёй юнасці. А Ісус, паглядзеўшы на яго, палюбіў яго і сказаў яму: аднаго табе не хапае. Калі хочаш быць дасканалым, ідзі, прадай усё, што маеш, і аддай бедным, і будзеш мець скарб на небе, і прыходзь, ідзі за мной, узяўшы крыж свой. Ён жа пахмурнеў ад гэтых слоў і адышоў смуткуючы, бо меў шмат маёмасці.

І азіраўшыся, Ісус каза сваім вучням: Як цяжка тым, хто мае грошы, увайсці ў Царства Божае! Вучні ж здзівіліся словам яго. А Ісус зноў, адказваючы, каза ім: Дзеці, як цяжка тым, хто спадзяецца на багацце, увайсці ў Царства Божае, Лягчэй вярблюду прайсці праз вока іглы, чым багатаму ўвайсці ў Царства Божае. Яны ж празмерна здзіўляліся, кажучы паміж сабой: І хто ж можа быць выратаваны? Паглядзеўшы на іх, Ісус каза: Сярод людзей гэта немагчыма, але не ў Бога, бо ўсё магчыма ў Бога. Пачаў Пётр казаць яму: Вось мы пакінулі ўсё і паследавалі за табой. Адказаўшы, Ісус сказаў: Сапраўды кажу вам, няма нікога, хто пакінуў дом, ці братоў, ці сясцёр, ці бацьку, ці маці, ці жонку, ці дзяцей, ці палі дзеля мяне і дзеля Дабрай навіны, калі не атрымае стакроць цяпер, у гэты час, дамоў і братоў, і сясцёр, і бацьку, і маці, і дзяцей, і палёў з пераследаваннямі, і ў веку, які надыходзіць, жыццё вечнае. Многія ж будуць першымі апошнімі, і апошнія — першымі.

Былі яны ў дарозе, ідучы ўверх у Іерусалім, і Ісус ішоў наперадзе іх, і яны здзіўляліся, а тыя, хто ішоў за Ім, баяліся. І ўзяўшы зноў дванаццаць, Ён пачаў ім гаварыць

пра тое, што мае адбыцца з Ім. Што вось мы ідзём у Іерусалім, і Сын Чалавечы будзе выдадзены першасвятарам і кніжнікам, і яны асудзяць Яго на смерць і выдадуць Яго народам, І будуць насміхацца з яго, і будуць бічаваць яго, і будуць плявацца на яго, і забюць яго, і на трэці дзень ён устане.

І падыходзяць да яго Якаў і Іаан, сыны Завядзея, кажучы: Настаўнік, мы хочам, каб што б мы ні папрасілі, ты зрабіў нам. Ён жа сказаў ім: Што хочаце, каб я зрабіў для вас? Яны ж сказалі яму: дай нам, каб адзін справа ад цябе і адзін злева ад цябе мы маглі сесці ў славе тваёй. Але Ісус сказаў ім: Не ведаеце, што просіце. Ці здольныя выпіць чашу, якую я пю, і хрышчэннем, якім я хрышчуся, быць ахрышчанымі? Яны ж сказалі яму: Мы здольныя. А Ісус сказаў ім: Кубак, які я пю, вы выпеце, і хрышчэннем, якім я хрышчуся, вы будзеце ахрышчаны. Але сядзець справа ад мяне і злева — не маё даць, а тым, каму падрыхтавана.

І калі дзесяць паслухалі, яны пачалі абурацца з-за Якава і Іаана. Але Ісус, паклікаўшы іх, каза ім: ведаеце, што тыя, хто здаюцца кіраваць народамі, панаваюць над імі, і вялікія іхнія ўладарствуюць над імі, Не так будзе ў вас, але хто хоча стаць вялікім сярод вас, будзе вашым слугам. і хто калі жадае з вас стаць першым, будзе рабом для ўсіх І бо Сын Чалавека не прыйшоў, каб Яму паслужылі, але каб паслужыць і аддаць душу Сваю як выкуп замест многіх.

І прыходзяць яны ў Ерыхон. І калі ён выходзіў з Ерыхона з вучнямі сваімі і вялікім натоўпам, сын Цімея Варцімей сляпы сядзеў каля дарогі, прасячы міласціну. І пачуўшы, што гэта Ісус Назарэянін, пачаў крычаць і казаць: Сыне Давідаў, Ісусе, зьлітуйся нада мной. І шматлікія яго папракалі, каб ён маўчаў, але ён яшчэ больш крычаў: Сыне Давідаў, зьлітуйся нада мной! І Ісус, стаяўшы, сказаў: Паклічце яго. І яны клічуць сляпога, кажучы яму: Мужайся, устань, Ён кліча цябе. Ён жа, адкінуўшы адзенне сваё і ўстаўшы, прыйшоў да Ісуса. І адказваючы, кажа яму Ісус: Што табе хочаш, зраблю? А слепы сказаў яму: Рабуні, каб я прагледзеў. І Ісус сказаў яму: Ідзі, вера твая выратавала цябе. І адразу ён прагледзеў і ішоў за Ісусам дарогаю.

11

І калі яны набліжаюцца да Іерусаліма, да Віфсфэгіі і Віфаніі, да гары алівак, ён пасылае двух са сваіх вучняў І кажа ім: ідзіце ў вёску, што супраць вас, і адразу ўваходзячы ў яе, знойдзеце прывязанае жарабя, на якога ніхто з людзей не сядзеў; развязаўшы яго, прывядзіце. І калі хто-небудзь вам скажа: Што вы гэта робіце? — скажыце, што Пан мае ў ім патрэбу, і адразу ён пашле яго зноў сюды. Яны пайшлі прэч, але знайшлі жарабя, прывязанае да дзвярэй звонку на вуліцы, і развязалі яго. І некаторыя з тых, хто стаяў там, казалі ім: Што вы робіце, адвязаўшы жарабя? Яны ж казалі ім, як загадаў Ісус, і пакінулі іх. І яны прывялі

жарабя да Ісуса, і паклалі на яго свае адзенні, і ён сеў на яго. Многія ж расцілалі свае адзенні на дарогу, а іншыя сякалі лісцяныя галіны з дрэў і расцілалі на дарогу. І тыя, хто ішоў наперадзе, і тыя, хто ішоў следам, крычалі, кажучы: Асана! Дабраславёны Той, Хто прыходзіць у імя Госпада! Дабраславёнае царство, якое надыходзіць ў імя Госпада, бацькі нашага Давіда, асана ў найвышэйшых.

І ўвайшоў у Іерусалім Ісус і ў храм, і агледзеўшы ўсё, калі ўжо быў вечар, выйшаў у Віфанію з дванаццацю.

І на наступны дзень, калі яны выйшлі з Бетаніі, ён быў галодны, І бачачы здалёк смакоўню, якая мела лісце, ён прыйшоў паглядзець, ці не знойдзе на ёй чаго-небудзь, і, падышоўшы да яе, нічога не знайшоў, акрамя лісця, бо не быў час смокваў. І адказваючы, сказаў ёй: Больш не з цябе навек ніхто плоду не есць. І чулі гэта вучні яго.

І прыходзяць зноў у Іерусалім, і ўвайшоўшы Ісус у храм, пачаў выганяць продаючых і купуючых у храме, і столы менавал і крэслы продаючых галубоў перавярнуў. І не дазваляў, каб хто-небудзь пранёс пасудзіну праз храм. І вучыў, кажучы ім: Ці не напісана, што дом мой домам малітвы будзе названы для ўсіх народаў? А вы зрабілі яго пачорай разбойнікаў.

І пачулі кніжнікі, і фарысеі, і першасвятары, і шукалі, як яго знішчыць, бо баяліся яго, таму што ўвесь натоўп быў

здзіўлены яго навучаннем. І калі стала позна, ён выходзіў за горад.

І, праходзячы раніцай, яны ўбачылі фігавае дрэва, засохлае да каранёў. І ўспомніўшы, Пётр кажа яму: Рабі, глядзі — фігавае дрэва, якое ты праклінаў, засохла. І адказваючы, Ісус кажа ім: Маеце веру ў Бога. Сапраўды кажу вам, што хто скажа гары гэтай: узнімайся і кідайся ў мора, і не засумняецца ў сэрцы сваім, але паверыць, што тое, што ён кажа, здзяйсняецца, будзе яму тое, што ён скажа. Таму кажу вам: усё, што б ні прасілі ў малітве, верце, што атрымліваеце, і будзе вам. І калі вы стаіце, малячыся, адпускайце, калі што маеце супраць некага, каб і Бацька ваш, які ў нябёсах, адпусціў вам правіны вашыя. Калі ж вы не адпускаеце, то і Бацька ваш не адпусціць правін ваших.

І прыходзяць яны зноў у Іерусалім, і калі ён хадзіў у храме, прыходзяць да яго першасвятары, і кніжнікі, і старэйшыны. І кажуць яму: У якой уладзе ты робіш гэтыя рэчы? Або хто даў табе гэтую ўладу, каб ты рабіў гэтыя рэчы? А Ісус, адказваючы, сказаў ім: Запытаю вас і я адно слова, і адкажыце мне, і скажу вам, якой уладай я раблю гэта. Хрышчэнне Іаана было з неба ці ад людзей? Адкажыце мне. І яны разважалі паміж сабой, кажучы: калі скажам — з неба, ён скажа: чаму ж вы не паверылі яму? Але скажам: З людзей? Баяліся народу, бо ўсе лічылі Іаана прарокам. І адказаўшы, кажуць Ісусу: Не ведаем. І Ісус, адказаўшы, кажа ім: Ні я не кажу вам, якой уладай гэта раблю.

12

І пачаў ім у прытчах казаць: вінаграднік пасадзіў чалавек і паставіў вакол агароджу, і выкапаў давільню, і пабудаваў вежу, і аддаў яго ў арэнду земляробам, і адыехаў. І паслаў да гаспадароў у свой час раба, каб ад гаспадароў узяў з пладу вінаградніка. І, узяўшы яго, пабілі і адправілі ні з чым. І зноў паслаў да іх іншага раба, і таго, пабіўшы каменнямі, паранілі ў галаву і адправілі пагардзелым. І зноў іншага паслаў, і таго забілі, і многіх іншых, адных біючы, а другіх забіваючы. Яшчэ маючы аднаго сына, любімага свайго, паслаў і яго апошнім да іх, кажучы, што пастыдзяцца сына майго. Тыя ж фермеры, убачыўшы яго, які ідзе, сказалі паміж сабой: Гэты ёсць спадчыннік. Ідзіце, забіём яго, і нашай будзе спадчына. І ўзяўшы, забілі яго і выкінулі яго за межы вінаградніка. Што ж зробіць гаспадар вінаграднага? Прыйдзе і знішчыць гэтых земляробаў, і аддасць вінаградны іншым. Ні гэтага напісання вы не чыталі: камень, які адкінулі будаўнікі, стаў галоўным вугальным каменем. Ад Госпада здарылася гэта, і яна дзіўная ў вачах нашых.

І яны шукалі яго схапіць, і баяліся натоўпу, бо ведалі, што да іх прытчу сказаў. І, пакінуўшы яго, яны пайшлі прэч.

І пасылаюць да яго некаторых з фарысеяў і іродыянаў, каб злавіць яго словам. Тыя ж, прыйшоўшы, кажуць яму:

Настаўнік, ведаем, што ты праўдзівы і не клапаціцца табе ні аб кім, бо не глядзіш на твар людзей, але на праўдзе шлях Божы навучаеш. Скажы ж нам, ці дозвалена даваць даніну Цэзару, ці не? Дамо ці не дамо? Але ён, ведаючы іх лжывасць, сказаў ім: Што мяне выпрабоўваеце? Прынясіце мне дынарый, каб я ўбачыў. А яны прынеслі. І кажа ім: Чыя гэтая выява і надпіс? А яны сказалі: Кесара. І адказваючы, Ісус сказаў ім: аддайце тое, што належыць Кесару, Кесару, і тое, што належыць Богу, Богу. І дзівіліся яму.

І прыходзяць садукееі да яго, якія кажуць, што ўваскрасення не існуе, і пыталіся яго, кажучы: Настаўнік, Майсей напісаў нам, што калі чыйсьці брат памрэ і пакіне жонку, а дзяцей не пакіне, то брат яго павінен узяць жонку яго і ўзняць насенне брату яго. Сем братоў, такім чынам, было. І першы ўзяў жонку, і паміраючы, не пакінуў нашчадкаў. І другі ўзяў яе, і памёр, і ён таксама не пакінуў насення. І трэці падобна. І ўзялі яе сямёра, і не пакінулі насення. Апошняя з усіх памерла і жанчына. У тым ўваскрасенні, калі яны ўстануць, чыёй з іх будзе жанчына? Бо тыя сем мелі яе жонкай. І адказаўшы, Ісус сказаў ім: ці не таму памыляецеся, што не ведаеце пісанняў ані сілы Божай? Калі бо ўстануць з мёртвых, ні жэняцца, ні выдаюцца замуж, але будуць як пасланцы ў нябёсах. А аб мёртвых, што яны ўзнімаюцца, хіба не чыталі вы ў кнізе Майсея, пры куста, як сказаў яму Бог, кажучы: я Бог Абрагама і Бог Ісаака і Бог Якава? Бог не ёсць Богам мёртвых, але жывых, таму вы моцна памыляецеся.

І падышоўшы адзін з кніжнікаў, пачуўшы, як яны спрачаюцца, убачыўшы, што добра ім адказаў, спытаў яго: якая ёсць першая з усіх заповедзь? Але Ісус адказаў яму, што першая з усіх заповедзь: слухай, Ізраіль, Гасподзь Бог наш Гасподзь адзін ёсць. І будзеш любіць Госпада, Бога твайго, з усяго сэрца твайго, і з усёй душы тваёй, і з усяго розуму твайго, і з усёй сілы тваёй. Гэта першая заповедзь. І другая падобная, гэтая: палюбіш суседа твайго, як сябе. Большай за гэтыя іншай заповедзі няма. І сказаў яму пісар: Добра, Настаўнік, на праўду сказаў ты, што адзін ёсць і няма іншага, акрамя Яго. І любіць яго з усяго сэрца, і з усяго разумення, і з усёй душы, і з усёй сілы, і любіць суседа як сябе — больш, чым усе цэласпаленні і ахвяраванні. І Ісус, бачачы, што разумна адказаў, сказаў яму: Не далёка ты ад Царства Божага. І ніхто больш не адважваўся яго пытаць.

І адказваючы, Ісус казаў, навучаючы ў храме: Як кажуць кніжнікі, што Хрыстос ёсць сын Давіда? Сам бо Давід сказаў у Духу Святым: Кажа Гасподзь Гасподу майму: сядзі па правую руку ад мяне, пакуль не пакладу ворагаў тваіх падножжам ног тваіх. Сам жа Давід называе яго Госпадам, і адкуль ён яго сын? І вялікі натоўп ахвотна слухаў яго.

І казаў ім у сваім навучанні: Сцеражыцеся ад кніжнікаў, якія жадаюць хадзіць у адзеннях і прымаць вітанні на рынках і галоўныя месцы ў сходах, і першыя месцы на бяседах. тыя, што паядаюць дамы ўдоў і пад прэтэкстам доўга моляцца, гэтыя атрымаюць большы суд

І паседзеўшы, Ісус насупраць скарбніцы назіраў, як натоўп кідае бронзу ў скарбніцу. І многія багатыя кідалі шмат, і прыйшла адна бедная ўдава і кінула дзве дробныя манеты, што складае квадрант. І паклікаўшы вучняў сваіх, сказаў ім: сапраўды кажу вам, што ўдава бедная гэтая больш за ўсіх кінула з тых, хто кідае у скарбніцу, Усе бо з таго, што ў іх было ў дастатку, кінулі, а гэтая з беднасці сваёй усё, што мела, кінула — усё сваё жыццё.

13

І калі ён выходзіў з храма, адзін з яго вучняў сказаў яму: Настаўнік, глядзі, якія камяні і якія будынкі! І Ісус, адказваючы, сказаў яму: Бачыш гэтыя вялікія будынкі? Не будзе пакінуты тут камень на камені, які не будзе скінуты. І калі ён сядзеў на гары алівы супраць храма, былі ў яго асобна Пётр і Якаў і Іаан і Андрэй, Скажы нам, калі гэта будзе, і што за знак, калі ўсё гэта мае завяршыцца? Але Ісус, адказваючы, пачаў гаварыць ім: Глядзіце, каб ніхто не зблудзіў вас. Бо многія прыйдуць ад майго імя, кажучы, што гэта я, і многіх зведучь. Калі ж вы пачуеце пра войны і чуткі пра войны, не трывожцеся, бо гэта павінна адбыцца, але гэта яшчэ не канец. Бо ўстане народ на народ і царства на царства, і будуць землятрусы ў розных месцах, і будуць голады і трылогі. Гэта пачатак родавых болей. Але вы сцеражыцеся. Бо вас аддадуць у рады і ў іхніх сходах вас будуць біць, і перад правадырамі і каралямі будзеце

паставлены дзеля мяне ў сведчанне ім. І ва ўсе народы
неабходна спачатку быць абвешчанай добрай навіне. Калі
ж яны павядуць вас, перадаючы, не турбуйцеся загадзя, што
вы будзеце гаворыць, і не практыкуйцеся, але што калі
будзе дадзена вам у тую гадзіну, тое і гаворыце, бо не вы
ёсць тыя, хто гаворыць, але Дух Святы. Выдасць жа брат
брата на смерць, і бацька дзіця, і паўстануць дзеці на
бацькоў і забіюць іх. І будзеце ненавідзімыя ўсімі з-за імя
маё, але той, хто вытрывае да канца, будзе выратаваны.

Калі ж вы ўбачыце агіду спустошання, сказаную прарокам
Даніілам, якая стаіць там, дзе не павінна — хто чытае,
няхай разумее — тады тыя, хто ў Іудэі, няхай уцякаюць у
горы Той, хто на даху, нехай не сыходзіць у дом і не
ўваходзіць, каб узяць штосьці з дома свайго І той, хто ў полі,
няхай не вяртаецца назад, каб узяць адзенне сваё. Гора ж
тым, што маюць у ўлонне, і тым, што кормяць, у тыя дні.
Маліцеся ж, каб ваша ўцёкі не адбылася зімою. Бо будуць
дні тыя пакутай, якой не было такой ад пачатку стварэння,
якое стварыў Бог, да цяпер, і не будзе. І калі б не скараціў
Гасподзь дні, не была б уратавана ўсякая плоць, але дзеля
выбраных, якіх Ён выбраў, скараціў дні. І тады, калі хто-
небудзь вам скажа: Вось тут Хрыстос ці Вось там, — не
верце. Бо ўзнікнуць ілжэхрысты і ілжэпрарокі, і дадуць
знакі і чуды, каб звесці з дарогі, калі магчыма, і выбраных.
А вы глядзіце, вось я наперад сказаў вам усё. Але ў тыя дні,
пасля той скорбі, сонца зацьмяецца, і месяц не дасць свайго
святла, І зоркі будуць падаць з неба, і сілы, якія ў нябёсах,

будуць узрушаныя. І тады яны ўбачаць Сына Чалавечага, які прыходзіць у воблаках з вялікай сілай і славай. І тады ён пашле сваіх паслоў і зьбірэ сваіх выбраных з чатырох ветраў, ад канца зямлі да канца неба.

Ад фігавага дрэва вучыцца параболе. Калі яго галіна ўжо становіцца мяккай і выпускае лісце, ведаеце, што блізка лета. Так і вы, калі ўбачыце, што гэта здараецца, ведайце, што блізка, пры дзвярах. Сапраўды кажу вам, што не мінае гэта пакаленне, пакуль усё гэта не здзейсніцца. Неба і зямля мінуць, але мае словы ніколі не мінуць.

Аб тым дні ці тую гадзіну ніхто не ведае — ні пасланцы на небе, ні сын, толькі бацька. Глядзіце, будзьце пільныя і маліцеся, бо не ведаеце, калі настане той час. Як чалавек, які адправіўся ў падарожжа, пакінуў свой дом і даў сваім рабам уладу, і кожнаму сваю працу, і двернікові загадаў, каб ён сцярог. Будзьце пільныя, бо не ведаеце, калі гаспадар дома прыходзіць: позна, ці ў поўнач, ці пры спеве пеўня, ці раніцай, Каб ён, прыйшоўшы раптоўна, не знайшоў вас сплячымі. А тое, што вам кажу, усім кажу: будзьце пільныя.

14

Было але Пасха і свята праснакоў праз два дні. І шукалі першасвятары і кніжнікі, як яго падступам схапіўшы забіць. Яны казалі: Але не падчас свята, каб не ўзнік хаос

сярод народу.

І калі ён быў у Віфаніі ў доме Сімона пракажонага, калі ён ляжаў, прыйшла жанчына, якая мела алебастрыны пасуд з мірам з чыстага дарагога нард, і, разбіўшы алебастрыны пасуд, выліла яго на яго галаву. Былі ж некаторыя, якія абураліся, кажучы паміж сабой: Навошта адбылося гэтае марнаванне міра? Бо гэтая мірана магла быць прададзена больш чым за трыста дэнарыяў і аддадзена беднякам, і яны ганілі яе. А Ісус сказаў: Пакіньце яе, чаму вы прычыняеце ей клопат? Яна зрабіла добрую справу для мяне. Заўсёды бо беднякоў маеце з сабою, і калі хочаце, можаце ім дабра чыніць, мяне ж не заўсёды маеце. Што мела, тое яна зрабіла, папярэдзіла памазаць маё цела для пахавання. Праўдзіва кажу вам: дзе б ні абвяшчалася гэтая добрая навіна ў цэлым свеце, і тое, што зрабіла гэтая, будзе сказана ў памяць аб ёй.

І Юда Іскарыёт, адзін з дванаццаці, адышоў да першасвятароў, каб аддаць Яго ім. Яны ж, пачуўшы, узрадаваліся і абяцалі даць яму срэбра, і ён шукаў, як бы спрыяльна выдаць яго.

І ў першы дзень прасных хлебаў, калі ахвяравалі Пасху, кажуць яму вучні яго: дзе ты хочаш, каб мы, адышоўшы, падрыхтавалі табе есці Пасху? І пасылае двух са сваіх вучняў і кажа ім: Ідзіце ў горад, і сустрэне вам чалавек, які нясе гліняны збан вады, ідзіце за ім. І дзе б ні ўвайшоў,

скажыце гаспадару дома, што Настаўнік кажа: дзе ёсць мой прытулак, дзе я зем Пасху з маімі вучнямі? І ён вам пакажа вялікую верхнюю пакой, убраную і гатовую; там падрыхтуйце нам. І выйшлі вучні яго, і прыйшлі ў горад, і знайшлі, як Ён сказаў ім, і падрыхтавалі Пасху. І калі надышоў вечар, ён прыходзіць з дванаццаццю, І калі яны ляжалі і елі, сказаў Ісус: сапраўды кажу вам, што адзін з вас здасць мяне, той, хто есць са мной. Яны ж пачалі смуціцца і казаць яму адзін за адным: Ці не я? і другі: Ці не я? Але Ён, адказаўшы, сказаў ім: адзін з дванаццаці, той, хто апускае са Мной у міску. Сын Чалавечы ідзе, як напісана пра яго, але гора таму чалавеку, праз якога Сын Чалавечы здаецца; добра было б яму, калі б не нарадзіўся той чалавек. І калі яны елі, Ісус узяў хлеб, дабраславіў, зламаў і даў ім, і сказаў: вазьміце, ежте, гэта ёсць цела маё. І, узяўшы кубак, падзякаваўшы, даў ім, і ўсе выпілі з яго. І сказаў ім: Гэта ёсць кроў мая новага завету, якая выліваецца за многіх. Сапраўды кажу вам, што больш не буду піць з плода вінаграднай лазы да таго дня, калі буду піць яго новым у Царстве Божым.

І паспяваўшы гімн, яны выйшлі на гару алівак. І кажа ім Ісус, што ўсе спакусіцеся ў мне ў гэтую ноч, бо напісана: удару пастыра, і рассеюцца авечкі. Але пасля таго, як я ўстану, я пайду перад вамі ў Галілею. А Пётр сказаў яму: Нават калі ўсе адступяцца, я не адступлюся. І кажа яму Ісус: Сапраўды кажу табе, што ты сёння ў гэтую ноч, перш чым певень двойчы прапая, тройчы адрачэшся ад мяне. Але

Пётр з празмернасці казаў больш: калі мне неабходна памерці разам з табой, ні за што цябе не адракуся. Падобна і ўсе казалі.

І прыходзяць яны ў месца, якому імя Гефсіманія, і кажа ён вучням сваім: сядзіце тут, пакуль я памалюся. І бярэ Пятра, і Якава, і Іаана з сабою, і пачаў моцна трывожыцца і трывожыцца. І казаць ім: Вельмі сумная душа мая да смерці. Застаньцеся тут і будзьце пільныя. І, прасунуўшыся наперад крыху, упаў тварам на зямлю і маліўся, каб, калі магчыма, прайшла ад яго гэтая гадзіна, І ён казаў: Абба, Бацька, усё магчыма Табе, аднясі гэтую чашу ад мяне, але не што я хачу, а што Ты. І прыходзіць, і знаходзіць іх сплячымі, і кажа Пятру: Сімон, ты спіш? Не змаглі адну гадзіну пабудзіць? Трымайце варту і маліцеся, каб не ўвайсці ў спакусу: дух сапраўды ахвотны, але цела слабае. І зноў, адышоўшы, ён памаліўся, сказаўшы тыя ж словы. І вярнуўшыся, знайшоў іх зноў спячымі, бо вочы іхнія былі прыціснутыя, і не ведалі, што адказаць яму. І прыходзіць у трэці раз і кажа ім: спіце далей і адпочываеце? Дастаткова, прыйшла гадзіна, вось выдаецца Сын Чалавечы ў рукі грэшнікаў. Уставайце, пойдзем, вось той, хто выдае мяне, набліжаўся.

І адразу, калі ён яшчэ гаварыў, прыходзіць Юда Іскарыёт, адзін з дванаццаці, і з ім вялікі натоўп з мячамі і кіямі, пасланы ад першасвятароў, і кніжнікаў, і старэйшын. Але той, хто здаваў яго, даў ім знак, кажучы: каго я пацалую,

гэта ён, схапіце яго і адвядзіце бяспечна. І прыйшоўшы, неадкладна падышоў да яго і кажа: Радуйся, рабі, — і пацалаваў яго. Яны ж паклалі на яго свае рукі і схапілі яго. Адзін з тых, хто стаяў паблізу, выхапіў меч, ударыў раба першасвятара і адсёк яму вуха. І адказаўшы, Ісус сказаў ім: Як на разбойніка выйшлі вы з мячамі і кіямі, каб схапіць мяне, Кожны дзень я быў з вамі ў храме, навучаючы, і вы не схапілі мяне. Але каб выкананы былі Пісанні. І ўсе, пакінуўшы яго, уцяклі. І адзін юнак ішоў за ім, апрануты палатном на голае цела, і юнакі схапілі яго. А ён, пакінуўшы палатно, голы ўцёк ад іх.

І адвляі яны Ісуса да першасвятара, і сышліся да яго ўсе першасвятары, і старэйшыны, і кніжнікі. І Пётр здалёк ішоў за ім аж да двара першасвятара, і сядзеў разам з служкамі, і грэўся каля агню. Вярхоўныя святары і ўвесь савет шукалі сведчанне супраць Ісуса, каб забіць яго, і не знаходзілі. Бо многія давалі ілжывыя паказанні супраць яго, і паказанні не супадалі. І некаторыя, паўстаўшы, давалі ілжывыя паказанні супраць яго, кажучы Што мы чулі, як ён казаў, што я разбуру гэты рукатворны храм і праз тры дні пабудую іншы, нерукатворны. І нават так сведчанні іх не былі роўнымі. І паўстаўшы, высокі святар у сярэдзіну пытаў Ісуса, кажучы: Не адказваеш нічога? Што гэтыя сведчаць супраць цябе? Ён жа маўчаў і нічога не адказаў. Зноў першасвятар пытаў яго і кажа яму: ты ёсць Хрыстос, сын Благаслаўлёнага? А Ісус сказаў: Я ёсць, і вы ўбачыце Сына Чалавечага, які сядзіць па правую руку ад сілы і прыходзіць

на воблаках нябесных. А вялікі сьвятар, разадраўшы адзежу сваю, кажа: што яшчэ патрэбу маем сьведкаў? Вы цалкам чулі богахульства, што вам здаецца? А ўсе яго асудзілі як вінаватага смерці. І пачалі некаторыя пляваць на яго і пакрываць твар яго, і біць яго, і казаць яму: прарочы нам, хто ёсць той, што ўдарыў цябе. І памочнікі біллі яго білі.

І калі Пётр быў унізе ў двары, прыйшла адна з служанак першасвятара І ўбачыўшы Пятра, які грэўся, паглядзеўшы на яго, кажа: І ты з Ісусам Назарэйцам быў. Ён жа адмовіўся, кажучы: Не ведаю і не разумею, што ты кажаш. І выйшаў вонкі ў падворак, і певень заспяваў. І служанка, убачыўшы яго зноў, пачала гаварыць тым, хто стаяў, што гэты з іх. Але ён зноў адмаўляўся. І праз нейкі час зноў тыя, хто стаяў побач, казалі Пятру: сапраўды ты з іх, бо ты галілеянін і гаворка твая падобная. Ён жа пачаў праклінаць і клясціся, што не ведае гэтага чалавека, пра якога вы кажаце. І ўдругі певень прапяў. І ўспомніў Пётр слова, якое сказаў яму Ісус, што перад тым, як певень прагаласіць двойчы, адрачэшся мяне тройчы, і, кінуўшыся, плакаў.

15

І адразу ўранку першасвятары разам са старэйшынамі і кніжнікамі, і ўвесь сінедрыён, зрабіўшы раду, звязаўшы Ісуса, панеслі і перадалі Пілату. І запытаў яго Пілат: Ты ёсць цар Іудэяў? А ён, адказваючы, сказаў яму: Ты кажаш. І

абвінавачвалі яго вышэйшыя святары ў многім, ён жа нічога не адказваў. А Пілат зноў пытаў яго, кажучы: Ты нічога не адказваеш? Глядзі, колькі супраць цябе сведчаць. Але Ісус ужо нічога не адказаў, так што Пілат дзівіўся. Паводле свята ён адпускаў ім аднаго вязня, якога яны прасілі. Быў жа той, хто званы Варавва, звязаны разам з паўстанцамі, якія ў паўстанні забойство здзейснілі. І натоўп, ускрыкнуўшы, пачаў прасіць, як заўсёды рабіў ім. А Пілат адказаў ім, кажучы: Хочаце, я адпушчу вам цара Іудэяў? Ён ведаў, бо з-за зайздрасці перадалі яго першасвятары. Але галоўныя святары ўзбударажылі натоўп, каб ён хутчэй адпусціў ім Вараву. А Пілат, адказваючы зноў, сказаў ім: што ж вы хочаце, каб я зрабіў з тым, каго вы называеце царом Іудэйскім? Тыя ж зноў крыкнулі: Укрыжуй яго! А Пілат казаў ім: што ж ён зрабіў злага? Але яны яшчэ мацней крычалі: укрыжуй яго! А Пілат, жадаючы задаволіць натоўп, адпусціў ім Вараву і аддаў Ісуса, высекшы яго, каб ён быў укрыжаваны.

Тыя ж салдаты адвялі яго ўнутр двара, які ёсць прэторый, і склікалі ўсю когарту, і апранаюць яго ў пурпур, і кладуць на яго сплеценую тэрністую карону. І пачалі віншаваць яго: Радуйся, кароль Іудэяў! І яны ўдаралі яго галаву трысцінай і плявалі на яго, і, становячыся на калені, пакланяліся яму. І калі яны насміхаліся з яго, яны здэёрлі з яго пурпур і апранулі яго ў свае адзежы, і вывадзяць яго, каб распяць яго.

І прымушаюць некаега Сімона Кірэнейца, які праходзіў міма, ідучы з поля, бацьку Аляксандра і Руфа, каб ён узяў крыж яго.

І нясуць яго на месца Галгофа, што ў перакладзе азначае месца чэрапа. І давалі яму піць віно, змяшанае з міррай, але ён не ўзяў. І ўкрыжаваўшы яго, яны дзеляць адзенне яго, кідаючы жэрабю на іх, хто што возьме. Была ж гадзіна трэцяя, і яны ўкрыжавалі яго. І быў надпіс яго віны напісаны: Цар Іудэяў.

І разам з ім распінаюць двух разбойнікаў, аднаго справа і аднаго злева ад яго. І збылося Пісанне, якое кажа: і з беззаконнымі Ён быў залічаны. І тыя, што праходзілі міма, блюзнілі яго, трасучы галовамі сваімі і кажучы: ха, ты, што разбураеш храм і ў тры дні будуеш Ратуй сябе і сыдзі з крыжа. Падобна ж і вялікія сьвятары, насміхаючыся адзін да аднаго з кніжнікамі, казалі: іншых ён выратаваў, сябе не можа выратаваць. Хрыстос, цар Ізраіля, няхай сыдзе цяпер з крыжа, каб мы ўбачылі і паверылі яму. І распятыя з ім ганьбілі яго.

Калі ж надышла шостая гадзіна, цемра апусцілася на ўсю зямлю да дзевятай гадзіны І ў дзевятую гадзіну Ісус крыкнуў моцным голасам, кажучы: Элоі, Элоі, ліма сабахтані; што ў перакладзе азначае: Божа мой, Божа мой, чаму Ты мяне пакінуў?

І некаторыя з тых, што стаялі паблізу, пачуўшы, казалі: Вось, Ён Іллю клікае. Пабег адзін, напоўніў губку воцатам, паклаў на трыснягу і даваў яму піць, кажучы: дазвольце, пабачым, ці прыйдзе Ілля зняць яго. А Ісус, выпусціўшы моцны крык, выдыхнуў апошні раз. І заслона храма разарвалася надвое зверху да ўнізу. Убачыўшы гэта, сотнік, які стаяў насупраць яго, што ён так крыкнуў і выдыхнуў апошні раз, сказаў: Сапраўды, гэты чалавек быў Сынам Божым. Былі там таксама жанчыны, якія назіралі здалёк, сярод якіх была і Марыя Магдаліна, і Марыя, маці Якава малога і Іосі, і Саломія, якія, калі ён быў у Галілеі, ішлі за ім і служылі яму, і многія іншыя, якія прыйшлі з ім у Іерусалім.

І калі ўжо надышоў вечар, паколькі быў дзень падрыхтоўкі, гэта значыць перадсуботнік, Прыйшоў Іосіф з Арымафеі, паважны член савета, які і сам чакаў Царства Богага, адважыўся ўвайсці да Пілата і папрасіў цела Ісуса. А Пілат здзівіўся, ці ўжо памёр, і, паклікаўшы кентурыёна, запытаў яго, ці даўно памёр, і даведаўшыся ад сотніка, падараваў цела Іосіфу. І купіўшы палатно і зняўшы яго, абгарнуў палатном і паклаў яго ў магіле, якая была выцесаная з скалы, і прыкаціў камень на дзверы магілы. А Марыя Магдалена і Марыя Іосі бачылі, дзе ён памяшчаўся.

І калі мінула субота, Марыя Магдаліна і Марыя, маці Якава, і Саломія купілі пахошчы, каб прыйсці і памазаць яго. І вельмі рана ў першы дзень тыдня яны прыходзяць да магілы, калі ўзышло сонца. І казалі да сябе: Хто адкаціць нам камень ад дзвярэй магілы? І паглядзеўшы ўверх, яны бачаць, што камень адкачаны, бо быў ён вельмі вялікі. І ўвайшоўшы ў магілу, яны ўбачылі юнака, які сядзеў справа, апранутага ў белую вопратку, і вельмі здзівіліся. Але ён кажа ім: Не трывожцеся, вы шукаеце Ісуса Назарэяніна, распятага. Ён быў узняты, яго няма тут. Глядзіце — месца, дзе паклалі яго. Але ідзіце, скажыце вучням яго і Пятру, што ён ідзе наперад вас у Галілею, там яго ўбачыце, як сказаў вам. І выйшаўшы, яны ўцяклі ад магілы, бо іх ахапілі дрыжанне і страх, і нікому нічога не казалі, таму што баяліся.

Уваскрэснуўшы ж раніцай у першы дзень суботы, Ён з'явіўся спачатку Марыі Магдалінцы, з якой выгнаў сем дэманаў. Тая пайшла і паведаміла тым, хто быў з ім, якія жалавалі і плакалі. І тыя, паслухаўшы, што ён жыве і быў бачаны ёю, не паверылі. Пасля гэтага ён з'явіўся ў іншым выглядзе двум з іх, калі яны ішлі ў поле. І тыя, адышоўшы, паведамілі астатнім, але ім яны не паверылі. Пазней ён з'явіўся адзінаццаці, калі яны ляжалі, і дакараў ім за іх нявере і цвёрдасць сэрца, таму што яны не паверылі тым, хто бачыў яго ўваскрэслага. І сказаў ім: пайшоўшы ў увесь свет, абвясціце добрую навіну ўсяму стварэнню. Той, хто паверыў і быў ахрышчаны, будзе выратаваны, а той, хто не паверыў,

будзе асуджаны. А знакі тым, хто паверыў, гэтыя будуць
следаваць: у імя маё дэманаў выганяць будуць, мовамі
будуць гаварыць новымі, Змеі яны будуць падымаць, і
нават калі выпіюць штось смяротнае, гэта не пашкодзіць
ім, на хворых яны пакладуць рукі, і тыя будуць здаровыя.

Гасподзь жа пасля таго, як гаварыў ім, быў узяты ў неба і
сеў па правую руку Бога. Тыя ж, выйшаўшы, абвясцілі
ўсюды, пры супрацоўніцтве Госпада і пацверджанні слова
праз знакі, якія суправаджалі. Амін.

Лічбы

1

І гаварыў Госпад да Майсея ў пустыні Сінай, ў намёце сведчання, у першы дзень другога месяца, другога года пасля выхаду іх з зямлі Егіпецкай, кажучы: Вазьміце пачатак усёй супольнасці Ізраіля паводле роднасці, паводле дамоў бацькоў іхніх, паводле ліку паводле імёнаў іхніх, паводле галавы іхняй, Кожнага мужчыну ад дваццаці гадоў і вышэй, кожнага, хто выходзіць у войску Ізраіля, пералічыце іх паводле іхніх войскаў, ты і Аарон пералічыце іх. І з вамі будуць правіцелі, кожны паводле свайго племені, паводле дамоў бацькоў іх яны будуць.

І гэта імёны мужоў, якія будуць стаяць з вамі: з Рувіма — Елісур, сын Седыюра, з Сымеона — Саламіэль, сын Сурысая. З Іуды — Насон, сын Амінадаба. З Ісахара, Натанайл, сын Согара, з Завулона — Эліяб, сын Хэлona; з сыноў Іосіфа, з Эфрэма — Элішама, сын Эміюда, з Манасіі — Гамалііл, сын Фадасура. З Веньяміна, Авідан, сын Гадэоні.

Тых Дана — Ахіезер, сын Амісадая. З Асіра — Фагаіл, сын Эхрана. З Гада — Эліясаф, сын Рагуіла. З Нафталі — Ахірэ, сын Аінана. Гэтыя пакліканыя сходу, правіцелі плямёнаў паводле іхніх сямействаў, камандзіры тысячаў Ізраіля.

І ўзялі Майсей і Аарон гэтых мужоў, якія былі пакліканыя паіменна. І ўсю супольнасць сабралі ў першы дзень месяца другога года, і яны запісваліся паводле пакаленняў іхніх, паводле сям'яў іхніх, паводле ліку імёнаў іхніх, ад дваццаці гадоў і вышэй, кожны мужчына паводле галавы іхняй. якім спосабам загадаў Гасподзь Майсею, і яны былі палічаны ў пустыні Сінай.

І сталі сыны Рувіма, першароднага Ізраіля, паводле роднасці іх, паводле родаў іх, паводле дамоў бацькоў іх, паводле ліку імёнаў іх, паводле галавы іх, усе мужчынскага полу ад дваццаці гадоў і вышэй, усе здольныя выходзіць на вайну. Перапіс іх з племені Рувім: сорок шэсць тысяч пяцьсот. Сынам Сімеона паводле іх роднасці, паводле іх родаў, паводле дамоў іх бацькоў, паводле ліку іх імёнаў, паводле галавы іх, усе мужчыны ад дваццаці гадоў і вышэй, кожны, хто выходзіць у войска, Перапіс іх з племені Сімеона: пяцьдзсят дзевяць тысяч трыста.

Сынам Іуды паводле іх роднасці, паводле іх родаў, паводле дамоў іх бацькоў, паводле ліку іх імёнаў, паводле галоў, усе мужчыны ад дваццаці гадоў і вышэй, усе здольныя выходзіць на вайну, Перапіс іх з племені Юды: семдзсят

чатыры тысячы шэсцьсот.

Сынам Ісахара паводле сваякоў іх, паводле родаў іх, паводле дамоў бацькоў іх, паводле ліку імёнаў іх, паводле галавы іх, усе мужчыны ад дваццаці гадоў і вышэй, усе здольныя выходзіць на вайну, Перапіс іх з племені Ісахар: пяцьдзесят чатыры тысячы чатырыста. Сынам Завулона паводле іх роднасці, паводле іх родаў, паводле дамоў бацькоў іх, паводле ліку імёнаў іх, паводле галовы іх, усе мужчыны ад дваццаці гадоў і вышэй, усе, хто выходзіць у войска, Перапіс іх з племені Завулон — пяцьдзесят сем тысяч чатырыста.

Сынам Іосіфа, сынам Ефрэма, паводле іх роднасці, паводле іх родаў, паводле іх бацькоўскіх дамоў, паводле ліку іх імёнаў, паводле галавы, усе мужчыны ад дваццаці гадоў і вышэй, усе, хто выходзіць у войску. Перапіс іх з племені Эфраім — сорок тысяч і пяцьсот. Сынам Манасіі паводле іх роднасці, паводле іх родаў, паводле дамоў бацькоў іх, паводле ліку імёнаў іх, паводле галавы іх, усе мужчыны ад дваццаці гадоў і вышэй, усе, хто выходзіць у войска, Перапіс іх з племені Манасія: трыццаць дзве тысячы дзвесце. Сынам Веніяміна паводле іх роднасці, паводле іх родаў, паводле іх бацькоўскіх дамоў, паводле ліку іх імёнаў, паводле галавы іх, усе мужчыны ад дваццаці гадоў і вышэй, усе здольныя выходзіць на вайну, Перапіс іх з племені Венямін: трыццаць пяць тысяч чатырыста. Сынам Гада паводле іх роднасці, паводле іх родаў, паводле дамоў іх бацькоў,

паводле ліку іх імёнаў, паводле галавы, усе мужчыны ад дваццаці гадоў і вышэй, усе, хто выходзіць у войска, Перапіс іх з племені Гад: сорок пяць тысяч шэсцьсот пяцьдзесят.

Сынам Дана паводле іх роднасці, паводле іх родаў, паводле дамоў іх бацькоў, паводле ліку іх імёнаў, паводле галовы, усе мужчыны ад дваццаці гадоў і вышэй, кожны, хто выходзіць у войска, Перапіс іх з племені Дан: шэсцьдзесят дзве тысячы сямсот. Сынам Асіра паводле іх роднасці, паводле іх родаў, паводле дамоў іх бацькоў, паводле ліку іх імёнаў, паводле галавы, усе мужчыны ад дваццаці гадоў і вышэй, усякі, хто выходзіць у войска, перапіс іх з племені Асір — сорок адна тысяча пяцьсот.

Сынам Нефталі паводле роднасці іх, паводле родаў іх, паводле дамоў бацькоў іх, паводле ліку імёнаў іх, паводле галавы іх, усе мужчыны ад дваццаці гадоў і вышэй, усякі, хто выходзіць у войска, Перапіс іх з племені Нефталі: пяцьдзесят тры тысячы чатырыста.

Гэта перапіс, які правялі Майсей і Аарон і правіцелі Ізраіля, дванаццаць мужоў, па адным мужу на кожнае племя, паводле плямёнаў сямейных дамоў. І адбыўся ўвесь перапіс сыноў Ізраіля паводле іх войска ад дваццаці гадоў і вышэй, усякі, хто выходзіць на бітву ў Ізраілі шэсцьсот тысяч і тры тысячы пяцьсот пяцьдзесят.

А лявіты з племені сямі іх не былі палічаны сярод сыноў

Ізраіля. І Госпад гаварыў да Майсея, кажучы, Глядзі, племя Леві не правядзеш перапіс, і ліку іх не возьмеш у сярэдзіне сыноў Ізраіля. І ты пастаў левітаў над намётам сведчання, і над усімі начыннямі яго, і над усім, што ёсць у ім. Яны панясуць намёт і ўсе начынні яго, і яны будуць служыць у ім, і вакол намёта размесцяцца. І пры зняцці намёта левіты разбяруць яго, і пры ўстанаўленні намёта яны паднімуць яго, а чужынец, які набліжаецца, хай памрэ. І будуць табараваць сыны Ізраіля, кожны муж у сваім парадку і кожны муж паводле свайго кіраўніцтва, з іхняй сілай. А левіты няхай разбіваюць табар вакол намёта сведчання, і не будзе граху сярод сыноў Ізраіля. І левіты самі будуць трымаць варту намёта сведчання. І зрабілі сыны Ізраіля паводле ўсяго, што загадаў Гасподзь Майсею і Аарону, так яны зрабілі.

2

І гаварыў Гасподзь да Майсея і Аарона, кажучы: Кожны чалавек, трымаючыся свайго парадку, паводле сцягоў, паводле бацькоўскіх дамоў іх, хай разбіваюць табар сыны Ізраіля насупраць, вакол намёта сведчання разабюць табар сыны Ізраіля. І тыя, хто размяшчае табар першымі на ўсходзе, — парадак табара Юды з іх войскам, і правіцель сыноў Юды — Наасон, сын Амінадаба. Сіла яго, правераныя: семдзесят чатыры тысячы шэсцьсот. І тыя, хто разбівае табар побач з племенем Ісахара, і правіцель сыноў Ісахара

— Натанаїл, сын Согара. Яго войска, якія былі правераны, налічвалі пяцьдзесят чатыры тысячы чатырыста. І тыя, хто разбівае табар побач з племенем Завулон, і правіцель сыноў Завулона — Эліяб, сын Хэлона. Яго войска, правераныя, налічвала пяцьдзесят сем тысячаў чатырыста. Усе правераныя з табара Юды, сто восемдзесят тысяч і шэсць тысяч і чатырыста, з сваёй сілай выступаць першымі. Легіёны лагера Рувіма, да поўдня — сіла іх, і правіцель сыноў Рувіма — Элісур, сын Седыюра. Сіла яго правераных — сорок шэсць тысяч пяцьсот. І тыя, хто табаруе побач з ім, племя Сімеона, і правіцель сыноў Сімеона — Саламііл, сын Сурысадая. Яго войска, якое было правераны, налічвала пяцьдзесят дзевяць тысяч трыста чалавек. І тыя, хто размяшчаў лагер побач з ім, племя Гада, і правіцель сыноў Гада — Елісаф, сын Рагуіла. Яго войска, правераныя, сорок пяць тысяч шэсцьсот пяцьдзесят. Усе правераныя табара Рувіма, сто пяцьдзесят адна тысяча і чатырыста пяцьдзесят, з сілай іх другімі выступаць.

І будзе ўзяты намёт сведчання, і лагер левітаў сярод лагераў, як яны разаб'юць табар, так і выступаць, кожны трымаючыся паводле кіраўніцтва. Парадак лагера Ефрэма ля мора з іх сілай, і правіцель сыноў Ефрэма — Елісама, сын Аміуда. Яго сіла, якая была праверана, – сорок тысяч пяцьсот.

І тыя, хто разбівае лагер побач з племенем Манасія, і правіцель сыноў Манасія — Гамаліел, сын Фадасура. Сіла

яго правераных — трыццаць дві тысячы дзвесце. І тыя, хто разбівае лагер побач з племенем Веніяміна, і правіцель сыноў Веніяміна — Авідан, сын Гедэоні. Яго сіла, праверанья, трыццаць пяць тысяч чатырыста. Усе праверанья лагера Ефрэма, сто тысяч і восем тысяч і сто, з сілай іх выступаць трэцімі.

Парадак лагера Дана на поўнач з іх войскам, і правіцель сыноў Дана — Ахіезер, сын Амісадая. Яго войска, якія былі правераны, налічвалі шэсцьдзесят дві тысячы сямсот. І тыя, хто разбівае табар побач з ім, — племя Асір, і правіцель сыноў Асіра — Фагіел, сын Эхрана. Яго сіла, тыя, хто быў пералічаны, — сорок адна тысяча пяцьсот. І тыя, хто разбівае табар побач з племенем Нефталі, і правіцель сыноў Нефталі, Ахірэ, сын Аінана. Яго войска, якое было праверана, налічвала пяцьдзесят тры тысячы чатырыста. Усе праверанья табара Дан, сто пяцьдзесят сем тысяч шэсцьсот, апошнімі выступаць паводле свайго парадку.

Гэта перапіс сыноў Ізраіля паводле дамоў бацькоў іх, увесь перапіс лагераў з сіламі іх — шэсцьсот тысяч і тры тысячы пяцьсот пяцьдзесят. Але лявіты не былі палічаны разам з імі, як загадаў Гасподзь Майсею. І зрабілі сыны Ізраіля ўсё, колькі загадаў Гасподзь Майсею: так яны разбівалі табар паводле парадку іх, і так яны выступалі, кожны трымаючыся паводле родаў іх, паводле дамоў бацькоў іх.

3

І гэта пакаленні Аарона і Майсея, у той дзень, калі Гасподзь гаварыў з Майсеем на гары Сінай. І гэта імёны сыноў Аарона: першынец Надаб, і Абіуд, Элеазар, і Ітамар. Гэта імёны сыноў Аарона, святары памазаныя, якіх яны пасвяцілі, каб святарствіць. І памёр Надаб і Абіуд перад Госпадам, калі прыносілі яны агонь чужы перад Госпадам у пустыні Сінай, і дзяцей не было ў іх, і служыў святаром Элеазар і Ітамар разам з Ааронам, бацькам іх.

І Гасподзь гаварыў да Майсея, кажучы, Вазьмі племя Леві, і ты пастаў іх перад Ааронам, свяшчэнікам, і яны будуць служыць яму. І будуць трымаць варту яго і варту сыноў Ізраіля перад скініяй сведчання, каб выконваць працы скініі. І будуць захоўваць усё начыння намёта сведчання і варту сыноў Ізраіля паводле ўсіх работ намёта. І даш левітаў Аарону і сынам яго, святарам; дадзеныя дарам гэтыя мне ёсць ад сыноў Ізраіля. І Аарона і сыноў яго пастановіш над намётам сведчання, і яны будуць захоўваць сваё святарства, і ўсё, што адносіцца да ахвярніка, і ўнутры заслоны, а чужынец, які дакранецца, памрэ. І Гасподзь гаварыў да Майсея, кажучы, І вось я ўзяў левітаў з сярэдзіны сыноў Ізраіля замест усякага першароднага, адкрываючага ўтробу, ад сыноў Ізраіля; выкупам іх будуць, і будуць мне левіты. Мне належыць усякі першароджаны, бо ў той дзень, калі я ўразіў усякага першароджанага ў зямлі Егіпецкай, я

асвяціў сабе ўсякага першароджанага ў Ізраілі, ад чалавека да жывёлы — яны будуць Мне, Я Гасподзь.

І гаварыў Госпад да Майсея ў пустыні Сінай, кажучы, Наведай сыноў Леві паводле дамоў бацькоў іх, паводле родаў іх, кожнага мужчыну ад аднаго месяца і вышэй, налічы іх. І наведалі іх Майсей і Аарон праз голас Госпада тым спосабам, якім загадаў ім Госпад.

І былі гэтыя сыны Леві паводле імёнаў іх: Гедсон, Каат і Мерары. І гэта імёны сыноў Гедсона паводле родаў іх: Лобені і Семеі. І сыны Каата паводле кланаў іхніх: Амрам і Іцгар, Хэўрон і Узіэль. І сыны Мерары паводле родаў іхніх, Моолі і Мусі, гэтыя ёсць роды левітаў паводле дамоў бацькоў іхніх. Да Гершона народ Лобені і народ Шымеі, гэтыя народы Гершона. Перапіс іх паводле ліку ўсіх мужчын ад аднаго месяца і вышэй — сем тысяч пяцьсот. І сыны Гедсона ззаду скініі размесцяцца ля мора. І правіцель дома сямі народа Гедсона — Елісаф, сын Даэла. І варта сыноў Гедсона ў намёце сведчання: намёт і пакрыва, і пакрыва дзвярэй намёта сведчання, і заслоны двара, і заслона брамы двара, якая ёсць на скініі, і рэшткі ўсіх спраў яго.

Каатху народ Амрам адзін, і народ Ісаар адзін, і народ Хеўрон адзін, і народ Азіэль адзін, гэтыя ёсць народы Каата паводле ліку. Усе мужчыны ад аднаго месяца і старэйшыя, восем тысяч шэсцьсот, якія ахоўвалі святыню. Людзі сыноў

Каата разаб'юць табар з боку намёта на поўдні. І правіцель дома бацькоў дэмаў Каата — Елісафан, сын Азіэла.

І варта іх — каўчэг, і стол, і свяцільнік, і ахвярнікі, і начыння святога, якімі служаць пры іх, і пакрыва, і ўсе працы іх. І правіцель над правіцелямі лявітаў, Элеазар, сын Аарона-свяшчэнніка, прызначаны ахоўваць варту святых рэчаў. Мерары — народ Моолі і народ Мусі; гэтыя ёсць народы Мерары. Пералік іх паводле колькасці, кожны мужчына ад аднаго месяца і старэй, шэсць тысяч пяцьдзесят. І правіцель дома бацькоў народа Мерары, Сурыель, сын Абіхаіла, будуць табараваць з боку намёта на поўначы. Пералік абавязкаў варты сыноў Мэары: галоўкі скініі, і засовы яе, і слупы яе, і падножжы яе, і ўсё начынне іх, і працы іх. і слупы двара вакол, і падножжы іх, і калкі, і вяроўкі іх.

Тыя, хто размяшчае лагер перад намётам сведчання з усходу, - Майсей і Аарон і сыны яго, якія ахоўваюць ахоўныя службы святога дзеля ахоўных службаў сыноў Ізраіля, а чужаземец, які дакранеца, памрэ. Усё пералічэнне левітаў, якіх пералічылі Майсей і Аарон паводле слова Госпада па родах іх, усе мужчынскага полу ад аднаго месяца і вышэй, дваццаць дзве тысячы.

І сказаў Гасподзь да Майсея, кажучы: Пералічы ўсіх першароджаных мужчынскага полу з сыноў Ізраіля ад аднаго месяца і старэйшых, і вазьміце іх лік паводле

імёнаў. І возьмеш ты левітаў Мне, Я Гасподзь, замест усіх першароджаных сыноў Ізраіля, і быдла левітаў замест усіх першароджаных у быдле сыноў Ізраіля. І Майсей наведаў усіх першынцаў сярод сыноў Ізраіля так, як загадаў Гасподзь. І сталі ўсе першароджаныя мужчынскага полу паводле ліку паіменна ад аднаго месяца і вышэй паводле перапісу іх дваццаць дзве тысячы дзвесце семдзесят тры. І Гасподзь гаварыў да Майсея, кажучы, Вазьмі левітаў замест усіх першароджаных сыноў Ізраіля, і быдла левітаў замест іх быдла, і будуць мне левіты, я Гасподзь. І выкуп за трыста семдзесят тры, якія перавышаюць Лявітаў, ад першароджаных сыноў Ізраіля, І возьмеш пяць сікляў на галаву, паводле святога дыдрахма возьмеш, дваццаць абалаў у сіклі. І дасі срэбра Аарону і яго сынам як выкуп за тых, хто перавышае сярод іх. І ўзяў Майсей срэбра — выкупу за тых, хто перавышаў, — для выкупу лявітаў. Ад першароджаных сыноў Ізраіля ўзяў срэбра, тысячу трыста шэсцьдзесят пяць сікляў, паводле сікля святога. І даў Майсей выкуп за тых, хто перавышаў лік, Аарону і сынам яго, паводле слова Госпада, якім спосабам загадаў Гасподзь Майсею.

4

І гаварыў Госпад да Майсея і Аарона, кажучы, Вазьмі агульную колькасць сыноў Каата з сярэдзіны сыноў Левія паводле родаў іх, паводле дамоў бацькоў іх, Ад дваццаці

пяці гадоў і вышэй да пяцідзесяці гадоў кожны, хто ўваходзіць службыць, павінен выконваць усе працы ў намёце сведчання.

І гэта працы сыноў Каата ў намёце сведчання — святое святых. І ўвойдзе Аарон і сыны яго, калі лагер зрушыць, і зымуць заслону, якая пакрывае, і пакрыюць ёю каўчэг сведчання, І пакладуць на яго пакрыццё са скуры сіняй, і накінуць на яе адзенне цэлае сіняе зверху, і ўстаўляць жэрдкі.

І на пастаўлены стол пакладуць на яго цалкам пурпурнае адзенне, і міскі, і кадзільніцы, і кубкі, і пасудзіны для ліўных ахвяр, у якіх ліюць, і хлябы, якія бесперапынна на ім будуць. І пакладуць на яе чырвонае адзенне, і накрываюць яе гіяцынтавым скураным накрывцём, і ўстаўляць праз яе жэрдкі. І яны возьмуць сіняе адзенне і пакрыюць светільнік, які дае святло, і яго лямпы, і яго шчывы, і яго пасудзіны для ліцця, і ўсе пасудзіны алею, якімі служаць пры іх. І ўкінуць яе і ўвесць посуд яе ў сіняе скуранае покрыва, і пакладуць яе на жэрдкі. І на залаты ахвярнік накрываюць сіняе адзенне, і накрываюць яго сінім скураным покрывам, і ўстаўляць яго жэрдкі.

І возьмуць яны ўсе начынныя для служэння, якімі яны служаць у святыні, і ўкладуць іх у сіняе адзенне, і пакрыюць іх сінім скураным пакрываллем, і пакладуць на жэрдкі. І пакрыццё ён пакладзе на ахвярнік, і яны пакрыюць яго

адзеннем цалкам пурпуровым. І яны пакладуць на яго ўсе начиння, якімі служаць на ім, і кадзільніцы, і крукі для мяса, і чашы, і пакрыву, і ўсе начиння алтара, і яны накінуць на яго скураную сінюю пакрыву, і яны ўстаўляць яго жэрдкі. І яны возьмуць пурпуровае адзенне і пакрыюць умывальнік і яго падстаўку, і яны ўкладуць яго ў скураную сінюю пакрыву, і яны пакладуць на жэрдкі. І завершаць Аарон і сыны яго накрываць святыню і ўсе святыя начинні пры зняці табара, і пасля гэтага ўвойдуць сыны Каата, каб несці, але не дакрануцца да святыні, каб не памерлі; гэта будуць несці сыны Каата ў скініі сведчання.

Наглядчык Элеазар, сын Аарона, таго святара: алей святла, і дыміва складу, і ахвяра паводле дня, і алей памазання, наглядванне ўсяго намёта, і ўсё, што ёсць у ім, у святым месцы, ва ўсіх справах.

І гаварыў Гасподзь да Майсея і Аарона, кажучы: Не знішчайце народ племені Каат з сярэдзіны левітаў. Зрабіце гэта ім, і яны будуць жыць і не памруць, калі яны набліжаюцца да святая святых: Аарон і яго сыны хай наблізяцца і прызначаць іх, кожнага паводле яго абавязку. І яны не павінны ўваходзіць, каб раптоўна ўбачыць святыя рэчы, і памруць.

І Гасподзь гаварыў да Майсея, кажучы, Вазьмі пачатак сыноў Гедсона, і гэтых паводле дамоў бацькоў іх, паводле родаў іх. ад дваццаці пяці гадоў і вышэй да пяцідзясяці

гадоў наведай іх, кожны, хто ўваходзіць службыць, выконваць сваю працу ў намёце сведчання Гэта служба народа Гедсона: службы і несці. І падыме скуры намёта, і намёт сведчання, і пакрыва яго, і блакітнае пакрыва, якое на ім зверху, і пакрыва дзвярэй намёта сведчання, і паласы двара, якія на намёце сведчання, і астатняе, і ўсе служэбныя посуды, якімі служаць, яны зрабляць. Паводле слова Аарона і сыноў яго будзе служэнне сыноў Гедсона паводле ўсіх служэнняў іх і паводле ўсіх працаў іх, і наглядаеш іх паіменна ўсё, што гатуецца імі. Гэта служба сыноў Гедсона ў намёце сведчання, і варта іх у руцэ Ітамара, сына Аарона святара.

Сыноў Мэары паводле кланаў іх, паводле дамоў бацькоў іх, пералічыце іх. ад дваццаці пяці гадоў і вышэй да пяцідзiesiąці гадоў правер іх, усякі, хто ўваходзіць службыць у скініі сведчання. І гэта тыя ахоўныя пасты тых, хто падымаецца пад іх, паводле ўсіх тых работ іх у той скініі таго сведчання: тыя капіталі той скініі, і тыя засовы, і тыя слупы яе, і тыя падножжы яе, і тое пакрыццё, і тыя падножжы іх, і тыя слупы іх, і тое пакрыццё тых дзвярэй той скініі, І слупы двара наваколля, і асновы іх, і слупы заслоны брамы двара, і асновы іх, і калкі іх, і вяроўкі іх, і ўсё начыння іх, і ўсе рэчы для служэння іх — па імёнах пералічыце іх, і ўсё начыння, даручанае тым, хто іх носіць. Гэта служба народу сыноў Мэары ва ўсіх іх працах у намёце сведчання пад кіраўніцтвам Ітамара, сына Аарона, святара.

І наведалі Майсей і Аарон і правіцелі Ізраіля сыноў Каата паводле родаў іх, паводле дамоў бацькоў іх ад дваццаці пяці год і вышэй да пяцідзясяці год, кожны, хто ўваходзіць службыць і выконваць работу ў намёце сведчання. І адбыўся перапіс іх паводле родаў іх — дзве тысячы сем сот пяцьдзесят. Гэта перапіс людзей Каата, усе служачыя ў намёце сведчання, як наведаў Майсей і Аарон праз голас Госпада ў руцэ Майсея.

І былі палічаны сыны Герсона паводле кланаў іх, паводле дамоў бацькоў іх, ад дваццаці пяці год і вышэй да пяцідзясяці год, кожны, хто ўваходзіць службыць і выконваць работы ў намёце сведчання. І адбыўся перапіс іх паводле родаў іх, паводле дамоў бацькоў іх — дзве тысячы шэсцьсот трыццаць. Гэта перапіс народу сыноў Гедсона, усіх служачых у намёце сведчання, якіх наведалі Майсей і Аарон паводле голасу Госпада, праз руку Майсея.

Былі палічаны таксама народ сыноў Мерары паводле кланаў іх, паводле дамоў бацькоў іх, ад дваццаці пяці гадоў і вышэй да пяцідзясяці гадоў — кожны, хто ўваходзіць службыць пры працах намёта сведчання. І адбыўся перапіс іх паводле родаў іх, паводле дамоў бацькоў іх — тры тысячы дзвесце. Гэта перапіс народу сыноў Мерары, якіх наведалі Майсей і Аарон праз голас Госпада, у руцэ Майсея. Усе правяраныя, каго наведалі Майсей і Аарон і правіцелі Ізраіля левітаў, паводле родаў і паводле бацькоўскіх дамоў іхніх, ад дваццаці пяці гадоў і вышэй да пяцідзясяці гадоў,

кожны, хто ўваходзіць да працы работ і работ, якія носяцца ў намёце сведчаньня. І сталі тыя пералічаныя восем тысяч пяцьсот восемдзсят. Праз голас Госпада наведася іх рукою Майсея, мужа за мужам паводле іхніх спраў, і паводле таго, што яны нясуць, і былі палічаны так, як загадаў Гасподзь Майсею.

5

І Гасподзь гаварыў да Майсея, кажучы, Загадай сынам Ізраіля, і няхай яны вышлюць з табара ўсіх пракажоных, і ўсіх з выцяканнем, і ўсіх нячыстых на душы. Ад мужчыны да жанчыны адпраўце вонкі з лагера, і яны не апаганяць лагеры іхнія, у якіх я жыву сярод іх. І зрабілі так сыны Ізраіля, і выслалі іх вонкі лагера, як гаварыў Гасподзь Майсею, так зрабілі сыны Ізраіля.

І Гасподзь гаварыў да Майсея, кажучы, Гавары да сыноў Ізраіля, кажучы: мужчына або жанчына, хто б ні зрабіў які-небудзь з усіх грахоў чалавечых, і, праігнараваўшы, праігнаруе і правініцца — душа тая, Ён выкажа грэх, які зрабіў, і верне за парушэнне агульную суму, і пятую частку яго дадасць да гэтага, і верне таму, перад кім правініўся. Калі ж не будзе ў таго чалавека помсціцеля, каб аддаць яму тое правінаванне супраць яго, тое правінаванне, якое аддаецца Госпаду, будзе святару, акрамя барана ачышчэння, праз якога ён зробіць ачышчэнне за яго.

І ўсе першыя плады паводле ўсіх святых рэчаў сынаў
Ізраіля, колькі б яны ні прынеслі Госпаду, будуць належаць
святару. І асвечаныя рэчы кожнага будуць яго, і што
чалавек дасць святару, будзе яму.

І Гасподзь гаварыў да Майсея, кажучы, Гавары да сыноў
Ізраіля, і ты скажаш да іх: калі чалавека чалавека адступіць
жонка яго і, пагардзіўшы, адкіне яго, І ляжа хто з ёю ложа
насення, і ўцячэ ад вачэй мужа яе, і схавася, яна ж будзе
апаганена, і сведка не было з ёю, і яна не будзе схоплена, І
прыйдзе на яго дух рэўнасці, і будзе рэўнаваць жонку
ягоную, а гэтая асквернена, ці прыйдзе на яго дух рэўнасці,
і будзе рэўнаваць жонку ягоную, а гэтая не асквернена І
прывядзе чалавек жонку сваю да святара, і прынясе ён дар
аб ёй — дзесятую частку эфы мукі ячменнай; не паліе на яе
алей і не пакладзе на яе ладан, бо гэта ахвяра рэўнасці,
ахвяра памінення, якая прыводзіць у памяць грэх.

І прынясе яе свяшчэннік і паставіць яе перад Госпадам. І
возьме свяшчэннік чыстую жывую ваду ў гліняную
пасудзіну, і зямлі, якая ёсць на падлозе намёта сведчання, і
ўзяўшы, свяшчэннік укіне ў ваду. І паставіць свяшчэннік
жанчыну перад Госпадам, і адкрые галаву жанчыны, і
дасць на рукі яе ахвяру ўспамінення, ахвяру рэўнасці, а ў
руцэ свяшчэнніка будзе вада абвінавачвання пракляцця
гэтага. І прымуціць прысягнуць яе свяшчэннік, і скажа
жанчыне: калі не спаў хто з табою, калі не парушыла ты,
каб быць апаганенай пад мужам тваім уласным,

невінаватая будзь ад вады абвінавачвання пракляцця гэтага. Калі ж ты парушыла, будучы замужняй, або апаганілася, і нехта аддаў ложа сваё табе, акрамя твайго мужа, І прымусіць прысягнуць свяшчэннік жанчыну прысягамі праклёну гэтага, і скажа свяшчэннік жанчыне: дасць цябе Гасподзь у праклён і прысягу сярод народа твайго, калі Гасподзь зробіць сцягну тваё адпайшым, а жылот твой раздзьмутым. І ўвойдзе вада праклятая гэтая ў жылот твой, каб раздуць жылот і каб адпала сцягну тваё, і скажа жанчына: хай будзе, хай будзе.

І свяшчэннік напіша гэтыя праклёны ў кнігу і сатрэ іх у ваду горкую праклятую. І напоіць жонку ваду абліччання пракляцця, і ўвойдзе ў яе вада праклятая абліччання.

І возьме святар з рукі жанчыны ахвяру рэўнасці, і пакладзе ахвяру перад Госпадам, і прынясе яе да ахвярніка. І возьме святар ад ахвяры памінальную частку яе і ўзнясе яе на ахвярнік, і пасля гэтага напоіць жанчыну вадою. І будзе, калі яна апаганеная і гэта ўцякло ад мужа яе, і ўвойдзе ў яе вада абліччання праклятая, і раздзьмецца жылот яе, і адпадзе сцягну яе, і будзе жанчына праклёнам народу свайму. Калі ж жанчына не апаганена і чыстая ёсць, то невінаватая будзе і зачне насенне. Гэта закон заздрасці, калі жанчына, будучы замужняй, парушыць яго і апаганіцца. Ці чалавек, які, калі прыйдзе на яго дух рэўнасці і будзе рэўнаваць жонку сваю, і паставіць жонку сваю перад Госпадам, і зробіць ёй святар увесь гэты закон, І невінны

будзе чалавек ад граху, і жанчына тая возьме грэх свой.

6

І гаварыў Госпад да Майсея, кажучы: Гавары да сыноў Ізраіля, І ты скажаш да іх: мужчына ці жанчына, які б даў вялікую абяцанне асвятціць чысціню Госпаду, Ад віна і моцнага напою ён ачысціцца, і воцат з віна і воцат з моцнага напою не выпіе, і ўсё, што вырабляецца з вінаграду, не выпіе, і вінаград свежы і разынку не зесць ва ўсе дні абяцання свайго. Ад усяго, што робіцца з вінаграднай лазы, ад віна, ад вінаградных скурак да вінаграднага насення, не есці ўсе дні ачышчэння. Брытва не прыйдзе на галаву яго, пакуль не выканаюцца дні, колькі ён паклаўся Госпаду; святы будзе, расціць валасы галавы ўсе дні абяцання Госпаду. На ўсякую памерлую душу ён не ўвойдзе — ні да бацькі, ні да маці, І пры браце і пры сястры не апаганіцца пры іх, калі яны памруць, таму што абяцанне Бога яго на ім, на галаве яго.

Усе дні абяцання свайго святым будзе ён Госпаду. Калі ж хто раптоўна памрэ на яго, неадкладна апаганіцца галава абяцання яго, і ён абголіць галаву сваю ў той дзень, калі ачысціцца, у сёмы дзень абголіцца. І ў восьмы дзень ён прынясе два гарлічкі або два галубіныя птушаняты да святара, да дзвярэй намёта сведчання.

І зробіць святар адну аб грахе, і адну ў цэласпаленне, і ачысціць аб яго святар аб тым, чым зграшыў адносна душы, і асвяціць галаву яго ў той дзень, калі быў асвечаны Госпаду, дні абяцання, І прынясе ён ягня гадавое ў парушэнне, і дні папярэднія будуць нелікавымі, таму што апаганілася галава абяцання яго.

І гэта закон таго, хто даў абяцанне: у які б дзень ён ні выканаў дні абяцання свайго, прынясе ён сам да дзвярэй намёта сведчання. І прынясе дар свой Госпаду: ягня гадавое бязганебнае адно ў цэласпаленне, і ягня гадавое адно бязганебнае ў ахвяру за грэх, і барана аднаго бязганебнага ў ахвяру выратавання, І кошык бесквасных з тонкай мукі хлябоў, змешаных у алеі, і пляцкоў бесквасных, памазаных алеем, і ахвяру іх, і ліванне іх. І прынясе свяшчэннік перад Госпада, і зробіць ачышчэнне за грэх яго, і цэласпаленне яго. І барана зробіць ахвяру ратавання Госпаду на кошыку прэснакоў, і зробіць сьвятар ахвяру ягоную і ліўную ахвяру ягоную. І абголіць той, хто паклаўся, каля дзвярэй намёта сведчання галаву абяцання свайго, і пакладзе валасы на агонь, які ёсць пад ахвярай ратавання.

І возьме свяшчэннік плячо варанае ад барана, і хлеб адзін праснавіты ад кашніцы, і пляцок праснавіты адзін, і пакладзе на рукі таго, хто зрабіў абяцанне, пасля таго як ён абголіць абяцанне яго. І прынясе іх святар як прынашэнне перад Госпадам, святым будзе святару на грудзіны прынашэння і на плячо прынашэння, і пасля гэтага будзе

піць той, хто даў абяцанне, віно. Гэта закон таго, хто памаліўся, які б памаліўся Госпаду дар яго Госпаду аб абяцанні, акрамя таго, што знойдзе рука яго, паводле магчымасці абяцання яго, якое ён памаліўся паводле закону чысціні.

І Гасподзь гаварыў да Майсея, кажучы, Гавары Аарону і сынам яго, кажучы: так дабраславіце сыноў Ізраіля, кажучы ім, Хай благаславіць цябе Госпад і хай ахоўвае цябе. Хай зазіе Гасподзь аблічча Сваё на цябе і памілуе цябе. Няхай узяне Гасподзь твар свой на цябе і дасць табе мір. І яны пакладуць імя маё на сыноў Ізраіля, і я, Гасподзь, дабраславу іх.

7

І здарылася ў той дзень, калі Майсей закончыў узводзіць намёт, і памазаў яго, і асвяціў яго, і ўсе яго пасудзіны, і ахвярнік, і ўсе яго пасудзіны, і памазаў іх, і асвяціў іх. І прынеслі правіцелі Ізраіля, дванаццаць правіцеляў дамоў бацькоў іхніх, гэтыя правіцелі плямёнаў, гэтыя, якія стаялі пры аглядзе. І прынеслі свой дар перад Госпадам: шэсць крытых вазоў і дванаццаць валоў, воз ад двух правіцеляў і цяля ад кожнага, і прынеслі іх перад намётам. І сказаў Госпад да Майсея, кажучы, Вазьмі ад іх, і яны будуць для служэбных работ намёта сведчання, і ты даш іх лявітам, кожнаму паводле яго служэння. І ўзяўшы Майсей вазы і

валоў, даў іх лявітам. І два вазы і чатыры валы даў сынам Гедсона паводле іхніх служэнняў. І чатыры вазы і восем валоў даў сынам Мерары паводле іх служэнняў праз Ітамара, сына Аарона свяшчэнніка. І сынам Каата не даў, таму што рэчы служэння святога яны маюць — на плячах панясуць.

І правіцелі прынеслі дары на асвячэнне алтара ў дзень, калі яго памазалі, і правіцелі прынеслі свае дары перад алтаром. І сказаў Гасподзь да Майсея: правіцель адзін паводле дня, правіцель паводле дня будуць прыносіць дары свае на пасвячэнне алтара.

І быў той, хто прыносіў у першы дзень свой дар, Наасон, сын Амінадаба, правіцель племені Іуды. І прынёс ён свой дар: міса срэбная адна, вага яе сто трыццаць, кубак адзін срэбны, семдзсят сікляў паводле сікля святога, абодва поўныя тонкай мукі, змешанай у алеі, у ахвяру. Адна кадзільніца дзесяці залатых, поўная фіміяму. Адно цяля з валоў, аднаго барана, адно гадавалае ягня для цалапалення, і адно казляня з коз за грэх. І ў ахвяру ратавання: дзве тэлкі, пяць баранаў, пяць казлоў, пяць аднагадовых ягнят — гэта дар Наасона, сына Амінадава.

У другі дзень прынёс Натанайл, сын Согара, правіцель племені Іссахара. І прынёс ён свой дар: адну срэбную місу вагою сто трыццаць, адзін срэбны кубак у семдзсят сікляў паводле святога сікля, абодва поўныя тонкай мукі,

змешанай з алеем, у ахвяру. Адна кадзільніца дзесяць залатых, поўная фіміяму. Цяля адно з валоў, баран адзін, ягня адно гадавалае ў цэласпаленне. і адно казляня з коз за грэх. І ў ахвяру ратавання дзве тёлкі, пяць баранаў, пяць казлоў, пяць гадавалых ягнят — гэта дар Натанаіла, сына Сагара.

У трэці дзень правіцель сыноў Завулона, Эліяб, сын Хэлона. Дар яго: міса срэбная адна вагою сто трыццаць, кубак адзін срэбны вагою семдзесят сікляў паводле сікля святога, абодва поўныя тонкай мукі, змешанай з алеем, на ахвяру, Адна кадзільніца дзесяці залатых, поўная фіміяму. Адно цяля з валоў, аднаго барана, адно гадавалае ягня для цэласпалення, і адно казляня з коз за грэх. І ў ахвяру выратавання: дзве тёлкі, пяць баранаў, пяць казлоў, пяць аднагадовых ягнят — гэта дар Эліяба, сына Хэлона.

У чацвёрты дзень правіцель сыноў Рувіма, Елісур, сын Седыюра. Дар яго: міса срэбная адна вагою сто трыццаць, кубак адзін срэбны вагою семдзесят сікляў паводле сікля святога, абодва поўныя тонкай мукі, змешанай з алеем, у ахвяру, Адна кадзільніца дзесяці залатых, поўная фіміяму. Адно цяля з валоў, аднаго барана, адно гадавалае ягня для цэласпалення. і адно казляня з коз за грэх. І ў ахвяру ратавання: дзве тёлкі, пяць баранаў, пяць казлоў, пяць аднагадовых ягнят — гэта дар Елісура, сына Седыюра.

У пяты дзень правіцель сыноў Сымеона, Саламіэль, сын

Сурысадая. Дар яго: міса срэбная адна вагою сто трыццаць, кубак адзін срэбны вагою семдзесят сікляў паводле сікля святога, абодва поўныя тонкай мукі, змешанай з алеем, у ахвяру. Кадзільніца адна з дзесяці залатых, поўная кадзіла. Цяля адно з валоў, баран адзін, ягня адно гадавалае ў цэласпаленне. і адно казляня з коз за грэх. І ў ахвяру выратавання: тэлкі дзве, бараны пяць, казлоў пяць, ягняты гадавалыя пяць. Гэта дар Саламіэла, сына Сурысадая.

У шосты дзень правіцель сыноў Гада, Эліасаф, сын Рагуіла. Дар яго: міса срэбная адна вагою сто трыццаць, кубак адзін срэбны вагою семдзесят сікляў паводле сікля святога, абодва поўныя тонкай мукі, змешанай з алеем, у ахвяру. Адна кадзільніца дзесяці залатых, поўная фіміяму. Адно цяля з валоў, аднаго барана, адно гадавалае ягня для цэласпалення. і адно казляня з коз за грэх. І ў ахвяру ўратавання: дзве тэлкі, пяць баранов, пяць казлоў, пяць гадавалых ягнят — гэта дар Елісафа, сына Рагуіла.

У дзень сёмы правіцель сыноў Эфраіма, Элішама, сын Эміуда. Дар яго: міска срэбная адна вагою сто трыццаць, кубак адзін срэбны вагою семдзесят сікляў паводле сікля святога, абодва поўныя тонкай мукі, змешанай з алеем, у ахвяру. Адна кадзільніца дзесяці залатых, поўная фіміяму. Адно цяля з валоў, аднаго барана, адно гадавалае ягня для цэласпалення, і адно казляня з коз за грэх. І ў ахвяру выратавання дзве тэлкі, пяць баранов, пяць казлоў, пяць гадавалых ягнят — гэта дар Елісама, сына Аміуда.

У восьмы дзень правіцель сыноў Манасіі, Гамалііл, сын Фадасура. Дар яго: міса срэбная адна вагою сто трыццаць, кубак адзін срэбны вагою семдзесят сікляў паводле сікля святога, абодва поўныя тонкай мукі, змешанай з алеем, у ахвяру. Адна кадзільніца дзесяці залатых, поўная фіміяму. Адно цяля з валоў, аднаго барана, адно гадавалае ягня для цэласпалення. і адно казляня з коз за грэх. І на ахвяру выратавання: дзве тэлкі, пяць баранов, пяць казлоў, пяць гадавалых ягнят — гэта дар Гамаліэля, сына Фадасура.

У дзевяты дзень правіцель сыноў Веніяміна Авідан, сын Гедэоні. Дар яго: міска срэбная адна, вагою сто трыццаць, кубак адзін срэбны, семдзесят сікляў паводле сікля святога, абодва поўныя тонкай мукі, змешанай у алеі, на ахвяру, Адна кадзільніца дзесяці залатых, поўная фіміяму. Адно цяля з валоў, аднаго барана, адно гадавалае ягня для цэласпалення, і адно казляня з коз за грэх. І ў ахвяру выратавання дзве тэлкі, пяць баранаў, пяць казлоў, пяць гадавалых ягнят — гэта дар Абідана, сына Гедэоні.

У дзесяты дзень правіцель сыноў Дана, Ахіезер, сын Амісадая. Дар яго: міска срэбная адна вагою сто трыццаць, кубак адзін срэбны вагою семдзесят сікляў паводле сікля святога, абодва поўныя тонкай мукі, змешанай з алеем, у ахвяру. Адна кадзільніца дзесяці залатых, поўная фіміяму. Адно цяля з валоў, аднаго барана, адно гадавалае ягня для цэласпалення. і адно казляня з коз за грэх. І на ахвяру ўратавання: дзве тэлкі, пяць баранаў, пяць казлоў, пяць

аднагадовых ягнят — гэта дар Ахіэзера, сына Амісадая.

У адзінаццаты дзень правіцель сыноў Асіра, Фагіел, сын Эхрана. Дар яго: міса срэбная адна вагою сто трыццаць, кубак адзін срэбны вагою семдзесят сікляў паводле сікля святога, абодва поўныя тонкай мукі, змешанай з алеем, у ахвяру. Адна кадзільніца дзесяці залатых, поўная фіміяму. Аднаго цяля з валоў, аднаго барана, аднаго гадавога ягня для цэласпалення, і адно казляня з коз за грэх. І ў ахвяру выратавання: дзве тэлкі, пяць баранаў, пяць казлоў, пяць гадавалых ягнят — гэта дар Фагіела, сына Эхрана.

У дванаццаты дзень правіцель сыноў Нефталі, Ахірэ, сын Аінана. Дар яго: міса срэбная адна вагою сто трыццаць, кубак адзін срэбны вагою семдзесят сікляў паводле сікля святога, абодва поўныя тонкай мукі, змешанай з алеем, у ахвяру. Адна кадзільніца дзесяць залатых, поўная фіміяму. Адно цяля з валоў, адзін баран, адно гадавалае ягня для цэласпалення, і адно казляня з коз за грэх. І на ахвяру выратавання: дзве тэлкі, пяць баранаў, пяць казлоў, пяць гадавалых ягнят — гэта быў дар Ахірэ, сына Аінана.

Гэта асвятчэнне алтара ў дзень, калі яго памазалі, ад правіцеляў сыноў Ізраіля: міскі срэбныя дванаццаць, чашы срэбныя дванаццаць, кадзільніцы залатыя дванаццаць. Трыццаць і сто сікляў адна міска, і семдзесят сікляў адна бліда, усё срэбра пасудзін — дзве тысячы чатырыста сікляў па святым сіклі. Кадзільніцы залатыя дванаццаць, поўныя

фіміяму, усё золата кадзільніц — сто дваццаць залатых. Усе быкі для цэласпалення: цялят дванаццаць, бараноў дванаццаць, ягнят аднагадовых дванаццаць, і ахвяры іх, і ліванні іх, і казлоў з коз дванаццаць за грэх. Усе валы на ахвяру выратавання: цялушкі — дваццаць чатыры, бараны — шэсцьдзесят, казлы — шэсцьдзесят гадавалых, ягняты — шэсцьдзесят гадавалых бязганьных. Гэта асвятчэнне ахвярніка пасля напаўнення рук яго і пасля памазаньня яго.

Калі Майсей уваходзіў у намёт сведчання, каб гаварыць з Ім, ён пачуў голас Госпада, які гаварыў да яго зверху сядзення міласэрнасці, якое знаходзіцца на каўчэгу сведчання, паміж двух херувімаў, і Ён гаварыў да яго.

8

І гаварыў Госпад да Майсея, кажучы: Гавары да Аарона, І скажаш да яго: калі ты ўстанаўліваеш лямпы, з аднаго боку, наперадзе свяцільніка хай асвятляюць сем лямпаў. І зрабіў так Аарон: з аднаго боку перад свяцільнікам ён прымацаваў лямпы яго, як загадаў Гасподзь Майсею. І гэта канструкцыя свяцільніка: цвёрдая, залатая асноўка яе і лілеі яе, цвёрдая цалкам, паводле формы, якую паказаў Гасподзь Майсею, так ён зрабіў свяцільнік.

І Гасподзь гаварыў да Майсея, кажучы, Вазьмі левітаў з сярэдзіны сыноў Ізраіля і ачысці іх. І так зробіш ім

ачышчэнне іх: пакропіш іх вадою ачышчэння, і прыйдзе брытва на ўсё цела іх, і вымыюць адзежды іх, і чыстыя будуць.

І возьмуць аднаго цяля з валоў, і да гэтага ахвяру — тонкую муку, змешаную ў алеі, і цяля гадавога з валоў возьмеш за грэх. І прывядзеш левітаў перад намётам сведчання, і збярэш усю супольнасць сыноў Ізраіля, І прывядзеш левітаў перад Госпада, і пакладуць сыны Ізраіля рукі свае на левітаў. І адзеліць Аарон левітаў як дар перад Госпадам ад сыноў Ізраіля, і яны будуць выконваць працы Госпада. Левіты ж пакладуць свае рукі на галовы цялят, і ты прынясеш аднаго ў ахвяру за грэх, а аднаго ў цэласпаленне Госпаду, каб ачысціць іх.

І паставіш левітаў перад Госпадам, і перад Ааронам, і перад сынамі яго, і вернеш іх як дар перад Госпадам, І адокрэміш левітаў з-паміж сыноў Ізраіля, і яны будуць Мне. І пасля гэтага левіты ўвойдуць працаваць у намёце сведчання, і ты ачысціш іх, і прынясеш іх перад Госпадам. Бо гэтыя дадзены мне як дар з сярэдзіны сыноў Ізраіля, замест адкрываючых усякую ўтробу, першароджаных усіх з сыноў Ізраіля, узяў іх Я сабе. Таму што мне належыць кожны першанародны сярод сыноў Ізраіля ад людзей да жывёлы, бо ў той дзень, калі ўдарыў я кожнага першанароднага ў зямлі Егіпецкай, асвяціў я іх для сябе. І ўзялі левітаў замест усякага першароднага ў сынах Ізраіля. І я аддаў левітаў як дар, дадзеных Аарону і яго сынам з сярэдзіны сыноў

Ізраіля, каб выконваць працы сыноў Ізраіля ў намёце сведчання і ачышчаць за сыноў Ізраіля, і не будзе сярод сыноў Ізраіля таго, хто набліжаецца да святых.

І зрабілі Майсей і Аарон і ўся сходка сыноў Ізраіля з левітамі так, як загадаў Гасподзь Майсею адносна левітаў, так зрабілі ім сыны Ізраіля. І ачысціліся левіты, і выпралі адзенні, і аддаў іх Аарон як прынашэнне перад Госпадам, і ачысціў іх Аарон, каб асвятціць іх. І пасля гэтага ўвайшлі левіты служыць сваю службу ў намёце сведчання перад Ааронам і перад яго сынамі, як загадаў Гасподзь Майсею аб левітах, так і зрабілі ім.

І Гасподзь гаварыў да Майсея, кажучы, Гэта тое, што тычыцца левітаў: ад дваццаці пяці гадоў і вышэй яны ўвойдуць служыць у намёце сведчання. І ад пяцідзесяці гадоў аддыдзе ад служэння і не будзе больш працаваць. І будзе служыць брат яго ў намёце сведчання, ахоўваць варты, але працы не будзе выконваць. Так зробіш левітам у іх вартах.

9

І гаварыў Госпад да Майсея ў пустыні Сінай у другім годзе пасля выхаду іх з зямлі Егіпецкай, у першым месяцы, кажучы, Я сказаў, і няхай сыны Ізраіля робяць пасху ў свой час, У чатырнаццаты дзень першага месяца, да вечара,

зробіш гэта паводле часоў, паводле закона яго і паводле тлумачэння яго зробіш гэта. І гаварыў Майсей да сыноў Ізраіля рабіць пасху, пачынаючы з чатырнаццатага дня месяца ў пустыні Сінай. Як загадаў Гасподзь Майсею, так зрабілі сыны Ізраіля.

І прыйшлі мужчыны, якія былі нячыстыя на душы чалавека, і не маглі зрабіць пасху ў той дзень, і прыйшлі перад Майсея і Аарона ў той дзень. І сказалі тыя мужчыны да яго: Мы нячыстыя з-за душы чалавека, ці не павінны мы таму адстаць прынесці дар Госпаду ў свой час сярод сыноў Ізраіля? І сказаў да іх Майсей: стойце тут, і я пачую, што загадае Гасподзь аб вас. І Гасподзь гаварыў да Майсея, кажучы, Гавары сынам Ізраіля, кажучы: калі які-небудзь чалавек становіцца нячыстым з-за душы чалавека, або будзе ў далёкай дарозе ад вас, або ў вашых пакаленнях, і зробіць пасху Госпаду ў другім месяцы ў чатырнаццаты дзень, Да вечара зрабяць яго, на праснаках і горкіх травах зядуць яго. Не пакінуць ад яго нічога да раніцы, і костку не зламаюць ад яго, паводле закону Пасхі зрабяць яго. І чалавек, які калі чысты ёсць і ў дарозе далёка не ёсць, і не здолее зрабіць тую пасху, будзе знішчана тая душа з народу яе, таму што ахвяру Госпаду не прынёс паводле часу яго; грэх свой возьме той чалавек. Калі ж прышлец падыйдзе да вас у вашай зямлі і будзе справаць Пасху Госпаду паводле закона Пасхі і паводле яго парадку, то адзін закон будзе для вас, і для прышальца, і для карэннага жыхара зямлі.

І ў дзень, калі быў паставлены намёт, воблака пакрыла намёт, дом сведчання, і ўвечары на намёце быў як бы выгляд агню да раніцы. Такім чынам станавілася бесперапынна: воблака пакрывала яе ўдзень, а воблік агню — ўначы. І калі ўзыходзіла воблака ад намёта, і пасля гэтага адыходзілі сыны Ізраіля, і ў месцы, дзе б ні стаяла воблака, там разбівалі лагер сыны Ізраіля. Праз загад Госпада будуць разбіваць табар сыны Ізраіля, і праз загад Госпада будуць выступаць. Усе дні, у якія воблака асяняе скінію, будуць разбіваць табар сыны Ізраіля. І калі воблака цягнецца над намётам некалькі дзён, то сыны Ізраіля будуць трымаць варту Бога і не выправяцца. І будзе, калі воблака пакрывае скінію некалькі дзён, па голасе Госпада яны будуць табараваць, і па загадзе Госпада яны будуць адыходзіць. І будзе, калі воблака зяўляецца ад вечара да раніцы, і воблака падымаецца ўранку, і яны выправяцца ўдзень ці ўночы. Калі воблака засяняла над ёй на месяц дні, сыны Ізраіля стаялі табарам і не адыходзілі. Таму што праз загад Госпада яны выправляліся, яны захавалі варту Госпада праз загад Госпада ў руцэ Майсея.

10

І гаварыў Госпад да Майсея, кажучы: зрабі сабе два срэбныя трубы, Біты ты зробіш іх, і будуць яны табе для скліку сходу і для падняцця лагераў. І ты будзеш трубіць у іх, і ўся сходка будзе сабрана да дзвярэй намёта сведчання, Калі ж у

адну затрубяць, прыйдуць да цябе ўсе правіцелі-правадыры Ізраіля. І вы будзеце трубіць сігнал, і выступаць тыя, што размяшчаюцца табарам, тыя, што размясціліся табарам на ўсходзе. І вы будзеце гудзець другі сігнал, і выступаць табары, размешчаныя на поўдні, і вы будзеце гудзець трэці сігнал, і выступаць табары, размешчаныя каля мора, і вы будзеце гудзець чацвёрты сігнал, і выступаць табары, размешчаныя на поўначы, сігналам будуць гудзець пры іх выступленні. І калі вы збярэце сход, затрубіце ў трубу, а не знакам. І сыны Аарона, жрацы, затрубяць у трубы, і будзе гэта вам вечным законам для пакаленняў вашых. Калі ж вы выйдзеце на вайну ў вашай зямлі супраць праціўнікаў, якія супрацьстаяць вам, і затрубіце ў трубы, то будзеце ўспомненыя перад Госпадам і будзеце выратаваныя ад вашых ворагаў. І ў дні радасці вашай, і ў святых вашых, і ў новамесяццях вашых затрубіце трубамі на цэласпапеннях і на ахвярах выратавання вашых, і будзе вам успамін перад Богам вашым, я Гасподзь, Бог ваш.

І здарылася ў другім годзе, у другім месяцы, у дваццаты дзень месяца, узышла воблака ад намёта сведчання. І выправіліся сыны Ізраіля з правіянтамі сваімі ў пустыні Сінай, і спынілася воблака ў пустыні Фаран. І яны выправіліся першымі паводле голасу Госпада праз Майсея.

І выправіліся парадак лагера сыноў Юды першымі з сілай іх, і над сілай іх Наасон, сын Амінадаба. І на чале войска племені сыноў Ісахара — Натанаіл, сын Согара. І над сілай

племені сыноў Завулона — Эліяб, сын Хэлона. І яны разбяручь намёт, і выступаць сыны Гедсона і сыны Мерары, нясучыя намёт.

І яны ўзнялі парадак табара Рувіна з сілаю іхняю, і над сілаю іхняю Елісур, сын Седыюра. І над войскам племені сыноў Сімеона — Саламііл, сын Сурысадаі. І над сілай племені сыноў Гада — Эліасаф, сын Рагуіла. І выправяцца сыны Каата, нясучы святыя рэчы, і паставяць намёт, пакуль яны прыбудуць. І выступаць парадак табара Ефрэма з сілаю іхняю, і над сілаю іхняю — Елісама, сын Аміуда.

І над сілай племені сыноў Манасіі — Гамалііл, сын Фадасура. І над войскам племені сыноў Веніяміна — Авідан, сын Гедэоні. І выступаць парадкам лагер сыноў Дана, апошнія з усіх лагераў, з сілай іх, і над сілай іх Ахіэзер, сын Амісадая. І над сілай племені сыноў Асіра — Фагіел, сын Эхрана. І над войскам племені сыноў Нефталі — Ахірэ, сын Аінана. Гэтыя войскі сыноў Ізраіля, і яны выправіліся са сваёй сілай.

І сказаў Майсей Абабу, сыну Рагуіла Мадыяніцяніна, свайку Майсея: Мы адыходзім у месца, якое Гасподзь сказаў: Гэта дам вам. Ідзі з намі, і мы зробім табе добра, таму што Гасподзь гаварыў добрае пра Ізраіль. І сказаў ён яму: Не пайду, але ў зямлю маю і да пакалення майго. І сказаў: Не пакідай нас, бо ты быў з намі ў пустыні, і будзеш сярод нас старэйшынам. І будзе так: калі пойдзеш з намі, дык будзе,

што тыя добрыя рэчы, якія Госпад зробіць нам, і табе добра зробім.

І яны выправіліся з гары Госпада ў шлях трох дзён, і каўчэг завету Госпада ішоў наперадзе іх шлях трох дзён, каб высматрыць для іх адпачынак. І здарылася, калі выдалялі каўчэг, і сказаў Майсей: прачніся, Госпадзе, і хай будуць расселены ворагі твае, хай уцякуць усе, хто ненавідзіць цябе. І ў спакоі сказаў: Вяртайся, Госпадзе, да тысяч і дзесяткаў тысяч у Ізраілі. І воблака стала засяняць іх удзень, калі яны выходзілі з табара.

11

І народ наракаў на злое перад Госпадам, і Госпад пачуў, і разгневаўся гневамі, і запалілася ў іх агонь ад Госпада, і паглынуў нейкую частку лагера. І народ крычаў да Майсея, і Майсей маліўся да Госпада, і агонь спыніўся. І было названа імя таго месца Пажар, таму што было запалена ў іх ад Госпада. І змешаны люд, які быў сярод іх, распаліўся жаданнем, і сядзеўшы плакалі таксама сыны Ізраіля, і сказалі: хто нас накорміць мясам? Мы ўспамінаем рыбу, якую мы елі ў Егіпце дарма, і агуркі, і дыні, і парэй, і цыбулю, і часнок. Цяпер жа душа наша зусім высахла, нічога, акрамя манны, не бачаць нашы вочы. А мана была як насенне карыяндра, і выгляд яе быў як выгляд крышталю. І народ праходзіў, і збіралі, і малолі гэта ў

млыне, і цёрлі ў ступе, і варылі гэта ў гаршку, і рабілі з гэтага пірагі, і быў густ гэтага як густ пірага з алею. І калі раса сыходзіла на лагер ноччу, сыходзіла манна на ёй.

І пачуў Майсей, як яны плакалі паводле родаў сваіх, кожны пры дзвярах свайго дома, і разгневаўся Гасподзь вельмі моцна, і перад Майсеем гэта было злое. І сказаў Майсей да Госпада: чаму Ты пакрыўдзіў слугу Твайго, і чаму не знайшоў я міласці перад Табою, каб пакласці парыў народа гэтага на мяне? Ці не я ў юне зачаў увесь народ гэты, ці не я нарадзіў іх? Чаму ж ты кажаш мне: вазьмі яго ў юна тваё, як кормілец носіць немаўля, у зямлю, якую ты паклялася бацькам іхнім? Адкуль мне ўзяць мяса, каб даць усяму гэтаму народу? Бо яны плачуць да мяне, кажучы: дай нам мяса, каб мы елі. Не здолею я адзін несці гэты народ, бо гэта слова занадта цяжкае для мяне. Калі ж ты так робіш са мной, дык забі мяне адразу, калі я знайшоў міласць у цябе, каб не бачыць мне маіх пакут.

І сказаў Гасподзь да Майсея: сабяры мне семдзесят мужоў ад старэйшын Ізраіля, якіх сам ты ведаеш, што гэтыя ёсць старэйшыны народа і пісары падобна, і прывядзеш іх да намёта сведчання, і стануць там з табою. І зыйду я, і буду гаварыць там з табою, і адыму ад духа, які на табе, і пакладу на іх, і будуць дапамагаць табе з парывам народа, і не панясеш ты сам адзін. І народу скажаш: асвятціце сябе на заўтра, і будзеце есці мяса, таму што плакалі перад Госпадам, кажучы: хто нас накарміць мясам? бо добра нам

было ў Егіпце, і дасць Госпад вам есці мяса, і будзеце есці мяса. Не адзін дзень будзеце есці, не два, не пяць дзён, не дзесяць дзён, не дваццаць дзён, Да месяца дзён вы будзеце есці, пока не выйдзе з насоў ваших, і будзе вам у нудату, таму што вы не паслухаліся Госпада, які ёсць сярод вас, і вы плакалі перад Ім, кажучы: навошта нам было выходзіць з Егіпта? І сказаў Майсей: шэсцьсот тысячаў пешых воінаў народ, сярод якіх я знаходжуся, і ты сказаў: мяса дам ім есці, і будуць есці цэлы месяц, Ці не авечкі і валы будуць забітыя для іх, і гэтага ім дастаткова? Ці ўся рыба мора будзе сабрана для іх, і гэтага ім дастаткова? І сказаў Гасподзь да Майсея: ці не дастаткуе рука Гасподня? Ужо пазнаеш, ці спасцігне цябе слова маё, ці не.

І выйшаў Майсей, і гаварыў да народа словы Госпада, і сабраў семдзсят мужоў ад старэйшын народа, і паставіў ён іх вакол намета. І зышоў Гасподзь у воблаку, і гаварыў да яго, і ўзяў ад духа, які быў на ім, і паклаў на семдзсят мужоў-старэйшын. Калі ж спачыў дух на іх, яны прарочылі, і больш не працягвалі. І засталіся два мужы ў табары, імя аднаму Элдад, а імя другому — Мадад, і спачыў на іх дух. Гэтыя былі сярод запісаных, але не прыйшлі да намета і прарочылі ў табары. І падбегшы, юнак паведаміў Майсею і сказаў: Элдад і Мадад прарочаць у лагеры. І адказаўшы, Ісус, сын Навы, які стаяў каля Майсея, абраны, сказаў: Пане Майсей, спыні іх. І сказаў Майсей яму: Ці не заздрасціш ты мне? О, каб усе людзі Госпада сталі прарокамі, калі б Госпад даў дух Свой на іх! І адышоў Майсей у лагер, ён і

старэйшыны Ізраіля.

І дух выйшаў ад Госпада, і прынёс перапёлак ад мора, і паклаў на лагер шлях дня адсюль і шлях дня адсюль, вакол лагера, як два локці ад зямлі. І паўстаў народ і збіраў увесь дзень, і ўсю ноч, і ўвесь наступны дзень, і сабралі перапёлак; той, хто сабраў мала, сабраў дзесяць мер, і разлажылі іх для сябе вакол табара. Мясa яшчэ было ў іх зубах, перш чым знікнуць, і Гасподзь разгневаўся на народ, і ўдарыў Гасподзь народ вельмі вялікім ударам. І было названа імя таго месца Магілы Жадання, таму што там пахавалі народ, які жадаў. Ад Магіл Пажаданняў народ выправіўся ў Асірот, і быў народ у Асіроце.

12

І гаварыла Марыям і Аарон супраць Майсея з-за эфіопкі, якую ўзяў Майсей, таму што ён узяў жанчыну-эфіопку. І сказалі: Хіба толькі з Майсеем адным гаварыў Гасподзь? Хіба не гаварыў Він і з намі? І пачуў гэта Гасподзь. І чалавек Майсей быў вельмі пакорны сярод усіх людзей, якія жылі на зямлі. І Гасподзь неадкладна сказаў Майсею, і Аарону, і Марыям: Выйдзіце вы ўтраіх у намёт сведчання. І выйшлі яны ўтраіх у намёт сведчання, і сышоў Госпад у слупе воблака, і стаў каля дзвярэй намёта сведчання, і былі паклікныя Аарон і Марыям, і выйшлі абодва. І сказаў да іх: слухайце словы мае, калі становіцца прарок ваш Госпаду, у

бачанні яму пазнаюся, і ў сне буду гаварыць яму. Не так слуга мой Майсей, ён верны ва ўсім доме маім. Рот у рот буду гаварыць з ім, у форме, а не праз загадкі, і ён бачыў славу Госпада, і чаму вы не баяліся гаварыць супраць слугі майго Майсея? І гнеў Госпада абрынуўся на іх, і Ён адышоў. І воблака адышла ад намёта, і вось Марыям была пракажоная, як снег, і паглядзеў Аарон на Марыям, і вось яна пракажоная. І сказаў Аарон да Мойсея: Прашу, пане, не прыпісвай нам грэх, таму што мы дзейнічалі па невуцтве, бо мы зграшылі. Няхай не становіцца роўным смерці, як выкідыш, што выходзіць з юна маці і паядае палову яе плоці. І заклікаў Майсей да Госпада, кажучы: Божа, маю Цябе, вылечы яе. І сказаў Гасподзь да Майсея: калі бацька яе, плюючы, плюнуў у твар яе, ці не будзе яна пасаромлена сем дзён? Няхай будзе адлучана сем дзён звонку лагера, і пасля гэтага ўвойдзе.

І была адлучана Марыям вонкі табара на сем дзён, і народ не выправіўся, пакуль не была ачышчана Марыям.

І пасля гэтага народ выправіўся з Асэрата, і яны разбілі лагер у пустыні Фаран.

13

І Гасподзь гаварыў да Майсея, кажучы: Пашлі сабе мужоў, і хай яны вывадаюць зямлю Хананэяў, якую я даю сынам

Ізраіля ў валоданне; мужа аднаго паводле племені, паводле родаў бацькоў іхніх пашлеш іх, усіх правадыра з іх.

І выслаў іх Майсей з пустыні Фаран паводле голасу Госпада, усе гэтыя мужы былі правадырамі сыноў Ізраіля. І гэта імёны іх з племені Рувіма: Самуіл, сын Закхура. З племені Сымеона, Сафат, сын Суры. З племені Юды — Халеб, сын Іефоніі. З племені Ісахар, Ігал, сын Іосіфа. Племені Эфраіма, Асія, сын Нава. Племені Веніяміна, Фалці, сын Рафу. З племені Забулона — Гудыіл, сын Судзі. З племені Іосіфа, сыноў Манасіі, Гадзі, сын Сусі. З племені Дана — Аміел, сын Гамалі. З племені Асір — Сатур, сын Міхаіла. З племені Нафталі — Набі, сын Сабі. Ад племені Гада — Гудыіл, сын Макхі. Гэта імёны мужчын, якіх паслаў Майсей выведаць зямлю, і назваў Майсей Авсія, сына Наўя, Ісусам.

І паслаў іх Майсей высведаць зямлю Ханаан і сказаў да іх: Ідзіце гэтай пустыняй, і пойдзеце на гару. І вы ўбачыце зямлю, хто ёсць, і народ, які жыве на ёй, ці моцны ён ці слабы, ці малалікія яны ці шматлікія. І якая зямля, на якой гэтыя жывуць, ці добрая яна ці дрэнная, і якія гарады, у якіх гэтыя жывуць, ці ва ўмацаваных ці ў неўмацаваных. І якая зямля — тлустая ці слабая, ці ёсць на ёй дрэвы, ці не, і вытрываўшы, возьмеце ад пладоў зямлі. А дні былі дні вясны, папярэднікі вінаграду.

І падняўшыся, яны выведалі зямлю ад пустыні Сін да Рэхоба пры ўваходзе ў Хамат. І яны падняліся праз пустыню

і дайшлі да Хеўрона, і там жылі Ахіман, і Сэсі, і Тэламі, нашчадкі Энаха, а Хеўрон быў пабудаваны сем гадоў раней за Таніс у Егіпце. І прыйшлі яны да даліны грона, і выведалі яе, і адсеклі адтуль галіну і грона вінаграду адзін на ёй, і ўзнялі яго на жэрдках, і ад гранатаў, і ад фіг. І тое месца яны назвалі Даліна грона з-за грона, якое адсеклі адтуль сыны Ізраіля. І яны вярнуліся адтуль, даследаваўшы зямлю, пасля сарака дзён.

І пайшоўшы, яны прыйшлі да Майсея і Аарона і да ўсяго сходу сыноў Ізраіля ў пустыню Фаран, у Кадэш, і адказалі ім слова і ўсяму сходу, і паказалі плод зямлі. І казалі яму, і казалі: Прыйшлі мы ў зямлю, у якую ты паслаў нас, зямлю, што цячэ малаком і мёдам, і гэта плод яе. Але народ, які жыў там, смелы, і гарады ўмацаваныя, абнесеныя сценамі, вельмі вялікія, і пакаленне Энака мы бачылі там. І Амалік жыў у зямлі на поўдні, а хетэй, хівей, евусей і амарэй живуць у гарыстай мясцовасці, а хананей жыў каля мора і каля ракі Іардан. І сцішыў Халеб народ да Майсея і сказаў яму: Не, але ўзышоўшы, узыдзем і ўспадкуем яе, бо магутныя, зможам супраць іх. І людзі, якія ўзышлі разам з ім, казалі: Мы не ўзыходзім, таму што не здольныя ўзысці да народа, бо ён мацнейшы за нас. І яны вынеслі жах зямлі, якую яны вышпівалі, да сыноў Ізраіля, кажучы: зямля, якую мы прайшлі, каб вышпівачь яе, — зямля, якая пажырае жыхароў на ёй, і ўвесь народ, якога мы бачылі ў ёй, — мужы вялікага росту. І там мы бачылі велікаў, і мы былі перад імі як саранча, але і так мы былі перад імі.

14

І ўзяўшы ўся сходка, падала голас, і плакаў народ усю тую ночу. І нарыкалі на Мойсея і Аарона ўсе сыны Ізраіля, і сказала ім уся супольнасць, Каб мы памерлі ў зямлі Егіпецкай, ці ў гэтай пустыні, калі мы памерлі, і навошта Гасподзь уводзіць нас у гэтую зямлю, каб упасці ў вайне? Жонкі нашы і дзеці будуць аддадзены на рабаванне, цяпер жа лепш нам вярнуцца ў Егіпет. І сказалі адзін аднаму: давайце паставім правадыра і вернемся ў Егіпет. І ўпалі Майсей і Аарон на твар перад усімходам сыноў Ізраіля.

Ёшуа ж, сын Нава, і Халеб, сын Ефоніі, з тых, хто выведаў зямлю, разадралі свае вопраткі, І сказалі да ўсёй супольнасці сыноў Ізраіля, кажучы: зямля, якую мы даследавалі, вельмі-вельмі добрая. Калі Гасподзь выбірае нас, Ён прывядзе нас у гэтую зямлю і дасць яе нам, зямлю, якая цячэ малаком і мёдам. Але не становіцеся паўстанцамі супраць Госпада, а вы не бойцеся народу гэтай зямлі, бо яны будуць ежай для вас, адступіў бо час ад іх, а Госпад з намі, не бойцеся іх.

І ўся сходка сказала забіць іх камянямі, і слава Госпада з'явілася ў воблаку над намётам сведчання ўсім сынам Ізраіля. І сказаў Госпад да Майсея: да якога часу народ гэты правакуе мяне? І да якога часу яны не давяраюць мне пры ўсіх знаках, якія Я зрабіў сярод іх? Я ўдару іх смерцю і

знішчу іх, і зраблю цябе і дом бацькі твайго вялікім народам, і шмат большым, чым гэты. І сказаў Мойсей да Госпада: і пачуе Егіпет, што Ты вывеў сілаю Тваёю народ гэты з іх. Але і ўсе тыя, хто жыве на гэтай зямлі, пачулі, што Ты ёсць Госпад сярод гэтага народа, які вачыма ў вочы бачыцца, Госпадзе, і воблака Твая стаіць над імі, і ў слупе воблака Ты ідзеш наперадзе іх удзень, і ў слупе агню ўначы. І ты знішчыш народ гэты як аднаго чалавека, і скажуць народы, якія пачулі імя тваё, кажучы, 3-за таго, што Госпад не быў здольны ввесці гэты народ у зямлю, якую Ён паклаўся ім, Ён паклаў іх нізка ў пустыні. І цяпер няхай узвялічыцца сіла Твая, Госпадзе, як Ты сказаў, кажучы, Госпад цяраплівы і шчодры ў міласэрдзі, і праўдзівы, забірае беззаконні, і несправядлівасці, і грахі, і ачышчэннем не ачысціць вінаватага, аддае грахі бацькоў на дзяцей да трэцяга і чацвёртага пакалення. Дараваць грэх народу гэтаму паводле вялікай міласці тваёй, як міласэрны быў да іх ад Егіпта да цяпер.

І сказаў Гасподзь да Майсея: Міласэрдны да іх я паводле слова твайго. Але жыву я, і жыве імя маё, і слава Госпада напоўніць усю зямлю. Таму што ўсе мужчыны, якія бачылі славу маю і знакі, якія я зрабіў у Егіпце і ў пустыні, выпрабавалі мяне гэта дзесяты раз і не слухалі голасу майго, Сапраўды не ўбачаць яны зямлю, якую я прысягнуў бацькам іхнім, але дзеці іхнія, якія ёсць са мною тут, колькі не ведаюць добрага ані злага, усякі малодшы недасведчаны, — гэтым дам я зямлю; усе ж тыя, хто

раздражніў мяне, не ўбачаць яе. А але слуга мой Халеб, таму што дух іншы ў ім, і следаваў мне, увяду яго ў зямлю, у якую ўвайшоў там, і насенне яго успадкуе яе. А Амалік і хананеянін жывуць у даліне, заўтра павярніцеся і адыдзіце ў пустыню, шляхам Чырвонага мора.

І сказаў Гасподзь да Майсея і Аарона, кажучы, Да якога часу гэтая ліхая супольнасць? Тое, што яны самі нарэкаюць перад мною, гэтае нарэканне сыноў Ізраіля, якое яны нарэкалі адносна вас, я пачуў. Сказаў ім: жыву я, кажа Гасподзь, сапраўды, як вы гаварылі ў вушы мае, так і зраблю вам. У гэтай пустыні ўпадуць целы вашыя, і ўсё пералічэнне ваше, і ўсе палічаныя з вас ад дваццаці гадоў і вышэй, усе, хто нарэкаў на мяне. Калі вы ўвойдзеце ў зямлю, на якую я працягнуў руку маю, каб пасяліць вас на ёй, але толькі Халеб, сын Ефоннэ, і Ісус, сын Наўя. І дзяцей, пра якіх вы казалі, што яны стануць здабычай, Я ўведу ў зямлю, і яны ўспадкуюць зямлю, ад якой вы адступіліся. І вашы целыападуць у гэтай пустыні. А сыны вашы будуць блукаць у пустыні сорок гадоў і панясуць распусту вашу, пакуль не будуць знішчаны целы вашы ў пустыні. Паводле ліку дзён, колькі вы высочвалі зямлю, сорок дзён, дзень за год, вы панясеце грахі вашы сорок гадоў, і вы пазнаеце гнеў лютасці маёй. Я, Гасподзь, гаварыў: сапраўды так зраблю гэтай злой супольнасці, якая сабралася супраць Мяне, — у гэтай пустыні яны будуць знішчаны і там памруць.

І людзі, якіх паслаў Майсей высведаць зямлю, і прыбыўшы,

нарэкалі на яе перад сходам, каб вынесці злыя словы пра зямлю, і памерлі тыя людзі, якія гаварылі зло пра зямлю, ад пошасці перад Госпадам. І Ісус, син Наву, і Халеб, син Іефоннэ, выжылі з тых людзей, якія хадзілі высведзіць зямлю. І Майсей гаварыў гэтыя словы да ўсіх сыноў Ізраіля, і народ вельмі жалаваў.

І ўстаўшы рана ўранку, яны ўзышлі на вяршыню гары, кажучы: вось, мы ўзыходзім на месца, якое сказаў Гасподзь, бо мы згрэшылі. І сказаў Майсей: Чаму вы парушаеце слова Госпада? Гэта не будзе спрыяльным для вас. Не ідзіце ўгару, бо Госпад не з вамі, і вы ўпадзеце перад тварам вашых ворагаў. Таму што Амалік і Хананей там перад вамі, і вы ўпадзеце ад мяча, бо вы адварнуліся, не слухаючыся Госпада, і не будзе Госпад з вамі. І прымусіўшы, яны ўзышлі на вяршыню гары, а каўчэг завета Госпада і Майсей не былі зрушаны з лагера. І спусціўся Амалік і Хананей, які жыў у той гары, і павярнулі іх, і парубалі іх да Харма, і павярнуліся ў лагер.

15

І сказаў Гасподзь да Майсея, кажучы: Скажы сынам Ізраіля, І скажаш да іх: калі ўвойдзеце ў зямлю жыцця вашага, якую я даю вам, І зробіш цэласпаўненні Госпаду — цэласпаўненне ці ахвяру, каб узвясцічыць абяцанне, ці паводле добраахвотнага, ці ў святах вашых, каб зрабіць пах

духмянасці Госпаду, калі ж ад валоў ці ад авечак. І прынясе той, хто прыносіць дар свой Госпаду, ахвяру тонкай мукі — дзесятую частку эфы, змешанай з алеем у чвэрці гіна. І віно ў ліванне — чацвёртую частку гіна вы зробіце на цэласпаленні або на ахвяры. Ягняці аднаму зробіш столькі — прынашэнне, пах духмянасці Госпаду. І да барану, калі зробіце яго ў цэласпаленне або ў ахвяру, зробіш ахвяру з тонкай мукі — дзве дзесятыя, змешаныя ў алеі, трэцяя гіна, І віно ў ліванне, трэцюю частку гіна, прынясеце ў духмяны пах Госпаду.

Калі ж вы зробіце з быкоў цэласпаленне ці ахвяру, каб выканаць абяцанне, ці дзякаўную ахвяру Госпаду, І ён прынясе на цяляці ахвяру тонкай мукі — тры дзесятыя, змешаныя ў алеі, палову гіна. І віно ў ахвяраванне — палову гіна, прынашэнне пахам духмянасці Госпаду.

Так ты зробіш аднаму цяляці, ці аднаму барану, ці аднаму ягняці з авечак ці з коз, Паводле ліку тых, што калі вы зробіце, так вы зробіце кожнаму, паводле ліку іх.

Кожны тубылец зробіць так, каб прынесці такія ахвяраванні ў пах духмянасці Госпаду. Калі ж прышлец дададзены да вас у вашай зямлі, ці хто б ні стаў сярод вас у вашых пакаленнях, і прынясе ахвяраванне з пахам духмянасці Госпаду, дак як зробіце вы, так зробіць і супольнасць Госпаду.

Адзін закон будзе для вас і для прышэльцаў, якія жывуць сярод вас, закон вечны для вашых пакаленняў; як вы, так і прышэлец будзе перад Госпадам. Закон адзін будзе, і права адно будзе вам і чужынцу, які пражывае ў вас.

І Гасподзь гаварыў да Майсея, кажучы, Гавары да сынаў Ізраіля і скажы ім: калі вы ўваходзіце ў зямлю, у якую я ўвожу вас туды, І будзе, калі будзеце есці вы ад хлебаў зямлі, адлучыце прынашэнне-аддзяленне Госпаду, першыя пладоў цеста вашага. Хлеб вы адлучыце як прынашэнне, як прынашэнне ад гумна, так адлучыце яго, Першыя плады цеста вашага дасце Госпаду як прынашэнне ў пакаленнях вашых.

Калі ж вы парушыце і не выканаеце ўсіх гэтых заповедзяў, якія Гасподзь гаварыў Майсею, як загадаў Гасподзь вам праз руку Майсея, ад таго дня, калі загадаў Гасподзь вам, і далей у пакаленнях вашых, І будзе, калі з вачэй грамады здарыцца ненаўмысна, і зробіць уся грамада цяля аднаго з валоў бездакорнага ў цэласпаленне ў пах духмянасці Госпаду, і ахвяру гэтага і ліванне яго паводле парадку, і казла з коз аднаго аб грахе. І зробіць ачышчэнне свяшчэннік за ўвесь сход сыноў Ізраіля, і будзе даравана ім, таму што гэта непаўмыснае, і яны прынеслі свой дар, ахвяру Госпаду за свой грэх перад Госпадам, за свае непаўмысныя правіны. І будзе прабачана ўсёй супольнасці сыноў Ізраіля і прышэльцу, які пражывае сярод вас, бо ўсяму народу нянаўмысна.

Калі адна душа зграшыць ненаўмысна, прынясе аднагадовую казу за грэх. І зробіць ачышчэнне свяшчэннік за душу, якая згрэшыла ненаўмысна і згрэшыла ненаўмысна перад Госпадам, каб зрабіць ачышчэнне за яго. Для тубыльца сярод сыноў Ізраіля і для прышэльца, які пражывае сярод іх, будзе адзін закон для іх, калі хто зробіць нешта нянаўмысна.

І душа, якая дзейнічае рукою пыхі ад тубыльцаў ці ад прышэльцаў, Бога гэты правакуе, будзе знішчана душа тая з народу яе, Таму што слова Госпада зневажыў і заповедзі Яго парушыў, знішчана будзе душа тая, грэх яе ў ёй.

І былі сыны Ізраіля ў пустыні, і знайшлі чалавека, які збіраў дровы ў дзень суботы. І прывялі яго тыя, хто знайшоў збіраючага дровы ў дзень субот, да Майсея і Аарона, і да ўсяго сходу сыноў Ізраіля. І адклалі яго ў варту, бо не вырашылі, што зрабіць з ім. І гаварыў Госпад да Майсея, кажучы: смерцю няхай будзе забіты чалавек, пабіце яго камянямі ўся супольнасць. І вывела яго ўся сходка за табор, і забіла камянямі яго ўся сходка за табором, як загадаў Госпад Майсею.

І сказаў Госпад да Майсея, кажучы, Гавары да сыноў Ізраіля і скажаш да іх, і няхай зробяць сабе бахрому на крылах адзення свайго ў пакаленнях сваіх, і пакладзеце на бахрому крылаў нітку сінюю. І будзе вам у тых бахрамах, і ўбачыце іх, і ўспомніце ўсе заповедзі Госпада, і выканаеце іх, і не

будзеце адхілены за вашымі думкамі і вашымі вачыма, якімі вы распуснічаеце за імі, каб успомнілі і выканалі ўсе мае заповедзі, і будзеце святыя Богу вашаму. Я Гасподзь, Бог ваш, які вывеў вас з зямлі Егіпта, каб быць вашым Богам, Я Гасподзь, Бог ваш.

16

І гаварыў Карэй, сын Ісаара, сына Каата, сына Леві, і Датан, і Абейрон, сыны Эліяба, і Аўн, сын Фалета, сына Рувіма, І паўсталі перад Майсеем, і мужы з сыноў Ізраіля —
пяцьдзесят і дзвесце, правадыры сходу, скліканыя рады, і мужы імяніты. Сабраліся супраць Майсея і Аарона, і сказалі: Хай мае вам, таму што ўся супольнасць, усе святыя, і ў іх Гасподзь, і чаму ўзвышаецца супраць супольнасці Госпада? І пачуўшы гэта, Майсей упаў тварам. І гаварыў да Корэ і да ўсяго яго зборы, кажучы: наведаў і ведаў Бог тых, якія ёсць яго, і тых святых, і прыблізіў да сябе, і каго выбраў сабе, прыблізіў да сябе. Гэта зрабіце: вазьміце сабе кадзільніцы, Карэй і ўся супольнасць яго, І пакладзіце на іх агонь, і пакладзіце на іх фіміям перад Госпадам заўтра, і будзе муж, якога выбраў Госпад, гэты святы. Хай будзе дастаткова вам, сыны Левія. І сказаў Майсей да Карэя: Паслухайце мяне, сыны Леві. Ці не малае гэта для вас, што Бог Ізраіля аддзяліў вас з сходу Ізраіля і прыблізіў вас да Сябе, каб служыць службы скініі Госпада і стаяць перад скініяй, каб служыць ім? І прывёў да сябе цябе і ўсіх братоў

тваіх, сыноў Леві, разам з табою, а вы яшчэ шукаеце і
свяшчэннікаў? Такім чынам ты і ўвесь сход твой сабраны
да Бога, а Аарон — хто ён ёсць, што вы нарэкаеце на яго?

І паслаў Майсей клікаці Датана і Абірона, сыноў Эліяба, і
яны сказалі: Не ідзём мы ўгару. Ці не малае гэта, што ты
прывёў нас у зямлю, якая цячэ малаком і мёдам, каб забіць
нас у пустыні, і што ты пануеш над намі? Правіцель калі, і
ты ў зямлю, цякучую малаком і мёдам, увёў нас, і даў нам
надзел поля і вінаградніках? Вочы тых людзей бы
выкалупаў? Не падымаемся. І засмуціўся Майсей вельмі, і
сказаў да Госпада: не зважай на ахвяру іхнюю, не ўзяў я
нічога пажаданага ад іх, ні нікога з іх не скрыўдзіў. І сказаў
Майсей да Карэя: Асвяці сход твой, і станьце гатовыя перад
Госпадам — ты, і Аарон, і яны — заўтра. І возьміце кожны
сваю кадзільніцу, і пакладзеце на іх фіміям, і прынясеце
перад Госпадам кожны сваю кадзільніцу, пяцьдзсят і
дзвесце кадзільніц, і ты, і Аарон, кожны сваю кадзільніцу.

І ўзяў кожны сваю кадзільніцу, і паклалі на іх агонь, і
паклалі на іх фіміям, і сталі каля дзвярэй намёта сведчання
Майсей і Аарон. І сабраў на іх Карэй усю сваю супольнасць
каля дзвярэй намёта сведчання, і з'явілася слава Госпада
ўсёй супольнасці. І гаварыў Госпад да Майсея і Аарона,
кажучы, Аددзяліцеся з сярэдзіны гэтай супольнасці, і Я
спажыву іх адразу. І яны ўпалі на твар свой і сказалі: Божа,
Божа духаў і ўсякай плоці, калі адзін чалавек згрэшыў, ці
павінен гнеў Госпада абрынуцца на ўсю супольнасць? І

Гасподзь гаварыў да Майсея, кажучы, Гавары да сходу, кажучы: адыдзіце вакол ад сходу Карэя.

І ўстаў Майсей, і пайшоў да Датана і Абірона, і пайшлі разам з ім усе старэйшыны Ізраіля. І гаварыў да сходу, кажучы: аддзяліцеся ад намётаў гэтых жорсткіх людзей і не дакранайцеся да ўсяго, што ёсць у іх, каб не загінуць разам з імі ва ўсім іхнім грасе. І адышлі ад намёта Карэя навокал, і Датан і Абірон выйшлі і стаялі каля дзвярэй сваіх намётаў, і жонкі іхнія, і дзеці іхнія, і багаж іхні.

І сказаў Майсей: па гэтым пазнаеце, што Гасподзь паслаў мяне зрабіць усе гэтыя дзеі, а не ад сябе самога. Калі гэтыя памруць паводле смерці ўсіх людзей, калі і агляд іх будзе паводле агляду ўсіх людзей, то не Гасподзь паслаў мяне. Але або ў бачанні пакажа Гасподзь, і адкрыўшы зямля рот свой, паглыне іх, і дамы іхнія, і намёты іхнія, і ўсё, колькі ёсць у іх, і сыдуць жывыя ў пекла, і пазнаеце, што распальвалі Госпада людзі гэтыя.

Як толькі ён спыніў гаварыць усе гэтыя словы, разарвалася зямля пад імі. І адчынілася зямля, і паглынула іх, і дамы іхнія, і ўсіх людзей, якія былі з Карэ, і жывёлу іхнюю. І пайшлі ўніз яны, і ўсё, што было ў іх, жывымі ў Гадэс, і пакрыла іх зямля, і загінулі яны з сярэдзіны сходу. І ўвесь Ізраіль, які быў вакол іх, уцёк ад голасу іх, бо казалі: каб не паглынула нас зямля. І агонь выйшаў ад Госпада і пажраў тых дзвесце пяцьдэсят мужоў, якія прыносілі кадзіла.

І сказаў Гасподзь да Майсея, І да Элеазара, сына Аарона, свяшчэнніка, вазьміце бронзавыя кадзільніцы з сярэдзіны спаленых, і гэты чужы агонь рассейце там, таму што асвяцілі кадзільніцы гэтых грэшнікаў у душах іх, І зрабі з іх біты пласціны пакрыццём для ахвярніка, таму што яны былі прынесены перад Госпадам і былі асвечаны, і сталі знакам для сыноў Ізраіля. І ўзяў Элеазар, сын Аарона жрэца, бронзавыя кадзільніцы, якія прынеслі спаленыя, і зрабілі з іх пакрыццё для алтара, Памятнік сынам Ізраіля, каб не падыходзіў ніхто з чужаземцаў, хто не зяўляецца з насення Аарона, класці фіміям перад Госпадам, і каб не было як з Карэем і яго сходам, як гаварыў Гасподзь праз Майсея яму.

І нарэкалі сыны Ізраіля наступнага дня на Майсея і Аарона, кажучы: Вы забілі народ Госпада. І здарылася, калі сход збіраўся супраць Майсея і Аарона, і яны кінуліся да намёта сведчання, і воблака накрыла яго, і зявілася слава Госпада. І ўвайшлі Майсей і Аарон перад скініяй сведчання. І гаварыў Госпад да Майсея і Аарона, кажучы, Адыдзіце з сярэдзіны гэтай супольнасці, і я знішчу іх адразу, і яны ўпалі на твар свой. І сказаў Майсей да Аарона: Вазьмі кадзільніцу і пакладзі на яе агонь ад ахвярніка, і ўскладзі на яе фіміям, і панясі хутка ў табар, і ачысці іх, бо выйшаў гнеў ад аблічча Госпада, пачаў нішчыць народ. І ўзяў Аарон, якраз як гаварыў яму Майсей, і пабег у сход, і ўжо пачалася пошасць

у народзе, і ўсклаў дымленне, і ачысціў народ. І стаў паміж памерлых і жывых, і спынілася пошасць. І сталі памерлыя ў пагібелі чатырнаццаць тысяч і сямсот, акрамя памерлых з-за Карэя. І вярнуўся Аарон да Майсея на дзверы намёта сведчання, і спынілася пошасць.

І Гасподзь гаварыў да Майсея, кажучы, Гавары да сыноў Ізраіля і вазьмі ад іх жазло, жазло паводле родаў бацькоў, ад усіх правіцеляў іх, паводле родаў бацькоў іх, дванаццаць жазлоў, і імя кожнага з іх напішы на жазле. І імя Аарона напішы на жазле Левія, бо ёсць адно жазло паводле племені дома бацькоў іхніх, яны дадуць. І пакладзеш іх у намёце сведчання, насупраць сведчання, дзе Я адкрыюся табе. І будзе так: чалавек, якога я выбяру, яго жазло прарасце, і я выдаю ад сябе нараканне сыноў Ізраіля, якімі яны наракаюць на вас.

І гаварыў Майсей да сыноў Ізраіля, і далі яму ўсе правіцелі іхнія жазло — кожнаму правіцелю па жазле, паводле дамоў бацькоў іхніх, дванаццаць жазлоў, і жазло Аарона было паміж жазлоў іхніх. І паклаў Майсей жазлы перад Госпадам у намёце сведчання. І здарылася на наступны дзень, і ўвайшлі Майсей і Аарон у намёт сведчання, і вось прарасло жазло Аарона для дома Левія, і выпусціла парастак, і расквітнела кветкамі, і прынесла арэхі. І вынес Майсей усе жазлы ад аблічча Госпада да ўсіх сыноў Ізраіля, і яны ўбачылі, і ўзяў кожны жазло сваё.

І сказаў Госпад да Майсея: адклаў жазло Аарона перад сведчаньнямі на захаванне, як знак сынам непаслухмяных, і хай спыніцца нараканне іхняе ад мяне, і яны не памруць. І зрабілі Майсей і Аарон, як загадаў Гасподзь Майсею, так яны зрабілі. І сказалі сыны Ізраіля да Майсея, кажучы: Вось мы паглынутыя, мы загінулі, мы знішчаныя. Кожны, хто дакранаецца да скініі Госпада, памірае, ці да канца памрэм мы?

18

І сказаў Гасподзь да Аарона, кажучы: ты і сыны твае, і дом бацькі твайго возьмеце грахі святых, і ты і сыны твае возьмеце грахі сьвятарства вашага. І братоў тваіх, племя Леві, народ бацькі твайго, прывядзі да сябе, і хай далучацца яны да цябе, і хай служаць табе, і ты, і сыны твае з табою перад намётам сведчання. І яны будуць захоўваць варты твае і варты намёта. Толькі да святых пасудзін і да ахвярніка яны не будуць набліжацца, і не памруць ні яны, ні вы. І яны будуць далучаны да цябе і будуць трымаць варту намёта сведчання паводле ўсіх служэнняў намёта, і чужынец не прыблізіцца да цябе. І вы будзеце трымаць варту святых рэчаў і варту ахвярніка, і не будзе гневу ў сынах Ізраіля. І я ўзяў братоў ваших, Левітаў, з сярэдзіны сыноў Ізраіля — дар, дадзены Госпаду, каб яны служылі ў намёце сведчання. І ты, і сыны твае з табою будзеце захоўваць сьвятарства вашае паводле ўсякага спосабу

ахвярніка і таго, што ўнутры заслоны, і будзеце служыць службы як дар святарства вашага, а чужынец, які наблізіцца, памрэ.

І гаварыў Гасподзь да Аарона, і вось я даў вам захаванне першапладоў ад усіх асвечаных мне ад сыноў Ізраіля, табе даў іх у ўзнагароду, і сынам тваім з табою ўстаноў вечны. І гэта хай будзе вам ад асвечаных святых прынашэнняў, ад усіх дароў іх і ад усіх ахвяраванняў іх, і ад усякай правіны іх, і ад усіх грахоў іх, колькі яны аддаюць мне ад усіх святых, табе будзе і сынам тваім. У святым святых будзеце есці іх; кожны мужчына будзе есці іх — ты і сыны твае; святыя будуць для цябе.

І гэта будзе вам першымі пладамі іх дараў, ад усіх прынашэнняў сыноў Ізраіля. Табе даў я іх і тваім сынам, і тваім дачкам з табою — устаноў вечны. Усякі чысты ў тваім доме будзе есці іх.

Усе першыя пладоў алею і усе першыя пладоў віна, першыя пладоў зерня іх, колькі б яны ні далі Госпаду, — табе я даў іх. Усе першыя плады, колькі ёсць у зямлі іх, колькі б яны прынеслі Госпаду, табе будуць; усякі чысты ў доме тваім будзе есці іх.

Кожная прысвечаная рэч сярод сыноў Ізраіля будзе тваёй. І кожны, хто адкрывае ўлонне, ад усякай плоці, колькі яны прыносяць Госпаду, ад чалавека да жывёлы, табе будзе, але

выкупам будуць выкуплены першароджаныя людзей, і першароджаных жывёл нячыстых выкупіш. І выкуп яго ад месячнага ўзросту — ацэнка пяць сікляў паводле сікля святога, дваццаць абалаў ёсць. Акрамя першароднага цялят і першароднага авечак, і першароднага коз не выкупіш, святыя яны, і кроў іх выллеш на ахвярнік, і тлушч прынясеш як ахвяру ў духмяны пах Госпаду.

І мяса будзе табе, як і грудзіна прынашэння, і правае плячо табе будзе. Кожнае прынашэнне святых рэчаў, колькі калі адбярুць сыны Ізраіля Госпаду, даў я табе і сынам тваім, і дачкам тваім з табою, устаноў вечны; запавет солі вечнай ёсць перад Госпадам табе і насенню твайму з табою.

І гаварыў Гасподзь да Аарона: у зямлі іх не будзеш успадкоўваць, і частка не будзе табе ў іх, бо Я — частка твая і спадчына твая сярод сыноў Ізраіля.

І сынам Левія, вось, даў усякую дзесяціну ў Ізраілі ў спадчыну замест іх служэнняў, якія яны выконваюць, служачы ў скініі сведчання. І не прыйдуць больш сыны Ізраіля ў намёт сведчання, каб узяць на сябе смяротны грэх. І будзе служыць левіт сам служэнне намёта сведчання, і яны возьмуць грахі свае, закон вечны для пакаленняў іхніх, і сярод сыноў Ізраіля не атрымаюць спадчыны. Таму што дзесяціны сыноў Ізраіля, колькі калі яны аддзеляць Госпаду прынашэннем, я даў левітам у спадчыну, праз гэта я сказаў ім: у сярэдзіне сыноў Ізраіля яны не атрымаюць у спадчыну

спадчыну.

І Гасподзь гаварыў да Майсея, кажучы, І да левітаў будзеш гаварыць, і скажаш да іх: калі возьмеце ад сыноў Ізраіля дзесяціну, якую я даў вам ад іх у спадчыну, і адлучыце вы ад яе прынашэнне Госпаду, дзесяціну ад дзесяціны. І будзе залічана вам вашыя адлічэнні як зерне з гумна, і адлічэнне з давільні. Такім чынам адкладзеце іх і вы ад усіх ахвяраванняў Госпада, ад усіх дзесяцін ваших, колькі калі возьмеце ад сыноў Ізраіля, і дасце ад іх ахвяраванне Госпаду Аарону, свяшчэніку. Ад усіх ваших дараў адлучыце прынашэнне Госпаду, ці ад усіх першапладоў асвечанае ад яго. І ты скажаш да іх: калі вы адбярэце першыя пладкі ад яго, то будзе залічана левітам як прыплод ад гумна і як прыплод ад вінадаўлення. І вы павінны есці яго ў кожным месцы — вы і вашыя дамы, таму што гэта ўзнагарода вам замест ваших служэнняў у налёце сведчання. І не возьмеце праз гэта грэх, калі адбярэце першыя пладкі ад яго, і святыя рэчы сыноў Ізраіля не апаганіце, каб не памерці.

19

І гаварыў Госпад да Майсея і Аарона, кажучы, Гэта тое адрозненне закона, колькі загадаў Гасподзь, кажучы: скажы сынам Ізраіля, і хай возьмуць да цябе цялушку чырвоную бездакорную, якая не мае ў сабе плямы, і на якую не было пакладзена ярмо. І дасі яе Элеазару жрэцу, і выведучь яе за

лагер у чыстае месца, і забюць яе перад ім. І возьме Элеазар ад яе крыві, і пакропіць насупраць аблічча намёта сведчаньня ад яе крыві сем разоў. І спяляць яе перад ім, і скуру, і мяса яе, і кроў яе з нечыстотамі яе будзе спалена. І возьме святар кедравае дрэва, і ісоп, і чырвонае, і кінуць у сярэдзіну спальваньня цёлкі.

І выпера адзенне сваё свяшчэннік, і абмые цела сваё вадою, і пасля гэтага ўвойдзе ў лагер, і нячыстым будзе свяшчэннік да вечара. І той, хто спальвае яе, выпера сваё адзенне і выкупае сваё цела, і будзе нячыстым да вечара. І збярэ чысты чалавек попел цяліцы, і пакладзе яго вонкі стану ў чыстае месца, і будзе ён для супольнасці сыноў Ізраіля на захаванне, вада акроплення — гэта ачышчэнне. І той, хто збірае попел цяліцы, выпера адзенне сваё і будзе нячысты да вечара, і будзе гэта для сыноў Ізраіля і для прышэльцаў, якія жывуць сярод іх, вечным установам.

Той, хто дакранецца да памерлага любой душы чалавека, будзе нячыстым сем дзён. Гэты ачысціцца ў трэці дзень і ў сёмы дзень, і чыстым будзе, калі ж не ачысціцца ў трэці дзень і ў сёмы дзень, не будзе чыстым. Кожны, хто дакранаецца да памерлага ад душы чалавека, калі памрэ, і не ачысціцца, апаганіў намёт Госпада, будзе знішчана душа тая з Ізраіля, таму што вада акроплення не была пакроплена на яго, нечысты ён, яшчэ нечыстасць яго ў ім ёсць. І гэта закон: калі чалавек памрэ ў доме, кожны, хто ўваходзіць у дом, і ўсё, што ёсць у доме, будзе нячыстым

сем дзён. І кожная адкрытая пасудзіна, на якой няма прывязанай звязі, зяўляецца нячыстай. І кожны, хто б дакрануўся на полі да забітага, або мёртвага, або косці чалавечай, або магілы, сем дзён будзе нячыстым.

І возьмуць для нячыстага ад попелу спаленага ачышчэння і паллюць на яго жывую ваду ў пасудзіну. І возьме ісоп, і ўмачае ў ваду чалавек чысты, і пакропіць на дом, і на пасудзіны, і на душы, колькі б іх ні было там, і на таго, хто дакрануўся да косці чалавечай, ці да забітага, ці да памерлага, ці да магілы. І акропіць чысты на нячыстага ў трэці дзень і ў сёмы дзень, і ачысціцца ў сёмы дзень, і выпера адзежы свае, і абмыецца вадой, і нячысты будзе да вечара. І чалавек, які б апаганіўся і не ачысціўся, будзе знішчана душа тая з сярэдзіны сходу, таму што святых Госпада апаганіў, таму што вада ачышчэння не была пакроплена на яго, нечысты ёсць. І будзе гэта для вас вечным законам, і той, хто акрапляе вадой ачышчэння, выпера адзенне сваё, і той, хто дакранаецца да вады ачышчэння, будзе нячыстым да вечара. І ўсяго, чаго калі дакранаецца нечысты, нечыстым будзе, і душа, якая дакранаецца, нечыстай будзе да вечара.

20

І прыйшлі сыны Ізраіля, уся супольнасць, у пустыню Сін у першым месяцы, і застаўся народ у Кадэшы, і памерла там

Марыям, і была пахавана там. І не было вады для сходу, і сабраліся яны на Майсея і Аарона. І варчаў народ на Майсея, кажучы: Каб памерлі мы пры загібелі братоў нашых перад Госпадам! І чаму вы прывялі сход Госпада ў гэтую пустыню, каб забіць нас і нашую жывёлу? І навошта гэта? Вы вывелі нас з Егіпта, каб прыбыць у гэтае злое месца, месца, дзе не сеецца, ні смокаў, ні вінаграднікаў, ні гранатаў, ні вады няма, каб піць.

І прыйшлі Майсей і Аарон ад сходу да дзвярэй намёта сведчання, і ўпалі ніц, і з'явілася ім слава Госпада. І Гасподзь гаварыў да Майсея, кажучы, Вазьмі жазло тваё і сабяры сход ты і Аарон, брат твой, і гаварыце да скалы перад імі, і яна дасць воды свае, і вы вынясеце ім ваду са скалы, і напаіце сход і жывёлу іхнюю. І ўзяў Майсей жазло перад Госпадам, як загадаў Госпад. І сабраў Майсей і Аарон сход перад скалой, і сказаў ім: слухайце мяне, непакорныя, ці не з гэтай скалы выведзем мы вам ваду? І паднёўшы Майсей руку сваю, ударыў скалу жазлом двойчы, і выйшла шмат вады, і напіўся сход, і быдла іхняе. І сказаў Госпад да Майсея і Аарона, што не паверылі асвятіць мяне перад сынамі Ізраіля, праз гэта не ўвядзеце вы гэты сход у зямлю, якую даў ім. Гэта вада Спрэчкі, таму што сыны Ізраіля ганьбілі перад Госпадам, і Ён асвятіўся сярод іх.

І паслаў Майсей паслоў з Кадэша да цара Эдома, кажучы: гэтак кажа брат твой Ізраіль: ты ведаеш усе пакуты, якія спасцігнулі нас. І сышлі бацькі нашыя ў Егіпет, і пражывалі

мы ў Егіпце многія дні, і здзекаваліся над намі егіпцяне і над бацькамі нашымі. І мы заклікалі да Госпада, і пачуў Госпад голас наш, і паславшы анёла, вывеў нас з Егіпта, і цяпер мы ў горадзе Кадэш, на мяжы тваёй зямлі. Мы прайдзем праз тваю зямлю, не пойдзем праз палі ні праз вінаградніках, ні пем ваду з тваёй ямы, каралеўскім шляхам пойдзем, не адхілімся ні направа, ні налева, пакуль не прайдзем твае межы. І сказаў яму Эдом: Не прайдзеш праз мяне, а калі не, то выйду супраць цябе з вайной. І кажуць яму сыны Ізраіля: каля гары мы пройдзем, калі ж твайго вады выпіць я і мая жывёла, дам плату табе, але гэта справа нічога не значыць, каля гары мы пройдзем. Але той сказаў: Не пройдзеш праз мяне. І выйшаў Эдом насустрач яму з вялікім натоўпам і моцнай рукой. І не хацеў Эдом даць Ізраілю прайсці праз межы яго, і адхіліўся Ізраіль ад яго. І адышлі яны з Кадэша, і прыйшлі сыны Ізраіля, уся сходка, у гару Ор.

І сказаў Гасподзь да Майсея і Аарона ў Горы, гары на межах зямлі Эдом, кажучы: Няхай будзе дададзены Аарон да народу свайго, таму што вы не ўвойдзеце ў зямлю, якую я даў сынам Ізраіля, бо вы правакавалі мяне пры вадзе абразы. Вазьмі Аарона і Элеазара, сына яго, і ўзвядзі іх на гару Гор перад усёй супольнасцю. І здымі з Аарона адзенне яго, і апрані Элеазара, сына яго, і Аарон, будучы дададзены, хай памрэ там. І зрабіў Майсей так, як загадаў яму Гасподзь, і ўзвёў яго на гару Гор перад усім сходам. І раздзеў Аарона з яго адзення, і апрануў у іх Элеазара, сына

яго, і памёр Аарон на вяршыні гары, і сышлі Майсей і Элеазар з гары. І ўбачыла ўся супольнасць, што памёр Аарон, і плакала па Аароне трыццаць дзён увесь дом Ізраіля.

21

І пачуў ханаанскі кароль Арад, які жыў у пустыні, што Ізраіль прыйшоў шляхам Атарэіна, і ваяваў супраць Ізраіля, і ўзяў з іх палонных. І памаліўся Ізраіль Госпаду і сказаў: калі Ты аддасі мне гэты народ пад руку, я зусім знішчу яго і гарады яго. І пачуў Гасподзь голас Ізраіля, і аддаў ханаанеяніна пад іх уладу, і прысвяціў яго знішчэнню, і гарады яго, і назвалі імя таго месца Проклятае.

І адышоўшы з гары Гор шляхам да Чырвонага мора, акружылі зямлю Эдом, і малодушнічаў народ у дарозе. І гаварыў народ супраць Бога і супраць Майсея, кажучы: Чаму гэта? Вывеў ты нас з Егіпта, каб забіць у пустыні? Бо няма хлеба, ні вады, а душа наша агідзела гэтым бескарысным хлебам. І паслаў Гасподзь у народ смяротных змей, і яны кусалі народ, і памерла шмат людзей з сыноў Ізраіля. І прыбыўшы народ да Майсея, казалі, што мы згрэшылі, што мы гаварылі супраць Госпада і супраць цябе, памалісь жа да Госпада, і хай Ён забярэ ад нас змяя. І маліўся Майсей да Госпада аб народзе, і сказаў Госпад да Майсея: зрабі сабе змяя і пастаў яго на знаку, і будзе, калі

ўкусіць змяй чалавека, кожны ўкушаны, убачыўшы яго, жыць будзе. І зрабіў Майсей бронзавага змяя, і ўстанавіў яго на знаку, і здаралася, калі змей кусаў чалавека і той паглядаў на бронзавага змяя, ён жыў.

І адышлі сыны Ізраіля і разбілі табар у Овоце. І падняўшыся з Овота, яны разбілі табар у Ахалгаі з таго боку ў пустыні, якая знаходзіцца насупраць Маава, на ўсходзе сонца. І адтуль яны адышлі і разбілі лагер у расшчэліне Зарэд. І адтуль, адышоўшы, яны разбілі лагер за Арнонам у пустыні, якая выступае ад межаў Амарэяў, бо Арнон — гэта межа Маава, паміж Маавам і Амарэем. Таму кажацца ў кнізе: Вайна Госпада запаліла Захаб і патакі Арнона. І патакі прызначыў, каб пасяліць Эр, і прылягае да межаў Маава.

І адтуль гэта студня, гэта студня, пра якую сказаў Гасподзь да Майсея: сабярэ народ, і дам ім вадзі піць. Тады Ізраіль спяваў гэтую песню пры крыніцы: Пачынайце яму, крыніца, Выкапалі яго правіцелі, высеклі яго каралі народаў у царстве іх, калі яны правілі, І ад крыніцы ў Мантанаеін, і ад Мантанаеін ў Нааліел, і ад Нааліел ў Bamoth, і ад Bamoth ў Іанін, якая ёсць на роўніне Моаб, ад вяршыні высечанага, глядзячага ў бок пустыні.

І паслаў Майсей старэйшын да Сіхона, цара Амарэяў, з мірнымі словамі, кажучы Мы прайдзем праз тваю зямлю, пойдзем дарогай, не адхілімся ні ў поле, ні ў вінаграднік,

Не будзем піць ваду з твае студні, царскай дарогай пойдзем, пакуль не прайдзем твае межы. І не даў Сіхон Ізраілю прайсці праз межы яго, і сабраў Сіхон усіх людзей сваіх, і выйшаў змагацца з Ізраілем у пустыню, і прыйшоў у Ясу, і пабудаваўся да бітвы супраць Ізраіля. І ўдарыў яго Ізраіль мячом, і авалодаў зямлёй ягонай ад Арнона да Іабока, да сыноў Амона, бо Іазір — межа сыноў Амона. І ўзяў Ізраіль усе гэтыя гарады, і пасяліўся Ізраіль ва ўсіх гарадах амарэяў, у Хэсбоне і ва ўсіх межуючых з ім. Бо Эсэбон ёсць горад Сіёна, цара амарэяў, і ён ваяваў раней з царом Моаба, і яны ўзялі ўсю яго зямлю ад Араэра да Арнона. З-за гэтага скажуць тыя, хто гаворыць загадкамі: прыйдзіце ў Эсэбон, каб быў пабудаваны і ўстаноўлены горад Сіён. Таму што агонь выйшаў з Хэсэбона, полымя з горада Сіхона, і пажраў да Моаба, і праглынуў слупы Арнона. Гора табе, Маабе! Загінуў народ Хамоса, аддадзены сыны іх на захаванне, і дачкі іх палоннікамі цару амарэяў Сіхону. І насенне іх загіне, Хэсэбон да Дайбона, і жонкі яшчэ далей распальвалі агонь на Маабе.

Пасяліўся ж Ізраіль ва ўсіх гарадах амарэяў. І паслаў Майсей высведаць Язэр, і захапілі яе, і вёскі яе, і выгналі амарэя, які жыў там. І павярнуўшыся, яны пайшлі ўгару шляхам у Васан, і выйшаў Ог, кароль Васана, насустрач ім, і ўвесь народ яго на вайну ў Эдрэі. І сказаў Гасподзь да Майсея: не бойся яго, таму што ў рукі твае аддаў я яго, і ўвесь народ яго, і ўсю зямлю яго, і зробіш яму так, як зрабіў ты Сіхону, цару амарэяў, які жыў у Хэсбоне. І ўдарылі яго і

сыноў ягоных, і ўвесь народ ягоны, так што не пакінулі ў яго нікога жывога, і атрымалі ў спадчыну зямлю ягоную.

22

І адправіўшыся, сыны Ізраіля разбілі табар на захад ад Маоба каля Іардана супраць Ерыхона. І бачыўшы Балак, сын Сэпфара, усё, што зрабіў Ізраіль амарэю, І баяўся Маабіт народ вельмі, таму што іх было многа, і адчуваў агіду Маабіт ад твару сыноў Ізраіля. І сказаў Маоб раде старэйшын Мадыяма: Цяпер гэтая супольнасць аблізвае ўсё вакол нас, як цяля аблізвае зялёнае з поля, і Балак, сын Сэпфара, быў царом Маоба ў той час. І паслаў паслоў да Валаама, сына Веора, у Фатуру, які знаходзіцца на рацэ зямлі сыноў народу яго, каб паклікаць яго, кажучы: вось народ выйшаў з Егіпта, і вось ён накрыў выгляд зямлі, і гэты сядзіць побач са мной. І цяпер прыйдзі сюды і пракляні мне гэты народ, таму што ён моцны, а мы — калі мы здольныя ўдарыць іх, то я выгоню іх з зямлі, бо я ведаю, што каго ты дабраславіш, той дабраслаўлены, і каго ты праклянеш, той праклятыя. І пайшла рада старэйшын Маава і рада старэйшын Мадыяма, і варажбы ў руках іхніх, і прыйшлі яны да Валаама, і сказалі яму словы Валака. І сказаў да іх: начуйце тут гэтую ноч, і адкажу я вам справы, якія б сказаў Гасподзь да мяне. І засталіся правіцелі Маава ля Валаама.

І прыйшоў Бог да Валаама і сказаў яму: Што гэтыя людзі ля цябе? І сказаў Валаам да Бога: Валак, сын Сэпфора, цар Моава, паслаў іх да мяне, кажучы, Вось народ выйшаў з Егіпта і пакрыў выгляд зямлі, і гэты сядзіць побач са мной, і цяпер прыйдзі, праклясці мне яго, калі тады я змагу ўдарыць яго і выгнаць яго з зямлі. І сказаў Бог да Валаама: Не пойдзеш з імі, ні не праклянеш народ, бо ён благаслаўлены. І паўстаўшы Валаам раніцай, сказаў правіцелям Валака: адыходзьце да пана вашага, не пускае мяне Бог ісці з вамі. І паўстаўшы правіцелі Маава, прыйшлі да Балака і сказалі: Не хоча Валаам ісці з намі.

І дадаў Балак яшчэ паслаць правіцеляў больш, і больш паважаных за гэтых. І прыйшлі яны да Валаама і кажуць яму: Гэта кажа Валак, сын Сэпфора: прашу цябе, не саромейся прыйсці да мяне. Бо я ганарова ўшаную цябе, і што б ты ні сказаў, зраблю табе, і прыйдзі сюды, праклянні мне народ гэты. І адказаў Валаам і сказаў правіцелям Валака: Калі дасць мне Валак поўны дом свой срэбра і золата, не змагу парушыць слова Госпада Бога, зрабіць яго малым ці вялікім у розуме маім. І цяпер пачакайце тут і вы гэтую ноч, і я даведаюся, што дадасць Гасподзь гаварыць да мяне. І прыйшоў Бог да Валаама ноччу і сказаў яму: калі клікаць цябе прыйшлі людзі гэтыя, устаўшы, ідзі за імі, але слова, якое буду гаварыць табе, гэта зробіш.

І ўстаў Валаам раніцай, асядлаў сваю аслу і пайшоў з правіцелямі Маава. І разгневаўся ў гнева Бог, таму што ён

пайшоў, і ўстаў пасланец Бога, каб супрацьстаяць яму, і ён усеў на сваю аслу, і два яго слугі былі з ім. Ubачыўшы анёла Божлага, які стаяў на дарозе з выхапленым мячом у руцэ, асліца зышла з дарогі і пайшла ў поле, і ён ударыў асліцу сваёй палкай, каб накіраваць яе на дарогу.

І стаяў анёл Божы ў баразёнах вінаградніка, агароджа з аднаго боку і агароджа з другога І калі асліца пабачыла анёла Божлага, яна прыціснулася да сцяны і прыціснула нагу Валаама да сцяны, і ён працягваў біць яе.

І анёл Божы зноў паўстаў, і адышоўшы стаў у вузкім месцы, дзе нельга было адхіліцца ні направа, ні налева. І калі асліца ўбачыла Божлага анёла, яна села пад Валаамам, і Валаам разгневаўся і пачаў біць асліцу жазлом. І адкрыў Бог рот аслічы, і кажа яна Валааму: Што я зрабіла табе, што ты ўдарыў мяне ўжо трэці раз? І сказаў Валаам асліцы: Ты насміхалася з мяне, і калі б меў меч у руцэ, ужо б прабіў цябе. І кажа асліца Валааму: Ці ж не я твая асліца, на якой ты ездзіў ад маладосці тваёй да сённяшняга дня? Ці калі-небудзь, зневажыўшы цябе, рабіла я табе так? А ён сказаў: Не. Адкрыў жа Бог вочы Валаама, і ён бачыць пасланца Госпада, які стаіць супраць на дарозе, і меч выцягнуты ў руцэ яго, і, схіліўшыся, пакланіўся яго тварам. І сказаў яму анёл Божы: чаму ты ўдарыў аслу тваю ўтрэцім? І вось я выйшаў супраць цябе, бо шлях твой не быў правільным перада мною, і асла, убачыўшы мяне, адхілілася ад мяне ўтрэцім. І калі б не адхілілася, дык цяпер табе сапраўды

забіў бы, а тую захаваў бы. І сказаў Валаам анёлу Госпада: Я згрэшыў, бо не ведаў, што ты супрацьстаяў мне на дарозе, і цяпер, калі табе гэта не падабаецца, я вернуся. І сказаў анёл Божы да Валаама: ідзі разам з людзьмі, але слова, якое я скажу табе, яго ты павінен захаваць, каб гаварыць. І пайшоў Валаам з правіцелямі Валака.

І пачуўшы Балак, што прыйшоў Валаам, выйшаў насустрач яму ў горад Маабу, які знаходзіцца на межах Арнону, які знаходзіцца з краю межаў. І сказаў Балак да Балаама: Ці ж не я паслаў да цябе паклікаць цябе? Чаму ты не прыйшоў да мяне? Ці сапраўды я не змагу ўшанаваць цябе? І сказаў Валаам да Валака: Вось я прыйшоў да цябе цяпер, ці здольны я буду сказаць штось? Слова, якое калі ўкладзе Бог у рот мой, гэта скажу. І пайшоў Валаам з Валакам, і яны прыйшлі ў гарады сялібаў. І ахвяраваў Балак авечак і цялят, і паслаў Валааму і правіцелям, якія былі з ім. І здарылася раніцай, і ўзяўшы Балак Валаама, узвёў яго на слуп Ваала, і паказаў яму адтуль нейкую частку народа.

23

І сказаў Валаам Валаку: Пабудуй мне тут сем ахвярнікаў і падрыхтуй мне тут сем цялят і сем баранаў. І зрабіў Балак тым спосабам, які сказаў яму Валаам, і ўзнёс цяля і барана на алтар. І сказаў Валаам да Валака: стань каля ахвяры тваёй, і пайду я, калі мне зявіцца Бог у сустрэчы, і слова,

якое калі мне пакажа, абвяшчу табе. І стаў Валак каля ахвяры яго. І Валаам пайшоў запытаць Бога, і пайшоў прама, і з'явіўся Бог Валааму, і сказаў да яго Валаам: Семь ахвярнікаў прыгатаваў я і ўзнёс цяля і барана на ахвярнік. І ўклаў Бог слова ў рот Валаама, і сказаў, павярнуўшыся да Валака: Так будзеш гаварыць. І павярнуўся да яго, і ён жа стаяў каля сваіх цэласпаленняў, і ўсе правіцелі Маава з ім, і зышоў дух Божы на яго. І ўзяўшы прытчу сваю, ён сказаў: З Месапатаміі паслаў па мяне Балак, кароль Маабу, з гор ад усходу, кажучы: ідзі, праклясці мне Якава, і ідзі, праклясці мне Ізраіля. Што мне праклінаць таго, каго не праклінае Гасподзь? Ці што мне праклінаць таго, каго не праклінае Бог? Таму што з вяршыні гор убачу яго, і з пагоркаў назіраць буду яго, вось народ адзін будзе жыць, і сярод народаў не будзе залічаны. Хто ўдасканаліў насенне Якава, і хто палічыць роды Ізраіля? Хай памрэ душа мая сярод душ праведных, і хай стане насенне маё як насенне гэтых.

І сказаў Балак да Валаама: Што ты зрабіў мне? Я паклікаў цябе, каб пракляць маіх ворагаў, а вось ты дабраславіў іх дабраслаўленнем. І сказаў Валаам да Валака: Ці ж не ўсё, што Бог укладзе ў рот мой, тое я буду гаварыць? І сказаў да яго Балак: ідзі яшчэ са мной у іншае месца, з якога не ўбачыш яго адтуль, але ўбачыш толькі нейкую частку яго, усіх жа не ўбачыш, і праклянй мне яго адтуль.

І ўзяў ён яго на назіральную вежу ў полі на вяршыні высечанай, і пабудаваў там сем ахвярнікаў, і ўзнёс цяля і

барана на ахвярнік. І сказаў Валаам да Валака: Стань каля ахвяры тваёй, а я пайду запытаць Бога. І сустрэў Бог Валаама, і ўклав слова ў рот яго, і сказаў: вярніся да Валака, і гэта будзеш гаварыць. І павярнуўся да яго, і ён жа стаяў пры цэласпаленні яго, і ўсе правіцелі Маава з ім, і сказаў яму Валак: Што гаварыў Гасподзь? І ўзяўшы прытчу сваю, сказаў: устань, Валак, і слухай, пачуй, сведка, сын Сепфора. Бог не як чалавек, каб хлусіць, ні як сын чалавечы, каб пагражаць. Ці ён сказаў і не зробіць? Ці загаворыць і не выканае? Вось я ўзяў благаславіць, я дабраслаўлю, і не адварну. Не будзе цяжкай працы ў Якаве, ні не будзе бачна болю ў Ізраілі. Гасподзь, Бог яго, з ім, слава правіцеляў у ім. Бог, які вывеў яго з Егіпта, як слава аднарога яму. Бо няма варажбы ў Якаве, ні варажбітва ў Ізраілі; у свой час будзе сказана Якаву і Ізраілю, што выканае Бог. Вось народ паўстане як ільвяня і ўзвялічыцца як леў, не заспіць, пакуль не зесць здабычу і не выпе крыві параненых.

І сказаў Балак да Балаама: ні праклёнамі не праклінай мне яго, ні благаслаўляючы не благаслаўляй яго. І адказваючы, Валаам сказаў Валаку: Ці не гаварыў я табе, кажучы: слова, якое скажа Бог, гэта зраблю? І сказаў Балак да Балаама: ідзі, возьму цябе ў іншае месца, калі спадабаецца Богу, і праклянй мне яго адтуль. І ўзяў Балак Валаама на вяршыню Фагора, якая працягваецца ў пустыню. І сказаў Валаам да Валака: Пабудуй мне тут сем ахвярнікаў і падрыхтуй мне тут сем цялят і сем баранаў. І зрабіў Балак, як сказаў яму Валаам, і ўзнёс цяля і барана на ахвярнік.

І бачачы Валаам, што добра перад Госпадам дабраславіць Ізраіля, не пайшоў, як было звычайна яму, на сустрэчу прыкметам і павярнуў твар свой у пустыню. І паднёўшы Валаам вочы свае, бачыць Ізраіля, размешчанага табарам паводле плямёнаў, і зышоў на яго дух Божы. І ўзяўшы прытчу сваю, ён сказаў: кажа Валаам, сын Веора, кажа чалавек, які сапраўды бачыць. Кажа той, хто чуў словы Моцнага, хто бачыў бачанне Бога ў сне, адкрытыя вочы яго. Якія добрыя дамы твае, Якаве, намёты твае, Ізраілю! Як даліны зацяняючыя, і як сады на рацэ, і як намёты, якія ўзвёў Гасподзь, і як кедры каля воды. Выйдзе чалавек з насення яго, і будзе кіраваць многімі народамі, і ўзвышана будзе каралеўства Гога, і ўзрасце каралеўства яго. Бог вывеў яго з Егіпта, як слава аднарога яму; ён з'есць народы ворагаў сваіх і высмокча касцяны мозг з тлустых частак іх, і стрэламі сваімі прастрэліць ворага. Прылётшы, адпачыў як леў і як левяня; хто ўстане яго? Тыя, хто благаслаўляе цябе, благаслаўленыя, і тыя, хто праклінае цябе, праклятыя.

І разгневаўся Балак на Валаама, і ўдарыў у далоні свае, і сказаў Балак да Валаама: каб пракляць ворага майго паклікаў я цябе, а вось ты благаславіў ужо трэці раз. Цяпер жа ўцякай у сваё месца, я сказаў, што ўшаную цябе, але цяпер Гасподзь пазбавіў цябе славы. І сказаў Валаам да Валака: ці ж не і да пасланцаў тваіх, якіх ты паслаў да мяне,

я гаварыў, кажучы Калі Балак дасць мне поўны дом срэбра і золата, я не зможу парушыць слова Госпада, каб зрабіць добрае ці злое ад сябе самога; што б ні сказаў Бог, тое я і скажу. І цяпер вось я адыду ў месца маё; ідзі, параджу табе, што зробіць народ гэты народу твайму ў апошнія дні.

І ўзяўшы прытчу сваю, сказаў:

Кажа Валаам, сын Веора, кажа чалавек, які сапраўды бачыць, чуе словы Бога, ведае веданне ад Найвышэйшага, і бачыў бачанне Бога ў сне, адкрытыя вочы яго. Пакажу яму, і не цяпер, дабраслаўлю, і не набліжаецца. Узйдзе зорка з Якава, устане чалавек з Ізраіля, і разабе правадыроў Маава, і разрабуе ўсіх сыноў Сіфа. І будзе Эдом спадчынаю, і будзе спадчынаю Ісаў, ворага яго, а Ізраіль зрабіў у моцы. І ўстане з Якава, і знішчыць таго, хто ацалеў з горада. І бачачы Амаліка, і ўзяўшы прытчу сваю, ён сказаў: Пачатак народаў — Амалік, і насенне іх загіне. І бачачы кенэіта, і ўзяўшы параболу яго, сказаў: моцнае жытло тваё, і калі пастаўш у скале гняздо тваё, І калі стане Беору гняздо хітрасці, асірыйцы палоняць цябе. І бачачы Ога і ўзяўшы прытчу яго, сказаў: О, о, хто будзе жыць, калі пакладзе гэта Бог? І выйдзе з рукі Кіціяў, і яны будуць здэкавацца над Асурам, і яны будуць здэкавацца над Эбрэямі, і яны самі адзінадушна загінуць. І паўстаўшы, Валаам адышоў, павярнуўшыся ў сваё месца, і Валак адышоў да сябе.

І спыніўся Ізраіль у Сатцеіне, і быў апаганены народ, блудадзейнічаючы з дачкамі Маава. І яны паклікалі іх на ахвяры сваім ідалам, і народ еў ахвяры іхнія, і пакланіліся ідалам іхнім, І далучыўся Ізраіль да Ваал-пеора, і разгневаўся Гасподзь на Ізраіля. І сказаў Госпад Майсею: вазьмі ўсіх правадыроў народа і выканай іх перад Госпадам насупраць сонца, і адвернецца гнеў лютасці Госпада ад Ізраіля. І сказаў Майсей племянам Ізраіля: забіце кожны свайго ўласнага, хто быў пасвечаны Беелфегору. І вось чалавек з сыноў Ізраіля, прыйшоўшы, прывёў брата свайго да мадыяніцянку перад Майсеем і перад усёй супольнасцю сыноў Ізраіля, а яны плакалі каля дзвярэй намета сведчання. І бачачы гэта, Фінеес, сын Элеазара, сына Аарона-святара, устаў з сярэдзіны сходу і ўзяў дзіду ў руку, Ён увайшоў услед за ізраільцянінам у шатор і прабіў абодвух наскрозь — і ізраільцяніна, і жанчыну праз юна яе, і спынілася пошасць сярод сыноў Ізраіля. І памерлых ад пошасці было дваццаць чатыры тысячы.

І Гасподзь гаварыў да Майсея, кажучы, Фінеяс, сын Элеазара, сына Аарона, святара, спыніў гнеў мой ад сыноў Ізраіля, калі ўзрэўнаваў маёй рэўнасцю сярод іх, і я не знішчыў сыноў Ізраіля ў маёй рэўнасці. Такім чынам сказаў: вось я даю яму завет міру. І будзе яму і насенню яго з ім завет вечнага свяшчэнства, замест таго, што ён

быў рэўнасны Богу свайму, і ён ачысціў сыноў Ізраіля. А імя чалавека-ізраільціта, які быў забіты разам з мадыяніткай, — Замбры, сын Салмона, правіцель дома сямі Сімяона. А імя забітай мадыяніцкай жанчыны — Хасбі, дачка Сура, правіцеля народа Оммот з дома сямі мадыямітаў.

І гаварыў Госпад да Майсея, кажучы: гавары да сыноў Ізраіля, кажучы, Будзьце варожымі да мадыянітаў і ўдарце іх. таму што яны варожыя вам у падступнасці, колькі падманваюць вас праз Фагор, і праз Хазбі, дачку правіцеля Мадыяма, сястру іхнюю, тую, што была пабітая ў дзень удару праз Фагор.

26

І здарылася пасля ўдару, і Госпад гаварыў да Майсея і Элеазара, жраца, кажучы: Вазьмі пералік усяго сходу сыноў Ізраіля ад дваццаці гадоў і вышэй паводле бацькоўскіх дамоў іхніх, усякі, хто выходзіць на бітву ў Ізраілі.

І гаварыў Майсей і Элеазар, свяшчэннік, у Аравоце Маава на Іардане супраць Ерыхона, кажучы, ад дваццаці гадоў і вышэй, якім спосабам загадаў Гасподзь Майсею, і сыны Ізраіля, якія выйшлі з Егіпта Рувім — першанарожданы Ізраіля, а сыны Рувіма: Энох і народ Эноха, Фалу, народ Фалуі. Асрону — народ Асронеяў, Хармі — народ Хармі. Гэтыя народы Рубена, і іх перапіс склаў сорок тры тысячы

сямсот трыццаць.

І сыны Фалу — Эліяб. І сыны Эліяба: Намуіл, і Датан, і Абірон, гэтыя паклікаўшыя з супольнасці, гэтыя ёсць тыя, якія паўсталі на Майсея і Аарона ў супольнасці Карэя, у паўстанні Госпада. І адкрыўшы зямля свой рот, праглынула іх і Карэ ў смерці яго супольнасці, калі агонь пажраў дзвесце пяцьдзесят, і яны сталі знакамі. Тыя ж сыны Карэ не памерлі.

І сыны Сымеона, народ сыноў Сымеона: Намуэлу — народ Намуэлітаў, Яміну — народ Ямінітаў, Яхіну — народ Яхінітаў, Зараху — народ зарахітаў, Саўлу — народ саўліты. Гэтыя народы Сымеона з іх перапісу, дваццаць дзве тысячы і дзвесце.

Сынамі ж Юды былі Эр і Онан, і памерлі Эр і Онан у зямлі Ханаан. І сталі сыны Іуды паводле родаў іх: Шылому — род Шылоніцкі, Фарэсу — род Фарэсіцкі, Зары — род Зараіцкі. І сталі сыны Фарэса: Асрону — народ Асроніцкі, Іамуну — народ Іамуніцкі. Гэтыя народы Іуды паводле агляду іх: шэсцьдзесят шэсць тысяч і пяцьсот.

І сыны Ісахара паводле родаў іх: Тале — род талаітаў, Фуе — род фуаітаў, Да Ясуба, народ ясубітаў, да Самрама, народ самрамітаў. Гэтыя народы Ісахара з іх перапісу: шэсцьдзесят чатыры тысячы чатырыста.

Сыны Завулона паводле родаў іх: Сарэду — род Сарэдзі, Алону — род Алоні, Алэлу — род Алэлі. Гэтыя народы Завулона з іх перапісу — шэсцьдзесят тысяч і пяцьсот.

Сыны Гада паводле родаў іхніх: Сафону — род Сафоніцаў, Аггі — род Аггіцаў, Суні — род Суніцаў, Азене, народ Азені, Адзі, народ Адзі. Ароду — народ Ароадзі, Арыелу — народ Арыелі. Гэтыя народы сыноў Гада з іх перапісу, сорак чатыры тысячы пяцьсот.

Сыны Асіра паводле родаў іх: да Яміна — род Ямініцкі, да Есу — род Есуіцкі, да Барыя — род Барыяіцкі. Да Кобера, народ Коберы, да Мелхіела, народ Мелхіелы. І імя дачкі Асіра — Сара. Гэтыя народы Асіра паводле іх перапісу: сорак тры тысячы чатырыста.

Сыны Іосіфа паводле родаў іхніх, Манасія і Ефрэм.

Сыны Манасіі. Махіру — народ Махіраў, і Махір нарадзіў Галаада; Галааду — народ Галаадаў. І гэтыя сыны Галаада: Ахіэзер — народ Ахіэзерытаў, Хелег — народ Хелегітаў. Да Эсрыіла — народ эсрылі, да Сыхема — народ сыхемі. Да Сімаэра, народ сімаэрыцаў, і да Офэра, народ офэрыцаў. І ў Салпаада, сына Офера, не нарадзіліся яму сыны, а толькі дачкі, і гэта імёны дочак Салпаада: Мала, і Нуа, і Эгла, і Мелха, і Тэрса. Гэтыя народы Манасія з іх перапісу, пяцьдзесят дзве тысячы і сямсот.

І гэтыя сыны Эфраіма: Сутале — народ Суталан, Танаху — народ Танахі. Гэтыя сыны Сутала, Эдэну, народ Эдэнскі. Гэтыя роды Ефрэма з іх перапісу — трыццаць дзве тысячы пяцьсот, гэтыя роды сыноў Іосіфа паводле іх родаў.

Сыны Веніяміна паводле родаў іх: Бале — род Балі, Асувіру — род Асувірытаў, Іахірану — род Іахіранітаў.

Сафану, народ Сафанаў. І сталі сынамі Балэ: Адар і Ноеман; Адару — народ Адары, і Ноеману — народ Ноеманы. Гэтыя сыны Веніяміна паводле кланаў іх, з перапісу іх — трыццаць пяць тысяч пяцьсот.

І сыны Дана паводле родаў іхніх: Самэ, род Самэі; гэтыя роды Дана паводле родаў іхніх. Усе людзі Самэі паводле агляду іх — шэсцьдзесят чатыры тысячы чатырыста.

Сыны Нефталі паводле родаў іхніх: Асіілу — род Асіілітаў, Гауні — род Гаунітаў. Да Есера — народ есэрыяў, да Шалума — народ шалумаяў. Гэтыя народы Нафталі з іх перапісу, сорак тысяч і трыста.

Гэта перапіс сыноў Ізраіля: шэсцьсот тысяч, тысяча, сямсот трыццаць.

І Гасподзь гаварыў да Майсея, кажучы, Гэтым будзе падзелена зямля, каб успадкоўваць паводле ліку імёнаў.

Тым больш ты павялічыш спадчыну, і тым менш ты паменшыш спадчыну іх; кожнаму, як яны былі палічаны, будзе дадзена спадчына іх. Праз жэрабяў будзе падзелена зямля імёнам, паводле плямёнаў бацькоў іхніх яны ўспадкуюць. З жэрабя падзеліш спадчыну іх паміж многімі і нешматлікімі.

І сыны Леві паводле родаў іхніх: Гедсону — род Гедсонітаў, Каату — род Каатытаў, Мерары — род Мерарытаў. Гэтыя народы сыноў Леві: народ Лобені, народ Хеброні, народ Корэ і народ Мусі, і Каат нарадзіў Амрама. Імя ж жонкі яго Іахавед, дачка Левія, якая нарадзіла гэтых Левію ў Егіпце, і нарадзіла Амраму Аарона і Майсея, і Марыям, сястру іх. І нарадзіліся ў Аарона Надаб, і Абіуд, і Элеазар, і Ітамар. І памёр Надаб і Абіуд, калі прыносілі яны агонь чужы перад Госпадам у пустыні Сінай. І сталі з перапісу іх дваццаць тры тысячы, усякі мужчынскі пол ад месячнага ўзросту і вышэй, бо яны не былі палічаны сярод сыноў Ізраіля, таму што ім не даецца надзел сярод сыноў Ізраіля.

І гэта быў перапіс Майсея і Элеазара, свяшчэніка, якія правялі агляд сыноў Ізраіля ў Аравоце Маава, на Іардане супраць Ерыхона. І сярод гэтых не было чалавека з тых, каго наведальі Майсей і Аарон, калі яны аглядалі сыноў Ізраіля ў пустыні Сінай. Таму што Гасподзь сказаў ім: смерцю памруць у пустыні, і не быў пакінуты з іх ані адзін, акрамя Халеба, сына Іефоннэ, і Ісуса, сына Навэ.

І падышлі дачкі Салпаада, сына Офера, сына Галаада, сына Махіра, з народу Манасіі, сыноў Іосіфа, і гэтыя імёны іх: Маала, і Нуа, і Эгла, і Мелха, і Тэрс, І стаўшы перад Майсеем, і перад Элеазарам, святаром, і перад правіцелямі, і перад усім сходам на дзвярах намёта сведчаньня, кажуць, Бацька наш памёр у пустыні, і ён не быў у сярэдзіне сходу, які сабраўся перад Госпадам у сходзе Карэя, таму што праз грэх свой памёр, і сыноў не было ў яго. Няхай не будзе сцёрта імя бацькі нашага з сярэдзіны народа яго, таму што няма ў яго сына. Дайце нам валоданне сярод братоў бацькі нашага. І Майсей прывёў іх суд перад Госпада.

І гаварыў Госпад да Майсея, Кажучы, правільна дочкі Салпаада казалі: дар дасі ім — валоданне спадчынай сярод братоў бацькі іхняга, і перадасі жрэб бацькі іхняга ім. І да сыноў Ізраіля будзеш гаварыць, Кажучы: калі чалавек памрэ і ў яго не будзе сына, перадасце яго спадчыну яго дачцэ. Калі ж у яго няма дачкі, вы аддасце спадчыну яго брату. Калі ж у яго не будзе братоў, вы аддасце спадчыну брату яго бацькі. Калі ж не будзе братоў бацькі яго, дасце спадчыну найбліжэйшаму яго роднаму з племені яго, каб успадкаваць тое яго, і будзе гэта для сыноў Ізраіля правам суда, як загадаў Гасподзь Майсею.

І сказаў Гасподзь да Майсея: узьдзі на гару, што за

Іардана, гэтую гару Набаў, і паглядзі на зямлю Ханаан, якую Я даю сынам Ізраіля ў валоданне. І ўбачыш яе, і будзеш прыняты да народу твайго і ты, як быў прыняты Аарон, брат твой, на гары Гор. Таму што вы парушылі слова Маё ў пустыні Сін, калі сход супраціўляўся, каб асвяціць Мяне, вы не асвяцілі Мяне пры вадзе перад імі, гэта ёсць вада спрэчкі ў Кадэшы ў пустыні Сін. І сказаў Мойсей да Госпада, Хай прызначыць Гасподзь, Бог духаў і ўсякай плоці, чалавека над сходам гэтым, Хто выйдзе перад тварам іх, і хто ўвойдзе перад тварам іх, і хто выведзе іх, і хто ўвядзе іх, і не будзе супольнасць Госпада як авечкі, якім няма пастыра. І гаварыў Госпад да Майсея, кажучы: вазьмі да сябе Ісуса, сына Наўя, чалавека, які мае дух у сабе, і пакладзеш рукі твае на яго, І паставіш яго перад Элеазарам, свяшчэнікам, і загадаеш яму перад усім сходам, і загадаеш аб ім перад імі. І ты дасі ад славы тваёй на яго, каб слухаліся яго сыны Ізраіля. І перад Элеазарам, святаром, стане, і запытаюць яго судзіна паказвання перад Госпадам, на яго роце выйдучь, і на яго роце ўвойдучь ён і сыны Ізраіля адзінадушна, і ўся супольнасць.

І зрабіў Майсей так, як загадаў яму Гасподзь, і, узяўшы Ісуса, паставіў яго перад Элеазарам, свяшчэнікам, і перад усёй супольнасцю, І паклаў рукі свае на яго, і ўстанавіў яго, як загадаў Гасподзь Мойсею.

І Гасподзь гаварыў да Майсея, кажучы, Загадай сынам Ізраіля, і скажаш да іх, кажучы: дары мае, дары мае, прынашэнні мае ў пах духмянасці захаваеце прыносіць мне ў святых маіх. І скажаш да іх: гэтыя прынашэнні, колькі прынясеце Госпаду, — ягнят гадавалых бязганных два на дзень у цэласпаленне бесперапынна. Аднаго ягняці ты прынясеш раніцай, а другога ягняці ты прынясеш вечарам.

І зробіш дзесятую частку эфы тонкай мукі ў ахвяру, змешаную ў алеі, у чацвёртай частцы гіна. Спаленае ахвяраванне бесперапыннае, якое адбылося на гары Сінай, у прыемны пах Госпаду. І ліванне яго — чацвёртую частку іна на аднаго ягняці, у святым месцы выллеш ліванне моцнага напою Госпаду, І другое ягня зробіш да вечара, паводле ахвяры яго і паводле ліванне яго зробіце ў пах духмянасці Госпаду. І ў дзень суботаў прынясеце два гадавыя ягняты бездакорныя і два дзесятыя тонкай мукі, змешанай у алеі, у ахвяру і ліванне, Цэласпаленне суботаў у суботах на цэласпаленні бесперапынным і ліванне яго.

І ў новыя месяцы вы прынясеце цэласпаленне Госпаду: двух цялят з валоў і аднаго барана, сем гадавалых ягнят бездакорных, Тры дзесятыя тонкай мукі, змешанай у алеі, аднаму цяляці, і дзве дзесятыя тонкай мукі, змешанай у алеі, аднаму барану, Дзесятая дзесятая тонкага мукі, змешанага ў алеі, аднаму агнцу — ахвяра, пах прыемнага водару, прынашэнне Госпаду. Іх ліванне: палова гіна будзе для аднаго цяляці, і трэцяя гіна будзе для аднаго барана. І

чацвёртая гіна будзе для аднаго ягняці віна, гэта
цэласпаленне месяц за месяцам у месяцы года.

І адзін казёл з коз аб грахе Госпаду, на бесперапынным
цэласпаленні зробіцца будзе, і ліванне яго.

І ў першым месяцу, чатырнаццатага дня таго месяца —
пасха Госпаду. І ў пятнаццаты дзень гэтага месяца свята,
сем дзён прэсны хлеб будзеце есці. І першы дзень, названы
святым, будзе для вас; ніякай падначаленай працы вы не
будзеце рабіць. І прынясеце цэласпаленні ахвяраванне
Госпаду: двух цялят з валоў, аднаго барана, сем гадавалых
ягнят; яны будуць бязганныя для вас. І ахвяра іх — тонкая
мука, змешаная ў алеі: три дзесятыя цяляці аднаму і дзве
дзесятыя барану аднаму. Дзесятую частку зробіш аднаму
ягняці, сямом ягням. І аднаго казла з коз за грэх, каб
ачысціць вас, Акрамя пастаяннага ранішняга
цэласпалення, якое ёсць бесперапынным цэласпаленнем.
Гэтыя паводле гэтых зробіце ў кожны дзень на працягу сямі
дзён — дар-ахвяраванне ў пах духмянасці Госпаду; пры
цэласпаленні бесперапынным зробіш ліванне яго. І сёмы
дзень названы святым будзе для вас, ніякай падначаленай
працы не будзеце рабіць у гэты дзень.

І ў дзень першых пладоў, калі прынясяце новую ахвяру
Госпаду тыдняў, святы сход будзе для вас, ніякай рабскай
працы не будзеце рабіць. І прынясеце цэласпаленні ў пах
духмянасці Госпаду: двух цялят з валоў, аднаго барана, сем

гадавалых ягнят бездакорных. Ахвяра іх — тонкая мука, змешаная ў алеі: тры дзесятыя цяляці аднаму і дзве дзесятыя барану аднаму. Дзесятая дзесятая да ягняці адзінаму, да сямі ягнятам. і аднаго казла з коз за грэх, каб ачысціць вас, акрамя пастаяннага цэласпалення, І ахвяру іхнюю зробіце мне; бязганнымі будуць яны для вас, і ліванні іхнія.

29

І ў сёмым месяцы, у першы дзень месяца, святы сход будзе для вас, ніякай прыгоннай працы не будзеце рабіць, дзень трубнага гуку будзе для вас. І зробіце цэласпаленні ў пах духмянасці Госпаду: цяля аднаго з валоў, барана аднаго, ягнят гадавалых сем бездакорных. Ахвяра іх — тонкая мука, змешаная ў алеі, тры дзесятыя цяляці аднаму і дзве дзесятыя барану аднаму, Дзесятая дзесятая да ягняці аднаму, да сямі ягнятам. І аднаго казла з коз для ахвяры за грэх, каб ачысціць вас, Акрамя цэласпаленняў навамесяцця, і ахвяры іх, і ліўныя ахвяры іх, і бесперапыннае цэласпаленне, і ахвяры іх, і ліўныя ахвяры іх паводле тлумачэння іх у пах духмянасці Госпаду.

І дзесятага гэтага месяца паклікана святая будзе вам, і пакрыўдзіце душы вашыя, і ніякай працы не зробіце. І прынясеце цэласпаленні ў пах духмянасці Госпаду, ахвяраванні Госпаду: цяля з быдла аднаго, барана аднаго,

ягнят гадавалых сем — бездакорныя будуць яны вам. Ахвяра іх — тонкая мука, змешаная ў алеі: тры дзесятыя цяляці аднаму і дзве дзесятыя барану аднаму, Дзесятая частка да аднаго ягняці, на тыя сем ягнят. І аднаго казла з коз за грэх, каб ачысціць вас, акрамя ахвяры за грэх ачышчэння і пастаяннага цэласпалення, ахвяры яго і ліванне яго паводле ўстаноўленага, у пах духмянасці, прынашэнне Госпаду.

І пятнаццатага дня гэтага сёмага месяца святы сход будзе для вас, ніякай падданай працы не будзеце рабіць, і святкуйце гэта свята Госпаду сем дзён. І прынясеце цэласпаленні, ахвяраванне ў пах духмянасці Госпаду, у першы дзень: трынаццаць цялят з валоў, два бараны, чатырнаццаць гадавалых ягнят, яны будуць бязганебныя. Ахвяры іх — тонкая мука, змешаная ў алеі: тры дзесятыя аднаму цяляці з трынаццаці цялят, і два дзесятыя аднаму барану з двух баранов. Дзесятая дзесятая да аднаго ягняці, на чатырнаццаць ягнят, І аднаго казла з коз аб грахе, акрамя бесперапыннага цэласпалення, ахвяры іх і ліўні іх.

І ў другі дзень дванаццаць цялят, два бараны, чатырнаццаць гадавалых ягнят бездакорных. Іх ахвяра і іх ліванне цялятам, баранам і ягням паводле іх ліку, паводле іх тлумачэння. І казла з коз аднаго аб грахе, акрамя цэласпалення бесперапыннага, ахвяры іх і ліўні іх.

У трэці дзень адзінаццаць цялят, два бараны, чатырнаццаць

гадавалых ягнят бездакорных. Іх ахвяра і іх ліванне цялятам, баранам і ягням паводле іх ліку, паводле іх тлумачэння. І аднаго казла з коз аб грахе, акрамя бесперапыннага цэласпаўнення, ахвяры іх і ліўні іх.

У чацвёрты дзень дзесяць цялят, два бараны, чатырнаццаць гадавалых ягнят бездакорных. Ахвяры іх і ліўні іх цялятам, і баранам, і ягням паводле ліку іх, паводле параўнання іх. І аднаго казла з коз аб грахе, акрамя бесперапыннага цэласпаўнення, ахвяры іх і ліўні іх.

У пяты дзень дзевяць цялят, два бараны, чатырнаццаць гадавалых ягнят бездакорных. Ахвяры іх і ліванні іх цялятам, і баранам, і ягням паводле ліку іх, паводле параўнання іх. І аднаго казла з коз аб грахе, акрамя бесперапыннага цэласпаўнення, ахвяры іх і ліванні іх.

У шосты дзень восем цялят, два бараны, чатырнаццаць гадавалых ягнят без пляму. Ахвяры іх і ліўні іх цялятам, і баранам, і ягням паводле ліку іх, паводле параўнання іх. І аднаго казла з коз аб грахе, акрамя бесперапыннага цэласпаўнення, ахвяры іх і ліўні іх.

У сёмы дзень сем цялят, два бараны, чатырнаццаць гадавалых ягнят бездакорных. Ахвяры іх і ліўні іх цялятам і баранам і ягням паводле ліку іх, паводле параўнання іх. І аднаго казла з коз аб грахе, акрамя бесперапыннага цэласпаўнення, ахвяры іх і ліўні іх. І ў восьмы дзень будзе

вам урочыстае сходжанне, усякай прыгоннай працы не будзеце рабіць у гэты дзень. І прынясеце цэласпапенні ў пах духмянасці, ахвяраванні Госпаду: цяля аднаго, барана аднаго, ягнят гадавальных сем бязганных. Ахвяры іх і ліўні іх цяляці, і барану, і ягням паводле ліку іх, паводле парадку іх. І аднаго казла з коз аб грахе, акрамя бесперапыннага цэласпапення, ахвяры іх і ліўні іх.

Гэтыя рэчы вы зробіце Госпаду ў святах вашых, акрамя малітваў вашых, і добраахвотных вашых, і цэласпапенні вашых, і ахвяры вашых, і ліванні вашых, і выратаванне вашае.

30

І гаварыў Майсей да сыноў Ізраіля паводле ўсяго, што загадаў Гасподзь Майсею. І гаварыў Майсей да правіцеляў плямёнаў сыноў Ізраіля, кажучы: гэта слова, якое загадаў Гасподзь. Чалавек, які б даў абяцанне Госпаду, ці прысягнуў прысягу, ці звязаў сябе звязваннем адносна душы сваёй, не апаганіць слова свайго, усё, што выйдзе з вуснаў яго, зробіць. Калі ж жанчына дасць абяцанне Госпаду або звяжа сябе абавязацельствам у доме свайго бацькі ў сваёй маладосці, І пачуе бацька яе малітвы яе і абавязацельствы яе, якія яна вызначыла супраць душы яе, і прамаўчыць бацька яе, і ўстаноўяцца ўсе малітвы яе, і ўсе абавязацельствы, якія яна вызначыла супраць душы яе,

застануцца ёй. Калі ж бацька яе адмовіць, у які б дзень ні пачуў усе малітвы яе і абавязацельствы, якія яна вызначыла супраць душы сваёй, яны не ўстаяць, і Гасподзь ачысціць яе, таму што адмовіў бацька яе.

Калі ж яна, ставшы замужам, будзе належаць мужу, і малітвы яе на ёй паводле таго, што вымовілі вусны яе, што яна вызначыла супраць душы сваёй, і пачуе муж яе, і будзе маўчаць ёй у якую б дзень ні пачуў, і такім чынам устаяць усе малітвы яе, і абавязацельствы яе, якія яна вызначыла супраць душы яе, устаяць. Калі ж муж яе адмовіць у той дзень, калі пачуе, усе яе малітвы і яе абавязацельствы, якія яна вызначыла супраць душы сваёй, не застануцца, таму што муж адмовіў ад яе, і Гасподзь ачысціць яе.

І абяцанне ўдавы і выгнанай, колькі б ні абяцала паводле душы сваёй, застанеца ёй. Калі ж у доме мужа яе абяцанне яе, або пастанова супраць душы яе з прысягай і пачуе муж яе, і будзе маўчаць пра гэта, і не адмовіць гэтаму, і стануць усе малітвы яе, і ўсе абавязацельствы яе, якія яна вызначыла супраць душы яе, стануць супраць яе. Калі ж муж яе адмяніць у той дзень, калі пачуе, то ўсё, што выйдзе з губ яе паводле малітваў яе і паводле абавязацельстваў яе душы, не застанеца дзейным для яе, бо муж яе адмяніў, і Гасподзь ачысціць яе. Усякую малітву і ўсякую прысягу звязку пашкодзіць душы муж яе ўстановіць, і муж яе выдаліць Калі ж ён, маўчачы, застанеца маўклівым у гэты дзень за днём, то ён пацвердзіць усе яе малітвы і

абавязацельствы, якія на ёй, ён пацвердзіць іх, таму што ён маўчаў у той дзень, калі пачуў. Калі ж муж яе адменіць пасля таго дня, калі пачуў, то возьме на себе грэх яго. Гэта статуты, якія загадаў Гасподзь Майсею, паміж мужам і яго жонкай, і паміж бацькам і дачкой у маладосці ў доме бацькі.

31

І Гасподзь гаварыў да Майсея, кажучы, Помсці за сыноў Ізраіля мадыянітам, і пасля будзеш прыняты да народа твайго. І гаварыў Майсей да народа, кажучы: узбройце з вас мужоў і пастаўце ў баявы парадак перад Госпадам на Мадыян, каб аддаць помсту ад Госпада Мадыяну. Тысячу з племені, тысячу з племені, з усіх плямёнаў сыноў Ізраіля пашліце біцца. І яны налічылі з тысяч Ізраіля тысячу з племені, дванаццаць тысяч узброеных у баявы парадак. І паслаў іх Майсей, па тысячы з племені, па тысячы з племені, разам з іхнім войскам, і Фінэеса, сына Элеазара, сына Аарона-свяшчэніка, і святыя пасудзіны, і трубы для сігналаў у іхніх руках.

І яны выстраіліся ў бітву супраць Мадыяна, як загадаў Гасподзь Майсею, і забілі ўсіх мужчынскага полу. І каралёў Мадыяна забілі разам з іх раненымі, і Эві, і Рокона, і Сура, і Ура, і Робока, пяць каралёў Мадыяна, і Валаама, сына Беора, забілі мячом разам з іх раненымі. І яны разграбілі жанчын

Мідыяна, і іхні багаж, і іхнюю жывёлу, і ўсю іхнюю маёмасць, і іхнюю сілу яны разграбілі. І ўсе гарады іх, тыя, што ў пасяленнях іх, і сядзібы іх яны спалілі ў агні. І ўзялі ўсю іх здабычу і ўсе іх трафеі, ад чалавека да жывёлы. І яны прывялі да Майсея і да Элеазара, свяшчэнніка, і да ўсіх сыноў Ізраіля палон, і здабычу, і трафеі ў лагер у Аравоф Маава, які знаходзіцца на Іардане супраць Ерыхона. І выйшаў Майсей і Элеазар, свяшчэннік, і ўсе правадыры сходу ім насустрач за табор. І разгневаўся Майсей на наглядчыкаў войска, тысячнікаў і сотнікаў, якія вярталіся з баявога шыку вайны. І сказаў ім Майсей: Чаму вы захавалі ўсякую жанчыну? Гэтыя бо былі сынам Ізраіля паводле слова Валаама, каб адвесці і прэзрэць слова Госпада з-за Фегора, і здарылася пошасць у супольнасці Госпада. І цяпер забівайце ўсякага мужчыну ў усёй здобычы, і ўсякую жанчыну, якая пазнала ложа мужчыны, забівайце. І ўсю здабычу з жанчын, якія не ведаюць ложа мужчынскага, пакіньце іх жывымі. І вы размяшчайцеся лагерам вонку лагера сем дзён, кожны, хто забіў і хто дакрануўся да забітага, ачысціцца ў трэці дзень і ў сёмы дзень — вы і палон ваш. І кожнае пакрыццё, і кожны скураны посуд, і кожную працу з казіной скуры, і кожны драўляны посуд вы павінны ачысціць.

І сказаў Элеазар, святар, да мужоў войска, якія вярталіся з бітвы вайны: гэта пастанова закона, якую загадаў Гасподзь Майсею. Акрамя золата і срэбра, і бронзы, і жалеза, і свінцу, і волава, Кожная рэч, якая прайдзе праз агонь, і ачысціцца,

але ці вадою ачышчэння ачысціцца, і ўсё, што не праходзіць праз агонь, прайдзе праз ваду. І памыеце адзенне на сёмы дзень, і вы будзеце ачышчаны, і пасля гэтага ўвойдзеце ў лагер.

І Гасподзь гаварыў да Майсея, кажучы, Вазьмі агульны лік здабычы палону, ад чалавека да жывёлы, ты і Элеазар, свяшчэннік, і правіцелі бацькоў сходу. І падзеліце здабычу паміж ваяроў, якія выйшлі ў бітву, і паміж усёй супольнасці. І вы адкладзеце даніну Госпаду ад людзей-ваяроў, якія выйшлі ў бітву, адну душу з пяцісот, ад людзей, і ад жывёлы, і ад валоў, і ад авечак, і ад аслоў, і ад палавіны іх возьмеце. І даш Элеазару свяшчэнніку першыя плады Госпада. І з паловы сыноў Ізраіля возьмеш адзін з пяцідзiesiąці ад людзей, і ад валоў, і ад авечак, і ад аслоў, і ад усёй жывёлы, і даш іх Лявітам, якія ахоўваюць варту ў намёце Госпада.

І зрабілі Майсей і Элеазар, свяшчэннік, як загадаў Гасподзь Майсею. І здарылася, што лішак здабычы, які ўзялі як трафей мужчыны-воіны ад авечак, складаў шэсцьсот семдзiesiąт пяць тысяч і валоў семдзiesiąт дзве тысячы і аслоў — шэсцьдзiesiąт адна тысяча, і душы людзей з жанчын, якія не ведалі ложа мужчыны, усе душы — трыццаць дзве тысячы. І стала палова, частка тых, хто выйшаў на вайну, з ліку авечак — трыста трыццаць тысяч сем тысяч пяцьсот. І быў канец Госпаду ад авечак — шэсцьсот семдзiesiąт пяць. І валоў шэсць і трыццаць тысяч, і канец Госпаду два і

семдзесят, і аслоў трыццаць тысяч пяцьсот, і падатак Госпаду — шэсцьдзесят адзін. І душы людзей — шаснаццаць тысяч, і данына іх Госпаду — трыццаць дві душы.

І даў Майсей Госпаду прынашэнне Бога Элеазару свяшчэніку, як загадаў Гасподзь Майсею, ад палавіны сыноў Ізраіля, якіх Майсей аддзяліў ад мужоў-ваяроў. І стала палова ад грамады авечак трыста трыццаць тысяч сем тысяч пяцьсот. І быкі, трыццаць шэсць тысячаў, Аслы, трыццаць тысяч і пяцьсот, І душы людзей — шаснаццаць тысяч. І ўзяў Майсей з паловы сыноў Ізраіля адно з пяцідзесяці — з людзей і з быдла, і даў іх лявітам, якія ахоўваюць варту намёта Госпада, як загадаў Госпад Майсею.

І падышлі да Майсея ўсе прызначаныя ў тысячныя падзелы войска, камандзіры тысяч і камандзіры сотняў, І сказалі да Майсея: Слугі твае ўзялі агульную колькасць мужоў-ваяроў, якія ад нас, і не адсутнічае ад іх ні адзін. І мы прынеслі дар Госпаду, кожны чалавек, які знайшоў залаты прадмет: бранзалет, наножнік, пярсцёнак, нарукаўнік і намісто, каб ачысціцца перад Госпадам. І ўзялі Майсей і святар Элеазар у іх золата — усе зробленыя рэчы. І стала ўсё тое золата, тая ахвяра, якую яны ўзялі Госпаду, шаснаццаць тысяч і сямсот і пяцьдзесят сікляў ад камандзіраў тысяч і ад камандзіраў сотняў. І воіны рабавалі кожны для сябе. І ўзяў Майсей і Элеазар, свяшчэннік, золата ад камандзіраў тысяч і ад камандзіраў сотняў, і прынес іх у намёт сведчання —

памінак сыноў Ізраіля перад Госпадам.

32

І жывёлы было вельмі многа ў сыноў Рувіма і ў сыноў Гада, і яны бачылі зямлю Язэр і зямлю Галаад, і было гэта месца прыдатным для жывёлы. І падышоўшы, сыны Рувіма і сыны Гада сказалі да Майсея, і да Элеазара свяшчэніка, і да правіцеляў сходу, кажучы: Атарот, і Дайбон, і Язэр, і Намра, і Эсебон, і Элеале, і Себама, і Набау, і Баян, зямлю, якую перадаў Гасподзь перад сынамі Ізраіля, — зямля для жывёлагадоўлі, і ў слуг тваіх жывёла існуе. І казалі: Калі мы знайшлі ласку перад табою, няхай будзе дадзена зямля гэтая слугам тваім у валоданне, і не пераводзь нас праз Іардан.

І сказаў Майсей сынам Гада і сынам Рувіма: брацця вашыя ідуць на вайну, а вы будзеце сядзець тут? І чаму выкрыўляеце розумы сыноў Ізраіля, каб не перайсці ў зямлю, якую Гасподзь дае ім? Ці не так зрабілі бацькі вашыя, калі я паслаў іх з Кадэш-Варнэ, каб разгледзець зямлю? І яны падняліся ў даліну грона, і яны назіралі зямлю, і яны адварнулі сэрцы сыноў Ізраіля, каб яны не ўвайшлі ў зямлю, якую даў ім Гасподзь. І разгневаўся Гасподзь у той дзень і прысягнуў, кажучы, Ці ўбачаць гэтыя людзі, якія выйшлі з Егіпта, ад дваццаці гадоў і вышэй, якія ведаюць добрае і злое, зямлю, якую я прысягнуў Абрааму, і

Ісааку, і Якаву, бо яны не паслядавалі за мною

акрамя Халеба, сына Ефанеевага, адлучанага, і Ісуса, сына Наўінавага, бо яны паслядавалі за Госпадам. І разгневаўся ў гневе Гасподзь на Ізраіля, і рассяў іх у пустыні сорок гадоў, пакуль не было знішчана ўсё пакаленне, якое рабіло злое перад Госпадам. Вось вы ўсталі замест бацькоў ваших, разбурэнне людзей грэшных, каб дадаць яшчэ да гневу Госпада на Ізраіль. Бо вы адвернецеся ад яго, каб яшчэ пакінуць яго ў пустыні, і беззаконнічаеце супраць усёй гэтай сходкі.

І падышлі да яго і казалі: пабудуем тут загоны для авечак нашай жывёлы і гарады для нашага багажу. І мы ўзбраімся ў папярэднюю ахову перад сынамі Ізраіля, пакуль не прывядзём іх у іхнае ўласнае месца, а наш багаж будзе знаходзіцца ў ўмацаваных гарадах з-за жыхароў гэтай зямлі. Не павернемся ў нашыя дамы, пакуль сыны Ізраіля не падзеляцца, кожны ў сваю спадчыну. І больш не будзем спадчынаваць у іх ад таго, што за Іарданам і далей, таму што атрымалі лосы нашы ў тым, што за Іарданам на ўсходзе.

І сказаў да іх Майсей: Калі зробіце паводле слова гэтага, калі узброіцеся перад Госпадам у вайну, І прайдзе кожны ўзброены муж з вас праз Ярдан перад Госпадам, пакуль не будзе знішчаны вораг яго ад аблічча яго, І будзе падпарадкавана зямля перад Госпадам, і пасля гэтага вы

павернецца, і будзеце невінаватыя перад Госпадам і перад Ізраілем, і будзе зямля гэтая вам у валоданні перад Госпадам. Калі ж вы не зробіце так, то згрэшыце перад Госпадам, і пазнаеце грэх ваш, калі вас спасцігне бяда. І пабудуеце вы для сябе гарады для вашага багажу і хутары для вашай жывёлы, і зробіце тое, што выходзіць з ваших вуснаў.

І сказалі сыны Рувіма і сыны Гада да Майсея, кажучы: слугі твае зробіць так, як Гасподзь наш загадвае. Наш багаж, нашы жонкі і ўся наша жывёла будуць у гарадах Галаада. Тыя ж слугі твае прайдуць усе ўзброеныя і пастраяныя перад Госпадам у вайну, якім спосабам гаспадар кажа.

І склав ім Майсей Элеазара жрэца, і Ісуса, сына Наўя, і правіцеляў сям'яў плямёнаў Ізраіля. І сказаў да іх Майсей: калі перайдуць сыны Рувіма і сыны Гада з вамі Іардан, кожны ўзброены ў вайну перад Госпадам, і падпарадкуеце зямлю перад вамі, і дасце ім зямлю Галаад у валоданне. Калі ж яны не перайдуць узброеныя з вамі ў вайну перад Госпадам, то вы перавядзеце іхні багаж, і іхніх жонак, і іхнюю жывёлу раней за вас у зямлю Ханаан, і яны атрымаюць спадчыну разам з вамі ў зямлі Ханаан. І адказалі сыны Рувіма і сыны Гада, кажучы: колькі Гасподзь кажа слугам, так зробім мы. Мы перайдзем узброеныя перад Госпадам у зямлю Ханаан, і вы дасце нам валоданне ў той мясцовасці за Іарданам.

І даў ім Майсей, сынам Гада і сынам Рувіма, і палавіне племені Манасіі, сыноў Іосіфа, царства Сіхона, цара Амарэяў, і царства Ога, цара Васана, зямлю і гарады з межамі яе, гарады зямлі вакол. І пабудававалі сыны Гада Дайбон, і Атарот, і Ароер, і тую Сафар, і тую Язер, і ўзвялічылі іх, і Намрам, і Байтаран, умацаваныя гарады, і авечыя сядзібы. І сыны Рувіма пабудававалі Эсэбон, і Элеалю, і Карыятам, і Беелмеон акружаны, і Себаму, і яны назвалі паводле іхніх імёнаў імёны гарадоў, якія яны пабудававалі. І пайшоў сын Махіра, сына Манасіі, Галаад, і ўзяў яе, і знішчыў амарэя, які жыў у ёй. І Майсей даў Галаад Махіру, сыну Манасіі, і ён пасяліўся там. І Яір, сын Манасіі, пайшоў і ўзяў іхнія сяліб, і назваў іх сяліб Яіра. І Набаў пайшоў, і ўзяў Каат і яе вёскі, і назваў іх Набот па сваім імені.

33

І гэта прыпынкі сыноў Ізраіля, калі яны выйшлі з зямлі Егіпецкай з сілай сваёй пад кіраўніцтвам Майсея і Аарона. І напісаў Майсей адыходы іх і прыпынкі іх праз слова Госпада, і гэта прыпынкі падарожжа іх. Яны адправіліся з Рамесэ ў першым месяцы, пятнаццатага дня першага месяца, на наступны дзень пасхі выйшлі сыны Ізраіля з высока ўзнятай рукой перад усімі егіпцянамі. І егіпцяне хавалі сваіх памерлых усіх, каго ўдарыў Гасподзь, усё першароднае ў зямлі Егіпецкай, і над багамі іх учыніў помсту Гасподзь. І адправіліся сыны Ізраіля з Рамесэ і

разбілі лагер у Сакхофе. І адправіўшыся з Сакхота, яны разбілі лагер у Бутане, які зяўляецца часткай пустыні. І адышлі яны з Бутана, і разбілі табар на вусце Эірата, які знаходзіцца насупраць Беелсепфона, і разбілі табар насупраць Магдолу. І адышлі яны насупраць Эіроту, і перайшлі сярэдзіну мора ў пустыню, і пайшлі дарогу трох дзён праз пустыню, і разбілі табар у Пікрыях. І адышлі яны ад Горкіх вод і прыйшлі ў Элім, а ў Эліме было дванаццаць крыніц вады і семдзесят пальмавых дрэў, і разбілі яны там табар каля вады. І адышлі яны з Эліма, і разбілі табар на Чырвоным моры. І адышлі яны ад Чырвонага мора, і разбілі табар у пустыні Сін.

І адышлі яны з пустыні Сін і разбілі табар у Рафака. І адышлі яны з Рафакі, і разбілі табар у Аілусе. І яны адышлі з Аілуса, і разбілі лагер у Рафідзіне, і не было там вады для народу, каб піць. І яны адправіліся з Рафідзіна і разбілі лагер у пустыні Сінай. І яны адправіліся з пустыні Сінай і разбілі лагер у магілах жадання. І адышлі яны з магіл жадання і раскінулі табар у Асэроце. І яны адправіліся з Асэрот і разбілі лагер у Ратама.

І яны адышлі з Ратама і разбілі лагер у Рэмон-Фарэс. І яны адправіліся з Рэмон-Фарэса і разбілі лагер у Лебоне. І яны адышлі з Лебона і разбілі лагер у Рэсане. І адышлі яны з Рэсан, і разбілі табар у Макелаце. І адышлі яны з Макелата і раскінулі табар у Сафары. І адышлі з Сафара і разбілі табар у Харадаце. І адышлі яны з Харадата і разбілі табар у

Макелоце. І адышлі яны з Макелота і разбілі табар у Катаат. І адышлі яны з Катаата, і раскінулі табар у Тарате. І адышлі з Тарата і разбілі табар у Матэку. І адышлі яны з Матэка і раскінулі табар у Сэльмона. І яны адышлі з Сельмоны і разбілі лагер у Масурут. І адышлі яны з Масурута і разбілі табар у Банаію. І адышлі яны з Банаіі, і раскінулі табар у гары Гадгад.

І адышлі яны з гары Гадгад і разбілі табар у Этэбата. І адышлі яны з Этэбаты і раскінулі табар у Эброну. І адышлі яны з Эброна і раскінулі табар у Эзіён-Габер. І адышлі яны з Эзіён-Габер, і разбілі табар у пустыні Сін, і адышлі яны з пустыні Сін, і разбілі табар у пустыні Фаран, гэта ёсць Кадэш. І яны адправіліся з Кадэша, і разбілі лагер на гары Гор, паблізу зямлі Эдом.

І падняўся Аарон-святшчэннік па загадзе Госпада, і памёр там у саракавым годзе выхаду сыноў Ізраіля з зямлі Егіпецкай, у пятым месяцы, у першы дзень месяца. І Аарону было сто дваццаць тры гады, калі ён памёр на гары Гор. І пачуў хананейскі кароль Арад, які жыў у зямлі Ханаан, калі ўваходзілі сыны Ізраіля, І адышлі яны з гары Гор, і разбілі лагер у Сэльмоне. І адышлі яны з Сэльмона і раскінулі табар у Фіно. І адышлі яны з Фінона і разбілі табар у Овоце.

І адышлі яны з Овота, і разбілі табар у Аі, на тым баку, на межах Маава. І адышлі яны з Гаі і раскінулі табар у Дайбон-Гадзе. І яны адышлі з Дайбон-Гада і разбілі лагер у Гелмон-

Дэблатаіме. І яны адправіліся з Гелмон-Дэблатаім і разбілі лагер на горах Абарым, супраць Набаў. І яны адышлі ад гор Абарым і разбілі лагер на захадзе Маабу, на Іардане супраць Ерыхона. І яны разбілі табар ля Іардана паміж Аісімотам да Бэлсы, што на захадзе Маава.

І гаварыў Госпад да Майсея на захадзе Маава каля Іардана супраць Ерыхона, кажучы, Скажы сынам Ізраіля, і ты скажаш ім: вы пераходзіце Іардан у зямлю Ханаан. І вы знішчыце ўсіх жыхароў у зямлі перад тварам вашым, і вы выдаліце назіральныя пункты іх, і ўсе ліўныя ідалы іх вы знішчыце, і ўсе слупы іх вы выдаліце. І вы знішчыце ўсіх жыхароў тую зямлю, і будзеце жыць у ёй, бо вам я даў іх зямлю ў спадчыну. І вы ўспадкуеце зямлю іх па жэрабе паводле плямёнаў вашых: большым памножыце валоданне іх, і меншым паменшыце валоданне іх; у якое выйдзе імя яго, там яго будзе; паводле плямёнаў бацькоў вашых успадкуеце. Калі ж вы не знішчыце тых, хто жыве на зямлі, ад твару вашага, і будзе так, што тыя, каго вы пакінеце з іх, стануць калючкамі ў вачах вашых і стрэламі ў баках вашых, і будуць варагаваць вам на зямлі, на якой вы будзеце жыць. І будзе так, як вырашыў зрабіць з імі, зраблю з вамі.

34

І Гасподзь гаварыў да Майсея, кажучы, Загадай сынам

Ізраіля і скажаш да іх: вы ўваходзіце ў зямлю Ханаан, гэта будзе вам у спадчыну — зямля Ханаан з яе межамі. І будзе вам паўднёвы бок ад пустыні Сін да мяжы з Эдомам, і будзе вам паўднёвая мяжа ад усходняй часткі Салёнага мора. І абыдзе вас межы ад Поўдня да ўзыходу Акрабін, і прайдзе Энак, і будзе выхад яго да Поўдня Кадэш Барнэ, і выйдзе ў паселішча Арад, і прайдзе Асемо́на. І акружыць межы ад Асемо́на патокам Егіпта, і будзе выхадам мора. І межамі мора будзе для вас вялікае мора, якое абмежуе; гэта будзе для вас межамі мора.

І гэта будзе вам межы да поўначы: ад вялікага мора адмераеце вам ім каля гары, гары. І ад гары да гары вымераеце ім, тым, хто ўваходзіць у Эмат, і будзе выхад яго межамі Сарадак. І выйдучь межы Дэфрона, і будзе выхад яго Арсенаін, гэта будзе вам межы ад Поўначы. І спусціцца мяжа ад Сепефамар да Бэлы ад усходу да крыніц, і спусціцца мяжа ад Бэлы на ўзбярэжжа мора Хінэрэт з усходу. І спусціцца мяжа ад Сепфамар да Бэлы ад усходу да крыніц, і спусціцца мяжа ад Бэлы на ўсходні бераг мора Хенерэт. І спусціцца межа на Іардан, і выхадам будзе мора салёнае; гэта будзе вам зямля і межы яе вакол.

І загадаў Майсей сынам Ізраіля, кажучы: гэта зямля, якую будзеце спадчынна атрымліваць жэрабкуваннем, як загадаў Гасподзь даць яе дзевяці племям і палавіне племені Манасіі. Таму што племя сыноў Рувіма і племя сыноў Гада паводле дамоў бацькоў іхніх, і палова племені

Манасіі атрымалі свае жаробы. Два племені і палова племені ўзялі свае лоты за Іарданаю каля Ерыхона ад поўдня на ўсход.

І Гасподзь гаварыў да Майсея, кажучы, Гэта імёны мужчын, якія будуць спадчынна дзяліць вам зямлю: Элеазар, свяшчэннік, і Ісус, сын Навіна. І вы возьмеце па адным правіцелю з кожнага племені, каб яны падзялілі вам зямлю ў спадчыну.

І гэта імёны мужчын племені Юда: Халеб, сын Іефонні. Племені Сымеона — Саламііл, сын Семіуда. Племені Веняміна, Элдад, сын Хаслона, Ад племені Дана правіцель Бакхір, сын Эглі. З сыноў Іосіфа, з племені сыноў Манасіі, правіцель Аніел, сын Суфі. З племені сыноў Эфраіма правіцель Камуіл, сын Сабатана. З племені Завулона правіцель Елісафан, сын Фарнаха. Племені сыноў Ісахара правіцель Фалціел, сын Озы. З племені сыноў Асіра правіцель Ахіор, сын Селемі. З племені Нефталі — правіцель Фадаіл, сын Іаміуда.

Гэтым загадаў Гасподзь падзяліць сынам Ізраіля ў зямлі Ханаан.

35

І гаварыў Гасподзь да Майсея на захадзе Маава каля

Іардана супраць Ерыхона, кажучы: Загадай сынам Ізраіля, і яны дадуць левітам ад спадчын валодання іхняга гарады для жыцця, і прадмесці гарадоў вакол іх дадуць левітам. І будуць ім гарады для жыцця, і агароджы іх будуць для жывёлы іх і для ўсяе чатырохнагай жывёлы іх. І прылеглыя тэрыторыі гарадоў, якія вы дасце левітам, ад сцяны горада і вонкі дзве тысячы локцяў вакол. І ты вымераеш звонку горада бок той да ўсходу дзве тысячы локцяў, і бок той да поўдня дзве тысячы локцяў, і бок той да мора дзве тысячы локцяў, і бок той да поўначы дзве тысячы локцяў, і горад будзе пасярэдзіне гэтага для вас, і межы гарадоў. І гарады дасце левітам: шэсць гарадоў-сховішчаў, якія дасце, каб уцякаў туды забойца, і да гэтых сорок два гарады. Усе гарады дасце левітам — сорок і восем гарадоў, гэтыя, і прадмесці іх. І гарады, якія вы будзеце даваць ад уладання сыноў Ізраіля, ад тых, хто мае многае, — многае, і ад меншых — меншае, кожны паводле спадчыны яго, якую яны будуць успадкоўваць, яны будуць даваць ад гарадоў Лявітам.

І Гасподзь гаварыў да Майсея, кажучы, Скажы сынам Ізраіля, і ты скажаш ім: вы пераходзіце Іардан у зямлю Ханаан. І адзначыце для іх гарады — месцы ўцёкаў будуць для вас, каб уцякаць туды забойцу, кожнаму, хто ўдарыў душу ненаўмысна. І будуць гарады вам месцамі прытулку ад помсціка крыві, і не памрэ забойца, пакуль не стане перад сходам на суд. І гарады, якія вы дасце, шэсць гарадоў, будуць вам месцамі прытулку. Тры гарады вы даціце за

Іардана́м, і тры гарады вы даціце ў зямлі Ханаан.

Прытулак будзе для сыноў Ізраіля, і для прышэльца, і для пасяленца, які сярод вас, будуць гарады гэтыя прытулкам, каб уцячы туды кожнаму, хто ўдарыў душу ненаўмысна.

Калі ж жалезным прадметам удорыць яго і той памрэ, ён забойца — смерцю няхай будзе забіты забойца. Калі ж камянем з рукі, ад якога можна памерці, удорыць яго, і той памрэ, ён забойца, смерцю няхай будзе забіты забойца. Калі ж драўляным прадметам з рукі, ад якога можна памерці, удорыць яго, і той памрэ, то ён забойца; смерцю няхай будзе забіты забойца.

Помсціцель за кроў забіе забойцу, калі сустрэне яго. Калі ж праз варожасць штурхне яго і кіне на яго якую-небудзь рэч з засады, і той памрэ, Або праз гнеў ударыў яго рукою, і памрэ, смерцю хай будзе пакараны той, хто ударыў, бо ён забойца. Смерцю хай будзе пакараны забойца. Помсціцель крыві забе таго, хто забіў, калі сустрэне яго.

Калі ж раптоўна, не праз варожасць, штурхне яго або кіне на яго якую-небудзь рэч, не з засады, або кожным каменем, ад якога ён можа памерці, не ведаючы, і той упадзе на яго, і ён памрэ, а ён не быў яго ворагам, ні не імкнуўся зрабіць яму зло, І будзе судзіць грамада паміж таго, хто ўдарыў, і паміж месціцеля за кроў паводле гэтых суддзяў. І выратуе грамада забойцу ад помсціцеля крыві, і вернуць яго

грамада ў горад прытулку яго, куды ён уцёк, і будзе жыць там, пакуль не памрэ вялікі святар, якога памазалі святым алеем.

Калі ж забойца выйдзе за межы горада, у які ён уцёк, і знойдзе яго адмсціцель крыві знадворку межаў горада прытулку яго, і забіе адмсціцель крыві забойцу, не вінаваты ён. У горадзе прытулку няхай ён жыве, пакуль не памрэ вялікі свяшчэннік, і пасля смерці вялікага свяшчэнніка вернецца забойца ў зямлю свайго валодання.

І будзе гэта для вас законам суда ў пакаленнях ваших ва ўсіх паселішчах ваших. Кожны, хто ўдарыў душу, праз сведкаў забівай забойцу, і адзін сведка не засведчыць на душу, каб памерці. І не возьмеце выкупу за душу ад забойцы, які вінны быць забіты, бо смерцю будзе пакараны. Не бярыце выкупу за тое, каб уцячы ў горад прытулку, каб зноў жыць на зямлі, пакуль не памрэ вялікі свяшчэннік. І не будзеце вы забіваць зямлю, у якой жывяце, бо кроў гэтая забівае зямлю, і не будзе ачышчана зямля ад крыві, пралітай на ёй, але толькі крывёю таго, хто праліваў. І не апаганіце зямлю, на якой вы жывяце, на якой я пражываю сярод вас, бо я ёсць Гасподзь, які пражывае сярод сыноў Ізраіля.

І падышлі правіцелі племені сыноў Галаада, сына Махіра, сына Манасіі, з племені сыноў Іосіфа, і гаварылі перад Майсеем, і перад Элеазарам, свяшчэнікам, і перад правіцелямі дамоў бацькоў сыноў Ізраіля, І сказалі: Гаспадару нашаму загадаў Гасподзь аддаць зямлю спадчыны лосам сынам Ізраіля, і гаспадару загадаў Гасподзь даць спадчыну Салпаада, брата нашага, дачкам яго. І будуць аднаму з плямёнаў сыноў Ізраіля жонкамі, і адымецца жэрабе іх з валодання бацькоў нашых, і дададзецца ў спадчыну племені, якому яны сталіся жонкамі, і з жэрабя спадчыны нашай адымецца. Калі ж настане вызваленне сыноў Ізраіля, і будзе дададзена спадчына іх да спадчыны племені, якому яны сталіся жонкамі, і ад спадчыны племені сямі нашай будзе адабрана спадчына іх.

І загадаў Майсей сынам Ізраіля праз загад Госпада, кажучы: так племя сыноў Іосіфа кажа. Гэта слова, якое загадаў Гасподзь дачкам Салпаада, кажучы: каму спадабаецца перад імі, хай будуць жонкамі, толькі з народу бацькі іх хай будуць жонкамі. І не будзе перанесена спадчына сынам Ізраіля ад племені на племя, таму што кожны ў спадчыне племені сямі сваёй будуць трымацца сыны Ізраіля. І кожная дачка, якая атрымлівае спадчыну з плямёнаў сыноў Ізраіля, павінна стаць жонкай аднаму з народу бацькі свайго, каб сыны Ізраіля атрымалі ў спадчыну кожны бацькоўскую спадчыну сваю. І не будзе перанесены жрэб з племені на плямя іншае, але кожны ў сваёй спадчыне

будуць трымацца сыны Ізраіля.

Якім спосабам загадаў Гасподзь Майсею, так зрабілі дочки Салпаада. І сталі Тэrsa, і Эгла, і Мелха, і Нуа, і Малаа, дочки Салпаада, да стрыечных братоў іх, з народу Манасіі, сыноў Іосіфа, яны сталі жонкамі, і спадчына іх перайшла да племені народу бацькі іх. Гэтыя заповедзі, статуты і судовыя рашэнні, якія загадаў Гасподзь праз Майсея на захадзе Маава, на Іардане, супраць Ерыхона.

Евангелле ад Яна

1

У пачатку было Слова, і Слова было ля Бога, і Богам было Слова. Гэты быў у пачатку ля Бога. Усё праз яго стала, і без яго не стала нічога, што стала. У ім было жыццё, і жыццё было святлом людзей. І тое святло ў цемры свеціць, і цемра яго не ахапіла.

З'явіўся чалавек, пасланы ад Бога, імя яму Іаан. Гэты прыйшоў, каб засведчыць аб святле, каб усе паверылі праз яго. Ён не быў тым святлом, але прыйшоў, каб засведчыць аб святле. Было праўдзівае святло, якое асвятляе ўсякага чалавека, што прыходзіць у свет. У свеце быў, і свет праз яго ўзнік, і свет яго не пазнаў. У свае ўласныя прыйшоў, і свае ўласныя яго не прынялі. Але колькі многія ўзялі яго, даў ім уладу стаць дзецьмі Бога, тым, хто веруе ў імя яго. якія нарадзіліся не з крывей, ні з волі плоці, ні з волі мужчыны, але з Бога. І Слова целама стала і пастаўіла намёт сярод нас, і мы назіралі славу Яго, славу як Адзінароднага ад Бацькі,

поўнага міласці і праўды. Іаан сведчыць аб ім і крычаў, кажучы: гэты быў той, пра якога я сказаў — які ідзе пасля мяне, стаў перада мною, таму што ён быў першы за мяне. І з поўнаты яго мы ўсе ўзялі, і ласку замест ласкі. Што закон быў дадзены праз Майсея, ласка і ісціна сталіся праз Ісуса Хрыста. Бога ніхто ніколі не бачыў, адзінародны Сын, Які быў у лоне Бацькі, Той растлумачыў.

І гэта ёсць сведчанне Іаана, калі іудэі паслалі з Іерусаліма святароў і лявітаў, каб яны запыталі яго: Ты хто? І прызнаў, і не адмовіўся, і прызнаў, што я не Хрыстос. І яны спыталі яго: Што ж? Ты Ілія? І кажа: Не. Ты прарок? І адказаў: Не. Сказалі яму: хто ты, каб мы далі адказ тым, хто паслаў нас? Што ты кажаш пра сябе? Ён сказаў: Я голас таго, хто крычыць у пустыні: зрабіце прамым шлях Госпада, як сказаў прарок Ісая.

І тыя пасланыя былі з фарысеяў. І яны спыталі яго і сказалі яму: Чаму ж ты хрысціш, калі ты не Хрыстос, ні Ілля, ні прарок? Адказаў ім Іаан, кажучы: я хрышчу ў вадзе, але сярод вас стаіць той, якога вы не ведаеце. Ён ёсць той, хто ідзе пасля мяне, які стаў перад мяне, каго я не ёсць годны развязаць рамень яго абутку. Гэта здарылася ў Віфаніі за Іарданам, дзе Іаан хрысціў.

На наступны дзень Іаан бачыць Ісуса, які прыходзіць да яго, і кажа: Вось Агнец Божы, які нясе грэх свету. Гэта ёсць той, аб якім я сказаў: пасля мяне прыходзіць чалавек, які стаў

перада мной, бо ён быў раней за мяне. І я не ведаў яго, але каб ён быў адкрыты Ізраілю, таму прыйшоў я хрысціць вадою. І засведчыў Іаан, кажучы, што я бачыў Духа, які сыходзіў як голуб з неба, і застаўся на ім. І я не ведаў яго, але той, хто паслаў мяне хрысціць у вадзе, той мне сказаў: на каго ўбачыш Духа, які спускаецца і застаецца на ім, гэта і ёсць той, хто хрысціць у Духу Святым. І я бачыў і засведчыў, што гэта ёсць Сын Божы.

На наступны дзень зноў стаяў Іаан і двое з яго вучняў, І паглядзеўшы на Ісуса, які ішоў, ён кажа: Вось Агнец Божы. І два вучні пачулі, як ён гаварыў, і пайшлі за Ісусам. Павярнуўшыся ж, Ісус, бачыўшы іх, якія ідуць следам, кажа ім Што шукаеце? А яны сказалі яму: Рабі (што ў перакладзе значыць Настаўнік), дзе ты жывеш? Ён кажа ім: Ідзіце і паглядзіце. Яны прыйшлі і ўбачылі, дзе ён жыве, і засталіся ў яго ў той дзень. Было каля дзесятай гадзіны. Быў Андрэй, брат Сімона Пятра, адным з двух, якія пачулі ад Іаана і паследавалі за ім. Знаходзіць гэты першы свайго ўласнага брата Сімона і кажа яму: мы знайшлі Месію, што ў перакладзе азначае Хрыстос. І прывёў яго да Ісуса. Паглядзеўшы на яго, Ісус сказаў: ты Сімон, сын Іоны, ты будзеш называцца Кіфа, што тлумачыцца як Пётр.

На наступны дзень Ісус захацеў выйсці ў Галілею, і знаходзіць Філіпа, і кажа яму: ідзі за мной. Быў жа Філіп з Віфсаіды, з горада Андрэя і Пятра. Філіп знаходзіць Натанаіла і кажа яму: таго, пра каго напісаў Майсей у

законе і прарокі, мы знайшлі — Ісуса, сына Іосіфа з Назарэта. І сказаў яму Натанаіл: Ці можа з Назарэта быць што-небудзь добрае? Кажа яму Філіп: Прыходзь і паглядзі. Убачыў Ісус Натанаіла, які ішоў да яго, і кажа пра яго: Вось сапраўды ізраільцянін, у якім няма падману. Кажа яму Натанаіл: адкуль ты мяне ведаеш? Адказаў Ісус і сказаў яму: перш чым Філіп паклікаў цябе, калі ты быў пад смакоўніцай, Я бачыў цябе. Адказаў Натанаіл і кажа яму: Рабі, ты Сын Божы, ты Цар Ізраіля. Адказаў Ісус і сказаў яму: таму што Я сказаў табе, што бачыў цябе пад смакоўніцай, ты веруеш? Большае за гэта ты ўбачыш. І кажа яму: сапраўды, сапраўды кажу вам, адсюль убачыце неба адчыненым і анёлаў Божых, якія ўзыходзяць і сыходзяць на Сына Чалавечага.

2

І на трэці дзень вяселле адбылося ў Кане Галілейскай, і была там маці Ісуса, Быў пакліканы ж і Ісус, і вучні яго на вяселле. І калі скончылася віно, маці Ісуса кажа яму: У іх няма віна. Кажа гэта Ісус: Што мне і табе, жанчына? Яшчэ не прыйшла гадзіна мая. Маці яго кажа слугам: што б ні казаў вам, зрабіце. Былі там шэсць каменных вадзяных слоёў, якія стаялі паводле ачышчэння яўрэяў, утрымліваючыя па дзве ці тры меры. Ісус кажа ім: Напоўніце глякі вадой. І яны напоўнілі іх да верху. І кажа ім: Чэрпайце цяпер і нясіце старшыні застолля. І прынеслі.

Як жа паспрабаваў майстар банкета ваду, што стала віном, і не ведаў, адкуль яна ёсць, а слугі ведалі, якія начэрапілі ваду, майстар банкета клікае жаніха І кажа яму: кожны чалавек спачатку ставіць добрае віно, а калі госці ўжо п'яныя, тады горшае. Ты ж захаваў добрае віно да гэтай пары. Гэта зрабіў Ісус пачаткам знакаў у Кане Галілейскай і адкрыў славу Сваю, і паверылі ў Яго вучні Ягоныя.

Пасля гэтага ён сышоў у Капернаум разам са сваёй маці, братамі і вучнямі, і там яны засталіся нямнога дзён.

І блізка была Пасха Іудэяў, і пайшоў Ісус у Іерусалім. І знайшоў ён у храме тых, хто прадаваў валоў і авечак і галубоў, і менавал, якія сядзелі. І зрабіўшы бізун з вяровак, усіх выгнаў з храма, і авечак, і валоў, і менавал высыпаў манеты і сталы перавярнуў. І тым, хто прадаваў галубоў, сказаў: заберыце гэта адсюль, не рабіце дом Бацькі майго домам гандлю. Успомнілі ж вучні яго, што напісана: Рэўнасць дома Твайго пажрэ мяне. Адказалі таму яўрэі і сказалі яму: Які знак паказваеш нам, што гэта робіш? Адказаў Ісус і сказаў ім: разбурыце храм гэты, і ў трох днях падыму яго. Сказалі таму яўрэі: сорок і шэсць гадоў быў пабудаваны храм гэты, і ты ў трох днях падымеш яго? Але той казаў пра храм свайго цела. Калі ж Ён узняўся з мёртвых, вучні Яго ўспомнілі, што Ён гэта казаў, і паверылі Пісанню і слову, якое сказаў Ісус.

Калі ж ён быў у Іерусаліме на Пасху падчас свята, многія

паверылі ў імя яго, бачачы яго знакі, якія ён рабіў. Сам жа Ісус не даверыў сябе ім, бо ён ведаў усіх. І што не меў патрэбы, каб хто засведчыў пра чалавека, бо ён ведаў, што было ў чалавеку.

3

Быў жа чалавек з фарысеяў, Нікадзім імя яму, правіцель іудэяў. Гэты прыйшоў да яго ноччу і сказаў яму: Рабі, мы ведаем, што ты прыйшоў ад Бога настаўнік, бо ніхто не здольны рабіць гэтыя знакі, якія ты робіш, калі Бог не з ім. Адказаў Ісус і сказаў яму: Сапраўды, сапраўды кажу табе: калі хтосьці не нарадзіцца зверху, не можа бачыць Царства Божага. Нікадзім кажа яму: Як можа чалавек нарадзіцца, будучы старым? Ці не можа ён другі раз увайсці ў живот сваёй маці і нарадзіцца? Адказаў Ісус: Сапраўды, сапраўды кажу табе: калі хтосьці не нарадзіцца з вады і Духа, не зможа ўвайсці ў Царства Божае. Тое, што нарадзілася з цела, ёсць цела, і тое, што нарадзілася з Духа, ёсць дух. Не дзівіся, што сказаў табе: неабходна вам нарадзіцца зверху. Дух дзе хоча дзьме, і ты чуеш голас яго, але не ведаеш, адкуль ён прыходзіць і куды ідзе; так ёсць з кожным, хто нарадзіўся з Духа. Адказаў Нікадзім і сказаў яму: Як могуць гэтыя рэчы здзейсніцца? Адказаў Ісус і сказаў яму: ты настаўнік Ізраіля, і гэтага не ведаеш? Праўдзіва, праўдзіва кажу табе, што тое, што ведаем, гаворым, і тое, што бачылі, сведчым, і сведчанне нашае не прымаеце. Калі я сказаў вам пра

зямныя рэчы і вы не верыце, як жа вы паверыце, калі я скажу вам пра нябесныя? І ніхто не ўзышоў у нябёсы, калі не той, хто зышоў з нябёсаў, Сын Чалавечы, які ёсць у нябёсах. І як Майсей узвысіў змяя ў пустыні, так неабходна быць узвышаным Сыну Чалавечаму, каб кожны, хто верыць у яго, не загінуў, але меў жыццё вечнае. Бо так палюбіў Бог свет, што аднароднага Сына свайго даў, каб кожны, хто веруе ў Яго, не загінуў, але меў жыццё вечнае. Бо не паслаў Бог Сына свайго ў свет, каб судзіў свет, але каб быў выратаваны свет праз Яго. Той, хто веруе ў яго, не судзіцца, а той, хто не веруе, ужо асуджаны, таму што не паверыў у імя адзінароднага Сына Богага. Гэта ж ёсць суд, таму што святло прыйшло ў свет, і палюбілі людзі больш цемру, чым святло, бо былі злымі іхнія дзеянні. Бо кожны, хто робіць нікчэмнае, ненавідзіць святло і не прыходзіць да святла, каб не былі выкрыты яго дзеі. Але той, хто робіць праўду, прыходзіць да святла, каб яго ўчынкі былі выяўлены, бо яны зроблены ў Богу.

Пасля гэтага прыйшоў Ісус і вучні яго ў Іудэйскую зямлю, і там ён правёў час з імі і хрысціў. Быў жа і Іаан хрысціў у Айноне блізка Саліма, таму што там было шмат вады, і прыходзілі і хрысціліся. Бо Іаан яшчэ не быў кінуты ў турму. Узнікла таму спрэчка паміж вучнямі Іаана і іудзеям аб ачышчэнні. І прыйшлі да Іаана і сказалі яму: Рабі, той, хто быў з табой за Іарданама, якому ты засведчыў, вось ён хрысціць, і ўсе прыходзяць да яго. Адказаў Іаан і сказаў: Чалавек не можа атрымаць нічога, калі гэта не дадзена яму

з неба. Самі вы мне сведчыце, што я сказаў: не я Хрыстос, але што я пасланы перад ім. Той, хто мае нявесту, ёсць жаніх, а сябар жаніха, які стаіць і слухае яго, радуецца радасцю з-за голасу жаніха. Гэтая ж мая радасць напоўнена. Таму неабходна павялічвацца, а мяне — памяншацца. Той, хто прыходзіць зверху, вышэй за ўсіх. Той, хто з зямлі, з зямлі ёсць і пра зямное гаворыць, а Той, хто прыходзіць з неба, вышэй за ўсіх. І тое, што ён бачыў і чуў, пра гэта ён сведчыць, і сведчанне яго ніхто не прымае. Той, хто ўзяў яго сведчанне, запячатаў, што Бог ісцінны. Бо Той, Каго паслаў Бог, гаворыць словы Божыя, таму што Бог дае Духа не па меры. Бацька любіць сына і ўсё аддаў у яго руку. Той, хто веруе ў Сына, мае жыццё вечнае, а той, хто не падпарадкоўваецца Сыну, не ўбачыць жыцця, але гнеў Божы застаецца на ім.

4

Калі ж Гасподзь даведаўся, што фарысеі пачулі, што Ісус набывае больш вучняў і хрысціць, чым Іаан Хаця сапраўды Ісус сам не хрысціў, а вучні яго Ён пакінуў Іудэю і адышоў у Галілею. Аднак яму неабходна было праходзіць праз Самарыю. Прыходзіць таму ў горад Самарыі, званы Сіхар, побач з месцам, якое даў Якаў Іосіфу, сыну свайму, Быў жа там крыніца Якава. Ісус жа, стаміўшыся ад падарожжа, сеў каля крыніцы. Была каля шостай гадзіны. Прыходзіць жанчына з Самарыі зачэрпнуць ваду. Кажа ёй Ісус: дай мне

піць. Бо вучні яго адышлі ў горад, каб купіць ежу. Кажа таму яму жанчупа-самарыцянка: Як ты, будучы іудзеєм, просіш у мяне піць, калі я жанчына-самарыцянка? Бо іудзеі не зносяцца з самарыцянамі. Адказаў Ісус і сказаў ёй: калі б ты ведала дар Божы і хто ёсць той, што кажа табе дай мне піць, ты б папрасіла яго, і ён даў бы табе ваду живуую. Кажа яму жанчына: Пане, ні вядра ў цябе няма, і студня глыбокая, адкуль жа ў цябе жывая вада? Ці ж ты большы за бацьку нашага Якава, які даў нам гэтую крыніцу, і сам з яе піў, і сыны яго, і жывёла яго? Адказаў Ісус і сказаў ёй: кожны, хто пе з гэтай вады, будзе адчуваць смагу зноў. Хто б ні выпіў з той вады, якую я дам яму, не будзе адчуваць смагі вавек, але тая вада, якую дам яму, стане ў ім крыніцай вады, што бе ў жыццё вечнае. Жанчына кажа яму: Пане, дай мне гэтую ваду, каб я не адчувала прагі і не прыходзіла сюды чэрпаць. Ісус кажа ёй: Ідзі, паклічы свайго мужа і вярніся сюды. Адказала жанчына і сказала: Не маю мужа. Кажа ёй Ісус: Добра сказала, што мужа не маеш. Бо ты мела пяць мужчын, і цяпер той, якога ты маеш, не ёсць твой муж; гэта праўду ты сказала. Жанчына кажа яму: Пане, бачу, што Ты прарок. Бацькі нашыя на гэтай гары пакланіліся, і вы кажаце, што ў Іерусаліме ёсць месца, дзе неабходна пакланяцца. Кажа ёй Ісус: Жанчына, давяры мне, што прыходзіць гадзіна, калі ні на гэтай гары, ні ў Іерусаліме не будзеце пакланяцца Бацьку. Вы пакланяецеся таму, чаго не ведаеце, мы пакланяемся таму, што ведаем, бо выратаванне ад іудэяў. Але прыходзіць гадзіна, і цяпер ёсць, калі праўдзівыя пакланяльнікі пакланяцца Бацьку ў

духу і праўдзе, бо Бацька такіх шукае, хто пакланяецца Яму. Бог ёсць Дух, і тыя, хто пакланяецца Яму, павінны пакланяцца ў духу і праўдзе. Кажы яму жанчына: Ведаю, што Месія прыходзіць, які называецца Хрыстос; калі прыйдзе той, абвесціць нам усё. Кажы ёй Ісус: Я ёсць той, хто гаворыць з табой. І на гэта прыйшлі яго вучні і здзівіліся, што ён гаварыў з жанчынай, аднак ніхто не сказаў: Што ты шукаеш? або Што ты гаворыш з ёй? Жанчына пакінула свой глек і пайшла ў горад, і кажы людзям, Ідзіце, бачце чалавека, які сказаў мне ўсё, што я зрабіла. Няўжо гэты ёсць Хрыстос? Яны выйшлі з горада і прыходзілі да яго.

У гэты час вучні пыталі яго, кажучы: Рабі, еш. Ён жа сказаў ім: я маю ежу, каб есці, якую вы не ведаеце. Вучні таму казалі адзін аднаму: ці не прынёс яму хто-небудзь есці? Кажы ім Ісус: Мая ежа ёсць у тым, каб рабіць волю Таго, Хто паслаў Мяне, і завяршыць Яго працу. Ці не вы кажаце, што яшчэ чатыры месяцы, і жніво прыйдзе? Вось кажу вам: падымеце вочы вашы і паглядзіце на землі, бо яны ўжо белыя да жніва. І той, хто жне, атрымлівае ўзнагароду і збірае плод у жыццё вечнае, каб і той, хто сее, разам радаваўся і той, хто жне. Бо ў гэтым праўдзівае слова, што адзін сее, а другі жне. Я паслаў вас жаць тое, над чым не вы працавалі; іншыя працавалі, і вы ўвайшлі ў іх працу. З таго горада многія самарытане паверылі ў яго праз слова жанчыны, якая сведчыла, што ён сказаў ёй усё, што яна зрабіла. Калі таму самарыцяне прыйшлі да яго, яны прасілі яго застацца сярод іх, і ён застаўся там два дні. І многа

больш паверылі праз яго слова А жанчыне казалі, што больш не праз тваю гаворку верым, бо самі пачулі і ведаем, што гэты ёсць сапраўды Збаўца свету, Хрыстос.

Пасля тых двух дзён ён выйшаў адтуль і адышоў у Галілею. Бо сам Ісус засведчыў, што прарок у сваёй уласнай айчыне не мае гонару. Калі ён прыйшоў у Галілею, яго прынялі галілеяне, бо бачылі ўсё, што ён зрабіў у Іерусаліме падчас свята, і яны самі таксама прыходзілі на свята.

Прыйшоў таму зноў Ісус у Кану Галілейскую, дзе ператварыў вадку ў віно. І быў там нейкі царскі чыноўнік, чый сын хварэў у Капернауме, Гэты, пачуўшы, што Ісус прыйшоў з Іудэі ў Галілею, адышоў да яго і пытаў яго, каб зышоў і вылечыў яго сына, бо ён збіраўся паміраць. Сказаў таму Ісус да яго: калі не ўбачыце знакаў і цудаў, не паверыце. Каралеўскі чыноўнік кажа Яму: Пане, сыдзі ўніз, перш чым памрэ маё дзіця. Кажа яму Ісус: ідзі, сын твой живе. І паверыў чалавек слову, якое сказаў яму Ісус, і пайшоў. Ужо ж яго, які спускаўся, рабы яго сустрэлі яму і паведамілі, кажучы, што слуга твой живе. Ён даведаўся таму ад іх пра гадзіну, у якую яму стала лепш. І казалі яму, што ўчора ў сёмую гадзіну пакінула яго гарачка. Бацька ведаў таму, што ў тую гадзіну, калі Ісус сказаў яму, што твой сын живе, і паверыў ён і ўвесь яго дом. Гэта зноў другі знак зрабіў Ісус, прыйшоўшы з Іудэі ў Галілею.

Пасля гэтага было свята Яўрэяў, і Ісус пайшоў у Іерусалім. Ёсць жа ў Іерусаліме пры авечай купальні, якая называецца па-яўрэйску Бетэсда, маючая пяць калонад. У гэтых ляжала вялікае мноства хворых, сляпых, кульгавых, высахлых, якія чакалі руху вады. Бо пасланні паводле часу спускаўся ў купальню, і ўзбуралася вада, таму першы, хто ўваходзіў пасля ўзбурэння вады, становіўся здаровым, якой бы хваробай ён ні быў ахоплены. Быў там нейкі чалавек, які трыццаць восем гадоў хварэў. Бачачы гэтага ляжачага, і ведаючы, што ён ужо шмат часу мае, Ісус кажа яму: хочаш стаць здаровым? Адказаў яму хворы: Пане, я не маю чалавека, каб, калі ўзбурыцца вада, кінуў мяне ў купальню, а пакуль я прыходжу, іншы перад мною сыходзіць. Ісус кажа яму: Устань, вазьмі свой мат і хадзі. І адразу стаў здаровым чалавек, і ўзняў свой мацік і хадзіў. Была ж субота ў той дзень. Таму Іудэі казалі вялячэнаму: Субота ёсць, не дазволена табе несці мат. Адказаў ім: Той, хто зрабіў мяне здаровым, Той мне сказаў: падымі мат твой і хадзі. Яны спыталі таму яго: Хто гэты чалавек, які сказаў табе: падымі свой мат і хадзі? Але зцэлены не ведаў, хто гэта быў, бо Ісус адхіліўся, калі натоўп быў у тым месцы. Пасля гэтага знаходзіць яго Ісус у храме і сказаў яму: глядзі, здаровы ты стаў, больш не грашы, каб не здарылася з табой нешта горшае. Адышоў чалавек і паведаміў іудэям, што Ісус зрабіў яго здаровым.

І з-за гэтага іудэі пераследавалі Ісуса і шукалі яго забіць, бо Ён рабіў гэта ў суботу. Але Ісус адказаў ім: Бацька мой да гэтага часу працуе, і я працую. З-за гэтага яўрэі яшчэ больш імкнуліся забіць яго, таму што ён не толькі парушаў суботу, але і называў Бога сваім уласным Бацькам, робячы сябе роўным Богу.

Адказаў таму Ісус і сказаў ім: сапраўды, сапраўды кажу вам, не здольны Сын рабіць ад Сябе Самога нічога, калі не бачыць штось, што робіць Бацька, бо якія б той рабіў, гэтыя і Сын падобна робіць. Бо бацька любіць сына і ўсё паказвае яму, што ён сам робіць, і большыя за гэтыя пакажа яму працы, каб вы дзівіліся. Бо так жа, як Бацька ўзнімае мёртвых і ажыўляе, так і Сын ажыўляе тых, каго хоча. Ні, бо Бацька не судзіць нікога, але ўвесь суд даў Сыну, каб усе шанавалі Сына, як шануюць Бацьку. Той, хто не шануе Сына, не шануе Бацьку, Які паслаў Яго. Сапраўды, сапраўды кажу вам, што той, хто чуе слова маё і веруе ў Таго, Хто паслаў мяне, мае жыццё вечнае і ў суд не прыходзіць, але перайшоў са смерці ў жыццё. Сапраўды, сапраўды кажу вам, што прыходзіць гадзіна, і цяпер ёсць, калі мёртвыя пачуюць голас Сына Божага, і тыя, хто пачуў, будуць жыць. Бо так, як Бацька мае жыццё ў сабе, так даў і Сыну мець жыццё ў сабе, І ўладу даў яму і суд чыніць, таму што ён ёсць Сын Чалавечы. Не дзівіцеся гэтаму, бо прыходзіць гадзіна, у якую ўсе, хто ў магілах, пачуюць голас яго, І выйдуць тыя, хто зрабіў добрыя рэчы, у ўваскрасенне жыцця, а тыя, хто зрабіў нікчэмныя рэчы, у ўваскрасенне суда.

Не здольны я рабіць ад сябе самога нічога. Як чую, так сужу, і суд мой справядлівы, таму што не шукаю волі маёй, але волі Бацькі, які паслав мяне. Калі я сведчу аб сабе, маё сведчанне не зяўляецца праўдзівым. Ёсць іншы, хто сведчыць аб мне, і я ведаю, што праўдзівае тое сведчанне, якое ён сведчыць аб мне. Вы паслалі да Іаана, і ён засведчыў праўду. Я ж не ад чалавека сведчанне бяру, але гэта кажу, каб вы выратаваныя былі. Той быў свяцільнік, які гарэў і свяціў, а вы хацелі радавацца гадзіну ў яго святле. Я ж маю сведчанне большае, чым у Яна, бо працы, якія даў мне Бацька, каб я закончыў іх, — гэтыя самыя працы, якія я раблю, — сведчаць пра мяне, што Бацька паслаў мяне. І Бацька, які паслаў мяне, Сам засведчыў аб мне. Ні голасу Яго вы ніколі не чулі, ні выгляду Яго не бачылі, І слова Яго не маеце, якое застаецца ў вас, таму што таму, каго паслаў той, вы не верыце. Вы даследуеце Пісанні, таму што думаеце, што ў іх маеце вечнае жыццё, а яны сведчаць пра мене, І не хочаце прыйсці да мяне, каб жыццё мелі. Славы ад людзей не прымаю. Але я пазнаў вас, што любові Божай не маеце ў сабе. Я прыйшоў у імя Бацькі майго, і вы не прымаеце мяне; калі іншы прыйдзе ў сваім уласным імені, таго прымеце. Як можаце вы верыць, калі прымаеце славу адзін ад аднаго, а славы ад аднаго толькі Бога не шукаеце? Не думайце, што я абвінавачу вас перад Бацькам, ёсць абвінавальнік ваш Майсей, на якога вы спадзявалісь. Калі б вы верылі Майсею, то верылі б і мне, бо той пісаў пра мяне. Калі ж тым таго пісаннем не веруеце, як тым маім словам паверыце?

Пасля гэтага адышоў Ісус за мора Галілейскае, Тыберыядскае і ішоў за ім вялікі натоўп, таму што бачылі яго знакі, якія ён рабіў на хворых. Пайшоў уверх жа ў гару Ісус і там сядзеў з вучнямі сваімі. Але блізка была Пасха, свята іудзеяў. Узняўшы таму вочы, Ісус убачыў, што вялікі натоўп прыходзіць да яго, і кажа Філіпу: адкуль купім хлябы, каб гэтыя елі? Гэта ж ён казаў, выпрабоўваючы яго, бо сам ведаў, што меў намер рабіць. Адказаў яму Філіп: Хлябоў на дзвесце дэнарыяў не дастаткова ім, каб кожны з іх узяў хоць крыху. Кажа яму адзін з вучняў яго, Андрэй, брат Сімона Пятра, Ёсць тут адно дзіця, якое мае пяць ячменных хлябоў і дзве рыбы, але што гэта для такой мноства? Сказаў жа Ісус: Зрабіце так, каб людзі прылеглі. Было ж там шмат травы ў тым месцы. Прылеглі таму мужчыны лікам каля пяці тысяч. Узяў жа хлябы Ісус і, падзякаваўшы, раздаў вучням, а вучні ляжачым, падобна і з рыб, колькі хацелі. Як жа яны насыціліся, кажа ён сваім вучням: сабярыце астатнія кавалкі, каб нічога не прапала. Сабралі таму і напоўнілі дванаццаць кошыкаў кавалкаў з пяці ячменных хлябоў, якія засталіся ад тых, хто еў. Тыя людзі, убачыўшы знак, які зрабіў Ісус, казалі, што гэты ёсць сапраўды прарок, які прыходзіць у свет. Ісус, ведаючы, што яны маюць намер прыйсці і схіпіць яго, каб зрабіць яго каралём, адышоў зноў на гару адзін.

Калі ж надышоў вечар, вучні яго пайшлі да мора, і ўвайшоўшы ў лодку, яны плылі праз мора ў Капернаум. І цемра ўжо настала, і Ісус не прыйшоў да іх, і мора ад вялікага ветру, што дзьмуў, узбурвалася. Прагрэбшы такім чынам дваццаць пяць ці трыццаць стадыяў, яны бачаць Ісуса, які ходзіць па моры і набліжаецца да лодкі, і яны спалохаліся. Але ён кажа ім: Гэта я, не бойцеся. Яны былі гатовыя таму ўзяць яго ў лодку, і адразу лодка апынулася на зямлі, да якой яны плылі.

На наступны дзень натоўп, які стаяў за морам, убачыў, што там не было іншай лодкі, акрамя той адной, у якую ўвайшлі яго вучні, і што Ісус не ўвайшоў разам з яго вучнямі ў лодку, але адны яго вучні адышлі, Але прыйшлі лодкі з Тыберыяды блізка таго месца, дзе яны елі хлеб пасля таго, як Госпад падзякаваў Калі натоўп убачыў, што Ісуса няма там і вучняў яго таксама, яны самі ўвайшлі ў караблі і прыбылі ў Капернаум, шукаючы Ісуса. І знайшоўшы яго за морам, сказалі яму: Рабі, калі ты тут з'явіўся? Адказаў ім Ісус і сказаў: Сапраўды, сапраўды кажу вам, шукаеце мяне не таму, што бачылі знакі, але таму, што елі з хлябоў і насыціліся. Працуйце не дзеля ежы, якая знішчаецца, але дзеля ежы, якая застаецца ў вечнае жыццё, якую Сын Чалавечы вам дасць, бо Яго запечатаў Бацька Бог. Сказалі яму: што нам рабіць, каб выконваць справы Божыя? Адказаў Ісус і сказаў ім: гэта ёсць праца Божая, каб вы верылі ў Таго, каго Ён паслаў.

Сказалі яму: што ж ты робіш за знак, каб мы ўбачылі і паверылі табе? Што ты чыніш? Бацькі нашы елі манну ў пустыні, як напісана: хлеб з неба даў ім есці. Сказаў таму ім Ісус: сапраўды, сапраўды кажу вам, не Майсей даў вам хлеб з неба, але Бацька мой дае вам сапраўдны хлеб з неба. Бо хлеб Божы ёсць той, які сыходзіць з неба і дае жыццё свету. Сказалі яму таму: Пане, заўсёды давай нам гэты хлеб. Сказаў жа ім Ісус: Я ёсць хлеб жыцця; хто прыходзіць да Мяне, не будзе галадаць, і хто веруе ў Мяне, не будзе адчуваць смагі ніколі.

Але я сказаў вам, што і бачылі вы мяне, і не веруеце. Усё, што дае мне Бацька, прыйдзе да мне, і таго, хто прыходзіць да мне, не выгоню вон. Што я сышоў з неба не для таго, каб рабіць волю маю, але волю Таго, Хто паслаў мяне. Гэта ж ёсць воля Бацькі, які паслаў мяне, каб усё, што Ён даў мне, я не страціў з таго, але ўваскрасіў гэта ў апошні дзень. Гэта ж ёсць воля Таго, Хто паслаў мяне, каб кожны, хто бачыць Сына і веруе ў Яго, меў жыццё вечнае, і Я ўваскрашу яго ў апошні дзень. Таму яўрэі буркаталі аб ім, што ён сказаў: Я ёсць хлеб, які сышоў з неба. І казалі: Ці не гэта ёсць Ісус, сын Іосіфа, якога бацьку і маці мы ведаем? Як жа ён кажа, што з неба сышоў? Адказаў таму Ісус і сказаў ім: Не наракайце адзін на аднаго. Ніхто не здольны прыйсці да мне, калі бацька, які паслаў мяне, не пацягне яго, і я ўваскрашу яго ў апошні дзень. Ёсць напісана ў праракаў: і будуць усе навучаныя Богам. Кожны, хто слухае ад Бацькі і навучыўся, прыходзіць да мяне. Не што бацьку хто-небудзь бачыў, калі

не той, які ад Бога, — гэты бачыў бацьку. Сапраўды, сапраўды кажу вам: той, хто веруе ў мяне, мае жыццё вечнае. Я ёсць хлеб жыцця. Бацькі вашы елі манну ў пустыні і памерлі. Гэта ёсць хлеб, які сыходзіць з неба, каб хто з яго еў і не памёр. Я ёсць жывы хлеб, які сышоў з неба. Калі хто зесць з гэтага хлеба, будзе жыць вечна. І хлеб, які я дам, ёсць плоць мая, якую я аддам за жыццё свету. Таму іудэі спрачаліся паміж сабой, кажучы: Як можа гэты даць нам сваё цела есці? Скажаў таму ім Ісус: сапраўды, сапраўды кажу вам, калі не зесце плоці Сына Чалавечага і не выпеце крыві Яго, не маеце жыцця ў сабе. Той, хто есць маю плоць і пе маю кроў, мае жыццё вечнае, і я ўваскрашу яго ў апошні дзень. Бо плоць мая сапраўды ёсць ежа, і кроў мая сапраўды ёсць піццё. Той, хто есць маю плоць і піе маю кроў, застаецца ва мне, і я ў ім. Як паслаў мяне жывы Бацька, і я жыву дзякуючы Бацьку, так і той, хто есць мяне, будзе жыць дзякуючы мне. Гэта ёсць хлеб, які сышоў з неба, не як бацькі вашы елі манну і памерлі; той, хто есць гэты хлеб, будзе жыць вечна. Гэтыя рэчы ён сказаў у сходзе, навучаючы ў Капернаўме.

Многія таму з вучняў яго, пачуўшы, казалі: цяжкае гэтае слова, хто здольны яго чуць? Ведаючы ж Ісус у сабе, што бурчаць аб гэтым вучні яго, сказаў ім: гэта вас спакушае? Калі ж вы бачыце Сына Чалавечага, які ўзыходзіць туды, дзе Ён быў раней? Дух ажыўляе, а цела не прыносіць ніякай карысці, словы, якія я кажу вам, — гэта дух і жыццё. Але ёсць сярод вас некаторыя, якія не веруюць. Бо Ісус ведаў з

пачатку, хто з тых, што не веруюць, і хто збіраецца выдаць яго. І казаў: З-за гэтага я сказаў вам, што ніхто не можа прыйсці да мяне, калі не будзе дадзена яму ад Бацькі майго. З гэтага многія з яго вучняў адышлі назад і больш не хадзілі з ім. Сказаў таму Ісус дванаццаці: Ці не хочаце і вы ісці? Адказаў таму яму Сімон Пётр: Госпадзе, да каго мы пойдзем? Ты маеш словы вечнага жыцця, і мы ўверавалі і пазналі, што Ты ёсць Хрыстос, Сын Бога жывога. Адказаў ім Ісус: Ці не я вас, дванаццаць, выбраў? І адзін з вас дробал. Ён казаў жа пра Юду Сімона Іскарыёта, бо той збіраўся выдаць яго, будучы адным з дванаццаці.

7

І хадзіў Ісус пасля гэтага ў Галілеі, бо не хацеў хадзіць у Іудэі, таму што іудэі шукалі яго, каб забіць. Быў жа блізка свята яўрэяў — свята Куч. Сказалі таму да яго браты ягонныя: адыдзі адгэтуль і ідзі ў Іудэю, каб і вучні твае ўбачылі працы твае, якія ты робіш. Бо ніхто не робіць нічога ў сакрэце і не імкнецца сам быць на відаку. Калі ты робіш гэта, пакажы сябе свету. бо ні браты яго не верылі ў яго Ісус кажа ім таму: час мой яшчэ не настаў, а ваш час заўсёды гатовы. Свет не здольны ненавідзець вас, але мяне ненавідзіць, таму што я сведчу аб ім, што ўчынкi ягонныя злыя. Вы ідзіце на гэта свята, я яшчэ не ўзыходжу на гэта свята, таму што мой час яшчэ не настаў. Гэтыя жа сказаўшы ім, ён застаўся ў Галілеі. Калі ж братыя яго пайшлі ўгару,

тады і сам ён пайшоў угару на свята, не адкрыта, а як у сакрэце. Тыя яўрэі таму шукалі яго на свяце і казалі: дзе ж ён? І вялікі шэпт аб ім быў у натоўпах. Адны сапраўды казалі, што ён добры, іншыя казалі: не, але ён зводзіць натоўп. Ніхто, аднак, не гаварыў пра яго адкрыта з-за страху перад іудэямі.

Ужо калі свята было ў разгары, Ісус увайшоў у храм і навучаў. І дзівіліся яўрэі, кажучы: Як гэты ведае пісьмо, не навучыўшыся? Адказаў таму ім Ісус і сказаў: Вучэнне маё не ёсць маё, але таго, хто паслаў мяне. Калі хтосьці хоча волю яго рабіць, пазнае пра вучэнне, ці з Бога яно ёсць, ці я ад сябе самога гавару. Той, хто гаворыць ад сябе самога, шукае ўласнай славы, а той, хто шукае славы таго, хто паслаў яго, гэты праўдзiвы, і няма ў ім несправядлівасці. Ці не Майсей даў вам закон? І ніхто з вас не выконвае закон. Чаму вы шукаеце мяне забіць? Натоўп адказаў і сказаў: Ты маеш дэмана! Хто цябе шукае забіць? Адказаў Ісус і сказаў ім: адну працу зрабіў я, і ўсе дзівуецца з-за гэтага. Майсей даў вам абрэзання, не таму што яно ад Майсея, але ад бацькоў, і ў суботу вы абрэзваеце чалавека. Калі абрэзання прымае чалавек у суботу, каб не быў парушаны закон Майсея, на мяне гневаецца таму, што цэлага чалавека здаровым зрабіў у суботу? Не судзіце паводле выгляду, а выносьце справядлівы суд. Таму некаторыя з ерусалімцаў казалі: Ці не гэта той, якога яны шукаюць забіць? І вось ён гаворыць адкрыта, і нічога яму не кажуць. Ці не пазналі сапраўды правіцелі, што гэты і ёсць сапраўды Хрыстос? Але

мы ведаем, адкуль гэты ёсць, а калі Хрыстос прыйдзе, ніхто не ведае, адкуль Ён ёсць. Ён крыкнуў таму ў храме, навучаючы, Ісус і кажучы: І мяне вы ведаеце, і ведаеце, адкуль я, і ад сябе самога не прыйшоў я, але ёсць сапраўдны той, хто паслаў мяне, якога вы не ведаеце, Я ведаю яго, бо я ад яго і ён мяне паслаў. Шукалі таму схіпіць яго, і ніхто не паклаў на яго руку, бо яшчэ не прыйшла яго гадзіна. Многія ж з натоўпу паверылі ў яго і казалі: Хрыстос, калі прыйдзе, ці не больш знакаў зробіць за тых, якія зрабіў гэты? Фарысеі пачулі, як натоўп шаптаўся пра яго, і фарысеі і першасвятары паслалі памочнікаў, каб яго схіпілі. Сказаў таму Ісус: Яшчэ малы час я з вамі і іду да Таго, Хто паслаў Мяне. Вы будзеце шукаць мяне і не знойдзеце, і дзе я ёсць, вы не можаце прыйсці. Сказалі таму яўрэі да сябе: дзе гэты мае намер ісці, што мы не знойдзем яго? Ці не ў рассяянне грэкаў мае намер ісці і вучыць грэкаў? Хто ёсць гэтае слова, якое ён сказаў: вы будзеце шукаць мяне і не знойдзеце, і дзе я ёсць, вы не можаце прыйсці?

У апошні ж вялікі дзень свята стаяў Ісус і крыкнуў, кажучы: калі хто смагне, няхай прыйдзе да мяне і пе. Той, хто веруе ў мяне, як сказана ў Пісанні, з яго нутра пацякуць рэкі жывой вады. Гэта ж Ён сказаў аб Духу, якога мелі атрымаць тых, хто верыць у Яго, бо яшчэ не было Духа Святога, таму што Ісус яшчэ не быў праслаўлены. Многія таму з натоўпу, пачуўшы слова, казалі: Гэты сапраўды ёсць прарок. Іншыя казалі: Гэты ёсць Хрыстос, а іншыя казалі: Хіба ж з Галілеі Хрыстос прыходзіць? Ці не пісанне сказала, што з насення

Давіда і з Віфляема, вёскі, дзе быў Давід, прыходзіць Хрыстос? Такім чынам, у натоўпе адбыўся падзел з-за яго. Некаторыя ж з іх хацелі схіпіць яго, але ніхто не паклаў на яго рук. Прыйшлі таму памочнікі да вярховных святароў і фарысеяў, і сказалі ім тыя: Чаму не прывялі яго? Памочнікі адказалі: Ніколі чалавек не гаварыў так, як гэты чалавек. Фарысеі адказалі ім таму: Ці не і вы звездзены ў зман? Ці не хто з правіцеляў паверыў у яго ці з фарысеяў? але гэты натоўп, які не ведае закона, пракляты Нікадзім, які прыходзіў да яго ноччу і быў адным з іх, кажа ім: Ці не наш закон судзіць чалавека, калі не выслухае яго раней і не даведаецца, што ён робіць? Яны адказалі і сказалі яму: Ці не ты таксама з Галілеі? Даследуй і ўбачыш, што прарок з Галілеі не паўстаў. І адышоў кожны ў свой дом.

8

Ісус жа пайшоў на гару алівак. Але на світанку ён зноў прыйшоў у храм, і ўвесь народ прыходзіў да яго, і, саўшы, ён навучаў іх. Вядуць жа кніжнікі і фарысеі жанчыну, схопленую на пералюбстве, і, паставіўшы яе ў сярэдзіне Кажуць яму: Настаўнік, гэтая жанчына была схоплена на месцы чыну здрады. І ў законе нашым Майсей загадаў такіх камянаваць. Ты таму, што ты кажаш? Гэта ж яны сказалі, выпрабавваючы яго, каб мелі абвінавачванне супраць яго. А Ісус, схіліўшыся ўніз, пісаў пальцам на зямлі. Але калі яны настойвалі, пытаючы яго, ён выпрастаўся і

сказаў ім: хто бязгрэшны сярод вас, першы няхай кіне ў яе камень. І зноў, схіліўшыся ніжэй, ён пісаў на зямлі. Яны ж, пачуўшы, выходзілі адзін за адным, пачынаючы са старэйшых, і застаўся Ісус і жанчына, якая была ў сярэдзіне. Паглядзеўшы ўверх, Ісус сказаў ёй: Жанчына, дзе яны? Ніхто цябе не асудзіў? Яна ж сказала: ніхто, Госпадзе. А Ісус сказаў: ні я цябе не асуджаю, ідзі і адсюль больш не грашы.

Зноў таму Ісус гаварыў ім, кажучы: Я ёсць святло свету. Той, хто ідзе за Мной, не будзе хадзіць у цемры, але будзе мець святло жыцця. Сказалі яму таму фарысеі: Ты пра сябе сведчыш, сведчанне тваё не зяўляецца праўдзівым. Адказаў Ісус і сказаў ім: Нават калі Я сведчу пра Сябе, праўдзівае ёсць сведчанне Маё, таму што ведаю, адкуль прыйшоў і куды іду. Вы ж не ведаеце, адкуль Я прыходжу або куды іду. Вы судзіце паводле цела, я не суджу нікога. І калі я буду судзіць, мой суд сапраўдны, таму што я не адзін, але я і Бацька, які паслаў мяне. І ў вашым законе напісана, што сведчанне двух людзей зяўляецца праўдзівым. Я ёсць той, хто сведчыць пра сябе самога, і сведчыць пра мяне Бацька, які паслаў мяне. Казалі яму: дзе ёсць бацька твой? Адказаў Ісус: ні мяне не ведаеце, ні бацьку майго; калі б мяне ведалі, то і бацьку майго ведалі б. Гэтыя словы гаварыў Ісус у скарбніцы, навучаючы ў храме, і ніхто не схapéў яго, таму што яшчэ не прыйшла яго гадзіна.

Сказаў таму зноў ім Ісус: Я іду, і будзеце шукаць мяне, і ў грасе вашым памрэце; дзе я іду, вы не здольныя прыйсці.

Таму яўрэі казалі: Ці не заб'е ён сябе, бо кажа: дзе я іду, вы не можаце прыйсці? І сказаў ім: вы з тых ніжэйшых, я з тых вышэйшых; вы з гэтага свету, я не з гэтага свету. Я сказаў вам, што вы памрэце ў грахах вашых, бо калі не паверыце, што я ёсць, вы памрэце ў грахах вашых. Казалі яму: Ты хто? І сказаў ім Ісус: Тое, што ад пачатку і гавару вам. Многае я маю пра вас гаварыць і судзіць, але Той, Хто паслаў мяне, ісцінны, і я тое, што чуў ад Яго, гэта кажу свету. Яны не ведалі, што Ён казаў ім пра Бацьку. Сказаў таму ім Ісус: калі ўзнясеце Сына Чалавечага, тады пазнаеце, што Я ёсць, і ад сябе не раблю нічога, але як навучыў Мяне Бацька Мой, гэта кажу. І Той, Хто паслаў Мяне, са Мною ёсць, не пакінуў Мяне аднаго Бацька, бо Я тое, што прыемна Яму, раблю заўсёды. Калі ён гаварыў гэтыя рэчы, многія паверылі ў яго.

Таму Ісус казаў да паверыўшых яму іудэяў: калі вы застанецеся ў слове маім, сапраўды вы мае вучні. І вы будзеце ведаць праўду, і праўда вызваліць вас. Адказалі яму: Мы насенне Абрагама і ніколі нікому не былі паняволены. Як жа ты кажаш, што вы станеце свабоднымі? Адказаў ім Ісус: Сапраўды, сапраўды кажу вам, што кожны, хто робіць грэх, раб ёсць грэха. Але раб не застаецца ў доме навекі, сын застаецца навекі. Калі таму Сын вызваліць вас, сапраўды вольнымі будзеце. Я ведаю, што вы насенне Абрагама, але шукаеце мяне забіць, таму што слова маё не змяшчаецца ў вас. Я тое, што бачыў ад майго Бацькі, гавару, і вы таму тое, што бачылі ад вашага бацькі, робіце. Адказалі і сказалі яму: бацька наш — Абрагам. Кажа ім Ісус: калі б вы

былі дзецьмі Абрагама, то рабілі б справы Абрагама. Цяпер жа вы шукаеце мяне забіць, чалавека, які сказаў вам праўду, якую пачуў ад Бога. Гэтага Абрагам не рабіў. Вы робіце ўчынкі бацькі вашага. Сказалі яму: мы не з распусты нарадзіліся, аднаго Бацьку маем — Бога. Сказаў таму ім Ісус: калі б Бог быў бацькам вашым, вы любілі б мяне, бо я ад Бога выйшаў і прыйшоў, бо я не ад сябе самога прыйшоў, але Той мяне паслаў. Чаму вы не разумееце маёй гаворкі? Таму што не можаце чуць майго слова. Вы з бацькі дэбла, і жаданні бацькі вашага хочаце выконваць. Той быў забойцам ад пачатку і ў праўдзе не стаіць, таму што няма праўды ў ім; калі ён гаворыць хлусню, ён гаворыць са свайго ўласнага, таму што ён хлусун і бацька яго. Але таму, што я кажу праўду, вы мне не верыце. Хто з вас выкрывае мяне ў грахе? Калі ж я кажу праўду, чаму вы мне не верыце? Той, хто з Бога, чуе словы Бога; праз гэта вы не чуеце, таму што вы не з Бога. Адказалі таму яўрэі і сказалі яму: Ці не добра мы кажам, што ты самарыцянін і дэмана маеш? Адказаў Ісус: я не маю дэмана, але шаную майго Бацьку, і вы ганьбіце мяне. Я ж не шукаю славы маёй, ёсць Той, Хто шукае і судзіць. Сапраўды, сапраўды кажу вам: калі хтосьці захаве слова маё, не ўбачыць смерці вавек. Сказалі таму яму яўрэі: Цяпер мы пазналі, што ты маеш дэмана. Абрагам памёр і прарокі, а ты кажаш: калі хтосьці захаве маё слова, не паскуштуе смерці навекі. Ці не большы ты за бацьку нашага Абрагама, які памёр? І прарокі памерлі. Кім жа ты сябе робіш? Адказаў Ісус: калі я праслаўляю сябе, слава мая нічога не значыць, ёсць Бацька мой, які

праслаўляе мяне, пра якога вы кажаце, што Ён ёсць Бог ваш. І вы не пазналі яго, а я ведаю яго. І калі скажу, што не ведаю яго, буду падобны да вас хлусня, але ведаю яго і слова яго захоўваю. Абрагам, бацька ваш, узрадаваўся, каб убачыць дзень мой, і ўбачыў, і ўзрадаваўся. Сказалі таму яўрэі да яго: пяцьдзесят гадоў яшчэ не маеш, і ты бачыў Абраама? Скажаў ім Ісус: Сапраўды, сапраўды кажу вам: перш чым Абрагам стаў, Я ёсць. Яны ўзялі таму камяні, каб кінуць на яго. Ісус жа схаваўся і выйшаў з храма, прайшоўшы праз іх сярэдзіну, і пайшоў далей.

9

І праходзячы, ён убачыў чалавека, сляпога з нараджэння. І паставілі яму пытанне вучні ягоныя, кажучы: Рабі, хто зграшыў, гэты ці бацькі ягоныя, каб сляпы нарадзіўся? Адказаў Ісус: ні гэты згрэшыў, ні бацькі яго, але каб адкрыліся дзеі Божыя ў ім. Мне неабходна выконваць працы Таго, Хто паслаў мяне, пакуль ёсць дзень; прыходзіць ноч, калі ніхто не можа працаваць. Калі я ў свеце, я — святло свету. Скажаўшы гэта, ён плюнуў на зямлю і зрабіў грязь з плявка, і памазаў грязь на вочы сляпога. І сказаў яму: Ідзі памыйся ў басейне Сілоама, які тлумачыцца Пасланы. Пайшоў ён таму і памыўся, і прыйшоў бачачы.

Суседзі і тыя, хто бачыў яго раней, што ён быў сляпы, казалі: ці не гэта той, хто сядзеў і прасіў міласціну? Іншыя

казалі, што гэта ён, а іншыя — што падобны да яго. Той казаў, што гэта я. Казалі таму яму: Як адкрыліся твае вочы? Адказаў той і сказаў: чалавек, званы Ісус, зрабіў гліну і памазаў мае вочы, і сказаў мне: ідзі ў купальню Сілоама і памыйся. Пайшоўшы ж і памыўшыся, я прагледзеў. Я сказаў яму: дзе ён? Кажа: не ведаю.

Вядуць яго да фарысеяў, таго, хто калісьці быў сляпым. Была субота, калі Ісус зрабіў гліну і адкрыў яго вочы. Зноў таму пыталі яго і фарысеі, як ён прагледзеў. Ён жа сказаў ім: гразь паклаў на мае вочы, і я памыўся, і бачу. Казалі таму некаторыя з фарысеяў: гэты чалавек не ад Бога, таму што субату не захоўвае. Іншыя казалі: як можа чалавек-грэшнік такія знакі рабіць? І быў падзел сярод іх. Кажуць таму сляпому зноў: Ты што кажаш пра яго, што адкрыў твае вочы? А ён сказаў, што ён прарок. Не паверылі таму яўрэі пра яго, што сляпы быў і прагледзеў, пакуль не паклікалі бацькоў яго, таго, хто прагледзеў. І яны запыталі іх, кажучы: гэты ёсць ваш сын, пра якога вы кажаце, што нарадзіўся сляпым? Як жа ён зараз бачыць? Адказалі ім бацькі яго і сказалі: Ведаем, што гэты ёсць наш сын і што нарадзіўся сляпым, Як жа ён цяпер бачыць, мы не ведаем, або хто адкрыў яго вочы, мы не ведаем, ён узрост мае, яго спытайце, ён сам пра сябе будзе гаварыць. Гэтыя рэчы сказалі бацькі яго, таму што баяліся яўрэяў, бо яўрэі ўжо дамовіліся, што калі хто прызнае яго Хрыстом, будзе выгнаны з сінагогі. З-за гэтага яго бацькі сказалі: Ён мае ўзрост, яго спытайце. Яны паклікалі таму ўдругое чалавека,

які быў сляпы, і сказалі яму: Аддай славу Богу, мы ведаем, што чалавек гэты грэшнік. Адказаў таму той і сказаў: ці грэшнік ён ёсць, не ведаю; адно ведаю, што быў сляпы, а цяпер бачу. Яны сказалі яму зноў: Што ён зрабіў табе? Як ён адкрыў твае вочы? Адказаў ім: Я ўжо сказаў вам, і вы не паслухалі. Навошта зноў хочаце чуць? Ці не хочаце і вы стаць яго вучнямі? Яны лаялі яго і сказалі: ты вучань таго, а мы вучні Майсея. Мы ведаем, што Бог гаварыў Мойсею, але не ведаем, адкуль гэты. Адказаў чалавек і сказаў ім: У гэтым бо і ёсць цудоўнае, што вы не ведаеце, адкуль ён, а ён адкрыў мае вочы. Мы ведаем, што Бог грэшнікаў не чуе, але калі хтосьці богабаязлівы і волю Яго выконвае, таго чуе. Адвеку не было пачута, што хто адкрыў вочы сляпога, які нарадзіўся сляпым. Калі б гэты не быў ад Бога, ён не мог бы рабіць нічога. Адказалі і сказалі яму: У грахах ты нарадзіўся цалкам, і ты вучыш нас? І выгналі яго вонкі. Ісус пачуў, што яго выгналі вонкі, і, знайшоўшы яго, сказаў яму: Ты веруеш у Сына Божага? Адказаў той і сказаў: І хто ён, Госпадзе, каб я ўвераваў у яго? Сказаў жа яму Ісус: І бачыў ты яго, і той, хто гаворыць з табою, — гэта ён. Ён жа сказаў: Веру, Госпадзе, — і пакланіўся яму. І сказаў Ісус: Я прыйшоў у гэты свет на суд, каб тыя, хто не бачыць, бачылі, а тыя, хто бачыць, сталі сляпымі. І пачулі гэта з Фарысеяў тыя, хто быў з ім, і сказалі яму: ці не і мы сляпыя? Сказаў ім Ісус: калі б вы былі сляпыя, не мелі б вы граху, але цяпер кажаце, што бачыце, таму грэх ваш застаецца.

Праўдзіва, праўдзіва кажу вам: той, хто не ўваходзіць праз дзверы ў двор авечак, але ўзыходзіць адкульсьці, той ёсць злодзей і разбойнік, Той жа, хто ўваходзіць праз дзверы, ёсць пастух авечак. Гэтаму дзвярнік адчыняе, і авечкі чуюць яго голас, і ён клікае свае авечкі па імені і выводзіць іх. І калі ўласных авечак выводзіць, перад імі ідзе, і авечкі ідуць за ім, бо ведаюць голас яго. Але за чужым яны не пойдучь, а пабягуць ад яго, таму што не ведаюць голасу чужых. Гэтую прыказку сказаў ім Ісус, але яны не разумелі, што азначала тое, што Ён ім гаварыў. Сказаў таму зноў ім Ісус: сапраўды, сапраўды кажу вам, што я ёсць дзверы для авечак. Усе, хто прыйшлі перад мной, — злодзеі і разбойнікі, але авечкі іх не слухалі. Я ёсць дзверы; калі хто ўвойдзе праз мяне, будзе выратаваны, і будзе ўваходзіць і выходзіць, і знойдзе пашу. Злодзей прыходзіць толькі для таго, каб украсці, забіць і знішчыць, я ж прыйшоў, каб яны мелі жыццё і мелі яго ў поўнаце. Я ёсць добры пастух. Добры пастух душу сваю аддае за авечак. Наёмны работнік жа, які не зяўляецца пастухом і якому авечкі не належаць, бачыць ваўка, які ідзе, і пакідае авечак і ўцякае, і ваўк хапае іх і распарошвае авечак. Але наёмны работнік уцякае, таму што ён наёмны работнік і яму няма клопату пра авечак. Я добры пастух, і ведаю маіх, і мяне ведаюць мае, Як ведае мяне Бацька, і я ведаю Бацьку, і душу маю аддаю за авечак. І іншыя авечкі я маю, якія не з гэтага двара, і тых мне трэба

прывесці, і яны пачуюць мой голас, і стане адно статак, адзін пастух. З-за гэтага Бацька любіць мяне, бо я аддаю душу маю, каб зноў узяць яе. Ніхто не бярэ яе ад мяне, але я кладу яе ад сябе самога. Маю ўладу пакласці яе, і маю ўладу зноў узяць яе. Гэты загад узяў ад Бацькі майго. Падзел таму зноў здарыўся сярод іудэяў з-за гэтых слоў. Казалі ж многія з іх: Дэмана мае і варяцее, што яго слухаеце? Іншыя казалі: гэтыя словы не зяўляюцца словамі апантанага, хіба дэман здольны адкрываць вочы сляпых?

Здарылася тады асвячэнне ў Іерусаліме, і была зіма, І хадзіў Ісус у храме ў калонадзе Саламона. Акружылі таму яго яўрэі і казалі яму: Да калі душу нашу ўзнямаеш? Калі ты ёсць Хрыстос, скажы нам адкрыта. Адказаў ім Ісус: Скажаў вам, і не веруеце. Справы, якія я раблю ў імені Бацькі майго, гэтыя сведчаць пра мяне. Але вы не верыце, бо вы не з маіх авечак, як я сказаў вам. Авечкі мае чуюць мой голас, і я ведаю іх, і яны следуюць за мной. І я даю ім жыццё вечнае, і яны не загінуць наўвекі, і ніхто не выхопіць іх з маёй рукі. Бацька мой, які даў мне, большы за ўсіх, і ніхто не можа выхапіць з рукі бацькі майго. Я і Бацька — адно. Таму яўрэі зноў узялі камяні, каб закідаць Яго каменнямі. Адказаў ім Ісус: Многія добрыя справы паказаў вам ад Бацькі майго, за якую з іх справу камянуеце мяне? Адказалі яму яўрэі, кажучы: Не за добрую справу камянуем цябе, але за блюзнерство, і таму што ты, будучы чалавекам, робіш сябе Богам. Адказаў ім Ісус: Ці не напісана ў законе вашым: я сказаў, вы багі? Калі Ён назваў тых багамі, да якіх прыйшло

слова Божае, і не можа быць парушана Пісанне Якога Бацька асвятіў і паслаў у свет, вы кажаце, што богахульствуеш, таму што сказаў: Сын Божы я ёсць? Калі не раблю я спраў бацькі майго, не верце мне. Калі ж я раблю, нават калі мне не верыце, справам верце, каб ведалі і верылі, што ў мне Бацька і я ў Ім. Яны зноў імкнуліся схопіць яго, і ён выйшаў з іх рук.

І ён зноў адышоў за Іардан, у тое месца, дзе Іаан спачатку хрысціў, і застаўся там. І многія прыйшлі да яго і казалі, што Іаан сапраўды не зрабіў ніякага знака, але ўсё, што Іаан сказаў пра яго, было праўдай. І многія там паверылі ў яго.

11

Быў жа нехта хворы Лазар з Бетаніі, з вёскі Марыі і Марфы, сястры яе. Была ж Марыя тая, што памазала Госпада мірам і выцёрла ногі яго валасамі сваімі, чый брат Лазар хварэў. Паслалі таму сёстры да яго, кажучы: Пане, глядзі, той, каго Ты любіш, хварэе. Пачуўшы гэта, Ісус сказаў: гэтая слабасць не да смерці, але для славы Божай, каб быў праслаўлены Сын Божы праз яе. Любіў жа Ісус Марфу, і сястру яе, і Лазара. Як таму ён пачуў, што хворы, тады сапраўды ён застаўся ў тым месцы, дзе ён быў, два дні, Потым пасля гэтага кажа вучням: ідзем зноў у Іудэю. Кажуць яму вучні: Рабі, цяпер іудэі шукалі цябе камянаваць, і зноў ты ідзеш туды? Адказаў Ісус: ці не дванаццаць гадзін у дні? Калі хто

хадзіць удзень, не спатыкаецца, бо бачыць святло гэтага свету, Калі ж хтосьці ходзіць уночы, ён спатыкаецца, бо святла няма ў ім. Гэта сказаў, і пасля гэтага кажа ім: Лазар, сябар наш, заснуў, але я іду, каб разбудзіць яго. Сказалі таму вучні яго: Госпадзе, калі ён заснуў, ён выратуецца. Ісус жа казаў аб яго смерці, а яны падумалі, што Ён кажа аб звычайным сне. Тады Ісус сказаў ім адкрыта: Лазар памёр. І радуся праз вас, каб вы паверылі, што мяне не было там, але пойдзем да яго. Тады сказаў Тамаш, званы Блізнюк, сваім сябрам-вучням: Ідзем і мы, каб памерці з ім.

Прыйшоўшы, Ісус знайшоў яго ўжо чатыры дні ляжачым у магіле. Бетанія ж была блізка Іерусаліма, прыблізна за пятнаццаць стадыяў, і многія з іудэяў прыйшлі да Марфы і Марыі, каб суцешыць іх аб іхнім браце. Марфа, таму як пачула, што Ісус ідзе, сустрэла яго, Марыя ж у доме сядзела. Сказала таму Марфа да Ісуса: Пане, калі б Ты быў тут, брат мой не памёр бы. Але і цяпер я ведаю, што колькі б ён ні папрасіў у Бога, Бог дасць табе. Ісус кажа ёй: Твой брат устане. Кажа яму Марфа: Ведаю, што ўстане ў ўваскрасенне ў апошні дзень. Ісус сказаў ёй: Я ёсць уваскрасенне і жыццё. Той, хто веруе ў мяне, нават калі памрэ, будзе жыць, і кожны, хто жыве і веруе ў мяне, не памрэ вавек. Веруеш у гэта? Кажа яму: Так, Госпадзе, я паверыла, што Ты ёсць Хрыстос, Сын Божы, Які прыходзіць у свет. І, сказаўшы гэта, яна пайшла і таемна паклікала Марыю, сваю сястру, сказаўшы: Настаўнік тут і клічэ цябе. Тая, як пачула, хутка ўстае і прыходзіць да яго. Ісус яшчэ не прыйшоў у вёску, але

быў у тым месцы, дзе яго сустрэла Марфа. Тыя іудэі, якія былі з ёю ў доме і суцяшалі яе, убачыўшы, што Марыя хутка ўстала і выйшла, паследавалі за ёю, кажучы, што яна ідзе да магілы, каб заплакаць там. Тая Марыя, калі прыйшла туды, дзе быў Ісус, убачыўшы яго, упала да ног яго, кажучы яму: Пане, калі б ты быў тут, не памёр би мой брат. Ісус, таму, калі ўбачыў яе плачучую і тых іудэяў, якія прыйшлі разам з ёй, плачучых, абурыўся ў духу і ўзрушыў сябе. І сказаў: Дзе вы паклалі яго? Кажуць яму: Пане, прыходзь і глядзі. Ісус праліў слёзы. Казалі таму яўрэі: Глядзіце, як ён любіў яго. Некаторыя ж з іх казалі: Ці не мог гэты, які адкрыў вочы сляпому, зрабіць так, каб і гэты не памёр? Ісус, таму, зноў будучы глыбока ўзрушаным у сабе, прыходзіць да магілы. Была ж яна пячорай, і камень ляжаў на ёй. Кажа Ісус: Падыміце камень. Кажа яму сястра памерлага Марфа: Пане, ужо смярдзіць, бо чацвёрты дзень. Кажа ёй Ісус: Ці не сказаў я табе, што калі паверыш, убачыш славу Божую? Яны ўзялі таму камень, дзе быў мёртвы ляжачы. А Ісус узняў вочы ўверх і сказаў: Бацька, дзякую Табе, што пачуў мяне. Я ж ведаў, што Ты заўсёды мяне чуеш, але праз натоўп, які стаяў вакол, сказаў гэта, каб паверылі, што Ты мяне паслаў. І сказаўшы гэта, ён закрычаў моцным голасам: Лазар, выйдзі вонкі! І выйшаў мёртвы, звязаны ногі і рукі палатном, і твар яго хусткай быў абгорнуты. Кажа ім Ісус: развяжыце яго і дазвольце ісці.

Многія з іудэяў, якія прыйшлі да Марыі і бачылі, што зрабіў Ісус, паверылі ў Яго. Некаторыя ж з іх пайшлі да фарысеяў і

сказалі ім, што зрабіў Ісус. Сабралі таму галоўныя святары і фарысеі савет і казалі: Што робім, бо гэты чалавек многія знакі робіць? Калі мы пусцім яго так, усе паверуць у яго, і прыйдуць рымляне і возьмуць у нас і месца, і народ. Адзін жа хтосьці з іх, Каяфа, які быў першасвятаром таго году, сказаў ім: вы не ведаеце нічога, Ні не разважаеце, што карысна нам, каб адзін чалавек памёр за народ, і не ўвесь народ загінуў. Гэта ж ён ад сябе не сказаў, але, будучы першасвятаром таго года, прарочыў, што Ісус збіраўся паміраць за народ, і не толькі для народа, але каб і раскіданых дзяцей Божых сабраць у адно. Ад таго дня яны параіліся, каб забіць яго. Ісус таму больш не хадзіў адкрыта сярод іудэяў, але адышоў адтуль у мясцовасць блізка пустыні, у горад, які называўся Эфраім, і там заставаўся са сваімі вучнямі. Была блізка Пасха іудэяў, і ўзышлі многія ў Іерусалім з краіны перад Пасхай, каб ачысціць сябе. Шукалі таму Ісуса і казалі адзін аднаму, стоячы ў храме: Што здаецца вам, ці не прыйдзе Ён на свята? Дадзены ж былі і галоўныя святары, і фарысеі загад, каб, калі хтосьці ведае, дзе ён ёсць, паведаміць, каб схапілі яго.

12

Таму Ісус за шэсць дзён да Пасхі прыйшоў у Віфанію, дзе быў Лазар памерлы, якога Ён узняў з мёртвых. Зрабілі таму яму вячэру там, і Марфа служыла, а Лазар быў адным з тых, хто ляжаў з ім. Тады Марыя, узяўшы фунт мірры нарду

чыстай каштоўнай, памазала ногі Ісуса і выцерла валасамі сваімі ногі яго, а дом напоўніўся пахам мірры. Таму кажа адзін з яго вучняў, Юда, сын Сымона Іскарыёта, які меў намер перадаць яго, Чаму гэтае міра не было продана за трыста дынарыяў і аддадзена бедным? Скажаў жа гэта не таму, што аб беднякаў было турботай яму, але таму, што злодзей быў, і скрыню меў, і рэчы, якія кідаліся, прысвойваў. Скажаў таму Ісус: Дазволь ёй, яна захавала гэта на дзень майго пахавання. Бо бедных заўсёды маеце з сабою, а мяне не заўсёды маеце. Даведаўся вялікі натоўп з яўрэяў, што ён там ёсць, і прыйшлі яны не толькі дзеля Ісуса, але каб убачыць таксама Лазара, якога Ён уваскрасіў з мёртвых. Але галоўныя святары планавалі, каб забіць і Лазара. што многія з Іудэяў праз яго ішлі і верылі ў Ісуса.

На наступны дзень вялікі натоўп, які прыйшоў на свята, пачуўшы, што Ісус прыходзіць у Іерусалім, Яны ўзялі галінкі пальмавых дрэў і выйшлі насустрач яму, і крычалі: Асана! Дабраславёны той, хто прыходзіць у імя Госпада, цар Ізраіля! Знайшоўшы маладога асла, Ісус сеў на яго, як напісана, Не бойся, дачка Сіёна, вось цар твой ідзе, сядзячы на асляці.

Гэтых рэчаў вучні яго не ведалі спачатку, але калі быў праслаўлены Ісус, тады ўспомнілі, што гэтыя рэчы было пра яго напісана, і гэтыя рэчы зрабілі яму. Натоўп, які быў з ім, сведчыў пра тое, як ён паклікаў Лазара з магілы і ўзняў яго з мёртвых. З-за гэтага і сустрэў яго натоўп, бо яны

пачулі, што ён зрабіў гэты знак. Тыя фарысеі таму казалі да сябе: Бачыце, што не карыстаецца нічога? Глядзіце, увесць свет за ім пайшоў.

Былі ж некаторыя грэкі з тых, хто ўзыходзіў, каб пакланяцца на свяце. Гэтыя таму прыйшлі да Філіпа з Віфсаіды Галілейскай і пыталі яго, кажучы: пане, хочам Ісуса бачыць. Прыходзіць Філіп і кажа Андрэю, і зноў Андрэй і Філіп кажуць Ісусу, Але Ісус адказаў ім, кажучы: Прыйшла гадзіна, каб быў праслаўлены Сын Чалавечы. Сапраўды, сапраўды кажу вам: калі адно зерне пшаніцы, упаўшы ў зямлю, не памрэ, яно застаецца адно; калі ж памрэ, прыносіць шмат плёну. Той, хто любіць душу сваю, страціць яе, і той, хто ненавідзіць душу сваю ў гэтым свеце, захавае яе для вечнага жыцця. Калі хто-небудзь служыць мне, няхай ідзе за мной, і дзе я ёсць, там і слуга мой будзе, і калі хто-небудзь служыць мне, ушануе яго Бацька. Цяпер душа мая ўзрушана, і што мне сказаць? Айцец, выратуй мяне ад гэтай гадзіны. Але дзеля гэтага я і прыйшоў на гэтую гадзіну. Бацька, праслаў імя Тваё. Тады прыйшоў голас з неба: і праславіў, і зноў праслаўлю. Натоп, які стаяў і пачуў гэта, казаў, што адбылася грывота, а іншыя казалі, што паслан прамовіў да яго. Адказаў Ісус і сказаў: Не дзеля мяне гэты голас прагучаў, але дзеля вас. Цяпер ёсць суд гэтага свету, цяпер правіцель гэтага свету будзе выкінуты вонкі. І я, калі буду ўзнесены з зямлі, усіх пацягну да сябе. Гэта ж ён казаў, паказваючы, якою смерцю меў памерці. Натоп адказаў яму: мы чулі з закона, што Хрыстос

застаецца навекі, і як ты кажаш, што неабходна быць узнятым Сыну Чалавечаму? Хто ёсць гэты Сын Чалавечы? Скажаў таму ім Ісус: Яшчэ малы час святло з вамі. Хадзіце, пакуль маеце святло, каб цемра вас не ахапіла, бо той, хто ходзіць у цемры, не ведае, куды ідзе. Пакуль маеце святло, верце ў святло, каб сталіся сынамі святла. Гэта сказаў Ісус, і адышоўшы, схаваўся ад іх.

Але нягледзячы на тое, што ён зрабіў так многа знакаў перад імі, яны не верылі ў яго Каб слова прарока Ісаі споўнілася, якое ён сказаў: Госпадзе, хто паверыў пачутаму ад нас? І каму адкрылася рука Госпада? З-за гэтага яны не маглі верыць, бо зноў сказаў Ісая, Ён засляпіў іх вочы і зацвярдзіў іх сэрцы, каб яны не бачылі вочамі і не разумелі сэрцам, і не павярнуліся, і Я вылечу іх.

Гэта сказаў Ісая, калі ўбачыў славу Яго і гаварыў пра Яго. Аднак жа і з правіцеляў многія паверылі ў яго, але з-за фарысеяў не прызнаваліся, каб не сталі выключанымі з супольнасці. Бо яны любілі славу людзей больш, чым славу Бога.

Ісус жа ўскрыкнуў і сказаў: Той, хто верыць у мяне, верыць не ў мяне, але ў Таго, Хто паслаў мяне, і той, хто бачыць мяне, бачыць Таго, Хто паслаў мяне Я прыйшоў у свет як святло, каб кожны, хто верыць у мяне, не заставаўся ў цемры. І калі хто пачуе мае словы і не паверыць, я не буду судзіць яго, бо я прыйшоў не для таго, каб судзіць свет, а каб

ратаваць свет. Той, хто адкідае мяне і не прымае слоў маіх, мае таго, хто будзе судзіць яго: слова, якое я гаварыў, яно будзе судзіць яго ў апошні дзень. што я з сябе не гаварыў, але той, хто паслаў мяне, бацька, сам даў мне заповед, што сказаць і што гаварыць, І ведаю, што заповедзь яго — жыццё вечнае. Таму, што я гавару, як сказаў мне Бацька, так і гавару.

13

Перад святам Пасхі, ведаючы Ісус, што прыйшла яго гадзіна, каб адышоў ён з гэтага свету да Айца, палюбіўшы сваіх уласных, тых, хто ў свеце, да канца палюбіў іх. І калі адбывалася вячэра, дыбал ужо ўклаў у сэрца Юды, сына Сімонавага Іскарыёта, каб ён яго аддаў, Ведаючы, што Бацька даў яму ўсё ў рукі, і што ён выйшаў ад Бога і да Бога ідзе, Ісус Устае з-за вячэры і адкладае адзенне, і, узяўшы ручнік, апаясаў сябе. Потым ён паліў вадку ў мыску і пачаў мыць ногі вучняў і выціраць палатном, якім быў апаясаны. Прыходзіць таму да Сімона Пятра, і кажа яму той: Госпадзе, ты мыеш мае ногі? Адказаў Ісус і сказаў яму: Тое, што я раблю, ты не ведаеш цяпер, але ведаць будзеш пасля гэтага. Кажа яму Пётр: Не, не павінен ты мыць ногі мае вавек. Адказаў яму Ісус: Калі не памыю цябе, не маеш часткі са мной. Кажа яму Сімон Пётр: Госпадзе, не толькі ногі мае, але і рукі, і галаву. Кажа яму Ісус: які мыўся, не мае патрэбы памыць ногі, але ёсць цалкам чысты, і вы чыстыя, але не

ўсе. Бо ён ведаў таго, хто здаваў яго, таму сказаў: не ўсе вы чыстыя.

Калі ён памыў ім ногі і ўзяў свае адзенні, зноў адхіліўшыся, сказаў ім: ведаеце, што я зрабіў вам? Вы клічаце мяне Настаўнік і Пан, і добра кажаце, бо я ёсць. Калі таму я памыў вашыя ногі, Пан і Настаўнік, і вы павінны мыць ногі адзін аднаму. Бо я даў вам прыклад, каб як я зрабіў вам, так і вы рабілі. Праўда, праўда кажу вам: не ёсць раб большы за гаспадара свайго, ані апостал большы за таго, хто паслаў яго. Калі вы ведаеце гэтыя рэчы, бласлаўленыя вы, калі робіце іх. Не пра ўсіх вас кажу, я ведаю, каго выбраў, але каб Пісанне споўнілася: які еў са мной хлеб, падняў на мяне пята свая. Ад гэтага часу я кажу вам перад тым, як гэта здарыцца, каб калі гэта здарыцца, вы паверылі, што гэта я. Сапраўды, сапраўды кажу вам: той, хто прымае таго, каго я пашлю, прымае мяне, а той, хто прымае мяне, прымае Таго, Хто паслаў мяне.

Гэтыя рэчы сказаўшы, Ісус быў узрушаны духам, і засведчыў і сказаў: амін, амін кажу вам, што адзін з вас здрадзіць мяне. Вучні таму глядзелі адзін на аднаго, знаходзячыся ў расгубленасці адносна таго, пра каго ён кажа. Быў жа адзін з яго вучняў, які адлягаў на лоне Ісуса, якога любіў Ісус, Сімон Пётр схіляецца да гэтага, каб даведацца, хто б гэта быў, аб якім ён кажа. Упаўшы ж той на грудзі Ісуса, кажа яму: Госпадзе, хто гэта? Адказвае Ісус: Гэта той, каму я, умачыўшы кавалак, падам. І, умачыўшы

кавалак, дае Іуду, сыну Сімона Іскарыёта. І пасля кавалка тады ўвайшоў у таго сатана. Кажа таму яму Ісус: што ты робіш, зрабі хутчэй. Але ніхто з тых, хто ляжаў, не ведаў, да чаго ён яму гэта сказаў. Некаторыя бо думалі, паколькі скарбніцу меў Юда, што Ісус кажа яму: купі тое, што нам патрэбна на свята, ці каб ён даў штосьці беднякам. Узяўшы той кавалак, ён адразу выйшаў, а была ноч.

Калі ён выйшаў, Ісус кажа: Цяпер быў праслаўлены Сын Чалавечы, і Бог быў праслаўлены ў Ім. Калі Бог быў праслаўлены ў ім, і Бог праславіць яго ў Сабе, і адразу праславіць яго. Дзеці, яшчэ недаўга я з вамі. Вы будзеце шукаць мяне, і як я сказаў іудэям, што дзе я іду, вы не можаце прыйсці, і вам я кажу цяпер. Новы завет даю вам, каб любілі адзін аднаго, як Я любіў вас, каб і вы любілі адзін аднаго. У гэтым пазнаюць усе, што вы Мае вучні, калі будзеце мець любоў адзін да аднаго. Кажа яму Сімон Пётр: Госпадзе, дзе Ты ідзеш? Адказаў яму Ісус: Дзе Я іду, не можаш Мне цяпер паследаваць, пазней жа паследуеш Мне. Кажа яму Пётр: Госпадзе, чаму не магу паследаваць за табой зараз? Душу маю за цябе пакладу. Адказаў яму Ісус: Душу тваю за мяне пакладзеш? Сапраўды, сапраўды кажу табе: не заспявае певень, пакуль не адрачэшся мяне тройчы.

Няхай не трывожыцца сэрца ваше, веруйце ў Бога і ў мяне веруйце. У доме Бацькі майго шмат абітэляў; калі б не так, я сказаў бы вам. Іду падрыхтаваць месца для вас. І калі я пайду і прыгатую вам месца, зноў прыйду і возьму вас да сябе, каб там, дзе я ёсць, і вы былі. І дзе я іду, вы ведаеце, і шлях вы ведаеце. Кажы яму Тамаш: Госпадзе, мы не ведаем, куды Ты ідзеш, і як жа мы можам ведаць шлях? Кажы яму Ісус: Я ёсць шлях, і ісціна, і жыццё; ніхто не прыходзіць да Бацькі, калі не праз мяне. Калі б вы ведалі мяне, то ведалі б і майго Бацьку. І адсюль вы ведаеце Яго і бачылі Яго. Кажы яму Філіп: Госпадзе, пакажы нам Бацьку, і гэтага будзе дастаткова для нас. Кажы яму Ісус: столькі часу з вамі я ёсць, і не пазнаў ты мяне, Філіпе? Той, хто бачыў мяне, бачыў Бацьку, і як ты кажаш: пакажы нам Бацьку? Ці не веруеш ты, што я ў Бацьку і Бацька ва мне ёсць? Тыя словы, якія я гавару вам, не ад сябе самога гавару, а Бацька, які ва мне застаецца, Сам робіць тыя дзеі. Верце мне, што я ў Бацьку і Бацька ва мне; калі ж не, дык праз тыя працы верце мне. Сапраўды, сапраўды кажу вам: той, хто верыць у мяне, тыя працы, якія я раблю, і ён зробіць, і большыя за гэтыя зробіць, таму што я да Бацькі майго іду. І што б вы ні папрасілі ў маё імя, гэта я зраблю, каб Бацька быў праслаўлены ў Сыне. Калі што-небудзь вы папросіце ў маё імя, я зраблю.

Калі любіце мяне, захоўвайце мае заповедзі. і я папрашу Бацьку, і Ён дасць вам іншага Заступніка, каб Ён заставаўся з вамі на векі, Дух ісціны, які свет не здольны прыняць, бо

не бачыць яго і не ведае яго, вы ж ведаеце яго, бо Ён застаецца каля вас і будзе ў вас. Не пакіну вас сіротамі, прыходжу да вас. Яшчэ крыху, і свет мяне ужо не бачыць, але вы бачыце мяне, таму што я живу і вы будзеце жыць. У той дзень вы пазнаеце, што я ў маім Бацьку, і вы ва мне, і я ў вас. Той, хто мае запаведзі мае і захоўвае іх, той ёсць той, хто любіць мяне, а той, хто любіць мяне, будзе любімы Бацькам маім, і я палюблю яго і пакажу яму сябе. Кажы яму Юда, не Іскарый: Госпадзе, што зрабілася, што Ты нам збіраешся адкрываць Сябе, а не свету? Адказаў Ісус і сказаў яму: калі хто любіць Мяне, слова Маё будзе захоўваць, і Бацька Мой палюбіць яго, і да яго прыйдзем, і жылло ля яго зробім. Той, хто не любіць мяне, слоў маіх не захоўвае, і слова, якое вы чуеце, не маё, але Бацькі, Які паслаў мяне.

Гэтыя рэчы я сказаў вам, заставаючыся сярод вас. Але той Заступнік, Дух Святы, якога пашле Бацька ў маім імені, той навучыць вас усяму і нагадае вам усё, што сказаў вам. Мір пакідаю вам, мір мой даю вам; не як свет дае, я даю вам. Няхай не трывожыцца сэрца вашае і не баіцца. Вы чулі, што я сказаў вам: я іду і прыйду да вас. Калі б вы любілі мяне, вы б радаваліся, што я сказаў: іду да Бацькі, бо Бацька мой большы за мяне. І цяпер я сказаў вам перад тым, як гэта адбудзецца, каб калі гэта адбудзецца, вы паверылі. Ужо не шмат буду гаварыць з вамі, бо прыходзіць правіцель гэтага свету, і ва мне ён не мае нічога. Але каб ведаў свет, што люблю Бацьку, і як загадаў мне Бацька, так раблю. Уставайце, пойдзем адсюль.

Я ёсць праўдзівая вінаградная лаза, і бацька мой ёсць земляроб. Кожную галіну ў мне, якая не нясе плоду, Ён забірае, і кожную, якая нясе плод, ачышчае, каб яна прыносіла больш плоду. Ужо вы чыстыя праз слова, якое я сказаў вам. Заставайцеся ў мне, і я ў вас. Як галінка не здольная плод несці ад сябе самой, калі не застанецца ў вінаграднай лазе, так і вы не здольныя, калі не заставацеся ў мне. Я ёсць вінаград, вы — галіны. Той, хто застаецца ва мне, і я ў ім, гэты нясе шмат плода, таму што без мяне вы не здольныя рабіць нічога. Калі хто не застанецца ў мне, ён быў кінуты вонкі, як галінка, і высах, і збіраюць іх, і ў агонь кідаюць, і гарыць. Калі застанецеся ў Мне і словы Мае ў вас застануцца, што хочаце, папрасіце, і стане вам. У гэтым быў праслаўлены Бацька мой, каб вы прыносілі шмат плоду і сталі маімі вучнямі. Як любіў мяне Бацька, так і Я палюбіў вас; застаньцеся ў любові Маёй. Калі вы захаваеце мае заповедзі, вы застанецеся ў маёй любові, як я захаваў заповедзі майго Бацькі і застаюся ў яго любові. Гэта я сказаў вам, каб радасць мая ў вас засталася і радасць ваша напоўнілася. Гэта ёсць мая заповедзь, каб вы любілі адзін аднаго, як я любіў вас. Большай за гэтую любові ніхто не мае, каб хтось душу сваю паклаў за сяброў сваіх. вы мае сябры, калі выконваеце тое, што я загадваю вам. Не больш вас называю рабамі, таму што раб не ведае, што робіць яго гаспадар, вас жа назваў сябрамі, таму што ўсё, што пачуў ад

майго бацькі, зрабіў вядомым вам. Не вы мяне выбралі, але я выбраў вас і паставіў вас, каб вы ішлі і прыносілі плод, і каб плод ваш заставаўся, каб што б вы ні папрасілі бацьку ў імя маё, ён даў вам. Гэта загадваю вам, каб вы любілі адзін аднаго.

Калі свет вас ненавідзіць, ведайце, што мяне ён узненавідзеў раней за вас. Калі б вы былі са свету, свет любіў бы сваё ўласнае, але таму што вы не са свету, а я выбраў вас са свету, праз гэта свет ненавідзіць вас. Памятайце слова, якое я сказаў вам: не ёсць раб большы за пана свайго. Калі мяне пераследавалі, і вас будуць пераследаваць; калі слова маё захоўвалі, і ваша будуць захоўваць. Але гэта ўсё зробіць вам з-за імя маё, бо не ведаюць Таго, Хто паслаў мяне. Калі б я не прыйшоў і не гаварыў ім, яны не мелі б граху, але цяпер яны не маюць апраўдання свайму граху. Той, хто ненавідзіць мяне, ненавідзіць і майго бацьку. Калі б я не зрабіў сярод іх тых працаў, якіх ніхто іншы не зрабіў, яны не мелі б граху, але цяпер яны і бачылі, і ненавідзелі і мяне, і майго Бацьку. Але каб выканалася слова, напісанае ў іхнім законе, што яны ненавідзелі мяне дарма. Калі ж прыйдзе Заступнік, якога я пашлю вам ад Бацькі, Дух ісціны, які ад Бацькі выходзіць, той засведчыць пра мяне. І вы таксама сведчыце, бо ад пачатку са мною ёсць.

Гэта я сказаў вам, каб вы не спакусіліся. Выгнанцамі зробіць вас, але прыходзіць гадзіна, каб кожны, хто забе вас, думаў, што прыносіць служэнне Богу. І гэта яны зробіць, таму што не пазналі Бацьку ні Мяне. Але гэтыя рэчы я сказаў вам, каб, калі прыйдзе гадзіна, вы памяталі іх, таму што я сказаў вам. Гэтыя ж рэчы вам з пачатку не сказаў, таму што з вамі я быў. Цяпер жа іду да Таго, Хто паслаў Мяне, і ніхто з вас не пытае Мяне: дзе Ты ідзеш? Але таму што я гаварыў вам гэтыя рэчы, боль напоўніла вашае сэрца. Але я кажу вам праўду: карысна вам, каб я адышоў. Бо калі я не адыду, Суцяшальнік не прыйдзе да вас, а калі пайду, пашлю яго да вас, І прыйшоўшы, той будзе абвінавачваць свет аб грахе, і аб справядлівасці, і аб судзе. Адносна граху сапраўды, што не веруюць у мяне. Адносна справядлівасці ж, што да Бацькі майго іду і больш не бачыце мяне, А аб судзе — што правіцель гэтага свету асуджаны. Яшчэ многае маю вам сказаць, але вы не здольныя гэта зараз вынесці. Калі ж прыйдзе Той, Дух Ісціны, Ён правядзе вас у ўсю ісціну, бо Ён не будзе гаварыць ад Сябе Самога, але будзе гаварыць усё, што пачуе, і абвесціць вам тое, што надыходзіць. Той мяне праславіць, таму што з майго возьме і абвесціць вам. Усё, што мае Бацька, ёсць маё; таму Я сказаў, што возьме з майго і абвесціць вам. Малы час, і не бачыце мяне, і зноў малы час, і ўбачыце мяне, таму што я іду да Бацькі. Сказалі таму некаторыя з вучняў яго адзін аднаму: Што гэта такое, што Ён кажа нам: малое і не бачыце Мяне, і зноў малое і ўбачыце Мяне, і што Я іду да Бацькі? Казалі таму: што гэта

такое, пра што ён кажа малое? Не ведаем, што ён гаворыць. Ісус ведаў, што яны хацелі яго пытаць, і сказаў ім: аб гэтым шукаеце адзін з адным, што сказаў: малое, і не бачыце мяне, і зноў малое, і ўбачыце мяне? Сапраўды, сапраўды кажу вам, што заплачаце і заплячаце вы, свет жа ўзрадуецца, вы жа засмуцяцеся, але боль ваш у радасць стане. Жанчына, калі нараджае, мае боль, таму што прыйшла яе гадзіна, але калі народзіць дзіця, ужо не памятае пакуты з-за радасці, таму што нарадзіўся чалавек у свет. І вы таксама цяпер сапраўды маеце боль, але зноў убачу вас, і ўзрадуецца ваша сэрца, і радасць вашу ніхто не забярэ ад вас. І ў той дзень вы мяне не будзеце пытаць нічога. Праўда, праўда кажу вам, што колькі б вы ні папрасілі Бацьку ў імя маё, дасць вам. Да гэтага часу вы не прасілі нічога ў маё імя, прасіце і атрымаеце, каб радасць ваша была поўнай. Гэтыя рэчы ў прытчах я гаварыў вам, але прыходзіць гадзіна, калі ўжо не ў прытчах буду гаварыць вам, але адкрыта аб Айца абвяшчу вам. У той дзень у імя маё вы будзеце прасіць, і не кажу вам, што я буду прасіць Бацьку аб вас, Сам бо Бацька любіць вас, таму што вы Мяне палюбілі і паверылі, што Я ад Бога выйшаў. Я выйшаў ад Бацькі і прыйшоў у свет; зноў пакідаю свет і іду да Бацькі. Вучні яго кажуць яму: Вось цяпер Ты гаворыш адкрыта і не кажаш ніякай прыказкі. Цяпер мы ведаем, што ты ведаеш усё і не маеш патрэбы, каб хто цябе пытаў. У гэтым мы верым, што ты выйшаў ад Бога. Адказаў ім Ісус: Толькі цяпер верыце? Вось прыходзіць гадзіна, і цяпер прыйшла, каб расселіліся кожны ў свае і мяне аднаго

пакінулі, але я не адзінокі, бо Бацька са мной. Гэта я сказаў вам, каб у мне вы мелі мір. У свеце вы будзеце мець пакуты, але мужнейце, я пераадолеў свет.

17

Гэтыя рэчы гаварыў Ісус, і ўзняў вочы свае ў неба, і сказаў: Айцец, прыйшла гадзіна, праслаў Твайго Сына, каб і Сын Твой праславіў Цябе, Як Ты даў яму ўладу над усякай плоццю, каб ўсё, што Ты даў яму, ён даў ім жыццё вечнае. Гэта ж ёсць вечнае жыццё, каб яны ведалі Цябе, аднаго сапраўднага Бога, і Таго, Каго Ты паслаў, Ісуса Хрыста. Я цябе праславіў на зямлі, завяршыў працу, якую Ты даў мне, каб я зрабіў. І цяпер праслаў мяне Ты, Бацька, каля Сябе самога тою славаю, якую меў перад тым, як свету быць каля Цябе. Я праявіў тваё імя людзям, якіх Ты даў Мне са свету. Табе яны былі, і Мне іх Ты даў, і слова Тваё яны захавалі. Цяпер яны пазналі, што ўсё, што Ты даў мне, ад Цябе ёсць. Што словы, якія Ты даў мне, я даў ім, і яны ўзялі, і яны пазналі сапраўды, што ад Цябе я выйшаў, і яны паверылі, што Ты мяне паслаў. Я пра іх прашу, не пра свет прашу, але пра тых, якіх Ты даў мне, бо яны Твае, І ўсё маё — тваё, і тваё — маё, і я быў праслаўлены ў іх. І я ўжо не ў свеце, а яны ў свеце, і я да Цябе прыходжу. Айча Святы, захавай іх у імені Тваім, якое Ты даў Мне, каб яны былі адно, як мы. Калі я быў з імі ў свеце, я ахоўваў іх у імені Тваім; тых, каго Ты даў Мне, я захаваў, і ніхто з іх не загінуў, акрамя сына

загібелі, каб збылося Пісанне. Цяпер жа я прыходжу да Цябе, і гэтыя рэчы я гавару ў свеце, каб яны мелі радасць маю, напоўненую ў іх. Я даў ім слова тваё, і свет зненавідзеў іх, таму што яны не з гэтага свету, як і я не з гэтага свету. Не прашу, каб Ты ўзяў іх са свету, але каб захаваў іх ад злага. з свету не ёсць, як я з свету не ёсць. Асвятлі іх у праўдзе Твай; слова Тваё ёсць праўда. Як Ты паслаў Мяне ў свет, так і Я паслаў іх у свет. І дзеля іх Я асвятляю Сябе, каб і яны былі асвятлены ў праўдзе. Не аб гэтых жа прашу толькі, але і аб тых, хто веруе праз іх слова ў мяне. Каб усе адно былі, як Ты, Бацька, у Мне і Я ў Табе, каб і яны ў нас адно былі, каб свет паверыў, што Ты мяне паслаў. І я тую славу, якую Ты даў мне, даў ім, каб яны былі адно, як мы адно. Я ў іх, і Ты ў Мне, каб яны былі ўдасканалены ў адно, і каб ведаў свет, што Ты Мяне паслаў і палюбіў іх, як Мяне палюбіў. Бацька, каго Ты даў мне, я хачу, каб там, дзе ёсць Я, і тыя былі са мной, каб яны бачылі славу маю, якую Ты даў мне, бо Ты палюбіў мяне перад стварэннем свету. Бацька праведны, і свет цябе не пазнаў, я ж цябе пазнаў, і гэтыя пазналі, што ты мяне паслаў. І я зрабіў вядомым ім імя тваё і зраблю вядомым, каб любоў, якую ты любіў мяне, была ў іх, і я ў іх.

18

Сказаўшы гэта, Ісус выйшаў са сваімі вучнямі за паток Кедрон, дзе быў сад, у які ўвайшоў ён і яго вучні. Ведаў жа і Юда, які здаваў яго, тое месца, таму што Ісус часта збіраўся

там са сваімі вучнямі. Таму Юда, узяўшы кагарту і памочнікаў ад вярхоўных святароў і фарысеяў, прыходзіць туды з факеламі, ліхтарамі і зброяй. Ісус, таму, ведаючы ўсё тое, што прыходзіла на яго, выйшаў і сказаў ім: Каго шукаеце? Адказалі яму: Ісуса Назарэя. Ісус кажа ім: Я ёсць. А стаяў там таксама і Юда, які здаваў яго, разам з імі. Калі ён сказаў ім Гэта я, яны адступілі назад і ўпалі на зямлю. Зноў таму ён іх запытаў: каго шукаеце? А яны казалі: Ісуса Назарэя. Адказаў Ісус: Скажаў вам, што гэта я. Калі таму мяне шукаеце, дазвольце гэтым ісці. Каб было выканана слова, якое Ён сказаў, што тых, каго Ты даў Мне, Я не страціў з іх нікога. Сімон Пётр, маючы меч, выхапіў яго і ўдарыў раба першасвятара, і адсёк яму правае вухо. А імя таго раба было Малх. Скажаў таму Ісус Пятру: Кінь меч у похвы! Хіба кубак, які даў мне Бацька, я не выпіў?

Таму кагорта і камандзір, і памочнікі яўрэяў схапілі Ісуса і звязалі яго. І адвядлі яго да Ганны спачатку, бо ён быў цесцем Каяфы, які быў першасвятаром у той год. Быў жа Каяфа той, хто параіў іудзеям, што карысна аднаму чалавеку загінуць за народ. Ішоў за Ісусам Сімон Пётр і іншы вучань. Той вучань быў вядомы першасвятару і ўвайшоў разам з Ісусам у двор першасвятара, А Пётр стаяў звонку каля дзвярэй. Таму выйшаў той іншы вучань, які быў знаёмы з першасвятаром, і сказаў дзвярніку, і ўвёў Пётра. Кажа таму маладая жанчына-дзвярніца Пятру: Ці не і ты з вучняў гэтага чалавека? Адказвае той: Не. Стаялі рабы і памочнікі, якія разняслі вугальны агонь, таму што было

холадна, і грэліся, а з імі стаяў Пётр і грэўся. Першасвятар таму спытаў Ісуса аб яго вучнях і аб яго вучэнні. Адказаў яму Ісус: Я адкрыта гаварыў свету, я заўсёды вучыў у сходзе і ў храме, дзе заўсёды яўрэі сходзяцца, і ў таемнасці не гаварыў нічога. Што мяне пытаеш? Пытай тых, хто чуў, што я гаварыў ім. Глядзі, гэтыя ведаюць, што я сказаў. Калі ж ён гэта сказаў, адзін з памочнікаў, які стаяў побач, даў удар Ісусу, сказаўшы: Так ты адказваеш вялікаму святару? Ісус адказаў яму: калі я дрэнна гаварыў, засведчы аб дрэнным, а калі добра, чаму ты мяне беш? Ана паслаў яго звязанага да першасвятара Каяфы. А Сімон Пётр стаяў і награвался. Сказалі таму яму: Ці не і ты з яго вучняў? Адмовіўся таму той і сказаў: Не я. Кажа адзін з рабоў першасвятара, сваяк таго, каму Пётр адсек вуха: Ці не я бачыў цябе ў садзе з ім? Зноў жа адмовіўся Пётр, і адразу певень заспяваў.

Вядуць таму Ісуса ад Каяфы ў преторыю. Было раніца, і яны не ўвайшлі ў преторыю, каб не апаганіліся, але каб елі Пасху. Выйшаў таму Пілат да іх і сказаў: якое абвінавачванне прыносіце супраць гэтага чалавека? Адказалі і сказалі яму: калі б гэты не быў злачынцам, мы б не перадалі яго табе. Сказаў таму ім Пілат: Вазьміце яго вы і паводле закона вашага судзіце яго. Сказалі таму яму іудэі: Нам не дазволена забіваць нікога. Каб слова Ісуса спраўдзілася, якое Ён сказаў, паказваючы, якою смерцю меў памерці. Увайшоў таму зноў у прэторыум Пілат і паклікаў Ісуса, і сказаў яму: ты ёсць кароль іудзеяў? Адказаў яму Ісус: Ад сябе ты гэта кажаш, ці іншыя табе сказалі пра мяне?

Адказаў Пілат: Ці не я яўрэй? Народ твой і вярхоўныя святары перадалі цябе мне. Што ты зрабіў? Адказаў Ісус: Царства маё не з гэтага свету. Калі б царства маё было з гэтага свету, памочнікі мае змагаліся б, каб я не быў выдадзены іудэям. Але цяпер царства маё не адсюль. Сказаў таму яму Пілат: таму ты кароль? Адказаў Ісус: ты кажаш, што я кароль. Я для гэтага нарадзіўся і для гэтага прыйшоў у свет, каб засведчыць праўдзе. Кожны, хто з праўды, чуе мой голас. Пілат кажа яму: Што ёсць праўда? І, сказаўшы гэта, ён зноў выйшаў да іудэяў і кажа ім: Я не знаходжу ў ім ніякай віны. Ёсць у вас звычай, каб я адпускаў вам аднаго ў Пасху. Жадаеце ж, каб я адпусціў вам цара Іудэйскага? Яны ўсе зноў крыкнулі, кажучы: Не гэтага, але Вараву! А Вараву быў разбойнік.

19

Тады ж Пілат узяў Ісуса і высек яго. І салдаты, сплёўшы карону з цярноў, паклалі яе на яго галаву, і абгарнулі яго пурпуровым адзеннем. І казалі: Радуйся, цар Іудэйскі! — і давалі яму пляскі. Выйшаў таму зноў вонкі Пілат і кажа ім: Глядзіце, вяду вам яго вонкі, каб ведалі, што ў ім ніякай віны не знаходжу. Выйшаў таму Ісус вонкі, носячы церністы вянец і пурпурны адзенне, І кажа ім: вось чалавек. Калі ж бачылі яго першасвятары і служкі, закрывалі, кажучы: укрыжуй, укрыжуй яго. Кажа ім Пілат: вазьміце яго вы і ўкрыжуйце, бо я не знаходжу ў ім віны. Адказалі яму

яўрэі: мы маем закон, і паводле нашага закона ён павінен памерці, таму што зрабіў сябе сынам Бога. Калі ж Пілат пачуў гэтае слова, ён яшчэ больш убаяўся, і ўвайшоў у прэторый зноў і кажа Ісусу: Адкуль ты? А Ісус адказу не даў яму. Кажа таму яму Пілат: Мне не гаворыш? Не ведаеш, што ўладу маю распяць цябе і ўладу маю адпусціць цябе? Адказаў Ісус: Не меў бы ты ніякай улады супраць мяне, калі б не было табе дадзена зверху. Таму той, хто выдае мяне табе, мае большы грэх. З гэтага Пілат шукаў адпусціць яго, але яўрэі крычалі, кажучы: калі гэтага адпусціш, не ёсць сябар Цэзара. Кожны, хто робіць сябе царом, супраціўляецца Цэзару. Тады Пілат, пачуўшы гэта слова, вывеў вонкі Ісуса і сеў на судовым месцы ў месцы, званым Літастротан, а па-яўрэйску Габбата. Было падрыхтоўка да Пасхі, гадзіна была каля шостай, і кажа ён Іудэям: Вось кароль ваш. Яны ж крычалі: падымі, падымі, укрыжуй яго! Кажа ім Пілат: вашага караля ўкрыжую? Адказалі першасвятары: не маем караля, акрамя Кесара. Тады ён перадаў яго ім, каб быў укрыжаваны.

Атрымалі ж Ісуса і павялі, і, нясучы крыж свой, Ён выйшаў на месца, званае Лобным, якое па-яўрэйску называецца Галгофа. дзе яго распялі, і з ім іншых двух адсюль і адсюль, а пасярэдзіне — Ісуса. Напісаў жа і назву Пілат, і паклаў на крыжа; было жа напісана: Ісус Назарэянін, цар Іудэяў. Гэты назва многія прачыталі з Іудэяў, таму што блізка ад горада было тое месца, дзе быў укрыжаваны Ісус, і было напісана па-яўрэйску, па-грэцку, па-рымску. Галоўныя святары

іудэяў казалі Пілату: Не пішы Цар Іудэяў, але што той сказаў: Я цар іудэяў. Адказаў Пілат: што напісаў, напісаў.

Тыя салдаты, калі яны ўкрыжавалі Ісуса, узялі яго адзенне і зрабілі чатыры часткі, кожнаму салдату па частцы, і туніку. А туніка была бясшвовая, зверху тканая цалкам. Сказалі таму адзін аднаму: не будзем рваць яго, а кінем жэрабя аб ім, чый ён будзе, каб споўнілася Пісанне, якое кажа: падзялілі адзежыны мае паміж сабою, і на вопратку маю кінулі жэрабя.

Тыя салдаты сапраўды зрабілі гэта. А каля крыжа Ісуса стаялі маці яго і сястра маці яго, Марыя Клопава і Марыя Магдалена. Ісус, таму бачачы маці і вучня, які стаяў, якога ён любіў, кажа яго маці: Жанчына, глядзі, сын твой. Тады кажа вучню: вось твая маці. І ад таго часу ўзяў вучань яе да сябе. Пасля гэтага, ведаючы, што ўсё ўжо завершана, Ісус, каб спаўнілася Пісанне, кажа: прагну. Там ляжала пасудзіна, поўная воцата, а яны, напоўніўшы губку воцатам і абклаўшы іссопам, прынеслі да яго рота. Калі ж Ісус узяў воцат, сказаў: Звершана, і, схіліўшы галаву, аддаў дух.

Яўрэі, каб не засталіся на крыжы целы ў суботу, бо была падрыхтоўка, бо вялікім быў дзень таго суботы, папрасілі Пілата, каб зламаны былі іх ногі і каб яны былі ўзяты. Прыйшлі таму салдаты і зламалі ногі першаму і другому, распятым разам з ім. Але калі прыйшлі да Ісуса і ўбачылі, што Ён ужо памёр, не паламалі Яму ног, Але адзін з салдат

дзідай прабіў яго бок, і адразу выйшла кроў і вада. І той, хто бачыў, засведчыў, і сапраўдным ёсць яго сведчанне, і той ведае, што сапраўднае кажа, каб і вы паверылі. Здарылася бо гэта, каб спраўдзілася Пісанне: косць яго не будзе зломлена. І зноў іншае Пісанне кажа: яны ўбачаць Таго, Каго пранізалі.

Пасля гэтага Іосіф з Арымафеі, які быў вучнем Ісуса, але схаваным праз страх перад іудэямі, папрасіў Пілата, каб узяць цела Ісуса, і Пілат дазволіў. Прыйшоў ён і ўзяў цела Ісуса. Прыйшоў жа і Нікадзім, той, што прыходзіў да Ісуса ноччу ўпершыню, нясучы сумесь міры і алоэ, каля ста літраў. Узялі таму цела Ісуса і абвілі яго ў палатняныя палотны з прыправамі, як ёсць звычай у іудэяў хаваць. Быў жа ў тым месцы, дзе быў укрываваны, сад, і ў тым садзе новая магіла, у якой яшчэ ніхто не быў пакладзены, Там таму, з-за падрыхтоўкі Іудэяў, бо магіла была блізка, паклалі Ісуса.

20

У адну ж з суботаў Марыя Магдалена прыходзіць раніцай, калі яшчэ была цемра, да магілы і бачыць, што камень адваліў ад магілы. Бяжыць таму і прыходзіць да Сімона Пятра і да іншага вучня, якога любіў Ісус, і кажа ім: узялі Госпада з магілы, і не ведаем, дзе паклалі яго. Таму выйшаў Пётр і іншы вучань, і яны ішлі да магілы. Бяблі ж абодва

разам, і другі вучань выбег хутчэй за Пятра і прыйшоў першым да магілы. І нахіліўшыся, бачыць ляжачыя палатняныя тканіны, але не увайшоў. Прыходзіць таму Сімон Пётр, ідучы за ім, і ўвайшоў у магілу, і бачыць палатняныя палотны, якія ляжаць. і тканіна для твару, якая была на яго галаве, не ляжала з палатнамі, а асобна, згорнутая ў адным месцы. Тады ўвайшоў і другі вучань, які прыйшоў першым да магілы, і ўбачыў, і паверыў. Бо яны яшчэ не ведалі Пісання, што Ён павінен устаць з мёртвых. Вучні таму зноў пайшлі да сябе. Марыя ж стаяла каля магілы звонку, плачучы. Як таму яна плакала, яна нахілілася ў магілу і бачыць двух паслоў у белым, якія сядзелі, аднаго каля галавы і аднаго каля ног, дзе ляжала цела Ісуса. І кажуць ёй тыя: Жанчына, чаму плачаш? Кажы ім: Таму што ўзялі Пана майго, і не ведаю, дзе паклалі яго. І сказаўшы гэта, яна павярнулася назад і бачыць Ісуса, які стаіць, і не ведала, што гэта Ісус. Кажы ёй Ісус: Жанчына, чаму плачаш? Каго шукаеш? Тая, думаючы, што ён садоўнік, кажы яму: Пане, калі ты ўзяў яго, скажы мне, дзе паклаў яго, і я яго вазьму. Кажы ёй Ісус: Марыя. Павярнуўшыся, тая кажы яму: Рабуні, што значыць Настаўнік. Кажы ёй Ісус: Не дакранайся да мяне, бо я яшчэ не ўзышоў да Бацькі майго. Ідзі да братоў маіх і скажы ім: узыходжу да Бацькі майго і Бацькі вашага, і Бога майго і Бога вашага. Прыходзіць Марыя Магдалена, паведамляючы вучням, што бачыла Госпада, і што Ён гэта сказаў ей.

Калі таму настаў вечар у той дзень, першы суботаў, і дзверы

былі зачыненыя там, дзе вучні сабраліся з-за страху перад іудэямі, прыйшоў Ісус і стаў пасярэдзіне, і кажа ім: мір вам. І, сказаўшы гэта, паказаў ім рукі і бок свой. Узрадаваліся таму вучні, убачыўшы Пана. Сказаў таму ім Ісус зноў: мір вам. Як паслаў мяне Бацька, і я пасылаю вас. І гэта сказаўшы, ўдыхнуў і кажа ім: вазьміце Духа Святога. Калі некаторым вы прабачаеце грахі, яны ім прабачаюцца; калі некаторым утрымліваеце, яны ўтрыманы.

Тамаш жа, адзін з дванаццаці, званы Блізнюк, не быў з імі, калі прыйшоў Ісус. Гаварылі таму яму іншыя вучні: Мы бачылі Госпада. Ён жа сказаў ім: Калі не пабачу ў руках ягоных адбітак цвікоў і ўкладу палец мой у адбітак цвікоў, і ўкладу руку маю ў бок ягоны, не паверу. І праз восем дзён зноў былі ўнутры яго вучні, і Тамаш з імі. Прыходзіць Ісус, калі дзверы былі зачыненыя, і стаў пасярэдзіне, і сказаў: Мір вам. Тады кажа Тамашу: прынясі свой палец сюды і паглядзі на мае рукі, і прынясі сваю руку і ўкладзі ў мой бок, і не будзь няверным, але верным. І адказаў Тамаш і сказаў яму: Пан мой і Бог мой. Кажа яму Ісус: Таму што бачыў мяне, паверыў; блажэнныя тыя, хто не бачыў і паверыў.

Многія сапраўды іншыя знакі зрабіў Ісус перад вучнямі сваімі, якія не напісаны ў гэтай кнізе. Гэтыя жа напісана, каб вы верылі, што Ісус ёсць Хрыстос, Сын Божы, і каб, веруючы, вы мелі жыццё ў імя Яго.

21

Пасля гэтага Ісус зноў выявіў сябе вучням на моры Тыберыядскім, а выявіў так. Былі разам Сімон Пётр, і Тамаш, які званы Дзідзім, і Натанаіл з Каны Галілейскай, і сыны Зебедэя, і яшчэ двое з яго вучняў. Кажа ім Сімон Пётр: Іду лавіць рыбу. Кажуць яму: Ідзем і мы з табой. Выйшлі і ўвайшлі ў лодку адразу, і ў тую ноч нічога не злавілі. Калі ж ужо настала раніца, Ісус стаяў на беразе, але вучні не ведалі, што гэта Ісус. Кажа таму ім Ісус: Дзеці, ці не маеце вы рыбы? Адказалі яму: Не. Ён жа сказаў ім: кідайце сетку ў правы бок лодкі, і знойдзеце. Кінулі яны, і ўжо не здолелі яе выцягнуць з-за мноства рыбы. Кажа таму той вучань, якога любіў Ісус, Пятру: Гэта Гасподар. Сымон жа Пятро, пачуўшы, што гэта Гасподар, апярэзаўся верхнім адзеннем, бо быў голы, і кінуўся ў мора. А іншыя вучні прыплылі ў лодцы, бо яны былі недалёка ад берага, каля дзвюхсот локцяў, цягнучы сетку з рыбай. Калі яны высадзіліся на зямлю, яны бачаць вугальны агонь, што ляжыць, і рыбу, пакладзеную на ім, і хлеб. Ісус кажа ім: Прынясіце з рыбы, якую вы зараз злавілі. Узышоў Сімон Пётр і пацягнуў сетку на зямлю, поўную вялікіх рыбаў, сто пяцьдзесят тры, і нягледзячы на тое, што іх было так многа, сетка не разарвалася. Кажа ім Ісус: Ідзіце снедайце. Ніхто ж з вучняў не адважваўся выпытаць яго Хто ты?, ведаючы, што гэта Гасподзь. Прыходзіць таму Ісус і бярэ хлеб, і дае ім, і рыбу падобна. Гэта ўжо трэці раз з'явіўся Ісус вучням сваім,

устаўшы з мёртвых.

Калі яны паснедалі, Ісус кажа Сімону Пятру: Сімоне, сыне Іоны, ці любіш ты мяне больш за гэтых? Той кажа яму: Так, Госпадзе, ты ведаеш, што я люблю цябе. Ісус кажа яму: Пасі ягняты мае. Кажа яму зноў удругі: Сімоне Іонаў, ці любіш мяне? Кажа яму: так, Госпадзе, ты ведаеш, што я люблю цябе. Кажа яму: пасі авечак маіх. Кажа яму трэці раз: Сімоне Іоны, ці любіш мяне? Засмуціўся Пётр, таму што сказаў яму трэці раз: Ці любіш мяне? — і сказаў яму: Госпадзе, Ты ўсё ведаеш, Ты ведаеш, што я люблю Цябе. Кажа яму Ісус: Пасі авечкі Мае. Сапраўды, сапраўды кажу табе: калі ты быў маладзейшы, ты апяразваў сябе і хадзіў, дзе хацеў; калі ж пастарэеш, выцягнеш рукі твае, і іншы цябе апяраша і прынясе туды, дзе не хочаш. Гэта ж Ён сказаў, паказваючы, якою смерцю той праславіць Бога. І сказаўшы гэта, кажа яму: ідзі за Мною. Павярнуўшыся ж, Пётр бачыць вучня, якога любіў Ісус, што ішоў следам, які і адхіліўся падчас вячэры на грудзі яго і сказаў: Госпадзе, хто здае цябе? Бачачы гэтага, Пётр кажа Ісусу: Госпадзе, а гэты што? Кажа яму Ісус: Калі я хачу, каб ён заставаўся, пакуль я прыйду, што табе да гэтага? Ты следуй за мной. Выйшла таму гэтая слова да братоў, што той вучань не паміраў, і не сказаў яму Ісус, што не паміраў, але: калі яго хачу заставацца, пакуль прыходжу, што да цябе?

Гэта ёсць вучань, які сведчыць аб гэтым і напісаў гэта, і мы ведаем, што сведчанне яго праўдзівае. Ёсць жа і многія

іншыя рэчы, якія зрабіў Ісус, і калі б яны былі напісаны
адна па адной, то, думаю, і сам свет не змясціў бы
напісаных кніг. Амін.

Паўторны Закон

1

Гэта словы, якія гаварыў Майсей усяму Ізраілю за Іарданам у пустыні на захад, блізка Чырвонага мора, паміж Фаранам, Тофолам, Лобонам, Аўлонам і Катахрусэяй. Адзінаццаць дзён шляху з Харыба праз гару Сеір да Кадэш-Барнэ. І здарылася ў сарокавым годзе, ў адзінаццатым месяцы, у першы дзень таго месяца, Майсей гаварыў да ўсіх сыноў Ізраіля паводле ўсяго, што загадаў яму Гасподзь да іх, пасля таго як ударыць Сіхона, караля амарэяў, які жыў у Хэсбоне, і Ога, караля Басана, які жыў у Аштароце і ў Эдрэі, У зямлі Маава, за Іарданам, Майсей пачаў тлумачыць гэты закон, кажучы, Гасподзь, Бог наш, гаварыў нам у Харыбе, кажучы: Хай будзе дастаткова вам жыць на гэтай гары. Павярніцеся і адыдзіце вы, і ўваходзьце ў гару Амарэяў і да ўсіх суседзяў Араба, у гару і раўніну, і да Поўдня, і ўзбярэжжа зямлі Ханаанеяў, і Антылібан да ракі вялікай, ракі Еўфрат. Глядзіце, Ён перадаў перад вамі зямлю; увайшоўшы, вазьміце ва ўладанне зямлю, якую Я паклаўся бацькам

вашым — Абрааму, і Ісааку, і Якаву — даць ім і насенню іхнему з імі.

І сказаў я вам у той час, кажучы: не здолею адзін несці вас. Гасподзь, Бог ваш, памножыў вас, і вось вы сёння як зоркі нябесныя мноствам. Госпад, Бог бацькоў вашых, дадасць вам тысячакратна, як вы ёсць, і дабраславіць вас, як Ён гаварыў вам. Як я змагу адзін несці ваш цяжар і вашу аснову і вашы спрэчкі? Дайце сабе мужоў мудрых і ведаючых, і разумных у племёны вашыя, і пастаўлю над вамі правадыроў вашых. І вы адказалі мне і сказалі: Добрае слова, якое ты сказаў, каб зрабіць. І ўзяў я з вашых мужоў мудрых і ведаючых і разумных, і паставіў я іх начальствам над вамі: тысячнікамі, і сотнікамі, і пяцідзiesiąтнікамі, і дзiesiąтнікамі, і пісарамі пры суддзях вашых. І я загадаў суддзям вашым у той час, кажучы: слухайце паміж братоў вашых і судзіце справядліва паміж чалавекам і паміж братам, і паміж прышэльцам яго. Не пазнаеш твару ў судзе, паводле малога і паводле вялікага будзеш судзіць, не пакажаш твару чалавека, таму што суд Божы ёсць, і слова, якое калі цяжкае ёсць ад вас, прынясеце яго да мяне, і пачую яго. І загадаў я вам у той час усе словы, якія вы павінны выконваць.

І адышоўшы з Харэба, мы пайшлі праз усю тую вялікую і страшную пустыню, якую вы бачылі, шляхам да гары Амарэйскай, як загадаў нам Гасподзь, Бог наш, і прыйшлі мы да Кадэш-Варні. І сказаў я да вас: прыйшлі вы да гары

Амарэйскай, якую Гасподзь, Бог наш, дае вам. Глядзіце, Гасподзь, Бог ваш, аддаў вам перад тварам вашым зямлю. Узышоўшы, успадкуйце яе так, як сказаў вам Гасподзь, Бог бацькоў вашых. Не бойцеся і не страшыцеся. І падышлі да мяне ўсе вы і казалі: Пашлём мужоў папярэдніх нашых, і хай выведаюць яны нам зямлю, і хай абвесцяць яны нам адказ: шлях, праз які падымемся мы ў ёй, і гарады, у якія ўвойдзем мы ў іх. І спадабалася мне гэта слова, і ўзяў я з вас дванаццаць мужоў, па адным мужу з кожнага племені. І павярнуўшыся назад, яны падняліся ў гару і прыйшлі да даліны грона, і вывадалі яе. І ўзялі яны ў свае рукі ад плада зямлі і прынеслі да вас, і казалі: Добрая зямля, якую Гасподзь, Бог наш, дае нам.

І вы не захацелі падняцца ў гару, але не паслухалі слова Госпада, Бога нашага. І вы нарэкалі ў вашых намётах і казалі: З-за таго, што Гасподзь ненавідзіць нас, Ён вывеў нас з зямлі Егіпецкай, каб аддаць нас у рукі Амарэяў і знішчыць нас. Дзе мы ідзём уверх? Але браты вашыя адварнулі сэрцы вашыя, кажучы: народ вялікі і шматлікі, і мацнейшы за нашага, і гарады вялікія і ўмацаваныя да неба, але і сыноў гігантаў мы бачылі там. І сказаў я вам: не спалохайцеся і не бойцеся іх. Гасподзь, Бог ваш, які ідзе наперадзе вас, ён будзе ваяваць разам з вамі супраць іх паводле ўсяго, што зробіў для вас у зямлі Егіпецкай і ў гэтай пустыні, якую бачылі, на шляху да гары Амарэйскай, як насіў цябе Гасподзь Бог твой, як чалавек насіць сына свайго, на ўсім шляху, якім вы ішлі, пакуль не прыйшлі ў гэта

месца.

І ў гэтым слове вы не паверылі Госпаду, Богу нашаму, які ідзе наперадзе вас у дарозе, каб выбіраць вам месца, кіруючы вамі агнём уночы, паказваючы вам дарогу, якою ідзеце, і воблакам удзень.

І пачуў Гасподзь голас слоў ваших, і, быўшы раздражнёны, паклаўся, кажучы, Калі хто з гэтых мужоў убачыць гэтую добрую зямлю, якую я паклаўся іх бацькам, акрамя Халеб, сын Ефоне, гэты ўбачыць яе, і гэтаму дам зямлю, на якую ён ступіў, і сынам яго, бо ён быў прыхільны да Госпада. І на мяне быў гневы Госпад з-за вас, кажучы: ні ты не ўвойдзеш туды. Ёшуа, сын Нуна, які стаіць каля цябе, гэты ўвойдзе туды; яго ўмацуй, таму што ён дасць у спадчыну яе Ізраілю. І кожнае маладое дзіця, хто не ведае сёння добрага ці злага, гэтыя ўвойдуць туды, і гэтым дам яе, і яны ўспадкуюць яе. І вы, павярнуўшыся, разбілі лагер у пустыні, шляхам да Чырвонага мора.

І адказалі вы, і сказалі: Мы згрэшылі перад Госпадам, Богам нашым. Мы ўзыходзім і будзем ваяваць паводле ўсяго, што загадаў Госпад, Бог наш, нам. І ўзяўшы кожны сваю ваенную зброю і сабраўшыся, вы ўыходзіце на гару. І сказаў Гасподзь да мяне: скажы ім, не пойдзеце ўгару і не будзеце ваяваць, бо я не з вамі, і вы разабёцеся перад ворагамі вашымі. І гаварыў я вам, і не слухалі вы мяне, і парушылі вы слова Госпада, і, парушыўшы, пайшлі вы

ўгару ў гару. І выйшаў амарэй, які жыў у той гары, вам насустрач, і пераследаваў вас, як робяць пчолы, і ранілі вас ад Сеіра да Хармы. І паседзеўшы, вы плакалі перад Госпадам, Богам нашым, і не пачуў Госпад голасу вашага, ні не звярнуў увагі на вас.

І сядзелі вы ў Кадэшы многія дні, колькі дзён вы там сядзелі.

2

І павярнуўшыся, мы адправіліся ў пустыню шляхам Чырвонага мора, як гаварыў Гасподзь да мяне, і акружалі гару Сеір многія дні. І сказаў Гасподзь да мяне, Хай будзе вам дастаткова кружыць гэтую гару, павярніцеся ж на поўнач. І народу загадай, кажучы: вы праходзіце праз межы братоў ваших, сыноў Ісава, якія живуць у Сеіры, і яны будуць баяцца вас і будуць вельмі асцерагацца вас. Не ўступайце з імі ў вайну, бо не дам вам ад іх зямлі нават крокі нагі, таму што ў спадчыну даў сынам Ісава гару Сеір. За срэбра купіце ў іх ежу і ядзіце, і ваду возьмеце ў іх за срэбра па меры і піце. Бо Пан, Бог наш, дабраславіў цябе ў кожным дзеле рук тваіх. Заўваж, як ты прайшоў праз тую вялікую і страшную пустыню. Вось сорок гадоў Пан, Бог твой, з табою, і ты не адчуваў недахопу ні ў чым.

І прайшлі мы міма братоў нашых, сыноў Ісава, тых, што

жылі ў Сеіры, каля шляху Арабы ад Айлона і ад Гесіён-Габера, і, павярнуўшыся, прайшлі мы шляхам пустыні Маава. І сказаў Гасподзь да мяне: не варагуйце з маавітамі і не ўступайце з імі ў вайну, бо не дам вам у спадчыну ад іх зямлі, бо сынам Лота даў я Араір у спадчыну. Оммін папярэдняя пасяліліся на ёй, народ вялікі і шматлікі, і моцны, як Энакім. Рэфаімамі будуць лічыцца і гэтыя, як і Энакім, а Маабіты называюць іх Оммеін. І ў Сеіры жыву харэй раней, і сыны Ісава знішчылі іх і выгналі іх ад твару іх. І пасяліліся замест іх, як зрабіў Ізраіль з зямлёй спадчыны сваёй, якую даў Гасподзь ім. Цяпер жа ўстаньце і адыдзіце, і перайдзіце праз даліну Зарэт.

І дні, якія мы падарожнічалі ад Кадэш-Барнэ, пакуль мы не прайшлі раўніну Зарэт, трыццаць восем гадоў, пакуль не ўпала ўсё пакаленне мужоў-ваяроў, паміраючы з лагера, бо прысягнуў Гасподзь Бог іх. І рука Бога была на іх, каб знішчыць іх з сярэдзіны табара, пакуль яны не загінулі.

І здарылася, калі ўпалі ўсе мужчыны-ваіны, паміраючы, з сярэдзіны народа, і загаварыў Гасподзь сказаў да мяне: Ты сёння прайдзеш праз тыя межы Моаб тую Араер, і прыблізіцца да сыноў Амана, не варожце ім, ані не ўступайце з імі ў вайну, бо не дам табе ў спадчыну ад зямлі сыноў Амана, таму што сынам Лота даў яе ў спадчыну. Зямля Рэфаім будзе залічана, бо на ёй раней жылі Рэфаім, і аманіты называюць іх Зохаміны. Народ вялікі і шматлікі, і мацнейшы за вашы, як і Энакеім, і знішчыў іх Гасподзь

перад тварам іхнім, і атрымалі ў спадчыну, і пасяліліся замест іх да гэтага дня. Так жа, як яны зрабілі для сыноў Ісава, якія жылі ў Сеіры, калі яны знішчылі харэяў перад імі, і атрымалі ў спадчыну іх зямлю, і пасяліліся замест іх да гэтага дня. І еўаіоі, якія жылі ў Асэдоце аж да Газы, і кападокійцы, якія выйшлі з Кападокіі, знішчылі іх і пасяліліся замест іх.

Цяпер такім чынам устаньце і адыдзіце, і перайдзіце вы даліну Арнон. Вось я аддаў у рукі твае Сіхона, цара Хэсбона Амарэйскага, і зямлю яго. Пачынай успадкоўваць, уступай з ім у вайну ў гэты дзень. Пачынай наводзіць трымценне тваё і страх твой на ўсе народы, што пад небам, якія, пачуўшы імя тваё, будуць узрушаны і будуць мець болі ад твару твайго.

І паслаў я паслоў з пустыні Кедамот да Сіхона, цара Эсэбона, з мірнымі словамі, кажучы, Я прайду праз тваю зямлю, пайду дарогай, не зверну ні направа, ні налева. Ежу за срэбра дасі мне, і я зем, і ваду за срэбра дасі мне, і я выпю, толькі што прайду нагамі. Як зрабілі мне сыны Ісава, якія жывуць у Сеіры, і маавіцяне, якія жывуць у Араэры, пакуль я не перайду Іардан у зямлю, якую Гасподзь, Бог наш, дае нам. І не хацеў Сіхон, цар Хэсэбона, прапусціць нас праз сваю зямлю, таму што Гасподзь, Бог наш, зацвярдзіў дух яго і ўмацаваў сэрца яго, каб ён быў аддадзены ў рукі твае, як у гэты дзень.

І сказаў Гасподзь да мяне: вось, я пачаў аддаваць перад тварам тваім Сіхона, цара Хэсбона, Амарэя, і зямлю яго, і пачні наследаваць зямлю яго. І выйшаў Сіён, цар Эсбона, у сустрэчу нам, ён і ўвесь народ яго, на вайну ў Іасу. І аддаў яго Гасподзь, Бог наш, перад тварам нашым, і мы паразілі яго, і сыноў яго, і ўвесь народ яго. І мы захапілі ўсе яго гарады ў той час, і цалкам знішчылі кожны горад запар, і жонак іх, і дзяцей іх, не пакінулі нікога жывым. Акрамя жывёлы, мы разграбілі, і здабычу гарадоў мы ўзялі. З Араера, які знаходзіцца ля берага патока Арнона, і горада, якое знаходзіцца у даліне, і да гары Галаада, не было горада, які ўцёк ад нас. Усе аддаў Гасподзь, Бог наш, у рукі нашыя. Акрамя блізкіх да сыноў Амана, мы не падыходзілі да ўсіх прылягаючых да патока Ябок і да гарадоў у гарыстай мясцовасці, бо так загадаў нам Гасподзь, Бог наш.

3

І павярнуўшыся, мы пайшлі ўгару шляхам у Басан, і выйшаў Ог, кароль Басана, насустрач нам, ён і ўвесь яго народ, на вайну ў Эдраім. І сказаў Гасподзь да мяне: не бойся яго, таму што ў рукі твае аддаў я яго, і ўвесь народ яго, і ўсю зямлю яго, і зробіш яму, як зрабіў Сіхону, цару Амарэяў, які жыў у Хэсбоне. І аддаў яго Гасподзь, Бог наш, у рукі нашы, і Ога, цара Васана, і ўвесь народ яго, і паразілі мы яго так, што не пакінулі яго насення.

І мы захапілі ўсе яго гарады ў той час, не было горада, якога мы не ўзялі ад іх, шэсцьдзесят гарадоў, усю акружную вобласць Аргоб цара Ога ў Васане. Усе гарады ўмацаваныя, сцены высокія, брамы і засовы, акрамя гарадоў Ферэзэяў, якіх вельмі многа. Мы знішчылі, як мы зрабілі з царом Сіёнам Эсэбонскім, і мы знішчылі ўсе гарады паслядоўна, і жанчын, і дзяцей. І ўсё жывёла, і здабычу гарадоў мы разграбілі для сябе.

І ўзялі мы ў той час тую зямлю з рук двух цароў Амарэяў, якія былі за Іарданам, ад патока Арнон і да Аэрмон, Фінікійцы называюць Гермон Саніёрам, і амарэй назваў яго Саніірам. Усе гарады Місора, і ўся Галаада, і ўся Васана да Елхі і Едраіма, гарады царства Ога ў Васане. Таму што толькі Ог, кароль Басана, быў пакінуты з Рафаімаў, вось ложак яго — ложак жалезны, вось ён у канцах сыноў Амона, дзевяць локцяў даўжыня яго, і чатыры локці шырыня яго ў локці чалавека. І тую зямлю мы атрымалі ў спадчыну ў той час ад Араера, які знаходзіцца каля берага патока Арнон, і палову гары Галаад, і гарады яго даў я Рувіму і Гаду. І астатак Галаада, і ўсю Васан, царства Ога, даў паловіне племені Манасіі, і ўсю навакольную мясцовасць Аргоб, усю тую Васан — зямля Рафаім залічыцца. І Яір, сын Манасэ, узяў усю акружную вобласць Аргоб да межаў Гаргасі і Махаці, назваў іх па сваім імені Басан Таўот Яір да гэтага дня. І Махіру я даў Галаад. І Рувіму і Гаду я даў ад Галаада да патока Арнон — сярэдзіну патока як мяжу — і да Яббока, патак — мяжа сынам Амона. І Арава, і Іардан — мяжа

Маханарэта, і да мора Аравы, мора Салёнага пад Асэдотам, Фасгай на ўсходзе.

І я загадаў вам у той час, кажучы: Гасподзь, Бог ваш, даў вам гэтую зямлю ў спадчыну, узброіўшыся, ідзіце наперад перад братамі вашымі, сынамі Ізраіля, кожны здольны. Акрамя жонак ваших і дзяцей ваших і жывёлы вашай, ведаю, што многа жывёлы вам, няхай жывуць у гарадах ваших, якія даў вам, пакуль дасць спакой Гасподзь Бог ваш братоў ваших, як жа і вас, і атрымаюць у спадчыну таксама гэтыя зямлю, якую Гасподзь Бог наш дае ім па той бок Іардана, і вернецца кожны ў спадчыну сваю, якую даў вам.

І Ісусу я загадаў у той час, кажучы: вочы вашыя бачылі ўсё, што зрабіў Гасподзь Бог наш гэтым двум царам, так зробіць Гасподзь Бог наш усім царствам, на якія ты пераходзіш там. Не бойцеся іх, бо Гасподзь, Бог наш, Сам будзе ваяваць за вас.

І малілася я Госпаду ў той час, кажучы, Пане Божа, Ты пачаў паказваць Твайму слуге сілу Тваю, і моц Тваю, і руку магутную, і раміё высокае, бо хто ёсць Бог у нябёсах ці на зямлі, які зробіць так, як зрабіў Ты, і паводле сілы Тваёй? Перайшоўшы, таму ўбачу зямлю добрую гэтую, якая ёсць за Іарданам, гару гэтую добрую і Антылібан.

І абмінуў Госпад мяне з-за вас і не паслухаў мяне, і сказаў Госпад да мяне: хай будзе дастаткова табе, не дадавай яшчэ

гаварыць гэтага слова. Узыдзі на вяршыню высечанай гары і, паглядзеўшы тваімі вачыма на захад і поўнач, і поўдзень, і ўсход, убачы тваімі вачыма, бо не перайдзеш гэты Іардан. І загадай Ісусу, і ўмацуй яго, і падбадзёр яго, таму што ён перайдзе перад гэтым народам, і ён дасць ім у спадчыну ўсю зямлю, якую ты бачыў. І мы селі ў даліне блізка дома Пэора.

4

І цяпер, Ізраілю, слухай пастановы і судовыя рашэнні, якім я навучаю вас сёння, каб выконваць іх, каб вы жылі і памножыліся, і, увайшоўшы, атрымалі ў спадчыну зямлю, якую Гасподзь, Бог бацькоў вашых, дае вам. Не дадасце да слова, якое я загадваю вам, і не адымеце ад яго, захоўвайце заповедзі Госпада Бога нашага, колькі я загадваю вам сёння. Вочы вашыя бачылі ўсё, што зрабіў Гасподзь, Бог наш, з Ваалфегорам, бо кожнага чалавека, які пайшоў за Ваалфегорам, Гасподзь, Бог ваш, знішчыў сярод вас. А вы, тыя, хто трымаецца Госпада Бога вашага, жывяце ўсе сёння.

Глядзіце, я паказаў вам пастановы і судовыя рашэнні, як загадаў мне Госпад, каб рабіць так у зямлі, у якую вы ўваходзіце, каб успадкаваць яе. І вы будзеце захоўваць і выконваць, бо гэта ваша мудрасць і разуменне перад усімі народамі, якія пачуюць пра ўсе гэтыя пастановы, і яны скажуць: вось мудры і разумны народ, гэты вялікі народ. Бо

які вялікі народ мае Бога, які набліжаецца да іх, як Гасподзь Бог наш, у ўсім, калі мы заклікаем Яго? І які вялікі народ мае пастановы і справядлівыя судовыя рашэнні паводле ўсяго гэтага закона, які я даю перад вамі сёння?

Звяртай увагу на сябе і ахоўвай душу сваю вельмі моцна, каб не забыць усіх слоў, якія бачылі вочы твае, і каб яны не адышлі ад сэрца твайго ва ўсе дні жыцця твайго, і навучыш сыноў сваіх і сыноў сыноў сваіх пра дзень, калі вы стаялі перад Госпадам Богам нашым у Харыве ў дзень сходу, калі Ён сказаў Гасподзь да мяне: сабяры да мяне народ, і няхай яны пачуюць словы мае, каб яны навучыліся баяцца мяне ўсе дні, якія яны жывуць на зямлі, і сыноў іхніх яны навучаць. І вы падышлі і сталі каля гары, і гара паліла агнём да неба — цемра, змрок, буры. І гаварыў Госпад да вас з сярэдзіны агню голасам слоў, які вы чулі, і падабенства не бачылі, а толькі голас, І паведаміў вам Свой завет, які загадаў вам выконваць, дзесяць слоў, і напісаў іх на дзвюх каменных скрыжалях.

І мне загадаў Гасподзь у той час навучыць вас пастановам і судовам, каб вы выконвалі іх на зямлі, у якую вы ўваходзіце там, каб успадкаваць яе. І вы захаваеце вельмі душы вашы, таму што не бачылі падабенства ў дзень, калі гаварыў Госпад да вас у Харыве на гары з сярэдзіны агню. Не беззаконнічайце і не рабіце сабе разьбёнага падабенства, ніякага вобраза падабенства мужчынскага або жаночага, падабенства ўсякай жывёлы з тых, што існуюць на зямлі,

падабенства ўсякага крылатага птаха, які лятае пад нябёсам, Падабенства ўсякага паўзуна, які паўзае па зямлі, падабенства ўсякай рыбы, колькі іх ёсць у водах пад зямлёй. І каб ты не паглядзеў уверх у неба і, убачыўшы сонца і месяц і зоркі, і ўвесь свет неба, не быў зведзены з шляху і не пакланіўся ім, і не служыў ім, якія Гасподзь Бог твой прызначыў іх усім народам пад небам. Вас жа ўзяў Бог і вывеў вас з зямлі Егіпецкай, з печы жалезнай, з Егіпта, каб быць яму народам уласнасці, як у гэты дзень.

І Гасподзь Бог разгневаўся на мяне з-за гаворанага вамі і паклаўся, каб я не перайшоў гэты Іардан і каб я не ўвайшоў у зямлю, якую Гасподзь Бог твой дае табе ў спадчыну. Я бо паміраю ў гэтай зямлі і не пераходжу гэты Іардан, а вы пераходзіце і атрымаеце ў спадчыну гэтую добрую зямлю. Звяртайце ўвагу, каб не забыліся на завет Госпада Бога нашага, які Ён заключыў з вамі, і не парушайце закон, і не зрабіце сабе разьбёнага падабенства ўсяго таго, што забараніў табе Госпад Бог твой. Таму што Гасподзь, Бог твой, ёсць агонь паглынаючы, Бог рэўнівы.

Калі ж ты нарадзіш сыноў і сыноў сыноў тваіх, і вы затрымаецеся на зямлі, і будзеце беззаконнічаць, і зробіце выразаную падабенства ўсякага, і зробіце злое перад Госпадам Бога вашага правакаваць яго, сведчу вам сёння неба і зямлю, што знішчэннем загінеце з зямлі, у якую вы пераходзіце Іардан, каб там успадкаваць, не будзеце жыць доўга дні на ёй, але цалкам знішчыцеся. І расселе Гасподзь

вас сярод усіх народаў, і застанецеся малалікімі лікам
сярод усіх народаў, у якія ўвядзе Гасподзь вас туды. І
будзеце служыць там іншым багам, працам рук людскіх,
драўляным і каменным, якія не бачаць, ані не чуюць, ані не
ядуць, ані не адчуваюць паху. І будзеце шукаць там
Госпада, Бога вашага, і знойдзеце Яго, калі будзеце шукаць
Яго з усяго сэрца твайго і з усёй душы тваёй у скрусе тваёй. І
знойдуць цябе ўсе гэтыя словы ў апошнія дні, і павернешся
да Госпада Бога твайго, і пачуеш голас яго, Бо Бог
міласэрны — Гасподзь, Бог твой, не пакіне цябе, ані не
знішчыць цябе, не забудзе завету бацькоў тваіх, які
прысягнуў ім Гасподзь.

Распытайце пра папярэднія дні, тыя, якія адбыліся перад
табой, ад дня, калі Бог стварыў чалавека на зямлі, і ад краю
неба да краю неба, ці адбылося паводле гэтага вялікага
слова, ці было пачута такое, ці чуў народ голас Бога жывога,
які гаворыць з сярэдзіны агню, як ты пачуў і застаўся жывы,
Ці выпрабоўваў Бог, увайшоўшы ўзяць сабе народ з
сярэдзіны народа ў выпрабаванні, і ў знаках, і ў цудах, і ў
вайне, і ў магутнай руцэ, і ў высокім рамяні, і ў вялікіх
бачаннях, паводле ўсяго, што зрабіў Гасподзь Бог наш у
Егіпце перад табою, калі ты бачыў? Каб ты ведаў, што
Гасподзь, Бог твой, гэта Бог ёсць, і няма іншага акрамя Яго.
З нябёсаў пачуўся голас Яго, каб навучыць цябе, і на зямлі
паказаў Ён табе агонь Свой вялікі, і словы Яго ты чуў з
сярэдзіны агню.

Праз тое, што Ён палюбіў тваіх бацькоў, і выбраў іхняе насенне пасля іх — вас, і вывеў цябе Ён Сам Сваёю вялікаю сілаю з Егіпта, знішчыць народы вялікія і мацнейшыя за цябе перад тварам тваім, увесці цябе, каб даць табе зямлю іх у спадчыну, як ты маеш сёння.

І ты будзеш ведаць сёння і павернешся розумам, што Гасподзь, Бог твой, гэты Бог у нябёсах уверсе і на зямлі ўнізе, і няма іншага акрамя Яго. І захоўвайце заповедзі яго і статуты яго, колькі я загадваю табе сёння, каб добра табе стала і сынам тваім пасля цябе, каб доўгажывучымі сталіся на зямлі, якую Гасподзь, Бог твой, дае табе ўсе дні. Тады Майсей аддзяліў тры гарады за Іарданам на ўсходзе сонца, Уцякаць туды забойцу, які б забіў суседа не ведаючы, і гэты не ненавідзеў яго перад учарашнім днём і трэцім, і ўцячэ ў адзін з гарадоў гэтых, і будзе жыць. Басор у пустыні, у зямлі роўнай, Рувіму, і Рамот у Галаадзе Гадзі, і Гаўлон у Васане Манасіі.

Гэта закон, які паклаў Майсей перад сынамі Ізраіля. Гэтыя сведчанні, і пастановы, і судовыя рашэнні, якія прамовіў Майсей сынам Ізраіля, калі яны выйшлі з зямлі Егіпецкай, У тым за Іарданам, у даліне, каля дома Фагора, у зямлі Сіхона, цара амарэяў, які жыў у Эсэбоне, якога ўдарыў Майсей і сыны Ізраіля, калі яны выйшлі з зямлі Егіпта. І яны атрымалі ў спадчыну зямлю яго і зямлю Ога, цара Васана, двух цароў Амарэяў, якія былі за Іарданам на ўсходзе сонца, ад Араера, які ёсць на беразе патоку Арнон, і

на гары Сіон, якая ёсць Аермон, усю Арабу за Іарданам на ўсход сонца пад Асэдотам высечаным.

5

І паклікаў Майсей увесь Ізраіль і сказаў да іх: слухай, Ізраілю, статуты і судовыя пастановы, якія я гавару ў вушы вашыя ў гэты дзень, і навучыцеся ім, і будзеце захоўваць, каб выконваць іх. Гасподзь, Бог ваш, зробіў з вамі заповіт у Харэбе. Не з бацькамі вашымі зробіў Гасподзь заповіт гэты, а з вамі, якія тут усе жывыя сёння. Твар у твар гаварыў Госпад да вас на гары з сярэдзіны агню. І я стаяў паміж Госпада і вамі ў той час, каб абвясціць вам словы Госпада, таму што вы баяліся твару агню і не ўзышлі на гару, кажучы Я ёсць Гасподзь, Бог твой, які вывеў цябе з зямлі Егіпецкай, з дома рабства.

Не будуць у цябе іншых багоў перад тварам маім.

Не зробіш сабе выявы, ні ўсякага падабенства таго, што ў небе ўверсе, і што на зямлі ўнізе, і што ў водах пад зямлёй. Не пакланяйся ім і не служы ім, бо Я ёсць Гасподзь, Бог твой, Бог рэўнівы, які ўскладае грахі бацькоў на дзяцей да трэцяга і чацвёртага пакалення тых, хто ненавідзіць Мяне, і робячы міласць у тысячы тым, хто любіць мяне, і тым, хто захоўвае заповедзі мае. Не возьмеш імя Госпада Бога твайго надарэмна, бо не ачысціць Госпад Бог твой таго, хто бярэ

імя Яго надарэмна.

Ахоўвай дзень субботы, асвятчаючы яго, як загадаў табе Гасподзь, Бог твой. Шэсць дзён працуй і зробіш усе свае працы, А ў дзень сёмы — суботы Госпаду Богу твайму — не зробіш у гэты ўсякай працы: ты і сын твой, і дачка твая, слуга твой і служанка твая, вол твой і жывёла цяглавая твая, і ўсякая жывёла твая, і прышлец, жыхар у табе, каб адпачыў слуга твой, і служанка твая, і жывёла цяглавая твая, як і ты. І ты ўспомніш, што быў слугою ў зямлі Егіпецкай, і Гасподзь, Бог твой, вывеў цябе адтуль магутнай рукою і ўзнятым рамяном, таму загадаў табе Гасподзь, Бог твой, захоўваць дзень суботні і асвятчаць яго. Шануй бацьку твайго і маці тваю, як загадаў табе Гасподзь, Бог твой, каб добра табе было і каб доўга жыў ты на зямлі, якую Гасподзь, Бог твой, дае табе. Не забівай. Не чыні блуду. Не будзеш красці. Не будзеш даваць ілжывых паказанняў супраць твайго суседа. Не будзеш пажадаць жонкі суседа твайго, не будзеш пажадаць дома суседа твайго, ні поля яго, ні слугі яго, ні служанкі яго, ні вала яго, ні жывёлы ярмовай яго, ні ўсякай жывёлы яго, ні ўсяго, колькі суседу твайму ёсць.

Гэтыя словы Гасподзь гаварыў да ўсяго сходу вашага на гары з сярэдзіны агню, цемры, змроку, буры, голасам вялікім, і не дадаў, і напісаў іх на дзвюх каменных дошках, і даў мне. І здарылася, калі вы пачулі голас з сярэдзіны агню, і гара гарэла агнём, вы падышлі да мяне ўсе правадыры плямёнаў ваших і старэйшынскі савет ваш, І вы казалі: вось

паказаў нам Гасподзь, Бог наш, славу Сваю, і голас Яго мы чулі з сярэдзіны агню. У гэты дзень мы бачылі, што Бог будзе гаварыць да чалавека, і ён будзе жыць. І цяпер не памрэм мы, таму што паглыне нас гэты вялікі агонь, калі мы яшчэ будзем слухаць голас Госпада, Бога нашага, і памрэм. Хто бо з плоці пачуў голас Бога жывога, які гаворыць з сярэдзіны агню, як мы, і застаўся жывы? Падыдзі ты і пачуй усё, што скажа Гасподзь Бог наш, і ты будзеш гаварыць да нас усё, што загаворыць Гасподзь Бог наш да цябе, і мы пачуем і зробім.

І пачуў Гасподзь голас слоў ваших, якія вы гаварылі да мяне, і сказаў Гасподзь да мяне: пачуў я голас слоў народа гэтага, колькі яны гаварылі да цябе, правільна ўсё, колькі яны гаварылі. Хто дасць ім такое сэрца, каб яны баяліся мяне і захоўвалі ўсё мае заповедзі ва ўсе дні, каб добра было ім і іхнім сынам наўвекі? Ідзіце, сказаў я ім, вяртайцеся ў свае дамы, Ты ж стой тут са мной, і буду гаварыць да цябе заповедзі, і статуты, і судовыя рашэнні, якім навучыш іх, і хай робяць так у зямлі, якую я даю ім у спадчыну. І будзеце захоўваць рабіць так, як загадаў табе Гасподзь, Бог твой; не адхіліцеся ні ўправа, ні ўлева. Паводле ўсяго шляху, які загадаў табе Гасподзь, Бог твой, хадзіць па ім, каб Ён даў табе адпачынак, і каб было табе добра, і каб вы доўга жылі на зямлі, якую вы атрымаеце ў спадчыну.

6

І гэтыя заповедзі, і пастановы, і судовыя рашэнні, колькі загадаў Гасподзь Бог наш навучыць вас рабіць так у тай зямлі, у якую вы ўваходзіце там, каб успадкаваць яе. Каб вы баяліся Госпада, Бога вашага, захоўвалі ўсе пастановы яго і заповедзі яго, якія я загадваю табе сёння, ты і сыны твае, і сыны сыноў тваіх, усе дні жыцця твайго, каб вы доўга жылі.

І слухай, Ізраілю, і пільнуй выконваць, каб добра табе было, і каб памножыліся вы вельмі, як гаварыў Госпад, Бог бацькоў тваіх, даць табе зямлю, якая цячэ малаком і мёдам. І гэта тыя ўстановы і тыя судовыя рашэнні, колькі загадаў Гасподзь сынам Ізраіля ў пустыні, калі яны выйшлі з зямлі Егіпецкай. Слухай, Ізраілю, Гасподзь Бог наш, Гасподзь адзін ёсць. І будзеш любіць Госпада, Бога твайго, з усяго розуму твайго і з усёй душы тваёй, і з усёй сілы тваёй. І будуць словы гэтыя, якія я загадваю табе сёння, у сэрцы тваім і у душы тваёй. І навучыш ім сыноў сваіх, і будзеш гаварыць пра іх, сядзячы ў доме, і ідучы дарогаю, і ляжачы, і ўстаючы. І прывяжаш іх у знак на руцэ тваёй, і будзе гэта непакісным перад вачыма тваімі. І напішаце іх на касяках дамоў ваших і брамаў ваших.

І будзе, калі прывядзе цябе Гасподзь, Бог твой, у зямлю, якую прысягнуў бацькам тваім — Абрааму, і Ісааку, і Якаву — даць табе гарады вялікія і добрыя, якіх ты не будаваў,

дамы, поўныя ўсіх добрых рэчаў, якія не ты напоўніў,
цыстэрны высечаныя, якія не ты высек, вінаграднікі і
аліўкавыя гаі, якія не ты пасадзіў, і паеўшы і напоўніўшыся,
звяртай увагу на сябе, каб не забыўся Госпада Бога твайго,
які вывеў цябе з зямлі Егіпецкай, з дома рабства. Госпада,
Бога твайго, будзеш баяцца, і толькі Яму аднаму будзеш
служыць, і да Яго будзеш прыліпаць, і імем Яго будзеш
присягаць.

Не ідзіце за іншымі багамі з багоў народаў, што навакол
вас, што Бог заздросны, Гасподзь Бог твой, у табе, каб не
разгневаўшыся гневам Гасподзь Бог твой на цябе, не
знішчыў цябе з твару зямлі.

Не спакушай Госпада, Бога твайго, як выпрабоўвалі яго ў
спакусе. Ахоўваючы, захаваеш заповедзі Госпада Бога
твайго, сведчанні і пастановы, колькі Ён загадаў табе. І
зробіш ты ўгоднае і добрае перад Госпадам, Богам тваім,
каб добра табе стала, і ўвойдзеш, і ўспадкуеш зямлю
добраю, якую прысягнуў Госпад бацькам вашым, выгнаць
усіх ворагаў тваіх перад тварам тваім, як гаварыў Госпад.

І будзе, калі запытае цябе сын твой заўтра, кажучы: Што
ёсць свядчанні, і пастановы, і судовыя рашэнні, якія загадаў
Гасподзь Бог наш нам? І скажаш сыну твайму: слугамі былі
мы ў фараона ў зямлі Егіпецкай, і вывеў нас Гасподзь
адтуль магутнай рукой і ўзнятым плячом. І даў Гасподзь
вялікія і жудасныя знакі і цуды ў Егіпце над фараонам і

ўсім домам яго перад вачыма нашымі, І нас вывеў адтуль, каб даць нам гэтую зямлю, якую прысягнуў даць нашым бацькам. І загадаў нам Гасподзь выконваць усе гэтыя пастановы, баяцца Госпада, Бога нашага, каб добра было нам ва ўсе дні, каб мы жылі, як і сёння. І міласэрнасць будзе нам, калі мы будзем захоўваць выкананне ўсіх гэтых заповедзяў перад Госпадам, Богам нашым, як Ён загадаў нам.

7

Калі Гасподзь, Бог твой, прывядзе цябе ў зямлю, у якую ты ўваходзіш, каб успадкаваць яе, і выжанае вялікія народы ад твару твайго — хетэяў і гергесеяў, і амарэяў, і ханаанеяў, і ферэзеяў, і эвееяў, і іевусеяў, сем народаў, многіх і мацнейшых за вас, І аддасць іх Гасподзь, Бог твой, у рукі твае, і ўдарыш іх, знішчэннем знішчыш іх, не зробіш з імі завету, і не пакажаце ім міласэрнасці. Ні не свататайцеся да іх, дачкі тваёй не аддавай сыну яго, і дачкі яго не бяры сыну твайму. Бо адварне сына твайго ад мяне, і ён будзе служыць іншым багам, і Гасподзь разгневаецца на вас, і хутка знішчыць цябе. Але так зробіце ім: алтары іхнія зруйнаеце, і слупы іхнія разабееце, і гаі іхнія высечаце, і выявы багоў іхніх спаліце агнём. Таму што ты святы народ Госпада, Бога твайго, і цябе выбраў Гасподзь, Бог твой, каб быць Яму асаблівым народам сярод усіх народаў, якія на твары зямлі.

Не таму, што вы шматлікія сярод усіх народаў, выбраў Гасподзь вас і абраў Гасподзь вас, бо вы нешматлікія сярод усіх народаў. Але з-за таго, што Гасподзь любіць вас, і захоўваючы прысягу, якую Ён прысягнуў вашым бацькам, Гасподзь вывеў вас магутнай рукой і адкупіў цябе, Гасподзь, з дома рабства, з рукі фараона, цара Егіпта. І ты будзеш ведаць, што Гасподзь, Бог твой, гэта Бог, Бог верны, які захоўвае заповіт і міласэрнасць да тых, хто любіць яго, і да тых, хто захоўвае заповедзі яго, у тысячу пакаленняў, і аддае ненавідзячым у твар, каб знішчыць іх, і не затрымліваецца з ненавідзячымі — у твар аддасць ім.

І ты будзеш захоўваць заповедзі, і статуты, і судовыя пастановы гэтыя, колькі я загадваю табе сёння выконваць. І будзе, калі вы пачуеце гэтыя статуты і захаваете, і выканаеце іх, і будзе ахоўваць Гасподзь, Бог твой, табе заповіт і міласэрнасць, якую прысягнуў бацькам вашым. І будзе любіць цябе, і дабраславіць цябе, і памножыць цябе, і дабраславіць нашчадкаў утробы тваёй, і плод зямлі тваёй, зерне тваё, і віно тваё, і алей твой, статкі валоў тваіх, і адары авечак тваіх на зямлі, якую паклаўся Госпад бацькам тваім даць табе. Благаслаўлены ты будзеш сярод усіх народаў, не будзе ў вас бясплоднага, ні бясплоднай, і ў жывёлы тваёй. І адхіліць Гасподзь, Бог твой, ад цябе ўсякую хваробу і ўсе злыя хваробы Егіпта, якія ты бачыў і колькі ты ведаў, не пакладзе на цябе, а пакладзе іх на ўсіх, хто ненавідзіць цябе.

І ты зеш усю здабычу народаў, якую Гасподзь, Бог твой, дае табе, не пашкадуе вока тваё іх, і не паслужыш багам іхнім, бо гэта спатыканне для цябе.

Калі ж скажаш у розуме сваім, што гэты народ мноствам большы за мяне, як я зможу знішчыць іх? Не бойся іх, памятай, што зрабіў Гасподзь, Бог твой, з фараонам і ўсімі егіпцянамі, Вялікія выпрабаванні, якія бачылі твае вочы, тыя вялікія знакі і цуды, магутную руку і высокае раміё, як вывеў цябе Гасподзь, Бог твой, так зробіць Гасподзь, Бог ваш, усім народам, якіх ты баішся ад твару іх. І шэршні пашле Гасподзь, Бог твой, у іх, пакуль не будуць знішчаны тыя, хто застаўся, і тыя, хто схаваўся ад цябе, Не будзеш пабіты ад твару іх, бо Гасподзь, Бог твой, у табе — Бог вялікі і магутны. І знішчыць Гасподзь, Бог твой, народы гэтыя ад аблічча твайго паступова. Не зможаш знішчыць іх хутка, каб не стала зямля пустой і не памножыліся на цябе дзікія звяры. І аддасць іх Гасподзь, Бог твой, у рукі твае, і знішчыш ты іх вялікім знішчэннем, пакуль не вынішчыш ты іх, І аддасць Он цароў іхніх у рукі вашыя, і вы знішчыце імя іхняе з таго месца, не супраціўстаіцца ніхто перад абліччам тваім, пакуль не вынішчыш іх.

Рэзныя выявы іх багов спаліце агнём, не пажадаеш срэбра, ні золата ад іх не возьмеш сабе, каб не спатыкнуцца праз яго, бо гэта агіда Госпаду, Богу твайму. І не ўнясеш агіду ў дом твой, і пракляццем будзеш, як гэта; агідай будзеш агідзіцца і агідай будзеш агідзіць, таму што гэта праклятае.

8

Усе запаведзі, якія я загадваю вам сёння, вы будзеце захоўваць і выконваць, каб вы жылі і памножыліся, і ввайшлі, і ўспадкавалі зямлю, якую пакляўся даць Гасподзь Бог ваш бацькам вашым. І ты ўспомніш увесь той шлях, якім вёў цябе Гасподзь, Бог твой, у пустыні, каб прыніжыць цябе і выпрабаваць цябе, і каб пазнана было тое, што ў сэрцы тваім, ці захаваеш ты запаведзі Яго, ці не. І ён пакрыўдзіў цябе, і ён выклікаў голад у цябе, і ён накарміў цябе тою маннаю, якую не ведалі твае бацькі, каб абвясціць табе, што не адным хлебам будзе жыць чалавек, але кожным словам, якое выходзіць праз вусны Бога, будзе жыць чалавек. Адзенне тваё не састарэлася на табе, абутак твой не сапсаваўся на табе, ногі твае не пакрыліся мазалямі — вось ужо сорок гадоў.

І пазнаеш сэрцам тваім, што як хтосьці чалавек павучыць сына свайго, так Гасподзь, Бог твой, павучыць цябе. І ты будзеш захоўваць запаведзі Госпада, Бога твайго, каб хадзіць шляхамі Яго і баяцца Яго.

Бо Гасподзь, Бог твой, увядзе цябе ў зямлю добрую і шматлікую, дзе патокі вод і крыніцы бездань выходзяць праз роўніны і праз горы. Зямля пшаніцы і ячменю, вінаградныя лазы, фігавыя дрэвы, гранаты, зямля аліўкавага дрэва, алею і мёду, Зямля, на якой не ў беднасці

будзеш есці хлеб свой, і не будзеш мець патрэбы ні ў чым на ёй, зямля, якой камяні — жалеза, і з гор яе будзеш здабываць бронзу.

І ты будзеш есці, і насыцішся, і будзеш дабраслаўляць Госпада, Бога твайго, за добрую зямлю, якую Ён даў табе. Звяртай увагу на сябе, каб не забыць Госпада, Бога твайго, не захоўваючы заповедзяў яго і судовых рашэнняў і статутаў яго, якія я загадваю табе сёння. Не еўшы і напоўніўшыся, і пабудаваўшы добрыя дамы і пасяліўшыся ў іх, і быдла твайго, і авечак тваіх памножаных табе, срэбра і золата памножанага табе, і ўсяго, колькі табе будзе, памножанага табе ты ўзвышаны сэрцам і забудзеш Госпада, Бога твайго, які вывеў цябе з зямлі Егіпецкай, з дома рабства таго, Які прывёў цябе праз пустыню тую вялікую і страшную, дзе змяя кусаючая, і скарпіён, і смага, дзе не было вады, таго, Які вывеў табе з вострай скалы крыніцу вады Таго, хто накарміў цябе манай у пустыні, якую не ведаў ты і не ведалі бацькі твае, каб Ён прыніжаў цябе і выпрабаваў цябе, і зрабіў табе добра ў апошнія дні твае. Не кажы ў сэрцы сваім: Сіла мая і моц рукі маёй зрабілі мне гэтую вялікую магутнасць. І ты ўспомніш Госпада, Бога твайго, што ён сам дае табе моц, каб зрабіць багацце, і каб усталяваць завет яго, які Госпад паклаўся бацькам тваім, як сёння.

І будзе, калі забыццём забудзеш Госпада, Бога твайго, і пойдзеш за іншымі багамі, і будзеш служыць ім, і

пакланяешся ім, сведчу вам сёння неба і зямлю, што знішчэннем загінеце. Як і астатнія народы, якія Гасподзь Бог знішчае перад тварам вашым, так і вы загінеце, таму што не слухалі голасу Госпада Бога вашага.

9

Слухай, Ізраілю, ты пераходзіш сёння Іардан, каб увайсці і атрымаць у спадчыну народы вялікія і мацнейшыя за вас, гарады вялікія і ўмацаваныя да неба, Народ вялікі і шматлікі, і высокі, сыноў Энака, якіх ты ведаеш, і ты чуў: хто супраціўстаіць перад тварам сыноў Энака? І ты будзеш ведаць сёння, што Гасподзь, Бог твой, пойдзе наперад перад тварам тваім — Ён агонь паглынаючы. Ён знішчыць іх і адверне іх ад твару твайго, і знішчыць іх хутка, як сказаў табе Гасподзь. Не кажы ў сэрцы тваім, калі Госпад Бог твой знішчыць гэтыя народы перад тварам тваім, кажучы: Праз справядлівасць маю Госпад увёў мяне, каб успадкаваць гэтую добрую зямлю. Не праз праведнасць тваю, ані праз святасць сэрца твайго ты ўваходзіш, каб успадкаваць зямлю іх, але праз бязбожнасць гэтых народаў Гасподзь знішчыць іх ад твару твайго, і каб усталяваць заповіт, які паклаўся Гасподзь бацькам нашым — Абрааму, і Ісааку, і Якаву.

І ты пазнаеш сёння, што не праз праведнасці твае Гасподзь, Бог твой, дае табе гэтую добрую зямлю атрымаць у спадчыну, бо ты народ жорсткашыйны. Памятай, не

забывай, колькі ты правакаваў Госпада, Бога твайго, ў пустыні, ад таго дня, калі вы выйшлі з Егіпта, і прыйшлі ў гэтае месца, непакорнымі вы заставаліся да Госпада.

І ў Харэбе вы правакавалі Госпада, і разгневаўся Госпад на вас, каб знішчыць вас, Калі я ўзыходзіў на гару, каб узяць каменныя таблічкі, таблічкі запавету, якія Гасподзь зробіў з вамі, я заставаўся на гары сорок дзён і сорок начэй, хлеба не еў і вады не піў. І даў мне Гасподзь дзве каменныя пліты, напісаныя пальцам Бога, і на іх было напісана ўсе словы, якія гаварыў Гасподзь да вас на гары ў дзень сходу. І здарылася, што праз сорок дзён і праз сорок начэй Гасподзь даў мне дзве каменныя пліты, пліты запавету. І сказаў Госпад да мяне: устань, сыдзі хутка адсюль, таму што беззаконнічаў народ твой, які ты вывеў з зямлі Егіпецкай. Яны хутка адступілі ад дарогі, якую Я загадаў ім, і зрабілі сабе літы вобраз.

І сказаў Госпад да мяне, кажучы: Я гаварыў да цябе адзін раз і два разы, кажучы: я бачыў народ гэты, і вось народ упарты ёсць. І цяпер дазволь мне знішчыць іх, і я сатру імя іх з-пад неба, і зраблю цябе народам вялікім і моцным, і значна большым, чым гэты. І павярнуўшыся назад, я сышоў з гары, і гара гарэла агнём да неба, і дзве пліты сведчанняў былі на абедзвюх маіх руках. І бачачы, што вы зграшылі перад Госпадам, Богам вашым, і зрабілі сабе літы вобраз, і адступілі ад дарогі, якую загадаў вам Госпад, І ўзяўшы дзве пліты, кінуў іх з абедзвюх рук маіх і разбіў перад вамі. І

маліўся я перад Госпадам другі раз, як і раней, сорок дзён і сорок начэй, хлеба не еў і вады не піў, аб усіх грахах ваших, якія вы зграшылі, зрабіўшы злое перад Госпадам Богам, каб разгневаць яго. І перапалоханы я з-за гневу і злосці, таму што быў разгневаны Гасподзь на вас, каб знішчыць вас, і пачуў Гасподзь мяне і ў гэты час. І на Аарона разгневаўся, каб знішчыць яго, і памаліўся я таксама аб Аароне ў той час. І грэх ваш, які вы зрабілі, цяля, узяў яго і спаліў яго ў агні, і растаў яго, раздрабніўшы вельмі, пакуль не стаў тонкім, і стаў як пыл, і кінуў пыл у паток, які сыходзіць з гары.

І ў паленні, і ў выпрабаванні, і ў магілах пажадання, распальваўшы, вы раздражнялі Госпада. І калі паслаў вас Гасподзь з Кадэш-Варні, кажучы: Ідзіце ўгару і ўспадкуйце зямлю, якую даю вам, — і не паслухаліся вы слову Госпада, Бога вашага, і не паверылі Яму, і не паслухалі голасу Яго. Непакорлівымі вы былі Госпаду ад дня, калі Ён стаў вядомы вам. І малілася перад Госпадам сорок дзён і сорок начэй, колькі малілася, бо сказаў Госпад знішчыць вас. І я маліўся да Бога і сказаў: Госпадзе, Цару багоў, не зніш зусім народ Твой і частку Тваю, якую Ты выкупіў, каго Ты вывеў з зямлі Егіпта ў сіле Тваёй вялікай, і ў руцэ Тваёй магутнай, і ў рамяні Тваім высокім. Памяні Абрагама і Ісаака і Якава, слуг тваіх, якім прысягнуў сам сабою, не паглядзі на ўпартасць народа гэтага, і на бязбожныя ўчынкі, і на грахі іх. Каб не сказалі жыхары зямлі, адкуль Ты вывеў нас адтуль, кажучы: з-за таго, што не мог Гасподзь увесці іх у

зямлю, якую абяцаў ім, і з-за таго, што ненавідзеў іх, Ён вывеў іх у пустыню, каб забіць іх. І гэтыя людзі твае і спадчына твая, якіх ты вывеў з зямлі Егіпецкай сваёю вялікаю сілаю, і сваёю магутнаю рукою, і сваім узнятым плячом.

10

У той час сказаў Госпад да мяне: вырубі сабе дзве каменныя пліты, як першыя, і ўзыдзі да мяне на гару, і зробіш сабе драўляны каўчэг. І напішаш на дошках словы, якія былі на першых дошках, якія ты разбіў, і ўкладзеш іх у каўчэг. І зрабіў я каўчэг з нягніючага дрэва, і выцесаў каменныя пліты, як першыя, і ўзышоў на гару, і дзве пліты былі ў маіх руках. І напісаў ён на тыя таблічкі паводле таго першага пісьма тыя дзесяць слоў, якія гаварыў Госпад да вас на тай гары з сярэдзіны агню, і даў іх Госпад мне. І, павярнуўшыся, я зышоў з гары і паклаў дошкі ў каўчэг, які я зрабіў, і яны былі там, як загадаў мне Госпад. І сыны Ізраіля адышлі з Бээрота сыноў Якіма Місадаі, там памёр Аарон і быў пахаваны там, і служыў святаром Элеазар, сын яго, замест яго. Адтуль яны адышлі ў Гадгад, і ад Гадгада ў Этэбату, зямлю патокаў вод.

У той час Гасподзь адлучыў племя Левія, каб несці каўчэг завету Госпада, стаяць перад Госпадам, служыць і маліцца на імя Яго да гэтага дня. Таму няма ў лявітаў

часткі і жрабія сярод іх братоў, Гасподзь сам жрабій іх, як сказаў ім. І я стаяў на гары сорок дзён і сорок начэй. І пачуў Гасподзь мяне і ў гэты час, і не захацеў Гасподзь знішчыць вас. І сказаў Госпад да мяне: Ідзі, адпраўляйся перад гэтым народам, і хай яны ўвойдуць і авалодаюць зямлёю, якую Я прысягнуў іхнім бацькам даць ім.

І цяпер, Ізраіль, што Гасподзь, Бог твой, просіць ад цябе, як не баяцца Госпада, Бога твайго, і хадзіць усімі шляхамі Яго, і любіць Яго, і служыць Госпаду, Богу твайму, з усяго сэрца твайго і з усёй душы тваёй? захоўваць заповедзі Госпада, Бога твайго, і статуты яго, якія я загадваю табе сёння, каб добра табе было; Вось Госпаду Богу твайму неба і неба нябёс, зямля і ўсё, што ёсць на ёй. Толькі бацькоў ваших Гасподзь выбраў, каб любіць іх, і выбраў насенне іх пасля іх, вас, сярод усіх народаў, як у гэты дзень. І абрэжае цвёрдасць сэрца вашага, і шыі вашай не зацвярдзіце. Бо Гасподзь, Бог ваш, гэта Бог багоў і Гасподзь гасподараў, Бог вялікі, моцны і страшны, які не глядзіць на твар і не бярэ падарункаў, чыніць суд прыхадню, сіраце і ўдаве, і любіць прыхадня, каб даць яму хлеб і адзенне. І вы павінны любіць прыхадня, бо вы самі былі прыхаднямі ў зямлі Егіпецкай.

Госпада, Бога твайго, будзеш баяцца, і Яму будзеш служыць, і да Яго будзеш прыліпаць, і іменем Яго будзеш прысягаць. Гэта пахвальба твая, і гэта Бог твой, які зрабіў з табою гэтыя вялікія і славныя рэчы, якія бачылі твае вочы. У семдзесяці душах зышлі бацькі твае ў Егіпет, цяпер жа зрабіў цябе

Госпад, Бог твой, як зоркі неба множнасцю.

11

І будзеш любіць Госпада, Бога твайго, і будзеш захоўваць установы Яго, і статуты Яго, і заповедзі Яго, і судовыя рашэнні Яго ва ўсе дні. І вы будзеце ведаць сёння, што не дзеці вашыя, якія не ведаюць ані не бачылі выхавання Госпада Бога твайго, і вялікіх спраў яго, і рукі моцнай, і мышцы высокай, І знакі яго, і цуды яго, колькі ён зрабіў у сярэдзіне Егіпта фараону, цару Егіпта, і ўсёй зямлі яго, і колькі Ён зрабіў з сілаю егіпцянаў, і з калясніцамі іх, і з коньмі іх, і з сілаю іх, як затапіла вада Чырвонага мора іх твары, калі яны перасядавалі вас ззаду, і знішчыў іх Гасподзь да сённяшняга дня і колькі Ён зрабіў нам у пустыні, пакуль вы не прыйшлі ў гэтае месца, і колькі зрабіў Датану і Абірону, сынам Эліяба, сына Рувіма, якіх зямля, адкрыўшы рот свой, паглынула іх, і дамы іхнія, і намёты іхнія, і ўсю іхнюю маёмасць тую з імі ў сярэдзіне ўсяго Ізраіля, Бо вочы вашыя бачылі ўсе вялікія дзеі Госпада, якія Ён зрабіў сярод вас сёння.

І вы павінны захоўваць усе заповедзі яго, колькі я загадваю табе сёння, каб жылі і памножыліся, і, увайшоўшы, атрымалі ў спадчыну зямлю, у якую вы пераходзіце Іардан там, каб атрымаць ў спадчыну яе. Каб вы доўга жылі на зямлі, якую паклаўся Гасподзь бацькам вашым даць ім і

насенню іхнему з імі, зямлю, што цячэ малаком і мёдам. Бо зямля, у якую ты ўваходзіш там, каб успадкаваць яе, не такая, як зямля Егіпта, адкуль вы выйшлі адтуль, дзе калі сеюць насенне і паліваюць нагамі сваімі, як агарод гародніны. А зямля, у якую ты ўваходзіш там, каб успадкаваць яе, — зямля гарыстая і раўнінная, з дажджу нябеснага пе ваду. Зямля, якую Госпад Бог твой назірае бесперапынна, вочы Госпада Бога твайго на ёй ад пачатку года і да завяршэння года.

Калі ж вы слуханнем будзеце слухаць усе заповедзі, якія я загадваю табе сёння, каб любіць Госпада, Бога твайго, і служыць Яму ўсім сэрцам тваім і ўсёю душою тваёю, і дасць дождж зямлі тваёй паводле пары ранні і позні, і ты прынясеш зерне тваё, і віно тваё, і алей твой, і дасць корм у тваіх палях для тваёй жывёлы, і пaeўшы, і насыціўшыся, Звяртай увагу на сябе, каб не растлусцела сэрца тваё, і вы не адступіце, і не будзеце служыць іншым багам, і не пакланяеця ім, І будучы разгневаны гневамі, Гасподзь на вас зачыніць неба, і не будзе дажджу, і зямля не дасць пладу свайго, і загінеце хутка ад зямлі добрай, якую Гасподзь даў вам.

І ўкінеце словы гэтыя ў сэрца вашае і ў душу вашу, і прывязаце іх у знак на руцэ вашай, і будзе гэта непакісным перад вачыма вашымі. І навучыце іх дзяцей ваших гаварыць пра іх, калі ты сядзіш у доме, і калі ты ідзеш дарогаю, і калі ты спіш, і калі ты ўстаеш. І напішаце іх на

касяках дамоў вашых і брамаў вашых, каб вы доўга жылі, і дні сыноў вашых на зямлі, якую паклаўся Гасподзь бацькам вашым даць ім, як дні неба на зямлі. І будзе, калі вы слуханнем паслухаеце ўсе гэтыя запаведзі, якія я загадваю табе сёння выконваць, любіць Госпада, Бога нашага, і хадзіць усімі яго шляхамі, і трымацца яго, І выжанае Гасподзь усе народы гэтыя ад аблічча вашага, і ўспадкуеце народы вялікія і моцныя больш, чым вы. Усе месцы, дзе калі ступіць след вашай ступні, будуць вашымі, ад пустыні і Антылібана, і ад вялікай ракі, ракі Еўфрата, і да мора, што на захадзе, будуць межы твае. Ніхто не супраціўстаўіцца вам, і страх ваш і трывогу вашу пакладзе Гасподзь Бог ваш на ўсю зямлю, на якую ступіце, як Ён гаварыў вам.

Вось я даю перад вамі сёння благаслаўленне і праклён, Благаслаўленне, калі будзеце слухаць запаведзі Госпада, Бога вашага, якія я загадваю вам сёння. І праклён, калі не паслухаеце запаведзяў Госпада Бога вашага, якія я загадваю вам сёння, і збочыце з шляху, які я загадаў вам, пайшоўшы служыць іншым багам, якіх вы не ведаеце. І будзе, калі ўвядзе цябе Гасподзь, Бог твой, у зямлю, у якую ты пераходзіш, каб успадкаваць яе, дасі дабраслаўленне на гару Гарызін, а праклён на гару Гайбал. Ці не вось гэта за Іарданам, за шляхам захаду сонца ў зямлі Ханаан, тое, што жыў на захадзе, прылеглае да Голгола, блізка высокага дуба? Бо вы перахадзіце Іардан, каб увайсці і ўспадкаваць зямлю, якую Гасподзь, Бог наш, дае вам у спадчыну на ўсе дні, і будзеце жыць у ёй.

І вы павінны захоўваць, каб выконваць усе загады яго і гэтыя судовыя рашэнні, якія я даю перад вамі сёння.

12

І гэта загады і судовыя пастановы, якія вы будзеце захоўваць, каб выконваць у зямлі, якую Гасподзь, Бог бацькоў вашых, дае вам у спадчыну, усе дні, якія вы живеце на зямлі. Знішчэннем знішчыце ўсе месцы, у якіх яны служылі там сваім багам, якія вы наследаеце, на высокіх гарах і на пагорках, і пад густым дрэвам, І вы павінны знішчыць іх алтары, і разбіць іх слупы, і высекчы іх гаі, і спаліць агнём выразаныя выявы іх багоў, і знішчыце іх імя з таго месца. Не зробіце так Госпаду, Богу вашаму. Але ў месца, якое выбера Госпад, Бог твой, у адным з гарадоў вашых, каб назваць імя Яго там і каб быць названым, і будзеце шукаць і прыйдзеце туды. І прынясеце там тыя цэласпапенні вашыя, і тыя ахвяраванні вашыя, і тыя першыя плады вашыя, і тыя малітвы вашыя, і тыя добраахвотныя вашыя, і тыя пагадненні вашыя, тыя першароджаныя тых валоў вашых і тых авечак вашых. І будзеце есці там перад Госпадам, Богам вашым, і будзеце радавацца ўсяму, да чаго прыкладзеце руку вы і дамы вашыя, бо дабраславіў цябе Госпад, Бог твой.

Не будзеце рабіць усё, што мы робім тут сёння, кожны тое, што падабаецца яму. Бо не прыйшлі вы да гэтага часу ў

адпачынак і ў спадчыну, якую Гасподзь Бог наш дае вам. І перайдзеце вы Іардан, і пасяліцеся на зямлі, якую Гасподзь Бог наш дае вам у спадчыну, і Ён супакоіць вас ад усіх ворагаў ваших навокал, і пасяліцеся вы ў бяспецы. І будзе месца, якое выбера Госпад, Бог твой, каб было названа імя Яго там, — туды прынясеце ўсё, што я загадваю вам сёння: цэласпапенні вашы, і ахвяры вашы, і дзесяціны вашы, і першыя плады рук ваших, і ўсё выбранае з дараў ваших, што вы паабяцаеце Госпаду, Богу вашаму. І вы будзеце весяліцца перад Госпадам, Богам вашим, вы і сыны вашыя, і дочки вашыя, і слугі вашыя, і служанкі вашыя, і левіт на варотах ваших, таму што не ёсць яму частка ні жрэб з вамі. Звяртай увагу на сябе, каб не прыносіць цэласпапенняў тваіх у кожным месцы, дзе ўбачыш. Але або ў месца, якое выбера Госпад, Бог твой, у адным з плямёнаў тваіх, там прынясеце вашы цэласпапенні, і там зробіш усё, што я загадваю табе сёння. Але ў любым пажаданні тваім ты прынясеш у ахвяру і зеш мяса паводле дабраслаўлення Госпада, Бога твайго, якое Ён даў табе ў кожным горадзе; нечысты і чысты аднолькава могуць есці яго, як газэль або аленя. Акрамя крыві не будзеце есці, на зямлю выллеце яе, як ваду.

Не будзеш здольны есці ў гарадах тваіх дзесятую частку зерня твайго, і віна твайго, і алею твайго, першароджаных валоў тваіх і авечак тваіх, і ўсе малітвы, колькі б іх ні давалі абяцаннем, і пагадненні вашы, і першыя плады рук тваіх. Але перад Госпадам Богам тваім ты будзеш есці яго ў

месцы, якое выбера Госпад Бог твой, ты і сын твой, і дачка твая, слуга твой, і служанка твая, і прышлец, які ў гарадах ваших, і ты будзеш весяліцца перад Госпадам Богам тваім на ўсё, на што ты прыкладзеш руку тваю.

Звяртай увагу, каб не пакінуць левіта ўвесь час, колькі жывеш на зямлі.

Калі ж пашырыць Гасподзь, Бог твой, межы твае, як гаварыў табе, і скажаш: Зем мяса, калі пажадае душа твая есці мяса, то ў ўсякім жаданні души тваёй еш мяса. Калі ж далёка ёсць тваё месца, якое б выбраў Гасподзь Бог твой там, каб было названа імя Яго там, і пажэртвуеш ад валоў тваіх і ад авечак тваіх, якіх дасць Бог табе, якім спосабам загадаў я табе, і зесі ў гарадах тваіх паводле жадання души тваёй. Як ядзецца газэль і алень, так зеш яго: нечысты ў табе і чысты падобна будуць есці. Моцна сочы за тым, каб не есці крыві, бо кроў яго — душа, не будзе зедзена душа разам з мясам. Не будзеце есці, выллеце яго на зямлю як вадугу. Не еш яго, каб добра было табе і тваім сынам пасля цябе, калі ты будзеш рабіць добрае і прыемнае перад Госпадам, Богам тваім. Акрамя святынь тваіх, калі будуць у цябе, і малітвы твае ўзяўшы, прыйдзеш у месца, якое выбера Гасподзь Бог твой, каб было названа імя Яго там. І зробіш ты цэласпаленні твае, мяса прынясеш на ахвярнік Госпада Бога твайго, а кроў ахвяр тваіх выллеш да падножжа ахвярніка Госпада Бога твайго, а мяса зясі. Ахоўвай і слухай, і ты будзеш выконваць усе словы, якія я загадваю табе, каб

добра было табе і сынам тваім праз векі, калі ты будзеш рабіць прыемнае і добрае перад Госпадам, Богам тваім.

Калі ж знішчыць Гасподзь, Бог твой, народы, да якіх ты ўваходзіш там, каб успадкаваць зямлю іхнюю, ад аблічча твайго, і ты ўспадкуеш яе, і пасяліся ў зямлі іхняй, Звяртай увагу на сябе, каб не пачаў ты старанна дапытвацца, каб ісці следам за імі пасля таго, як яны будуць цалкам знішчаны перад тваім тварам, кажучы: Як гэтыя народы служаць сваім багам? Зраблю і я гэтак жа. Не зробіш так Богу твайму, бо агідоты Госпада, якія Ён ненавідзеў, яны рабілі для багоў сваіх, таму што сыноў сваіх і дачок сваіх яны спальваюць у агні багам сваім.

13

Кожнае слова, якое я загадваю вам сёння, гэта вы будзеце захоўваць, каб рабіць; не дададзіце да яго, ні не адбярэце ад яго.

Калі ж устане сярод цябе прарок ці той, хто бачыць сны, і дасць табе знак ці цуд, І прыйдзе знак ці цуд, які ён гаварыў да цябе, кажучы: Пойдзем і паслужым іншым багам, якіх вы не ведаеце, Не будзеце слухаць слоў прарока таго ці бачыўшага сон той, таму што выпрабоўвае Гасподзь Бог ваш вас, каб ведаць, ці любіце вы Бога вашага з усяго сэрца вашага і з усёй душы вашай. Пасля Госпада, Бога вашага,

ідзіце, і яго бойцеся, і голасу яго слухайце, і да яго трымайцеся. І той прарок або той сноведзец памрэ, бо ён гаварыў, каб падмануць цябе ад Госпада, Бога твайго, які вывеў цябе з зямлі Егіпецкай, які выкупіў цябе з рабства, каб адхіліць цябе ад шляху, якім загадаў табе Госпад, Бог твой, хадзіць, і ты знішчыш злога з паміж вас.

Калі ж заклікаць цябе будзе брат твой з бацькі твайго або з маці тваёй, або сын твой, або дачка твая, або жонка твая, якая ў лоне тваім, або сябар, роўны душы тваёй, таемна, кажучы: Пойдзем і паслужым багам іншым, якіх не ведаў ты і бацькі твае, ад багоў народаў, якія наваколле вас, якія набліжаюцца да цябе ці якія далёка ад цябе, ад канца зямлі да канца зямлі, не згодзішся з ім, і не паслухаеш яго, і вока тваё не пашкадуе яго, не пажадаеш яго, і не пакрыеш яго Абвяшчаючы, абвесціш аб ім, і рукі твае будуць на яго ў першых, каб забіць яго, і рукі ўсяго народа ў апошніх. І яны забіюць яго камянямі, і ён памрэ, таму што ён шукаў адвесці цябе ад Госпада, Бога твайго, які вывеў цябе з зямлі Егіпецкай, з дома рабства. І ўвесь Ізраіль, пачуўшы, убаіцца, і не будзе больш рабіць паводле гэтага злога слова сярод вас.

Калі ж ты пачуеш у адным з тваіх гарадоў, якія Гасподзь, Бог твой, дае табе, каб жыць там, што кажуць, Выйшлі мужчыны беззаконныя з вас і адвялі ўсіх жыхароў зямлі іх, кажучы: пойдзем і паслужым багам іншым, якіх вы не ведалі. і напружанні і пытанні, і даследуеш вельмі, і вось

ісцінным ясна слова — здзейснілася гэтая агіда ў вас, Знішчаючы, ты знішчыш усіх жыхароў у тай зямлі мячом, праклятасцю вы аддасце яе і ўсё, што ў ёй. І ўсю здабычу яе зьбярэш у праходы яе, і спаліш горад у агні, і ўсю здабычу яе з усімі людзьмі перад Госпадам Богам тваім, і будзе ён ненасяленым навекі, не адбудуецца болей. І не прыліпне нічога ад прысвечанага ў руцэ тваёй, каб адварнуўся Гасподзь ад гневу яго, і даў табе міласэрнасць, і памілаваў цябе, і памножыў цябе, як прысягнуў бацькам тваім, Калі ты пачуеш голас Госпада, Бога твайго, захоўваць заповедзі Яго, колькі я загадваю табе сёння, рабіць добрае і прыёмнае перад Госпадам, Богам тваім.

14

Вы сыны Госпада, Бога вашага, не рабіце сабе лысіны паміж вачыма вашымі па нябожчыку. Таму што ты святы народ Госпада, Бога твайго, і цябе выбраў Гасподзь, Бог твой, каб стаць Яму асаблівым народам з усіх народаў на твары зямлі. Не будзеце есці ніякай агіды. Гэтыя жывёлы, якія вы будзеце есці: цяля з валоў, і ягня з авечак, і казлёнка з коз, алень, і газэль, і пігарг, орыкс і жырафа. Кожную жывёлу, якая дзеліць капыто і пазногці, расшчапляе два капыты, і вядзе жуйку сярод жывёл, — гэтых вы будзеце есці. І гэтых не будзеце есці з тых, што прыносяць жваніну, і з тых, што падзяляюць капыты, і маюць пазногці: вярблюда, і валасатаногога, і свінагрыла, таму што яны прыносяць

жваніну, але капыто не падзяляюць, нечыстыя гэтыя для вас. І свінню, таму што яна дзеліць капыто і расшчапляе расшчапленні капыта, але жвачкі не жуе — нячыстая яна для вас. Ад мяса іх не будзеце есці, мёртвых цел іх не будзеце дакранацца.

І гэта вы будзеце есці з усяго, што ў вадзе: усё, што мае плаўнікі і лускі, вы будзеце есці. І ўсё, што не мае плаўнікоў і лускі, не будзеце есці — гэта нячыстае для вас. Кожную чыстую птушку будзеце есці. І гэтых не будзеце есці з іх: арла, і грыфа, і арла-рыбалова, і сяпа, і каршуна, і падобных да яго, і верабей, і сава, і чайка, і чаплю, і лебедзя, і ібіса, і баклана, і яструба, і падобных да яго, і удода, і начнога крумкача, і пелікан, і сівер, і падобных да яго, і пурпуровая водная курка, і кажан. Усе паўзуны птушак нячыстыя для вас, не будзеце есці іх. Кожную чыстую птушку вы можаце есці. Ніякай мерцвячыны не будзеце есці, прыхадню, які ў гарадах тваіх, будзе дадзена, і ён будзе есці, або аддасі чужаземцу, таму што ты народ святы Госпаду Богу твайму. Не будзеш варыць ягня ў малацэ маці яго.

Дзесятую ты будзеш аддаваць дзесяціну ўсяго прыплоду насення твайго, прыплод поля твайго год за годам. І зеш яго ў месцы, якое калі выбера Гасподзь, Бог твой, каб было названа імя Яго там, прынясеце дзесяціны зерня твайго, і віна твайго, і алею твайго, першароджаных валоў тваіх і авечак тваіх, каб навучыўся баяцца Гасподзя, Бога твайго, ўсе дні. Калі ж далёка стане шлях ад цябе і не можаш

прынесці іх, таму што далёка ад цябе месца, якое б выбраў Гасподзь, Бог твой, каб было названа імя Яго там, бо дабраславіць цябе Гасподзь, Бог твой, і аддасі іх за срэбра, і возьмеш срэбра ў рукі свае, і пойдзеш у месца, якое выбера Гасподзь, Бог твой. І дасі срэбра на ўсё, чаго б ні жадала душа твая, на валоў ці на авечак, ці на віно, ці на моцны напой, ці на ўсё, чаго б ні жадала душа твая, і еш там перад Госпадам Богам тваім, і ўзвесялішся ты і дом твой. і левіт у тваіх гарадах, таму што няма ў яго ні часткі, ані жэрабя з табой.

Пасля трох гадоў вынесеш усю дзесятую частку твайго ўраджаю, у той год пакладзеш яго ў тваіх гарадах. І прыйдзе левіт, таму што няма яму ні часткі, ані жэрабя з табой, і прышлец, і сірата, і ўдава, якая ў гарадах тваіх, і яны будуць есці і насыцяцца, каб дабраславіў цябе Гасподзь, Бог твой, ва ўсіх справах, якія ты будзеш рабіць.

15

Праз сем гадоў ты зробіш адпушчэнне. І такім чынам загад вызвалення: адпусціш усякі ўласны доўг, які павінен табе сусед, і ад брата твайго не будзеш патрабаваць, бо названа вызваленне Госпаду Богу твайму. Ад чужынца ты будзеш патрабаваць усё, што ён табе даўжны, а брату твайму дараваць даўг твой. Што не будзе ў цябе нястачы, бо дабраславляючы дабраславіць цябе Гасподзь, Бог твой, у

зямлі, якую Гасподзь, Бог твой, дае табе ў спадчыну, каб атрымаць табе яе.

Калі ж слуханнем паслухаеце голасу Госпада, Бога вашага, захоўваючы і выконваючы ўсе гэтыя заповедзі, якія я загадваю табе сёння, таму што Гасподзь, Бог твой, дабраславіў цябе, як гаварыў табе, і ты пазычыш многім народам, а сам не будзеш пазычаць, і будзеш кіраваць многімі народамі, а табою не будуць кіраваць.

Калі ж стане ў цябе нястачны з братоў тваіх у адным з гарадоў тваіх у той зямлі, якую Гасподзь Бог твой дае табе, не зацвярдзі сэрца твайго і не зачыні рукі тваёй ад брата твайго нястачнага. Адкрываючы, адкрыеш рукі твае яму, і пазыку пазычыш яму столькі, колькі ён патрабуе, бо ён мае патрэбу. Звяртай увагу на сябе, каб не стала слова схаванае ў сэрцы тваім беззаконнем, кажучы: Набліжаецца год сёмы, год вызвалення, і каб не стала злым вока тваё да брата твайго патрабуючага, і не дасі яму, і ён закрычыць супраць цябе да Госпада, і будзе ў табе грэх вялікі. Даючы, ты дасі яму, і пазыку ты пазычыш яму, колькі ён патрабуе, паколькі ён мае патрэбу, і не будзеш засмучаны сэрцам тваім, даючы яму, таму што праз гэта слова дабраславіць цябе Гасподзь, Бог твой, ува ўсіх справах і ва ўсім, дзе б ты ні паклаў руку тваю. Не бо не павінен адсутнічаць патрабуючы ад зямлі тваёй, таму я табе загадваю выконваць слова гэта, кажучы: адкрываючы, адкрыеш рукі твае брату твайму беднаму і патрабуючаму на зямлі тваёй.

Калі ж будзе прададзены табе брат твой, яўрэй ці яўрэйка, будзе служыць табе шэсць гадоў, і ў сёмым адпусціш яго вольным ад цябе. Калі ж ты адпускаеш яго вольным ад сябе, не адпусціш яго з пустымі рукамі. Забяспечыш яго ад авец тваіх, і ад зерня твайго, і ад віна твайго, як дабраславіў цябе Гасподзь, Бог твой, дасі яму.

І ты ўспомніш, што слугой ты быў у зямлі Егіпецкай, і выкупіў цябе Гасподзь, Бог твой, адтуль, таму я табе загадваю выконваць слова гэта. Калі ж ён скажа табе: Не выйду я ад цябе, таму што палюбіў ён цябе і дом твой, бо добра яму ў цябе. І возьмеш шыла, і прабеш яму вуха да дзвярэй, і будзе ён табе слугой хатнім навекі, і са служніцай тваёй зробіш падобна. Не цяжка будзе перад табой адпраўляць іх вольнымі ад цябе, таму што гадаваю плату найміта ён служыў табе шэсць гадоў, і дабраславіць цябе Госпад, Бог твой, ва ўсім, што ты робіш.

Кожнага першароджанага, які нарадзіцца ў тваіх валах і ў тваіх авечках, мужчынскую стаць асвяціш Госпаду, Богу твайму; не працуй на тваім першароджаным цяляці і не стрыжы першароджаных тваіх авечак. Перад Госпадам будзеш есці яго год за годам у месцы, якое выбера Госпад, Бог твой, ты і дом твой. Калі ж у ім будзе пляма, кульгавы або сляпы, злая пляма, не прынясеш яго ў ахвяру Госпаду Богу твайму.

У тваіх гарадах ты будзеш есці яго, нячысты і чысты

аднолькава будуць есці, як газэлю ці алень. Акрамя крыві не будзеце есці, на зямлю выллеце яе як ваду.

16

Ахоўвай месяц маладых і справляй Пасху Госпаду, Богу твайму, бо ў месяцы маладых выйшаў ты з Егіпта ноччу. І прынясеш у ахвяру пасху Госпаду, Богу твайму, авечак і валоў у месцы, якое выбера Госпад, Бог твой, каб было заклікана імя Яго там. Не будзеш есці на яго квасное, сем дзён будзеш есці на яго бесквасное, хлеб пакутаў, таму што ў спешцы выйшлі вы з Егіпта, каб памяталі дзень выхаду вашага з зямлі Егіпта ўсе дні жыцця вашага. Не будзе бачыцца табе заквасак ва ўсіх межах тваіх сем дзён, і не будзе начаваць ад мясаў, якія ты ахвяруеш вечарам у першы дзень, да раніцы. Не будзеш здольны ахвяраваць пасху ні ў адным з тваіх гарадоў, якія Гасподзь, Бог твой, дае табе, але толькі ў тым месцы, якое выбера Гасподзь, Бог твой, каб было заклікана імя Яго там, прынясеш ахвяру пасхі ўвечары, пры захадзе сонца, у той час, калі ты выйшаў з Егіпта. І зваріш, і засмажыш, і зесі ў тым месцы, якое выбера Гасподзь, Бог твой, і павернешся раніцай, і прыйдзеш у дамы твае. Шэсць дзён ты будзеш есці праснякі, і ў сёмы дзень — выхад, свята Госпаду, Богу твайму. Не будзеш рабіць у гэты дзень ніякай працы, акрамя таго, што будзе зроблена для душы.

Сем тыдняў налічыш сабе: калі пачнеш сярпом жніво, пачнеш лічыць сем тыдняў. І зробіш сьвята тыдняў Госпаду Богу твайму паводле таго, як моцная рука твая, колькі б даў Госпад Бог твой.

І ты будзеш весяліцца перад Госпадам, Богам тваім, ты і сын твой, і дачка твая, слуга твой, і служанка твая, і левіт, і прышлец, і сірата, і ўдава, якая будзе сярод вас, у месцы, які выбера Госпад, Бог твой, каб было названа імя Яго там.

І ты будзеш памятаць, што слугою ты стаў у зямлі Егіпецкай, і ты будзеш захоўваць і выконваць гэтыя заповедзі. Сьвята намётаў зробіш сабе на сем дзён, калі будзеш збіраць з гумна твайго і ад ціскальні твайго. І ты будзеш весяліцца ў сьвяте тваім, ты і сын твой, і дачка твая, слуга твой, і служанка твая, і левіт, і прышлец, і сірата, і ўдава, якая будзе ў гарадах тваіх. Сем дні будзеш святкаваць Госпаду Богу твайму ў месцы, якое б ні выбраў Гасподзь Бог твой яму, калі ж дабраславіць цябе Гасподзь Бог твой ва ўсім ураджаі тваім і ва ўсякай справе рук тваіх, і будзеш радасны.

Тры разы ў годзе зьвіцца кожны мужчына твой перад Госпадам, Богам тваім, у месцы, які выбера Госпад, на сьвяте прэснага хлеба, і на сьвяте тыдняў, і на сьвяте куч; не зьвішся перад Госпадам, Богам тваім, пусты. Кожны паводле сілы рук сваіх, паводле благаславення Госпада, Бога твайго, якое Ён даў табе.

Суддзяў і пісароў зробіш сабе ў гарадах тваіх, якія Гасподзь, Бог твой, дае табе паводле плямёнаў, і яны будуць судзіць народ судом справядлівым. Яны не адхіляюць суд і не возьмуць падарунак, бо падарункі асляпляюць вочы мудрых і выдаляюць словы справядлівых. Справядліва справядлівае пераследуй, каб жылі, і ўвайшоўшы атрымалі ў спадчыну зямлю, якую Гасподзь, Бог твой, дае табе.

Не пасадзіш сабе гаю, ніякага дрэва каля ахвярніка Бога твайго; не зробіш сабе. Не пастаўляй сабе слупа, які ненавідзіць Гасподзь, Бог твой.

17

Не прынясеш у ахвяру Госпаду, Богу твайму, цяля ці авечку, у якой ёсць якая-небудзь пляма, усякі недахоп, бо гэта агіда Госпаду, Богу твайму.

Калі ж знойдзецца ў адным з гарадоў тваіх, якія Гасподзь Бог твой дае табе, мужчына або жанчына, хто зробіць тое злое перад Госпадам Богам тваім, парушыўшы заповіт яго, І прыйшоўшы, яны могуць служыць іншым багам і пакланяцца ім — сонцу, ці месяцу, ці ўсяму з нябеснага свету, што не загадаў табе, і паведамлена будзе табе, і даследуеш ты вельмі, і вось сапраўды здарылася гэта слова, здарылася гэта агіда ў Ізраілі, І выведзеш таго чалавека ці тую жанчыну, і забіеце іх камянямі, і яны памруць. На двух

сведках ці на трох сведках памрэ той, хто памірае; не памрэ на адным сведку. І рука сведкаў будзе на ім першай, каб забіць яго, а рука народа — апошняй, і ты выдаліш злога з паміж вас.

Калі ж стане немагчымым для цябе слова ў судзе паміж крывёю і крывёю, і паміж судом і судом, і паміж дотыкам і дотыкам, і паміж спрэчкай і спрэчкай — словы суда ў гарадах ваших, то паўстаўшы ты пойдзеш уверх у месца, якое выбраў бы Гасподзь, Бог твой, там. І ты звернешся да сьвятароў-лявітаў і да суддзі, які будзе ў тых дні, і яны, распытаўшы, абвесьцяць табе рашэньне. І ты зробіш паводле справы, якую яны паведамаць табе з месца, якое выбера Гасподзь, Бог твой, і будзеш захоўваць, каб рабіць усё, што будзе прадпісана табе. Паводле закона і паводле суду, які б яны сказалі табе, ты зробіш; не адхіліся ад слова, якое яны паведамаць табе, ні направа, ні налева.

І чалавек, які калі зробіць у пыхе так, каб не слухацца свяшчэніка, які стаіць, каб служыць пры імені Госпада, Бога твайго, або суддзі, які б быў у дні тых, і памрэ чалавек той, і ты выдаліш злое з Ізраіля. І ўвесь народ, пачуўшы, будзе баяцца і больш не будзе дзейнічаць бязбожна.

Калі ж ты ўвойдзеш у зямлю, якую Гасподзь, Бог твой, дае табе, і ты ўспадкуеш яе, і ты пасяліся на ёй, і ты скажаш: Я пастаўлю над сабою правіцеля, як і астатнія народы, якія вакол мяне, Прызначаючы, ты прызначыш на сябе

правіцеля, якога б выбраў Гасподзь Бог яго, з братоў тваіх ты прызначыш на сябе правіцеля; не зможаш прызначыць на сябе чалавека чужаземнага, таму што ён не брат твой. Таму што ён не памножыць сабе коней, ні не адварне народ у Егіпет, каб не памножыць сабе коней, а Гасподзь сказаў: не будзеце больш вяртацца гэтым шляхам. І не памножыць сабе жонак, каб не адварнулася яго сэрца, і срэбра і золата не памножыць сабе вельмі.

І калі ён сядзе на пачатку свайго царавання, то напіша сабе гэты дэўтэранамій у кнігу ад святароў Лявітаў. І будзе з ім, і будзе чытаць у ім усе дні жыцця свайго, каб навучыўся баяцца Госпада Бога твайго і захоўваць усе заповедзі гэтыя, і статуты гэтыя выконваць, Каб не ўзвышалася сэрца яго над братамі ягонымі, каб не адступаў ад заповедаў ні направа, ні налева, каб працягнуў дні свайго праўлення, ён і сыны ягоныя сярод сыноў Ізраіля.

18

Не будзе ў свяшчэннікаў-лявітаў, усяго племені Левія, ні часткі, ні жэрабя з Ізраілем; ахвяраванні Госпада — жэрабя іх, яны будуць есці іх. Жэрабе ж не будзе ім сярод братоў іх, Гасподзь Сам жэрабе яго, як сказаў яму. І гэта асуджэнне свяшчэннікаў ад народу, ад тых, хто ахвяруе ахвяры, калі цяля, калі авечка, і дасі плячо свяшчэніку, і шчокі, і страўнік, І першыя пладоў твайго зерня, і твайго віна, і

твайго алею, і першыя пладоў стрыжак тваіх авечак дасі яму. Што яго выбраў Гасподзь з усіх племёнаў тваіх, каб стаяць перад Госпадам Богам, служыць і дабраславіць імем Яго, ён і сыны яго сярод сыноў Ізраіля.

Калі ж прыбудзе левіт з аднаго з гарадоў з усіх сыноў Ізраіля, дзе ён пражывае, паводле таго, што жадае душа яго, у месца, якое б ён выбраў, будзе служыць у імя Госпада, Бога яго, як усе браты яго, лявіты, якія стаяць там перад Госпадам, Богам тваім. Ён будзе есці падзеленую частку, акрамя продажу паводле сямі. Калі ж ты ўвойдзеш у зямлю, якую Гасподзь, Бог твой, дае табе, не навучышся рабіць паводле агідстваў тых народаў.

Не будзе знойдзена ў цябе таго, хто ачышчае агнём сына свайго і дачку сваю ў агні, варажбіта, тлумача прыкмет і птушкагадальніка, чараўніка спяваючы над заклінаннем, медыум і варажбіт, які звяртаецца да памерлых Бо агідай для Госпада Бога твайго зяўляецца кожны, хто робіць гэта, бо з-за гэтых агід Госпад знішчыць іх перад абліччам тваім. Дасканалым будзеш перад Госпадам, Богам тваім. Бо гэтыя народы, якіх ты выганяеш, слухаюць прыкмет і варажбаў, а табе не так даў Гасподзь, Бог твой.

Прарока з братоў тваіх, як мяне, паднімець табе Гасподзь, Бог твой; яго будзеце слухаць. Паводле ўсяго, колькі ты прасіў ад Госпада, Бога твайго, у Харыбе ў дзень сходу, кажучы: Не будзем болей чуць голас Госпада, Бога твайго, і

агонь гэты вялікі не ўбачым болей, каб не памерці. І сказаў Госпад да мяне: Правільна ўсё, што яны гаварылі да цябе. Прарока ўзбуджу ім з братоў іх, як цябе, і дам словы ў роце яго, і будзе гаварыць ім паводле таго, што загадаю яму. І чалавек, які не паслухае таго, што гаворыць той прарок ад майго імя, я пакараю яго. Акрамя прарока, які б учыніў бязбожна, гаворачы ад майго імя слова, якое я не загадваў гаварыць, і які б гаварыў ва імя іншых багоў, памрэ той прарок. Калі ж ты скажаш у сэрцы сваім, як мы ведаць будзем слова, якое не гаварыў Гасподзь? Колькі б ні гаварыў той прарок імем Госпада, і не здзейсніцца, і не адбудзецца, гэта слова, якое не гаварыў Госпад, у бязбожнасці гаварыў той прарок, не бойцеся яго.

19

Калі ж Гасподзь, Бог твой, знішчыць народы, якім Бог дае табе зямлю, і ты ўспадкуеш іх, і пасяліся ў гарадах іхніх і ў дамах іхніх, Тры гарады адзеліш сабе ў сярэдзіне зямлі тваёй, якую Гасподзь, Бог твой, дае табе. Разгледзь для сябе шлях і падзелі на тры часткі межы зямлі тваёй, якую размяркоўвае табе Гасподзь, Бог твой, і будзе прытулак кожнаму забойцу. Гэта ж будзе загад адносна забойцы, які ўцячэ туды і будзе жыць: той, хто ўдоруць свайго суседа ненаўмысна, і гэты не ненавідзеў яго раней, ні ўчора, ні пазаўчора. І калі хто ўвойдзе з суседам у лес сабраць дровы, і саскочыць яго рука з сякерай, сякучы дрэва, і жалеза,

выпаўшы з дрэва, трапіць у суседа, і той памрэ, гэты ўцячэ ў адзін з гэтых гарадоў і будзе жыць. Каб помсціць крыві не пераследаваў забойцу, таму што распаліўся сэрцам, і не дагнаў яго, калі шлях даўжэйшы, і не ўдарыў душу яго, а гэтаму няма прысуду смерці, таму што ён не ненавідзеў яго ні ўчора, ні пазаўчора. Таму я загадваю табе гэтае слова, кажучы: аддзелі сабе тры гарады.

Калі ж пашырыць Гасподзь, Бог твой, межы твае, як прысягнуў бацькам тваім, і дасць табе Гасподзь усю зямлю, якую абяцаў даць бацькам тваім, Калі ты будзеш выконваць усе гэтыя заповедзі, якія я загадваю табе сёння, любіць Госпада, Бога твайго, хадзіць усімі яго шляхамі ўсе дні, ты дадасі сабе яшчэ тры гарады да гэтых трох. І не будзе пралітая невінаватая кроў у зямлі, якую Гасподзь, Бог твой, дае табе ў спадчыну, і не будзеш ты вінаваты ў крыві.

Калі ж становіцца ў табе чалавек, які ненавідзіць суседа, і чакае ў засадзе яго, і паўстае на яго, і ўдарае яго душу, і ён паміраў, і ўцякае ў адзін з гэтых гарадоў, І пашле рада старэйшын горада яго, і возьмуць яго адтуль, і аддадуць яго ў рукі месціцеляў крыві, і ён памрэ. Не пашкадуе вока тваё яго, і ты ачысціш нявінную кроў з Ізраіля, і добра табе будзе.

Не перасунеш межы таго суседа, якія паставілі бацькі твае ў спадчыне, якую ты атрымаў у спадчыну ў зямлі, якую Гасподзь, Бог твой, дае табе ў жрэбці. Не застанецца адзін

сведка, каб сведчыць супраць чалавека ў любой
несправядлівасці і ў любым грахе, і ў любым грахе, які ён
зробіць. На вусны двух сведкаў і на вусны трох сведкаў
будзе ўстаноўлена ўсякае слова. Калі ж стане несправядлівы
сведка супраць чалавека, абвінавачваючы яго ў
бязбожнасці, і стануць два чалавекі, якім ёсць спрэчка,
перад Госпадам і перад святарамі, і перад суддзямі, якія
будуць у тыя дні. І павінны суддзі дакладна даследаваць, і
вось несправядлівы сведка засведчыў несправядлівае,
супраціўстаяў супраць свайго брата, і зробіце яму тое, што
ён злосна намысліўся зрабіць супраць брата свайго, і
выдаліце зло з сярэдзіны вашай. І астатнія, пачуўшы,
убаяцца і не будуць больш чыніць паводле гэтага злога
слова сярод вас. Не пашкадуе вока тваё яго, душу замест
душы, вока замест вокі, зуб замест зуба, руку замест рукі,
нагу замест нагі.

20

Калі ж ты выйдзеш у вайну на ворагаў тваіх і ўбачыш каня і
верхаўца, і народ больш за твой, не бойся іх, бо Гасподзь,
Бог твой, з табою, які вывеў цябе з зямлі Егіпецкай. І будзе,
калі ты падыдзеш да вайны, і падышоўшы, свяшчэннік
будзе гаварыць да народу, і скажа да іх: слухай, Ізраілю, вы
ідзеце сёння ў вайну супраць ворагаў ваших, хай не слабее
сэрца вашае, не бойцеся, ні разбівайцеся, ні адварочвайцеся
ад твару іх. Таму што Гасподзь, Бог ваш, які ідзе наперадзе з

вамi, змагаецца разам з вамi супраць ворагаў вашых, каб выратаваць вас.

І будуць гаварыць кніжнікі да народа, кажучы: хто чалавек, пабудаваўшы дом новы і не асвяціўшы яго? Хай ідзе і хай вяртаецца ў дом свой, каб не памёр ён у вайне, і чалавек іншы асвяціць яго. І хто той чалавек, які пасадзіў вінаграднік і не ўзрадаваўся з яго? Хай ідзе і вяртаецца ў дом свой, каб не памёр у вайне, і іншы чалавек узрадуецца з яго. І хто той чалавек, які абручыўся з жанчынай і не ўзяў яе? Хай ідзе і вяртаецца ў дом свой, каб не памёр ён у вайне, і іншы чалавек не ўзяў яе. І дададуць пісары гаварыць да народа, і скажуць: хто чалавек баязлівы і баязлівы сэрцам? Хай ідзе і хай вяртаецца ў дом свой, каб не зрабіў баязлівым сэрца брата свайго, як яго ўласнае. І будзе, калі пісары спыняцца гаварыць да народа, і ўстановаць правіцеляў войска, якія вядуць народ.

Калі ж ты падыдзеш да горада, каб ваяваць супраць іх, дык заклічы іх з мірам. Калі яны адкажуць табе мірна і адкрыюць табе брамы, то ўвесь народ, які знойдзецца ў ім, будзе табе даннікамі і падданымі тваімі. Калі ж яны не падпарадкоўваюцца табе і распачнуць супраць цябе вайну, ты аблажыш яе, пакуль Гасподзь, Бог твой, не аддасць яе ў рукі твае, і забеш усякага мужчынскага яе мячом, Акрамя жанчын і багажу, і ўсю жывёлу, і ўсё, што ёсць у горадзе, і ўсю здабычу разграбіш сабе, і зеш усю здабычу ворагаў тваіх, якіх Гасподзь Бог твой дае табе. Так ты зробіш з усімі

гарадамі, якія знаходзяцца вельмі далёка ад цябе, не з гарадоў народаў гэтых, якіх Гасподзь, Бог твой, дае табе спадчынаваць зямлю іх. Не захаваеце жывымі ўсё, што дыхае, Але праклёнам вы прысвяціце іх: хетэя, і амарэя, і ханаанэя, і перызэя, і евэя, і евусэя, і гергесэя, як загадаў табе Гасподзь, Бог твой, каб яны не навучылі вас рабіць усе іхнія агідствы, якія яны рабілі для сваіх багов, і вы не згрэшылі перад Госпадам, Богам вашым.

Калі ж ты аблажыш горад на многія дні, каб ваяваць супраць яго і захапіць яго, не знішчай дрэў яго, накладваючы на іх жалеза, але еш ад іх плады, а самога дрэва не высыкай, бо хіба дрэва палявое — гэта чалавек, каб увайсці ад твару твайго ў частакол? Але дрэва, якое ты ведаеш, што не пладаноснае, гэта ты знішчыш і выцінеш, і пабудуеш аблогавыя ўмацаванні супраць горада, які вядзе супраць цябе вайну, пакуль ён не будзе захоплены.

21

Калі ж будзе знойдзены параненым у зямлі, якую Гасподзь, Бог твой, дае табе ў спадчыну, упалым у полі, і не ведаюць таго, хто ўдарыў, выйдзе савет старэйшын твой і суддзі твае, і яны вымераюць адлегласць да гарадоў, якія вакол забітага. І горад, які будзе суседнім да забітага, і савет старэйшын таго горада возьме цялушку з быдла, якая не працавала і якая не цягнула ярмо, І рада старэйшын таго

горада прывядзе цялушку ў сурову даліну, якая не
апрацоўвалася і не засявалася, і зламаюць шыю цялушцы ў
даліне. І прыйдуць свяшчэнікі-лявіты, таму што іх выбраў
Гасподзь Бог стаяць перад Ім і дабраслаўляць на імя Яго, і
паводле вуснаў іх будзе вырашацца ўсякая спрэчка і ўсякае
пашкоджанне. І ўся рада старэйшын таго горада, тыя, што
набліжаюцца да забітага, памыюць рукі на галаву цяліцы,
якой зламалі шыю ў даліне, І адказаўшы, яны скажуць: рукі
нашыя не пралілі гэтую кроў, і вочы нашыя не бачылі.
Будзь міласцівы да народа Твайго Ізраіля, які Ты выкупіў,
Госпадзе, каб не стала невінная кроў у народзе Тваім
Ізраілі, і будзе ім спакутавана кроў. Ты ж выдаліш невінную
кроў з-паміж вас, калі зробіш добрае і прыемнае перад
Госпадам, Богам тваім.

Калі ж, выйшаўшы ў вайну на ворагаў тваіх, Гасподзь Бог
твой аддасць іх у рукі твае, і ты разграбуеш здабычу іхнюю,
і ты бачыш у здабычы прыгожую формай жанчыну, і ты
пажадаеш яе, і возьмеш яе сабе за жанчыну і ўвядзеш яе ў
свой дом, і пабрэеш ёй галаву, і абстрыжаш ёй нагці, І
зніміш з яе адзенне палону, і яна пасядзіць у тваім доме, і
будзе плакаць па бацьку і маці месяц дзён, і пасля гэтага
ўвойдзеш да яе і будзеш жыць з ёю, і яна будзе тваёю
жанчынай.

І калі ты не захочаш яе, адпусціш яе вольнаю, і яна не будзе
прададзена за срэбра, не адкінеш яе, бо ты прыніжаў яе.

Калі ж у чалавека будуць дзве жонкі, адна з іх каханая, а адна ненавісная, і нарадзяць яму каханая і ненавісная, і стане сын першынец ненавіснай, і будзе так, што ў дзень, калі ён падзеліць сваім сынам сваю маёмасць як спадчыну, ён не зможа даць права першынца сыну любімай, абмінуўшы першынца — сына ненавіснай. Але ён прызнае першанароджанага сына ненавіснай, каб даць яму падвойную частку ад усяго, што знойдзецца ў яго, таму што гэты ёсць пачатак яго дзяцей, і яму належыць права першанароджанства. Калі ж у каго-небудзь сын непаслухмяны і бунтоўны, які не слухаецца голасу бацькі і голасу маці, і яны яго дысцыплінуюць, а ён не слухае іх, і паўхапіўшы яго, бацька яго і маці яго выведучь яго на раду старэйшын горада яго і на браму месца, і яны скажучь мужчынам горада іхняга: Гэты наш сын не слухаецца і раздражняе, не слухае нашага голасу, фальшывамонетчык і пяніца. І забіюць яго камянямі мужчыны горада яго, і памрэ ён, і выдаліш ты злое з-паміж вас, і астатнія, пачуўшы гэта, убаяцца.

Калі ж у некаторага становіцца грэх, прысуд смерці, і ён памірае, і павесіце яго на дрэва, Не будзе спаць цела яго на дрэве, але пахаваннем пахаваеце яго ў той дзень, таму што пракрытым Богам усякі вісячы на дрэве, і не апаганіце зямлю, якую Гасподзь Бог твой дае табе ў спадчыне.

Не бачачы цяля брата твайго або авечку яго, якія блукаюць на дарозе, не абыходзь іх: абавязкова вярні іх брату твайму і аддай яму. Калі ж не набліжаецца брат твой да цябе, ані ведаеш яго, збярэш яго ўнутр у дом твой, і будзе з табой, пакуль шукае іх брат твой, і вернеш яму. Так зробіш з аслom яго, і так зробіш з адзеннем яго, і так зробіш з усякай стратай брата твайго, якая калі загіне ў яго, і ты знойдзеш, не зможаш праігнараваць. Не ўбачыш асла брата твайго ці цяля яго, якія ўпалі на дарозе, не абміні іх, абавязкова падымеш разам з ім.

Не павінна быць мужчынскіх рэчаў на жанчыне, і не павінен апранацца мужчына ў жаночае адзенне, бо агіда Госпаду, Богу твайму, кожны, хто робіць гэта. Калі ж ты сустрэнеш гняздо птушак перад сабой у дарозе, або на якім-небудзь дрэве, або на зямлі, з птушанятамі ці яйкамі, і маці грэе птушанят або яйкі, не бяры маці разам з дзецьмі. Адасланнем адашлеш маці, а дзяцей возьмеш сабе, каб добра табе было і доўга жыў.

Калі ты пабудуеш новы дом, і зробіш абаронку для твайго даху, то не зробіш забойства ў тваім доме, калі хтосьці ўпадзе з яго. Не засявай вінаградніка твайго рознымі насеннямі, каб не былі асвечаны прыплод і насенне, якое ты пасееш разам з прыплодам вінаградніка твайго. Не будзеш араць цяляткам і аслom разам. Не апранеш падробленага, воўны і лёну разам. Скручаныя зробіш сабе на чатырох краях адзенняў тваіх, якімі калі апранешся.

Калі ж хто возьме жонку і пражыве з ёй, і зненавідзіць яе, і ён накладзе на яе прэтэкставыя словы, і прынясе ўніз яе імя злое, і скажа: жанчыну гэтую я ўзяў, і, падышоўшы да яе, не знайшоў я яе дзявоцтва, І ўзяўшы бацька дзяўчыны і маці, вынясуць дзявоцтва дзяўчыны да рады старэйшын на браму. І скажа бацька дзяўчыны раду старэйшын: дачку маю гэтую даў чалавеку гэтаму за жонку, і ўзненавідзеўшы яе Цяпер гэты кладзе на яе прэтэкставыя словы, кажучы: Не знайшоў я ў тваёй дачкі дзявоцтва, а гэта дзявоцтва маёй дачкі. І яны разгорнуць адзенне перад саветам старэйшын горада. І рада старэйшын таго горада возьме таго чалавека і павучыць яго, І аштрафуюць яго на сто сікляў, і дадуць бацьку маладой жанчыны, таму што ён распаўсюдзіў ліхое імя на дзяўчыну-ізраільцянку, і яна будзе яго жонкай, ён не зможа адаслаць яе ўвесь час.

Калі ж гэта слова становіцца праўдай, і не была знойдзена дзявоцтва ў маладой жанчыны, І выведуць маладую жанчыну да дзвярэй дома бацькі яе, і забіюць яе камянямі, і яна памрэ, бо зрабіла глупства сярод сыноў Ізраіля, распусціўшы дом бацькі свайго, і ты выдаліш зло з паміж іх.

Калі ж будзе знойдзены чалавек, які спіць з жанчынай, замужняй за мужчынам, забіце абодвух: мужчыну, які спіць з жанчынай, і жанчыну, і выдаліш зло з Ізраіля. Калі ж дзяўчына-служанка абручаная з мужчынам, і чалавек, знайшоўшы яе ў горадзе, ляжа з ёю, Вы прывядзеце абодвух

на браму іх горада, і яны будуць забітыя камянямі, і памруць: маладую жанчыну, таму што яна не крычала ў горадзе, і чалавека, таму што ён прынізіў жанчыну суседа, і вы выдаліце зло з паміж вас. Калі ж у полі знойдзе чалавек абручаную дзяўчыну і, прымусіўшы, ляжа з ёй, забіеце толькі таго, хто спаў з ёй. І маладой жанчыне няма граху смерці, як калі б чалавек паўстаў на суседа і забіў яго душу, так і справа гэтая, таму што ў полю ён знайшоў яе, крыкнула засватаная маладая жанчына, і не было таго, хто дапамог бы ёй.

Калі ж хтосьці знойдзе дзяўчыну-дзявіцу, якая не была засватаная, і, прымусіўшы, ляжа з ёй, і быў знойдзены, Чалавек, які ляжаў з ёй, дасць бацьку маладой жанчыны пяцьдзесят срэбных дыдрахмаў, і яна будзе яго жонкай, таму што ён упакорыў яе, і ён не зможа адаслаць яе ўвесь час.

23

Не возьме чалавек жонку бацькі свайго, і не адкрые пакрыва бацькі свайго.

Не ўвойдзе пашкоджаны ў яечках, ні адрэзаны, у сход Госпада. Не ўвойдзе наражаны ад блудніцы ў сход Госпада.

Не ўвойдзе аманіцянін і маавіцянін у сход Госпада, і да

дзесятага пакалення не ўвойдзе ў сход Госпада, і да веку. Ад таго, што не сустрэлі яны вас з хлебам і вадой у дарозе, калі выходзілі вы з Егіпта, і таму што нанялі супраць цябе Валаама, сына Веора, з Месапатаміі, каб праклясці цябе. І не хацеў Гасподзь, Бог твой, слухаць Валаама, і пераўтварыў Гасподзь, Бог твой, праклёны ў дабраславенне, бо палюбіў цябе Гасподзь, Бог твой. Не будзеш звяртацца да іх з мірнымі і выгаднымі словамі ўсе дні твае навікі. Не будзеш гідаваць ідумеяніна, бо ён твой брат, не будзеш гідаваць егіпцяніна, бо ты быў прыхадзнем у яго зямлі. Сыны, калі нарадзяцца ім, у трэцім пакаленні ўвойдуць у сход Госпада.

Калі ж ты выйдзеш табараваць на ворагаў тваіх, то трымайся ад усякага злога слова. Калі ў цябе будзе чалавек, які не будзе чысты ад начнога выцякання, то ён выйдзе за лагер і не ўвойдзе ў лагер. І будзе да вечара абмые цела сваё вадою, і пасля заходу сонца ўвойдзе ў лагер. І месца будзе табе вонку лагера, і ты выйдзеш там вонку. І калок будзе ў цябе на паясе тваім, і будзе, калі сядзеш звонку, і выкапаеш яму, і прынёшы, накрывеш галізну тваю. Таму што Гасподзь, Бог твой, хадзіць у лагеры тваім, каб выратаваць цябе і аддаць ворага твайго перад тварам тваім, і будзе лагер твой святы, і не будзе бачна ў табе непрыстойнасці рэчы, і Ён адвернецца ад цябе.

Не аддавай слугу гаспадару яго, які прыбег да цябе ад гаспадара яго. З табою будзе жыць, у вас будзе жыць там, дзе яму будзе ўгодна, не прыгнятай яго. Не будзе

праституткі сярод дачок Ізраіля, і не будзе таго, хто праституе сябе, сярод сыноў Ізраіля, не будзе ініцыятара сярод дачок Ізраіля, і не будзе таго, хто ініцыюецца, сярод сыноў Ізраіля. Не прынясеш плату блудніцы, ні абмен сабакі ў дом Госпада Бога твайго дзеля ўсякай абяцанкі, бо агіда Госпаду Богу твайму ёсць і адно, і другое.

Не пазычай пад працэнт брату твайму: ні срэбра пад працэнт, ні ежы пад працэнт, ні якой-небудзь рэчы пад працэнт, калі ты пазычаеш. Чужынцу ты будзеш пазычаць пад працэнт, а брату твайму не будзеш пазычаць пад працэнт, каб дабраславіў цябе Госпад Бог твой ва ўсіх справах тваіх на зямлі, у якую ты ўваходзіш там, каб успадкаваць яе.

Калі ж ты паабяцаеш абяцанне Госпаду, Богу твайму, не будзеш адкладваць аддаць яго, таму што Госпад, Бог твой, будзе настойліва шукаць гэта ад цябе, і будзе ў табе грэх. Калі ж ты не хочаш маліцца, у табе няма граху. Тое, што выходзіць з вуснаў тваіх, захаваеш і зробіш так, як даваў абяцанне Госпаду Богу твайму дар, які абяцаў вуснамі тваімі.

Калі ж ты ўвойдзеш у жніво суседа твайго і збярэш у руках тваіх каласы, то серпа не пакладзеш на жніво суседа твайго. Калі ж увойдзеш у вінаграднік суседа твайго, зеш вінаграду, колькі душу тваю напоўніць, а ў пасудзіну не ўкладзеш.

Калі ж хто возьме жанчыну і пражыве з ёю, і будзе так, што яна не знойдзе міласці перад ім, таму што ён знайшоў у ёй непрыстойную рэч, і напіше ёй кнігу развода, і дасць у рукі яе, і адпраўляе яе з дома свайго, і адышоўшы, становіцца жонкаю іншаму чалавеку І зненавідзіць яе апошні муж, і напіша ёй кнігу развода, і дасць у рукі яе, і адправі яе з дома свайго, і памрэ апошні муж, які ўзяў яе сабе за жонку. Не зможа муж першы, адаслаўшы яе, вярнуўшыся ўзяць яе сабе за жонку пасля апаганення яе, таму што агіда гэта перад Госпадам, Богам тваім, і не апаганіце зямлю, якую Госпад, Бог твой, дае табе ў спадчыну.

Калі ж хто нядаўна возьме жонку, не пойдзе ў вайну, і не будзе ўскладзена на яго ніякай справы, невінаваты будзе ў доме сваім адзін год, весяліць жонку сваю, якую ўзяў.

Не будзеш браць у заклад жорна, ні верхняга жорна, таму што гэты бярэ ў заклад душу. Калі ж чалавек будзе спіяманы, які крадзе душу з братоў сваіх, сыноў Ізраіля, і прыгнятаўшы яго, прадае, то памрэ той злодзей, і выдаліш тое злое з вас. Звяртай увагу на сябе пры дакрананні праказы, вельмі пільнуй выконваць усё паводле закона, які паведамаць вам святары-лявіты, як я загадаў вам, пільнуйце выконваць. Памятай, колькі зрабіў Гасподзь, Бог твой, Марыям у дарозе, калі вы выходзілі з Егіпта.

Калі ёсць даўг у тваго суседа, даўг якікольні, не ўвойдзеш у яго дом, каб узяць яго заклад. Звонку стаеш, і чалавек, у якога пазыка твая, вынесе табе заставу звонку. Калі ж чалавек становіцца бедным, не будзеш спаць з заставай яго. Вяртаннем вернеш заклад яго да захаду сонца, і заспіць ён адзенні сваім, і дабраславіць цябе, і будзе табе міласэрнасць перад Госпадам Богам тваім. Не крыўдзі заробку беднага і патрабуючага з братоў тваіх, ці з прышэльцаў, якія ў гарадах тваіх. У той жа дзень ты аддасі плату яго, не зойдзе сонца на яго, таму што ён бедны, і ў гэтым мае надзею, і ён закрычыць супраць цябе да Госпада, і будзе ў цябе грэх. Не памруць бацькі за дзяцей, і сыны не памруць за бацькоў; кожны памрэ за свой уласны грэх. Не адхіляй суду прышэльца, сіраты і ўдавы. Не бяры ў заклад адзення ўдавы, і памятай, што слугою быў ты ў зямлі Егіпецкай, і выкупіў цябе Гасподзь, Бог твой, адтуль; таму я загадваю табе выконваць гэтае слова.

Калі ж ты пажнеш ураджай у полі тваім і забудзеш сноп у полі тваім, не вяртайся ўзяць яго — прышэльцу, сіраце і ўдаве будзе ён, каб дабраславіў цябе Гасподзь, Бог твой, ва ўсіх працах рук тваіх. Калі ж ты збіраеш аліўкі, не павернешся сабраць тое, што пасля цябе, прышэльцу і сіраце і ўдаве будзе, і ўспомніш, што слуга быў ты ў зямлі Егіпецкай, праз гэта я табе загадваю рабіць слова гэта. Калі ж ты збярэш свой вінаграднік, не збірай зноў з яго тое, што пасля цябе — прышэльцу, сіраце і ўдаве будзе. І ты ўспомніш, што быў слугою ў зямлі Егіпецкай, таму я

загадваю табе выконваць гэтае слова.

25

Калі ж узнікне спрэчка паміж людзей, і яны прыйдуць у суд, і судзяць, і апраўдаюць справядлівага, і асуджаюць бязбожнага, І будзе, калі бязбожны годны удараў, пусціш яго перад суддзямі, і высякуць яго перад імі паводле бязбожнасці яго. І лікам сарак яны будуць бічаваць яго, не дададуць. Калі ж дадасі бічаваць за гэтыя ўдары больш, будзе пасаромлены брат твой перад табою. Не павінен ты закрываць рот валу, які малоціць.

Калі ж жывуць браты разам, і памрэ адзін з іх, а насення не было ў яго, не будзе жонка памерлага аддадзена вонкаваму мужу, брат мужа яе ўвойдзе да яе і возьме яе сабе за жонку, і будзе жыць з ёй. І дзіця, якое яна нарадзіць, будзе ўстаноўлена па імені памерлага, і не будзе сцёртае імя яго з Ізраіля.

Калі ж чалавек не жадае ўзяць жанчыну свайго брата, і падымецца жанчына да брамы да рады старэйшын, і скажа: Не хоча брат майго мужа ўзняць імя свайго брата ў Ізраілі, не пажадаў брат майго мужа. І паклікуць яго старэйшыны горада яго, і скажуць яму, і стаўшы скажа: Не жадаю ўзяць яе. І падыйшоўшы, жанчына брата яго перад радай старэйшын здыме сандаль яго адзін з ступні яго і

плюне ў твар яго, і адказаўшы скажа: так зробіць чалавеку, які не пабудуе дом брата свайго ў Ізраілі. І будзе называцца імя яго ў Ізраілі: дом таго, хто адвязаў сандалю.

Калі ж бюцца людзі разам, чалавек з братам сваім, і падыходзіць жанчына аднаго з іх вызваліць мужа свайго з рукі таго, хто бе яго, і выцягнуўшы руку, схопіць яечкі яго, адрэжаш руку, не пашкадуе вока тваё на гэта.

Не будзе ў цябе ў торбе тваёй вагі і вагі, вялікай або малой. Не будзе ў доме тваім мера і мера, вялікая ці малая. Вага праўдзівая і справядлівая будзе ў цябе, і мера праўдзівая і справядлівая будзе ў цябе, каб доўга жыў ты на зямлі, якую Гасподзь, Бог твой, дае табе ў спадчыну. Таму што агідай для Госпада Бога твайго зяўляецца ўсякі, хто робіць гэтыя рэчы, ўсякі, хто робіць несправядлівае.

Памятай, колькі зрабіў табе Амалік у дарозе, калі ты выходзіў з зямлі Егіпецкай, Як ён супраціўстаяў табе ў дарозе і адсёк тваю тыловую варту, стомленых, што ішлі пасля цябе, калі ты галадаў і стаміўся, і не пабаяўся Бога. І будзе, калі дасць табе спакой Гасподзь, Бог твой, ад усіх ворагаў тваіх вакол цябе ў зямлі, якую Гасподзь, Бог твой, дае табе атрымаць у спадчыну, выкрэсліш імя Амалік з-пад неба, і не забудзь.

І будзе, калі ўвойдзеш у зямлю, якую Гасподзь, Бог твой, дае табе ў спадчыну, і ўспадкуеш яе, і пасяліся на ёй, І ты возьмеш ад першапачаткаў пладоў зямлі тваёй, якую Гасподзь Бог твой дае табе, і ўкладзеш у кош, і пойдзеш у месца, якое б ні выбраў Гасподзь Бог твой, каб было названа імя Яго там. І прыйдзеш да свяшчэнніка, які будзе ў тыя дні, і скажаш яму: абвяшчаю сёння Госпаду, Богу майму, што ўвайшоў я ў зямлю, якую прысягнуў Госпад бацькам нашым даць нам. І возьме святар кошык з рук тваіх і пакладзе яго перад ахвярнікам Госпада, Бога твайго. І адказваючы, скажа перад Госпадам, Богам тваім: Сірыю пакінуў бацька мой, і сышоў у Егіпет, і пражываў там у малым ліку, і стаў там народам вялікім і мноствам вялікім. І дрэнна абыходзіліся з намі егіпцяне, і прынізілі нас, і паклалі на нас цяжкія працы. І мы крыкнулі да Госпада, Бога нашага, і Госпад пачуў голас наш, і ўбачыў прыніжэнне наша, і працу нашу, і прыгнёт наш. І вывеў нас Гасподзь з Егіпта Сам у вялікай сіле Сваёй, і магутнай рукой, і ўзнятым рамяніём, і вялікімі бачаннямі, і знакамі, і цудамі. І ўвёў ён нас у гэтае месца, і даў нам гэтую зямлю, зямлю, якая цячэ малаком і мёдам. І цяпер вось я прынёс першыя плады вытворы зямлі, якую даў мне Госпад, зямлю, што цячэ малаком і мёдам, і пакінеш яго перад Госпадом, Богам тваім, і пакланішся перад Госпадом, Богам тваім, І ты будзеш радавацца ўсім добрым, што даў табе Гасподзь, Бог твой, і дом твой, і левіт, і прышлец, які сярод цябе.

Калі ж ты завершыш аддаваць дзесяціну ўсіх пладаў тваіх у

трэцім годзе, другую дзесяціну дасі левіту, і прышэльцу, і сіраце, і ўдаве, і яны будуць есці ў гарадах тваіх і весяліцца.

І скажаш перад Госпадам, Богам тваім: ачысціў я святыя рэчы з дома майго і даў іх лявіту, і прышэльцу, і сіраце, і ўдаве, паводле ўсіх заповедзяў, якія Ты загадаў мне; не парушыў я заповедзі Тваёй і не забыў. І не еў я ў сваім болю з іх, не браў я з іх у нечыстае, не даваў я з іх памерламу, слухаўся я голасу Госпада Бога нашага, зрабіў я так, як Ты загадаў мне. Паглядзі ўніз з дома святога Твайго з неба і дабраслаў народ Твой Ізраіль, і зямлю, якую даў Ты ім, як прысягаў бацькам нашым даць нам зямлю, якая цячэ малаком і мёдам.

У гэты дзень Гасподзь, Бог твой, загадаў табе выконваць усе пастановы і судовыя рашэнні, і вы будзеце захоўваць і выконваць іх з усяго вашага сэрца і з усёй вашай душы. Бога ты выбраў сёння, каб Ён быў тваім Богам, і каб хадзіць усімі Яго шляхамі, і захоўваць пастановы і прысуды, і слухацца Яго голасу. І Гасподзь выбраў цябе сёння, каб стаць табе яму народам асаблівым валоданнем, як сказаў, каб ахоўваць заповедзі яго. І быць табе вышэй за ўсе народы, як зрабіў ён цябе імяністым і пахвалою і славым, быць табе народам святым Госпаду Богу твайму, як гаварыў.

І загадаў Майсей і рада старэйшын Ізраіля, кажучы:
Захоўвайце ўсе гэтыя заповедзі, колькі я загадваю вам
сёння. І будзе ў той дзень, калі перайдзеце праз Іардан у
зямлю, якую Госпад, Бог твой, дае табе, і паставіш сабе
вялікія камяні, і абеліш іх вапнай. І напішаш на гэтых
камянях усе словы гэтага закона, калі перайдзеце Іардан,
калі ўвойдзеце ў зямлю, якую Гасподзь, Бог бацькоў тваіх,
дае табе, зямлю, якая цячэ малаком і мёдам, як сказаў табе
Гасподзь, Бог бацькоў тваіх. І калі вы перайдзеце Іардан,
паставіце гэтыя камяні, якія я загадваю табе сёння, на гары
Гайбал і абеліце іх вапнай. І пабудуеш там ахвярнік
Госпаду, Богу твайму, ахвярнік з камянёў; не пакладзеш на
яго жалеза. З цэлых камянёў ты пабудуеш ахвярнік Госпаду,
Богу твайму, і прынясеш на ім цэласпаленні Госпаду, Богу
твайму. І ты прынясеш там ахвяру ратавання, і будзеш есці,
і насыцішся, і будзеш радавацца перад Госпадам, Богам
тваім. І напішаш на камянях увесь гэты закон вельмі
выразна.

І гаварыў Майсей і святары-лявіты ўсяму Ізраілю, кажучы:
маўчы і слухай, Ізраіль, у гэты дзень ты стаў народам
Госпада, Бога твайго, і пачуеш голас Госпада, Бога твайго, і
выканаеш усе заповедзі яго і статуты яго, колькі я загадваю
табе сёння.

І загадаў Майсей народу ў той дзень, кажучы, Гэтыя стануць
благаслаўляць народ на гары Гарызін, перайшоўшы Іардан:
Сімяон, Леві, Іуда, Ісахар, Іосіф і Веніямін. І гэтыя стануць

на праклён на гары Гайбал: Рувім, Гад і Асір, Завулон, Дан і Нефталі.

І адказаўшы, левіты скажуць усяму Ізраілю магутным голасам, Праклятны чалавек, хто зробіць разьбяны і літы вобраз, агіду Госпаду, працу рук рамеснікаў, і паставіць яго ў тайным месцы, і адказаўшы, увесь народ скажа: хай будзе так. Праклятны той, хто бязчэсціць бацьку свайго ці маці сваю, і скажа ўвесь народ: хай будзе так. Праклятым той, хто перамяшчае межы суседа, і скажуць усе людзі: хай будзе так. Праклятым той, хто збівае сляпога з дарогі, і скажа ўвесь народ: хай будзе так. Праклятны той, хто адхіліць суд прышэльца, сіраты і ўдавы, і ўвесь народ скажа: хай будзе так. Праклятым спячы з жанчынай бацькі свайго, бо ён адкрыў пакрыццё бацькі свайго, і скажуць усе людзі: хай будзе. Праклят той, хто спіць з якой-небудзь жывёлай, і скажа ўвесь народ: хай будзе так. Праклятым спячы з сястрой ад бацькі ці маці яго. І скажа ўвесь народ: хай будзе. Праклятым спячы з нявестай сваёй, і скажа ўвесь народ: хай будзе! Праклятым спячы з сястрой жонкі сваёй, і скажа ўвесь народ: хай будзе! Праклятым той, хто бе суседа падманам, і ўвесь народ скажа: няхай будзе так. Праклятны той, хто б узяў дары, каб ударыць душу невіннай крыві, і ўвесь народ скажа: хай будзе так. Праклятны ўсякі чалавек, які не застаецца ва ўсіх словах гэтага закона, каб выконваць іх, і скажа ўвесь народ: хай будзе так.

І будзе, калі ты слуханнем будзеш слухаць голасу Госпада, Бога твайго, захоўваць і выконваць усе гэтыя заповедзі, якія я загадваю табе сёння, і паставіць цябе Госпад, Бог твой, вышэй за ўсе народы зямлі, І прыйдуць на цябе ўсе гэтыя дабраславенні, і знойдуць цябе, калі слуханнем паслухаеш голасу Госпада Бога твайго. Благаславёны ты ў горадзе, і благаславёны ты ў полі. Дабраславёныя нашчадкі ўлоння твайго, і плады зямлі тваёй, і статкі валоў тваіх, і атары авечак тваіх. Дабраславёныя склады твае і рэшткі твае. Благаславёны ты пры ўваходзе тваім, і благаславёны ты пры выхадзе тваім.

Аддасць Гасподзь, Бог твой, ворагаў тваіх, тых, што супраціўляліся табе, зламаных перад тварам тваім; адным шляхам выйдуць яны да цябе, і сямю шляхамі уцякуць ад твару твайго. Паслаць Гасподзь на цябе дабраславенне ў камораў тваіх і на ўсё, на што б ты ні паклаў руку тваю, на зямлі, якую Гасподзь, Бог твой, дае табе. Узнясе цябе Гасподзь сабе народам святым, як прысягнуў бацькам тваім, калі будзеш слухаць голасу Госпада, Бога твайго, і пойдзеш усімі шляхамі Яго І ўбачаць цябе ўсе народы зямлі, бо імя Госпада выклікана на цябе, і будуць баяцца цябе. І памножыць цябе Гасподзь, Бог твой, у добрыя рэчы ў нашчадках чэрава твайго, і на нашчадках быдла твайго, і на плодах зямлі тваёй, на зямлі тваёй, якую прысягнуў

Гасподзь бацькам тваім даць табе.

Адкрые табе Гасподзь скарб свой добры, неба, каб даць дождж зямлі тваёй у свой час, каб дабраславіць усе працы рук тваіх, і будзеш пазычаць народам многім, а ты не будзеш пазычаць. І будзеш кіраваць ты народамі многімі, а табой не будуць кіраваць. Усталюе цябе Гасподзь, Бог твой, галавою, а не хвастом, і будзеш тады зверху, а не знізу, калі будзеш слухаць голасу Госпада, Бога твайго, усё, што я загадваю табе сёння захоўваць. Не парушыш ні адной з усіх заповедзяў, якія я загадваю табе сёння, ні направа, ні налева, каб ісці за іншымі багамі і служыць ім.

І будзе, калі не будзеш слухаць голасу Госпада Бога твайго, захоўваць усе заповедзі яго, колькі я загадваю табе сёння, і прыйдуць на цябе ўсе праклёны гэтыя, і дагоняць цябе. Пракляты ты ў горадзе, і пракляты ты ў полі. Пракляты склады твае і рэшткі твае. Праклятыя нашчадкі ўтробы тваёй і плады зямлі тваёй, статкі валоў тваіх і отары авечак тваіх, Праклятым ты будзеш пры ўваходзе тваім, і праклятым ты будзеш пры выхадзе тваім.

Пашле Гасподзь на цябе недахоп, і марнаванне, і знішчэнне на ўсё, да чаго ты прыкладзеш руку тваю, пакуль Ён не знішчыць цябе і пакуль не пагубіць цябе хутка праз злыя ўчынкi твае, бо ты пакінуў Мяне. Прычэпіць Гасподзь да цябе смерць, пакуль не знішчыць цябе з зямлі, у якую ты ўваходзіш там, каб успадкаваць яе. Ударыць цябе Гасподзь

бяспамяцтвам, ліхаманкай, дрыжыкамі, запаленнем, сухавеем і бляднасцю, і будуць яны пераследваць цябе, пакуль не знішчаць цябе. І будзе табе неба над галавой тваёй бронзавым, а зямля пад табой — жалезнай. Хай дасць Гасподзь, Бог твой, дажджом зямлі тваёй пыл, і пыл з неба будзеападаць, пакуль не сатрэ цябе і пакуль не знішчыць цябе хутка. Няхай аддасць цябе Гасподзь на пабой перад ворагамі: адным шляхам выйдзеш да іх, а сямю шляхамі ўцячэш ад аблічча іх, і будзеш рассяяны ва ўсіх царствах зямлі. І будуць мёртвыя вашыя ежаю птушкам неба і звярам зямлі, і не будзе таго, хто адпужвае. Ударыць цябе Гасподзь язвай егіпецкай у месца сядзення, і каростай дзікай, і сверабам, так што не здольны ты быць вылечаным. Ударыць цябе Гасподзь варяцтвам, слепатой і зацмленнем розуму. І будзеш ты мацаць удзень, як сляпы мацае ў цемры, і не будуць спрыяць табе шляхі твае, і будзеш ты тады крыўджаны і рабаваны ўвесь час, і не будзе таго, хто дапаможа.

Жонку возьмеш, і іншы муж будзе мець яе, дом пабудуеш, і не будзеш жыць у ім, вінаграднік пасадзіш, і не будзеш збіраць яго. Тваё цяля забітае перад табою, і ты не еш з яго, твой асёл захоплены ў цябе, і не будзе вернуты табе, твае авечкі аддадзены ворагам тваім, і не будзе табе таго, хто дапаможа. Сыны твае і дачкі твае будуць аддадзены іншаму народу, і вочы твае будуць глядзець на іх, слабеючы, але рука твая не зможа дапамагчы. Плады зямлі тваёй і ўсе працы твае зесць народ, якога ты не ведаеш, і

будзеш крыўджаны і зламаны ўсе дні. І будзеш варятам
праз тыя відовішчы тваіх вачэй, якія ўбачыш.

Ударыць цябе Гасподзь злой язвай на калені і на галёнкі,
так што не здолееш зацаліцца ад падэшвы ног тваіх да
цемя твайго.

Адвёў бы Гасподзь цябе і правіцеляў тваіх, якіх бы ты
прызначыў над сабою, на народ, які не ведаеш ты і бацькі
твае, і будзеш служыць там іншым багам драўляным і
каменным. І будзеш ты там загадкай, і прытчай, і
апавяданнем сярод усіх народаў, да якіх адвядзе цябе
Гасподзь.

Насення шмат вынесеш у поле, і мала прынесеш, таму што
зжера іх саранча. Вінаграднік пасадзіш і апрацоўваеш, і
віно не выпеш, ні ўзвеселішся з яго, таму што зжэруць іх
чарвяк. Аліўныя дрэвы будуць у цябе ва ўсіх тваіх межах, і
алеем не памажашся, таму што аліўнае дрэва тваё
абсыплецца. Сыноў і дачок ты народзіш, і іх не будзе, бо
яны пойдучь у палон. Усё драўлянае тваё і ўраджай зямлі
тваёй спажыве парша. Прышлец, які жыве сярод цябе, будзе
ўзвышацца ўсё вышэй і вышэй, а ты будзеш апускацца ўсё
ніжэй і ніжэй. Гэты пазычыць табе, а ты гэтаму не
пазычыш, гэты будзе галавой, а ты будзеш хвостом.

І прыйдуць на цябе ўсе гэтыя праклёны, і будуць
пераследаваць цябе, і дагоняць цябе, пакуль не знішчыць

цябе і пакуль не згубіць цябе, таму што ты не слухаў голасу Госпада, Бога твайго, каб захоўваць заповедзі Яго і пастановы, колькі Ён загадаў табе. І будуць у табе знакі і цуды ў насенні тваім да веку. замест таго, што не служыў ты Госпаду Богу твайму ў радасці і з добрым сэрцам праз мноства ўсяго.

І будзеш служыць ворагам тваім, якіх пашле Гасподзь на цябе, у голадзе, і ў смазе, і ў галізне, і ў недахопе ўсяго, і пакладзеш жалезнае ярмо на шыю тваю, пакуль ён не знішчыць цябе. Прынясе на цябе Гасподзь народ здалёк ад канца зямлі, як парыў арла, народ, голасу якога ты не пачуеш, Народ бессаромны тварам, які не будзе паважаць старога чалавека і не памілуе маладога. І пажрэ прыплод жывёлы тваёй і прыплод зямлі тваёй, так што не пакіне табе зерня, віна, алею, статкаў валоў тваіх і адар авечак тваіх, пакуль не знішчыць цябе. І знішчыць ён цябе ў тваіх гарадах, пакуль не будуць зруйнаваны высокія і моцныя сцены, на якія ты спадзяваўся, ва ўсёй тваёй зямлі, і прыгнеце цябе ў тваіх гарадах, якія даў табе. І будзеш есці нашчадкаў чэрава твайго, мяса сыноў тваіх і дачок тваіх, колькі даў табе, у сціску тваім і ў пакуце тваёй, якой пакутуе цябе вораг твой.

Той пяшчотны ў табе і вельмі далікатны будзе зайздросціць вокам сваім брату свайму, і жонцы сваёй у лоне сваім, і дзецям, што засталіся, якія б яшчэ засталіся. яму, так што даць аднаму з іх ад плоці дзяцей ягоных, якіх ён зесць, бо не

застанеца яму нічога ў ціснаце тваёй і ў пакуце тваёй, якой пакутуюць цябе ворагі твае ва ўсіх гарадах тваіх.

І ніжная сярод вас і пяшчотная, якой нага яе не мела вопыту хадзіць па зямлі праз пяшчотнасць і праз ніжнасць, будзе зайздросціць вокам яе мужу яе, які ў ёнах яе, і сыну, і дачцэ яе, і паслед яе, выйшаўшы праз лядзьвеі яе, і дзіця яе, якое калі нарадзіць, жэрці бо іх праз недахоп усяго таемна ў сціснутасці тваёй і ў бедзе тваёй, якая прыгнеце цябе — вораг твой у гарадах тваіх, Калі не будзеш слухаць, каб выконваць усе словы гэтага закона, напісаныя ў гэтай кнізе, каб баяцца гэтага паважанага і цудоўнага імя — ГОСПАДА, БОГА твайго. І адрозніць Гасподзь удары твае і удары насення твайго — удары вялікія і дзіўныя, і хваробы злыя і вернія. І вернецца ўся злая боль Егіпта, якой ты пазбягаў ад твару іх, і прыліпне да цябе. І ўсякую хваробу, і ўсякі ўдар ненапісаны, і ўсякі напісаны ў кнізе закона гэтага, прывядзе Гасподзь на цябе, пакуль не знішчыць цябе. І вы застанецеся ў малой колькасці, замест таго, што былі як зоркі нябесныя множнасцю, бо не слухалі голасу Госпада, Бога твайго.

І будзе так: якім спосабам радаваўся Гасподзь над вамі, робячы вам добра і множачы вас, так радавацца будзе Гасподзь над вамі, знішчаючы вас, і будзеце ўзяты ў хуткасці ад зямлі, у якую ўваходзіш там, каб успадкаваць яе. І расцеле цябе Гасподзь, Бог твой, па ўсіх народах ад канца зямлі да канца зямлі, і будзеш служыць там іншым

багам, дрэву і камяню, якім не давяралі ні ты, ні бацькі твае. Але і ў тых народах не супакоіць цябе, ні не стане спакою сляду ступні тваёй, і дасць табе Госпад там сэрца іншае непаслухмянае, і вочы, што слабнуць, і душу, што знямагае. І будзе жыццё тваё вісець перад вачыма тваімі, і будзеш баяцца дзень і ноч, і не будзеш верыць у жыццё сваё. Раніцай ты скажаш: Калі б настаў вечар!, а вечарам ты скажаш: Калі б настала раніца! — ад страху ў сэрцы тваім, якога ты будзеш баяцца, і ад бачанняў вачэй тваіх, якія ты ўбачыш. І павярне цябе Гасподзь у Егіпет у караблях, у дарозе, якую я сказаў: Не дадасі яшчэ бачыць яе, і будзеце прададзены там ворагам вашым у слугі і служанкі, і не будзе набываючага.

Гэта словы запавету, якія Пан загадаў Майсею ўстанавіць для сыноў Ізраіля ў зямлі Маава, акрамя запавету, які Ён учыніў з імі ў Харыве.

29

І паклікаў Майсей усіх сыноў Ізраіля і сказаў да іх: вы бачылі ўсё, колькі зрабіў Гасподзь у зямлі Егіпецкай перад вамі Фараону і слугам яго, і ўсёй зямлі яго. Вялікія выпрабаванні, якія бачылі вочы твае, знакі і вялікія цуды тыя. І не даў Гасподзь Бог вам сэрца, каб ведаць, і вочы, каб бачыць, і вушы, каб чуць, да гэтага дня. І веў вас сорок гадоў у пустыні, не састарэліся адзенне вашае, і абутак вашае не

сцёрся ад ног вашых. Хлеба вы не елі, віна і моцнага напою не пілі, каб ведалі, што я — Гасподзь, Бог ваш. І прыйшлі вы да гэтага месца, і выйшаў Сіён, кароль Эсэбона, і Ог, кароль Басана, нам насустрач на вайну. І мы ўдарылі іх, і мы ўзялі іх зямлю, і я даў яе ў спадчыну Рувіму, і Гаду, і палавіне племені Манасіі. І вы будзеце захоўваць, каб выконваць усе словы гэтага завету, каб вы разумелі ўсё, што будзеце рабіць.

Вы ўсе стаіце сёння перад Госпадам, Богам вашым: правадары плямёнаў вашых, рада старэйшынаў вашых, суддзі вашыя і пісары вашыя, кожны муж Ізраіля, Жонкі вашыя, і нашчадкі вашыя, і пасяленец, які ў сярэдзіне табара вашага, ад дроварубы вашага і да ваданоса вашага, прайсці ў завет Госпада Бога вашага і ў праклёны яго, якія Госпад Бог твой укладае з табою сёння, каб устанавіць цябе Яму ў народ, і Ён будзе тваім Богам, як сказаў табе, і як прысягнуў бацькам тваім Абрагаму, і Ісааку, і Якаву. І не толькі вам я ўстанаўліваю гэты завет і гэты праклён, але і з тымі, хто тут ёсць з вамі сёння перад Госпадам, Богам вашым, і з тымі, хто не ёсць з вамі тут сёння.

Таму што вы ведаеце, як мы жылі ў зямлі Егіпецкай, як мы прайшлі сярод народаў, якіх вы мінулі. І бачыце агідствы іхнія і ідалы іхнія: дрэва і камень, срэбра і золата, якія ёсць у іх. Ці няма сярод вас мужчыны, ці жанчыны, ці роду, ці племені, чый розум адхіліўся ад Госпада Бога вашага, каб ісці службыць багам тых народаў, ці няма сярод вас караня,

які расце ўверх у жоўчы і горычы, І будзе, калі ён пачуе словы гэтага праклёну і скажа ўнутры сябе ў сэрцы сваім, кажучы: Святым мне стала б, таму што ў блуканні сэрца майго пайду, каб грэшнік не знішчыў бязгрэшнага. Не пажадае Бог быць міласэрным да яго, але тады распаліцца гнеў Госпада і рэўнасць Яго ў чалавеку тым, і прыліпнуць да яго ўсе праклёны запавету гэтага, напісаныя ў кнізе гэтай, і сатрэ Гасподзь імя яго з-пад неба. І адасобіць яго Гасподзь на бяду з усіх сыноў Ізраіля, паводле ўсіх праклёнаў запавету, напісаных у кнізе закона гэтага.

І скажуць іншае пакаленне, сыны вашы, якія ўстануць пасля вас, і чужынец, які б прыйшоў з далёкай зямлі, і ўбачаць пакаранні той зямлі і хваробы яе, якія паслаў Гасподзь на яе, Божаская сера і соль спалення, уся яе зямля не будзе засеяная, ні не ўзыдзе, ні не павінна ўзысці на ёй нічога злёнага. Як былі скінутыя Садома і Гамора, Адама і Севаім, якія скінуў Гасподзь у гневе і ярасці, І скажуць усе народы: чаму Гасподзь зрабіў так гэтай зямлі? Што гэта за вялікі гнев лютасці? І яны скажуць, што пакінулі завет Госпада Бога бацькоў сваіх, які Ён заключыў з бацькамі іхнімі, калі вывеў іх з зямлі Егіпецкай, І пайшоўшы, яны служылі іншым багам, якіх не ведалі і якіх Ён не даў ім, І разгневаўся ў гневе Гасподзь на тую зямлю, каб прынесці на яе ўсе праклёны, напісаныя ў кнізе гэтага закона. І выдаліў іх Гасподзь з зямлі іх у гневе і ў лютасці вялікай вельмі, і выгнаў іх у зямлю іншую, як цяпер.

Схаванае належыць Госпаду, Богу нашаму, а відавочнае — нам і дзецям нашым наvekі, каб выконваць усе словы гэтага закона. Хаванае належыць Госпаду, Богу нашаму, а відавочнае — нам і дзецям нашым наvekі, каб выконваць усе словы гэтага закона.

30

І будзе, калі прыйдуць на цябе ўсе гэтыя словы, благаслаўленне і праклён, якое даў перад тварам тваім, і прымеш у сэрца тваё ва ўсіх народах, дзе расселіць цябе Гасподзь там, і павернешся да Госпада, Бога твайго, і пачуеш голас яго паводле ўсяго, што я загадваю табе сёння, з усяго сэрца твайго і з усёй душы тваёй, І выдужыць Гасподзь грахі твае, і памілуе цябе, і зноў збярэ цябе з усіх народаў, у якія расселіў цябе Гасподзь там. Калі распрасяванне тваё будзе ад канца неба да канца неба, адтуль збярэ цябе Гасподзь, Бог твой, і адтуль возьме цябе Гасподзь, Бог твой. І ўвядзе цябе Бог твой адтуль у зямлю, якую атрымалі ў спадчыну бацькі твае, і атрымаеш у спадчыну яе, і добра цябе зробіць, і больш шматлікім цябе зробіць, чым бацькоў тваіх. І перакаларыць Госпад сэрца тваё і сэрца насення твайго, каб любіць Госпада Бога твайго з усяго сэрца твайго і з усёй душы тваёй, каб ты жыў.

І дасць Гасподзь, Бог твой, праклёны гэтыя на ворагаў тваіх і на тых, хто ненавідзіць цябе, якія пераследавалі цябе. І ты

павернешся і пачуеш голас Госпада Бога твайго, і выканаеш заповедзі яго, якія я загадваю табе сёння. І дабраславіць цябе Гасподзь, Бог твой, у кожным дзеле рук тваіх, у нашчадках утробы тваёй і у нашчадках быдла твайго, і у плодах зямлі тваёй, бо вернецца Гасподзь, Бог твой, каб радавацца над табою ў дабро, як радаваўся над бацькамі тваімі. Калі ты слухаеш голас Госпада Бога твайго, захоўваць заповедзі яго, і пастановы яго, і судовыя рашэнні яго, напісаныя ў кнізе закона гэтага, калі ты павернешся да Госпада Бога твайго з усяго сэрца твайго і з усёй душы тваёй. Таму што гэтая заповедзь, якую я загадваю табе сёння, не занадта цяжкая і не далёкая ад цябе. Не ў нябёсах уверсе яна ёсць, каб казаць: хто ўзыходзіць для нас у нябёсы і возьме яе для нас, і, пачуўшы яе, мы выканаем? Ні за морам яна ёсць, кажучы: Хто перасячэ для нас за мора і возьме для нас яе, і зробіць яе чутнай для нас, і мы выканаем? Блізка да табе ёсць гэтае слова вельмі ў твоіх вуснах, і ў тваім сэрцы, і ў тваіх руках, каб рабіць яго.

Вось я даў перад тваім тварам сёння жыццё і смерць, добра і зло. Калі ты будзеш слухаць заповедзі Госпада, Бога твайго, якія я загадваю табе сёння, любіць Госпада, Бога твайго, хадзіць усімі шляхамі яго і захоўваць статуты яго і прысуды яго, то вы будзеце жыць і памножыцеся, і дабраславіць цябе Гасподзь, Бог твой, ва ўсёй зямлі, у якую ты ўваходзіш, каб успадкаваць яе. І калі адвернецца сэрца тваё, і не паслухаеш, і, быўшы звязаны ў блуд, пакланішся іншым багам і паслужыш ім, Абвяшчаю табе сёння, што

знішчэннем загінеце і не будзеце доўгажывучымі на зямлі, у якую вы пераходзіце Іардан, каб успадкаваць яе.

Сведчу вам сёння неба і зямлю: жыццё і смерць я даў перад тварам вашым, дабраслаўненне і праклён. Выбярэ жыццё ты, каб жыў ты і насенне тваё. Любіць Госпада Бога твайго, слухаць голасу Яго і трымацца Яго, таму што гэта жыццё тваё і даўгата дзён тваіх, жыць на зямлі, якую паклаўся Госпад бацькам тваім Абрааму, і Ісааку, і Якаву даць ім.

31

І закончыў Майсей гаварыць усе гэтыя словы да ўсіх сыноў Ізраіля, І сказаў ім: сто дваццаць гадоў мне сёння, не буду ўжо здольны ўваходзіць і выходзіць, а Гасподзь сказаў мне: не перайдзеш гэты Іардан. Гасподзь, Бог твой, які ідзе перад тваім тварам, Ён знішчыць гэтыя народы перад тваім тварам, і ты ўспадкуеш іх, і Ісус, які ідзе перад тваім тварам, як гаварыў Гасподзь. І зробіць Гасподзь, Бог твой, ім так, як зрабіў Сіхону і Огу, двум царам амарэяў, якія былі за Іарданам, і зямлі іхняй, бо знішчыў іх. І перадаў іх Гасподзь вам, і зробіце ім так, як я загадаў вам. Будзь мужным і моцным, не бойся, ані не палохайся, ані не жахайся твару іх, бо Гасподзь, Бог твой, Які ідзе наперадзе з вамі, ні не пакіне цябе, ні не пакіне цябе. І паклікаў Майсей Ісуса і сказаў яму перад усім Ізраілем: будзь мужны і моцны, бо ты ўвойдзеш перад тварам народа гэтага ў зямлю, якую

присягнуў Гасподзь бацькам вашым даць ім, і ты дасі яе ім у спадчыну. І Гасподзь, які суправаджае цябе, не пусціць цябе і не пакіне цябе, не бойся і не баязлівай.

І напісаў Майсей словы закона гэтага ў кнігу, і даў святарам, сынам Левія, якія нясуць каўчэг завета Госпада, і старэйшынам сыноў Ізраіля.

І загадаў Майсей ім у той дзень, кажучы: пасля сямі гадоў, у час году адпушчэння, у свята кучак, Калі ўвесь Ізраіль будзе сыходзіцца разам, каб зявіцца перад Госпадам, Богам вашым, у месцы, якое выбера Госпад, вы прачытаеце гэты закон перад усім Ізраілем, каб яны чулі. Сабраўшы народ — мужчынаў і жонак, і нашчадкаў, і прышэльца ў гарадах ваших, каб яны пачулі і каб яны навучыліся баяцца Госпада, Бога вашага, і яны будуць слухаць, каб выконваць усе словы гэтага закона. І сыны іх, якія не ведаюць, пачуюць і навучацца баяцца Госпада, Бога твайго, ўсе дні, колькі яны живуць на зямлі, у якую вы пераходзіце Іардан, каб там успадкаваць яе.

І сказаў Госпад да Майсея: Вось наблізіліся дні тваёй смерці, паклічы Ісуса, і станьце каля дзвярэй намёта сведчання, і Я загадаю яму. І пайшоў Майсей і Ісус у намёт сведчання, і сталі каля дзвярэй намёта сведчання. І зышоў уніз Гасподзь у воблаку, і стаў каля дзвярэй намёта сведчання, і стаў слуп воблака каля дзвярэй намёта сведчання. І сказаў Гасподзь да Майсея: вась ты спіш з бацькамі тваімі, і паўстаўшы,

гэты народ будзе блудадзейнічаць за чужымі багамі зямлі, у якую ён уваходзіць, і пакінуць мяне, і парушаць заповіт мой, які Я ўстанавіў з імі. І разгневаюся гневамі на іх у той дзень, і пакіну іх, і адварну твар мой ад іх, і будзе спажыванне, і знойдуць яго многія злыя і пакуты, і скажа ў той дзень: таму што няма Госпада Бога майго ва мне, знайшлі мяне гэтыя злыя. Я ж адваротам адварну твар мой ад іх у той дзень, праз усё беззаконне, якое яны зрабілі, бо яны адварнуліся да чужых багоў.

І цяпер напішыце словы гэтай песні і навучыце ёй сыноў Ізраіля, і ўкладзеце яе ў іх вусны, каб стала мне гэтая песня сведчаннем перад сынамі Ізраіля. Бо я прыведу іх у добрую зямлю, якую прысягнуў бацькам іх даць ім — зямлю, што цячэ малаком і мёдам, і яны будуць есці, і, напоўніўшыся, насыцяцца, і павернуцца да чужых багоў, і будуць служыць ім, і будуць правакаваць мяне, і парушаць мой заповіт. І будзе падстаўлена песня гэтая супраць іх сведчачы, бо не будзе забыта з вуснаў іх і з вуснаў нашчадкаў іх, я бо ведаю ліхасць іх, якую яны чыняць тут сёння, перад тым як увесці мяне іх у зямлю добрую, якую прысягнуў бацькам іх.

І напісаў Майсей гэтую песню ў той дзень і навучыў ёй сыноў Ізраіля. І загадаў Ісусу і сказаў: Будзь мужным і моцным, бо ты ўвядзеш сыноў Ізраіля ў зямлю, якую прысягнуў ім Гасподзь, і Ён будзе з табою.

Калі ж Майсей закончыў пісаць усе словы гэтага закона ў

кнігу да канца, І загадаў ён Лявітам, якія нясуць каўчэг заповіту Госпада, кажучы, Узяўшы кнігу гэтага закона, пакладзеце яе збоку ад каўчэга заповіту Госпада, Бога вашага, і яна будзе там у сведчанне табе. Таму што я ведаю тваю непакорлівасць і тваю ўпартую шыю, бо яшчэ пры маім жыцці з вамі сёння вы бунтавалі супраць Бога, як жа не і пасля маёй смерці? Сабырыце да мяне плямянных правадыроў вашых і старэйшын вашых, і суддзяў вашых, і пісароў вашых, каб я гаварыў у вушы іх усе гэтыя словы і сведчу ім неба і зямлю. Ведаю бо, што пасля смерці маёй беззаконнем беззаконнічаць будзеце, і адхіліцеся з дарогі, якую загадаў вам, і сустрэне вас ліхое ў апошнія дні, бо зробіце ліхое перад Госпадам, разгневаць яго ў дзях рук вашых.

І гаварыў Майсей у вушы ўсяго сходу словы гэтай песні да канца.

32

Звяртай увагу, неба, і буду гаварыць, і хай чуе зямля словы з вуснаў маіх. Няхай чакаецца, як дождж, выказванне маё, і няхай сыходзіць, як роса, словы мае, як дождж на траву і як снег на траву. Таму што я заклікаў імя Госпада, аддайце велічнасць Богу нашаму. Бог, праўдзівыя яго працы, і ўсе яго шляхі — судовыя рашэнні, Бог верны, і няма несправядлівасці, справядлівы і святы Гасподзь. Яны

згрэшылі, не яму дзеці ганебныя, пакаленне крывое і
выкрыўленае. Гэта Госпаду аддаеце? Так народ дурны і не
мудры? Ці не сам гэты твой Бацька набыў цябе, і зрабіў
цябе, і стварыў цябе? Памятайце дні веку, зразумейце гады
пакаленняў пакаленням. Спытай бацьку твайго, і ён
абвесціць табе, старэйшын тваіх, і яны скажуць табе.

Калі Найвышэйшы дзяліў народы, калі расселіў сыноў
Адама, Ён усталяваў межы народаў паводле ліку анёлаў
Божых. І стала частка Госпада народ Яго Якаў, вымераная
частка спадчыны Яго Ізраіль. Ён падтрымаў яго ў пустыні, у
смазе паленага жару ў зямлі бязводнай, акружыў яго і
навучыў яго, і захаваў яго, як зрэнку вока. Як арол накрывае
сваё гняздо і жадае сваіх птушанят, распасцёршы свае
крылы, ён прыняў іх і ўзняў іх на сваіх спінах. Гасподзь
адзін веў іх, не было з імі чужога бога. Ён узвеў іх на моц
зямлі, накарміў іх плодамі палёў, яны ссалі мёд з каменя і
алей з цвёрдага каменя. Масла ад валоў і малако авечак, з
тлушчам ягнят і баранаў, сыноў быкаў і казлоў, з тлушчам
нырак пшаніцы, і кроў вінаграду — ён піў віно. І еў Якаў, і
быў напоўнены, і адштурхнуў любімы, растлусцеў, стаў
тоўсты, стаў шырокі, і пакінуў Бога, які зрабіў яго, і адступіў
ад Бога, выратавальніка свайго.

Яны справавакавалі мяне чужымі, у агідствах сваіх яны
агорчылі мяне. Яны ахвяравалі дэманам, а не Богу, багам,
якіх не ведалі, новым і нядаўнім, якія прыйшлі, якіх не
ведалі бацькі іхнія. Бога, які нарадзіў цябе, ты пакінуў, і

забыў Бога, які карміць цябе.

І бачыў Госпад, і заздросціў, і быў распальваны гневам сыноў Яго і дочак, І сказаў: адвярну твар мой ад іх і пакажу, што будзе з імі ў апошнія дні, бо гэта пакаленне выкрыўленае, сыны, у якіх няма веры.

Яны правакавалі мяне да рэўнасці не-Богам, правакавалі мяне сваімі ідаламі, і я правакую іх да рэўнасці не- народам, дурным народам правакую іх да гневу. Таму што агонь распалены з майго гневу, будзе гарэць да самага пекла ўніз, пажрэ зямлю і яе плады, падпаліць асновы гор. Я збяру на іх бедствы, і стрэлы мае выпушчу супраць іх. Марнеючы ад голаду і паеданнем птушак, і нявылечны столбняк, зубы звяроў пашлю на іх, разам з гневам тых, што цягнуць па зямлі. Звонку меч пазбавіць іх дзяцей, а са складоў — страх; юнака з дзявіцаю, немаўля з пасталым старцом. Я сказаў: Раскідаю іх, спыню сярод людзей памінак пра іх. Калі б не з-за гневу ворагаў, каб яны не працягвалі, каб не далучыліся супраціўнікі, каб не казалі: рука наша высокая, і не Гасподзь зрабіў усё гэта.

Народ, які страціў раду, і няма ў іх ведання. Яны не думалі разумець, няхай жа яны прымуць гэта ў надыходзячы час. Як адзін будзе пераслядаваць тысячу, і двое зрушаць дзесяткі тысяч, калі не Бог прадаў іх, і Гасподзь перадаў іх? Таму што іхнія багі не такія, як наш Бог, а нашы ворагі дурныя. Бо з вінаграднай лазы Садома вінаградная лаза іх, і

галінка іх з Гаморы, вінаград іх — вінаград жоўчы, грона горычы ім. Віно іх — гнеў драконаў, і гнеў аспідаў нявылечны. Хіба ж не гэта сабрана ў мяне і запечатана ў маіх скарбніцах? У дзень помсты я адплачу, калі спатыкнецца іх нага, бо блізка да іх дзень знішчэння, і гатовае ўжо прысутнічае для вас. Што будзе судзіць Гасподзь народ свой, і над рабамі сваімі будзе сущешаны, бо ўбачыў іх аслабленых і выснажаных у прывядзенні, і знясіленых. І сказаў Госпад: дзе ёсць багі іхныя, на якіх яны давяралі? якіх тлушч ахвяраванняў іх вы ядзелі і віно ліванняў іх пілі; няхай яны ўстануць і дапамогуць вам, і няхай стануць вам абаронцамі. Глядзіце, глядзіце, што я ёсць, і няма Бога акрамя мяне. Я забіваю і жыць даю, удару і я вылечу, і няма таго, хто выратуе з рук маіх. Таму што я падыму ў неба руку маю і паклянуса правай рукой маёй, і скажу: живу Я вечна, Таму што я вастрыю, як маланка, меч мой, і рука мая возьмецца за суд, і я аддам пакаранне ворагам, і ненавідзячым мяне адплачу. Я зраблю пянымі стрэлы мае ад крыві, і меч мой зесць мяса ад крыві параненых і палону, ад галавы правіцеляў ворагаў.

Радуйцеся, нябёсы, разам з ім, і няхай пакланяюцца яму ўсе пасланцы Бога, радуйцеся, народы, з народамі яго, і няхай умацоюцца ім ўсе сыны Бога, бо кроў сыноў яго помсціцца, і помсціць, і аддасць пакаранне ворагам, і тым, хто ненавідзіць, аддасць, і ачысціць Гасподзь зямлю народа яго.

І напісаў Майсей гэтую песню ў той дзень і навучыў ёй

сыноў Ізраіля, і ўвайшоў Майсей, і сказаў усе словы гэтага закона ў вушы народа, ён і Ісус, сын Навіна. І завяршыў Майсей гаварыць усяму Ізраілю. І сказаў да іх: звяртайце сэрца на ўсе гэтыя словы, якія я сведчу вам сёння, якія вы загадаеце сынам вашым захоўваць і выконваць усе словы гэтага закона. Таму што гэта не пустое слова для вас, бо гэта ваша жыццё, і дзякуючы гэтаму слову вы будзеце доўга жыць на зямлі, у якую вы пераходзіце цераз Іардан, каб там успадкаваць яе. І гаварыў Госпад да Майсея ў гэты дзень, кажучы, Узйдзі на гару Абарым, гэта гара Набаў, якая знаходзіцца ў зямлі Маабскай насупраць Ерыхона, і паглядзі на зямлю Ханаанскую, якую я даю сынам Ізраілевым, і памры на гары, на якую ты ўзыходзіш там, і далучыся да народу твайго, як памёр Аарон, брат твой, на гары Гор і далучыўся да народу свайго. Таму што вы непаслухаліся слова майго сярод сыноў Ізраіля пры вадзе спрэчкі ў Кадэшы ў пустыні Сін, бо не асвятлілі мяне сярод сыноў Ізраіля. Насупраць убачыш зямлю, але туды ты не ўвойдзеш.

33

І гэта благаслаўленне, якім благаславіў Майсей, чалавек Божы, сыноў Ізраіля перад сваёю смерцю. І сказаў: Господзь прыйшоў з Сінаі, і з'явіўся нам з Сеіра, і паспяшыўся з гары Фаран, з мноствамі Кадэша, справа ад яго анёлы з ім. І пашкадаваў свой народ, і ўсе асвечаныя пад тваімі рукамі, і

гэтыя пад табою, і прыняў ад яго слоў. Закон, які загадаў нам Майсей, — спадчына сходаў Якава. І будзе ў любімым правіцель, калі сабяруцца правіцелі народаў разам з племёнамі Ізраіля. Няхай жыве Рубен, і няхай ён не памрэ, і няхай будзе шматлікі.

І гэта Іуда: пачуй, Госпадзе, голас Іуды, і да народу яго прыйшоў бы Ты; рукі яго адрозніваюць яму, і Ты будзеш памочнікам ад ворагаў.

І Леві сказаў: дайце Леві яго ясныя знакі і яго праўду святому чалавеку, якога яны выпрабавалі ў выпрабаванні, ганьбілі яго пры вадзе супярэчнасці. Той, хто казаў бацьку і маці: Не бачыў я цябе, і братоў сваіх не пазнаў, і сыноў сваіх адрокся, захаваў словы Твае і заповіт Твой выканаў. Яны абвесцяць статуты Твае Якаву і закон Твой Ізраілю, пакладуць фіміям у гневе Тваім бесперапынна на ахвярнік Твой. Благаславі, Госпадзе, сілу яго і прымі працы рук яго, разбі сцягну ворагаў, якія паўсталі супраць яго, і хай тыя, хто ненавідзіць яго, не ўстануць. І Веніяміну сказаў: улюблены Госпадам будзе жыць у давері, і Бог заслання яго ўсе дні, і паміж плячэй ягоных спачыў.

І Іосіфу сказаў: ад благаславення Госпада зямля яго, ад пор неба і расы, і ад бездань крыніц знізу, і паводле гадзіны ўраджаяў паваротаў сонца, і ад злучэнняў месяцаў, ад вяршыні гор пачатку і ад вяршыні вечных пагоркаў, І паводле гадзіны напаўнення зямлі, і тое, што прымальная

Таму, Хто паказаўся ў кусце, хай прыйдзе на галаву Іосіфа і на цемя таго, хто быў праслаўлены сярод братоў.

Прыгажосць першароджанага быка — яго, рогі аднарога — яго рогі, імі ён будзе бадаць народы разам, да самага канца зямлі, гэта дзесяткі тысяч Ефрэма, і гэта тысячы Манасіі. І Завулону сказаў: радуйся, Завулон, у выхадзе тваім, і Ісахар — у намётах яго. Народы яны знішчаць, і вы паклічаце там, і вы ахвяруеце там ахвяру справядлівасці, таму што багацце мора выкорміць цябе, і гандлі прыбярэжных жыхароў.

І Гаду сказаў: дабраславёны той, хто пашырае Гада; як леў адпачыў, раздушыўшы руку і правіцеля. І ўбачыў ён першыя плады яго, што там была падзелена зямля правіцеляў, сабраных разам з правадырамі народаў; справядлівасць Гасподзь учыніў і суд Свой з Ізраілем.

І да Дана сказаў: Дан — ільвяня львіное, і выскочыць з Башана. І Нефталіму сказаў: Нефталім — поўнасць прыемных рэчаў, і хай напоўніцца дабраслаўленнем ад Госпада, мора і Поўдзень успадкуе. І да Асіру сказаў: дабраславёны ад дзяцей Асір, і будзе прымальны братам сваім, акуне ў алей нагу сваю. Жалеза і бронза будуць сандалі яго, як дні твае — моц твая.

Няма такога, як Бог любімага, які крочыць па небе — памочнік твой, і велічны ў цвердзі. І накрые цябе пачатак Бога, і пад моццу вечных рук, і выжана ад твару твайго

ворага, кажучы: загінь. І пасяліцца Ізраіль давяраючы, адзін на зямлі Якава, на зерне і віне, і неба табе воблачнае расою. Дабраславёны ты, Ізраілю, хто падобны да табе — народ, ратаваны Госпадам? Абароніць цябе памочнік твой, і меч — хваліся твая, і схлушаць цябе ворагі твае, і ты на шыю іх наступіш.

34

І пайшоў уверх Майсей ад Аработ Маабу на гару Набаў, на вяршыню Фасга, якая ёсць на твары Ерыхо, і паказаў яму Гасподзь усю зямлю Галаад да Дан. і ўсю зямлю Нефталі, і ўсю зямлю Ефрэма, і Манасію, і ўсю зямлю Іуды да апошняга мора, і пустыню, і навакольныя вобласці Ерыхона, горада пальмаў, да Сагора. І сказаў Госпад да Майсея: гэта зямля, якую Я прысягнуў Абрааму, і Ісааку, і Якаву, кажучы: насенню вашаму дам яе, і паказаў вачам тваім, і туды не ўвойдзеш.

І памёр Майсей, слуга Госпада, у зямлі Маабе праз слова Госпада. І пахавалі яго ў Гаі, блізка дома Фогора, і ніхто не бачыў пахавання яго да гэтага дня. Мойсей жа быў сто дваццаць гадоў, калі паміраў, не пацямнелі вочы яго і не аслабелі чарапахі яго.

І плакалі сыны Ізраіля па Майсею ў Аравоце Маава на Іардане супраць Ерыхона трыццаць дзён, і завершыліся дні

жалобы і плачу па Майсею. І Ісус, син Нава, напоўніўся
духам разумення, бо Майсей паклаў свае рукі на яго, і сыны
Ізраіля слухалі яго і рабілі так, як загадаў Гасподзь Майсею.

І не ўстаў яшчэ прарок у Ізраілі, як Майсей, якога ведаў
Гасподзь тварам да твару. ва ўсіх знаках і цудах, якія
Гасподзь паслаў яго зрабіць у зямлі Егіпецкай Фараону і
слугам яго, і ўсёй зямлі яго вялікія цудоўныя дзеі і
магутную руку, якія зрабіў Майсей перад усім Ізраілем.

Пасланне Яна

1

Тое, што было ад пачатку, што мы чулі, што мы бачылі ўласнымі вачыма, што мы назіралі і да чаго дакраналіся нашымі рукамі, — аб Слове жыцця, І жыццё было адкрыта, і мы бачылі і сведчым, і абвяшчаем вам жыццё вечнае, якое было ля Бацькі і было адкрыта нам. Тое, што мы бачылі і чулі, мы абвяшчаем вам, каб і вы мелі адносіны з намі, а адносіны нашыя — з Бацькам і з Сынам Яго Ісусам Хрыстом. І гэтае мы пішам вам, каб радасць наша была поўнай.

І гэта ёсць вестка, якую мы пачулі ад Яго і абвяшчаем вам, што Бог ёсць святло, і цемры ў Ім няма ніякай. Калі кажам, што маем адносіны з ім, і ходзім у цемры, то хлусім і не чынім праўды. Калі ж мы ходзім у святле, як Ён Сам ёсць у святле, то маем адносіны адзін з адным, і кроў Ісуса Хрыста, Сына Яго, ачышчае нас ад усякага граху. Калі мы кажам, што грэху не маем, сябе зманьваем, і праўды няма ў нас.

Калі мы спавядаем грахі нашыя, Ён верны і справядлівы, каб адпусціць нам грахі і ачысціць нас ад усякай несправядлівасці. Калі мы кажам, што не сагрэшылі, мы робім яго хлусняком, і слова яго няма ў нас.

2

Дзеці мае, гэта пішу вам, каб вы не грашылі, і калі хто згрэшыць, маем Заступніка перад Бацькам — Ісуса Хрыста, Справядлівага, І ён ёсць адкупленне за грахі нашыя, не толькі за нашыя, але і за ўвесь свет. І ў гэтым мы ведаем, што мы пазналі яго, калі захоўваем яго заповедзі. Той, хто кажа, што ведае яго, і не захоўвае заповедзяў ягоных, ёсць хлусня, і ў гэтым няма праўды. Хто ж захоўвае яго слова, сапраўды ў гэтым любоў Бога завершана. Па гэтым ведаем, што мы ў ім. Той, хто кажа, што застаецца ў ім, павінен і сам так хадзіць, як той хадзіў.

Браты, не новую заповед пішу вам, але старажытную заповед, якую вы мелі ад пачатку; старажытная заповед ёсць слова, якое вы чулі ад пачатку. Зноў пішу вам новую заповедзь, якая ёсць праўдзівая ў ім і ў вас, таму што цемра мінае і праўдзівае святло ўжо свеціць. Той, хто кажа, што ён у святле, і ненавідзіць свайго брата, знаходзіцца ў цемры да гэтай пары. Той, хто любіць брата свайго, у святле застаецца, і спатыканне ў ім няма. Той жа, хто ненавідзіць брата свайго, знаходзіцца ў цемры і ў цемры хадзіць, і не

ведае, куды ідзе, бо цемра засляпіла вочы яго.

Пішу вам, дзеці, бо прабачаны вам грахі дзеля імя Яго.
Пішу вам, бацькі, бо вы пізналі Таго, Хто ёсць ад пачатку.
Пішу вам, юнакі, бо вы перамаглі ліхога. Я напісаў вам,
дзеці, таму што вы пазналі Бацьку. Я напісаў вам, бацькі,
таму што вы пазналі Таго, Хто быў ад пачатку. Я напісаў
вам, юнакі, таму што вы моцныя і слова Божае застаецца ў
вас, і вы перамаглі ліхога.

Не любіце свет ані таго, што ў свеце. Калі хтосьці любіць
свет, няма ў ім любові Бацькі, што ўсё тое ў свеце, жаданне
плоці і жаданне вачэй і пыхлівасць жыцця, не ёсць ад
Бацькі, але ад свету ёсць. І свет праходзіць, і жаданне яго, а
той, хто выконвае волю Божую, застаецца наvekі.

Дзеці, апошняя гадзіна настала, і як вы чулі, што
антыхрыст прыходзіць, і цяпер многія антыхрысты
з'явіліся, таму ведаем, што апошняя гадзіна настала. З
нашых яны выйшлі, але не былі з нашых, бо калі б былі з
нашых, засталіся б з намі, але каб выяўлена было, што не
ўсе ёсць з нашых. І вы маеце памазанне ад Святога, і
ведаеце ўсё. Я напісаў вам не таму, што вы не ведаеце
праўды, але таму, што вы ведаеце яе, і таму, што ўсякая
хлусня не ёсць з праўды. Хто ёсць хлусня, калі не той, хто
адмаўляе, што Ісус ёсць Хрыстос? Гэта ёсць антыхрыст, той,
хто адмаўляе Бацьку і Сына. Кожны, хто адмаўляе Сына, не
мае і Бацьку. Вы, таму, тое, што вы чулі ад пачатку, няхай

застаецца ў вас. Калі ў вас застанецца тое, што вы чулі ад пачатку, і вы застанецеся ў Сыну і ў Бацьку. І гэта ёсць тая абяцанне, якую ён сам абяцаў нам — жыццё вечнае. Гэта я напісаў вам пра тых, хто падманвае вас. І вы, памазанне, якое вы атрымалі ад Яго, у вас застаецца, і не маеце патрэбы, каб хто вучыў вас, але як тое самае памазанне вучыць вас пра ўсё, і ісціннае яно ёсць і не ёсць хлусня, і як навучыла вас, застанецеся ў Ім. І цяпер, дзеці, заставайцеся ў ім, каб калі ён будзе адкрыты, мы маглі мець адкрытасць і не пасаромеліся ад яго ў зяўленні яго. Калі вы ведаеце, што Ён праведны, ведайце, што кожны, хто чыніць праведнасць, нарадзіўся ад Яго.

3

Глядзіце, якую любоў даў нам Бацька, каб мы былі названы дзецьмі Божымі. Таму свет не ведае вас, бо не пазнаў Яго. Любімыя, цяпер мы дзеці Божыя, і яшчэ не было выяўлена, чым мы будзем, але ведаем, што калі Ён зявіцца, мы будзем падобныя да Яго, таму што ўбачым Яго такім, якім Ён ёсць. І ўсякі, хто мае гэтую надзею на Яго, ачышчае сябе, як Той чысты.

Кожны, хто робіць грэх, робіць і беззаконне, і грэх ёсць беззаконне. І вы ведаеце, што Той быў выяўлены, каб узяць грахі нашы, і грэх у Ім не ёсць. Кожны, хто застаецца ў Ім, не грэшыць; кожны, хто грэшыць, не бачыў Яго і не пазнаў

Яго. Дзеці, няхай ніхто не падманвае вас: той, хто чыніць справядлівасць, справядлівы, як і Той справядлівы. Той, хто робіць грэх, ёсць з дэбла, таму што дэбал грэшыць з пачатку. Для гэтага з'явіўся Сын Божы, каб знішчыць дзеі дэбла. Кожны народжаны ад Бога не чыніць граху, бо насенне Яго застаецца ў ім, і ён не можа грашыць, бо нарадзіўся ад Бога. У гэтым відавочныя дзеці Божыя і дзеці дэбла. Кожны, хто не чыніць справядлівасці, не ёсць ад Бога, і той, хто не любіць брата свайго. Што гэта ёсць вестка, якую вы чулі ад пачатку, каб мы любілі адзін аднаго. Не як Каін, які быў ад злога і зарэзаў брата свайго, і дзеля чаго зарэзаў яго? Таму што справы яго былі злыя, а справы брата яго справядлівыя. Не дзівіцеся, браты мае, калі свет вас ненавідзіць. Мы ведаем, што перайшлі са смерці ў жыццё, бо любім братоў. Той, хто не любіць брата, застаецца ў смерці. Кожны, хто ненавідзіць брата свайго, ёсць забойца, і вы ведаеце, што ніводны забойца не мае вечнага жыцця, якое застаецца ў ім. У гэтым мы пазналі любоў, таму што Той за нас душу Сваю аддаў, і мы павінны за братоў душы аддаваць. Хто ж мае жыццё гэтага свету і бачыць брата свайго ў патрэбе, і зачыняе сэрца сваё ад яго, як любоў Божая застаецца ў ім? Дзеці мае, давайце любіць не словам і не языком, а справай і праўдай. І ў гэтым ведаем, што мы і ісціны, і перад ім супакоім сэрцы нашыя. што калі асуджае нас наше сэрца, то Бог большы за наше сэрца і ведае ўсё. Любімыя, калі сэрца наше не асуджае нас, мы маем адкрытасць да Бога. І тое, што мы просім, мы атрымліваем ад Яго, таму што захоўваем Яго заповедзі і робім прыемнае

перад Ім. І гэта ёсць Яго заповедзь, каб мы верылі ў імя Сына Яго Ісуса Хрыста і любілі адзін аднаго, як Ён даў заповедзь. І той, хто трымае заповедзі Яго, у Ім застаецца, і Ён сам у ім. І па гэтым ведаем, што Ён застаецца ў нас, з Духа, якога Ён нам даў.

4

Любімыя, не верце кожнаму духу, але выпрабуйце духаў, ці з Бога яны ёсць, таму што многія ілжэпрарокі выйшлі ў свет. У гэтым ведаеце дух Бога: кожны дух, які спавядае Ісуса Хрыста, у цэле прыйшоўшага, з Бога ёсць. І кожны дух, які не спавядае Ісуса Хрыста, што прыйшоў у цэле, не ёсць ад Бога, і гэта ёсць тое, што належыць антыхрысту, пра якога вы чулі, што ён прыходзіць, і цяпер ён ужо ёсць у свеце. Вы з Бога, дзеткі, і пераадолелі іх, таму што Той, Хто ў вас, большы, чым той, хто ў свеце. Яны са свету, таму са свету гавораць, і свет іх чуе. Мы з Бога, той, хто пазнае Бога, чуе нас. Хто не з Бога, не чуе нас. З гэтага пазнаём духа ісціны і духа блуду.

Любімыя, давайце любіць адзін аднаго, бо любоў ад Бога ёсць, і кожны, хто любіць, нарадзіўся ад Бога і ведае Бога. Той, хто не любіць, не пазнаў Бога, таму што Бог ёсць любоў. У гэтым была выяўлена любоў Бога ў нас, што Бог паслаў Сына свайго адзінароднага ў свет, каб мы жылі праз Яго. У гэтым ёсць любоў, не таму што мы любілі Бога, але таму

што ён любіў нас і паслаў сына свайго ў умілажэнне за грахі нашыя. Любімыя, калі Бог так палюбіў нас, то і мы павінны любіць адзін аднаго. Бога ніхто ніколі не бачыў; калі мы любім адзін аднаго, Бог застаецца ў нас, і любоў Яго зяўляецца ўдасканаленай у нас. У гэтым мы ведаем, што ў Ім мы застаемся і Ён у нас, бо з Духа Свайго даў нам. І мы бачылі і сведчым, што Бацька паслаў Сына Выратавальніка свету. Хто б ні прызнаў, што Ісус ёсць Сын Божы, Бог у ім застаецца, і ён у Богу. І мы пазналі і паверылі ў любоў, якую мае Бог да нас. Бог ёсць любоў, і той, хто застаецца ў любові, застаецца ў Богу, і Бог у ім. У гэтым завершана любоў з намі, каб мы мелі адкрытасць у дзень суду, таму што як Той ёсць, так і мы ёсць у гэтым свеце. Страху няма ў любові, але дасканалая любоў выганяе страх, таму што страх мае ў сабе пакаранне, а той, хто баіцца, не стаў дасканалым у любові. Мы любім яго, таму што ён першы палюбіў нас. Калі хтосьці кажа, што любіць Бога, і ненавідзіць брата свайго, ён хлусня. Бо той, хто не любіць брата, якога бачыў, як можа любіць Бога, якога не бачыў? І гэтую заповедзь маем ад Яго, каб той, хто любіць Бога, любіў і брата свайго.

5

Кожны, хто верыць, што Ісус ёсць Хрыстос, нарадзіўся ад Бога, і кожны, хто любіць Таго, Хто нарадзіў, любіць і таго, хто нарадзіўся ад Яго. У гэтым мы ведаем, што любім дзяцей Божых, калі любім Бога і захоўваем Яго заповедзі. Бо

гэта ёсць любоў Бога, каб мы захоўвалі яго заповедзі, і заповедзі яго не зяўляюцца цяжкімі. таму што кожны, хто нарадзіўся з Бога, перамагае свет, і гэта ёсць перамога, якая перамагла свет, — вера наша. Хто ёсць той, хто перамагае свет, калі не той, хто верыць, што Ісус ёсць Сын Божы? Гэта Той, Хто прыйшоў праз ваду і кроў, Ісус Хрыстос, не ў вадзе толькі, але ў вадзе і крыві, і Дух ёсць Той, Хто сведчыць, таму што Дух ёсць праўда. што тры ёсць тыя, якія сведчаць у небе: Бацька, Слова і Святы Дух, і гэтыя тры адно ёсць, і тры ёсць тыя, якія сведчаць на зямлі Дух і вада, і кроў, і гэтыя тры ёсць адно. Калі мы прымаем сведчанне людзей, сведчанне Бога большае, таму што гэта ёсць сведчанне Бога, якое Ён засвідчыў адносна Сына Свайго. Той, хто веруе ў Сына Божага, мае сведчанне ў сабе; той, хто не веруе Богу, зрабіў Яго хлусніком, таму што не паверыў у сведчанне, якое Бог засвідчыў аб Сыне Сваім. І гэта ёсць сведчанне, што Бог даў нам вечнае жыццё, і гэтае жыццё ёсць у Яго Сыне. Той, хто мае Сына, мае жыццё; той, хто не мае Сына Божага, не мае жыцця.

Гэтыя рэчы я напісаў вам, тым, хто верыць у імя Сына Божага, каб вы ведалі, што маеце вечнае жыццё, і каб вы верылі ў імя Сына Божага. І гэта ёсць адкрытасць, якую мы маем да яго, што калі мы што-небудзь просім паводле волі яго, ён чуе нас. І калі мы ведаем, што Ён чуе нас у тым, што б мы ні прасілі, мы ведаем, што маем тыя просьбы, якія прасілі ад Яго. Калі хтосьці ўбачыць брата свайго, які грэшыць грахом не да смерці, ён папросіць, і дасць яму

жыццё, тым, хто грэшыць не да смерці. Ёсць грэх да смерці, не пра той я кажу, каб ён прасіў. Усякая несправядлівасць ёсць грэх, і ёсць грэх не да смерці. Мы ведаем, што кожны народжаны з Бога не грашыць, але народжаны з Бога захоўвае сябе, і злы не дакранаецца яго. Мы ведаем, што мы з Бога, і ўвесь свет ляжыць у злым. Мы ведаем жа, што Сын Божы прыйшоў і даў нам розум, каб мы ведалі Сапраўднага, і мы ёсць у Сапраўдным, у Сыне Яго Ісусе Хрысте. Гэты ёсць сапраўдны Бог і жыццё вечнае.

Дзеці, ахоўвайце сябе ад ідалаў, амін.

Ісус

1

І здарылася пасля смерці Майсея, сказаў Гасподзь Ісусу, сыну Навіна, памочніку Майсея, кажучы: Майсей, мой памочнік, памёр. Цяпер, таму, паўстаўшы, перайдзі Іардан — ты і ўвесь гэты народ — у зямлю, якую я даю ім. Кожнае месца, на якое б вы ступілі следом стоп ваших, вам дам яго, якім спосабам сказаў Майсею. Пустыня і Антыліван, да вялікай ракі, ракі Еўфрат, і да апошняга мора, ад заходу сонца будуць вашымі межамі. Не будзе супраціўляцца чалавек перад вамі ўсе дні жыцця твайго, і як быў я з Майсеем, так буду я і з табою, і не пакіну цябе ні прагледжу цябе. Будзь моцны і мужны, бо ты падзеліш гэтаму народу зямлю, якую я паклаўся бацькам вашим даць ім. Будзь моцным таму і будзь мужным захоўваць і рабіць, як загадаў табе Майсей, слуга мой, і не адхіляйся ад іх ні ўправа, ні ўлева, каб ты меў поспех ува ўсім, што ты робіш. І не адыдзе кніга гэтага закона з вуснаў тваіх, і будзеш разважаць над ёю дзень і ноч, каб ведаў, як выконваць усё

напісанае; тады будзеш мець поспех і зробіш паспяховымі шляхі твае, і тады зразумееш. Вось я загадаў табе: будзь моцным і мужным, не спалохайся і не бойся, таму што з табою Гасподзь, Бог твой, ва ўсім, куды б ты ні пайшоў. І загадаў Ісус пісарам народа, кажучы, Увайдзіце ў сярэдзіну лагера народа і загадайце народу, кажучы: рыхтуйце правіянты, таму што яшчэ тры дні, і вы пераходзіце гэты Іардан, каб увайсці і захапіць зямлю, якую Гасподзь Бог бацькоў вашых дае вам.

І да Рувіму, і да Гаду, і да палавіне племені Манасіі сказаў Ісус, Памятайце слова, якое загадаў вам Майсей, слуга Госпада, кажучы: Госпад, Бог ваш, супакоіў вас і даў вам зямлю гэтую. Жонкі вашыя і дзеці вашыя і жывёла ваша няхай жывуць у зямлі, якую даў вам, вы ж перайдзеце ўзброеныя першымі перад братамі вашымі, усякі моцны, і дапаможаце ім. Пакуль Гасподзь, Бог наш, не дасць спакою братам вашым, як жа і вам, і яны таксама атрымаюць у спадчыну зямлю, якую Гасподзь, Бог наш, дае ім, і адыдзеце кожны ў сваю спадчыну, якую даў вам Майсей па той бок Іардана, на ўсход сонца. І адказаўшы Ісусу, сказалі: усё, што загадаеш нам, зробім, і ў усякае месца, куды пашлеш нас, пойдзем. Паводле ўсяго, што мы слухалі Майсея, мы будзем слухаць цябе, толькі хай будзе Гасподзь, Бог наш, з табой, як Ён быў з Майсеем. А чалавек, які не паслухаецца цябе, і хто не пачуе слоў тваіх, калі загадаеш яму, хай памрэ, але будзь моцны і мужны.

2

І паслаў Ісус, сын Наўя, з Сатціна двух маладых людзей
вышпіяніць, кажучы: ідзіце ўгару і паглядзіце зямлю і
Ерыхон. І пайшоўшы, два маладыя чалавекі ўвайшлі ў
Ерыхон, і ўвайшлі ў дом жанчыны-блудніцы, якой імя
Раава, і спыніліся там.

І было паведамлена каралю Ерыхона: Увайшлі сюды мужы
сыноў Ізраіля, каб вышпіяніць зямлю. І паслаў цар Ерыхона
і сказаў да Раабы, кажучы: выведзі мужоў, якія ўвайшлі ў
дом твой наччу, бо яны прыйшлі шпіяніць зямлю. І ўзяўшы
жанчына двух мужчын, схавала іх і сказала ім, кажучы:
Увайшлі да мяне мужчыны. Калі брама зачынялася ў
цемры, і мужчыны выйшлі, я не ведаю, куды яны пайшлі.
Пераследуйце іх, калі дагоніце. Яна ж прывяла іх на дах і
схавала іх у лёнавай саломе, якая была накладзена на даху.
І мужчыны пераследавалі за імі шляхам да Іардана да
перапраў, і брама была зачыненая.

І здарылася, як выйшлі тыя, хто пераслядаваў, за імі, і яны
ж, перш чым ім заснуць, гэтая ж узышла да іх на даху. І
сказала да іх: Ведаю, што Гасподзь даў вам гэтую зямлю, бо
ваш страх упаў на нас. Мы чулі, бо што высушыў Пан Бог
чырвонае мора ад твару вашага, калі выходзілі вы з зямлі
Егіпта, і колькі зрабіў двум каралям Амарэяў, якія былі за
Іарданам, Сіхону і Огу, якіх вы вынішчылі. І паслухаўшы,

мы былі здзіўлены ў сэрцы нашым, і не стаяў ужо дух ні ў каго з нас ад твару вашага, таму што Пан, Бог ваш, ёсць Бог на небе ўверсе і на зямлі ўнізе. І цяпер прысягніце мне Госпадам Богам, што я раблю вам міласць, і зрабіце і вы міласць у доме бацькі майго, і пакіньце жывымі дом бацькі майго, маці маю і братоў маіх, і ўвесь дом мой, і ўсё, колькі ёсць у іх, і выратуеце душу маю ад смерці.

І сказалі ёй мужчыны: душа наша замест вашай у смерць. І яна сказала: калі аддасць Гасподзь вам горад, зробіце мне міласэрнасць і праўду. І апусціла іх праз акно. І сказаў ім: у гарыстую мясцовасць ідзіце, каб не сустрэлі вас пераследнікі, і схаваетца там на тры дні, пакуль не павернуцца пераследнікі назад ад вас, і пасля гэтага пойдзеце сваёй дарогой.

І сказалі да яе мужчыны: невінаватыя мы ў гэтай тваёй клятве. Вось мы ўваходзім у частку горада, і ты пакладзеш знак — гэты чырвоны шнур ты выпусціш у акно, праз якое ты апусціла нас, а бацьку твайго, і маці тваю, і братоў тваіх, і ўвесь дом бацькі твайго ты збярэш да сябе ў дом твой. І будзе кожны, хто б ні выйшаў за дзверы дома твайго вонкі, вінаваты перад сабой будзе, мы ж невінаватыя перад прысягай тваёй гэтай, і колькі б іх ні было з табой у доме тваім, мы вінаватыя будзем. Калі ж хтосьці нам зашкодзіць або адкрые гэтыя нашы словы, мы будзем невінаватыя ў гэтай тваёй прысязе. І сказаў ім: паводле слова вашага няхай будзе. І адправіў ён іх, і яны пайшлі. І прыйшлі яны ў

гарыстую мясцовасць і засталіся там тры дні, і шукалі пераслядоўцы ўсе дарогі, і не знайшлі.

І вярнуліся два юнакі, і зышлі з гары, і перайшлі да Ісуса, сына Навіна, і расказалі яму ўсе падзеі, якія здарыліся з імі. І сказалі да Ісуса, што аддаў Гасподзь усю зямлю ў нашу руку, і растанелі ўсе, хто жыве ў тую зямлю, ад нас.

3

І ўстаў рана Ісус раніцай, і адышоў ад Сатціна, і прыйшлі да Іардана, і спыніліся там перад тым, як перайсці. І здарылася пасля трох дзён, што пісары прайшлі праз табар. І яны загадалі народу, кажучы: калі ўбачыце каўчэг заповіту Госпада Бога нашага і святароў нашых і лявітаў, якія нясуць яго, адыдзеце ад месцаў ваших і пойдзеце за ім. Але хай будзе далёка паміж вамі і ёю, каля дзвюх тысяч локцяў будзеце стаяць, не набліжайцеся да яе, каб ведалі шлях, якім пойдзеце, бо не хадзілі гэтым шляхам ні ўчора, ні пазаўчора.

І сказаў Ісус народу: асвяціцеся на заўтра, бо заўтра Гасподзь учыніць сярод вас цудоўныя рэчы. І сказаў Ісус святарам: Падыміце каўчэг заповіту Госпада і ідзіце наперадзе народа. І ўзялі святары каўчэг заповіту Госпада і ішлі наперадзе народа. І сказаў Гасподзь да Ісуса: У гэты дзень пачынаю ўзвышаць цябе перад усімі сынамі Ізраіля,

каб ведалі, што, як быў з Майсеем, так буду і з табою. І цяпер загадай свяшчэннікам, якія нясуць каўчэг запавету, кажучы: як толькі ўвойдзеце ў частку вады Іардана, станеце ў Іардане.

І сказаў Ісус сынам Ізраіля: прынясіце сюды і пачуйце слова Госпада Бога нашага. Па гэтым вы пазнаеце, што Бог жывы сярод вас, і Ён знішчыць перад абліччам нашым ханаанеяніна, і хетэяніна, і ферэзэяніна, і еўэяніна, і амарэяніна, і гергесэяніна, і еўусэяніна. Вось каўчэг запавету Госпада ўсёй зямлі пераходзіць праз Іардан. Выберыце сабе дванаццаць мужоў з сыноў Ізраіля, па адным ад кожнага племені. І будзе, як толькі спачыюць ногі свяшчэннікаў, якія нясуць кіўчэг запавету Госпада ўсёй зямлі, у вадзе Іардана, вада Іардана спыніцца, а вада, якая апускаецца, стане.

І адышоў народ са сваіх намётаў, каб перайсці Іардан, а святары панеслі каўчэг запавету Госпада наперадзе народа. Калі святары, якія неслі каўчэг запавету, уваходзілі ў Іардан, і ногі святароў, якія неслі каўчэг запавету Госпада, апусціліся ў вадзі Іардана, а Іардан быў поўны па ўсім беразе сваім, як у дні жніва пшаніцы, і сталі воды, якія спускаліся зверху, застылай масай адной, адступіўшай вельмі далёка да мясцовасці Карыятаірым, а тое, што спускалася, спусцілася ў мора Араба, мора солі, пакуль да канца не спынілася, і народ стаяў насупраць Ерыхона. І стаялі святары, якія нясуць каўчэг запавету Госпада, на

сухім у сярэдзіне Іардана, і ўсе сыны Ізраіля пераходзілі праз сухое, пакуль увесь народ не скончыў пераходзіць Іардан.

4

І калі ўвесь народ закончыў пераходзіць Іардан, сказаў Гасподзь Ісусу, кажучы, узяўшы мужчын з народу, аднаго ад кожнага племені, Загадай ім, і вазьміце з сярэдзіны Іардана дванаццаць гатовых камянёў, і гэтыя, перанёшы разам з вамі, пакладзіце іх у вашым табары, дзе разаб'еце там табар на ноч.

І паклікаўшы Ісус дванаццаць знакамітых мужоў з сыноў Ізраіля, па адным ад кожнага племені, Ён сказаў ім: Прынясіце перад мной, перад абліччам Госпада, у сярэдзіну Іардана, і ўзяўшы адтуль кожны па камені, няхай возьме на свае плечы паводле ліку дванаццаці плямёнаў Ізраіля, каб гэтыя існавалі для вас як знак, які ляжыць заўсёды, каб, калі сын твой спытае цябе заўтра, кажучы: Што азначаюць гэтыя камяні для нас? І ты паказваеш сыну твайму, кажучы, што спыніўся Іардан-рака ад твару каўчэга завету Госпада ўсёй зямлі, як пераходзіў яго, і будуць камяні гэтыя вам успамінам сынам Ізраіля да веку.

І зрабілі так сыны Ізраіля, таму што загадаў Гасподзь Ісусу, і ўзяўшы дванаццаць камянёў з сярэдзіны Іардана, як

загадаў Гасподзь Ісусу ў завяршэнні пераходу сыноў Ізраіля, і перанеслі разам з сабою ў табар, і паклалі там. Паставіў жа Ісус і іншыя дванаццаць камянёў у самім Іардане, на тым месцы пад ногамі святароў, якія нясуць скрыню заповіту Госпада, і яны ёсць там да сённяшняга дня.

Стаялі ж свяшчэннікі, якія неслі каўчэг заповіту, у Іардане, пакуль Ісус не завяршыў усё, што загадаў Гасподзь абвясціць народу, і паспяшаўся народ, і перайшлі. І здарылася, калі ўвесь народ скончыў перайсці, што перайшоў каўчэг заповіту Госпада, і камяні перад імі. І перайшлі сыны Рувіма, і сыны Гада, і палавіна племені Манасі падрыхтаванымі перад сынамі Ізраіля, як загадаў ім Майсей. Сорок тысяч узброеных у бітву перайшлі перад Госпадам на вайну да горада Ерыхон. У той дзень Гасподзь узвялічыў Ісуса перад усім народам Ізраіля, і баяліся яго, як Майсея, увесь час, пакуль ён жыў.

І сказаў Госпад Ісусу, кажучы, Загадай свяшчэннікам, якія нясуць каўчэг заповіту сведчання Госпада, выйсці з Іардана. І загадаў Ісус свяшчэннікам, кажучы: Выйдзіце з Іардана. І здарылася, як выйшлі свяшчэннікі, нясучыя каўчэг заповіту Госпада, з Іардана і паставілі ногі на зямлі, кінулася вада Іардана паводле зямлі і ішла, як учора і трэці дзень, праз усю асновы.

І народ пайшоў уверх з Іардана дзесятага дня першага

месяца, і разбілі табар сыны Ізраіля ў Галгалах з усходняга боку ад Ерыхона. І гэтыя дванаццаць камянёў, якія ўзяў з Іардана, Ісус паставіў у Галгалах, кажучы: Калі будуць пытаць вас сыны вашы, кажучы: Што ёсць гэтыя камяні? Абвясціце сынам вашым, што Ізраіль перайшоў гэты Іардан па сухой зямлі. Высушыўшы Госпад, Бог наш, ваду Іардана перад імі, пакуль яны не перайшлі, як зрабіў Госпад, Бог наш, з Чырвоным морам, якое высушыў Госпад, Бог наш, перад намі, пакуль мы прайшлі, Каб ведалі ўсе народы зямлі, што сіла Госпада моцная, і каб вы шанавалі Госпада, Бога нашага, ў кожным учынку.

5

І здарылася, калі пачулі каралі амарэяў, якія былі за Іарданам, і каралі Фінікіі, якія каля мора, што Гасподзь Бог высушыў раку Іардан перад сынамі Ізраіля, калі яны пераходзілі яе, і расталі іхнія розумы, і яны былі ўражаны страхам, і не было ў іх ніякай мудрасці перад тварам сыноў Ізраіля.

У гэты час сказаў Гасподзь Ісусу: зрабі сабе каменныя мячы з вострага каменя, і, паседзеўшы, абрэж сыноў Ізраіля ўдругое. І зрабіў Ісус вострыя каменныя мячы, і абрэзаў сыноў Ізраіля на месцы, якое называлася Пагорак Крайніх Плоцяў. Якім жа спосабам ачысціў Ісус сыноў Ізраіля, колькі іх калі-небудзь сталіся ў дарозе, і колькі іх калі-

небудзь былі неабрэзанымі з тых, што выйшлі з Егіпта, Усіх гэтых абрэзаў Ісус, бо сорок і два гады вандраваў Ізраіль у пустыні Мабдарыціт. Таму неабрэзанымі былі большасць іх ваяроў, якія выйшлі з зямлі Егіпта, якія не паслухаліся загадаў Бога, якім і пастанавіў не бачыць ім зямлю, якую паклаўся Гасподзь бацькам іх даць — зямлю, якая цячэ малаком і мёдам. Замест іх ён паставіў сыноў іх, якіх Ісус абрэзаў, бо яны нарадзіліся ў дарозе неабрэзанымі. Будучы абрэзанымі, яны захоўвалі ціхасць, сядзячы там у лагеры, пакуль не аздаравелі. І сказаў Госпад Ісусу, сыну Наўя: у сённяшні дзень Я забраў ганьбу Егіпта ад вас. І назваў імя таго месца Галгала.

І зрабілі сыны Ізраіля пасху чатырнаццатага дня месяца ад вечара на захад ад Ерыхона, па той бок Іардана, на раўніне. І яны елі з зерня зямлі праснякі і новае. У гэты дзень спынілася манна пасля таго, як яны паелі зерня зямлі, і больш не было ў сыноў Ізраіля манны, а сабралі яны ўраджай зямлі Пальмаў у той год.

І здарылася, як быў Ісус у Ерыхоне, і паднявши вочы, ўбачыў чалавека, які стаяў перад ім, і меч быў выхоплены ў руцэ яго, і падышоўшы, Ісус сказаў яму: наш ты ці варагоў? Ён жа сказаў яму: Я галоўнакамандуючы войскам Госпада, цяпер прыйшоў. І Ісус упаў тварам на землю і сказаў яму: Гаспадар, што загадваеш твайму слуге? І сказаў архістратэў Госпада да Ісуса Навіна: Разуў абутак з ног тваіх, бо месца, на якім ты цяпер стаіш, святое.

6

І Ерыхон быў зачынены і ўмацаваны, і ніхто не выходзіў з яго, ні не ўваходзіў. І сказаў Гасподзь да Ісуса: Бачу, я аддаю пад твой кантроль Ерыхон і цара яго, які ў ім, магутных воінаў, якія маюць сілу. Ты ж пастаў наваколо яе баявых людзей кругом. І будзе, калі вы затрубіце ў трубу, хай увесь народ закрычыць разам, і калі яны закрычаць, сцены горада ўпадуць самі сабой, і ўвойдзе ўвесь народ, кожны кінецца наперад у горад.

І ўвайшоў Ісус, сын Наве, да свяшчэннікаў, І сказаў ім, кажучы: загадайце народу абысці і акружыць горад, і ваяры няхай праходзяць узброеныя перад Госпадам. І сем святароў, маючы сем святых труб, няхай прайдучь падобна перад Госпадам, і няхай моцна трубяць, і каўчэг запавету Госпада няхай ідзе следам. А ваяры няхай ідуць наперадзе, і святары, якія замыкаюць шэраг ззаду каўчэга запавету Госпада, трубячы. Людзям жа загадаў Ісус, кажучы: Не крычыце, і няхай ніхто не пачуе голасу вашага, пакуль ён не абвесціць дзень крычаць, і тады закрычыце. І абышоўшы, каўчэг запавету Бога адразу адышоў у лагер і спаў там.

І на другі дзень устаў Ісус раніцай, і свяшчэннікі ўзялі каўчэг запавету Госпада. І сем святароў, нясучы сем труб, ішлі наперадзе перад Госпадам, і пасля гэтага ўваходзілі

ваяры, і астатні натоўп ішоў ззаду каўчэга запавета Госпада. І святары затрубілі ў трубы, і ўвесь астатні натоўп акружыў горад шэсць разоў зблізку, і адышоў зноў у лагер, так рабілі на працягу шасці дзён.

І ў сёмы дзень яны паўсталі на світанні, і абышлі горад у той дзень сем разоў. І здарылася ў сёмы перыяд, затрубілі святары, і сказаў Ісус сынам Ізраіля: крыкніце, бо Гасподзь перадаў вам горад. І будзе горад праклятай рэччу, ён і ўсё, што ёсць у ім, Госпаду Саваофу, акрамя Раав блудніцу — пашкадуйце яе і ўсё, што ёсць у доме яе. Але вы павінны вельмі трымацца ад прысвечанай рэчы, каб не, разважыўшы, вы самі вазьмеце ад прысвечанай рэчы і зробіце лагер сыноў Ізраіля праклятым, і знішчыце нас. І ўсё срэбра, ці золата, ці бронза, ці жалеза будзе святым для Госпада і будзе прынесена ў скарбніцу Госпада.

І затрубілі ў трубы святары, а калі пачуў народ трубы, закрычаў увесь народ адначасова крыкам вялікім і моцным, і ўпала ўся сцяна вакол, і ўвайшоў увесь народ у горад. І прысвяціў яе Ісус, і ўсё, што было ў горадзе, ад мужчыны да жанчыны, ад юнака да старога, і да цяляці і вючнай жывёлы, вострым меча.

І двум маладым людзям, якія шпіёнілі, сказаў Ісус: увайдзіце ў дом жанчыны і вынясіце яе адтуль, і ўсё, што ёсць у яе. І ўвайшлі два юнакі, якія вышпігавалі горад, у дом жанчыны і вывелі Раав блудніцу, і бацьку яе, і маці яе, і

братоў яе, і сваякоў яе, і ўсё, што было ў яе, і паставілі яе звонку табара Ізраіля. І горад быў спалены агнём з усім, што было ў ім, акрамя срэбра і золата, і бронзы, і жалеза, якія аддалі ў скарбніцу Госпада.

І Рааб блудніцу, і ўвесь яе бацькоўскі дом захаваў жывымі Ісус, і пасяліў у Ізраілі да сённяшняга дня, таму што яна схавала шпегаў, якіх паслаў Ісус высочыць Ерыхон. І прысягнуў Ісус у той дзень перад Госпадам, кажучы: праклятым чалавек, які пабудуе той горад, на першароднага свайго заснуе яго і на малодшага свайго паставіць брамы яго. І так зрабіў Узан з Бэтэля: на Абіроне, першароднага свайго, заснаваў яго, і на малодшага ацалелага паставіў брамы яго.

І быў Госпад з Ісусам, і было імя яго па ўсёй зямлі.

7

І правінуліся сыны Ізраіля вялікай правінай, і прысвоілі сабе з прысвечанага, і ўзяў Ахар, сын Хармі, сына Замбрі, сына Зары, з племені Юды, з прысвечанага, і разгневаўся Гасподзь гневам на сыноў Ізраіля.

І паслаў Ісус мужоў у Гай, які знаходзіцца каля Бэтэля, кажучы: выведайце Гай і пайшлі ўгару мужы і выведалі Гай. І вярнуліся да Ісуса, і сказалі яму: Няхай не ідзе ўгару

ўвесь народ, але толькі каля дзвюх тысяч або трох тысяч
мужоў хай ідуць ўгару і хай аблягаюць горад. Не вядзі туды
ўвесь народ, бо іх мала. І пайшлі ўгару каля трох тысяч
мужоў, і яны ўцяклі ад мужоў Гая. І забілі з іх мужы Гая
каля трыццаці шасці мужоў, і пераследавалі іх ад брамы, і
разбілі іх на спуску, і спалохалася сэрца народа, і стала яно
як вада.

І разадраў Ісус адзенне сваё, і ўпаў Ісус на зямлю тварам
перад Госпадам да вечара, ён і старэйшыны Ізраіля, і
паклалі пыл на галовы свае. І сказаў Ісус: Малю, Госпадзе,
чаму перавёў слуга Твой народ гэты праз Іардан, каб
перадаць яго амарэю і знішчыць нас? І калі б мы засталіся і
пасяліліся каля Іардана. І што я скажу, паколькі Ізраіль
павярнуў шыю перад ворагам сваім? І пачуўшы ханананей
і ўсе, хто жыве ў зямлі, акружаць нас і знішчаць нас з зямлі,
і што зробіш з імем тваім вялікім?

І сказаў Гасподзь да Ісуса Навіна: Устань, чаму ты ўпаў на
твар свой? Народ згрэшыў і парушыў заповіт, які я
ўстанавіў з імі: украўшы з прысвечанага, яны паклалі ў свае
пасудзіны. І не здольныя сыны Ізраіля вытрымаць перад
тварам ворагаў іх, шыю павернуць перад ворагамі іх, таму
што сталі праклятымі. Не буду больш з вамі, калі не
выдаліце праклятае з вас. Паўстаўшы, асвятці народ і скажы
асвятціцца заўтра, гэтыя рэчы кажа Гасподзь, Бог Ізраіля:
праклятае ёсць у вас, не зможаце супрацьстаяць ворагам
вашым, пакуль не выдаліце праклятае з вас. І сабраныя

будзеце ўсе раніцаю паводле плямёнаў, і будзе плямя, якое паказаў бы Гасподзь, прынясеце паводле родаў, і род, які паказаў бы Гасподзь, прынясеце паводле дамоў, і дом, які прыняў бы Гасподзь, прынясеце паводле чалавека. І хто б ні быў выяўлены, будзе спалены ў агні, і ўсё, што ёсць у яго, таму што ён парушыў завет Госпада і ўчыніў беззаконне ў Ізраілі.

І ўстаў рана Ісус, і прывёў народ паводле плямёнаў, і было ўказана племя Іуды. І быў прыведзены паводле родаў, і быў паказаны род Зараі. І быў прыведзены паводле чалавека, І быў выяўлены Ахар, сын Замбры, сына Зары.

І сказаў Ісус Ахару: дай славу сёння Госпаду Богу Ізраіля і прынясі споведзь, і паведай мне, што ты зрабіў, і не хавай ад мяне. І адказаў Ахар Ісусу і сказаў: Сапраўды, я згрэшыў перад Госпадам, Богам Ізраіля, так і так я зрабіў. Я ўбачыў у здобычы тонкую вышываную тканіну, і дзвесце срэбных дыдрахмаў, і адзін залаты зліток вагой у пяцьдзсят дыдрахмаў, і, пажадаўшы іх, узяў, і вось яны схаваны ў маім намёце, а срэбра схавана пад імі. І паслаў Ісус паслоў, і яны пабеглі ў намёт у лагеры, і гэта было схавана ў яго намёце, і срэбра пад імі. І вынеслі яны іх з намёта, і прынеслі да Ісуса і старэйшын Ізраіля, і паклалі іх перад Госпадам.

І ўзяў Ісус Ахара, сына Зары, і прывёў яго ў ўшчэліну Ахор, і сыноў яго, і дачок яго, і цялят яго, і ярмавых жывёл яго, і

ўсіх авечак яго, і намёт яго, і ўсё яго маёмасць, і ўвесь народ з ім, і прывёў іх у Эмекахор. І сказаў Ісус Ахару: Чаму ты зруйнаваў нас? Хай зруіне цябе Гасподзь, як і сёння. І забілі яго камянямі ўвесь Ізраіль, і паставілі яму вялікую кучу камянёў, і спыніў Гасподзь гнеў свой. Праз гэта назваў яго Эмекахор да гэтага дня.

8

І сказаў Госпад да Ісуса: не бойся і не страшыся, вазьмі з сабою ўсіх мужоў-ваяроў, і, паўстаўшы, узьдзі ў Гай. Вось Я аддаў у рукі твае цара Гая і зямлю яго. І зробіш з Гаем так, як зрабіў з Ерыхонам, і з царом яго, а здобыч жывёлы разграбіш сабе; пастаў жа сабе засаду горада з тылу.

І ўстаў Ісус і ўвесь народ ваяроў, каб узьсці ў Гай. Выбраў жа Ісус трыццаць тысяч мужоў, магутных у сіле, і паслаў іх ноччу. І загадаў ім, кажучы: вы засядзьце ззаду горада, не будзьце далёка ад горада, і будзеце ўсе гатовы. І я, і ўсе тыя, хто са мною, падыдзем да горада, і калі жыхары Гая выйдуць нам насустрач, як і нядаўна, мы пабяжым ад іх. І калі яны выйдуць за намі, мы адцягнем іх ад горада, і яны скажуць: Гэтыя ўцякаюць ад нас, як і раней. Вы ж устанеце з засады і пойдзеце ў горад. Паводле гэтага слова вы зробіце, вось я загадаў вам. І паслаў іх Ісус, і пайшлі яны ў засаду, і селі паміж Вэтылем і Гаем, з захаднага боку ад Гая.

І ўстаўшы рана раніцай, Ісус наведаў народ, і пайшлі ўгару ён і старэйшыны перад народамі на Гаі. І ўвесь народ, ваяры з ім, узышлі і, ідучы, прыйшлі насупраць горада з усходу. І засады горада ад мора, І здарылася, калі цар Гаі ўбачыў, ён паспяшыўся і выйшаў насустрач ім наўпрост у бітву, ён і ўвесь народ, які быў з ім, і ён не ведаў, што засада яму была ззаду горада. І ўбачыў, і адступілі Ісус і Ізраіль ад аблічча іх. І пераследавалі сыноў Ізраіля, і яны самі адышлі ад горада. Не засталася нікога ў Гаі, хто б не пагнаўся за Ізраілем, і яны пакінулі горад адчыненым, і пагналіся за Ізраілем.

І сказаў Гасподзь да Ісуса: выцягні руку тваю з дзідай, якая ў руцэ тваёй, на горад, бо ў рукі твае аддаў яго, і засады паўстануць хутка з месца іх. І выцягнуў Ісус руку сваю з дзідай на горад. І засада паўстала ў хуткасці з іх месца, і выйшла, калі ён выцягнуў руку, і ўвайшла ў горад, і захапіла яго, і, паспяшаўшыся, спаліла горад агнём. І азірнуўшыся жыхары Гая назад і ўбачылі дым, які ўзымаўся з горада ў неба, і ўжо не мелі куды ўцякаць ні туды, ні сюды. І Ісус і ўвесь Ізраіль убачылі, што засада ўзяла горад і што дым горада ўзышоў у неба, і, павярнуўшыся, ударылі мужоў Гая. І гэтыя выйшлі з горада насустрач, і апынуліся паміж лагерамі, гэтыя адсюль і гэтыя адсюль, і білі іх да таго, каб не засталася з іх уцалелага і ўцякача. І караля Гая схапілі жывым і прывялі яго да Ісуса Навіна.

І калі спынілі сыны Ізраіля забіваць усіх у Гаі, і тых у палях, і на гары на спуску, дзе пераследавалі іх адтуль да канца, і вярнуўся Ісус у Гаі, і ўразіў яе вастрыём меча. І ўпалі ў той дзень ад мужчыны да жанчыны дванаццаць тысяч — усе жыхары Гая. Акрамя здабычы ў горадзе, усё, што разграбавалі для сябе сыны Ізраіля паводле загаду Госпада, якім спосабам загадаў Госпад Ісусу.

І спаліў Ісус горад у агні, курганом нежылым на вечнасць зрабіў яго да гэтага дня. І караля Гая павесіў на дваіным дрэве, і быў ён на дрэве да вечара, і калі заходзіла сонца, загадаў Ісус, і знялі цела яго з дрэва, і кінулі яго ў яму, і паставілі яму кучу камянёў да дня гэтага.

9

Калі ж пачулі цары Амарэяў, якія жылі за Іарданам, якія ў гарыстай мясцовасці, і якія на раўніне, і якія ва ўсім прыбярэжжы вялікага мора, і якія каля Антылівана, і Хэтэі, і Ханаанеі, і Фэрэзэі, і Эўаі, і Амарэі, і Гергесэі, і Іебусэі,

Яны ўсе разам сышліся на тое самае, каб ваяваць супраць Ісуса і Ізраіля.

І жыхары Гібеона пачулі ўсё, што зрабіў Гасподзь з Ерыхонам і Гаем. І зрабілі сапраўды яны гэта з хітрасці, і, прыйшоўшы, запасліся правіянтам і падрыхтаваліся, і ўзялі

старыя мяхі на свае плечы, і старыя пападзіраныя бурдзюкі віна, перавязаныя. І пустыя месцы іх абутку, і іх сандалі старыя і залатаныя на нагах, і іх адзенне панашанае зверху, і іх хлеб з запасаў сухі, заплеснявелы і раскрошаны.

І яны прыйшлі да Ісуса ў лагер Ізраіля ў Гілгале, і сказалі Ісусу і Ізраілю: З далёкай зямлі мы прыйшлі, і цяпер заключыце з намі запавет. І сказалі сыны Ізраіля да Харэя: бачыш, ці не сярод нас ты жывеш, і як табе пастаўлю запавет? І сказалі да Ісуса: Слугі твае мы ёсць. І сказаў да іх Ісус: Адкуль вы ёсць і адкуль вы прыйшлі? І сказалі: З зямлі здалёк вельмі прыйшлі слугі твае ў імя Госпада, Бога твайго, бо мы пачулі імя яго і ўсё, што ён зрабіў у Егіпце, і колькі ён зрабіў царам Амарэяў, якія былі за Іарданам, Сіхону, цару Амарэяў, і Огу, цару Васана, які жыў у Аштараце і ў Эдрэі. І паслухаўшы, сказалі да нас старэйшыны нашы і ўсе, хто жыве ў зямлі нашай, кажучы: вазьміце сабе правізію ў дарогу, і ідзіце ім насустрач, і скажаце ім: слугі твае мы ёсць, і цяпер укладзіце з намі запавет. Гэтыя хлябы — цёплымі мы забяспечылі іх у дзень, калі мы выйшлі, каб прыбыць да вас, цяпер жа яны высахлі і сталі зеденымі. І гэтыя мяхі для віна, якія мы напоўнілі новымі, і гэтыя папаліся, і адзенне наше, і абутак наш зносіліся ад вельмі доўгага шляху.

І ўзялі правадыры іхнія правізіі, і Госпада не запыталі. І зрабіў Ісус з імі мір, і заключылі з імі запавет, каб выратаваць іх, і паклаліся ім правіцелі грамады.

І здарылася пасля трох дзён пасля таго, як зрабілі з імі заповіт, яны пачулі, што тыя з блізкіх мясцін ад іх, і што сярод іх жывуць. І адышлі сыны Ізраіля і прыйшлі ў іх гарады, а гарады іх: Гаваон, і Кефіра, і Бээрот, і гарады Іарына. І не змагаліся з імі сыны Ізраіля, таму што прысягнулі ім усе правіцелі Госпадам, Богам Ізраіля, і нарэкала ўся супольнасць на правіцеляў.

І сказалі правіцелі ўсяму сходу: Мы прысягнулі ім Госпадам, Богам Ізраіля, і цяпер не зможам дакрануцца да іх. Гэта мы зробім: захопім іх жывымі і захаваем іх, і не будзе супраць нас гневу з-за прысягі, якую мы прысягнулі ім. Яны будуць жыць і будуць дроварубамі і ваданосамі для ўсяго сходу, як сказалі ім правіцелі.

І склікаў іх Ісус і сказаў ім: Чаму падманулі мяне, кажучы: Далёка ад цябе мы вельмі, а вы ж мясцовыя жыхары сярод тых, хто жыве ў нас? І цяпер праклятыя вы, не спыніцца з вас раб, ні дроварубы, ні вадавозы мне і майму Богу. І яны адказалі Ісусу, кажучы: было паведамлена нам, колькі загадаў Гасподзь Бог твой Майсею, слуге яго, даць вам зямлю гэтую і знішчыць нас і ўсіх жыхароў на ёй ад твару вашага, і мы ўбаяліся вельмі аб душах нашых ад твару вашага, і мы зрабілі справу гэтую. І цяпер вось мы падуладныя вам: як падабаецца вам і як здаецца вам, зрабіце нам.

І зрабілі ім так, і выратаваў іх Ісус у той дзень з рук сыноў

Ізраіля, і не забілі іх. І прызначыў іх Ісус у той дзень драўлярамі і ваданосамі для ўсёй супольнасці і для алтара Бога. Праз гэта сталі жыхары Гаваона драўлярамі і ваданосамі алтара Божага да сённяшняга дня і для месца, якое б выбраў Гасподзь.

10

Калі ж пачуў Адонібээк, кароль Іерусаліма, што ўзяў Ісус Гай і знішчыў яго, якім спосабам яны зрабілі з Ерыхонам і каралём яго, так яны зрабілі і з Гаем і каралём яго, і што перабеглі жыхары Гаваона да Ісуса і да Ізраіля, І яны вельмі баяліся іх, бо ведаў, што Гібеон — вялікі горад, як адзін з царскіх гарадоў, і ўсе мужчыны яго моцныя. І паслаў Адонібээк, цар Іерусаліма, да Элама, цара Хэўрона, і да Фідона, цара Іерэймута, і да Іефты, цара Лахіса, і да Дабэіна, цара Одолама, кажучы, Ідзіце, падыміцеся да мяне і дапамажыце мне, і давайце ваяваць супраць Гібеона, бо яны перабеглі да Ісуса і да сыноў Ізраіля. І пайшлі ўверх пяць цароў Іебусеяў: цар Іерусаліма, і цар Хеброна, і цар Іерымута, і цар Лахіса, і цар Одоллама, яны і ўвесь народ іх. І яны абляглі Габаон, і аблягалі яго.

І паслалі жыхары Гаваона да Ісуса ў лагер Ізраіля ў Галгалу, кажучы: Не адпускай рук тваіх ад слуг тваіх, узьдзі да нас хутка і дапамажы нам, і выратуй нас, бо сабраліся супраць нас усе цары Амарэяў, жыхары гарыстай мясцовасці. І

пайшоў уверх Ісус з Галгалаў, ён і ўвесь народ ваяроў з ім, усе моцныя і здольныя.

І сказаў Госпад да Ісуса: Не бойся іх, бо ў рукі твае аддаў Я іх, не застанеца з іх ніхто перад вамі.

І паколькі Ісус прыйшоў на іх раптоўна, ён ішоў цэлую ноч з Галгалаў. І прывёў у замяшанне іх Гасподзь ад твару сыноў Ізраіля, і раздрабіў іх Гасподзь вялікім раздрабленнем у Гаваоне, і пераследавалі іх дарогаю ўзыходжання Аронзіна, і высыкалі іх да Азэкі і да Макэды. У той час, калі яны ўцякалі ад сыноў Ізраіля на спуску Харонім, Гасподзь кінуў на іх каменні граду з неба аж да Азэка, і больш іх памерла ад каменняў граду, чым тых, каго забілі сыны Ізраіля мячом у вайне.

Тады Ісус гаварыў да Госпада ў дзень, калі Бог аддаў амарэя пад руку Ізраіля, калі раздрабіў іх у Гаваоне, і яны былі раздроблены перад тварам сыноў Ізраіля, і сказаў Ісус: хай стаіць сонца над Гаваонам, і месяц над расшчалінай Аілон. І стаў сонца і месяц у стаянні, пакуль Бог абараніў іх ад ворагаў, і стаў сонца пасярэдзіне неба, не ішоў на захад да канца аднаго дня. І не здарылася дня такога ні раней, ні пасля, каб Бог пачуў чалавека, бо Гасподзь разам ваяваў за Ізраіль.

І ўцяклі гэтыя пяць цароў, і схаваліся ў пячору, што ў Македа. І было данесена Ісусу, кажучы: Знойдзены пяць

цароў, схаваных у печары ў Македа. І сказаў Ісус: Закаціце камяні на адтуліну печары і прызначце мужоў ахоўваць іх. Вы ж не стойце, пераследуючы ворагаў вашых, і захопіце тых іх, і не дазвольце ім увайсці ў гарады іх, бо аддаў іх Гасподзь Бог наш у рукі нашы. І здарылася, калі спыніўся Ісус і кожны сын Ізраіля сячы іх вялікім сячэннем вельмі да канца, і тыя, хто ратаваўся, былі ратаваныя ў умацаваныя гарады.

І адварнуўся ўвесь народ да Ісуса ў Македу здаровымі, і не зарычаў ніхто з сыноў Ізраіля языком сваім.

І сказаў Ісус: адкрыйце печару і выведзіце гэтых пяць цароў з печары. І яны вывелі пяць цароў з печары: цара Іерусаліма, і цара Хеўрона, і цара Іерымута, і цара Лахіса, і цара Одолама. І калі яны вывелі іх да Ісуса, і сазваў Ісус увесь Ізраіль, і тых, хто пачынаў вайну, якія суправаджалі яго, кажучы ім: ідзіце наперад і пакладзіце ногі вашы на шыі іх, і падышоўшы, паклалі ногі свае на шыі іх. І сказаў Ісус да іх: Не бойцеся іх і не палохайцеся, будзьце мужнымі і моцнымі, бо так зробіць Гасподзь з усімі ворагамі вашымі, супраць якіх вы змагаецеся. І забіў іх Ісус, і павесіў іх на пяці дрэвах, і былі яны вісячыя на дрэвах да вечара. І здарылася пад захад сонца, загадаў Ісус, і зняліх з дрэў, і кінулі іх у пячору, у якую яны ўцяклі, і прыкацілі камяні да пячоры да сённяшняга дня.

І ў той дзень яны ўзялі Македу, і забілі яе мячом, і цалкам

знішчылі ўсё жывое, што было ў ёй, і не засталося нікога ў ёй ні ўратаванага, ні ўцякача, і зрабілі з царом Македы тое ж, што зрабілі з царом Ерыхона.

І адышоў Ісус і ўвесь Ізраіль з ім з Македы ў Лібну, і аблягаў Лібну. І аддаў яе Гасподзь у рукі Ізраіля, і ўзялі яе, і цара яе, і забілі яе вастрыём меча, і ўсё жывое ў ёй, і не засталося ў ёй ніхто ўратаваны і ўцалелы, і зрабілі з царом яе тое ж, што зрабілі з царом Ерыхона.

І адышоў Ісус і ўвесь Ізраіль з ім з Лебна ў Лахіс, і абляжыў яго, і аблягаў яго. І аддаў Гасподзь Лахіс у рукі Ізраіля. І ўзяў яе на другі дзень, і забілі яе вастрыём меча, і цалкам знішчылі яе, такім жа спосабам, як зрабілі з Лібнай. Тады выступіў Элам, цар Газера, каб дапамагчы Лахісу, і Ісус разбіў яго мячом, і народ яго, так што не засталося з іх ні ўратаванага, ні ўцякача.

І адышоў Ісус і ўвесь Ізраіль з ім з Лахіса ў Одолам, і абляжыў яго, і абляжыў яго. І аддаў яе Гасподзь у руку Ізраіля, і ўзяў яе ў той дзень, і забіў яе вастрыём меча, і ўсё, што дыхала, забілі ў загубе, як зрабілі з Лахішам.

І адышоў Ісус і ўвесь Ізраіль з ім у Хэўрон, і абляжыў яго. І ўдарылі яе мячом, і ўсё жывое, колькі было ў ёй, не было ўратавана, якім спосабам яны зрабілі з Адуламам, знішчылі яе, і ўсё, што было ў ёй.

І вярнуўся Ісус і ўвесь Ізраіль у Давір, і абсеўшы яго, Узялі яе, і цара яе, і вёскі яе, і ўдарылі яе вастрыём меча, і цалкам знішчылі яе, і ўсё жывое ў ёй, і не пакінулі ў ёй нікога ацалелага, якім спосабам зрабілі з Хеўронам і царом яго, так зрабілі з Давірам і царом яго.

І паразіў Ісус усю зямлю гарыстую, і Нэгеў, і раўніну, і Асэдот, і цароў яе, не пакінулі з іх уратаванага, і ўсё дыхаючае жыццём цалкам знішчыў, якім спосабам загадаў Гасподзь Бог Ізраіля. ад Кадэш-Барнэ да Газы, усю Гасэм да Гібеона. І ўсіх кароляў іх, і зямлю іх разбіў Ісус адразу, таму што Гасподзь, Бог Ізраіля, ваяваў за Ізраіль.

11

Калі ж пачуў Іабіс, цар Асора, паслаў да Іобаба, цара Марона, і да цара Сумоона, і да цара Азіфа, і да цароў, якія каля Сідона вялікага, у гарыстую мясцовасць і ў Араба супраць Кенерота, і ў роўніну, і ў Фенаэддор, І ў прыбярэжных хананэяў ад усходу, і ў прыбярэжных амарэяў, і хетэяў, і перызэяў, і евусэяў, якія ў гары, і евэяў, і тых, што пад Гермонам, у зямлю Масіма. І выйшлі яны і цары іх з імі, як пясок мора множаствам, і коні, і калясніцы многія вельмі. І сышліся ўсе цары яны самі, і прыйшлі разам, і раскінулі табар каля воды Марон, каб ваяваць з Ізраілем.

І сказаў Госпад да Ісуса: не бойся іх, таму што заўтра ў гэты час Я аддам іх разбітымі перад Ізраілем, коням іх перарэжаш сухажылля, і калясніцы іх спаліш у агні. І прыйшоў Ісус і ўвесь народ ваяроў на іх да вады Марон раптоўна, і напалі на іх у гарыстай мясцовасці. І аддаў іх Гасподзь пад уладу Ізраіля, і, сячучы іх, пераследавалі да Сідона Вялікага, і да Масерона, і да раўнін Массоха на ўсходзе, і сяклі іх так, што не засталася з іх уцалелага. І зрабіў ім Ісус так, як загадаў яму Гасподзь: коней іхніх падрэзаў сухажылля, а калясніцы іхнія спаліў агнём.

І павярнуўся Ісус у той час, і захапіў Асор, і цара яе, а Асор раней правіла ўсімі гэтымі царствамі. І забілі ўсё дыхаючае ў ім мечам, і знішчылі ўсіх, і не засталася ў ім нічога дыхаючага, і Асор спалілі агнём. І ўсе гарады царстваў і цароў іх узяў Ісус, і забіў іх вастрыём меча, і знішчылі іх, як загадаў Майсей, слуга Госпада. Але ўсе ўмацаваныя гарады не спаліў Ізраіль, акрамя Асора — толькі яго адзін спаліў Ізраіль. І ўсю здабычу яе разграбілі для сябе сыны Ізраіля, а іх усіх цалкам знішчылі вастрыём меча, пакуль не знішчылі іх, не пакінулі з іх нічога, што дыхае. Якім спосабам загадаў Гасподзь Майсею, слуге свайму, і Майсей падобна загадаў Ісусу, і так зрабіў Ісус, не парушыў нічога з усяго, што загадаў яму Майсей.

І ўзяў Ісус усю гарыстую зямлю, і ўсю зямлю Нагэб, і ўсю зямлю Госам, і раўніну, і зямлю да захаду, і гару Ізраіль, і нізіны. Тыя да гары ад гары Хелха, і якая падымаецца ў

Сеір, і да Балагада, і роўніны Лівана пад гарою Аермон, і ўсіх цароў іх узяў, і знішчыў, і забіў. І Ісус доўгі час вёў вайну супраць гэтых цароў.

І не было горада, які не ўзяў Ізраіль, усё яны ўзялі ў вайне. Таму што праз Госпада здарылася ўмацаванне іхніх сэрцаў, каб яны выходзілі на вайну супраць Ізраіля, каб былі знішчаны, каб не было дадзена ім міласэрнасці, але каб былі знішчаны, як сказаў Госпад Майсею.

І прыйшоў Ісус у той час, і знішчыў анакімаў з гарыстай мясцовасці, з Хеўрона, і з Давіра, і з Анавота, і з усяго Іуды разам з іхнімі гарадамі, і знішчыў іх Ісус. Не засталася Энакімаў сярод сыноў Ізраіля, акрамя ў Газе, і ў Гаце, і ў Ашдодзе засталіся.

І ўзяў Ісус усю тую зямлю, як загадаў Гасподзь Майсею, і даў яе Ісус у спадчыну Ізраілю, падзяліўшы паводле іхніх плямёнаў, і зямля спачыла ад вайны.

12

І гэтыя цары зямлі, якіх забілі сыны Ізраіля, і атрымалі ў спадчыну зямлю іхнюю за Іарданаю ад усходу сонца, ад даліны Арнон да гары Аермон, і ўсю зямлю Араба ад усходу. Сіхон, кароль амарэяў, які жыў у Хэсбоне, валадаючы ад Арнона, які знаходзіцца ў даліне, паводле часткі даліны, і

палавіной Галаада да Ябока, межаў сыноў Амона. І Араб да мора Хенерэт на ўсходзе, і да мора Араба, мора салёў ад усходу, шлях паводле Асеімот, ад Тайман пад Асэдот Фасга. І Ог, цар Басана, застаўся з тых гігантаў, той, хто жыў у Астароце і ў Эдрэі, Валадар ад гары Аермон і ад Секхаі, і ўсю Басан да межаў Гергесі, і Махі, і палову Галада межаў Сіёна, цара Эсебона. Майсей, слуга Госпада, і сыны Ізраіля ўдарылі іх, і Майсей даў яе ў спадчыну Рувіму, і Гаду, і палове племені Манасіі.

І гэтыя цары Амарэяў, якіх забілі Ісус і сыны Ізраіля за Іарданам ля мора Балагад у роўніне Лівана, і да гары Хелха, ідучых уверх у Сэір, і даў яе Ісус племёнам Ізраіля ў спадчыну паводле жрэбія іх, У гары, і ў раўніне, і ў Арабе, і ў Асэдоце, і ў пустыні, і Нэгеб, хэтэя, і амарэя, і ханаанэя, і фэрэзэя, і эвэя, і іевусэя.

Караля Ерыхона і караля Гая, які знаходзіцца паблізу Вэтыля, цара Ерусаліма, цара Хеўрона, цара Іерымута, цара Лахіса, караля Айлам, караля Газер, цара Дабіра, цара Гадэра, цара Ермаф, цара Адэр, цара Лебны, цара Одолама, Цар пайшоў, цара Тафута, цара Офера, караля Афека з Арока, караля Асома, цара Сымоона, цара Мамброта, цара Азіфа, цара Кадэша, цара Заххака, цара Марэдота, цара Іекома з Кармэла, цара Адалама Фенеадора, цара Геі Галілеі, цара Тырца, усе гэтыя цары — дваццаць дзевяць.

13

І Ісус быў старэйшы, прасунуўшыся ў днях, і сказаў
Гасподзь да Ісуса: ты прасунуўся ў днях, і зямлі засталася
шмат у спадчыну. І гэта пакінутая зямля: межы
Філістымлян, Гесірыт і Хананэянін, ад ненаселенай
тэрыторыі, што наўпрост Егіпта, да межаў Акарона з левага
боку ад хананэяў, залічваецца да пяці сатрапій
філістымлян: Газскай, і Ашдодскай, і Аскалонскай, і
Гатскай, і Акаронскай, і Еўайскай з Тэмана і ўсёй зямлі
Ханаана перад Газай, і сідоняне да Афэка, да межаў
амарэяў, і ўсю зямлю Галіяф Філістыім, і ўвесь Лібанон ад
усходу сонца ад Галгала пад гару Аермон да ўваходу ў
Эмаф, Усе жыхары гарыстай мясцовасці ад Лівана да
Масерэт Мемфомаім. Усіх сідонян я іх знішчу ад твару
Ізраіля, але раздай яе ў жэрабе Ізраілю тым спосабам, які я
табе загадаў.

І цяпер падзялі гэтую зямлю ў спадчыну дзевяці племёнам і
палавіне племені Манасія. Ад Іардана да вялікага мора
паводле заходу сонца дасі яе, вялікае мора акрэсліць.
Дзвюм племёнам, і палавіне племені Манасіі, Рувіму і Гаду
даў Майсей за Іарданам, на ўсходзе сонца даў яму Майсей,
слуга Госпада. ад Араіра, які ёсць на беразе патока Арнон, і
горад, які ў сярэдзіне даліны, і ўсю Місор ад Маідабана, Усе
гарады Сіёна, цара амарэяў, які царстваваў у Эсбоне да
межаў сыноў Амона, І Галаадзіціду, і межы Гесірі, і Махаці,

ую гару Аермон, і ўсю Басаніцін да Аха, Усё царства Ога ў Башане, які царствоваў у Астароце і ў Эдраі — гэты быў пакінуты ад гігантаў, і ўдарыў яго Майсей, і знішчыў. І не знішчылі сыны Ізраіля гесірыта, і махаціта, і хананэя, і жыў цар Гесірыта і Махаціт сярод сыноў Ізраіля да сённяшняга дня.

Акрамя племені Леві не была дадзена спадчына, Гасподзь Бог Ізраіля — гэта спадчына іх, як сказаў ім Гасподзь, і гэта падзел, які падзяліў Майсей сынам Ізраіля ў Аравоце Маава на той бок Іардана паводле Ерыхона.

І даў Майсей племені Рувім паводле кланаў іхніх. І сталіся іхнія межы ад Араера, які ёсць наперадзе даліны Арнон, і горад, які ў даліне Арнон, і ўсю Місор, да Эсбона, і ўсе гарады, якія ёсць у Місору, і Дайбон, і Баймон-Баал, і дома Меэлбота, і Басан, і Бакедмот, і Маіфаад, і Карытаім, і Сэбама, і Сэрада, і Сіён у гары Энаб, і Бэт-Пэор, і Асэдот-Фасга, і Байттасэйнот. І ўсе гарады Місора, і ўсё царства Сігона, цара Амарэяў, якога ўдарыў Майсей, яго і правадыроў Мадыяма, і Эві, і Робока, і Сура, і Ура, і Робэ, правіцеля забітага Сіёна, і жыхароў Сіёна.

І Валаама, сына Веора, віднага, забілі ў павароце.

Сталі ж межы Рувіна, Іардан межа. Гэта спадчына сыноў Рувіна паводле родаў іх, гарады іх і сяліб іх.

Даў жа Майсей сынам Гада паводле родаў іхніх. І сталіся межамі іх Язэр, усе гарады Галаада, і палова зямлі сыноў Амона да Арабы, якая знаходзіцца насупраць Арада. І ад Эсэбона да Аработа паводле Масіфы, і Батанім, і Маан да межаў Дайбона. і Энадом, і Отаргаі, і Баінтанабра, і Сокхота, і Сафан, і астатняе царства Сіона, цара Эсэбона, і Іардан межыць да часткі мора Хенэрэт за Іарданам ад усходу. Гэта спадчына сыноў Гада паводле родаў іхніх і паводле гарадоў іхніх. Паводле родаў іхніх яны павернуць шыю перад ворагамі іхнімі, таму што паводле родаў іхніх сталі гарады іхнія і сядзібы іхнія.

І даў Майсей палавіне племені Манасіі паводле родаў іхніх. І сталіся межы іх ад Маана, і ўсё царства Басана, і ўсё царства Ога, цара Басана, і ўсе вёскі Яіра, якія ёсць у Басаніцідзе, шэсцьдзесят гарадоў. І палова Галаада, і ў Астароце, і ў Эдрэі гарады царства Ога ў Васаніцідзе сынам Махіра, сынам Манасіі, і паловам сынаў Махіра, сынаў Манасіі, паводле родаў іхніх. Гэтыя, каго атрымаў у спадчыну Майсей за Іарданам у Аработ Маава, за Іарданам каля Ерыхона на ўсходзе.

14

І гэтыя тыя, хто распадзяліў спадчыну сынам Ізраіля ў зямлі Ханаан, якім распадзялілі ім Элеазар свяшчэннік, і Ісус, сын Навіна, і правіцелі сямей плямёнаў сыноў Ізраіля.

Паводле лёсаў яны атрымалі ў спадчыну, як загадаў Гасподзь праз руку Ісуса дзевяці племянам і палавіне племені ад таго, што за Іарданам. І Лявітам не даў спадчыны сярод іх, што былі сыны Іосіфа два плямёны, Манасія і Ефрэм, і не была дадзена частка ў зямлі лявітам, але гарады для жыцця і адлучаныя для іх жывёлы, і жывёла іх. Якім спосабам загадаў Гасподзь Майсею, так зрабілі сыны Ізраіля і падзялілі зямлю.

І падышлі сыны Іуды да Ісуса ў Галгале, і сказаў яму Халеб, сын Іефоніі Кенэзэянін: Ты ведаеш слова, якое гаварыў Гасподзь да Майсея, чалавека Божага, аб мне і табе ў Кадэш-Варні. Сорак бо гадоў я быў, калі паслаў мяне Майсей, слуга Бога, з Кадэш-Варнэ выведаць зямлю, і адказаў я яму слова паводле розуму яго. Браты мае, якія ўзышлі са мною, адхілілі сэрца народа, а я быў цалкам адданы таму, каб следаваць Госпаду, Богу маёму. І прысягнуў Майсей у той дзень, кажучы: зямля, на якую ты ступіў, будзе табе ў спадчыну і дзецям тваім на векі, таму што ты аддаўся ісці следам за Госпадам, Богам нашым. І цяпер падтрымаў мяне Госпад тым спосабам, як сказаў, гэта сорак пяты год з таго часу, як Госпад гаварыў гэта слова да Майсея, і ішоў Ізраіль па пустыні, і вось цяпер я сёння восемдзесят пяць гадоў, Яшчэ я сёння моцны, як тады, калі Майсей пасылаў мяне; падобна моцны я цяпер выйсці і ўвайсці ў вайну. І цяпер прашу цябе гэтую гару, як сказаў Гасподзь у той дзень, таму што ты чуў гэтае слова ў той дзень, а цяпер там Энакім, гарады ўмацаваныя і вялікія, калі ж Гасподзь будзе

са мной, знішчу іх, як сказаў мне Гасподзь.

І дабраславіў яго Ісус, і даў Хеўрон Халеву, сыну Іефоніі, сына Кеназа, у спадчыну. З-за гэтага Хеўрон стаў спадчынай Халеба, сына Ефоніі Кенэзэяніна, да гэтага дня, таму што ён паслухаў загаду Госпада Бога Ізраіля. А імя Хеброна было раней горад Аргоб, мітраполія Энакімаў, і зямля спынілася ад вайны.

15

І сталіся межы племені Юды паводле родаў іх ад межаў Ідумеі, ад пустыні Сін да Кадэш, да поўдня.

І сталіся іхнія межы ад поўдня да часткі салёнага мора, ад грады, якая ідзе на поўдзень. І праходзіць насупраць узыходжання Акрабін, і абыходзіць Сена, і ўзыходзіць ад поўдня на Кадэш-Барнэ, і выходзіць Асарон, і ўзыходзіць у Сарада, і выходзіць заходнюю Кадэш. І выходзіць на Сэлмонан, і пракідваецца да даліны Егіпта, і будзе яго выхад межаў на мора — гэта ёсць іх межы ад Поўдня.

І межы ад усходу — усё салёнае мора да Іардана. А межы іх ад поўначы — і ад марскога грэбня, і ад часткі Іардана. Падымаецца мяжа на Бэтаглаам, і праходзіць ад поўначы на Бэтарабу, і ўзыходзіць мяжа на камень Баёна, сына Рувіма. І падымаецца мяжа на чацвёртую частку даліны

Ахор, і спускаецца на Галгал, які знаходзіцца насупраць
узыходу Адамміна, што ляжыць на поўдзень ад даліны, і
праходзіць да вады крыніцы Сонца, і будзе яго выхад
крыніца Рогель. І падымаецца мяжа ў расшчаліну Эннома,
на спіну Іебуіса ад поўдня — гэта ёсць Іерусалім, і
праходзіць мяжа на вяршыню гары, якая ёсць насупраць
расшчаліны Эннома да мора, якая ёсць з часткі зямлі
Рафаіна на поўначы. І пракладвае мяжу ад вяршыні гары да
крыніцы вады Нафто, і пракладвае да гары Эфрон, і павядзе
мяжу да Ваала, гэта ёсць горад Іарым. І пойдзе вакол мяжа
ад Баала да мора, і прайдзе ў гару Асар на спіну горада
Іарын з поўначы, гэта ёсць Хаслон, і спусціцца да горада
сонца, і прайдзе на поўдзень, і праходзіць мяжа паводле
спіны Акарона на поўнач, і выйдуць межы ў Сокхот, і
прайдуць межы на поўдзень, і выйдзе на Лебну, і будзе
выхад межаў на мора. І межы іх ад мора, мора вялікае
будзе мяжой. Гэтыя межы сыноў Юды наваколле паводле
родаў іх.

І Халебу, сыну Іефоніі, даў частку сярод сыноў Іуды паводле
загаду Бога, і даў яму Ісус горад Арбок, сталіцу Энака — гэта
ёсць Хеброн. І знішчыў адтуль Халеб, сын Ефоніі, трох
сыноў Энака: Сусі, Таламі і Ахіма. І пайшоў уверх адтуль
Халеб на тых, хто жыў у Дабіры, а імя Дабіра было раней
горад Пісьмаў.

І сказаў Халеб: хто б узяў і выбіў горад Пісьмаў, і авалодаў
ім, дам яму Ахсу, дачку маю, у жонку. І ўзяў яе Гатаніэль,

сын Кенеза, брата Халева, і даў яму Асхан, дачку сваю, за жонку. І здарылася, калі яна выходзіла, і параіла яму, кажучы: Папрашу бацьку майго поле, і закрычала з асла, і сказаў ёй Халеб: Што табе? І сказала яму: Дай мне дабраславенне, таму што ў зямлю Нагеб даў ты мне, дай мне тую Ботаніс. І даў ён ёй тую Гонатлан верхнюю і тую Гонатлан ніжнюю.

Гэта спадчына племені сыноў Юды. Сталі ж гарады іхнія гарадамі племені сыноў Юды на межах Эдома ў пустыні, і Баісэлезл, і Ара, і Асор, і Ікам, і Рэгма, і Аруэл, і Кадэш, і Асарыёнаін, і Майнам, і Балмаана, і вёскі іх, і гарады Асерон, гэта Асор, і Сін, і Салма, і Моладах, і Серы, і Баіфалат, і Халасеола, і Вірсавія, і вёскі іх, і сядзібы іх, Бела, і Бакоқ, і Асом, і Элбаўдад, і Бэтэл, і Гарма, і Сікелак, і Махарім, і Сетэннак, і Лабос, і Салэ, і Эромот — дваццаць дзевяць гарадов, і вёскі іх.

У тай раўніне Астаўл, і Раа, і Асса. І Зшытая, і Расцягнутая, і Ілутот, і Павітуха, і Ермут, і Одолам, і Мембра, і Саохо, і Язека, і Сакарым, і Гадэра, і гаспадаркі яе — гарады чатырнаццаць, і вёскі іх. Сэнэ, і Адасан, і Магадалгад, і Далад, і Масфа, і Іахарэел, і Басэдот, і Ідэадалэа, і Хабра, і Махес, і Маахос, і Гедор, і Багадыел, і Номан, і Махедан — гарады шаснаццаць, і вёскі іх. Лебна, і Ітак, і Энох, і Іана, і Насіб, і Кеілам, і Акіезі, і Кезіб, і Батэсар, і Аілом — дзесяць гарадов, і вёскі іх, Экрон, і вёскі яго, і сядзібы іхнія, ад Экрона Гемна, і ўсе, колькі ёсць паблізу Асэдота, і вёскі

іхнія, Асіедот і вёскі яго, і сядзібы яго, Газа і вёскі яго, і сядзібы яго да патоку Егіпецкага, і мора вялікае межуе.

І ў гарыстай мясцовасці Самір, і Етэр, і Соха, і Цякучая, і горад Пісьмаў — гэта Давір, і Анон, і Ёс, і Ман, і Аісам, і Госем, і Халу, і Ханна, і Гілом — адзінаццаць гарадоў і вёскі іх. Айрэм, і Рэмна, і Сома, і Емаін, і Баетаху, і Факуа, і Эума, і горад Арбок, гэта ёсць Хеўрон, і Сарайт — дзевяць гарадоў і іх сядзібы, Маон, і Кармэл, і Зіф, і Ютта, і Яріел, і Арыкам, і Закананім, і Гібэа, і Тымна — дзевяць гарадов, і вёскі іхнія, Айлуа, і Бэтсур, і Гедон, і Магарот, і Бетанам, і Тэкум — шэсць гарадоў, і вёскі іх, Кіріат-Баал, гэта горад Іарым, і Сотэба — два гарады і іх сяліскія паселішчы, і Баддаргеіс, і Тарабаам, і Хваленне, і Аіахіоза, і Нафлазон, і гарады Садон, і Аркадэс — сем гарадоў, і вёскі іх.

І іевусей жыў у Іерусаліме, і не змаглі сыны Іуды знішчыць іх, і жылі іевусеі ў Іерусаліме да гэтага дня.

16

І сталі межы сыноў Іосіфа ад Іардана, што каля Ерыхона, ад усходу, і падымецца ад Ерыхона ў гарыстую мясцовасць, у пустыню, у Вэтыль Луза. І выйдзе ў Бэтэль і прайдзе на межы Ахатарфі. І прайдзе на мора на межы Апталіма да межаў Бэтарона ніжняга, і будзе выхад іх на мора. І атрымалі ў спадчыну сыны Іосіфа, Ефрэм і Манасія.

І сталіся межы сыноў Эфрэма паводле родаў іхніх, і сталіся межы спадчыны іхняй ад усходу Атарот і Эрок да Бэтарона верхняга і Газара. І прыйдуць межы на мора ў Ікасмон ад Поўначы Цёплыя, абыдзе на ўсходы ў Тэнаса і Сэлес, і прайдзе ад усходаў у Іанока, і ў Махо, і Атарот, і вёскі іх, і прыйдзе на Ерыхон, і выйдзе на Іардан. І ад Пахавання пойдучь межы на мора на Хелкана, і будзе выхад іх на мора — гэта спадчына племені Ефрэма паводле родаў іх.

І гарады, адлучаныя сынам Эфрэма паміж спадчынай сыноў Манасіі, усе гарады і вёскі іх. І не знішчыў Ефрэм ханаанеяніна, які жыў у Гезеры, і жыў ханаанеянін у Ефрэме да гэтага дня, пакуль не пайшоў фараон, кароль Егіпта, і ўзяў яе, і спаліў яе ў агні, і ханаанеянаў, і ферэзеянаў, і жыхароў Гезеры пракалолі, і даў яе фараон у пасагу сваёй дачцэ.

17

І сталіся межы племені сыноў Манасіі, таму што гэты першынец Іосіфа, Махіру, першынцу Манасіі, бацьку Галаада, бо муж ваяр быў, у Галаадзе і ў Васане. І здарылася сынам Манасіі, якія засталіся, паводле родаў іхніх, сынам Іезі, і сынам Келез, і сынам Іезііл, і сынам Сухем, і сынам Сумарым, і сынам Офер — гэтыя мужчынскага полу паводле родаў іхніх.

І ў Салпаада, сына Офера, не было сыноў, а толькі дачкі, і гэта імёны дачок Салпаада: Маала, і Нуа, і Эгла, і Мелха, і Тэрса. І сталі яны перад Элеазарам, жрацом, і перад Ісусам, і перад правіцелямі, кажучы: Бог загадаў праз руку Майсея даць нам спадчыну сярод братоў нашых, і быў дадзены ім праз загад Госпада жрэб сярод братоў бацькі іхняга. І ўпала вярхоўка іх ад Анасы і роўніна Лабек з зямлі Галаад, якая ёсць за Іарданам. Таму што дачкі сыноў Манасіі атрымалі ў спадчыну надзел сярод братоў сваіх, а зямля Галаад дасталася астатнім сынам Манасіі.

І сталіся межы сыноў Манасіі Дэлханат, якая знаходзіцца насупраць сыноў Анат, і ідзе да межаў да Яміна і Ясіба да крыніцы Тафтот. Манасею будзе, і Тафэт на межах Манасеі — сынам Ефрэма. І спусціцца межа на даліну Каран на поўдзень паводле даліны Ярыел, тэрэбінт Эфраіму паміж горадам Манасія, і межа Манасія на поўнач да патока, і будзе яго выхад мора. Ад поўдня — Ефрэму, і на поўнач — Манасію, і морам будзе межа ім, і з Асірам яны сустрэнуцца на поўначы, і з Ісахарам — ад усходу. І будзе Манасію ў Ісахару і ў Асіру Байтан і вёскі іх, і жыхароў Дору і вёскі яго, і жыхароў Мегіда і вёскі яго, і трэцяя Мафеты і вёскі яго.

І не здолелі сыны Манасіі знішчыць гарады гэтыя, і пачаў хананеянін жыць у зямлі гэтай. І здарылася, калі ўзмацнілі сыны Ізраіля, і зрабілі ханаанеяў падданымі, але знішчыць іх не знішчылі.

Адказалі сыны Іосіфа Ісусу, кажучы: чаму ты даў нам у спадчыну адзін жэрабя і адну вымераную частку? А я ж народ вялікі, і Бог дабраславіў мяне. І сказаў ім Ісус: калі ты вялікі народ, ідзі ўгару ў лес і ачысці сабе месца, калі ціснае цябе гара Ефрэм. І сказалі: Не падабаецца нам гара Ефрэм, а ў хананэя, які жыве ў ёй, у Бэтсане і ў яго вёсках, у даліне Ізрээль, ёсць выбраныя коні і жалеза. І сказаў Ісус сынам Іосіфа: калі ты вялікі народ і маеш вялікую сілу, не будзе табе аднаго жэрабя. Бо лес будзе табе, таму што гэта лес, і ты ачысціш яго, і будзе ён табе, і калі ты знішчыш канананэя, хоць конь адборны ў яго ёсць, ты бо пераважаеш над ім.

18

І сабралася ўся супольнасць сыноў Ізраіля ў Сіла, і паставілі там намёт сведчання, і зямля была падпарадкавана імі.

І засталіся сыны Ізраіля, якія не атрымалі спадчыны, сем плямёнаў. І сказаў Ісус сынам Ізраіля: да якога часу будзеце слабець успадкаваць зямлю, якую даў Гасподзь, Бог наш? Дайце з ваших мужоў трох з племені, і, паўстаўшы, няхай яны пройдуць зямлю і няхай апішуць яе перад мною, як будзе неабходна падзяліць яе. І яны прайшлі да яго, і ён падзяліў ім сем частак: Юда застанецца на сваёй мяжы з поўдня, а сыны Іосіфа застануцца на сваёй мяжы з поўначы. Вы ж падзяліце зямлю на сем частак і прынясіце сюды да

мяне, і я кіну вам жэрабя перад Госпадам, Богам нашым. Не бо ёсць частка сынам Левія ў вас, бо свяшчэнства Госпада — частка яго, і Гад, і Рувім, і палова племені Манасіі ўзялі спадчыну іхнюю за Іардана на ўсходзе, якую даў ім Майсей, слуга Госпада.

І паўстаўшы, мужы пайшлі, і загадаў Ісус мужам, якія ішлі абмераць зямлю, кажучы: ідзіце і абмерайце зямлю, і прыйдзіце да мяне, і тут вынясу вам жэрабя перад Госпадам у Сіломе. І пайшлі яны, і прайшлі зямлю, і бачылі яе, і напісалі яе паводле гарадоў, сем частак у кнігу, і прынеслі да Ісуса. І кінуў ім Ісус жэрабя ў Сіла перад Госпадам.

І выйшаў жрэб племені Веніяміна першым паводле родаў іхніх, і выйшлі межы жрэба іхняга паміж сынамі Юды і паміж сынамі Іосіфа.

І сталіся іхнія межы ад поўначы, ад Іардана падымуцца межы па спіне Ерыхона з поўначы, і падымуцца на гару да мора, і будзе яго выхад Мабдарыціс Бэтон. І пройдзе адтуль межа да Лузы на спіну Лузы ад поўдня яе, гэта ёсць Вэтыль, і сыдзе межа да Маатароб Орэх на гарыстую мясцовасць, якая ёсць да поўдня ад ніжняга Бэтарона.

І пройдзе праз межы і прайдзе на частку, якая глядзіць ад мора з поўдня, ад гары насупраць Бэтарона на поўдзень, і будзе яго выхад у Кірыят-Баал, гэта ёсць Кірыят-Еарым,

горад сыноў Юды; гэта ёсць частка да мора.

І частка тая да поўдня ад часткі Карыят-Баал, і прайдзе межа ў Гасін, да крыніцы вады Нафто. І межы спусцяцца на частку, гэта ёсць наперадзе даліны Соннам, якая знаходзіцца ў частцы Эмек Рафаін з поўначы, і спусціцца Гаіенна на схіл Іебусаі з поўдня, спусціцца да крыніцы Рогель, І прайдзе праз крыніцу Бэтшэмэш, і прайдзе міма Галілот, якая знаходзіцца насупраць узыходжання Этам, і спусціцца на камень Баён сыноў Рувіма, І прайдзе па спіне Бэтаравы з поўначы і спусціцца да межаў на ўзбярэжжа мора з поўначы. І выхад межаў будзе на грэбень Солянога мора на поўнач, у бок Іардана ад поўдня, гэта межы ад поўдня.

І Іардан будзе абмяжоўваць ад усходняй часткі, гэта спадчына сыноў Веніяміна, межы яе вакол паводле родаў.

І сталі гарады сыноў Веніяміна паводле родаў іх: Ерыхон, і Бетэгай, і Амекасіс, і Байтабара, і Сарай, і Бесана, і Аіен, і Фара, і Эфрата, і Карафа, і Кефіра, і Моні, і Габаа, гарады дванаццаць, і вёскі іх. Гібеон, і Рама, і Безрот, і Массема, і Мірон, і Амока, і Фіра, і Кафан, і Накан, і Зэлекан, і Тарэела. І Іебус, гэта ёсць Іерусалім, і Габаоф, Іарым — гарады трынаццаць, і вёскі іх. Гэта спадчына сыноў Веніяміна паводле родаў іх.

І выйшаў другі жрэб сыноў Сімяона, і стала спадчына іх паміж жрэбамі сыноў Юды. І стаў жрэбій іх Беэршэба, і Самаа, і Каладам, і Арсола, і Бола, і Ясон, і Эртула, і Була́, і Гарма, і Сікелак, і Баітмахерэб, і Сарсусін, і Батарот, і палі іх, гарады трынаццаць, і вёскі іх. Ціхі, і Цёплы, і Етэр, і Сухі — чатыры гарады і вёскі іх, Вакол гарадоў іх да Балек, ідучых Бамет паводле Поўдня, гэта спадчына племені сыноў Сімеона паводле родаў іх. Ад жрэбія Іуды спадчына племені сыноў Сімяона, таму што частка сыноў Іуды аказалася большай за іхнюю, і атрымалі ў спадчыну сыны Сімяона ў сярэдзіне жрэбія іхняга.

І выйшаў трэці жрэб Завулону паводле родаў іхніх, будуць межы спадчыны іхняй Эседэкгола, межы іхнія, мора і Магелда, і злучыцца на Бетарабе ў даліну, якая знаходзіцца насупраць Екмана. І вярнуўся ад Сэддук з супрацьлеглага ад усходаў Бэйтсамус на межы Хасэлотаіт, і прайдзе на Дабірот, і ўзыдзе на Фангаі. І адтуль ён пойдзе вакол з процілеглага боку на ўсход да Гебэрэ, да горада Катасэм, і прайдзе праз Рэммонаа да скалы ўцёсу. І пойдзе вакол межы на поўнач на Аамат, і будзе выхад іх на Гайфаэль, і Катанат, і Набаал, і Сымоон, і Ерыхон, і Баітман. Гэта спадчына племені сыноў Завулона паводле родаў іх, гарады і вёскі іх.

І Ісахару выпаў чацвёрты жэрабе. І сталіся межамі іх Іазіел, і Хасалот, і Сунам. і Агін, і Сіона, і Рээрот, і Анахерэт, і Дабірон, і Кісон, і Рэбес, і Рэммас, і Іеон, і Томман, і Аімарэк, і Бэрсэфэс. І злучацца межы на Гаітбор і на Салім паводле мора, і Байтсамус, і будзе яго выхадам межаў Іардан. Гэта спадчына племені сыноў Ісахара паводле родаў іх, гарады і вёскі іх.

І выйшаў пяты жрэб Асіру паводле родаў іхніх. І сталіся межамі іх Эксэлекет, і Алеф, і Байток, і Кеаф. і Элімелех, і Аміел, і Маасія, і злучыцца да Кармілу паводле мора, і да Сіону, і Лабанат. І павернецца ад усходаў сонца і Байтэгенэт, і далучыцца да Завулона і Экгаі, і Фтаіла паводле поўначы, і ўвойдзе ў межы Сафтайбайтмэ і Інаіла, і пройдзе ў Хобамасомэл, і Прыйшоўшы, і Раав, і Я быў жадаючы, і Кантан да Сідона вялікага. І павернуцца межы ў Раму, і да крыніцы Масфасат, і Тырыян, і павернуцца межы на Ясіф, і будзе выхад яго мора, і Аполеб, і Эхазоб. і Архоб, і Афек, і Раау. Гэта спадчына племені сыноў Асіра паводле родаў іх, гарады і вёскі іх.

І Нефталіму выпаў жэрабе шосты. І сталіся межы іх Моолам, і Мола, і Бесеміін, і Арме, і Набок, і Іефтамаі, да Додам, і сталіся праходы яго Іардан. І павернецца мяжа на мора ў Атхаворы, і пройдзе адтуль Іакана, і злучыцца з Завулонам ад поўдня, і Асір злучыцца паводле мора, і Іардан ад усходу сонца.

І ўмацаваныя гарады тыранаў: Тыр, і Аматадакет, і Кенерэт, і Армайт, і Араіл, і Асор, і Глякі, і Асарыон, і крыніца Асор, і Кероз, і Мегалаарым, і Байтфамэ, і Фесамыс. Гэта наследства племені сыноў Нефталі.

І Дану выпаў жэрабе сёмы, І сталіся межамі іх Сарат, і Аса, і гарады Саммаус. і Саламіна, і Пясок, і Сілата, і Узяўшы, і Цімна, і Экрон, і Алката, і Бегетон, і Гебелан, і Азор, і Банаібакат, і Гетрэммон, і ад мора Яструбоў мяжа, суседняя з Іупіяй. Гэта спадчына племені сыноў Дана паводле родаў іх, гарады іх і вёскі іх.

І пайшлі сыны Дана, і ваявалі з Лахісам, і захапілі яго, і ўдарылі яго вастрыём мяча, і пасяліліся ў ім, і назвалі імя яго Ласендан.

І пайшлі яны ўвайсці ў валоданне зямлёй паводле мяжы іхняй, і далі сыны Ізраіля жэрабя Іісусу, сыну Наўя, сярод іх. Праз загад Бога далі яму горад, які ён прасіў, Тамнасарах, што знаходзіцца ў гары Ефрэм, і ён пабудаваў горад і жыў у ім.

Гэтыя падзелы, якія даў як спадчыну Элеазар, святар, і Ісус, сын Наўя, і правіцелі сям'яў у племёнах Ізраіля паводле жарэб'яў у Сіла перад Госпадам, каля дзвярэй скініі сведчання, і яны пайшлі ўвайсці ў зямлю.

20

І гаварыў Госпад да Ісуса, кажучы, Скажы сынам Ізраіля, кажучы: дайце гарады-прытулкі, пра якія я сказаў вам праз Майсея. Прытулак забойцу, які ўдарыў душу ненаўмысна, і будуць вам гарады прытулкам, і не памрэ забойца ад помсціка крыві, пакуль не стане перад супольнасцю на суд.

І адлучыў ён Кадэш у Галілеі на гары Нефталі, і Сіхем на гары Ефрэма, і горад Арбок, гэта ёсць Хэўрон, на гары Іуды.

І ў тым за Іарданам даў Босар у пустыні на раўніне ад племені Рувіма, і Арэмот у Галаадзе з племені Гада, і Гаўлон у Васаніцідзе з племені Манасіі.

Гэтыя гарады названы сынам Ізраіля і прышэльцу, які пражывае ў іх, каб уцячы там кожнаму, хто ўдарыў душу ненаўмысна, каб не памёр ад рукі помсціка за кроў, пакуль не стане перад сходам на суд.

21

І падышлі галоўныя бацькі сыноў Левія да Элеазара свяшчэніка і Ісуса, сына Навіна, і да галоўных правадыроў бацькоў з плямёнаў Ізраіля, І сказалі да іх у Шыло ў зямлі Ханаан, кажучы: Госпад загадаў праз Майсея даць нам

гарады для жыцця і пашы для нашай жывёлы. І далі сыны Ізраіля Лявітам пры спадчыне праз загад Госпада гарады і пашы іх.

І выйшаў жрэб народу Каата, і дасталіся сынам Аарона, святарам-лявітам, ад племені Юды і ад племені Сімяона і ад племені Веніяміна па жрэбію трынаццаць гарадов.

І сынам Каата, якія засталіся, з племені Ефрэма і з племені Дана і ад паловы племені Манасіі лосам дзесяць гарадов.

І сынам Гедсона ад племені Ісахара і ад племені Асіра і ад племені Нефталі і ад паловы племені Манасіі ў Басане, трынаццаць гарадоў.

І сынам Мэарары паводле родаў іх ад племені Рувіма, і ад племені Гада, і ад племені Завулона лосам дванаццаць гарадоў.

І далі сыны Ізраіля левітам гарады і пашы іх, якім спосабам загадаў Госпад Майсею, жэрабам.

І дало племя сыноў Іуды і племя сыноў Сімяона і ад племені сыноў Веніяміна гарады гэтыя, і яны былі названыя Сынам Аарона з народа Каата, сыноў Левія, таму што гэтым выпаў жэрабе. І даў ён ім Кірыятарбок, сталіцу Энакаў, гэта ёсць Хэўрон, у гары Юды, а пашы вакол яе, І

палі горада і вёскі яго даў Ісус сынам Халева, сына Ефонніі, у валоданне.

І сынам Аарона даў горад-прытулак для забойцы, Хеўрон, і адлучаныя землі з ім, і Лемну, і адлучаныя землі пры ім, і Айлом, і адлучанае яму, і Тэму, і адлучанае яму, і Смех, і адлучанае гэтаму, і Дэбір, і адлучанае гэтаму, і Аса з яго выдзеленымі землямі, і Тану з яго выдзеленымі землямі, і Бэтшэмэш з яго выдзеленымі землямі — дзевяць гарадов ад гэтых двух плямёнаў. І ад племені Веніяміна Гаваон і адлучаныя яму, і Гатэт, і адлучаныя яму, і Анатот з яго выдзеленымі землямі, і Гамала з яго выдзеленымі землямі — чатыры гарады. Усе гарады сыноў Аарона, свяшчэннікаў, — трынаццаць.

І народам сыноў Каата, лявітам, якія засталіся з сыноў Каата, і стаў горад святароў іхніх з племені Эфрэма, і далі ім горад прытулку забойцы — Сіхем і адлучаныя да яго землі, і Газару і прылеглыя да яе землі, і адлучаныя да яе землі, і Бэт-Харон, і адлучаныя яму гарады, чатыры. І з племені Дан Елкотаім і адлучаныя яму, і Гетэдан і адлучаныя яму, і Аілон з яго выдзеленымі землямі, і Гетэрэмон з яго выдзеленымі землямі — чатыры гарады. І ад паловы племені Манасіі: Танах і адлучаныя да яго землі, і Іебату і адлучаныя да яго землі — два гарады. Усе гарады дзесяць, і адлучаныя гэтаму тыя да іх народам сыноў Каата, тым астатнім.

І сынам Гедсона, лявітам, з паловы племені Манасія далі гарады, адлучаныя для забойцаў: Гаўлон у Басаніцідзі і яго выгоны, і Басаран і яго выгоны — два гарады. І з племені Ісахар: Кісон і адлучанае яму, і Дэбба і адлучанае ёй, І Рэмат, і адлучанае да яго, і Крыніцу пісьмаў, і адлучанае да яго, гарады чатыры. І з племені Асіра Басэлан і аддзеленае гэтаму, і Дабон і аддзеленае гэтаму, І Хелкат, і адлучанае да яго, і Рааб, і адлучанае да яго, гарады чатыры. І з племені Нефталі: горад, адлучаны для забойцы, Кадэш у Галілеі і яго выгоны, і Неммат і яго выгоны, і Теммон і яго выгоны — тры гарады. Усе гарады Гедсона паводле родаў іхніх, гарады трынаццаць.

І народу сыноў Мэары, Лявітам астатнім, з племені Завулона: Маан і пашы яе, і Кадэш і пашы яе, І Сэла, і пашы яе, тры гарады. І за Іарданам таго паводле Ерыхона з племені Рувіма горад-прытулак забойцы Босар у пустыні, Місо і пашы яе, і Язэр і пашы яе. і Дэкмон, і пашы яго, і Мафу, і пашы яе, гарады чатыры. І ад племені Гад горад-прытулак забойцы, і Рамот у Галаадзе, і пашы яго, Камін, і пашы яго. і Эсбон з яго пасавіскамі, і Іазір з яго пасавіскамі — усяго чатыры гарады. Усе гарады сынам Мерары паводле родаў іх, што засталіся ад племені Левія, і сталі межамі гарады дванаццаць.

Усе гарады левітаў у сярэдзіне валодання сыноў Ізраіля — сорок восем гарадоў і пашы іх. вакол гарадоў гэтых — горад і землі пашы вакол горада — ўсім гарадам гэтым,

І даў Госпад Ізраілю ўсю зямлю, якую прысягнуў даць бацькам іхнім, і атрымалі яе ў спадчыну, і пасяліліся ў ёй. І даў ім Гасподзь спакой наўкола, як прысягнуў бацькам іх, не ўстаў ніхто перад імі з усіх ворагаў іх, усіх ворагаў іх аддаў Гасподзь у рукі іх. Не адпала ні адно з усіх добрых слоў, якія Госпад гаварыў сынам Ізраіля — усё збылося.

22

Тады склікаў разам Ісус сыноў Рувіма і сыноў Гада, і палову племені Манасіі. І сказаў ім: вы пачулі ўсё, колькі загадаў вам Майсей, слуга Госпада, і паслухаліся голасу майго паводле ўсяго, колькі загадаў вам. Вы не пакідалі братоў вашых усе гэтыя мноства дзён аж да сённяшняга дня, вы захавалі заповед Госпада Бога вашага. Цяпер жа Гасподзь Бог наш даў адпачынак братам нашым, як сказаў ім. Цяпер таму павярніцеся і ідзіце ў дамы вашыя і ў зямлю валодання вашага, якую даў вам Майсей па той бок Іардана. Але захоўвайце вельмі рабіць заповедзі і закон, які загадаў нам рабіць Майсей, слуга Госпада: любіць Госпада, Бога нашага, хадзіць усімі шляхамі яго, захоўваць заповедзі яго і быць прыхільнымі да яго, і служыць яму з усяго розуму вашага і з усёй душы вашай. І благаславіў іх Ісус, і паслаў іх, і пайшлі яны ў свае дамы.

І палавіне племені Манасія даў Майсей у Васаніцідзе, і палавіне даў Ісус з братамі яго на той бок Іардана каля

мора, і калі адправіў іх Ісус у дамы іх, дабраславіў іх. І з вялікім багаццем адышлі яны ў свае дамы, і быдла вельмі многае, і срэбра, і золата, і жалеза, і многае адзенне падзялілі яны — здабычу ворагаў — з братамі сваімі.

І пайшлі сыны Рувіма, і сыны Гада, і палова племені Манасіі ад сыноў Ізраіля ў Сіломе ў зямлі Ханаана, каб адысці ў Галаад, у зямлю валодання іх, якую яны атрымалі ў спадчыну праз загад Госпада ў руцэ Майсея.

І прыйшлі яны ў Галаад каля Іардана, які знаходзіцца ў зямлі Ханаан, і пабудавалі сыны Рувіма, і сыны Гада, і палова племені Манасіі там ахвярнік на Іардане, ахвярнік вялікі, каб бачыць.

І пачулі сыны Ізраіля, што кажуць: Вось пабудавалі сыны Рувіма, і сыны Гада, і палова племені Манасіі ахвярнік на межах зямлі Ханаанскай пры Галаадзе каля Іардана, на той баку ад сыноў Ізраіля. І сабраліся ўсе сыны Ізраіля ў Сілом, так што паднялі ваяваць супраць іх.

І паслалі сыны Ізраіля да сыноў Рувіма, і да сыноў Гада, і да сыноў паловы племені Манасіі ў зямлю Галаад Фінееса, сына Элеазара, сына Аарона, першасвятара. і дзесяць правіцеляў з ім, па адным правіцелю ад сямейнага дома з усіх плямёнаў Ізраіля; правіцелі сямейных дамоў — гэта тысячнікі Ізраіля і прыбылі да сыноў Рувіма, і да сыноў Гада, і да паловы племені Манасіі ў зямлю Галаад, і

гаварылі да іх, кажучы, Гэтыя рэчы кажа ўся сходка
Госпада: што гэта за парушэнне, якое вы здзейснілі перад
Богам Ізраіля, адварнуўшыся сёння ад Госпада,
пабудаваўшы сабе ахвярнік, каб вам стаць адступнікамі ад
Госпада? Ці не малы для нас грэх Фогор, што не ачысціліся
мы ад яго да дня гэтага? І здарыўся пошасць у супольнасці
Госпада. І вы адварнуліся сёння ад Госпада, і будзе так: калі
адступіце сёння ад Госпада, дык заўтра на ўвесь Ізраіль
абрушыцца гнев. І цяпер, калі малая зямля вашага
валодання, перайдзіце ў зямлю валодання Госпада, дзе
стаіць намёт Госпада, і атрымаеце спадчыну сярод нас, але
не становіцеся бунтаўнікамі супраць Бога і не адступайце
ад Госпада, пабудаваўшы сабе ахвярнік акрамя ахвярніка
Госпада, Бога нашага. Хіба не Ахар, сын Зары, парушэннем
парушыў адносна прысвечанай рэчы, і на ўсю супольнасць
Ізраіля абрынуўся гнеў? І гэты адзін ён памёр за свой
уласны грэх.

І адказалі сыны Рувіна, і сыны Гада, і палова племені
Манасіі, і гаварылі камандзірам тысяч Ізраіля, кажучы: Бог
Бог Гасподзь ёсць, і Бог Бог сам ведае, і Ізраіль сам пазнае:
калі ў адступніцтве мы згрэшылі перад Госпадам, няхай не
выратуе Ён нас у гэты дзень. І калі мы пабудавалі для сябе
ахвярнік, каб адступіць ад Госпада Бога нашага, каб узнесці
на яго ахвяру цэласпаўненняў, каб зрабіць на ім ахвяру
ратавальную, Госпад вышукае.

Але з-за асцярогі слова мы зрабілі гэта, кажучы, каб заўтра

дзеці вашыя не казалі дзецям нашым: што вам да Госпада, Бога Ізраіля? І межы паклаў Гасподзь паміж намі і вамі Іардан, і няма вам часткі Гасподняй, і адчужаць сыны вашыя сыноў нашых, каб не пакланяліся Госпаду. І мы казалі зрабіць так, каб пабудаваць гэты ахвярнік не дзеля ахвяраванняў і не дзеля ахвяр, Але каб гэта было сведчаннем паміж намі і вамі, і паміж нашымі пакаленнямі пасля нас, каб служыць службу Госпаду перад Ім, у нашых прынашэннях і ў нашых ахвярах і ў нашых ахвярах выратавання, і каб не казалі вашыя дзеці нашым дзецям заўтра: Няма вам часткі ў Госпадзе. І мы казалі: калі калі-небудзь яны будуць гаварыць да нас або да нашых пакаленняў заўтра і скажуць: глядзіце на падабенство алтара Госпада, які зрабілі нашы бацькі не дзеля ахвяраванняў і не дзеля ахвяр, але ён ёсць сведчанне паміж вамі і намі, і паміж нашымі сынамі. Не стала б таму нам адварнуцца ад Госпада ў сённяшні дзень, адступіць ад Госпада, каб пабудаваць нам ахвярнік для плодавых ахвяр, і для ахвяр Саламіна, і для ахвяры выратавання, акрамя ахвярніка Госпада, які ёсць перад яго намётам.

І пачуўшы Фінеес, свяшчэннік, і ўсе правіцелі сходу Ізраіля, якія былі з ім, словы, якія гаварылі сыны Рувіма і сыны Гада і палова племені Манасіі, і спадабалася ім. І сказаў Фінеес, свяшчэннік, сынам Рувіма і сынам Гада і палавіне племені Манасіі: Сёння пазналі мы, што з намі Госпад, таму што не парушылі вы перад Госпадам парушэння, і што выратавалі вы сынаў Ізраіля з рукі Госпада. І адварнуўся

Фінеес, свяшчэннік, і правіцелі ад сыноў Рувіма, і ад сыноў Гада, і ад палавіны племені Манасіі з Галаада ў зямлю Ханаана да сыноў Ізраіля, і адказалі ім словы. І спадабалася сынам Ізраіля, і яны гаварылі да сынаў Ізраіля, і дабраславілі Бога сынаў Ізраіля, і сказалі больш не падыходзіць да іх у вайну, каб знішчыць зямлю сынаў Рувіма і сынаў Гада і палавіны племені Манасіі, і пасяліліся на ёй.

І назваў Ісус ахвярнік Рувіма, і Гада, і паловы племені Манасіі, і сказаў, што гэта сведчанне паміж імі, што Гасподзь — Бог іх.

23

І здарылася пасля многіх дзён пасля таго, як Гасподзь даў спакой Ізраілю ад усіх ворагаў яго наваколле, і Ісус быў старэйшым, прасунуўшыся па днях. І сазваў Ісус усіх сыноў Ізраіля і раду старэйшын іхнюю, і правіцеляў іхніх, і суддзяў іхніх, і пісароў іхніх, і сказаў да іх: я пастарэў і прасунуўся ў днях. Вы ж бачылі, колькі зрабіў Гасподзь, Бог наш, усім гэтым народам перад тварам нашым, бо Гасподзь, Бог ваш, ваяваў за вас. Глядзіце, што я кінуў вам народы, народы пакінутыя вам, гэтыя ў спадчынах плямёнам вашым, ад Іардана ўсе народы, і я знішчыў, і ад мора вялікага будзе мяжой на захад сонца.

Гасподзь жа, гэты Бог наш, знішчыць іх ад аблічча нашага, пакуль яны не загінуць, і пашле на іх дзікіх звяроў, пакуль не знішчыць іх і цароў іхніх ад аблічча вашага, і вы атрымаеце ў спадчыну зямлю іхнюю, як гаварыў вам Гасподзь, Бог наш. Будзьце моцныя, таму вельмі ахоўвайце і выконвайце ўсё напісанае ў кнізе закона Майсея, каб не адхіляліся ні ўправа, ні ўлева, каб вы не ўвайшлі да народаў, што засталіся гэтых, і імёны багоў іхніх не будуць называцца сярод вас, ні не будзеце служыць, ні не будзеце пакланяцца ім але да Госпада Бога нашага прыляпіцеся, як зрабілі да гэтага дня. І знішчыць іх Гасподзь ад твару вашага — народы вялікія і моцныя, і ніхто не супраціўстаяў перад намі да гэтага дня. Адзін з вас пераслядаваў тысячу, таму што Гасподзь, Бог наш, Ён ваяваў за вас, як сказаў нам.

І вельмі пільнуйце любіць Госпада, Бога нашага. Калі бо вы адвернецеся і далучыцеся да гэтых народаў, што засталіся з вамі, і ўступіце ў шлюбы з імі, і змяшаецеся з імі, і яны з вамі, Ведайце, што Гасподзь больш не будзе знішчаць гэтых народы ад твару вашага, і яны будуць вам у пасткі, і ў спатыканні, і ў цвікі ў пятах ваших, і ў стрэлы ў вачах ваших, пакуль не загінеце з гэтай добрай зямлі, якую даў вам Гасподзь, Бог ваш.

Я ж адыходжу шляхам, як і ўсе тыя на зямлі, і пазнаеце сэрцам вашим і душою вашай, што не ўпала ні адно слова з усіх словаў, якія сказаў Гасподзь Бог наш пра ўсё, што належыць нам, не адхіліўся ні адно з іх. І будзе так: якім

спосабам прыйшлі да нас усе добрыя словы, якія гаварыў Гасподзь вам, так прынясе Гасподзь Бог на вас усе злыя словы, пакуль не знішчыць вас з гэтай добрай зямлі, якую даў вам Гасподзь. у тым, што вы парушыце заповіт Госпада Бога нашага, які Ён загадаў нам, і пайшоўшы, будзеце служыць іншым багам і пакланяцца ім.

24

І сабраў Ісус усе плямёны Ізраіля ў Сіла, і склікаў старэйшын іх, і пісароў іх, і суддзяў іх, і паставіў іх перад Богам.

І сказаў Ісус да ўсяго народа: гэтыя рэчы кажа Гасподзь, Бог Ізраіля: за ракою пасяліліся бацькі вашыя ад пачатку, Тэрах, бацька Абрагама, і бацька Нахора, і служылі іншым багам. І ўзяў Я бацьку вашага Абрагама з-за ракі і вёў яго па ўсёй зямлі, і памножыў яго нашчадкаў, і даў яму Ісаака. І Ісаку — Якава і Ісава, і даў Ісаву гару Сеір успадкаваць яму, і Якаў і сыны яго сышлі ў Егіпет, і сталі там народам вялікім і шматлікім і магутным, і здэкаваліся над імі егіпцяне. І ўдарыў я Егіпет знакамі, якія зрабіў я ў ім. І пасля гэтага вывеў бацькоў нашых з Егіпта, і ўвайшлі вы ў Чырвонае мора, і пераследавалі егіпцяне бацькоў нашых на калясніцах і на конях у Чырвонае мора. І мы крыкнулі да Госпада, і Ён даў воблака і цемру паміж намі і егіпцянамі, і навёў на іх мора, і пакрыў іх, і бачылі вочы вашы, колькі

зробіў Гасподзь у зямлі Егіпецкай, і былі вы ў пустыні
многа дзён.

І прывёў ён нас у зямлю амарэяў, якія жылі за Іарданам, і
аддаў іх Гасподзь у нашы рукі, і вы атрымалі ў спадчыну іх
зямлю, і вы знішчылі іх ад твару вашага.

І ўстаў Балак, сын Сэпфора, цар Моаба, і выстраіўся да бітвы
супраць Ізраіля, і паслаўшы, паклікаў Балаама, каб
праклясці нас. І не хацеў Гасподзь, Бог твой, знішчыць цябе,
і благаславеннямі дабраславіў нас, і выратаваў нас з рук
іхніх, і аддаў іх. І перайшлі вы Іардан, і прыйшлі вы ў
Ерыхон, і ваявалі супраць нас жыхары Ерыхона: амарэі, і
хананэі, і фэрэзэі, і хівэі, і ебусэі, і хэтэі, і гергесэі, і аддаў іх
Гасподзь у рукі нашыя. І паслаў перад вамі шаршнія, і
выгнаў іх ад твару нашага, дванаццаць цароў Амарэяў, не
мячом тваім і не лукам тваім.

І даў вам зямлю, на якой вы не працавалі, і гарады, якіх вы
не будавалі, і пасяліліся вы ў іх, і вінаграднікі і аліўкавыя
гаі, якіх вы не садзілі, ядзіце.

І цяпер бойцеся Госпада і служыце яму ў правасці і ў
справядлівасці, і адкіньце чужых багоў, якім служылі
бацькі нашы за ракой і ў Егіпце, і служыце Госпаду. Калі ж
вам не падабаецца служыць Госпаду, выберыце сабе сёння,
каму служыць: ці багам бацькоў вашых, тым, што за ракою,
ці багам амарэяў, на зямлі якіх вы жывяце, а я і дом мой

будзем служыць Госпаду, бо Ён святы.

І адказваючы, народ сказаў: Не дай Бог нам пакідаць Госпада, каб служыць іншым багам. Гасподзь, Бог наш, сам ёсць Бог, сам вывеў нас і бацькоў нашых з Егіпта і ахоўваў нас на ўсім шляху, якім мы ішлі, і сярод усіх народаў, праз якія мы праходзілі. І выгнаў Госпад амарэя і ўсе народы, якія жылі на зямлі, ад твару нашага, але і мы будзем служыць Госпаду, бо гэта наш Бог.

І сказаў Ісус народу: Вы не здольныя служыць Госпаду, таму што Бог ёсць святы, і заздросны Ён не адпусціць грахоў ваших і беззаконняў ваших. калі б вы пакінулі Госпада і служылі іншым багам, дык Ён прыйдзе і пашкодзіць вам, і знішчыць вас замест таго, што Ён зробіў вам добра. І народ сказаў Ісусу: Не, але Госпаду будзем служыць.

І сказаў Ісус да народу: Сведкі вы супраць сябе, што вы выбралі Госпаду служыць Яму. І цяпер адкіньце чужых багоў, якія ў вас, і накіруйце сэрца вашае да Госпада Бога Ізраіля. І народ сказаў Ісусу Навіну: Госпаду будзем служыць і голасу Яго будзем слухаць.

І зробіў Ісус завет з народамі ў той дзень, і даў яму закон і суд у Сіла перад намётам Бога Ізраіля. І напісаў словы гэтыя ў кнігу законаў Бога, і ўзяў камень вялікі, і ўстанавіў яго Ісус пад тэрэбінтамі перад Госпадамі. І сказаў Ісус да народу: вось камень гэты будзе ў вас у сведчанне, таму што ён чуў

усё сказанае яму Госпадам, таму што гаварыў да вас сёння, і гэты будзе ў вас у сведчанне на апошнія дні, калі б здрадзілі Госпаду Богу майму. І адправіў Ісус народ, і пайшлі кожны ў сваё месца. І служыў Ізраіль Госпаду ўсе дні Ісуса і ўсе дні старэйшын, якія працягвалі час пасля Ісуса, і якія бачылі ўсе дзеі Госпада, якія Ён зрабіў для Ізраіля.

І здарылася пасля таго, і памёр Ісус, сын Наўі, раб Госпада, ста дзесяці гадоў. І паставілі яны яго да межаў жрэбія яго ў Тамнасах, у гары Ефрэм, ад поўначы гары Галаад.

І косці Іосіфа прынеслі сыны Ізраіля з Егіпта і пахавалі ў Сіхеме, у частцы поля, якое набыў Якаў ад амарэяў, якія жылі ў Сіхеме, за сто ягнят, і даў яе Іосіф у частку.

І здарылася пасля гэтага, што Элеазар, сын Аарона, першасвятар, памёр і быў пахаваны ў Гібэа Фінэеса, сына яго, якую даў яму ў гары Эфрэм.